vulgaria dicũt.ergo ꝛc.Ad ꝙ facit.C.de do.cau. mor.l.ꝙ conditio.ꝛ de vulga.ꝛ pupilla.l.si is qui. vnde testator non videt eam rogasse de restituendo illi spurio.preterea cum fuerit sibi commissuꝫ ꝙ eligat vt sibi videbit intelligitur ad arbitrium boni viri.vt.l.fideicommissaria libertas.ff.de fideicom.lib.sed bonus vir non daret spurio.ergo ꝛc.Nec ob.de leg.j.l.lucius.vt ibi no.in glo.Preterea ibi testator senfit de certo homine hic non:ꝛ ideo non fuit sibi data fides de restituendo nõ capaci.sed si heres eligeret indignum malefaceret.
3 vt.l.cũ quedam.ff.de lega.ij. ¶Super tertio† an possit cogi respondere dubium facit quia iura canonica dicunt ꝙ quis non deberet se prodere. vt infra allegando.Item scilicet quod istis interrogationibus per quas alicuius turpitudo detegitur[a] nõ debet cogi respondere.vt nota.ff.de regu. iur.l.inrasse.§.si pater.ꝛ de excep.rei iud.l.si autẽ. in prin.sed contra dico ꝙ respondere tenetur.boc probatur per iura ciuilia.Primo vbi quis cogit per sacramentũ respondere an deliquerit vel nõ. vt.ff.rerum amotaruꝫ.l.marcellus.§.j.ꝛ de iniur. l.leg cozne.§.hac lege.et de regulis iur.l.iij.§.j.et ꝙ ibi not.hoc habemus expressum in casu nostre q.ff.de iure fisc.l.non intelligitur.§.tacita.ꝛ in glo. parua que dicit per confessionem ꝛc.Unus ergo modus probandi tacite fideicommissum est per confessionem.ꝛ sic satis innuit de hoc fieri debere interrogationem.Preterea hoc videtur expressum.in.l.vbi quis tenetur respõdere per iuramẽtum an possideat vel dolo desijt possidere.vt.l.prꝫ tor.§.quoties.de rei vẽdi.l.qui pretorio.in princ. facit ad hoc optime glo.ff.de offic. assef.l.j.super ver.postulatus.vbi aliquis interrogatur de sua turpitudine ꝛ cogitur respondere.nec obst.quod canoniste dicunt quia verum est etiam ꝑm eos qz in bis criminibus que impediunt retentionẽ beneficij tenetur quis respondere ita tenet Spec.in tit.depositi.§.vij.ver.iij.ꝛ Inno.de elec.c.dudũ. ꝛ de accu.c.inquisitionibus.sed in proposito tale crimen impedit retentionẽ beneficij quia ista domina si hoc commisit est indigna tenere beredita tem ꝛ possidere mala fide ꝛ teneretur de fructibꝰ. C.de bis quibꝰ vt indig.l.fina.ff.eo.l.eum qui tacitum.ergo manifeste concluditur eam cogi huic positioni respondere.nec obst.ꝙ not.in.l.qui iurasse.§.si pater.ꝛ l.si a te.ff.de rei vendica.quia illud ideo quia per illas interrogationes examinaretur primo ꝙ decisum est sententia vel iuramẽto ꝙ indebi pati non debet.vt.l.si duo patroni.§.
4 idem iul.in fi.ff.de regu.iur. ¶Sup quarto† puncto dico ꝙ est considerandum diligenter an dicta domina assumpserit in se tacitam fidem de restituendo fideicommissum statim an de restituendo post mortem ipsius domine.Primo casu licet ille spurius sit defunctus anteꝙ ipsa domina restitueret nibilominus habet locum ius deferendi in fiscum vt expresse colligitur.ff.de iure fisc.l.edicto.§.restat.Si ỹo fuit rogata restituere post mortem ipsius domine ꝛ tũc quia dictus spurius decessit ante diem legati cedentem non potest deferri in fiscum.vt.l.fina.in fine.ff.de bis qui.vt indi. quia tempus in quo cedit inspicitur.vt.l.non intelligitur.§.quando autem.ff.de iure fisc.Barto. de sagoferrato.

a ¶Detegitur. vide de Oldra. cõsilio cccxxix.

b' ¶Renẽdere. qd si vnus vendit rẽ duorum et vnus ratificet alter non quid fiendum.vide bal.Cxcviij. Ber.Lan.

✳Pro itellectu.l.legatum.§.fin.ff.de condi.ꝛ demonst. ꝛ.l.si.eo.titu.

1 ☞Emens a duobus cũ pacto reuendendi non tenetur vni soli reuendere.
2 Obligatio rem tradi dicitur indiuidua.

¶Consilium.cxcv.

Angelottus Et Andreolus debuerũt domine Margarite isolutum medietatem vnius molendini pro certa quantitate pecunie hoc pacto ꝙ dicta domina teneat eis reuẽdere infra duos ãnos si voluerint reemere.Nec vnus vult reemere partẽ suam alter non. querit an illa teneat reuẽdere. Super hoc pũcto
1 videt de iure dicendum ꝙ dicta domina reuen-

b dereb non teneatur cum datio insolutũ fuit facta pro vna quãtitate seu vno pretio vt.l.qõ autem.§.si.ꝛ.l.seq.ꝛ.l.ꝙ si vni.ff.de in diem adiec.vbi est casus nostre.q.nã verisimile est cõtrabentes voluisse vel totã reemere vel totam retinere nõ ꝙ pars tantum remaneret apud eum.vt.d.l.qõ si vno.in prin.ꝛ de solu.l.si quis aliã.Preterea quando in persona duorum ponit conditio seu facultas aliqua que cõstitit in faciendo vel mistim dando vel faciendo tunc nõ potest impleri per vnum pro parte.vt ff.de manu testa.l.si fuerit.in prin.ꝛ.§.questio hec.ꝛ quod no.C.de cõdi. inserta.l.si plures.sed in ista.q.in persona duorum est apposita cõditio seu facultas quedã si voluerit reemere ꝛ magine cõsistens in dando ꝛ faciendo vt.l.cõsilio.de cur.fu.ꝛ ibi no.ff.si cer.petaf.l.certi cõditio.in.iiij.
✳gl.ergo non potest diuidi ꝛ per vnum pro parte impletur. ¶Nõ ob.l.legatum.§.si.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.si.eo.titu.quia ibi loquitur in conditionibus que consistunt in mere dando hic secus vt dictum est:et qz ibi loquitur in legatis vbi favorabilis fit interpretatio pro legatario contra beredem scriptum qui certat de lucro vt regulariter fit in testamentis.hic vero loquitur in contractibus in quibus interest contrabentis ne pars tantum remaneat beres vero sine totum sine pars apud eũ remaneat semper lucratur.argu.pro illa ratione.ff.de contraben.empti. l.fundus ille.ꝛ quod ibi not.nec obst.ff.de verbo.oblig.l.eadem.§.cato. vbi dicitur ꝙ factum diuidum potest pro parte impleri.quia possumus dicere ꝙ sit factum indiuiduũ.nam in contractu venditionis† venit in obligatione rem tradi.l.ex empto.in prin.de ac.emp.sed rem tradi dicitur factum indiuidunm.vt.l.stipulationes non diuidunt.ibi fundum tradi ꝛc.ff.de verbo.oblig.Preterea ibi loquitur quando factum est in obligatione bic vero non est in obligatione.sed in conditione vel facultate quadam ex parte Angelotti ꝛ Andreoli.arg.conditio nõ dz scindi seu diuidi.vt.l.cui fundus.de condi.ꝛ demon.vt.§.probatum est Concluditur ergo dictam dominam non posse cogi reuendere partem illius rei sibi date in solutum.Bar.

1 ☞Rector prouincie ꝙ non possit iurisditionem competentem vni ciuitati alij concedere.
2 Papa potest confirmare gesta per ipsum ante papatum ꝛ facta per eũ vt gubernatorem vel rectorem alicuius prouincie.
3 Clausula ex certa scientia apposita in confirmatione ꝙ cõfirmat quod est inualidum ꝛ remouet omne obstaculum.
4 Rector prouincie potest dici legatus.
5 Confirmatio concessionis ꝙ intelligitur facta de ea que apparet.
6 Comitatenses ꝙ veniant appellatione ciuium.nisi ponerentur vt species separate.
7 Possessio quid releuet in concessione iurisditionis.
8 Ciuitas camerini quod non sit prouincie ducatus spoleti.
9 Ciuitas possidens:ꝛ non bi qui possidentur debent conueniri.

¶Consilium.cxcvj.

Fuitati Camerin. puincie marchie accessa fuit per dominum Simbaldum tituli sancti Laurẽtij in lucina diaconum Cardinalem plenaria iurisditio quibusdaꝫ castris ꝛ villis inter que sunt quedam castra que dicuntur esse in ducatu Spoleti.et hoc concessit vt rector Marchie Ancone.qui dñs Simbaldus postea factus papa ꝛ vocatus Innocentius tertius dictam donationem ꝛ cõcessionẽ cõfirmauit per bec verba.Cõcessiones omnes ꝛ singulas quas fecimus ciuitati Camerin. prouincie Marchie Anchone. dũ in ea legationis officio fungebamur autoritate apostolica cõfirmamus.ꝛ dictum cõe fuit in possessione dicte iurisditionis.l.xxx.an.ꝛ vltra tũc dictus dux Spoleti facit requiri aliquas ex dictis vniuersitatibus quas dicit in ducatu esse.ꝛ ab eis petit ꝙ in sua curia rideant.vt in ciuibus ꝛ criminalibus.ꝛ ꝙ faciant exercitiũ ꝛ alia que faciunt subditi.q̃ritur quid iuris.Ex hoc puncto plura dubia oriunt̃.Primo an successio facta per dictũ dominũ Simbaldum rectorẽ Marchie valuerit.Sc̃o posito ꝙ nõ valuerit an cõfirmatio postea facta per eundẽ papã postea factũ roboret.Tertio quia in cõcessione dicit vt rector in cõfirmatione vt legatus dicit dũ legationis officio fungebamur.an hoc vitiet.Quarto quia dicta cõfirmatio non refert se ad certam concessionem sed dicit simpliciter concessiones quas fecimus ꝛc.An hoc impediat.Quinto qz in confirmatione dicitur causas ciuium nostrorum vtrũ referat ad causas comitatensiũ.Sexto an possessio quam habet cõmune Camerin. releuet dictas vniuersitates possessas.Septimo an prefatus dux dz agere contra dicta castra vel contra ciuitatem Camerin. ¶Super primo an cõcessio facta per dictũ dominum Simbaldum rectorem Marchie valeat.dico qõ nõ quia rectores prouinciarum tales cõcessiones facere nõ possunt.Casus est.ff.quod vi aut clam.l.prohibere.§.plane.facit.C. de transac.l.preses.de pac.l.pactum curatoris.cum simi.in regibus tũ qui sunt hodie per mundũ per consuetudinem iurisditionis eoꝝ aliud puto.vt videtur casus.extra de re iudi.c.abbate sane.versic.sed ad hoc nõ est ergo idem in presidibus prouinciarũ qui non babent tantam iurisditionem.pro hoc facit quia preses abdicare a se non potest iurisditionem nisi in manibus superioris.vt.l.penul.s̃.de offi.presi.¶Super
2 secundo.s.tan per cõfirmationem postea factam roboretur.dico ꝙ sic.

vt.d.l.prohibere.§.sane.ver.sed si a principe.ꝛ quia nõ est dubium principem posse quibus vult ordinariam iurisditionem concedere sive privatis hominibus sive ciuitatibus.vt.ff.de iurisdi.om.iudi.l.morte.ꝛ.l. ꝛ quia.ꝛ quod ibi not.facit quod no.in col.de defen.§.iusiur.ꝛ quod ibi no.in fi.magne glo.vbi no.de priuilegijs concessis ab Imperatore Federico Lombardis.ad idem.ff.de censi.l.j.ꝛ.l.si. vbi ponuntur quedã ciuitates.quibus similia priuilegia sunt cõcessa.ꝛ de eius potestate dispusare sacrilegium est.C.de sacri.l.secunda. nec obstat. si dicatur quod dicta confirmatio fuit facta in forma communi ꝛ sic non valet.vt extra de confir.vti.vel inuti.ex.examinata.quia nõ est verum qõ fuit facta in forma communi non enim fuit dictum sibi pronide factum ꝛc.† Sed con-
3 a firmatio fuit facta simpliciter ꝛ ex certa scientia[a] ꝛ sic id quod est inualidum confirmat.extra de confir.vti.vel inuti.c.ij.ꝛ no. de constitu.c.cum accessissent.ꝛ per Bald.ꝛ Joan.and.ꝛ Archi.eo.tit.c.i.lib.vj. Preterea cum dicta concessio fuerit facta per ipsum papam:tunc rectorem marchie debet dici factam fuisse ex certa sciẽtia cum de suo facta faciat mentionem in quo ignorantia non presumitur.ff.ad velleia.l.q̃.ꝛ de acq. beredi.l.cum falsum.facit quod not.de noua.l.si quis delegauerit. et de leg.j.l.si res obligata.cum simi.ꝛ cum papa aliquid ex certa scientia disponit videtur obstaculum tollere.vt.ff.de excu.tut.l. idem vlpi.ꝛ de indica.l.quidam consulebat.ad idem facit quod no.C.de appella.l.eos. in glo.que incipit.nam ante ꝛc.C.qui admit.ad bo. posse.l. bonorum. ibi sciens ꝛc.facit quod not.per glo.ꝛ docto.C.si contra ius vel vtili. publi.l.fina. ¶Super tertio quia in concessione dicit vt rector in confir-
4 matione dicitur cum legationis officio fungeremur an hoc vitiet.ꝛ videtur qõ sic.quia non videtur loqui de ea concessione quam fecit vt rector:sed dico ꝙ non obst.quia ille qui est rector prouincie potest dici legatus.vt.l.penul.ff.de offi.presi.ꝛ sic fungitur legationis officio casus ergo videtur in prealleg.l.penul.Preterea nomen rectoris seu presidis est generale vt comprehendat omnes alios rectores legatos quocunq; nomine censeantur.vt.ff.de offi. presi.l.j. cum igitur de alia cõcessione non appareat ad illam debet referri.vt statim dicam:cum verba cõfir-
5 mationis hoc patiantur vt dictũ est. ¶† Super quarto quia dicta confirmatio non fuit facta per relationem ad certam cõcessionem nunquid bic vitiet.ꝛ forte posset dici qõ sic.quia forte papa sensit de alia cõfirmatione qõ fit ista que producitur.contrarium dico qõ cũ nulla alia appareat de ista debet intelligi papam esse locutum.ff.de iure fisc.l.non intelligitur.in prin.ꝛ.§.j.ꝑm veram opi.ibi testator dicit rogo qõ detis ea ꝙ petij intelligitur loqui clare de bis que apparent in testamento:nec intelligitur loqui de eo quod non apparet.ad hoc facit quod no.ff. de excepti.rei iudica.l.si quis ad exhibendum.pro hoc facit quia in confirmatione dicit concessiones ꝛ omnes ꝛ singulas.vnde posito qõ alia cõcessio appareret ꝛ illa intelligitur confirmata ex vigore illorum verborum
6 generaliũ.vt.l.si seruitus.ff.de ser.vrbano.predio. et.C. de prescriptio. xxx.anno.l.omnes.de leg.iij.ꝛ si chorus.cum si. ¶Super quinto† quia in concessione dicitur causas ciuium an trabatur ad causas comitatensium.ad quod dico quod sic.Primo quia si quis verba dicte concessionis inspexerit ibi hoc dicitur expresse.hec enim sunt verba cõcessionis circa fin.in quo districtu ꝛ dictis villis ꝛ castris ꝛ hominibus et etiam omnibus que ad communium causam pertinent plenariam iurisditionem cõcedimus sicut aliqua ciuitas plenius habet:apparet ergo quod iurisdi.quam habet in suos ciues cõcessit in suos comitatẽses.Preterea apposito qõ hoc nõ dicitur:tamen idem est ꝛ probatur qõ appellatione ciuiũ continenꝰ comitatenses.vt.ff.ad muni.l.qui ex hoc vico cõiunctа.l.ciues.C.de incol.lib.x.Preterea idez est dicere ciues camerini ꝛ camerinenses.ꝛ probatur.ff.ad munici.l.j. sed ille qui est de comitatu dicitur camerinensis.vt.d.l.qui ex vico.vbi gl.dicit de virgilio ergo comitatenses sunt ciues. Preterea quando aliquid relinquitur ciuibus non debetur tantum illis qui sunt intra muros:sed omnibus ideo administratores reipu.capiunt.vt.ff.de reb.dub.l.ciuibus.ꝛ.ff.de leg.ij.l. lucius.§.ciuibus.ꝛ sic patet qõ comitatenses continentur. Preterea ciuitas ponitur aliquando pro loco muris circundato ꝛ muro finitur. vt l.ij.de verborum significatio.ꝛ.l.alphenus.eo.tit.extra de senten. excõ. l.si ciuitas.lib.vj.Quandoq; ciuitas ponitur pro coadunatione hominum.ꝛ tunc continentur etiam rustici.Casus est in.l.finali.ff. de nundi. ita in proposito.nec obst.extra de rescript.c.rodulpbus. quia fateor qõ appellatione eorum qui sunt in dioceſi non continentur ciues illi qui sunt de ciuitate.argu.C.ne rusti.ad vllum obse.deno.l.j.lib.xj. Sed appellatione ciuium bene continentur comitatenses nisi ciuis poneretur ad differentiam comitatensis:quia tũc ponerentur vt separate species.
7 ¶† Super sexto an possessio quã habet cõmune camerin. eum releuet in aliquo dico qõ sic. Primo quia si concessio seu priuilegium in aliquo deficeret curſus tanti temporis babet roborare. vt.C.de fun.patri.l.fin. lib.xj. Item in alio quia cum ciuitas camerin. sit de prouincia marchie ꝛ a rectore marchie imponantur onera personalia ꝛ etiam alia que imponuntur personis pro rebus illa onera potuerunt imponi etiam pro rebus quas babent extra marchiam quia sicut camerin. potest in marchia pro illis rebus cõuenire.vt.l.si.de prescrip.lon. tempo.et.C. vbi in rem acti.l.fina.ita potuerit etiam bis oneribus que imponuntur per-
8 sonis pro rebus grauari cum † dicta ciuitas camerin. in boc a dicto du-

ce ducatus grauari non possit cũ non sit prouincie sue.vt.ff.de mu.et bono.l.rescripto.§.fin.ꝛ no. C.de mu.pa.super rubrica.nec ob.qõ no.C.de mulie.et in quo lo.l.j.lib.x. imo facit pro:si bene advertatur:nam pro possessionibus quas possideo non imponitur mibi onus. ratio qz alibi teneor solvere cõtributiones ꝛ tributa.vt ibi no.sed pro predijs italicis non soluuntur dicta tributa cum sint libera.vt.C.si sine cẽ.vel reli.l.si.ꝛ ibi no. ergo a ptz quod illa ratio cessat sic in loco domicilij imponetur persone ꝛ rebus alibi positis. ¶Super
9 septimo † dico qõ cũ dicte vniuersitates quasi possideãtur a cõmuni camerij.et illi cõmuni faciant omnem subiectionem vt in tbemate pponitur.dux ducatus nõ potest conuenire illas vniuersitates vel molestare sed cõtra cõmune camerin. dz agere coram iudice competenti:non enim ille qui possidetur:sed ille qui possidet debet cõueniri. vt ff.de libe.egb.l.j.§.per banc facit.ff. ad muni.l. de iure.extra de maio.ꝛ obe.c.inter quatuor. facit de rescrip.c.anditis.ꝛ de pba.c.l.licet causam.ꝛ de sti.spo.c.pisanis.cum ergo ciuitas camerin. sit cõuenienda que non est de provincia ducatus. ergo pro dictis prestationibus dux ducatus non est iudex competens. Bar.de sagofer.

a ¶Certa scientia. Vide Abb.consi. lxij.ij.lib.Ro.ꝑi. cxviij.B.L.

1 ☞Instrumentum in quo notarius non posuit diem qõ non sit nullum nisi sit de bis que necessario fieri debent in scriptis.
2 Notarius qui omisit ponere diem vel annum an possit postea illud addere. remittit.

¶Consilium.cxcvij.

Aperitur Instrumentũ publicũ † manu notarij in quo dies non fuit apposita an valebit ꝛ videtur qõ non. qz dies est de substantia sive de solennitate instrumenti:vnde si deest dicitur nõ valere.argu.in auc. vt prepo. no. impe.colla.v.ꝛ in auc.qui.mo.na.effi.leg.col.vij. §.ad hoc.C.de apo.pu.l.j.lib.x.C. de diuer. rescri. l.iij.ꝛ de contra.ꝛ cõmit. stipu.l. optimam. Econtra videtur qõ valeat.vt in prima constitu.C. ver. vt ita cuꝫ.ꝛ.C.de iusti.codice confir.§.fi. versi. et ei si quid deficiat de solẽnitatibus non tamen vitiatur negotium.vt.ff.de vẽtre inspi.l.j. in fi.C. de testa.mil.l.milites.ff.de in integ.resti.l.diuus.distinguе an sit tale negotium quod debeat fieri in scriptis omnino:aut non. Primo casu si erat tale qõ omnino scripture solẽnitatem exigebat ꝛ dies defuit dico res nõ valere.vt.C. de fide instru. cõtract[s] sinautem scripture solennitates non exigebat sed ad hoc fuit facta charta.vt id quod factũ erat pro babilius probaretur.ꝛ tunc videtur dicẽdum qõ charta valeat.ff.de fide instrumen.l.j.ꝛ.l.penul.ff.
2 de pig.l.contrabitur.sed † quid si tabellio fecit instrumentum et omisit aliquid de solennitatibus b erroꝛe lapsus[b] et postea per diem vel per annum ille cui facta est charta nõ babet illam diem vel solẽnitatem dicit tabellio ego recordor illa die qua fuit factum instrumentum paratus sum ponere nũquid potest videtur qõ sic quia veritas scripture potest probari per ipsum autorem qui fecit. vt C.ad.l.cor.de fal.l.si quis decurio. Circa boc vide Jaco.bu.ꝛ Cy.in.l.imperator.de statu bomi.et in specu.in titu.de instru.edi.§. instrumentum. ergo publicũ. versi.quid ergo.et versi.seq.vbi plenius. Barto.de sagofer.

b ¶Lapsus. Vide Ang. consi.cccxcj. Ber. Lan.

1 ☞† Institutio filij facta a patre sub conditione potestativa valet.
Conditio si filia nascatur et intraverit monasterium ant se maritaverit qõ reſciatur.
2 Ratio qõ magis attendi debeat quam dictum.
Intellectus.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.testa.
3 Dubitari.ff.de ber.istl. in quo dicak correcta.

¶Consilium.cxcviij.

In nomine Dñi nostri Jesu christi ciusq; matris gloriose virginis marie totiusq; curie celestis amẽ. In.q. † predicta omissa narratione facti
1 gratia brevitatis:ingta morem legistarum scom

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ea que proponerentur. videtur modo de iure dicendum testamētum dicti Hug. tenere debere. ratio quia ipse instituit ventrem vxoris sue sub conditione duplici: scz si filia femina nascat. z si ingrediatur monasterium aut se maritaret que conditio est potestatiua. vt dicta. l. j. C. de institu. vel substitu. l. in testamento. la. ff. de condi. et demon. et sic istis conditionibus a iure reiectis remanet substitutio tanꝫ pura. vt. l. quoniam in prioribᵇ. C. de inofficio. testamen. que loquitur in potestatiua cōditione non in causali vel mista. probo primo per principium. d. l. que loquitur in testamento valido olim per querelā rumpendo. z hoc probat ratio. in princip. ibi posita ꝫ que magis debet attēdi quā dictum. vt. d. l. cū pater. §. dulcissimis. de legatis. ij. et de calum. l. hec actio. de acquiren. pos. l. si is quod omnino. et de iure patro. l. adigere. §. quāuis. cum igitur. in princi. d. l. in tali testamento rumpendo olim per querelā loquitur. ergo z sequens principium. d. l. in eo quod debet intelligi q̄ primordio tituli ꝛc. vt. ff. de iur. z facigno. l. ij. §. licet. C. de imponen. luc. descrip. l. j. lib. 9. z hoc probat aperte totus tenor. d. l. quoniaꝫ in prioribus. si bene aduertātur eius verba. hoc etiā probo. quia dicta. l. refertur. ad. l. omnino precedētem que in tali testamento loquitur. igitur ista sic debet intelligi. argu. in auc. de filijs ante dota. instru. na. §. si. colla. vj. Item hoc probat. d. l. omnino. vnde si non preterit quia iura nullitatis testamentorum in sua firmitate conseruat. nec autem corrigit iura vetera in conditione causali vel mista vbi olim testamentum erat nullum. ergo z hodie. vt. C. de institu. z substitu. l. si pater. ff. de heredi. instituen. l. seruus quoq;. z cum hac distinctione potest saluari quod not. in. d. l. licet. Ly. de hoc facit dubitādo magnam filateriam in. d. l. pater. nec obst. ꝫ opi. mee. l. iam dubitari. ff. de heredi. instituen. quia dico q̄ in cōditione potestatiua que pendet ex sola filie voluntate non corrigitur. d. l. in ea que non respicit factum extrinsecum vt hic. Item non ob. ff. si quis omis. causa test. l. prima. §. qui sub condictione. quia dico q̄ talis institutio dicitur pura quo ad hoc vt valeat vere conditionalis est quo ad moram z onus z conditiones q̄ apparet aperte: quia tollitur per dictā. l. quoniā in prioribus. z sic remanet institutio tanꝫ pura. hoc sentit Guil. in. d. l. quoniam in prioribus. Et ita consului in ciuitate Verone postꝫ Paduam accessi. et per hoc cessat. l. commodissime. et. l. cum sub conditione. z. l. posthuma. ff. de liberis z posthumis. Raynutius de forli. in eodem facto z contra Barto.

1 ¶ Falsitas quid sit z quod requirat dolum.
2 Si vnus fecit fieri falsam relationem notario licet non dicatur fecisse fieri falsum instrumentum punitur tamen de falso.
3 Statutum q̄ pro maleficio commisso in palatio pena duplicetur ītelligitur de maleficio quod indifferenter committi pōt in palatio z extra.

¶ Consilium. cxcix.

a ¶ Tudertinus. Addite huic consultationi q̄ sunt ad calcē superioris consilij. xiiij. Ber. Lan.

a Tudertinus veniens coram iudice dixit notario scribe: talis nūtius retulit se citasse: put in bac schedula continetur presente nuntio et confitente schedula non perlecta. et notarius nullius malignitatis conscius ita scripsit. nuntius etiam caruit dolo et ob hoc ille Tudertinus consecutus est a iudice pronuntiationem quam optabat deinde repertum est et confessatum per eum quod vnus de cōtentis in dicta schedula non fuit citatus. Ex hoc insurgunt duo dubia. Primo an veniat puniendus tanꝫ fieri faciens falsum instrumentum vel tanꝫ fieri faciens falsam relationem vel non. Secundo si veniat puniendus an veniat duplicanda pena ex vigore statuti loquentis et pro maleficijs commissis in palatio pena duplicetur. ꝫ Circa primum est sciendum quid si falsitas. z licet lex dicat q̄ falsitas nihil aliud est quā immutatio veritatis. in auten. de instrumen. fide z cautela. in principio. z etiam dialectici dicunt q̄ omne non verum est falsum: tamē ſm legistas hoc nō est verum: quia non omne nō verum est falsum sed requirit dolus in committente. vt. C. de fal. l. nec exemplum. Item non omnis non dicens verum etiam dolose dicitur committere falsum. vt. l. quid sit falsum. ff. de fal. text. in dicta autenti. debet intelligi si fiat dolo z adsint alie qualitates que requiruntur a lege vt probatur in. d. l. quid sit falsum. Hoc premisso ꝫnō posse puniri tanꝫ fieri faciens instrumentū falsum quia falsum instrumentum nō est factum cum notarius caruerit dolo.ᵇ Item nec tanꝫ fieri faciens falsam relationem cum nuntius nō commisit falsum cum dolo caruerit. Cum igitur principalis nō commiserit falsum nec iste potest teneri tanꝫ fieri faciens. vt. l. si is. §. si tu titium. ff. de fur. non obst. l. si quis id quod. §. doli. ff. de iurisditione omnium iudi. quia ibi principalis album corrupit licet dolo caruerit hic vero principalis non commisit falsum ex eo q̄ dolo caruit. vt ibi no. nec obst. ff. ad. l. cornel. de sica. l. nihil. cum glos. in exemplo q̄ ponit de furioso: quia z tunc etiam homicidium potest committi sine dolo licet non puniatur: quia homicidium est hominis examinatio. vt. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. l. nec ob. C. plus vale. q̄ agitur quā q̄ simu. cōci. l. si. vbi tex. ponit in terminis banc falsitatem. et tamen vocat ibi illud instrumentum falsum q̄ dato q̄ illa schedula quā ipse scripserat erat falsa nec de hoc inquiritur nec de hoc queritur sed an fecit fieri falsum instrumētum ex eo q̄ fecit notarium scribere. et ideo lex alibi istum actum deceptionis non vocat falsum instrumentum. vt. C. de rebus alie. non alienā. l. ij. concluditur ergo q̄ tanꝫ fieri faciens falsum instrumentum vel falsam relationem non veniat puniendus de falso verū quia iudici obrepserit non veras citationes ostendendo. et sic per obreptionem sententiam pro se consecutus est ideo tenetur pena falsi. vt. ff. de fal. l. si quis. vbi casus singularis. z quia huius falsitatis pena non est adiecta in statuto: ideo imponatur pena vt in alio statuto cauetur procedendo de similibus ad similia vt ad similitudinem faciēs fieri falsam relationem vel alio modo vt sibi videbitur. ¶ Super secundo dico ꝫ q̄ talis pena non venit duplicanda. Ad quod ostendendum sciendum est q̄ tale maleficium: scilz per obreptionem aliquid obtinere contra aduersarium non potest cōmitti nisi in palatio vbi ius redditur ſm morem maiorum. vt. l. penul. de iustitia z iure. cum sit contentiose iurisd. vt. l. a procedente. C. de dila. l. ij. §. dies. quis oz. in bon. posses. ser. de bo. pos. l. ij. §. si causa cognita. sed alibi qui per obreptionem aliquid obtinere nō valeret vt dictis iuribus z sic non esset falsum punibile. vt. l. si quis legatum. ff. de fal. Hoc premisso dicimus q̄ statutum q̄ loquitur de pena duplicāda in maleficijs que committuntur in palatio debet intelligi de maleficijs que non differenter possunt committi in palatio z extra. sed in palatio tantum vt in casu ꝓposito: tūc non debet duplicari vigore illius statuti q̄ ostenditur. Primo quia ex natura generalitatis est q̄ ad casus in quibᵇ specialiter prouisum est non porrigitur. vt. l. sanctio legum. de pe. z de verborum significa. l. doli clausula. cum simi. Cum ergo huic maleficio q̄ de necessitate fit in palatio sit imposita pena specialis statuti loquētis de his generaliter que in palatio committuntur ad hoc se non extēdit dicti statuti dispositio. Secundo probatur sic: aut dicis ex hoc statuto de penis duplicandis induci nouam accusationem prima remanente. vt. l. quoties. de actio. z obligatio. z tunc in inquisitione seu accusatione simpliciter formata dicitur electa illa via ex qua minor pena imponit. vt. l. si presens. z. l. si de interpretatione. ff. de penis. z sic statuto quo imponitur pena simplex punitur aut dicis non introductam nouam accusationem sed nouum modum agēdi: scilicet pena qua puniebatur ex prima accusatione ratione cuiusdam qualitatis augeri sicut dicimus in. §. si detracta. z hoc est verius non tamen curo hoc examinare. z tunc in isto maleficio ista augmentatio non potest habere locum quia sic cessat ibi qualitas que potest adesse z abesse. vt probatur. ff. de contrahē. emptio. l. pacta conuenta. z quod ibi nota. de verborum significatio. l. si quis aliud. ad istum ergo casum statutum non porrigitur. Tertio probatur sic. de eodem crimine non debet quis sepius puniri. vt. l. senatus. de accusa. l. penul. in fi. nau. cau. sta. cū fi. sic eiusdem qualitatis nō debet sepius respectus haberi. vt. l. habebat. in prin. de insti. z de in remver. l. filius. in fi. sed in proposito primū statutum quo imponitur pena simpla habita consideratione loci: scz palatij quia impossibile est cōmitti alibi sed ex vigore secundi statuti. z propter locū duplicaretur iam hoc haberetur respectus eius qualitatis quod erit absurdū. vt. d. l. ergo statutum non debet sic intelligi. vt. l. si scire. §. aliud. de ex. tuto. Quarto si agri limitati non recipiunt augmentum alluuionis. vt. l. in agris. de acqui. re. domi. sic delictum limitatum loco certo ratione loci amplius non implet augmentum. Bar.

1 ꝫ An legatum pro dote factum filie vel alteri potest peti statim idest ante nuptias vel post. z concluditur q̄ sic.

¶ Consilium. cc.

Veritur de legatis filiarum Eis factis pro dotibus: vtrum debeantur: z peti possint incontinenti an debeat expectari etas ꝫ nubilis. Ista questio pendet multum ex forma statuti z ciuitatis que consueuerunt disponere

runt disponere q̄ filie sint contente dotib. z ideo nisi dicta statuta videantur rectum responsum dare non potest. de iure communi loquendo constat quod inquantum dicta dos relicta est vsq; ad legitimam portionem debitam iure nature ipsis filiabus dos peti nō potest incontinenti absq; aliqua dilatione. vt. l. quoniam in prioribus. de inofficioso testamen. in eo vero quod esset vltra legitimam est aduertendum: quia aliud est secundum propriam significationem vocabuli de iure communi scripto. aliud secundum communem vsum loquendi qui in ciuitate esse consueuit. nam de iure scripto cum dos non possit esse sine matrimonio. vt de donatio. ante nupt. l. finali. in principio legatum pro dotibus habet conditionem seu diē nuptiarū. vt. C. de nupt. l. sancimus. ff. de iur. do. l. ex stipulatione. z sic debet intelligi. l. titio genero. ff. de conditionibus z demonstratio. z idem licet quidam illum tex. aliter intelligant. z hoc probatur expresse. C. ad trebellia. autenti. nisi rogati z in cor. vnde sumitur. vbi expresse patet quod relictum nomine dotis habet in se cōditionem nuptiarum. verūtamen communis vsus loquendi aliter se habet in quibusdam partibus quod cum in facto consistat in iudicio debet probari. in quibusdam enim partibus dicitur dos patrimoniū mulieris etiam non nupte. vt cum dicimus talis mulier habet dotem bonam licet sit puella virgo vel vidua. z etiam cum dicimus de ingrediēte monasterium: talis mulier dedit monasterio bonam dotem et si. secundum quem communem vsum loquendi debemus verba testantium intelligere. vt l. liberorum. §. quod tamen cassius. z quod ibi nota. ff. de legatis tertio. et. l. cum delanionis. §. asinam. ff. de fundo instructo. l. labeo. de supelle. leg. de verborū significatio. l. vt alphenus. z. l. in vulgari. cum igitur appareat talem modum loquendi esse in ciuitate Tuderti dicimus legata pro dotibus non esse conditionalia et posse peti incontinenti. Et ita dicoᵃ ego Barto.

a ¶ Et ita dico. Omisso an esset statutū disponēs circa dotes filiarū cōcludit cū. d. consulente. vt per Pau. de ca. cōsil. cccxxxij. et. cccxxxvij. z. lxxviij. ber. Lan.

a

¶ Digitus non est membrum sed pars membri. Item an digitus debilis dicatur digitus vel dicatur abesse hoc dicunt ista duo consilia.

¶ Consilium. ccj.

Queritur ꝫ unquid digitus vocatur membrum ꝫ arguitur quod nō: sed potius pars siue officium membri. vt. l. non sunt liberi. ff. de statu hominum. ibi dum dicit membrorum numerum ampliauit officia ꝛc. Preterea sic certum est quod copulatiua oratio tantum habet copulare diuersa. vt no. glos. ff. de iur. et facti ignoran. super rubri. sed. l. cauetur quod si cuius digitus abscissus fit quod videtur quid membri diminutum. ff. de edil. edic. l. quid officium. in principio. siue ergo ponatur in vi copule et habeo propositum: quia necessario concluditur diuersa membra z digitum sine in vi disiunctiue. z idem erit quia ea que ponuntur vt species separate nunq; sunt eadem ſz diuersa: vt probatur in. l. j. ff. de pacto. stipulatio. institu. de rerum diuisio. §. litere. et ex hoc concluditur quod digitus nō sit membrū. et ita tenet Mar. fil. in. d. l. non sunt liberi. z Old. ibi idem. Barto.

¶ Consilium. ccj.

Sed ꝫ Queritur si digitus remaneat inutilis ex percussione cuius digiti forma mutata sit digitus ille dicatur perditus vel inutilis vel abesse. z videtur quod dicatur abesse posq; forma mutata est. et probatur quia forma est que dat esse rei. vt. l. iulia. ff. familie herciscun. et argumē. l. qui quadraginta. §. quedam. ff. ad. l. falcidiam. ergo ꝛc. Preterea probatur expresse quod illud cuius forma est mutata dicatur abesse. l. mulieris. §. res abesse. ff. de verborum significa. tamen hic debet intelligi improprie z non proprie ex quo si bi remanet corpus quod probo quia in dicto. §. res abesse. ponitur verbum videre q̄ denotat improprietatem. vt. l. naturalium. ff. de acquirenda possessione. in glos. Preterea ex modico defectu non dicitur vitium ex quo corpus dicatur vitiosum. vt. l. cui dens abest. ff. de edili. edicto. ergo ꝛc. Et quod illud officium membri non dicatur deperditum esse potest dici. ff. de petitio. hereditа. et quod notat Jaco. de are. in dicta. l. mulieris. §. de finere. de verborum significatio. ibi ex quo in rerū natura corpus esse non desinit. et pro hoc facit ex quo modicum operimentum sue persone recepit. ergo ꝛc. facit ad hoc. extra de cor. vitia. c. exposuisti. Barto. de sagofer.

1 ꝫ Si testator instituit duos heredes z eis substituit ecclesiam z postea in codicillis cessanit vnum de illis z alium instituit. ad quem debet venire hereditas illius exheredati.

¶ Consilium. cciij.

In christi nomine Amen. Testator dixit in testamento instituit ꝫ Bertam et Mart. heredes et quandocunq; decesserint sine filijs ex eorum corpore descendentibus substituo ecclesiam sancti Jo. in ciuitate. z ecclesiam sancti Pet. extra. postea fecit codicillos in quibus dixit hereditatem relictam Berte cassō irrito et annullo. et Martinum heredē instituo. deinde decessit Berta deinde decessit testator queritur quis debet habere partē Berte: an ecclesia an Martinus institutus in codicillis: vel an habeant inuicem. Sol. constat q̄ hereditas in codicillis non potest dari nec adimi. vt. l. hereditas. C. de codicillis. cum si. Item constat quod dictus Martinus nō potuit institui in codicillis. vt dictis iuribus: ſz perinde est ac si dicta Berta esset rogata fideicommissum restituere dicto Martino pure: quia verba prolata in codicillis trahuntur ad fideicommissum. vt l. scenola. ad trebellia. et. l. verbis ciuilibus. deyuga. et pupilla. Item constat per illam ademptionem hereditatis non videtur adimere onus fidei commissi quo tenebatur restituere illis ecclesijs. vt. l. si adimendo. ff. de adimē. leg. ¶ Ex hoc cōcludo q̄ illa Berta erit granata pure de restituēdo Martino et sub cōditione ecclesijs. z ista hereditas remansit cum onere suo apud Titium cohoredem Berte z coniunctum Berte cum ergo nūc sit purificata conditio apparet q̄ Martinus et ecclesia sunt re coniuncti z sic equaliter admittuntur ad dictam hereditatem. Bar. de sagofer.

b ¶ Factū est tale. Materia huius consilij melius explicatur. j. consil. incip. quidā nomine lapus. ideo ibi erit videndus sed q̄ ibi nō dicitur an rupto testamento ex causa preteritionis posthumi legata ad pias causas de beanē ideo omissis varietatibus oēs doct. videtur concludere quod q̄ aliquē filiū instituit z grauauit de aliquo legato ad pias causas q̄ si nascat posthumus preteritᵘ q̄ tū legatū debeat: q̄ si cogitasset de posthumo similiter grauasset. z vide. l. d. aut. ex causa per me in apostillis ad Barto. Ber. Lan.

b Actum est tale. Cechus condidit testamentum et Ber. filiam suam heredem instituit ꝛc. reliquit pauperibus Christi et dixit q̄ si testamentum non valeret iure testamenti: valeat iure codicillorum post mortem testatoris natus est posthumus. z sic testamentum ruptum est eius agnatione et tota hereditas peruenit ad eum ab intestato. quia filia predecesserat testatorem. modo queritur an valeat dictum relictum. Super quo pūcto duo examinanda videntur. ꝫ Primo an dictum legatum debetur per aut. ex causa. C. de liber. prete. et licet circa hoc varie sint opiniones doctorum: tamen multe glos. sunt que tenent legata eo casu deberi. vt no. in. l. generaliter. §. penul. ff. de fideicom. lib. z. l. pater. in princip. eodem titu. z de cap. z posthume. l. bona. §. finali. de testamen. tu. l. j. de legatis. ij. §. facto testamento. C. de codicil. l. prima. quas gl.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

multi docto. sequuntur quas reputo esse veras si poneremus defunctum tempore testamẽti edicti de posthumo cogitasse: alias secus. C. de testamẽ. mil. l. sicut certi. ¶. l. si cũ vel in vtero. que leges hoc optime probant: sed posito qõ hic casus in proposito non esset. ¶ sic vigore dicte autenti. hec legata non deberentur: tunc venit secunda consideratio facienda an dicta legata debeantur vigore dicte
2 clausule si non valet vel valebit. ¶ †Super quo dubio gloss. que est in dicta autentica videtur tenere qõ ad hunc casum dicta verba non porrigũtur sed ad eum solum casum cum testamẽtum solum ratione solẽnitatis deficit: tamen omnes doctores contra verbis ita conceptis si non valet vel valebit etiam ad casum preteritionis posthumi porrigi per. l. si ita scripsisset. de legatis secundo. de verborum obligationi. l. si ita stipulatus fuerim. §. primo. ¶ argumen. ff. de testamen. l. ex verbis. quod tenet Ly. ¶ Dy. autenti. ex causa. ¶ quasi omnes doctores. †Sed ex hoc insurgit vnũ dubium: nam si verba dicti testamenti bene inspiciũtur dicta legata nominatim legata fuerunt adiecta domina Berta instituta herede prestanda: ℥ quando legata ab vno nominatim relinquuntur in codicillis ab alijs ab intestato non debentur. vt. l. prima. §. finali. de legatis tertio. Sed ad hoc respondeo multipliciter. Primo quia illud est verum quando in codicillis relinquuntur a certa persona nominatim: sed ille verba si non valet va lebit ve ꝛc. Non referunt tantum ad heredẽ instituta sed ad omnes venientes ab intestato similiter grauari videntur. vt nota. per glo. in. l. testamento. C. de fideicommiss. cum simi. ibi nota. Secundo quia dicta. l. penultima. §. fina. de legatis tertio. locum habet quando hereditas deuenit ad sequentes in gradu: sed quando deuenit ad eũ qui est in pari gradu cum granato vadunt bona cum onere suo sibi iniuncto. argumen. de legatis secundo. si titio ¶ menio. §. iulia. ¶ qõ ibi no. Dyn. facit quod ipse idem nota. in. l. cum pater. §. cum
4 estimaret. eodem titu. Tertio †quia predicta non videntur habere locum in legato ad pias causas que videntur etiam deberi ex testamento qõ non perfectum est. argumen. in. l. testamento. ff. de fideicom. liber. cum pij filij debeant piam defuncti voluntatem implere vt ibi dicitur. si enim boc ibi fauor libertatis inducit multomagis debet inducere hoc fauor inime que ceteris rebus est preferenda. C. de sacrosanc. eccle. l. sancimus. qõ intelli-

a ¶ Non rũpit Aide Pau. de cast. consilio. cccxlviij. ℥ Ber. Lan.

ge verum quando est verisimile testatorem hoc fecisse si de posthumo cogitasset: alias secus. argu. ff. de codi. l. penultima. in fi. sed hic si grauavit filiam ad quam solam hereditatem pertinere putabat eadem ratione hunc posthumum grauasset si ad eum solum pertinere putasset sicut prenit cum ratio diuersitatis reddi non possit: alias secus. Barto.

b ¶ Apud heredes. Aide Alexã. cõsil. cxxxviij. iiij. lib. B. L.

1 ☞ Mater que ex forma statuti existentibus fratribus vel filijs fratrum defuncti non succedit ab intestato: si est preterita a filio et instituti extranei non reddit testamentum nullum.
2 Querela inofficiosi tollitur quinquennio.
3 Legata facta filio spurio qõ remanere debent penes heredes institutos.
4 Sententia lata cum legitimo defensore in omnibus: prodest illi pro quo lata fuit.
5 Verba sententie reseruantis omne ius cõpetens in rebus in sententia nominatis debent intelligi ne repugnantiam contineant.
6 Clausula codicillaris operatur vt legata debeant a venientibus ab intestato.

¶ Consilium. ccv.

Viso testamento Dinimi de sancto Quirico habẽtis matrem legitimam ¶ filios fratris carnalis. Primo querit nũquid dictum testamentum sit nullum per preteritionem matris. ¶ Viso statuto communis Senarũ quo cauetur quod ab intestato mater non succedat si filius habet fratres vel filios fratris. Ad quod respondendum est quod testamentum non est nullum: quia matris preteritio illius filij testamentum rumpit cũ possit ab intestato succedere: sed qui succedere prohibetur preteritus non
a rumpit. [a] vt. ff. de contrahẽdas. l. prima. §. penultimo. et de bonis libertorum. lege si necesse. §. si deportatus. Sed in proposito mater ab intestato non succederet ergo preterita non rumpit. Sed hoc facit dubiũ. nam quod mater non succedat videtur introductum fauore fratris vel filij fratris: sed in proposito filij fratris non succedunt: quia extranei instituti sunt ergo videtur quod mater debeat admitti ac si filij fratris nõ extarent: nam exheredati vel aliter excluſi habentur pro mortuis. vt. ff. de coniung. cum eman. lib. l. prima. §. emancipatus. Ad quod respondetur quod etiam tunc filij fratris perfecte a successione excludunt cum hereditas ex testamento aditur per institutos extraneos: tunc enim cõfirmatur eorum exclusio sicut dicimus de institutione que ex additione hereditatis sumit effectum. vt. l. filium. §. si exheredatus. de lega. prestã. vnde tempore mortis non potuerunt dici excluſi. et sic tunc mater succedebat. et per consequens tunc preterita non rumpebat. ¶ hoc verũ esse apparet in nepote filio exheredato: nam talis nepos non dicit testamẽtum nullum: sed venit ad querelam. vt. l. si quis filium. C. de inoffi. testamen. l. tertia. §. si emancipatus. ff. de bonorum possessio. cõtra tabulas. Ratio quia ante aditam hereditatem dictus nepos non poterat dici
2 obtinere primum locum ita in proposito mater non poterat dicere nullum testamentum. et si diceretur quod posset venire per †querelam a dicto beneficio est excluſa per lapsum quinquennij. vt dicta. l. si quis filium. in fine. C. de inofficioso testamento. Sed predictis ob. dicta. l. j. §. si pater emancipatus. ff. de coniung. cum eman. lib. vbi nepotes admittuntur patre exheredato ac si pater nunquam fuisset. Solut. ibi pater erat emancipatus ¶ nepotes erant in potestate vnde de rigore iuris ne potes tenebant primum locum cum emancipatus esset incognitus: sed de equitate pretoria pater coniungebatur non autem ante ponebatur hic autem filij fratris precedunt matrẽ defuncti ex forma statuti. Preterea quando non est necessaria exheredatio si per testatorem potest illud quod ad alterum pertinet alteri assignari ille qui per talẽ assignationem admittitur ita impedit alios venire volentes sicut si ipse succederet. vt. ff. de assignatio. lib. lege prima. §. fina. sic in proposito licet filij fratris sint excluſi per institutionem factam de extraneis. ita impediũt matrem sicut si ipsi succederent. pro hoc optime facit. C. de naturalibus liber. autenti. licet pro ut loquitur de vxore que licet non succedat excludit naturales. ¶ †Secundo est videndum de legato facto spurio apud
3 quem debeat remanere de iure communi. Ad quod dicendum est quod glosse in hoc variare videntur. nam quandoq; videntur quod dicta legata possint peti a liberis et parentibus et fratre et sorore tantum testatoris: alias locus sit fisco. vt. C. de naturalibus liber. l. prima. vbi videtur casus. et ita videtur sentire glos. in lege hereditas. C. de bis quibus vt indignis. alibi videtur sentire quod quando relinquitur filio spurio
b quod illud relictum remanere debet apud heredes [b] institutos pl egem non intelligitur. §. si quis palam. ff. de iure fisci. et ita intelligitur. ff. de legatis primo. lege lucius. §. finali. et istud videtur verius. cum lex prima. C. de naturalibus liber. loquatur specialiter in quibusdaz natis ex aliqua coniunctione illicita habita cum quibusdam nobilibus ibi nominatis. Et ita reperi consuluisse Oldradum. et ego alias sic docui scripsi et consului. ¶ †Et idem videndum est de viribus sententie late inter heredes scriptos et Cyonem filium fratris testatoris in qua sententia dicti heredes scripti fuerunt approbati et iudicati heredes per acta facta cum dicto filio fratris. ad quod dicendum est quod dicta sententia prodest heredibus scriptis in omnibus legatis eiusdem testamenti. vt lege papinianus. §. si ex causa. ff. de inofficioso testamento. et lege qui repudiauit. eodem titulo. Ratio quia sententia est lata cũ legitimo defensore. hoc est cum eo ad quem principaliter spectabat. vt notatur per Guilielmum ¶ Cynum. C. quibus res iudica. non no. l. prima. ¶ Quar
5 to †videndum est quid relenant verba appolita in dicta sententia in quibus Cyoni filio fratris predicto reseruatur omne ius sibi competẽs in dictis bonis quod ius prevalebat olim relicto facto per dictum testatorem. Ad quod respondetur quod dicta verba debent intelligi vt non contineant repugnantiam et contradictionem. vt lege vbi repugnantia. ff. de regulis iuris. et lege quoties. et lege in ambiguo. de rebus dubijs. quod ergo dicitur saluo omni iure ꝛc. Intelligitur omni alio: scilicet quam hereditario iure. Istud enim ius per banc sententiam declaratur ad alios pertinere. nam duo heredes non possunt esse insolidum. vt. ff. de regulis iuris. lege quod contra. §. vnus maxime. vnus ex testamento alius ab intestato. quod ius nostrum non patitur. cum ergo illi scripti declarati sunt heredes ex testamento non potest intelligi predicto filio reseruatum ius ab intestato. ¶ Quinto videndum est de viribus illorum verborum appositorum in predicta sententia. videlicet insuper cum dicto onere quod de residuo eius debeant Angeloto filio dicti mei legata eidem Angeloto in vltima voluntate relicta. ad quod di
6 co †quod cum dicta verba proferuntur simpliciter: scilicet quod dẽtur nec dicatur a quo debent intelligi simpliciter secundum formam dicte vltime

vltime voluntatis. videlicet quod si dictum testamentum' valet dicta legata deuenit heredibus institutis. si non valet deuenit heredibus ab intestato cum in dicto testamento sint dicta verba si non valet iure testamenti: valeat iure codicillorum per que verba videntur rogati tam instituti quam venientes ab intestato. vt dicunt iura vulgaria. Ex quibus concluditur dictum Cyonem excludendum ex petitione dictarum rerum legatarum dicto Angeloto. primo quia dicte res ad dictum Cyonem non possunt pertinere tanquam heredem scriptum.
b quia non est heres scriptus contra eum: vt dictum est nec etiam reseruatio facta pro eo aliquid releuat. vt supra dictum est. obstat enim dicto Cyoni. quia posito quod sit heres ab intestato tamen tenetur ad dicta legata. vt in sententia declaratũ est. Et dolo facit qui petit quod restituendum est. Barto.

1 ☞ Probatio quasi dominij quomodo fieri debeat et quid requiratur.
2 Publiciana cp non detur habenti titulum ¶ precarium. Animus retinendi quod non inducit animum acquirendi.
3 Actus factus contra prohibitionem statuti illum prohibentis et cum pena quod sit nullus.

¶ Consilium. ccvj.

In nomine domini amen. Inter procuratorem domine Bernardine ex vna parte ¶ possessores ex alia omissis alijs dubijs videtur nõ
1 esse probatum rem illam pertinere ad dictam domi-
nam iure dominij vel quasi et de directo dominio non est dubium. de quasi dominio videatur et ad † quasi dominium requiritur titulus et traditio possessionis. vt. ff. de publica. l. prima. in principio. ¶ quod res sit tradita eius nomine. vt. l. eum qui. §. bona autem. eodem titulo. sed in proposito videamus de titulo ¶ possessione. ¶ ostenditur instrumentum in quo dicta domina mater dicti Andree emit p eo vt in dicto instrumento continetur quod possessio fuit tradita Andreucio Pandulphi pro dicto Andrea. nec habebat mandatum ab eo sed solum erant negotiorum gestores. ergo antequam habuerint ratum non fuit aliquod ius quesitum dicto domino Andree. vt. l. si ego. de negotijs gestis. nunc videamus de ratihabitione quid constat et ex processu nil apparet nisi quatenus in instrumento concessionis precarij facto dicto Andreucio vbi concedit certam terram emptam a dicta domina digna eius matre. sed si illud instrumentum bene aduertatur solum emptionem factam ab illa domina videtur ratificare traditionem ante factam dicto Andreucio nõ proponitur eam ratam habuisse nec sciuisse. et sic ei nec eius heredi ex hoc publiciana competere non
2 possit. sed videndum est † an eo quod repertum est quod Andreucius postea possedit. et ab ipso domino Andrea precario rogauerat ex hac possessione cum titulo precedenti competat publiciana. ¶ videtur quod non. quia tempore quo concessit precario dictus Andreas non possidebat vt dictum est nec postea ex instrumento precarij non habuit animum querendi possessionem per dictum Andreucium sed ius retinendi sibi reseruauit omnes possessiones. sed animus retinendi non inducit animum acquirendi vt tenet glo. in his terminis. ff. de acquirenda possessione. l. tertia. super verbo animo. istam glo. nullus reprehendit. ego solus contra. Preterea apparet cp possessio fuerit tradita quod requiritur. et traditio q̃ fuit facta Andreucio non fuit habita rata. Preterea posito quod possessionem quesiuisset per precarij confessionem facta
a lum ab alio quod non sufficit ad publicianam [a] nec ad vsucapionem. ff.
3 de vsucapio. l. cum solus. ¶ ibi per glos. ¶ Superest vt videamus † de productione testium facta per procuratorem vetante statuto an valeat quo statuto cauetur quod nullus procurator constitutus per principalem personam producat testes in causa. ¶ indubitanter dico qõ non. quia factum. l. vetante. vt. l. non dubium. C. de legi. ¶ si dicatur statutum vltra procedit penam imponendo. et sic valet quod fit. vt. l. finali. ff. de diuor. ¶ ibi Ricar. malum. ad quod notat Lyn. in dicta. l. non dubium. in fine. Ad quod dico cp vbi lex vltra procedit penam imponẽdo actus est nullus firmiori ratione ex eo quod pena imponitur. quia illud solum sufficit ad annullandum actum. ff. de bis que pro nõ scrip. l. prima. ibi est casus expressus. non obst. l. finali. ff. de diuor. quia ex impositione pene apparet. quia lex voluit valere diuortium quod prohibuerat. fuit enim pena cp mulier diutius non possit nubere. Ex hoc apparet quod senserint quod diuortium valebat alias de iure communi non poterat nubere secundo viro si primum matrimonium durabat et diuortium valuisset. ¶ istam rationem ponit ibi text. et expresse. ¶ distinctio quam docto. faciunt valet. aut pena imponitur actui prohibito de iure cõmuni. aut prohibito de iure speciali. nil valet. quia est contra leg. ff. de operis noui nuntiatio. l. j. §. primo. ¶ ibi nota. in glo. super verbo. expressum. nã eo ipso quod imponitur pena transgressionis. videtur vetare ne fiat ¶ annullare actum ¶ constat quod interdictum. de ope. noui nuntiatio. est de iure speciali ¶ extraordinarium vt. l. in prouinciali. eodem titulo. Preterea illa distinctio. l. probatur. quia dicta. l. fina. de diuor. nil facit vt dixi ad hoc etiaz in proposito scilicet quod productio testium non valeat probatur alia ratione inconuincibili. quia procurator non habuit mandatum ad hoc. nam in generali mandato non venit aliquid quod sit speciale [b] l. si procurator. de conditio. indebiti. cum similibus. ergo hec productio q̃ est penalis non valet. et si mandatum recte inspiciatur non habuit mandatum speciale ad producendum testes. Concluditur ergo quod illa productio tanquam facta contra statutum ¶ tanquã facta a non habente mandatum est ipso iure nulla. Barto.

b ¶ Speciale. vide Ro. cõsi. lx. B. L.

1 ☞ An possessio fundi dotalis quam habet pater nomine filiorum suorum inducat additionẽ hereditatis materne. concludit cp sic.

¶ Consilium. ccvij.

In nomine dñi Amen. In questione inter Franciscum piccioli ¶ Joanẽ petrioli ostensum est mihi consilium cuiusdam sapientis in quo in effe-
1 ctu continetur quod non est probatum aditionem † hereditatis vt dicitur fuisse factam per Benedictum heredem filiorum domine. ad. vxoris dicti Benedicti licet in veritate probatum sit fundum qui dotalis fuit dicte domine. ad. possessum fuisse per dictum dominum Benedictũ post mortem dicte domine. ad. ipso sciẽte mortẽ eius in vita dictorum filiorum infantium. ¶ post mo-
a rtem ipsorum filiorum qui decesserunt in infantili etate similiter probatum est dictum fundum possessum esse. ratio que monet ipsum consultorem b per dictum Benedictum est ista. nam ipse confitetur. et verum est quod possessio rei hereditarie c que nunquam fuisset possessa per heredem induxit additionem hereditatis. sed cum in questione proposita dictus Benedictus possederit in vita sua ex causa dotis post mortem vxoris sue non potest videri sibi mutasse causam possessionis ¶ incepisse possidere titulo pro herede ipsius domine nisi hoc expresse probetur. vt in dicto consilio cõtinetur. hoc autem an sit verum examinandum est ¶ puto clarum et manifestum contrarium esse eius quod consultum est. primo quia certum est quod res immobilis dotalis mortuavxoze debet restitui eius heredibus statim. l. prima. §. egactio. C. de rei vxo. actio. ¶ sic non potest per virum mortua vxore licite possidere ex illa causa. Ex causa vero titulo hereditario tam pro se post mortez filiorum infantium quam pro filijs suis ipsis viuentibus tanquam pater et legitimus administrator ipsorum poterat licite possidere. et sic isto iure presumitur possessum [c] esse. et ex illa causa sci
c licet hereditaria hoc probatur. Primo per. l. pro herede. §. primo. et. §. papinia. ff. de acquiren. hereditati. vbi dicitur quod illud quod non potest fieri circa ius et nomen heredis inducit additionem quod intelligendum est quod potest fieri scilicet de iure. nam omnis actus potest fieri in re aliena iniuste. et tamen additionem non induceret. et sic de necessitate ille. §. intelligit quod omnis actus intelligitur gestus eo modo quo potest iuste. hoc probatur per regulam generalem in. l. merito. ff. pro so. quia in dubio presumitur facere eo modo quo licite potest. Secundo probatur per casum expressum in. l. non solum. §. primo. ff. de vsucap. vbi ille qui habet aliquã possessionem quam nõ põt tenere iuste nisi ex causa hereditaria superueniente filio iure possidendi titu. pro herede incipit illo titu. possidere absq; aliqua mutatione facta. Ex quibus concluditur quod per testes est legitime probatum per dñm Benedictum esse aditam dictam hereditatem. Bar.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

1 ☞Notarius errans in testamento in mala latinitate potest illam corrigere.
2 Notarius qui omisit ponere indictionē in instrumento illam apponere potest.
3 Notarius errans in appositione diei omittendo illā potest apponere ꝛ instrumentum non vitiat. ꝛ ei creditur in hoc.
4 Notarius qui apposuit vnam diem ꝑ alio in instrumento non potest instrumētum corrigere nisi doceat de erroꝛe.
5 Notarius qui dixit se errasse in instrumēto circa substantiam contractus pōt incontinenti se corrigere ꝛ ex interuallo probato erroꝛe.
6 Erroꝛ notarij in instrumento probatur interuenisse ex ostensione protocolli cui stat̃ur.
7 Pars cui notarius tradidit instrumentum cogitur illud notario restituere vt corrigat si apparet de erroꝛe.

¶Consilium.ccviij.

EX facto propo// sito Tria dubia oriuntur. Primo an notarius instrumētū possit corrigere dicendo se errasse.et ad probationem sui erroꝛis ostēdit protocollum et originale in quo aliter continetur.et in hoc docto.aliqua scribunt et Guiliel. in.l.imperatoꝛ.ff.de statu homi.Specu.in titu.de instrumē.edi.§.postremo.verſi.sed nunquid confec.ꝛ Jaco.de bel.modicum in auten.de equa.do. §.illud.ꝛ Ly.in.l.si quis decurio.C.de falsis.ego autem pro inuestiganda veritate huius puncti dico sic quod quodlibet publicum instrumentuꝫ continet ista duo. Unum quod spectat ad notarium tantum scilicet ponere annos domini indictionem diem ꝛ mensem ꝛ locum et alias solennitates. Secundum quod continet instrumentum est illud quod spectat ad partes contrahentes scilicet substantia contractus. et hic est casus questionis nostre. Est ergo videndum an si circa alterum istoꝝ notarius erraſſe se dicat admitti a ¶Erroꝛis. Vide a S. consil.cccvij. et 1 Alexan. consi.cv. ij.lib. et.lxx.lib.j. B.L. debeat ad coꝛrectionem erroꝛis. [a] Et circa primum † dico quod quandocunq; est erratum circa ea que non vitiant instrumentū nec ipsum nullum reddunt vt si in eo esset mala latinitas tunc non vitiatur instrumentum vt in predicta.l.imperatoꝛ.de statu homi.ꝛ per notarium potest coꝛrigi.vt.l.actoꝛ.ff.de regulis iuris.alias.l.acta.ff. de re iudic.quandoq; † est erratum in eo in quo instrumentum vitiatur.ꝛ tunc quandoq; constat quod est erratum in quo si deficiat vitiatur.exemplum si in instrumento deficit indictio.nam defectus indictionis vitiat instrumentum vt in auten. vt prepo.no.imper.in principio.ꝛ in auten. quibus modis natu.effici.leg.§.quantum.nota. extra de fide instrumen.c.inter dilectos.ꝛ isto casu poterit coꝛrigi ne noceat erroꝛ scribentis partibus.l.si quis in nomine.ꝛ.l.erroꝛ.C.de testamē. quandoq; constat quod est erratum.sed † non cōstat in quo vt si omissa sit dies ꝛ sic constat de erroꝛe sed non in quo sit erratum quia non constat de quo.ꝛ notario dicente se recoꝛdari debet credi. probatur quia officiali creditur in officio sibi cōmisso.vt.l.apparitoꝛes.C.de exactio.tribu.libro x.ꝛ.l.si quis decurio.C.de falsis.ꝛ.l.magis puto. ff.de re.eoꝝ.ꝛ hoc quando est erratum in omittendo. sed † quando est erratum in committendo.puta quia apposuit vnam diem in instrumento cum deberet apponere aliam.et isto casu non posset se coꝛrigere nisi doceret de erroꝛe per testes vel alijs modis. vt.l. quicquid astringende. de verboꝝ obligationibus.in secundo respon. secundum vnam lecturam. Itez quia functus est officio suo.ff.de arbi.l.qualem.ꝛ quod ibi nota.ꝛ quod not.in dicta.l.iudex. quandoq; est certum alio modo.vt quia de indictione non recoꝛdatur cum annis domini.ꝛ tunc consuluit Byn. quod instrumentum non vitiatur quod nō prosequoꝛ.

b ¶Condēnatio. Sequef Bal.cōsi. 2 cxlix.li.iiij. B.L.

5 quia non pertinet ad casum nostrum. Circa secūdum † principale quādo in eo quod pertinet ad partem dicit se erraſſe vt in proposito. quia notarius dicit se erraſſe ponendo in scripto illa verba babeat ꝛ habere debeat libere ꝛ expedite ꝛc. Et in hoc dicit Guiliel. ꝛ Specu. si notarius vult se incontinenti coꝛrigere admittitur aut ex interuallo ꝛ non potest nisi probato erroꝛe vt in §.illud.in auten.de equali.do.probatur etiaꝫ quia testis ꝛ notarius equiparantur.l.domitius.ff.de testamen.sed testis potest coꝛrigere incontinenti dictum suum.in autenti.de testamen. §.quia vero.in glo.mag.extra de testi.cogen.c.pretera.ꝛ sic posset etiaꝫ notarius.quoꝝm sententiam puto veram ꝛ iuri consonam est ergo vi6 dere† an in questione proposita sit sufficienter de erroꝛe notarij probatum.ꝛ dico quod sic ex ostensione ꝛ scriptura protocolli ꝛ scriptura originali.nam ex illa verificatur instrumētum extensum.ꝛ sic videtur erratum in transcribendo.l.si librarius.ff.de regulis iuris.facit.l. secunda.C.de erro.aduoca.pro hoc quod originali stetur ꝛ non scripto.exemplum si aliter contineatur in scripto aut extenso originali probatus sit erroꝛ probatur in autenti.ad trebellia.§. penultimo.columna.iiij. per hanc etiam respondetur allegatis per aduocatum partis.in.l.argentarius.in principio.ff.de edendo.nam eduntur parti requirenti protocolla.vt ex eis fides scripturis inde sumptis imponatur. Cōcludo ergo in primo puncto quod notarius potest suum erroꝛem coꝛrigere ostenso protocollo.et hoc magime si erraſſe se affirmet propio iure ac.quia etiam proponitur in puncto quod notarius imperitia ductus fecit notum fieri vni partium altera etiam inscia ex quo erroꝛ etiam detegitur quia secutus illam notulam sic scripsit.ex hoc sequitur decisio secundi ꝛ 7 tertij dubij videlicet † quod tertia pars cui notarius dedit copiam scripture cuius constat ipsum erraſſe cogitur ipsi notario restituere vt illā coꝛrigat.ꝛ erunt partes iudicis vt pronuntiet inquātum constat ipsum notarium erraſſe dictum erroꝛem per ipsum coꝛrigi et partem debere sibi restituere scripturam sumptam in qua apparet erroꝛ. Ex predictis patet responsio ad iura in contrarium allegata nā fateoꝝ quod vbi constat de erroꝛe debet coꝛrigi.sed in casu nostro plene de erroꝛe docetur ex protocollo ex quo probatur rē aliter se habere.vt probatur in.l.de etate.§.fin.ff.de interrog.acti.ꝛ.l.cum de indebito.in princ.ff.de probatio. Barto.de sagoferrato.

1 ☞Locus commissi maleficij ꝙ ponendus sit in denuntiatione accusatione vel inquisitione.
2 Tempus delicti apponi debet in accusatione vel inquisitione.
3 Denuntiatoꝛi cui ex forma statuti credi debet non creditur quādo non est electus in ꝛta formam statutoꝝm.
4 Res presumitur possessoꝛis quo ad se defendendum.

¶Consilium.ccix.

VIso processu facto contra Dominum Joannis boni et socios habitatoꝛes castri veteris de damno dato in montibus et condemnatione de eis facta et recursu seu appellatione per eos interposita de omnibus statutis communis Nursie ad boc spectantibus mibi transmissis dico ꝛ consulo quod si processus in causa recursus seu appellationis est rite formatus partes iudicis debent esse tales videlicet quod pronuntiet diffinitiue male esse sententiatum ꝛ condemnatum per dictum Petrum notarium et bene appellatum ꝛ recursum per dictos bonum ꝛ socios.et hoc ideo quia de maleficio non constat.quod autem per notarium non constat probatur. Primo ex defectu loci. Secundo ex defectu temporis. Tertio ex defectu p̃ 1 bationis. Quarto ex defectu facte defensionis. Primo dico † ex defectu loci cum enim statutum communis Nursie permittat hominibus castri montis quod possunt pascuare cum bestijs in montibus. vt infra certas seynatas isti denuntiatoꝛes debuerunt ponere qō ille locus vbi fuerunt inuenti erat extra dictas seynatas vt sic denuntiatio concluderet delictum. si enim per ipsos denuntiantes seu per curiam non ostenditur limitatum qualiter ipsi inuenti fuerunt in dicto loco extra dictas b seynatas non potest sequi cōdemnatio. [b] videtur casus in.l.de pupillo. §.qui denuntiantes.de operis noui nuntiatione.et.l.non solum.§.sed vt probaui.in glossa parua super versi.conferantur.ꝛ optime facit extra de electio.constitutionum.et quod ibi notat glossa in clementi.ap2 paret ergo quod de maleficijs non constat. ¶† Secundo probo ex defectu temporis. Nam dicti custodes debent denuntiare sequenti die qua inuenerunt eos damnum dare vt patet ex forma statuti requiritur ergo quod denuntietur maleficium factum tempoꝛe limitato. sed hic nec est assertum nec probatum: nec de mense fuit facta mentio et de denuntiatione ꝛ inquisitione. cum ergo non fuerit de tempoꝛe limitato deductum pront statutum requirit non apparet eos potuisse nuntiare et sic custodibus nō est in boc fides adhibenda. pro boc est casus. ff. quod vi aut clam.l.aut qui aliter.§.j.ꝛ sic debuit sequi absolutio. vt est gl. expreſsa in fini.in.l.cum actu.in vltima gl.de neg.gest. Tertio ꝓbatur ex de3 fectu ꝓbationis. † quia aut dicit quod maleficiū est ꝓbatum per eoꝝm confessionem

confessionem boc est falsum. quia ipsi confitentur de loco licito. nec obstat quod ab aduersa parte probatum est locum fuisse illicitum. vt dictum est. aut vult dicere esse probatum maleficium propter autoꝛitatez denuntiatoꝝm quibus debet credi per formam statutoꝝm. ꝛ boc non est verum. Primo quia denuntiatoꝛes non sunt tales quibus debeat credi propter defectum electionis. nam statuto cauetur quod debeant eligi in principio mensis Aprilis et si contra fiat non valet. sed isti non fuerunt electi. in principio mensis Aprilis vt probabo. ergo non sortitur effectum. quia statutum se refert ad initium. ergo ꝛc. l. quid ergo. in principio. ff. de his qui notantur infamia. Sed bic non fuerunt custodes creati. in principio mensis siue accipiatis principium quod nil ante se babeat. vt. d. §. discipuli. in prima constitutione digesti. siue accipiamus principium quod vadit vsq; ad medium. vt notatur. ff. si quis ius dicenti non obtempe. in fine magne glos. bic enim fuit facta electio die xxix. mensis Aprilis. ꝛ sic post medium mensem ꝛ sic concluditur quod eoꝝm electio non valuit ꝛ eis non est adhibenda fides. Preterea posto quod boc verum non sit quod essent legitime electi tamen eis fides non est adhibenda. nam si bene statutum inspiciatur ꝛ additio facta ad eum non est istis denuntiatoꝛibus credendum nisi de bis que digerint se vidisse et sic de bis que per visum percipiuntur. ꝛ si bene inspiciatur denuntiatio eoꝝm ipsi denuntiauerunt illos quod facere non debuerunt et iniuste respectu loci. sed ideo quia pecudes erant aliene et non propꝛie. quia tenere pecudes propꝛias hominis illius castri est permissum ex forma statuti. sed boc an aliquid sit propꝛium vel alienum non potest percipi per visum. quia dominium est quid incoꝛporale vt patet ad sensum. et notat per Innocentium de testi. capi. cum causam. ergo 4 supradictis denuntiatoꝛibus non debet credi. imo † presumptione iuris pecudes sunt eoꝝm qui possident eas. vt statim dicam. et quod di- a cta sint vera probatur per si. iura dicunt quod nuntio iurato [a] creditur. Modo pone iudex commisit nuntio vt mitteret. A. in bonoꝝm possessio. B. ꝛ retulit se immisisse in possessio. bonoꝝm dicti. B. secūdum preceptum iudicis creditur ei. certe non. imo statim quod ille tertius venit ꝛ probabit se res possedisse presumentur sue ꝛ reuocabitur immisso. vt ff. de re iudica. l. a diuo pio. in. §. super rebus. in glossa parua super verſicu. fiat. presumit enim lex esse possidentis. vt. C. ne vxoꝛ pro marito. l. ob maritoꝝm. super gloss. parua. super verſicu. occupare. ꝛ ibi per Ly. de conditionibus institu. et. l. quidam in suo. in fine glosse magne facit ff. de soluti. l. titiam. ff. fami. herciscun. l. prima. ꝛ quod ibi not. per glos. si serui. vendi. l. scienti. §. si queratur. ꝛ boc verum quod presumitur dominus quātum ad se defendendum secus ad agendum. ꝛ sic obst. quod nota. in. l. cum res. C. de probati. et apparet dictas pecudes fuisse ipsoꝝm inquisitoꝝm. Quarto probatur ex virtute facte defensionis. nam probatur per dictos condemnatos per plures testes dicta loca in seynatas cōcessa. nec obstat quod dicatur quod illi testes qui probant sunt participes criminis. quia ipsi fuerunt denuntiati quod denuntiare non potuerant tam ex rerum defectu quam in persona denuntiatoꝝm quam etiam ex defectu temporis. quia non dixit precedenti die ꝛc. vt manifeste apparet. Item quia conditio testis debet inspici tempoꝛe quo deponit. vt. l. ad testium. §. primo. ff. de testibus. Primo probauerunt ad sui defensionem concessionem eis factam a communi. nec obstat si dicatur quod instrumentum syndicatum et predicta sint copie. quia eoꝝm titulus est confirmatio per plura statuta communis Nursie. et cum non reperiatur illa concessio oportet quod referantur illa statuta ad confessionem. de qua in istis instrumentis fit mentio. vt extra de fide instrumento. c. cum ioannes. Preterea instrumenta simul ꝛ statuta sine dubio prestant ꝛ prestiteruut hominibus dicti castri montis iustam causam possidendi ꝛ prescribendi. vt. l. celsus. ff. de vsucapio. pro soluto. et si estimas. cum similibus. ꝛ tunc apparet eis fuisse factam dictam confessionem ad quod possederint in illis montibus ex vigoꝛe illius tituli et videntur possidere. vt. C. de acquirenda possessione. l. prima. et quod nota. C. de rei vendicatio. l. quedam. ¶Ex quibus patet ipsos potuisse illas bestias licite tenere. et sic taliter fuisse absoluendos ꝛ in causa appellationis pronuntiatum esse vt supradictum est Barto. de sagoferrato.

1 ☞Clausula codicillaris ꝙ non conseruat legata in testamento rupto preteritione posthumi ignoranter preteriti.
2 Legata facta in testamento in quo posthumus ignoranter fuit preteritus non conseruantur per aut. ex causa.

¶Consilium.ccx.

IN nomine domini amen. 1 Omne illud † quod alias consului et quod auditoꝛes meos docui. et quod in scriptis meis ꝙ lecturis redegi boc nunc consulo quod ex vigoꝛe dictoꝝm verboꝝm si non valet vel valebit ꝛc. Scripti heredes nō possunt petere quod fideicommissa vel legata debeantur in casu predicto. quod probo rationibus ꝛ legibus sicut bic per testantem inseritur clausula si non valet vel valebit ꝛc. Ita in testamēto militis est de iure clausula si non valebit iure communi valeat iure militum. vt. ff. de testamen. mili. l. tertia. sed in testamento militis bec clausula non extenditur ad casum quando nascitur posthumus de quo non cogitauit testatoꝛ. C. de testamen. mil. l. si cum vel in vtero. ergo eodē modo in ꝓposito. Secūdo per rationem legis si vnq̄. C. de reuoca. do. nam si ꝓpter filie natiuitatem renocat donatio iam facta multomagis legata ꝛ fideicōmissa. Tertio per tex. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. ex facto. ver. scō igitur. vbi expresse etiam dicitur qō nō est ve risimile principem vel testatoꝛem de boc casu cogitasse vt voluerit filios nascituros ex se bereditate priuare. Quarto per textum de iure cōmuni. vbi dicitur quod nec est verisimile predicta reli- ✳ quisse si de filijs cogitasset. nec obstat. l. si quis cuz nullum. ff. de iure codicillorū. quia ibi expresse testatoꝛ voluit legata deberi a quocūq; qui sibi futurus esset heres absq; aliqua conditione. vnde etiaꝫ posthumus institutus videtur tacite de boc rogatus vt ibi dicitur in tex. quod bic nō est. imo posthumus est preteritus ꝛ vt preteritus rumpit testamentum. ꝛ sic videtur eum fideicōmisso grauasse. Quinto probatur sic. dicta verba si non valet vel valebit bic operantur vt in causam fideicommissariam. et codicillorum ius prioris testamenti transferatur. vt. ff. de re milita. lege quereb batur. vbi textus bic expresse dicit. que verba bic important vt quibuscunq; verbis conditionem cessare voluit beredes ꝛ legatarios habere ex testamento. boc imitatur quod prius debebaꝫ iure directo nunc iure fideicōmissario et nil aliud per dicta verba additur sed non est dubium quod ex a vigoꝛe testamenti testatoꝛ voluit instituere beredem si posthumus de quo non cogitauit nascereb tur. vt supra probatum est in milite testante. illa enim verba si non valet ꝛc. Hoc important vt eo casu quo testatoꝛ voluit eum habere iure institutionis quod est si posthumus nō nascereꝫ ex casu ✳ habeat si testamentum contingeret nō valere vel ex defectu solennitatis vel bereditatis non adite. ex boc etiam apparet quod aliud est facere codicillos simpliciter aliud est dicere si non valet ꝛc. Et pro boc etiam non obstat lex si quis cum nullum. quia ibi dicit quod post natiuitatez posthumi testatoꝛ superuixisset tanto tempoꝛe quod potuisset mutare testamentum si voluisset nam bec obiectio tollitur per legem. iij. C. de inofficioso testamento. nam illa coniectura tunc assumit quando alij filij fuerunt instituti. secus quādo extranei vt ibi patet ꝛ per rationez quia posito quod testatoꝛ boc voluisset illo medio tempoꝛe tantum illa voluntas non fuit legitima nec facta coram solēni numero testiuz. ꝛ sic nullius valoris. ꝛ predicta vera quantum ad illud quod requiritur de viribus illius clausule. et si non valet vel valebit ꝛc.

a ¶Jurato. Vide Pau. de ca. cōsi. liij. ꝛ consi. clxxv. ꝛ Ro. ꝛ. cccclviij. B.L.

✳ Pro intellectu. l. si quis cum nullus. ff. de iure codicil.

2 ¶Superest † videre an legata debeantur ex vigoꝛe aut. ex causa. Omissis disputationibus breuiter scribo quod sentio scilicet quod legata non debeantur dicto casu cū testatoꝛ de posthumo nō cogitauit. quia sicut bodie ei seruātur legata per autenti. Preterea non obstante preteritione. ita olim in testamento militis obseruabatur testamē tum. sed nunc non porrigebatur ad dictum casuz quando preterijt posthumum de quo non cogitauit. vt dicta lege si cum vel in vtero. de testamēto militari. ergo etiam ita per rationem dicte legis si nūquam. quia si reuocatur donatio per natiuitatem talis posthumi multo magis legata. Preterea patet ex tex. in auten. vt cum de appellatio. cogn. §. finautem ibi obseruata non fuerint ꝛ subdit textus. dicit enim in multis egberedationem liberis preiudiciū ꝛc. Sequitur ne filij falsis accusationibus cōdemnētur ad egberedatos inserta cum non tantum natura. et sic falso accusatur vel aliam circunscriptionem ꝛ parentuz substitu. pariantur boc refertur ad eos quos testatoꝛ preterijt sciendum est quod circunscribere est per dolum aliquem decipere. vt. ff. de concu. l. prima.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

et ibi not.sed contra posthumum quem testator ignorabat.z non cogitabat non potest dolus vel circūscriptio presumi.vnde verba aur.ad hoc nō referuntur.Ex bis ergo concluditur quod legata non debeantur.Bar.

1 ☞Qui consensit testatori super onere p ipsum testatorem legato impositio non tenetur actione personali ad legatum.sed heredes insolidum tenentur et agent actione mandati contra consentientem.

2 Bona talis consentientis pro tali legato sunt hypothecata z legatario competit hypotheca.

3 Alimenta si sunt legata in domo non possunt extra domum peti si commode legatarius cum herede morari potest.

4 Legatum alimentorum q possit peti pro tempore preterito.

5 Petitio alimentorum preteritorum quid continere debet.

alē Delegary

¶Consilium.ccxj.

OVidam. Sibi filios heredes instituit z fratri suo nihil reliquit.sed cuidam nepoti suo legauit in hec verba. Item reliquit et iudicauit tali filio fratris sui victum pro dimidia in domo testatoris.z de bonis dicti testatoris pro alia dimidia de bonis dicti fratris sui ipso tali fratre presente volente z expresse cōsentiente.Ex hoc themate primo queritur an dictus nepos possit petere dictū legatum in totum vel in partez.z an in totum ab heredibus testatoris an verō pro dimidia ab eis pro alia adiecto fratre superstite. Scōo queritur quod si dictus nepos vult petere legatum.z habitare extra domum dicti testatoris an possit.Tertio queritur an possit petere pro preterito tēpore quo sibi non fuit satisfactum.Quarto querit cum possit petere pro preterito tēpore quid veniet in petitione an vero ipsa res an ipsarum estimatio.

1 ¶Super primo† punctus est dubitabilis.Et primo videtur quod illi heredes teneātur insolidū. quia ille frater cui nihil erat relictum a testatore non potuit grauari.casus videtur expressus in.l. si duobus.ff.j.de lega.i.econtra videtur quod ille frater teneatur pro sua dimidia cum suus consensus obligauerit eum quod euidenter colligitur in l.caius.de pig.acti.vbi de hoc dubitatur an subscriptio quā fecit quis vti testis in testamēto obliget eum quasi per hoc videatur cōsentire presupposito pro constāti qō si expresse cōsensisset precedicasset sibi per hoc z videtur expressum.ff.de administra.tuto.l.spadonem.ff.primo.instit. eodem ff.item propter.vbi expresse qui consentit testatori obligat se ad id.vt.l.non putauit.ff.si quis sua manu.ff.de contratabu.z iste leges licet multum videantur facere tamen mihi non satisfaciunt.nā in.l.caius.si constaret de consensu.expresse pararetur cōtra cōsentientem exceptio si postea vellet rem repetere hic vero querimus vtrum possit cōueniri.z non videtur cum nō appareat actio qua tenetur.vt infra dicetur. Item nec illa leg.de excusat.tuto.quia ibi testator iniungebat onus tutele qō poterat etiam illo non consentiente per consensum ergo precludicat sibi in excusatione tamen ipsum testamentum ligabit ipsuz onere tutele vt se excusare non possit hoc habetur ibidem.in.ff. item si quis sua manu.nam testator poterat eum inuitum egheredare.licet illi competeret querela in qua sibi prejudicanit p consensum. Concludo ergo sic quod illi heredes teneātur insolidum.vt dicta.l.si duobus.ff.primo.z ab isto nepote frater non possit conueniri.primo per textum in.l.cum quis decedens.in principio.de lega.iij.Item per rationem.nam actio ex testamento non competit quia non potuit grauari cū nil fuerit sibi relictū. vt.l.ab eo.C.de fideicōmis.z.l.prima.C. cōmunia de legatis. Item ex illo consensu non queritur obligatio.quia ex illo nunquam fuit obligatus ille suo nepoti qui nō proponitur fuisse presens et cui nil promisit.fateor tamen quod illi heredes potuerunt agere actione mandati contra illum fratrem. quia eius voluntate z mandato testator grauauit eos.nam hec voluntas inducit mandatum.vt.l.prima.ff.mandati.magime cum testator non fuisset alias relicturus.nec ille si voluisset vt.l.si remunerandi.ff. si tibi. ff.manda.z predicta sint vera circa actionem personalem.¶Circa hypothecariam vero dico† quod dictus nepos habet omnia bona dicti fratris obligata pro dictis alimentis qō sic ostendo.quando assignantur bona de quibus debet fieri prestatio alimentorum illa videntur p alimentis obligata.vt.l.secunda.ff.de alimentis z cibariis legatis.et.l. lucius.eodem titulo.z ibi nota.z.l.caius.de oper.lega.et ibi glo.vnde testator designando vt pro dimidia prestentur alimenta de bonis fratris videtur ea bona obligasse z ille consensit obligationi rei sue z merito perfecta est obligatio bonorum. vt.l.fundus.ff.primo. de pignori. actio.l.cum aliena.cum similibus.z sic facta executione super personali possit agere hypothecaria super secundo † videtur quod possit petere extra domum.quia eius fauore illud onus in dubio videtur adiectū specialiter in legato alimentorum.vt notat Dy.extra de regulis iuris c.imputari.libro.vj.C.de legibus.l.prima.z ibi per glo.z doctores.de an.lega.l.annua.in principio.z nota.eodem titulo.l.seio.z.C.de institu. z substitu.l.prima.cum ergo hic fit aliud onus appositum in fauore tertij non cogitur ad illud obseruandum.vt.l.titio.in principio.de condi tionibus z demonstrationibus.In contrarium videtur quod hoc etiā respiciat fauorem heredis quia facilius et cum minori sumptu prestat alimenta in domo sua quam si prestaret extra domum vt docet euidentia facti.vt.l.quarta.ff.inter.de in diem adiectio.z ideo concludendo dico quod extra domum alimenta petere non potest si in domo potest cōmode morari. secus si impediretur propter factum vel seuitiam heredum hoc probatur expresse in.l.qui concubinam.ff.vxorem.de legatis tertio.z de an.leg.l.menia.in principio.z.ff.primo.de alimentis z cibariis legatis.l.tertia.ff.si a contrario sensu.facit quod not.in Specu.qui si.sint legi.ff.primo.versic.quid si dicit in testamento.non obstant contraria.quia dico quod in dubio fauore ipsorum legatariorum intelligo scilicet z heredem z sic fauore vtriusq; ideo si impediretur per casuz consequitur relictum.secus si sua sponte impediatur vt dictis legibus.

4 ¶Super tertio respondeo quod pro preterito tempore potest petere alimenta si dictus nepos in domo stetit vel per eum non remansit. casus est in.l.libertis quos.ff.de alimentis z cibariis legatis.ff.primo.

5 ¶Super quarto† est sciendum quod in alimentis presentibus z futuris non debetur dicta quantitas pecunie sed debetur habitatio. Item frumentum z vinum ꝛc.Caria vel necessaria ad victum.Item lectus z medicina vt.l.verbo victus.de verborum significationibus. et.l. legatum.de alimentis z cibariis legatis.z hec erunt in petitione.facit.C.de erog.mil.anno.l.prima.lib.xij.Nunc ad propositum pro alimentis preteritis quedam sunt que p preterito tempore debentur.z ipsa pereunt vt habitatio.nam impossibile est quod tu des mihi habitationem preteriti temporis.z tunc pro hoc petetur estimatio.casus est.ff.de vsufruc. lega.l.si vsusfructus mihi in biennium quedam sunt que pereunt tamē non expedit nobis quod prestentur vt medicine quibus anno preterito egebam tunc non egeo quia sum sanus z pro bis etiam petetur estimatio:vt.l.patronus qui operas.z.l.libertus.de oper.liber.quedam sunt que expediunt nobis quod bodie etiam prestentur vt frumētum seu panes vinum z carnes z vestitum quez annis preteritis dare debuisti.z in bis dico quod ipsum quondam debitum fuit esse petendum.z hic est dictus casus expressus.in dicta.l.libertis quos.ff.j.de ali.z ciba.leg.pecunia autē pro eis petenda non est:vt.C.de ero.mili.an.l.nulli.lib.xij. Ita dico z consulo ego Bar.

1 ☞Ubi obligatio post mortem confertur pactum de futura successione non valet.

¶Consilium.ccxij.

a DRomitto tibi et tu mihi[a] vt premorienti sine liberis res debeant esse superstitis ita se habent verba ista decessi primo cum liberis. deinde tu sine liberis. an bona tua ad liberos meos debeant deuenire.et respondi quandoq; obligatio contrabitur sub conditione extitura post mortem: vt.l.prima.C. vt actio. ab heredi.z contra heredes.z tunc sicut in re singulari potest iniri contractus ita et in vniuersali iure puta promitto tibi bona mea post mortem meam.ff.de assignat.liber.l.assignatur.z notatur.C.de pactis.l.prima.sed vbi obligatio post mortem nō confertur† sed bonorum obuentio successio significatur sicuti cum testator non obligatur ita talis contrahens non obligat tantum merito non accedit contractui quod agit. de verborum obligationibus.l.inter stipulantem.in princi.sed voluntati vltime.de leg.ij.l.cum pater.ff.donationis.z sic successio significat vt dictum est.sed cum in proposito sola obuētio post mortem fit collata successio

a ¶Et tu mihi.vide late Roma.cōsilio.cxvij.

successio futura vt pactum deueniſſe videtur. et sic conuentio nullius est momenti:quia sunt certi modi succedendi vel iure sanguinis per.l.xij. tabularum.vel per edicta.vel iure solennis vltime voluntatis que hic non proponitur.vt.ff.de petit.heredi.l.j.de lega.ij.l. codicillis.ff.finali. Item quia stipulatio vel pactū de futura successione siue in vniuerso siue in parte est contra bonos mores si dicam vis quod tibi post mortem tuam sim heres z tu dicas volo.inutile est ratione predicta.C.de pactis.l.fina.idem si promittis mihi relinquere post mortem tuam.ff.de iure fisc.l.res que.ff. lites.eadem ratione nec iuramentum valeret.adimit enim facultatem testandi.ff.de verbo. obligationibus.l.stipulatio hoc modo concepta. sed non est eadem ratio in promissione presentium z futurorū bonorum collata simpliciter que tunc valet.vt.l.omnes.ff.lucius.ff.que in fraud. credi. et.l.si pater.ff.de inoffi.do.vel post mortem que etiam valet vt dictum est. Respondeo non:cum eius qui cessit bonis valeat testamentum licet non habeat heredem:habere tamen potest.finge enim pupillum esse locupletem ei substituit primo sibi instituit.vt.l.ij.ff.prius.de vulga.et pupillari. igitur substitutio est libera facultas testandi quod eo nō declaratur quia non fit heres qui stipulatur: sed actionem querit cōtra hereditatem ergo ea non transeunt in heredem etiam egheredatum.vt.l.j.de cur.bo.dam.z l. si quis instituitur. de heredi.instituen.sed si supponamus contractum valere tunc conditionalis successio non transiret.vt.C.de caducis toll.l.j. ff.in nouissimo.z l.is cui.de actio.et obli.licet obligatio cōditionalis trāsmittatur.vt instit.de verb.obli.ff.ex cōditionali.Ex quibus euidenter cōcluditur heredes meos non posse succedere.Barto.

1 ☞Procurator pōt esse testis finita pcuratione pro principali in alia instantia etiam de his que gesta sunt in prima causa.

Aduocatus pro principali potest testificari vt potest procurator.

2 Judex quando possit testificari super causa in qua iudicauit.

¶Consilium.ccxiij.

a AAduocatus[a] qui fuit absolutus a petitione actoris z actor condemnatus in expensis possint esse testes in causa in qua reus petit expensas ab actore in qua causa expensarum predicti aduocatus et procurator non affuerunt nec sunt. ¶Et pro examinatione presentis materie primo recitabo opinio.glo.z docto. de iure ciuili.et concludam secūdum veram opinionem que communiter tenetur in practica.Secūdo recitabo quid iuris de iure canonico: z quod cōmuniter tenetur in romana curia.†Et primo de iure ciuili.tex.videtur in lege differre.ff.item decreuerunt.ff.de iure fis.z glo.ibi tangit.z videtur etiam tex.in.l.fina.ff.de testi.et ibi glos.que videtur contraria glos.prealle gate.ff.item decreuerunt.glo.etiam tangit secundum opinionem Alex.in aut.de instru.cau.ff.fina.z.ff.in his.colū.vj.Et primo examinabo de procuratore secundo de aduocato.De procuratore glos.in.l.fina.ff. de test.super verb. in excusationibus tenet expresse quod procurator possit esse testis in causa quam procurat.Rationem ibi reddit inter procuratorem et syndicum tutorem vel curatorem idem videtur tenere glo.secundū Alex. in.ff.in his. prealleg.gl.tenet contrarium in.l.differre.ff.item decreuerūt de iure fis.super ver.interrogare.Dyn.in dicto.ff.item decreuerunt. concordat istas glos.quia aut querimus in procuratore ad iudicia:z tunc habet locum glos.dicit.ff.item decreuerunt.quia procurator ad iudicia non potest esse testis in causa quam procurauit.aut querimus in procuratore ad negotia:et tunc bene potest esse testis.et ita intelligit glo.d.l.fina.de testi.Ly.tangit istam questionem in.l.quoniam.C.de testi.et videtur tenere quod procurator siue ad negotia siue ad iudicia nō possit esse testis in causa in qua procurauit.Item sentit Jaco.de rauen.in.l.omnibus.eodem titu.do.Ray.tenet quod procurator potest esse testis in causa in qua procurauit scilicet finita procuratione.et banc opinionem recitat Barto. in dicto.ff.item decreuerunt.que opinio originaliter non fuit sua sed eam recitat Ly.in.l.quoniam.C.de testa.domi.Jaco.but.in dicta.l.fina.ff. de testi. tenet idem quod Dy.do.Barto.in dicto.ff.item decreuerunt. tenet quod finita causa in qua fuit procurator potest esse testis si ad eum non spectat commodum aut incommodum.Specu.in titu.de testi.ff.j. versic.item qō fuit.et versi.sequen.dicit multa verba et in effectu dicit quod procurator ad iudicia non potest esse testis durante officio eo vero finito sic. vt extra de testibus.c.insuper.communiter opinio Ray.z Barto.seruatur in practica que opinio originaliter non fuit ipsorum sed aliorum ante eos videlicet quod procurator durante officio procurationis non potest esse testis sed eo finito si interrogatur vt testis de his que fuerunt facta in causa in qua fuit procurator potest testificari.et ita communiter obseruatur in iure communi et in practica.Circa hoc vide Ly.C.de testib.l.quoniam.et in l.si quis.et.l.ne in arbitris.C.de arbi.et ibi glo.domi.Bart.et Ray.in.d. l.differre.ff.item decreuerunt.ff.de iure fis.Specu.in titu.de testi.ff.j.versi. item quod fuit.et versicu.sequen.De iure autem canonico.tam in theorica quam in practica remitto ad.c.insuper.eodem titulo in decretalibus.et ibi per Innocen.Ex quibus concludo tam de iure ciuili quam de iure canonico: quia procurator in causa finita in qua fuit procurator potest esse testis in alia instantia etiam de his que procurauit ipse in prima instantia.Et que dixit de procuratore intelligo habere locum in aduocato per iura superius allegata.Et vide in additio. Specu. titulo de teste.ff.opponitur.versicu.item quod fuit.z versicu.quid si aduocatus. ¶†Quid de iudice an possit esse testis in causa i qua iudex fuit.vide extra de testi.c.dilecto filio.vbi tex.z glo.in.c.romana.extra de testi.lib.vj.z in.c.statuendum.secunda questione vj.z in.c.nō sine.extra de arbi.in versi.clerici. in nouella.vbi vide.z in.c.a nobis.extra de testi.vbi vi de Barto.de sagoferrato.

1 ☞Si testator mandauit heredibus quod soluerent legata infra certū tempus alias quod denoluatur hereditas ad hospitale si tamē heredes morarentur infra predictum tempus z trāsiit hereditas ad alium propter ipsorum voluntatem z non soluant legata tamen hereditas non propter hoc debent transire ad hospitale.

¶Consilium.ccxiiij.

1 AAndreas zDartini zdidit idē testamentum in quo ꝛc.† Vide supra consilium.vij. quia in effectu et verbis idem concluditur quod hic concludebatur.

1 ☞Testamentum in quo filij sunt instituti z mater preterita sine causa. a ¶An aduocatus vide late Ro.cōsi. xxvij.

2 zMater data tutrix in testamento filijs si non fecit inuentarium z administrationem sibi decerni non petijt priuatur hereditate.

3 Aluia q admittatur ad successionem nepotum matre exclusa etiam si non petijt tutorem.

4 Aluia paterna in paternis preferetur:z materna in maternis.

¶Consilium.ccxv.

1 AMi †Testamentum sit nullum quia a filio preterita est mater nulla alia causa inserta. Ad quod respondeo quod testamentum ex hac causa non rumpitur quia testator beat filios quos sibi heredes instituit quorum filio rum prima causa est in successione et nō tenetur qs instituere parentes ascendentes donec sunt descendentes.ff. de iniusto testamento.l.si quis egheredato.in principio.et de inofficioso testamento.l.pater filium.institu.de succes.lib.ff.licet nostra. ¶Secun

2 do est videre†nunquid mater que data est tutrix in testamento vt preponitur que non fecit inuētariū nec fecit sibi decerni administrationez nec alios tutores petijt perdat hereditatem filiorum deceden tium in pupillari etate ad quod dicitur fine dubio quod perdit.vt ff.ad tertul.l.secunda.ff.si nostre. et glos.super versicu.legitima.institut.eodem.ff.fina

3 li.C.de legi.here.l.sciāt.cum simi. ¶†Tertio est videndum an matre exclusa excludatur auia seu auie que similiter neglexerunt per annum petere z etiā elapso anno infra quem debebat mater petere. Ad quod respondetur quod omnes ille leges que excludunt quem a successione propter tutorem non petitum: loquuntur in his quorum prima z propria spes successionis est.secus in alijs que succedūt primis exclusis illi enim possunt petere si volunt non tamen puniuntur si non petierunt. vt.C. qui pe.tu.l.penultima.et ibi nota.per glos.et docto. Et sic cōcluditur quod auia paterna et materna ad successionem pariter veniant in questione proposita.

4 ¶† Quarto est videndum vtrum auia paterna preferatur in bonis paternis: et auia materna in bonis maternis: quod videtur per l. mancipatis. in fine.et quod ibi not. per glos.et docto. sed ille leges loquuntur de fratribus vterinis et consanguineis sed de auo paterno et materno est casus valde singularis.C.de bo.lib.l.quod satis.ver.sinautem. sed in glo.vbi est expressum qō in bonis paternis

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

preferatur auus paternus in maternis preferat auus maternus.⁊ sic in proposito dicendum est q̄ auia paterna prefertur in bonis paternis que filius habuit a patre in bonis vero que habuit a fratre suo prede functo succedūt predicte auie pariter per lineam paternam ⁊ maternā. Unde concluditur quod de tota hereditate paterna.scilicet dicti venie tis habebit tres partes de quarto auia materna habebit quartam par tem.⁊ ita videtur mihi Bar.

1 ☞Uxor cui per virum legate sunt dotes.item panni ⁊ ornamenta do mus ⁊ decem salmas vini ⁊ grani ⁊ legata domina ⁊ vsufructuaria pe tit omnia legata.
2 Legatum vini ⁊ grani q̄ debeatur ⁊ peti potest in principio anni.
3 Legatum pannorum ornamentorum lecti ⁊ omium aliorum pannorū existentium in camera quid contineat.

¶Consilium.ccxvj.

Delandus condidit Testamen tuz in quo reliquit domine Dicole eius vxori.ccc.lib.pro suis do tibus quas habuerunt tempore contracti matrimonij in eis. Item reliquit eidem.l.libras. Item omnes eius pannos ⁊ ornamenta lectum et alios pannos existen tes in camera sua. Item reliquit eam dominam et vsufructuariam in vita sua ⁊ tunc in domo sua habere debeat annuatim a suis heredibus pro suo victu.g.salmas grani.⁊.gl.salmas vini quamdiu vixerit et bo norem seruauerit eius: quod si ad secundas nuptias transiuerit vel aliam vitam elegerit extra domum suam voluit ipsam rehabere solū modo dotes suas ⁊ eam extunc priuauit omnibus legatis supradictis et ea voluit deuenire ad eiꝰ heredes.modo dicta Dicola mortuo dicto Adelando iam est annus seruauit vitam vidualem in dicta domo te statoris ⁊ petit dicta legata sibi relicta heredes negant illam posse pe re dicta legata.Ex predictis insurgunt dubia. Jn primis nunquid di cta domina possit petere dotes predictas ⁊ dictum legatum pannorū ipsius lecti ⁊ ornamentorum aliorum pannorum existentium in camera testatoris ac legatum.gl.salmarum vini.et.g.salmarum grani secun dum tenorem dicti testamenti.⁊ si non omnia predicta legata potest pe tere dictum legatum.gl.salmarum vini.et.g.grani potest petere et pro quarta parte anni potest peti. Tertio si dicta domina potest petere le gatum pannorum ornamentorum lecti et aliorum pannorum existen tium in camera ipsius testatoris tempore dicti testamenti conditi a tem pore mortis et si non omnia veniant que veniant et cuius conditionis
1 veniant in dicto legato. ¶†Super primo videtur quod dicta domina Dicola posset de iure petere dictas dotes sibi in dicto testamento reli ctas.vt.l.prima.in principio.⁊.l.verum.ff.de do.preleg.si de instrumen to dotali non apparet de quo tamen constat vt.l.scriptum.in principio ff.eodem titulo.⁊ idem dicendum est de legato.l.libra.cum testator ha bilis legatarius capaq ⁊ omnia concurrunt que ad valorem dicti lega ti requiruntur.vt.l.secunda.ff.de legatis primo.⁊ ibi nota.⁊ per totum ff.de legatis secūdo.Ad tertium legatum factum de pannis ⁊ ornamē tis lecti ⁊ aliorum pannorum existentium in camera sua videtur etiam expeditum quod dicta domina de iure agere possit vt.l.vxori.ff.de au ro ⁊ argento legato.⁊.l.hoc legatum.ff.de legatis tertio.que autem ve niant in dicto legato allegabitur infra.Ad quartū scilicet de.g.salmis grani.et.gl.vini.videtur etiam idem dici debere quod dicta domina p ipso agere possit.vt.l.a nobis.⁊.l.legatum.ff.de legi.⁊.ff.de alimen.⁊ ci ba.lega.per totum ⁊ predicta legata omnia peti possunt per dictam do minam et per heredes prestari debent.nec vnum per aliud impeditur. nam in testamentis ante omnia voluntatem testatoris inspicere debe mus.vt.l.in conditionibus.ff.de conditioni.⁊ demonstrationi.⁊ ipsam voluntatem simpliciter seruare debemus.vt.l.prima.C.de sacrosanctis ecclesijs.⁊ in autenti.de nupt.§.disponit.colla.quarta.que quidem vo luntas ex verbis ipsius testamenti in dubio iudicari debet nec ab ipsis est recedendum.vt.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de legatis tertio.⁊.l. non aliter.in princi.eodem titulo verba autem testamenti clara sunt ⁊c. Et ex ipsis apparet testatorem voluisse dictam dominam habere om nia legata predicta. Preterea legata predicta vt apparet relicta fuerūt copulative ad cuius verificationem omnia copulata debēt intelligi ve nire.argumen.l.si heredi plures.de conditionibus institutionum.⁊.l.si quis ita.⁊.l.si ita.ff.de verborum obligationibus. Item relicta sunt re petitiue ⁊ ampliatiue.ergo videtur quod omnia veniant vt.l.in repetē dis.ff.de legatis tertio.⁊.l.hoc legatum.⁊.l.ea tamen adiectio.⁊.l.ita le gato.ff.eodem titulo.Ex quibus concluditur manifeste dictam domi nam omnia predicta legata habere.nec propter legatum alimentorum cetera legata impediri debent que testatoris dispositione veniunt.licet si de iure communi et ex legis dispositione alimenta petenda venirent rebabitis dotibus alimentorum petitio forte impediri deberet.Et hoc vltimo casu possunt omnes allegationes que in cōtrarium fiunt locum habere non autem in casu questionis nostre in quo testatoris dispo sitione alimenta petuntur.Et ex his apparet non esse disputandum que legata veniant.quia omnia peti possunt.vt supra dictum est. ¶Super
2 secundo †puncto scilicet si dictum legatum grani ⁊ vini peti potest quā do et qua parte anni peti possit et prestari debet videtur de iure dicen dum quod in principio anni petantur et prestentur.vt est casus in.l.fin gulos.ff.de an.lega.⁊.l.prima.C.quando dies legati ced.⁊ ibi no.⁊ glo. nota.in hoc passu.in.l.nec semel.§.habitationem.ff.quando dies lega. ced.⁊ licet glo.alibi videatur velle ⁊ male que tamē saluari potest in re ferendo eam ad textum.l.super quo signata est.et tunc alio casu loque
3 retur nec nostrā questionem tangeret. ¶Super tertio †principali pun cto que veniant in legato predicto de pannis ornamentis lecti et om nium aliorum pannorum existentium in camera sua videtur etiam di ci posse omnes pannos ipsius domine omnia ornamenta sua totum le ctum et omnes pannos ad lectum existentes in camera ipsius tempo re supradicto.quod videtur sic probari posse.⁊ primo de pannis ipsius domine ornamentis ⁊ lecto non videtur aliqualiter dubitandum.quia verba testamenti.vt ex ipso apparet sunt clara et aperta quod testator voluit eam habere a quibus verbis sic actis non est recedendum.vt di cta.l.ille aut ille.§.cum in verbis.⁊.l.non aliter.in principio.ff.de lega. tertio.vnde super istis non insisto .sed quod omnes alij panni in dicta camera dicto tempore existentes veniant sic probatur dispositio indefi nita et vniuersalis generaliter.⁊ vniuersaliter omnia super quibꝰ adi citur comprehēdit.⁊ qui omnia dicit nihil excipit.l.pediculis.§. labeo. ff.de auro ⁊ argento legato.⁊.l.scribit.in principio.et.l.si quis ita.⁊ ibi nota.eodem titulo.facit.l.si necessarias.§.si auia.de pigno.actio.sed de positio siue legatum de quo queritur est vniuersale ⁊ generale vt patet ex ipsius testamenti tenore ergo patet omnes pannos cuiuscunq̄ con ditionis existentes in dicta camera que tamen ipsius testatoris tempo re erant venire in dicto legato per verba in dispositione apposita que aliquid debent operari.l.fina.quando dies legati ced.nisi intelligatur omnes alios pannos venire in legato per verba apposita in dicto lega to scilicet omnes alios pannos . et tunc nihil operaretur quia pannos ipsius domine et pannos ipsius lecti exprēsse et specialiter legauerit.⁊ sic de eis intelligi non debet legando generaliter oēs alios ⁊c.Et etiam propter relationum alios quod ad legatum ampliandum videtur appo situm.argumen.l.non solum.§.queritur.ff.de procurato.cum simi. ergo vt dicta verba aliquid operentur.et vt relatio sit bona ⁊ congrua de omnibus alijs pannis existentibus in camera sua ipsum testatorem sen sisse videtur vt sic omnia veniant vt in prealllega.iuribus hoc etiam ap paret ex testatoris dispositione qui certa legata ademit ⁊ voluit ipsam solum dotes rehabere eo casu. Ex hoc sequitur si ipsa seruat vitam vi dualem quod omnia dicta legata voluit eam habere.vt.l.post mortem. §.si pure.ff.de legatis primo.⁊.l.si legatuꝫ pure.ff.de an.lega.⁊ sic videt mihi esse de iure.Barto.

1 ☞Quod dicatur graue delictum ⁊ paruum tam de iure positiuo quā diuino.

¶Consilium.ccxvij.

D declarationem huius questionis sciendum est quod peccatum siue delictum
1 †dicitur maius et minus vno modo in foro nostro ci uili ⁊ in isto nō attenditur principaliter voluntas quia cogitationis penam nemo meretur vt.l.cogitationis. ff.de penis.si tamen crimen fuit valde paruum si euentus non fuerit se cutus dicitur delictum minus.vt.l.aut facta.in fine.ff.de peñ.⁊ patet in titu.ad.l.iuliam maiesta.Secundo modo potest considerari de iure diui no ⁊ tunc dicitur delictum maius ⁊ minus secundum intentionem ⁊ remissionem voluntatis quia ad cor ⁊ intentionem respicit deus.vt no. per Dynū in.c.peccati venia.de regulis iuris.libro.vj.et habetur per magistrum senten.in.iiij.dist.xxj.vbi exponit illa verba apostoli qui dam edificauerunt lignum fenum stipulam.Item illud dicitur maius delictum quod magis in iniuriam diuine maiestatis infertur.C.de he reti.l.manicheos. habetur per sanctum Thomam in secunda secunde questione.xcvij.vbi dicit quod idolatria est grauissimum peccatorum. Nunc ad propositū in questione proposita.si queramus quid sit maius delictum in foro ciuili dicendum est quod ille qui iurauit falsum cōtra aliquem dicendo quod vidit eum furtum committere ⁊ de tali furto ex quo de iure communi vel speciali alicuius ciuitatis deberet inferri pe na mortis tunc est par crimen sicut illud homicidium.et eadem.l.pena imponitur.ff.de sic.l.j.§.j.si vero veniret imponenda minor pena quaꝫ pena mortis tunc illud falsum testimonium diceretur minus delictum homicidio et periurio.de crimine stelli.l.j.§.j.coniuncto.§. finali.l.j.de fal.Si vero querimus de iure diuino tunc indubitanter videtur dicen dum quod tale iuramentum ex quo dictum est supra est maius pecca tum homicidio.nam iurare est deum in testem inuocare.et hoc pertinet ad dei irreuerentiam quod aliquis inuocet eū in testem falsitatis quia per hoc dat intelligere vel quod deus veritatem non cognoscit vel qō falsum testificari velit.vt babetur per sanctum Tbo.in secunda secūde questione.xcvij.⁊ hoc concludit pro hac parte superius allegata.sed ho micidium principaliter ⁊ directo non cōmittitur in iniuriam dei ergo minus delictum est.⁊ predicta credo vera salua determinatione theolo gorum semper.Barto.de sagoferrato.

Fama

1 ☞Fama cū dicto syndici positi ad denuntiandū facit sufficiens indi cium ad torturam.Item quando fama sufficit vel ne sola.

¶Consilium.ccxviij.

1 **In fama** Cum dicto syndici positi †ad maleficium de nuntiandum ⁊c.Vide.s.cxcj.
1 ☞An venditor potest defendere rem petitam ⁊ suscipere in se iudiciū inuito actore.

¶Consilium.ccxix.

Bitur Contra Tiolum possessorem cuiusdam domus vendite cōparet actor dicti Tio
1 li qui dictam domum vendidit sibi ⁊ dicit se velle susci pere inde iudicium non animo nouandi . sed paratum offerre satisdare † de iudicio sisti.et iudicato soluendo. petitor contradicit quod non vult litigare nisi cū Tio lo.queritur an dictus venditor de iure admitti debeat ad suscipiendum iudicium non animo nouandi inuito petitore.⁊ videtur dicendū ipsum actorem in causa euictionis audiri debere quasi procuratorem ⁊ actorē vt in eius facto.vt in.l.j.vbi in rem actio.⁊.l.venditor.ff.de ind.⁊ ibi no. etiam inuito actore hoc casu intelligo glo.l.i.super versic.alias.secus si interueniret animo nouandi.⁊ ibi no.per Ly.⁊ Raynu.in.l.si manda
* to meo.§.j.ff.mandati.et not.super gloss.que est in ver.caligati.in fine. non obst.l.palam.ff.fami.her.quia ibi loquitur petitore volente.vt no. in dicta.l si mādato.quia primo casu ipse possessor nō desijt teneri imo fit executio in rem per eum possessam contra ipsum emptorem possesso rem.quia possessor est ille qui conuenitur.sed venditor ad ipsius denun tiationem potest eum defendere quasi eius procurator ita not.in dicta l.venditor.sed vbi venit animo nouandi emptor desinit teneri ipso iure vt nota.in.l.solitus.ff.de solutio.quod fieri non potest per iura predi cta contra voluntatem actoris.⁊ hoc modo debet intelligi.l.j.cum glo. C.vbi in rem actio.secundum omnes doctores non obst.quod nota.in l.liberto.§.finali.de negotijs gest.quia glo.illa intelligitur de nouatio ne deueniente.secus de ea que perimit.⁊ ita intelligit Ja.bu.licet Ray. istam glo.indistincte reprehendat vel impugnet.vnum tamen est nota. dignum quod glo.in dicta.l.j.non dixit de animo nouandi.quia nova tio est priozis debiti in aliam ciuilem vel naturalem obligationem trās latio.vt.l.prima.de noua.sed in rei vendi.quis non est obligatus.vt in stitu.de ac.§.primo.licet igitur nō potest esse nouatio.⁊ si forte quis hoc diceret non peccaret.verum est tamen quod iudicis officio tenetur.de in integ.restitu.possessor vt.l.officium.⁊.l.quod restituere.ff.de rei ven. Et ita consilo ego Bar.
1 ☞Quando appellatur a sententia interlocutoria pronuntiandū est more interlocutoriarum.
2 Sententia lata in cā appellationis interlocutorie est interlocutoria.
Judex ad quem cognoscit de principali.

¶Consilium.ccxx.

Spellatum Est a sententia interlocuto ria quam oportet iudicē fer re in scriptis.nam necesse est quod iudex appellationuꝫ pronuntiet bene vel male appellatū ⁊ pronuntiatū.po sito pro cōstanti qō in causa appellationis ex forma sta tuti debeat lis contestari.an sufficiat talem pronuntia tionem ferre quemadmodum alie interlocutorie feruntur vel est necesse quod more diffinitiuarum proferat.Secundo queritur an si appellatū est ab interlocutoria ⁊ iudex appellationis pronuntiat bene appellatū et male pronuntiatum.an primus iudex in casu principali remoto illo grauamine possit procedere.an vero iudex appellationis. ¶Et breui
1 ter †super primo dubio videtur dicendum sufficere pronuntiare more interlocutoriarum.nec est necesse pronuntiare more diffinitiuarum.cū in rei veritate sententia sit interlocutoria non diffinitiua.quia de natu ra diffinitiue est vt ex ea oriatur actio in factum vel exceptio.vt in.c.cuꝫ dilecti.in fine.extra de electio.⁊ facit.c.vltimo.in clemē.extra de appel. vbi patet quod repulsio peremptorie exceptionis nō est diffinitiua.sed interlocutoria.igit nec pronuntiatio pro ea.vt ibi sive igitur iudex ap pella.pronuntiat bene vel male appellatum super interlocutoria satis est sententiam ferri super eo quod perimat appellationem.et quod ap
a pellans non poterat appellare interlocutoria[a] est ⁊ non diffinitiua.ad quod facit.d.c.cum dilecti.in fine.de elect.⁊.c.significantibus.de appel.
b secus esset vbi appellatur a diffinitiua[b] quia tunc sententia lata in cau sa appellationis diffinitiua censetur.ita not.in.c.cupientes.§.insuper. de electio.extra.lib.vj.⁊ idem Archidia.ibi super versic.plenam fidem. Idem Joan.and.in.c.vltimo.de appella.in clemen. ¶Super secundo
2 †puncto videtur quod iudex ad quez cognoscere debet de principali vt
c c.vt debitus.extra de appellat.remotio enim grauaminis restituisset[c] sibi iurisditionē quando fuisset remotum ab illo a quo fuisset appella tum ante cognitionem ⁊ receptionem appella.per iudicem ad quem vt no.in.c.cum cessante.extra de appella.⁊.c.si a iudice.libro.vj. Succedit ergo iudex ad quem in loco iudicis a quo.⁊ illa facit q̄ fecisset ipse si ab illo non fuisset appellatum.vt in.c.dilecti.banc autem cognitionē emit tere nō posset iudice a quo appellatur non consentiente.vt.c.interposi ta.extra de appella.nam ex quo transfusa est in aliquem cognitio nō est in potestate redire ad iudicem a quo ne illudatur iudex ad quem.⁊ facit ad hoc.extra de offi.deleg. c.prudentiam.§. primo.⁊ in dicto.c.interposita.⁊ ibi no.per Archi.⁊ Jo.an.in nouella.⁊ in dicto.c. vt debitus.⁊ ita no.Et sic dico ⁊ cōsulo ego Bar. de sagoferrato. Idem etiam cōsuluit domi. Augusti.de amelia.
1 ☞Carceratus pro vna executione quādo possit pro alia recōmendari.
2 Carceratus pro vno processu quando possit pro alio recōmendari.
3 Secunda recōmendatio carcerati quando impe diat executionem prime recōmendationis.

¶Consilium.ccxxi.

In positus In carceribꝰ provna causa
d possit ex alia recommendari.[d] Pro qua questione examinanda sciēdum est quod quandoq̄ quis ponitur in carceribus ad executionem criminis.qñq̄ ad in
1 uestigandum processum. ¶†Circa primum dic quandoq̄ vnaquæq̄ executio debet esse corporalis nō pecuniaria.⁊ quādoq̄ vtraq̄ debet esse pe cuniaria.quandoq̄ vna pecuniaria alia corporalis. Primo casu quādoq̄ causa propter quam est carceratus habet extinguere executionem secun de cause verbigratia primo est carceratus ppter condēnationem capitalem.Secūdo propter con dēnationem furcarū ⁊ tunc debet aduerti vt exe cutio fiat ppter illud crimen quod est grauius et in id recōmēdatio illa prevalebit que est facta p pter crimen grauius.vt colligitur.ff.nil no.app. pendē.l.j.§.fina. Si vero executio facta ex prima causa non ex[o]rbet executionem faciēdam ex secū a da causa.verbigratia.primo est carceratus ppter amputationem manus.secūdo pro pede vel ocu lo vel capite.⁊ tūc prima recommendatio prena b lebit.vt primo prima executio fiat postea secūda fiat acsi fiat a diuersis iudicibus vt.l.si cui.§.fina. ff.de accusa. quādoq̄ vna executio est corporalis c alia pecuniaria verbigratia est recommendatus pro pena capitis.alius facit eum recommendari d pro pena pecuniaria.vel vt rationem administra tionis reddat.isto casu liquidem habita modica dilatione in executione pene corporalis possit cō suli illi qui petit pecuniam . tunc dico conceden dam istam dilationem.alias secus.vt.l. secunda. C.de bo.dam.facit.l.fina.circa princi.ff.de publi. iudi. quādoq̄ vtraq̄ executio est pecuniaria.pu ta quia vnus fecit recōmendari eum pro vno de bito.alius facit eum recōmendari pro alio ex for ma statuti vel ex forma.l.j.C.qui bo.ce.pos.⁊ isto casu fine dubio vtraq̄ recōmendatio tenet.si cem in vna re possunt mitti plures creditores in pos sessionem ⁊ vna res pluribus obligari.vt.l.si fini ta.§.si plures.ff.de dam.infect.facit.l.cum vnus.
2 de bo.aut.iu.pos.ita† eadem ratione hic nunc est videndum quādo recōmendatio fit ppter procef sum.⁊ hoc aduerte.quia qñq̄ vterq̄ processus est criminalis:qñq̄ vterq̄ est ciuilis : qñq̄ vnus est ciuilis ⁊ alius criminalis.primo casu supernalet prima recōmendatio vt super ea prius procedat etiam si fit crimen lenius vt.l.si cui.in §.de accu.re cōmendatio vero scōa valebit.et finita prima fiet super secūda.vt.l.qui de crimine.C.de accu.⁊ fiue fiat ab eo iudice fiue a diuersis.vt.d.l.si cui.in fin. Si vero vtraq̄ causa est ciuilis.dicas idem quod dixi in captione reali facta . Si vero vna est ciui lis alia criminalis.⁊ tunc criminalis prefertur.vt l.per minorem.ff.de in.⁊.l.fi.C.de ordi.in.q̄ intel lige nisi cā ciuilis esset tēpore peritura vt ibi in fi.
3 Tertio est † videndū quid si vna recōmendatio est facta executione.alia pro processu vtrum secūda recōmendatio impediat primā.⁊ breuiter sine on bio vtraq̄ recōmendatio valet quatenus se non impediunt.sed si minicē se impedirēt.vt q̄ pro pe na capitis eī recōmēdat[ur] ⁊ accusāt de aliquo cri mine ex quo etiā imponit pena capitis.certe exe cutio prima deberē fi in scōa cā erat grauius deli ctum vt in.l.j.in fi.ff.nil no.ap.pen.quod pōt esse

¶ Pro intelle.l. palā.ff.fami.her.
¶ Interlocuto ria.vide Ro.cōsi. ccclviij.
¶ Diffinitiua.vi de Bald.consilio ccclxiij.lij.lib.
¶ Restituisset.vi de ro.cōsi.ccclxij.
¶ Recōmendari. vide Alleg.consi. dlix.ij.lib.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

vtile quando velles facere quod executio ipediat seu differatur.ꝛ predicta sunt vera quãdo prima carceratio fuit facta iuste. Sed quero quid si indebite fuit facta prima carceratio.an possit fieri recõmẽdatio iusta postea.dic vt digi in questione quam disputaui que incipit lapus quidam fuit captus.Barto.

1 ☞Cõmittens adulterium cum vna pluribus vicibus vna tantum pena punitur.
2 In delictis reiteratis quando quis pluries punitur.

¶Consilium.ccxxij.

1 ANtonius †Commisit adulterium cum Berta pluribus ꝛ pluribus et diuersis vicibus. queritur an debeat pena imponi pro vno solo[a] adulterio an pro pluribus ex
a forma statuti dicentis quod committens adulterium puniatur in centum lib.glo.hic tangit.ff.de fur.l.vulgaris.in principio.que incipit.imo quam glo.quidam intelligunt vbi imponitur pena capitalis de iure communi per.l.quãuis.C.de adulteriis ꝛ sic dicunt illam gl.hoc casu dicere verum. Si autem imponeretur pecuniaria pena que cõmuniter imponitur ex forma statuti ꝛ tũc dicunt quod toties imponi debet pena pecuniaria quoties adulterium commiserit.vt.ff.de pẽ.delict.l. nunquam plura.sed hoc non est verum.nam cum glos. inducat ipsius dictum in argumentum seu simile ad penam furti manifesti vel non manifesti que pecuniaria est non est verisimile glos. hic dixisse quod pena fuerit corporalis vel capitalis. quia tunc non est bonum argumentum vel simile glo.ergo videtur bene dixisse etiam si pena pecuniaria imponitur.nam illa glo.in dicta.l.nunq̃ plura.de pẽna.delic.tenet.o.l.non habere locum quando sunt plura delicta et diuerse species
2 delinquendi secus † vbi sit eadem persona ꝛ eadẽ species delinquendi ꝛ iteratum sit ipsum delictus si tamen ex iteratione delicti nõ insurgit nouum interesse pecuniarium tunc vna sola imponitur pena.vt.ff.de fur.l.inficiando.§.infans.ꝛ ita etiã tenet.ꝛ no.Dyñ.in.l.nunquam plura.[b].ff.de pẽna.delic.probatur in dicta.l.ei qui fuit.ff.de furt. vt furti actio nata ex cõtrectatione prima nõ nascitur ex cõtrectatione assidua.sed si actio nata ex prima cõtrectatione extincta esset vel p exceptionem euersa tunc ex sequenti cõtrectatione durat actio furti.vt.ff.de verborum obligatio.l.fina.sicut ergo considerat lex vt semel nata ꝛ efficaciter duret ꝛ quod ex intentione amplius nõ nascatur alias sic simile tenet glo.ꝛ innuit idem in crimine adulterij quod vna sola pena veniat imponenda. ff.de adulte.l.maritus.§.sex mensium.vbi formatur questio quod si tribus annis in adulterio p seuerauerit an durat prescriptio a die adulterij primo commissi.et sic innuit tantum vna actione agi posse. Preterea Jaco.de are.in.l.quicunq̃.ꝛ ibi vide Bald.C.de seruis fugitiuis.tenet q̃ aut sunt plura facta ꝛ delictum vnum quod contigit vbi est eadem species delicti ꝛ confirmata ex primo facto et concurrat etiam circa idem vt si plures recipiant seruum anteq̃ domum redeat tunc vna pena est ꝛ idem in furto vt dicta.l.ei qui.ff.de fur.aut plura facta ꝛ delicta multa ꝛ diuerse sunt species delictorum primo durante vel non ꝛ tunc cumulatur pena vt.l.agraria.de termino amoto ꝛ de col.illi.l.penul.per similem rationem.sed in aliis criminibus distinguit glo.ff.ad leg.aquil.l. ita vulneratus alias.l.illud.§.fina.ꝛ idem Jaco. but.per verba talia sic dicendo aut sunt plura facta ꝛ delicta plura dico respicientia diuersas species delictorum et tunc habet locum.l.ff.de furt.l. aduersus.idem si respiciant diuersas personas q̃ idem consilium modo participauerunt circa diuersas res.vt dicta.l.penulti.de colꝛ.illi.ꝛ.l.agraria.de termi.amo.aut factum vnum ꝛ delicta plura ꝛ habet locum si criminaliter agatur.l.qui de crimine.preallega.aut facta sunt plura ꝛ delictum vnum hoc contingit quando primo durante secundum sequitur iterato circa idem ꝛ in eadẽ specie criminis tunc vna pena imponitur tãtum.vt.o.l.ei qui.ff.de fur. ita intelligitur.o.glo.vulgaris.aut est soluta pena ex primo delicto vel saltem lis est contestata ante delictum ꝛ tunc ex cumulatione delicti cumulatur pena vel non cumulatur.ff.de pen.l.si diuortio.ꝛ pro hac opi. satis facit.o.glo.que est in.o.l.ei qui.ff.de furt.sic ergo verum dicit glo. predicta.l.vulgaris etiam si pena pecuniaria imponatur.Et ita de iure consulo ego Barto.de sayoferra.

¶Consilium.ccxxij.

ACcusatio Fuit instituta contra Martinum.vide.ꝛ consi.cxvij.

1 ☞Computatio graduũ secundũ ius ciuile attenditur quo ad punitionem maleficiorũ ꝛ quo ad compromissa fienda.
2 Cõputatio graduũ ꝑm ius canonicũ attenditur in matrimonijs.

¶Consilium.ccxxiij.

1 AFratres Consobrini sint in quarto gradu dico †q̃ fratres Cõsobrini sunt i quarto gradu quo ad punitionẽ maleficiorũ ꝛ cõpromissa faciẽda vt insti.de gradi.§.quarto gradu.ꝛ si.ꝛ eo modo de iure canonico.vt.xxxv.q.v.c.i.ꝛ.c.gradus.§.sexto gradu q̃ ori
2 ginale fuit Jsidori:alia †vero computatio graduũ sit de iure canonico quãtũ ad promissionem ꝛ prohibitionem matrimonij scõm quã Cõsobrini essent in secũdo gradu.ꝛ de hac cõputatione habetur dicta causa.q.c.pozo.ꝛ.c.parentelis.que secunda cõputatio habet locũ in matrimonijs quo ad alia habet locũ alia cõputatio q̃ clare patet ea.q.ꝛ cã.c. ad sedem ibi denicꝛ ꝛ ꝺsii ꝛc.Ibi in legibus ꝛc.Et ad fin.c.ibi.nam si qs peruersa ꝛ obstinata mente.Et recto tramite.Andre.de are.de hac tractat satis plene Jaco.de alber.in lib.de contrarietatibus inter ius ciuile ꝛ canonicum.Et de gradi.§.ij.concordat. Jo.and.in arbore consanguinitatis.ꝛ no.Ber.extra de cõsangui.ꝛ affi.c.fi.in gl.si vis scire.Bar. alias dicitur Andre.de are.

1 ☞Clericus qui non opposuit exceptionem clericatus in causa principali illã opponit in causa appellationis.
2 Clericus non incedens in habitu q̃ non perdit priuilegiũ clericale nisi post trinam monitionẽ.
3 Libellus dico sniam nullã ꝛ si est aliqua peto eam cassari procedit.
4 Judex secularis licet nõ possit cognoscere si clericus cõmisit delictũ potest tamen super competentia pronuntiare.

¶Consilium.ccxxv.

CLericus Nõ sub nomine clericali.sed simpliciter nomine proprio nõ incedens in habitu clericali non opponens exceptionem iudicis incompetentis[c] condẽnatus appel.queritur an talem sententiã possit
c clericatus.et fine† dubio potest dicere nullam.cũ non opposuerit in principali exceptionẽ
1 non potest omittere.nec ei renũtiare tacite vel expresse.extra de foro cõpeten.c.si diligenti.ꝛ.c.significasti.vt ibi not.ꝛ ita tenet Sul.expresse in titu.de etate ꝛ qualitate.§.j.in fi.ver.sed pone.ꝛ Archi.xv.q.iij.placita.ꝛ ad hoc quod not.Innocen.extra de cen.c.venerabili.nam cũ ipsum priuilegium non sit proprium ipsius clerici.sed totius ordinis clericalis. vt in.c.si diligenti.de foro competen.nil operatur taciturnitas clerici. vbi enim est tale factũ quod a iure improbatur nec est in potestate faciẽ
2 tis.extra de preben.c.dilecto.cum si.non obst.† q̃ in habitu non incedebat.quia per hoc non perdit priuilegium nisi post trinam monitionez. vt extra de senten.excõmuni.c.in audientia. ¶Nunquid inspecta forma petitionis ipse iudex appellationis sit cõpetens vt de nullitate cognoscat respondeo sic.ꝛ ita no.Innocẽ.ꝛ Hostiẽ.extra de appel.dilecto. ꝛ ibi not.q̃ procedit talis libellus.† dico sententiã nullã.ꝛ si est aliqua
3 peto eaz cassari virtute appellationis vt iniusta.ꝛ ita seruatur.Itẽ hoc probatur ratione.nã iudex procedẽdo in causa sue iurisditionis.si partem grauat facit iniustitiã etiã si non credit se grauare.quia nescit exceptiones reo cõpetere.vt est casus extra de appel.significauit.vbi causa appellationis remittitur ad eundẽ iudicem.qui grauauerat quia ignoranter hoc fecerat alias nõ debet ad eũ remitti.extra de app.c.accepta. ꝛ sic si grauauit ergo iudex appellationis de hoc cognoscet.Item probat aliter.quia dicit q̃ iudex qui tulit sententiã in cã principali non punitur licet per iudicẽ appellationis sententia eius dissoluat.ij.q.v.hoc etiã placuit.q̃ non potest intelligi nisi quando iudex hoc fecerat ignoranter ergo ignorãtia nil nocet.q̃ indistincte iudex appellationũ cognoscat de nullitate tz Old.in.l.si expressim.ff.de app.ꝛ est casus.ff.fa.herc.
4 l.quedã mulier pre.nõ ob.† si dicatur q̃ nõ potest iudex appellationis cognoscere.q̃ secularis q̃ tz iudex secularis nõ possit cognoscere si clericus cõmiserit crimẽ tñ bene poterit ꝓnuntiare se nõ esse iudicem competentem ꝛ condẽnare impetrantẽ in expensis.extra de rescrip.c.super literis.

literis.in fi. Item ille iudex seu potestas qui condemnauit potest suam sententiam retractare cum sit nulla.C.quomodo ꝛ quãdo iudex.l.si pre
sentem.ꝛ de appella.l.iiij.ꝛ hoc potest iudex appellationis:q̃ virtute appellationis succedit in locum primi iudicis:nam cum possit sententiam cõ firmare si inueniret eam a iudice competenti latam:ergo ꝛ infirmare:cũ cuius est confirmare est ꝛ infirmare:ꝛ qui potest condẽnare potest absoluere.xxij.distin.inferior.ꝛ ꝺñs voluit idem esse ius ligandi ꝛ absoluendi.de peni.distin.j.verbum igitur in hoc casu non est dubitãdũ ꝛc.Preterea si clericus litigaret coram iudice seculari ꝛ opus est ei appellare debet ad alium iudicem maiorem ꝛ secularem appellare:vt.ij.q.vj.c.nõ ita in ecclesiasticis.ꝛ ibi est glo.o.ꝺi.ꝛ allegatur ista glos.in corpore aut. de san.episco.§.si tamen imperiali.colla.ig.

1 ☞Gabella venit soluenda de venditione gabelle facte per commune statuto stante q̃ de quolibet contractu soluatur gabella.

¶Consilium.ccxxvj.

CAuetur statuto montis Polciani q̃ de quolibet cõtractu in quo fuit factum instrumentum soluantur gabellario tage grosse quatuor denarij pro libra duo:videlicet pro qualibet parte.modo commune dicte terre[a] vendidit alteri gabellam bladi pro certo pretio.queritur nunquid
a ☞commune debeat soluere gabellario taga grosse pro dicto contractu
1 duos denarios pro libra qui sibi contingunt in parte.ꝛ primo videtur q̃ commune non debeat quod sic probatur in generali sermone seu obligatione non videntur obligata que quis verisimiliter non esset obligaturus:vt.ff.de pignori.l.obligatione.sic etiam in ista dispositione nõ videtur verisimile q̃ commune voluerit statuere contra seipsum:pro boc est illud generale quod in generali sermone non intelligitur persona loquentis.Econtra videtur q̃ posito quod ipsuz commune de iuris rigore esset absolutum a solutione debet tamen soluere ꝛ se legi submittere sicut imperator:vt.l.digna vox.C.de legibus.ꝛ insti.de inoffi.testa. in fi.Secundo quia ista dispositio generaliter loquitur videlicet de quolibet contractu nullum excipiendo ergo eam restringere non possum?: vt.l.de pretio.ff.de publi.cum simili.et illa videtur veritas pro vltimo legatis.Non ob.predicta argu.et primo q̃ boc est verisimile commune voluisse se obligare propter equitatẽ quã debet habere princeps submittendo se legibus.Item quia militibus quandoq̃ communia constituunt maiores expensas vt illi quibus soluatur salarium soluant inde gabellam vt illa gabella tribuatur in aliam communis vtilitatem ꝛ sic trahunt ex vna causa:ꝛ ex alia remittũt sicut possumus bic dicere vt cõmune velit se obligare ad solutionem gabelle vt ex ea percipiat minus pretium siue mercedem.Ad.§.fiscus.respõdetur ꝺupliciter.primo quia ratio quare fiscus nõ soluit vectigal est:quia generalis dispositio iuris communis qua precipitur solui vectigal disponit debere solui de omnibus que portantur de vna terra in aliam terram gratia communis:vt l.commissa.vt.ff.de vecti sed fiscus nunq̃ mercatur ergo non debet soluere.Preterea dico ꝛ aliter q̃ ibi sit casus pro ista parte si enim fiscus vigore generalis istius dispositionis vel lege commissa non teneatur soluere non fuisset necessaria dispositio illius.§.fiscus.pro dicto fisco sic dicam in casu nostro sub generali prouisione q̃ ex quolibet contractu ꝛc. Contineatur commune nisi specialiter excipiatur:pro boc facit lex.ibi: ꝺum dicit immunem:quasi dicat licet de iure cõi sit astrictus tamẽ eius fauore ei cõcedimus banc immunitatem:pro boc facit quia licet municipium in quo colligitur vectigal debet habere istam immunitatem nõ exciperetur tñ a solutione si ipse portari faciat res.non ob.q̃ dicit Dy. ibi nemo enim potest plus iuris in alium ꝛc.Nam verũ est q̃ contra tertiũ non possum alicui transferre plus iuris q̃ habeã:sed contra me sic. nam nunq̃ reperitur q̃ ego sim mihi obligatus.ꝛ tñ possum me alteri obligare.ꝛ sic in proposito licet commune non faceret sibi obligationez soluere tñ potuit se gabellario obligari.Ad secundum de emptore nun quid debeat soluere partem suam nullum ꝺubium recipere videtur.videtur enim casus in.l.licitatio.§.fi.ff.de publi.

1 ☞Constitutio facta capitaneo patrimonij vel a prefide q̃ castrũ vel villa non eliget potestatem de ciuitate non valet non obstante prescriptione alicuius castri q̃ posset eligere sibi potestatẽ vndecũq̃ velit.Itẽ differentia inter prescriptionẽ ꝛ consuetudinem ponitur hic.

¶Consilium.ccxxvij.

CApitaneus †patrimonũ fecit vnam constitutionem q̃ nulla ciuitas castrum vel villa eligeret potestatem aliquem ciuitatensem sub certa pena.Demum commune ꝛ homines castri piceni qui erant in possessione eligendi sibi potestatem quem vellent a tempore cuius contrarium memoria non existit elegit in potestatez commune Perusij propter quod fuit ꝺubium:an capitaneus patrimonij ꝛ ceteri prefides prouinciarum qui ab ecclesia in Jtaliam destinantur possit constitutionem facere.ꝛ certum est q̃ sic.sicut potest quilibet episcopus ꝛ apostolice sedis legatus: vt extra de maio.ꝛ obe.c.ij.de consti.c.vt animarum.lib.vj.de offi.lega. c.fi.ꝛ sicut alij maiores iudices:vt.ff.de legi.l.non ambigitur.ꝛ.C.de offi.prefe.vrb.l.forma.hic videtur solum querendum vtrum talis constitutio valeat cum per eam videatur prẽudicari iurisditioni communis predicti. Item pro hoc extra de loca.c.j.vbi licet quis habeat liberam potestatem locandi ꝛ conducendi:tamen hoc potest limitari per constitutionez legati ꝛ potest pena imponi.ad idẽ facit quod no.de maio.ꝛ obediẽ.c.ij. Preterea cui libet magistratui licitum est iurisdictionem suam defendere penali iudicio.ff.si quis ius dicen. non obtem.l.j.sed per hanc constitutionem defenditur iurisdictio capitanei Romane ecclesie:ergo ꝛc.naz si citas Perusina que est tante potentie recepit potestatem vnius castri:capitaneus nõ potest clare iurisdictionẽ exercere sicut decreuit.arg.ad hoc de restitu.spolia.c.fi.circa fi. Preterea hoc induco in domino qui potest prohibere emphyteotam nõ alienare in personam potentiorez per quam eius ius deterioretur ꝛ eo nõ potest ita libere vti:vt ex tra de loca.c.fi.ꝛ ibi no.facit quod no.ff.de ver.obli.l.si ita quis.§.ea.l.ꝛ.g.colla.de ali.feu.c.j.ꝛ sic cõcluditur q̃ ꝺicta constitutio valeat nec ob.si ꝺicatur q̃ illa constitutio generalis non tollit consuetudinem specialem quam habet ꝺictum castruz:vt extra de cõsti.c.licet.lib.vj.quia ꝺicta consuetudo non est proprie consuetudo sed magis prescriptio nam consuetudo est cum tacito consensu populi:ꝛ a cuz cursu temporis inducitur aliquod ius a populo tacite qui expresse faciendo hoc facere posset. et ita loquitur.l.de quibus.de legi.ꝛ.C.que sit lon.cõsue.l.ij.sed quando agit contra alium illud quod si vellet non posset statuendo inducere vt q̃ habeat ius eligendi potestatem tunc est prescriptio: et ita loquitur totus tractatus de prescriptionibus:modo in proposito consuetudo quam ꝺictum castruz piceni allegat vt posset potestatem eligere magis est quedam prescriptio cuiusdam iuris. sed posito q̃ illud vere competeret posset limitari:vt.§.probatum est.ergo ꝛc.ꝛ predicta est vera ꝺifferẽtia inter consuetudinem ꝛ prescriptionem:licet quidam ponunt alias.extra de consue.c.fi.ꝛ.C.que sit lon. consue.l.ij.ꝛ ita consulo ego Bar.

¶Commune ꝺicte terre. Vide Bal. consi.xj.iiij.lib.

1 ☞Confessus crimen sine tempore et loco absolui debet.
2 Confessus fecisse ad sui ꝺefensionez: licet ꝺefensio non probetur absolnitur.
3 Publicatio testium facta non tenet si aliqui admissi fuerunt ad iurandum ꝛ non examinati etiã culpa testium.
4 Carceratus citatus non potest ꝺici contumax.
5 Locus potrecte accusationis apparere debet.

¶Consilium.ccxxviij.

CAtharina accusauit|ritã q̃ certo loco ꝛ tẽpore in inquisitione cõtentis:ipsa Rita percussit ipsam Catharinam. ipsa Rita respondens accusationi confessa fuit|non tamen adiecit locum et tempus: et ꝺicit se fecisse ad sui ꝺefensionem:et ꝺato termino ad probandum suas ꝺefensiones recommẽdata in carcerem fuit:recepti fuerunt testes super accusatione quorum nullus probauit contra ipsam Ritaz:imo probant pro ipsa Rita.ꝺicit eñ vnus q̃ ꝺidit Catharinaz cum naso sanguinolento egire de ꝺomo Rite.pro parte autem Rite ꝺatis articulis et productis testibus inter quos fuit Bartolucius Joannis et Buccius Tocti infra terminum ad ꝺefendendum ꝺatuz:iudex iuratis ꝺictis ꝺuobus testib? ꝛ examinatis pronuntiauit testes haberi pro apertis ꝛ publicatis.pro parte autem Rite non fuit legitime probatum quo ad ꝺefensionem Rite.super omnibus tulit sententiam ꝺominus potestas contra Ritam vt confessam ꝛ nõ probata ꝺefensione:q̃ritur an sententia sit iusta vel iniusta:ꝛ q̃ † sit iusta ꝺefendi nõ pot in aliquo ꝓsertim cum confessio Rite locum commissi maleficij

non contineat nec tempus: vt patet in respõsione sua. ⁊ sicut libellus debet continere predicta ita cõ fessio seu responsio. ⁊ talis debet esse sententia: vt probatur in l. libellorum. ff. de actio. ij. q. viij. c. ff. commu. diui. vt. l. fundus. C. de fideicom. lib. l. fi. extra de accu. c. qualiter. ⁊ de simo. c. licet. ligre eñ debet maleficium fuisse commissum ꝓout et sicut in accusa. continetur: vt. ff. de adul. l. dicere. cum simi. sed sententia non conformatur accusationi: vt dictum est ergo ꝛc. Secundo ꝙ quia dicta confessio non fuit pura: sed conditionalis: scilꝫ ad defensam fecerat: sed cum quis pure non confitetur: sed conditionaliter: licet non probet conditionem absolni debet nisi de puritate probetur per eum qui dicit: ꝓout plene probatur vt no. in l. si quidez. C. de excep. per Ly. in l. j. C. de confes. in ver. giij. et per Spe. in ti. de confes. ⁊ itez apparet ꝙ ipsa Rita fecit ad defensionem ⁊ cum moderamine inculpate tutele ⁊ non ad vindictam: sed vim vi ꝛc. Quarto ꝙ quia duo testes iurauerunt ⁊ admissi fuerũt non tamen deposuerunt et propterea non debuit publicatio fieri testiũ sine illis nõ examinatis: ꝓout probatur in. c. causam. ⁊ ibi per Inno. extra de dila. nisi ad depositionem detur dilatio: vt probatur ff. de tab. exhi. l. locum. ℌ. quid sit prohibere. nec posset inde ex procedere in causam testibus iuratis ⁊ non examinatis: nec potuissent post iuramentũ refrenare ex quo admisit: vt. l. in concedendo. ff. de aqua plu. ar. ff. de nego. ge. l. pomponius scribit. et si posset hic non refrenando fecit: sed arbitrarie et de facto ⁊ inordinate. Non ob. huic ꝙ inde quis mandauerit, testibus ꝙ deponerent infra certum terminum: non enim negligentia illorum testium debet esse damnosa dicte Rite. alteri enim per alterum non debet iniqua afferri conditio. de alie. iudi. mutan. cau. fa. l. j. de aqua plu. arcen. ℌ. de eo. ⁊ de reg. iur. l. non debet. nec potuit ad publicationem procedere ꝓinꝰ: vt dictum est. Quinto ꝙ ipsa publicatio est nulla ipso iure nec aliqua causa valet: quia non presente parte vel citata Rita legitime: nam cum in vinculis esset fuit citata. ⁊ ꝙ in vinculis fore ꝓbatur per recommendationem de ea facta tempore responsionis apud custodem carceris. et sic non esset in potestate sui vel aliꝰ cum impediretur per ipsum iudicem: ideo nullꝫ contumaz dici posset. vt. l. contumacia. ℌ. contumacie. ff. de re iudi. ⁊ l. de vnoquoqꝫ. ℌ. j. et. l. sed si per pretorem. in ꝓin. ⁊ sic non valet ꝙ factuz est: vt. d. l. de quoquoqꝫ. ℌ. j. Sexto ꝙ quia locus ꝓrrectionis accusationis non apparet in ipsa accusatione nec processibꝰ et actibus qui tamen certi esse debent sicut ⁊ in ceteris actibus iudicialibus ministerijs: vt. C. de tabel. l. generali. libro. ℌ. C. de cõtraben. ⁊ commit. stipu. l. optimam. extra de re iudi. c. abbate sane. lib. vi. Itez sententia est ipso iure nulla quia parte nõ citata peremptorie: ⁊ quia in carceribus erat. ⁊ ita consulo ego Bar. de sazoferrato.

☞ Filiozum appellatione in statuto legitimi et naturales veniunt. ⁊ nu. 3.

Naturales tantum quando veniant appellatione filiozum.

Sozor. ꝙ non veniat in statuto appellatione fratris carnalis.

¶ Consilium. ccxxix.

Quetur statuto ꝙ quelibet persona cui relinquit in vltima voluntate ꝓ gabella soluat certam quantitatem pecunie de predictis autem excipiuntur filij ⁊ filie nepotes matres ⁊ filij fratris carnalis ⁊ fratres siue sozores carnales ꝛc. Ex quibus verbis insurgit dubitatio de duobus. Primo de quibus filijs sit intelligendum. Secũdo an appellatione fratris carnalis contineatur sozor. Et circa primum videtur dicendum ꝙ ꝑ ꝛ ꝓpriam significationem intelligendum sit de legitimo ⁊ naturali. nam ꝓout iura dicunt filiuz eum diffinimus qui ex viro ⁊ vxore nascitur: vt. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. ⁊ l. semper. ℌ. pater. de in ius vocã. ⁊ hoc vbi simpliciter ⁊ absolute de filio fit mentio sine alio adiuncto: ficut est in themate premisso ꝓponitur et habetur in aut. vt liceat matri ⁊ auie. ℌ. ad hoc. colla. viij. sed an de naturali tantum possit intelligi de illo qui ex concubina susceptus est que do nec vixit stetit associata in estimatione concubine: ⁊ in domo indubitato affectu ⁊ cum protestatione ꝛc. vt in aut. qui. mo. na. effi. sui. ℌ. si quis autem. ⁊. l. in concubinatu. ff. de concu. et videtur ꝙ sic ꝓtum ad certos respectus ⁊ in certis casibus vna cum filijs suis etiam legitimis ⁊ naturalibus succedant: vt. l. penul. C. ad orfi. etiam sine eis: vt insti. eo. titu. ℌ. item quesitum ad alimenta ⁊ eozum partibus in certis casibus ⁊ certa parte succedant: vt in prealle. titu. qui. mo. natu. effi. sui. ℌ. discretus. ⁊. ℌ. seq. Item in quodam alio casu pietatis intuitu: vt habetur in. l. vgoc. codicillis. in fi. ff. de leg. iij. Item in quibusdam casibus in quibus ⁊ talibus filijs substitutus excludatur: vt. l. ex facto. ℌ. si quis rogatus. ff. ad trebel. alias autem minime comprehendi videtur: vt. C. de insti. ⁊ substi. l. generaliter. ℌ. si. oum ergo vt ex premissis apparet in certis casibus tãtum ⁊ quo ad certos respectus tantum dictus filius naturalis tantum loco naturalis ⁊ legitimi habeat sequitur ꝙ in certis casibus predicta regula que in contrariũ est inducta: per. o. l. filium. cum concord. prealle. firma ⁊ solida maneat: ⁊ per consequens exceptio dicti statuti que filiuz a dicta gabella excludit ⁊ eximit locum non habet in filio naturali. arg. in aut. de non alie. ℌ. vt autem. ⁊. ff. de testa. mi. l. tribunus. ℌ. cum aliquis ad hoc facit quod no. Jo. an. extra de bapt. ⁊ eius effe. c. j. in fi. clemen. ad idez. quia quo ad commodũ filiozum naturales filij non sunt filij quo ad bonorem parentum sic: ita solet no. in. l. j. ff. de regu. iu. ⁊ per Dy. extra de constitu. in proemio. ad huiusmodi confirmationem accedit: quia leg vbi potest operari fm significatum ꝓprium verborum non est ad impropriũ trahenda: vt. l. verbis civilibus. ⁊. l. in pupillari. ⁊ ibi no. de vul. ⁊ pupill. liberozum. ℌ. quod tamen cassius. ff. de lega. iij. ⁊. l. non aliter. ⁊. l. fecerat lam. et quod ibi no. ff. ad trebel. sed statutum ipsum potest operari fm ꝓprium significatum: fm quod est: ergo ꝛc. De huiusmodi genere personarum modicum est curandum cum magine bodie ex tali cõsortio rarissimi inueniuntur in facto est notum. Quid de vulgo quesitis: sic est de his qui ex publica et vulgari meretrice nati sunt: et certe bi minus ꝙ naturales tantum filiozum appellatione comprehenduntur. cum nec patrem censebantur habere vnde solet filij spurij appellari. insti. de nuptijs. ℌ. si aduersus. ibi: itaq; ⁊ de legi. succes. agna. ℌ. vulgo. idem de incestu. et adul. vt in prealle. ℌ. si aduersus. institu. de nup. quinimo non sunt digni appellari filij nec a paretibus alendi: nec eis possunt succedere: vt breuiter dicam. et omni beneficio legis prozsus sunt exclusi. C. de incestu. nup. l. si quis inceste. circa ꝓincipium. ibi: sed neq; vgozem: neq; filios ex ea editos habere credantur: vt in prealle. aut. qui. mo. natu. effi. sui. ℌ. penul. ⁊. C. de natu. lib. aut. licet. in fi. Concludo ergo ꝙ dicta regula de filijs legitimis intelligẽda est de naturalibus et legitimis tantũ. ¶ Circa secundum ꝙ videtur dicendum ꝓima facie ꝙ appellatione fratris cõtinetur sozor. ff. de pactis. l. tres fratres. ff. fami. herci. l. lucius. in ꝓnc. et ratio: quia masculinum concipit femininum. ff. de lega. iij. l. qui duos mulos. ⁊ de verbo. signifi. l. j. Econtra videtur ꝙ non. cum in dicta parte statutum loquatur in masculo ⁊ sic ad feminam non debet extendi sed de eo: scilicet femineo sexu in dicta parte ꝓ eo omisso est habendum: ⁊ sic cum de sozoris filio in statuto non dispontur dicendum est fm regulas positam in ꝓncipio dicti statuti que est vt ad solutionem dicte gabelle teneatur. ff. solu. matri. l. si vero. ℌ. de viro. et prealleg. ℌ. vt autem. sed vt ꝓmus punctus clarius possit videri allegatur in contrariuz ꝙ dicta exceptio intelligi possit et in fauozem suum extendatur ad filios natos de concubina que donec ꝛc. Et sic certum est ꝙ appellatione filiozum cõtinentur quinq; genera filiozum: vt in aut. qui. mo. natu. effi. sui. ℌ. galo. et ita summat Azo in. d. titu. ℌ. j. Preterea aut habent aliquaz exceptionem ꝙ aliqui ex predictis non sunt digni nominari filij: vt in prealle. ⁊. ℌ. remanet ergo ꝙ naturales ex concubina sint ⁊ nominentur filij: vt in aut. de non alie. ℌ. vt autem. ad idem facit ꝙ filiozum appellatione cõtinentur ex nobis descendentes. ff. de verbo. signi. l. liberozum. ℌ. pape. ⁊ qui ex masculo ⁊ femina procreantur filij dicuntur etiam sine nuptijs: vt. ff. de insti. et iure. ℌ. ius autem. ad idem quia statutozum intellectus magis circa ea que sunt facti verfatur ꝙ circa ea que sunt iuris. extra de consti. c. j. lib. vj. sed ponderatio verboꝝ ꝓtum ad ea que sunt facti respicit naturales. ergo etiam hic de naturalibus intelligi debet. ad idem facit quod no. per doc. C. ad legem iuliam maiest. l. quisquis. ℌ. filius. vbi tenentur crimine lese maiestatis nõ nati de legitimo matrimonio dummodo: tunc temporis sint nati: sed si illud est ibi ꝓtum ad penam. multomagis ꝓtum ad beneficium quia fauozes ampliandi et odia restringenda sunt. ⁊ in hoc statuto est fauorabilis ista exceptio ꝓtum ad illos quos leg non prosequitur vt odiosos: licet nõ faueat in aperto: ergo includatur sub diffinitiua etiam indiffinite: vt. ff. de lega. ij. l. si pluribus. et. l. si pretio. cum simi. et hanc partem tenet Accur. in. l. parentes. de in ius vocan. non ob. allegata in contrarium: nam. l. filium loquitur de naturali ⁊ legitimo: quod patet. quia est in titu. in quo queritur de iure patrie potestatis quod est ꝓprium ciuium Romanoꝝ patrum in filios: et tunc

* Pro intellectu. Bart. in. ℌ. si qs. l. aut. qui. mod. na. effi. sui.

a ¶ Et naturali. Nõ imo appellatione filij non cõprehendaf naturalis in statutis: tenuit Paul. de cast. consil. lxix. et Joan. de imol. in cle. j. de baptis. et Pet. de anch. ibi et in consi. lxxvij. Ang. fo 3ſi. xxx. inci. domina Frãcisca. tenet idez ꝙ doc. Fulens. ℌ. in ꝓpriis terminis. et idem in fortiorib⁹ terminis in spurio dñs Bsi dictus de plumbino. cõsi. ccliiij. quod est inter cõsilia Ange. maxime quãdo verba statuti sunt naturalia: vt puta filiꝰ ꝙ tũc veniat spurius. Trium tamẽ consuluit Ange. consil. seq. ꝙ spurius non comprehendatur ille dictarũ opi. verbis verior videf colligere ex his q̃ no. per noui. in. l. semper. ⁊ in. l. parentes. de in ius vo. Et an appellatione fratris veniat sozor. vide Aleg. consi. xcvij. ij. lib. Bernar. Landri.

b ¶ Sozor. vide. ℌ. consi. xcvij. ij. lib.

a mo ⁊ naturali. nam ꝓout iura dicunt filiuz eum diffinimus qui ex viro ⁊ vxore nascitur: vt. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. ⁊. l. semper. ℌ. pater. de in ius vocã. ⁊ hoc vbi simpliciter ⁊ absolute de filio fit mentio sine alio adiuncto: ficut est in themate premisso ꝓponitur et habetur in aut. vt liceat matri ⁊ auie. ℌ. ad hoc. colla. viij. sed an de naturali tantum possit intelligi de illo qui ex concubina susceptus est que donec vixit stetit associata in estimatione concubine: ⁊ in domo indubitato affectu ⁊ cum protestatione ꝛc. vt in aut. qui. mo. na. effi. sui. ℌ. si quis autem. ⁊. l. in concubinatu. ff. de concu. et videtur ꝙ sic ꝓtum ad certos respectus ⁊ in certis casibus vna cum filijs suis etiam legitimis ⁊ naturalibus succedant: vt. l. penul. C. ad orfi. etiam sine eis: vt insti. eo. titu. ℌ. item quesitum ad alimenta ⁊ eozum partibus in certis casibus ⁊ certa parte succedant: vt in prealle. titu. qui. mo. natu. effi. sui. ℌ. discretus. ⁊. ℌ. seq. Item in quodam alio casu pietatis intuitu: vt habetur in. l. vgoc. codicillis. in fi. ff. de leg. iij. Item in quibusdam casibus in quibus ⁊ talibus filijs substitutus excludatur: vt. l. ex facto. ℌ. si quis rogatus. ff. ad trebel. alias autem minime comprehendi videtur: vt. C. de insti. ⁊ substi. l. generaliter. ℌ. si. oum ergo vt ex premissis apparet in certis casibus tãtum ⁊ quo ad certos respectus tantum dictus filius naturalis tantum loco naturalis ⁊ legitimi habeat sequitur ꝙ in certis casibus predicta regula que in contrariũ est inducta: per. o. l. filium. cum concord. prealle. firma ⁊ solida maneat: ⁊ per consequens exceptio dicti statuti que filiuz a dicta gabella excludit ⁊ eximit locum non habet in filio naturali. arg. in aut. de non alie. ℌ. vt autem. ⁊. ff. de testa. mi. l. tribunus. ℌ. cum aliquis ad hoc facit quod no. Jo. an. extra de bapt. ⁊ eius effe. c. j. in fi. clemen. ad idez. quia quo ad commodũ filiozum naturales filij non sunt filij quo ad bonorem parentum sic: ita solet no. in. l. j. ff. de regu. iu. ⁊ per Dy. extra de constitu. in proemio. ad huiusmodi confirmationem accedit: quia leg vbi potest operari fm significatum ꝓprium verborum non est ad impropriũ trahenda: vt. l. verbis civilibus. ⁊. l. in pupillari. ⁊ ibi no. de vul. ⁊ pupill. liberozum. ℌ. quod tamen cassius. ff. de lega. iij. ⁊. l. non aliter. ⁊. l. fecerat lam. et quod ibi no. ff. ad trebel. sed statutum ipsum potest operari fm ꝓprium significatum: fm quod est: ergo ꝛc. De huiusmodi genere personarum modicum est curandum cum magine bodie ex tali cõsortio rarissimi inueniuntur in facto est notum. Quid de vulgo quesitis: sic est de his qui ex publica et vulgari meretrice nati sunt: et certe bi minus ꝙ naturales tantum filiozum appellatione comprehenduntur. cum nec patrem censebantur habere vnde solet filij spurij appellari. insti. de nuptijs. ℌ. si aduersus. ibi: itaq; ⁊ de legi. succes. agna. ℌ. vulgo. idem de incestu. et adul. vt in prealle. ℌ. si aduersus. institu. de nup. quinimo non sunt digni appellari filij nec a paretibus alendi: nec eis possunt succedere: vt breuiter dicam. et omni beneficio legis prozsus sunt exclusi. C. de incestu. nup. l. si quis inceste. circa ꝓincipium. ibi: sed neq; vgozem: neq; filios ex ea editos habere credantur: vt in prealle. aut. qui. mo. natu. effi. sui. ℌ. penul. ⁊. C. de natu. lib. aut. licet. in fi. Concludo ergo ꝙ dicta regula de filijs legitimis intelligẽda est de naturalibus et legitimis tantũ. ¶ Circa secundum ꝙ videtur dicendum ꝓima facie ꝙ appellatione fratris cõtinetur sozor. ff. de pactis. l. tres fratres. ff. fami. herci. l. lucius. in ꝓnc. et ratio: quia masculinum concipit femininum. ff. de lega. iij. l. qui duos mulos. ⁊ de verbo. signifi. l. j. Econtra videtur ꝙ non. cum in dicta parte statutum loquatur in masculo ⁊ sic ad feminam non debet extendi sed de eo: scilicet femineo sexu in dicta parte ꝓ eo omisso est habendum: ⁊ sic cum de sozoris filio in statuto non dispontur dicendum est fm regulas positam in ꝓncipio dicti statuti que est vt ad solutionem dicte gabelle teneatur. ff. solu. matri. l. si vero. ℌ. de viro. et prealleg. ℌ. vt autem. sed vt ꝓmus punctus clarius possit videri allegatur in contrariuz ꝙ dicta exceptio intelligi possit et in fauozem suum extendatur ad filios natos de concubina que donec ꝛc. Et sic certum est ꝙ appellatione filiozum cõtinentur quinq; genera filiozum: vt in aut. qui. mo. natu. effi. sui. ℌ. galo. et ita summat Azo in. d. titu. ℌ. j. Preterea aut habent aliquaz exceptionem ꝙ aliqui ex predictis non sunt digni nominari filij: vt in prealle. ⁊. ℌ. remanet ergo ꝙ naturales ex concubina sint ⁊ nominentur filij: vt in aut. de non alie. ℌ. vt autem. ad idem facit ꝙ filiozum appellatione cõtinentur ex nobis descendentes. ff. de verbo. signi. l. liberozum. ℌ. pape. ⁊ qui ex masculo ⁊ femina procreantur filij dicuntur etiam sine nuptijs: vt. ff. de insti. et iure. ℌ. ius autem. ad idem quia statutozum intellectus magis circa ea que sunt facti verfatur ꝙ circa ea que sunt iuris. extra de consti. c. j. lib. vj. sed ponderatio verboꝝ ꝓtum ad ea que sunt facti respicit naturales. ergo etiam hic de naturalibus intelligi debet. ad idem facit quod no. per doc. C. ad legem iuliam maiest. l. quisquis. ℌ. filius. vbi tenentur crimine lese maiestatis nõ nati de legitimo matrimonio dummodo: tunc temporis sint nati: sed si illud est ibi ꝓtum ad penam. multomagis ꝓtum ad beneficium quia fauozes ampliandi et odia restringenda sunt. ⁊ in hoc statuto est fauorabilis ista exceptio ꝓtum ad illos quos leg non prosequitur vt odiosos: licet nõ faueat in aperto: ergo includatur sub diffinitiua etiam indiffinite: vt. ff. de lega. ij. l. si pluribus. et. l. si pretio. cum simi. et hanc partem tenet Accur. in. l. parentes. de in ius vocan. non ob. allegata in contrarium: nam. l. filium loquitur de naturali ⁊ legitimo: quod patet. quia est in titu. in quo queritur de iure patrie potestatis quod est ꝓprium ciuium Romanoꝝ patrum in filios: et tunc

et tunc diffinit ⁊ declarat quis est filius tũc scilicet in potestate. certe bene respondetur ꝙ est ille qui nascitur ex matrimonio. Diffinitio autez filij est illa: de qua dixi. ℌ. sed lex declarat qõ mater non potest vocari in ius etiam a vulgo quesitis. sed pater certus est quem nuptie demõstrãt non autem diffinit quid sit pater. Item excludit ꝙ ille qui querit filium sine matrimonio non sit pater ibi etiam no. non ob. in aut. ma. ⁊ auie. ℌ. ad hoc. que venit ad declarationem. l. filium. prealleg. non obst. ꝙ no. in aut. qui. mo. na. effi. sui. ℌ. si quis autem defunctus. quia protestatio est illa ⁊ fit ad hoc vt sciri possit qui nõ sunt legitimi. non obst. qõ no. Jo. an. extra de baptis. ⁊ eius effe. in cle. quia loquitur de regibus ⁊ ꝓncipib⁹ ⁊ filijs eoruz in quo casu filij possunt in regno succedere ⁊ ꝓncipari: ꝙ regalis dignitas ⁊ ꝓncipatus nõ competit nisi filijs qui regnare pñt: ⁊ ꝓncipari ⁊ eis datur regnũ causa beneficij. si ergo filius non põt esse rex ergo non dz in domo baptizari: ꝙ cessante causa cessat effectus. non ob. l. iij. C. ad legem iuliam de adul. quia illud non excludit ꝙ non sint legitimi. sed in illo casu facit. l. differentiã inter naturalem tantum ⁊ legitimos sicut in alijs iuribus: vt. l. generaliter. C. de insti. ⁊ substi. ff. ad trebel. l. ex facto. ℌ. vni. cum simi. vel forte illa solutio non est vera nec colligitur ex dictis legibus. sed contra videtur verum ꝙ de commodo filiozum tractatur cum de tutela ipsoꝝ tractatur. et quo ad illum punctum habentur ꝓ filijs quia matrem filiozum tutelam ꝛc. C. quando mu. tu. ofti. fun. põt in aut. ibi posita. Bar.

¶ A quo tẽpore currit tempus laudi quo mandetur ꝙ infra. ℌ. v. dies debeat pars aliqd facere. Item an notificatio facta parti sufficit si sup notarium tantum ⁊ non dedit copiam parti. Itẽ si vtraq; pars venit cõtra laudum: an vtraq; tenetur ad penam vel altera annulla.

¶ Consilium. ccxxx.

Omine Jacobe primo vos queritis si arbiter laudauit ꝙ titius debeat dare Seio infra quindecim dies proxime futuros decem ⁊ Titius ignorans non dedit decem a tempore scientie fuit in mora per plures dies an inciderit in penam. ad quod respondeo ꝙ dicta verba infra quindecim dies debeant intelligi a die lati laudi ⁊ scientie. casus est. ff. de statulibe. l. iij. ℌ. si quis heredi. absurdum enim esset aliter intellige re: vt. l. in diem. in ꝓnci. de condi. ⁊ demon. vnde stando per quindecim dies post sententiam est in mora ⁊ incidit in penam. Secundo per vos queritur laudatũ est quod debeat sibi adinuiccem facere finem ⁊ quittationem cozã notario ⁊ notarius notificauit parti: a ⁊ non aliter ostendit instrumentũ an incidat in penam. rideo sufficit si notarius nunciat nec dz copiam dare nisi petatur. de elect. c. causam. in cle. instrumentum aũt non dz autoritatem nisi a notario sufficit etiam si notarius nuntiauerit nec tenetur ostẽdere vel dare instrumẽtum nisi fuerit petitum. Itez aduertendum: ꝙ si tu non consensisti sententie nec ego neuter incidit in penam vnde in predictis multum aduertas ꝛc.

☞ Rector parochialis ecclesie non potest etiam ꝓ suis necessitatibus et debitis iã contractis obligare fructus ecclesie percipiendos post obitum suum. Item in quibus habet plus vsufructuarius ꝙ clericus in bonis ecclesie.

¶ Consilium. ccxxxi.

Ominus Joannes monachus monasterij sancti Petri ⁊ ꝓioz obediẽtiarius alterius ecclesie ad dictum monasterium spectantis dum esset infirmus ea infirmitate qua obijt concessit cuidam suo fratri seculari fructus percipiẽdos de possessionibus dicte ecclesie eo anno post mortem dicti rectoris. ⁊ hoc quia ipse rector fuit confessus dictum suum fratrem satisfecisse quibusdam creditozibus etiam medicis quibus se foze obligatũ confessus fuit deinde fuit mortuus ante recollectionem fructuum. nunc queritur an dicti fructus de iure pertineãt ad dictum fratrem rectoris ? Dico ꝙ non licet clericus vel prelatus ecclesie equiparentur vsuario vel vsufructuario. verumtamen minus habet in fructibus etiam perceptis de bonis ecclesie ꝙ etiam omnino dominus fructuum perceptorum nisi ꝓtum ad fidelem ⁊ debitam satisfactionem ꝓout late dicitur hic per Archi. extra de rescrip. c. statutum. circa fi. lib. vi. Preterea certum est ꝙ vsufructuarius nõ facit fructꝰ suos antẽ ꝙ sint a solo separati ⁊ in horreo reconditi: vt. ff. qui. mo. vsufr. amit. l. vsufructus. institu. de re. diui. ℌ. item vero. cũ ergo minus iuris hz prelatus ⁊ rector in fructibus bonoꝝ ecclesie ꝙ vsufructuarius. concluditur ꝙ sicut vsufructuarius non potest alienare nec facere fructꝰ suos qui percipiendi sunt post eius mortem multominus poterit prelatus. Preterea certum est ꝙ prelatus non potest rem ecclesie locare in tẽpus quod se extendat ad tempus sui successoris nisi pecunia esset versa in vtilitatem ecclesie. ⁊ no. per Bar. extra ne prela. vi. suas. c. vlti. sic in casu ꝓposito constat ꝙ pecunia non est versa in vtilitatem ecclesie. Preterea si concedimus dictum cõtractum valere sequeretur ꝙ si quis haberet aliquod beneficium modici fructus qui non sufficeret sibi ad victuꝫ posset ꝓ sua sustẽtatione vendere fructus ꝓ centum annis: ⁊ pecuniaz vertere ad suas necessitates ⁊ in suum victum in preiudicium successoris ad quem pertineret solũ murozum custodia quod esset absurdum: ergo nõ est permissum: vt. l. j. ⁊. l. nam absurdum. ff. de bo. lib.

☞ De. l. cum antiquoribus. C. de iu. delibe. an scientia patris scilicet ꝙ hereditas sit delata ad filiam suam impuberem sufficiat ipsi filie ad transmittendum ius deliberandi ad proximos. ⁊ concluditur ꝙ sic. tñ si pater predecessit filie. ⁊ postea filia moriatur ex quo tempus eius mortis nescitur non transmittit.

¶ Consilium. ccxxxij.

Omina Cecilia decessit superstitibus sibi Thomaso marito suo ⁊ domina Barthola matre dicti Thomasi ⁊ superstitib⁹ sibi domina Soliaca: ⁊ concessa infantibus suis et dicti Thomasi filiabus et superstitibus domina Francisca ⁊ domina Joanna sororibus dicte domine Cecilie. Decessit Soliaca sua et dicti Thomasi filia in infantili etate superstitibus dicte goliace dicto Thomaso suo patre. et domina Barthola sua auia paterna. ⁊ Locessa ei⁹ sozore ⁊ Joanne suo patruo post hec decessit dominus Thomasus superstitibus eidem dicta domina concessa eius filia ⁊ dicta domina Barthola eius matre cum dicto Joanne suo fratre per quem Thomasum hereditas dicte Soliace adita non fuit. qui Thoma. scinit mortem dicte Cecilie ⁊ dicte Solia ce sue filie et morti vtriusq; ipsarum presens fuit ac etiam dictus Thomasus instituit sibi heredez dictam dominam Bartholam eius matrem que Barthola heres dicti Thomasi habuit penes se res dotales dicte domine Cecilie videlicet lectus: a coffanos: ⁊ pannos dicte dñe Cecilie ⁊ de ipsis rebus vendidit ⁊ nunc partem ipsarum rerum habet ⁊ possidet. subsequẽter decessit dicta Concessa in infantili etate nõ adita hereditate dicte Cecilie sue matris superstite eidez dicta domina Barthola sua auia paterna. et dictis Francisca ⁊ Joanna suis amitis ⁊ dicto Joanne suo patruo. Queritur modo ad quem vel ad quos hereditas dicte Cecilie fit quesita vel pertineat: In nomine dñi amen. In questione predicta aduertẽdum est illud ꝙ ponitur dictum Thomasum sciuisse mortem dicte Cecilie sue vxoris. cum enim esset legitimus administrator filiarum suarum propter scientiam eius ipse filie videtur sciuisse: fm quod dicimus de scientia tutoris: vt. ff. de vsuca. l. sequitur. ℌ. si pupilli. de ver. obli. l. si ex legati causa. de bo. que libe. l. cũ nõ solum. in fi. propter quaz scientiam quelibet dicta rum filiarum decedens transmittit in anum ius ⁊ deliberandi adeundi hereditatem matris sue: vt. C. de iu. deli. l. cum antiquioribus. Hoc premisso est aduertendum ꝙ istud ius deliberandi etiam ad eundem tanꝫ ad heredẽ transmittit ⁊ trãsiens ad heredes sicut alia iura hereditaria transeũt ad heredem dicti patris: vt. ff. de peti. heredi. l. itez videndum. ℌ. fin. et quod ibi no. per gloss. Ex his apparet ꝙ sicut dict⁹ Thomasus pater habuit ius adeundi hereditatem dicte domine Cecilie ex persona dicte Soliace decedentis ante eum: tam ex iure speciali: scilicet patris sibi competenti: per. l. si infanti. C. de iu. deli. ꝙ etiaz de iure communi ex virtute iuris deliberandi transmisit ad eam sicut ad quemlibet alium heredẽ: per. o. l. cum antiquioribus. ita istud ius adeundi de iure communi ex virtute iuris deliberandi transmisit ad dictam dominam Bartholam eius matrem heredem ex testamento. patet ergo manifeste ꝙ dicta domina Barthola habuit ius adeundi hereditatem dicte domine Cecilie ex persona dicte Soliace intra annum: sed intra illum annum adiuit: vt statim dicam. ergo apparet ꝙ dicta hereditas dicte domine Cecilie pro parte dicte Soliace pertinet ad dictam Bartholam: ꝙ totam adiuit apparet ex his que. ℌ. ponuntur. nam bona dicte domine Cecilie tenuit ⁊ quedaz ex his distraxit que citra ius et nomen heredis fieri non possunt. ergo indu-

a ¶ Parti. Vide omnino Roma. consi. vj. B. Lan.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

citur aditio vt pro herede.l.papinianus.ff.de acqui.here.l.i.t.ij.C.de acqui.here. Restat vt videamus quid iuris sit de hereditate dicte domine Leclie pro portione dicte concesse sue filie decedētis post mortem dicti Thomasi sui patris.t cōstat q dicta concessa ius deliberandi non habuit:nisi q ad suas heredes transmisit:nam tempore quo dicta concessa decessit non habebat patrem:nec tutorem:nec alium administratorem legitimum.et sic nō potest dici q decesserit sciens quia infans erat nec fuit:quia administratore carebat:nec potest dici q propter scientiam patris trāsmittatur ius deliberandi:quia.l. cum antiquio:ibus. requirit q quis sciens decesserit.hoc est q scientia sit adiuncta tempore mortis:vnde si pater vixerit tempore mortis dicte concesse transmisisset dictus ius:put dictus est.S.in pceden.sed quia pater ante decessit:t sic dicta scientia facta non fuit coniuncta morte dicte concesse non potuit transferre ius deliberandi:et ad hoc q sciētia debuerit esse coniuncta morti.facit.ff.de noxa.l. in delictis.§.si excessus.et de test.mili.l.si titius.cum igitur ipsa cōcessa nō adiuit hereditatem dicte Cecilie sue matris:nec alius fit qui possit ex eius persona apparet q ipsius cō cesse portio accrescit domine Barthole que habet portionem Soliace:vt.ff.de suis.t leg.l.si ex pluribus.vbi est expressum.Et sic concluditur q hereditas dicte Cecilie in totus pertinet ad dictā Bartholam aniam paternam dictorus pupillorū. Et ita cōsuluerunt dominus Bar.t dominus Franc.tigrinus de Pisis.

1 ☞Si statuto cauetur q prestans auxilium ad delictus puniatur in mille libris:tunc pstans opē ad homicidiū cōmissum per plures non tenetur nisi pro vno auxilio t nō pro multiplici.

¶Consilium.ccxxxiij.

Lege municipali habetur q prestās auxilium ad delictum committendum puniatur in mille libris. Et plures simul in pso na Titij homicidium commiserūt Sempronius eis prestitit auxilium.ad predicta queritur an dictus Sempronius puniatur in mille p qualibet percussione:nam ad pluralitatem dictorum sequi debet pena plurificata.vt.l.nunq plura.ff.de prīa.deli.t.l.relegati.de penis.t.l.si adulterium cuz incestu.de adul.i.§.antepe.ff.ad turpil.In cōtrarium dico q vna pena solum veniat puniendus: ac si vnum tm solum fauorem prestitisset:nā quod operatur multipliciter connexitas in eadem persona operatur concursus vnde ad idem tēpus in idem delictum in diuersis personis que communicato consilio t communiter ad delinquendum processerunt:vt no.colligitur in.l.sempronius.§.si in sepulchro.ff.quod vi aut clam.sed quia connexitas plurium actuum ad eundem finem tendentium operatur q vna pena sit tantum imposita:vt.l. illud. in fi.ff.ad legem aquili.t sic vna pena pro omnib9 imponatur pro hoc facit.l.ij.ff.de bis qui deie.vel effu.t.l.j.§.omnibus coactis.ff.vi bono.rap.et.l. item apud labeonem.§.si curauerint.ff.de iniu.et de hoc in.l.si in riga.ff.ad legem cozne.de sica. Et ita consulo ego Bar.

a ¶Lapus fecit. Breuib9 quia hec in locis vulgaribus plenissime examinant vltra ea que ibi habentur addite Pan. de ca.Ozium tenentē plene t rīsidentem oibus.ē.all.cōsi.lviij.t seq. Ange. 2si.ccvj.ici. Pe. de vbe veteri.tenet opi.Bar.de q ē.t in 2si.ciiij.ici. in dei noīe . hec q̄stio habet duo dubia in quibus 2filijs dicit q cū hec q̄stio esset de facto Perusij q omnes doctores: ciues:t forenses cōsuluerunt:vt.ē.et in 2si.etiam superioz ib9.cc.t.ccvj. Bernar.Landri.

1 ☞Si statuto cauetur q prestans auxilium ad delictum puniatur in mille libris:tunc pstans opē ad homicidiū cōmissum per plures non tenetur nisi pro vno auxilio t nō pro multiplici.

¶Consilium.ccxxxiij.

Lege municipali habetur q prestās auxilium ad delictum committendum puniatur in mille libris. Et plures simul in pso na Titij homicidium commiserūt Sempronius eis prestitit auxilium.ad predicta queritur an dictus Sempronius puniatur in mille p qualibet percussione:nam ad pluralitatem dictorum sequi debet pena plurificata.vt.l.nunq plura.ff.de prīa.deli.t.l.relegati.de penis.t.l.si adulterium cuz incestu.de adul.i.§.antepe.ff.ad turpil.In cōtrarium dico q vna pena solum veniat puniendus: ac si vnum tm solum fauorem prestitisset:nā quod operatur multipliciter connexitas in eadem persona operatur concursus vnde ad idem tēpus in idem delictum in diuersis personis que communicato consilio t communiter ad delinquendum processerunt:vt no.colligitur in.l.sempronius.§.si in sepulchro.ff.quod vi aut clam.sed quia connexitas plurium actuum ad eundem finem tendentium operatur q vna pena sit tantum imposita:vt.l. illud. in fi.ff.ad legem aquili.t sic vna pena pro omnib9 imponatur pro hoc facit.l.ij.ff.de bis qui deie.vel effu.t.l.j.§.omnibus coactis.ff.vi bono.rap.et.l. item apud labeonem.§.si curauerint.ff.de iniu.et de hoc in.l.si in riga.ff.ad legem cozne.de sica. Et ita consulo ego Bar.

☞Omissio inuentarij priuat heredez trebellianica sicut falcidia.

Actiones t obligationes nō sunt mobilia nec im mobilia:sed species de per se.

Heres non conficiens inuentarium nō detrahit es alienum.

¶Consilium.ccxxxiiij.

Lena mactarelli fecit testamentum t instituit heredes suos duos filios ser Andreā t Antonium:t eis substituit vt in instrumento eius continetur scripto manu ser Andree notarij.t in ipso testamēto talem vltimam voluntatem fecit q si predicti filij ambo decederēt sine liberis voluit q eius hereditas t bona omnia deuenirent ad Petrum suum fratrem.modo Andreas in vita sua de bonis t hereditatibus istius Lene vendidit vltra dimidiam.t demū post ea mortuo Antonio in pupillari etate iste Andreas fecit testamentum: t in suo testamento ordinauit suā hereditatē debitis etiā legatis:t Petrum predictū suum fratrē fecit heredez pro parte:t nihil vltra reliquit in sua hereditate q bona sua que fuerunt Lene que debeant deuenire in Petrum que non sunt dimidia hereditatis dicte Lene.et fecit etiam dictus Andreas codicillos in quibus etiam reliquit tertiā partem suorū bonorum mobilium t immobilium cuidam Pipo.demum post predicta dictus Petrus intrauit tenutam t possessionē dictorum bonorum dicte Lene pro parte sibi debita pro testamento dicte Lene post adiuit hereditatem dicti Andree cum beneficio inuentarij t non constat de inuentario. Queritur modo si dictus Petrus debet habere ista bona inreverborum scriptorum in testamento dicte Lene:cum non sit ibi tantū q sit dimidia pars propter venditiones factas per dictus Andream: Also testamento dicte Lene t si habere debeat partem de dictis bonis: nunquid dare debeant tertiam partem dicto Pipo.visis codicillis dicti Andree cum in bonis t hereditatibus dicti Andree nihil aliud sit q dicta bona que debeant esse Petri vigore testamenti dicte Lene ꝛc. Also puncto predicto t comprehensis in eo examinatis † videtur dicendum nullam deductionem fiendam debitoris vel alicuius trebellianice per dictum Petrum debitorem:nam trebellianice tunc potest fieri deducto vbi heres fecisset inuentarium. si autem inuentarium non fecit tenetur de suo complere.§. si vero non fecit.ibi:complebit legatarius.vt in auc.de here.t fal.t no.in.l.si pecunia.de lega.ij.que solennitas obmissa inuentarij priuat trebellianica sicut falcidia:nam falcidia est nomen comprehendens trebellianicam.vt no.in auc.vnde si parens.C.de inoffi.testa.sed lex priuat falcidia propter omissionem inuentarij.vt.l. scimus.§.et si prefatam.C.de iure deli.t in auc.de here.et fal.§. scimus. ergo t trebellianum.preterea ratio inducens inuentarium t eius beneficium fuit vt videatur ratio eorum que testator dimisit in patrimonio suo tēpore mortis sue vt heres fraudari non possit.vt prealle.§.scimus. et.§.si vero absunt.de here.t fal.sed rogatus heres de restituēdo:ita tenetur ad istam rationem fideicommissarijs vniuersalibus sicut et legatarijs particularib9 t creditoribus.vt bene no.in.l.tale.§.titius.de condi.t demon.t no.tenetur per ZIoder.in auc.sed cum testator.C.ad le. falci.t in addi.Spe.nona refert Cy.fm Richar.malum.t tenet dominus Ja.de bel.in lectu.in auc.de here.t fal.§.si vero absunt.t Soffre.in libellis.in titu.de legi.t senatusco.et ideo posito q iste Petrus possit dici rogatus de restituendo vniuersum quod exigitur vt trebellianica retineri possit.vt.l.nam quid.in fin.t.l.cogi.in princ.§.ad trebel.t.§.t generaliter.nec ob.quod dicitur fecisse inuentarium:quia idem sunt non esse:t non apparere.vt.l.in lege.ff.de contraben.empt.sed si consyderemus relictum factum Pipo tertie partis bonorum mobilium t immobilium istud fuit legatum tertie partis dictarum rerum:nec fuit cōmodum actionum:nec commodum immobilium:† quia actiones et obligationes sunt species per se:nec est mobile vel immobile.vt.l.quam tuberonis.t de re iudi.l.a diuo pio.§.in venditione.t Spe.hic tenet in ti. de fruc.§.j.ver.sed pone q prelatus.† q autem hoc casu non debet fieri detractio eris aliemi est casus.ff.de vsufru.lega.l.si.pront loquitur de legato certarum rerum:prout est hic ex eo q dicit mobilium et immobilium. Preterea dictum fideicommissum erat debitum ipsi heredi a quo relictum est ipsi Pipo.t sic non potest deducere q testator potest legare rem heredis pro parte sue in totum:vt.l.vnum ex familia.§.si vnuz. et.§.si duos.de lega.ij. Preterea cum inuentarium non confecerit tenetur prestare solida legata etiam si vires hereditatis excedant:vt.C.ad legem falci.auc.t cum testator.Bar.de sa.oferrato.

☞Clausula codicillaris non conseruat substitutionem pupillarez facta de extraneo in testamēto in quo postbumus ignoratēr est pterit9. Nec conseruat legata in dicto testamento facta.

Coniectura q testator superuigit post natiuitatē postbumi et non mutauit testamentum quando operetur eius validitatem.

Auc.ex causa q non conseruat legata facta in testamento in quo postbumus est ignoranter preteritus.

¶Consilium.ccxxxv.

Lapus fecit testamentum in quo sibi suos filios instituit heredes quos habebat.demū morientibus istis filijs et matre eorum idem Lapus accepit aliam vxorem ex quo habuit filios.moritur Lapus nullo alio condito testamēto nisi dicto primo testamento in quo de postbumis nulla est habita mentio nisi quod substituerat dictis primis quendam suum agnatum.modo queritur an mortuis dictis filijs postbumis dictus agnatus heres scriptus hereditatem petere possit vt ex fideicommisso venientibus ab intestato propter clausulam codicillarem si non valet iure testamenti ꝛc.Secundo an legata descripta in testamento debeantur.t videtur q ex vigore dictorum verborum si non valet vel valebit ꝛc.† Et scriptus heres non possit petere fideicommiss. nec legata debeātur in casu predicto.quod probo rationibus t legibus sicut per testatorem inseritur clausula si non valet vel valebit ꝛc.Ita in testamento

a ¶Lapus fecit. Breuib9 quia hec in locis vulgaribus plenissime examinant vltra ea que ibi habentur addite Pan. de ca.Ozium tenentē plene t rīsidentem oibus.ē.all.cōsi.lviij.t seq. Ange. 2si.ccvj.ici. Pe. de vbe veteri.tenet opi.Bar.de q ē.t in 2si.ciiij.ici. in dei noīe . hec q̄stio habet duo dubia in quibus 2filijs dicit q cū hec q̄stio esset de facto Perusij q omnes doctores: ciues:t forenses cōsuluerunt:vt.ē.et in 2si.etiam superioz ib9.cc.t.ccvj. Bernar.Landri.

testamento militis est de iure clausula si non valet vel valebit ꝛc. Iure communi valeat iure militari.vt.ff.de testa.mili.i.iij.sed in testamento militari hec clausula non extenditur ad casum quando nascitur postbumus de quo non cogitauit:vt.C.de testa.milita.l.cum vel in vtero. ergo eodem modo in proposito.Secundo per rationem.l.si nunq.C. de reuo.dona.sicut filij natiuitate reuocatur donatio ia3 facta.multomagis legata t fideicommissa. Tertio per tex.de vulga.t pupil.ex facto. versi. igitur est.vbi expresse dicitur q non est verisimile testatorem vel principem de hoc casu cogitasse vt voluerit filios nascituros ex se hereditate priuare ergo ꝛc. Item per tex.de in.codi.l.ij.vbi dicitur q non est verisimile predicta reliquisse si de filijs cogitasset. non obst.l.si quis cum nullū.ff.de iure codi.quia ibi testator expresse voluit legata deberi. Aq alias ab eo qui sibi futuras esset heres absq alia conditione vñ eius postbumum bene videtur substituisse tacite.vt ibi dicitur in text. q hic non est.imo postbumus est preteritus:t vt preteritus rumpit.t sic videtur eum fideicommisso grauasse.hoc probatur:quia sicut dicta verba:si non valet vel valebit ꝛc.Hoc important seu operantur:vt in causa instati illo testamento:seu codicillis ius prioris testamenti rumpatur.vt ff.de testa.mili.l.querebatur.in prin.vbi text.expresse dicit q verba boc important.vt.l.quibuscunq modis vel conditionibus testator voluit heredes t legatarios habere ex testamento solum:hoc immutat quod prius debebatur iure directo:nunc debeatur iure fideicommisso.et nil aliud per dicta verba additur.sed non est dubium q vigore testamenti testator voluit instituere heredem:si postbumus de quo non cogitauit nasceretur:vt.§.probatum est in milite testante.ita enim verba:si nō valet ꝛc.Hoc important vt ex eo casu quo testator voluit eum habere iure institutionis.quod est si postbumus non nasceretur quo casu habeat: si testamentum contigerit non valere:vel ex defectu solennitatis:vel ob hereditatem non aditam.Et hoc etiam apparet q aliud est facere codicillos simpliciter.aliud est dicere si non valet iure testamenti ꝛc. Et per hoc non ob.l.si quis cum nullum.Nec obstat quod dicitur † q post natiuitatem postbumi testator superuixit tāto tpe q potuisset mutare testamentum si voluisset.nam hec allegatio tollitur per.l.iij.C.de inoffi.test. nam illa coniectura tunc assumitur quando alij filij sunt instituti:secus quando extranei.vt ibi patet in fi.et etiam per rationem:quia posito q testator hoc voluisset in illo medio tempore:tamen ista volūtas nō fuit legitima nec facta coram solenni numero testium:t sic nullius valoris. t predicta q̄tum ad illud q queritur:scilicet de viribus illius clausule:si non valet vel valebit ꝛc.Superest videre † an legata debeantur vigore auc.ex causa.C.de libe.preteri.Circa quod omissis disputatiōibus breuiter scribo:q sentio:scilicet q legata non debeantur dicto casu cum testator de postbumo non cogitauit:q sicut hodie obseruant legata per auc.non ob preteritionem.ita olim in testamento obseruabantur testamenta:sed tunc non porrigebantur ad predictum casum quando preterijt postbumum quoniam non cogitauit:vt.d.l.si cum vel in vtero.de testa.mili.ergo ꝛc.Item per rationem.d.l.si nunq.C.de reuo.do.quia si reuocatur donatio per natiuitatem postbumi multomagis legata. Preterea est tex.in corpore vt cum de appella.cogno.§.finautem.hec obseruata non fuerunt ex ratione tex.dicit enim nullum exheredatis liberis generari preiudicium.t sequitur ne filij falsis accusationibus condemnentur.hoc referatur ad hereditates in certa causa:non tamen vera.vel sic falso accusantur t sequitur vel aliam conscriptionem in bannitū substantijs pertractis hoc referatur ad eos quos testator preterijt scienter: nam conscribere est per dolum aliquem decipere:vt.ff.de in integ. resti. l.j.t ibi no.sed in eo quem testator ignorabat nō potest committi dolus vel prescriptio:vnde verba auc.non referantur.concludit ergo q legata non debeantur hoc casu.Bar.

1 ☞An promittens sub certa pena q Berta cōtrabat matrimonium cum aliquo teneatur ad penam:si hoc non potuit facere.

¶Consilium.ccxxxvi.

a Martinus promisit se facturum t curaturum[a] quod Berta contraberet matrimonium cum.P.cuz adhuc esset in pupillari etate.† hoc sub certa pena adueniēte tempore pubertatis.Martinus fecit quicquid potuit q Berta nuberet dicto.P.Iz non potuit hoc facere.Queritur an Martinus incidat in penā ad quam sit obligatus ex tali promissione:t facit dubium:q si tantū inrasset Martinus hoc facere et excusaretur a sacramento faciendo qō poterat.extra de sponsa.c.sicut.t.c.ex literis.Item q solet dici q difficultas probationis non liberat quem a pena conuentionali.vt.l.continuus.§.cuz illud.ff.de verb.obli.dico q Iz difficultas non impediat cō missionem stipulationis quo ad illud q in stipulatione principaliter deducitur.vt.d.§.illud.tamen difficultas impedit commissionem penalez stipulationis fm verum intellectum q probatur.ff.ad legem rho.de iactu.l.si vehenda.§.penul.t fi.t est casus in.l.ij.ff.si quis cau.licet glo.dicat q in iudicijs est speciale. sed male dicit.t que sit ratio q difficultas impedit commissionem penalem stipulationis non autem principalem colligitur per.l.res.§.pe.de lega.j.t.l.apud iulianum.§.ipsius quoq.t hoc puto verum:t sic intelligit Dy.§.illud.sed si bene inspiciatur est casus in prealle.l.si vehenda.§. penul.in fine.Bar.

1 ☞Si mater dotans filiam stipulatur sibi dotē restitui soluto matrimonio morte viri cum filijs t sine filijs an mortua filia cum filijs debet habere eandem dotem vel cedat lucro viri:q fuit iste casus omissus in stipulatione.

¶Consilium.ccxxxvij.

1 Mater dedit dotem † pro filia q̄ stipulata est sibi dotem reddi soluto matrimonio morte viri cum filijs vel sine eis:contingit q solutum est matrimonium morte mulieris ꝛc.vide.ē.cōsi.cxxx.

1 ☞Testamentum occulti excommunicati valet publici non.t hic quid de testamēto vsurarij.

¶Consilium.ccxxxviij.

b Existens[b] petrus publice excommunicatus t denuntiatus per ecclesias ciuitatis Perusij:t pena aggranata dicta excōmunicatione per preceptum factum ex parte ordinarij multis personis de ipsius parochia t contra tabulas vt eidem nullatenus participare debeāt in comestione potu loquela t alijs.Lōdidit testamentum t quesitum fuit t reuocatum in dubium † an eius testamentum valeret[c] vel non. vetus est querela an testamentum excommunicati valeat.t hincinde varie sunt opinio . quas recitat Archi. extra de senten.excom.c.pia.li.vj.no.Inno.extra de senten.excom.c.cum volūtate.per Pe.de sam. tenet q testamentum excommunicati valeat Hostien.in.d.c.pia.t Hatia.in.c.canonū magistros. sub hac diuisione t distinctione ad consonantiam reducunt:videlicet q prima opi.affirmatiua procedat in occulto excommunicato secunda vo opi. procedat in publico excommunicato. Et huius distinctionis multe rationes assignātur. Prima ratio est:quia si recte inspiciātur rationes t iura que pro prima opi.inducuntur communiter procedunt t respiciunt personam excommunicati occulti rationes t iura pro secunda opi. inducta respiciant t procedunt contra publice excommunicatum:et non cōtra occultum.t huius distinctionis enidēs ratio est.quia licet excommunicatus sit extra ecclesiam tamen si est occultus non proprie censetur extra ecclesiam eo q non euitatur ab ecclesia t secuz participandum est t peccat qui eum in publico vitat t prodit socio non est mirum si eius testamentum valeat.publice excommunicatus est omnino vitandus:t q̄tum ad se t alios extra ecclesias est censendus ideo omne beneficium ex.l.prouenient t descendens est sibi denegandū.premissa probatur.vij.q.ij.si tu.extra de senten.excom. cum non ab homine.in auc.de priui.do.§.quia eñ adimus colū.viij. Preterea in multis similiter.hec distinctio probatur.constat enim q rescriptum impetratum a publico excommunicato non valet:secus si ab occulto. Item prelatus publice excommunicatus non confert beneficia.t si confert nō tenet collatio secus si occultus. Item non valet instrumentum a notario publice excommunicato confectuz secus si occulte:et multa alia possunt reperiri similia predicta probantur extra de rescrip.c.j.lib.vj. t quod ibi no.per Archi.extra de reiudi.c.ad probandum.et per id quod no.Innocen.extra de do. t contu.c.veritatis.t Jo.an.extra de senten. excō. c.decernimus.t.c.licet.eodem titu.lib.vj. quod.c. optime facit.nam ibi dicit q excommunicati per denuntiationem a legitimis actibus repelluntur. t hec videtur opi.Archi.in.d.c.pia.vbi dum dicit q iura non plus arctant excommunicatum nisi quod enitetur et repellatur ita quod eius testamētum non valeat.Sed quid de vsurario manifesto: an eius testamentum valeat:dic q non.nisi de vsuris satisfaciat vel de satisfaciendo cautionem exponat fm formam illius.c.quam.de vsur.li.vj. et Hosti.no.in.c.pia.de quo in auc. credentes.C. de here.Bar.

a Curatur. Vide pl.cxxij.t.cxciiij.t.cclxxix.

b Existens. Addite istis plene ange.consil.x.inci.in dei noīe. in causa pdicta.t vide Fede.consi.lxvij.

c Valeret. Vide Fede.consi.lxvij.

1 ☞An teneat reddendo rationē tutor consignare pupillo res descriptas in inuentario.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶Consilium.ccxxxix.

DRoponitur quod Archolus Hoffredi de Tuderto assumpsit tutelam Simonis ⁊ Matthei violenter pupillorum qui Archolus inuentarium fecit ⁊ in inuentario posuit certas domos positas i comitatu Perusij.⁊ aliquas possessiones positas in comitatu vibis veteris et etiam turrim que olim fuerat domini Busponditi cū omnibus adiacentibus. proponitur etiam quod si dictus tutor dictas domos positas in ciuitate Perusij possedit tamen dictorum bonorum possessio fuit occupata per quosdam nobiles de Tuderto etiā ciues Perusinos tēpore guerre ciuitas Tuderti quo tempore dictus Archolus non patitur pariter venire ad ciuitatem Perusij:proponitur etiam quod aliarus possessionum supascriptarum dictus Archolus nunc̄ habuit possessionē nūc tempore reddende rationis petitur ab ipso Archolo per dictos pupillos quod reponantur in possessionem dictorum bonorum cum ea in inuentario posuit.queritur quid iuris? Ad predicta respondeo ꝙ quod licet dicatur in.l.fina.in princi.C.arbi.tute.quod ea que scripta sunt in inuentario faciant fidem contra tutorem: adeo ꝙ non admittitur probatio in contrarium:tamen illud debet intelligi quatenus significatio verborum necessitatem importat:⁊ non aliter.nec enim debet a significatione verborum recedi.vt.l.non aliter.de legatis.iij.⁊.l.si is qui nauem.l.j. ff.de eger.sed si bene dicti inuentarij verba inspiciantur dictus Archolus non asseruit se dictas res inuenisse:nec ad eius manus peruenisse:ſz soluz asseruit illas in hereditate esse quod potest esse sine possessione. vt l.rem in bonis.de acqui.rerum do.et ipse qui dicta bona in inuentario posuit licet dicta verba interpretari.vt.l.si quis intentione.de iudi. suffi.cit ergo dicto Archolo quod ipse tempore reddende rationis ostendat instrumenta ⁊ iura per que appareat dicta bona esse in dicta hereditate iure dominiſ: vel quasi:licet non iure possessionis teneŕ reassignare possessionem ex vigore dicti inuentarij cū eas ad se peruenisse vel inuenisse in bonis inuentarij non asseritur:quantū vero ad dictas domos positas in ciuitate Perusij que occupate dicūtur:videtur sufficere dicto tutori si dictas domos reassignet:⁊ de occupatione fidem faciat:non enim tenetur tutor de casu fortuito.vt.l.quicquid.C.arbi.tute.sed dicta occupatio:vt proponitur est casus fortuitus cum nulla possit ei culpa imputari.vt.l.contractus.de regu.iuris.ad quod facit quod presupponitur quod propter guerras ⁊ insidias ad ciuitatem Perusij accedere nō poterat propter id ab omni culpa videtur excusari.vt.l.ij.ſ.sed ⁊ si quis.⁊ ſ.sequen.ff.si quis cautionibus.Bar.

1 ☞ Ad hoc vt heres incidat in penam propter non soluta legata reqritur quod fuerit interpellatus.

¶Consilium.ccxl.

DRoponitur quod viso testamento Francisconi in quo continetur ꝛc. Vide supra consilium.cxxix.

1 ☞ Substitutio facta pupillo:si sine filijs decesserit per verbum:deueniat:quod sit fideicommissaria pupillo in pupillari etate decedente.

2 Verbum:deueniat:⁊ peruenirat:quod sint verba communia et trahuntur ad fideicommissum.

¶Consilium.ccxli.

DAter filio impuberi beredez substituit hoc mō:si filius meus decesserit sine filijs vno vel pluribus talē substituo:⁊ ad ipsum volo quod deueniant bona mea:decessit testator eo mortuo:decessit dictus eius filius in pupillari

1 etate. Queritur vtrum ſ substitutus directo succedat dicto impuberi tā q̄ pupillariter substitutus:an vero dicta substitutio sit fideicōmissaria? ⁊ dico predictam substitutionem fideicommissariam esse.vt no. Accur. C.de impu.⁊ alijs substitu.l.precibus.in gl.que inci.secus dicerem.⁊. ff. de vulga.⁊ pupil.l.centurio.in glo.magna.versi.aut dicit.⁊ insti.de pupil.sub.ſ.extraneo.in glo.q̄ semper.idem tenet Jac.de are.in.d.l.precibus.in addi.sua.ver.si vero vtatur de verbo communi.idem Ly.ibidez ⁊ Jaco.butri.dominus Azo in summa eo.titu.idem not.extra de testa. c.raynutius.hic tenet Dy.in distinctione substitutionis quam ponit in l.lucius.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ Odoffre.⁊ multi alij docto.est verum qō aliqui tenent contrarium ⁊ allegant glo.sed illa intelligitur quādo testator vtitur distributione tempo:um.vt no.in.d.l.precibus.vel illa glossa hoc non dicit:q̄ non dicit quod in pupillari etate facta per verbū: substituo:sit directa.sed per verbum heres sic:quia est mere directum:⁊ predicta sunt vera:magime vbi mater est in medio:quia fauore matris dubia substitutio interpretatur contra heredem.vt no.de institu.⁊ substi.l. vlti.in.d.l.precibus.⁊.d.l.centurio.⁊.d.ſ.qua ratione.⁊.C.de testa.milit.in testamento.in glo.expresse tex.c.i.extra de testa.lib.vj.quia ibi substitutio facta fuit per verbum mere directum:scilicet per verbum moriretur.prima enim substitutio ibi facta.⁊ secunda etiam substitutio ibidē facta fuit per verbum instituo.⁊ ibi patet.verbum enim instituo:est mere directuz.vt.ff.de heredi.insti.l.i.ſ.ex fundo.⁊.ſ.sequitur.ff.de testamilita.l.querebatur.ff.de vulga.⁊ pupil.l.ij.⁊ Dy.in d.distin.Et si dicatur quod substitutio dubia interpretanda est fore directa.vt.d.c.si pater.⁊ no de vulga.⁊ pupilla.substitu.l.verbis ciuilibus.ibi respondetur qō illud verum duobus concurrentibus:videlicet quod conueniat verbis substitutionis.hoc est quod sit facta per verba que prius adaptātur ad directam substitutionem:quam ad fideicommissariam.vt ibi patet.⁊ ita intelligitur glo.d.l.verbis ciuilibus.nam in.l.fina.C.de heredi.insti.per quam legem glossa se fundat:erat verbum mere directuz:scilicet heres esto:ideo trahitur ad directam substitutionē.non obstat.l.centurio.nec l.verbis ciuilibus.quia in qualibet earum fuit facta substitutio per verba mere directa.vt ibi patet sub ver.directo.⁊ in gl.parua posita super illo ver.in.d.l.verbis ciuilibus.in.j.glo.quia ita facta fuit per verba:ille sit heres.licet glo.in.l.precibus.super hoc dicat contrariū.sed in hoc ab omnibus reprobatur.quia est contra.d.l.centurio.fm Dyn.⁊ alios. Et predicta etiaz tenet dominus Raynal.de forli.⁊ Bnili.de cu.in dicta materia substitutionis.illud quidem quod digi de verbo substituo.idē dico Ddeverbo deueniat:seu perueniat.⁊ bis similibus.quia communia sunt vt patet:quia in eoruz proprio significato stant eque in significatione directe.ergo verba ipsa sunt communia:vnde indicandum est de eis secundum subiectam materiam ⁊ ratione adiuncti:sicut de verbo:substituo.nec etiam aliter est dicendum de verbo:deueniat:quod est compositum ex de ⁊ veniat:quam de verbo:peruenirat:quod est compositum ex per ⁊ veniat;de quo verbo peruenirat:est leg expressa que adaptatur ad fideicommissum.vt.ff.de lega.iij.l fideicōmissa.ſ.hec verba.ff.ad treb. l.heredes mei.ſ.cum ita.⁊.C.de fideicom.l.cum virū.vbi restitutiones continentur appellatione verbi:peruenirat.ergo fideicommissum continetur sub isto verbo.idem probatur in aut.de restitu.fideicom.ſ.manifestum.in princi.col.ij. Preterea leg dicit quod hereditas dicitur adue nire quando ex testamento defertur hereditas directe per fideicommissum:vt.ff.ad trebel.l.j.post princi.⁊.ff.de fideicom.here.per totum. Preterea expressum est quod verbum deueniat:arctatur ad fideicōmissum. extra de testa.c.raynaldus. Preterea magis est directum verbum substituo:quam verbum deueniat:quod patet.nam substitutio propie exponitur:id est sub conditione instituo.vt.ff.de vulga.⁊ pupil.substi.l.j. ff.ad legem falci.l.in ratione.ſ.qō vulgo.⁊.ſ.si filio.⁊ tamen in casu predicto trahitur ad fideicommissum.⁊ exponitur substitutio:id est secundi heredis statutio.vt.ff.ad trebel.per totum.⁊.C.eo.per totum.ff.de leg. ij.l.vt heredibus.⁊.l.cū patronus.cum simili. Ex quibus euidenter cōcluditur substitutionem predictam esse fideicommissariam:⁊ fideicommissis non posse vti actione nata hereditatis:sed hereditaria tātum facta restitutione vel habita pro facta;vt.ff.ad trebel.l.cuz hereditas ex fideicommisso.non obstat quod no.per Jnno.in.c.raynaldus.vbi dicit quod verbum deueniat:est directum:quia verum est quando forma instituēdi hoc importat.vt quia dicit testator si decesserit in pupillari etate:tunc enim ratione adiuncti hoc importat:alias accipitur verbum directum:id est deprecatiuum.vt.C.commu.de lega.l.ij.sed non facit ad ꝓ positum:⁊ eo modo loquitur.C.de testa.l. omnium. cum simili.predicta confirmo magime in eo casu vbi testator pro anima sua substituit; quia causa substituendi est determinata ad certa bona:ſz ad bona testatoris tantum:quia sibi soli testator volnit,puidere:quia anime sue tantum cō syderationem habuit:nec enim pro anima sua potuit de alieno largiri. j.q.j.c.non est putanda.⁊.xiiij.q.v.immolans.⁊ qz causa legandi restringit significatum verbi.vt.C.de condi.⁊ demon.l.cum talis.ſ.legato. cui accedit totum illud generale ratio restringit dictum.hoc est bocardum si quis non credit predictis verbis credat rationibus:quia vnam substitutionem fecit vnum substituendo ⁊ certum.et iterū vnus conceptus colligitur secundum vnicum loquendi modum substituendi:et etiam si pluribus casibus testator loqueretur nisi differrent ipsi casus naturali specie.vt verbi gratia:si testator diceret siue dormiens:siue non:talē substituo.vnica tantum esset substitutio.vt.ff.de verbo.obli.l.quod dicitur. item.ff.de lega.j.l.plane.in princi.⁊ qō legitur ⁊ nota.ff.de proba.l.quinquaginta.facit.ff.de libe.⁊ posthu.l.commodissime.⁊.C. de posthu. here.insti.l.vlti.in fine.

1 ☞ Auia qō matre non existente in tutela preferatur alijs legitimis.

¶Consilium.ccxlj.

DRoutsupra scriptum est ⁊ consultum in primo in ceteris alijs dubijs idē dico ⁊ consulo ego Bartolus de sagoferrato per easdez rationes.attamen super tertio puncto fuerunt multe opi.qñ sunt alij legitimi preter auiam.sed quando post matrē venit auia tunc sine dubio ipsa volens ⁊ non negligens oz esse tutrix omnibus alijs legitimis ⁊ datiuis excluſis.soli enim testamentarij ipsi auie preferuntur.vt in aut.matri ⁊ auie.quando mu.tute.offi.fungi potest.⁊ in corpo.vnde sumitur.vnde istam auiam dico preferendam.et etiam si esset locus datino ipsa auia debet omnibus preferri. ¶Hic erat duplicatum consilium numero tali videlicet.ccxliij.

1 ☞ Substitutio facta pupillo:si decesserit in pupillari etate vel postea: quandocūq̄ sine filijs tunc ex casu fiat de bonibus suis vnum hospitale.matre existente in medio quod sit directa.

Substitutio

Decl Colegio Mor de Nra Sra del Rosario de Tunja

2 Substitutio directa admittitur contra matrem fauore pie cause.

3 Ergo:si est relicta domina massaria ⁊ vsufructuaria q̄ existētibus filijs debeat habere alimenta.

4 Ergo quando bona deueniūt ad substitutum mortuo filio. nisi alimenta ita quando bona deueniūt ad substitutum mortuo filio.

¶Consilium.ccxliij.

QVit quidam de Assisio instituēs suum heredem vniuersalem filium suum ⁊ vxorē suam reliquit dominam ⁊ vsufructuariam. ⁊ si filius predictus decesserit in pupillari etate vel postea quandocūq̄ sine filijs voluit iussit et mandauit q̄ tunc in dicto casu fiat de bonibus suis vnum hospitale ⁊ vna capella per suos fideicommissarios que capella sic facta habeatur pro data ⁊ assignata fratribus beati Antonij ⁊ sub eorum protectione.⁊ reliquit filie sue vltra dotē seꝛ florenos:cetera vero bona sint dictorum capelle ⁊ hospitalis conuertenda ad perpetuum dei ⁊ pauperum commodum. Queritur ꝙue substitutio sit ista facta dicto filio pupillo qui pupillus in etate pupillari decessit mater petit legitimam:id est debitam iure nature ⁊ etiam quartaz. Item quis sit intellectus illorum verborum dominam et vsufructuariam. Ad ꝙ primum que substitutio sit illa.⁊ vtruz mater totaliter excludatur necne. Primo videndum est an dicta substitutio sit censenda fidei commissaria.⁊ videtur q̄ sic.⁊ hoc p hanc ista substitutio facta verbis directis ab eo qui poterat substituere directo fauore matris existētis in medio obliquatur.C.de impube.⁊ alijs substitu.l.precibus.in fine.coniuncta.l.centurio.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.C.de testa.mili.l. in testamento. in fine.ita ergo sit hic. Preterea tantus est fauor iuris quod nedum verba directa facit obliqua.sed aliquando substitutum excludit totaliter q non excluderetur si mater in medio non esset.C.de impube.⁊ alijs substitu.l.precibus.⁊.C.de institu.⁊ substi.l.fi. Preterea si dicta substitutio censetur esse directa iaz omnia bona impuberis deuenirent ad substitutum quasi ex impuberi testamento.ff.de vulg.⁊ pupil.l.quod si plures. ſ.ad substitutos.et sic mater repelleretur a luctuosa hereditate sui filij quod est iniquum.C.de inoffi.testa.l.nam et si parentibus.⁊ validū argu.ad hoc colligitur.C.de impu.⁊ alijs substi.l. humanitatis.in ratiōe legis preterea probo quod etiam si mater non esset in medio ista substitutio debeat censeri fideicommissum. premitto autem quod substitutio fideicommissaria potest fieri intra tempora pupillaris etatis.⁊ sic directa.ff.de lega.j.l.fideicommissum.ff.ad trebel.l.scenola. Preterea premitto quod in substitutione fideicommissaria veniūt dum capit bona testatoris ⁊ non filij.ff.de vulga.⁊ pupilla.l.coheredi.ſ.filie. Et ex his sic infero testator voluit ⁊ potuit solum substituere in reliquis bonis suis vt apparet ibi.cetera vero bona testatoris ꝛc.ergo non directo.sed per fideicommissarium substituit:qz si directe non substituisset si testator ad bona sua tantum:sed.ſ.⁊ latius substituisset.Et quod illa verba significant bona dumtaxat testatoris:patet.ff.de relig.l.ij.ſ.in locum.⁊ patet. ff.de lega.j.l.stichus qui meus erit.de auro ⁊ argen.lega.l. si ita.de lega. iij.l.nuper.⁊.l.qui suos.⁊ argu.ff.de pignozi.l.paulus.⁊ pro hoc est argumentum magnum ex quo mater extitit in medio.nam premissa verba testatoris bona impuberis compleri non possunt nisi per interpretationem extensiuam:sed interpretatio extensiua non admittitur contra matrem.vt pre allegatum est.ſ.ꝛc. Et cōfirmatur quia in prefatione cōtinetur vt assolet timens ne de suis suum post obitum ꝛc. Per que verba videtur patere quod testator tantum de suis bonis voluit testamentum ordinare nec fuit in eius mente ordinare de bonis impuberis qō vtrunq̄ fecisset si voluisset pupillariter substituere.prefata nāq̄ faciūt nos scire ⁊ intelligere posteriora.ff.de heredi.insti.l.fi.ff. de ozgi. iuris. l.fi.ff.de eden.l.fi.ſ.fi quis.⁊.ſ.fi initium iuncta illud.nam primordio tituli posteriozi formatur euentus.C.de imponen.ln.de.l.j.in princi.Sed in contrariuz ex aduerso quod dicta substitutio in tempore pubertatis fit directa pupillaris.patet primo quia quando testator ita dicit si filius meus in pupillari etate decesserit talez substituo:vel talis succedat. ista substitutio est pupillaris expressa.vt insti.de pupil.substi.in prin.⁊ no. in ꝑdicta.l.precibus.⁊ in hoc nemo contradicit.imo omnes doct.⁊ glo. concoz.quia est facta in forma pupillaris substitutionis cui cōpetit ꝛc. Sed vbi competit forma verbis incertis non certis est cōiecture locus. l.continuus.ſ.cum ita.ff.de verbo.obliga.l.ille aut ille.ſ.cuz in verbis. de verbo.obliga.⁊ de exer.l.j.ſ.si is qui nauem.l.labeo.ſ.si vero.de supplen.negli.⁊ idem si testator sic dicat.si filius meus in pupillari etate decesserit vel moriatur bona mea ad talem deueniāt.vt.c.si pater.de testa. lib.vj.⁊ extra de testa.c.Raynaldus.⁊ idem videtur si dicat.⁊ si decesserit ꝛc.bona sint talis:quia non quilibet scit dicere heres esto. vt no.in.l. quoties.C.fami.herc.sed sufficiant qualiacunq̄ verba:acta tamen. quia leges non forme verborum imposite sunt:nec parant laqueuz magime testationibus.C.de testamen.l.quoniam indignum.⁊.C.commu.de leg. l.j.in prin.⁊ argu.ff.de contraben.⁊ commit.ſtipu.l.scrupulosaz.⁊.l. omnes.illud enim nullam haberet dubitationem si testator dixisset. heres esto:vel sua sint bona:vel similia.ff.de heredi.insti.l.is verbis.nam vbi de dominio loquimur de directo intelligimus magime in casu fauorabili ⁊ in testamentis vbi verba amplissime accipimus.vt.ff.si ager vectiga.l.j.ſ.qui in perpetuum.ff.de vsufru.l.si procul.⁊.ff.de regu.iuris.l.in testamentis.cum simi.Secundo patet:qz illa substitutio est directa quādo nullo medio defert bona ⁊ ius diuersum:ex qua tunc existit ⁊ ratione eius potest hereditas adiri nudo animo ⁊ bonorum possessione petita ⁊ illa est fideicommissa quando fides alterius est onerata:sicut cum heres scriptus est de restituendo grauatus.et vnde hoc nomen acceperit: patet insti.de fideicom.heredi.in prin.⁊ hic substitutus non capit nomē a seipso:sed per restitutionem.⁊ sic substitutus non habet ius adeundi: sed potest petere quod heres si non vult adire cogatur adire ⁊ restituere ⁊ si adiuit ⁊ non restituit habet pro restitutione sibi facienda actionē ex testamento.ff.ad trebel.l.quia poterat.⁊ no.in.l.i.⁊.ij.de fideicom. heredi.C.ad trebellia.l.non instam.ff.ad trebellia.l.si legatus.in fi.⁊ restituta sibi hereditate non est heres:quia qui restituit non desinit esse heres.ff.de vulga.⁊ pupil.ex testamento.ſ.vlti.de minozi.l.et si fine.ſ.sed quod papinianus.⁊ duo insolidum nō possunt heredes existere.l.quod contra.ſ.vni duo.sed effectu quodam non est heres.ff.quod cum eo.l.si filius.⁊ quia iste per additionem quam fecit heres sentit commodum:qz firmatur in fideicommisso:vt.C.de fideicom.l.eam quam.nec potest conqueri si heres trebellianicaz detrahit:quia ex illa hereditate extrahitur regulariter ex qua falcidia.⁊ facit insti.ad legem falcid.in prin.sit quoq̄ substitutio directa verbis directis vt si in pupillari etate decesserit Titius sit heres.l.i.ff.de vulga.⁊ pupil.substi.in princip.fideicommissarij. sit verbis fideicommissarij vbi idem testator vult q̄ fideicommisso substitutus capiat de manu heredis.vt insti.de fideicom.here.per totū.per verba vero communia quandocūq̄ sit directa substitutio.vt.l.iam hoc iure.de vulga.substi.vbi verbum substituo nē adaptatur ad directā substitutionem.ff.de vulga.substi.l.lucius.sed in fideicommissaria adaptatur ad fideicommissum.vnde dicimus substitutionuz alia directa alia fidei commissaria cuz autem simpliciter dicimus substitutionē directā intelligimus:quia verba sunt intelligenda per prius non per posterius.ff. de vulga.⁊ pupil.l.qui cum plures.de libe.⁊ posthu.l.gallus.ſ.i.⁊ arg. d.l.j.ſ.qui in perpetuum.de vulga.⁊ pupilla.Et quelibet substitutio potest esse directa:que directam continet pronisionem fideicommissaria vero onus:vt no.C.de inoffi.testamen.ex tribus.sed pater videtur potius in dubio filie prouidere quam eam grauare:quia pater consilium capit pro filijs suis.ff.de vulga.substi.l.scripto.de libe.⁊ posthu.l.nulla.ff.de vulga.⁊ pupil.l.cum filio.C.de cura.furio.l.fina.in prin.de salute ipsoruz est solicitus.de lega.ij.l.cum pater.ſ.mādo.quod metus causa.l.iiti qui dem.⁊ omnia ex voto pater parat filio.ff.de bo.libe.l.vlti.ſ.i.⁊ ideo rectius dicitur quod substitutio dubia recipit cum potest valere interpretatur directa:vt no.de vul.substi.l.verbis ciuilibus.⁊ est expressuz in.c. si pater.de testa.libro.vj.concluditur ex his dictam substitutionem:de qua queritur esse directam censendam.⁊ ita mihi videtur:nec habet mater conqueri de filio:quia nihil filius matri fecit:aut de patre qui nec in aliquo ei tenetur.ff.de inoffi.testa.l.papinianus.ſ.sed nec impuberis.⁊ d.c.si pater.in fine.non obstat.l.humanitatis.quia ibi in exemplaria loquitur que in hoc ⁊ in multis a pupillari differt.non obstat fauor matris in medio existentis:quia isto casu non fauetur matri:quia fauor duplex:scilicet patris ⁊ impuberis vincit fauorem solius matris. Et ad.l. precibus.respondeo:aut tu arguis ex prin.l.⁊ tunc non obstat:quia fateor quando mater est in medio substitutio vniuersaliter facta impuberi non continet pupillarem alias presumptam.vt.l. iam hoc iure. quia tacita presumpta non admittitur cōtra matrem.l.fi.C.de institu.et substitu.Sed in casu nostro non est substitutio presumpta.imo ꝙ era ⁊ certa.⁊ ideo admittitur contra matrē ⁊ magime ad pias causas.vt est hic. vt.d.c.si pater.⁊.d.ſ.ſ3 nec impuberis.aut tu arguis ex fine.l.precibus. vbi dicitur quod obliquatur substitutio fauore matris.⁊ non obstat:qz loquitur post tempora pupillaris etatis.si enim impubes filius decesserit mater excluderetur:vt in secundo casu illius legis. Ratio differētie est:quia intra pupillarem etatem iure cōmuni valet substitutio directa post vero ex priuilegio militis valet iure directo si mater nō esset in medio.vt.l.centurio.ff.de vulga.⁊ pupil.sed quia mater est in medio priuilegium militis non excludit matrem directo vt faceret ius commune:ſz eligitur quedam media via:vt substitutio obliquetur post tempora pubertatis.⁊ sic non obstat.ad.l.in testamento.in fine.respondeo quod ibi ius commune facit ꝓ matre.quia substitutio reciproca facta personis disparibus non continet substitutiones dispares sed pares:alias esset pro parte reciproca facta ⁊ pro parte non reciproca quod est contra vim nominis ⁊ naturam correlationis.vt de acceptila.l.finali.⁊ hoc consyderauit.l.iam hoc iure.ſ.si alter.licet ergo miles qui fratrem ⁊ filiam instituerit heredes ⁊ inuicem substituit possit fratri iure vulgari ⁊ filie impuberi in potestate posite iure communi directo substituere.tamē quia diuerso iure potest non videtur sensisse nisi probetur:qua non poterat pari ratione substituere.nec enim sunt vulgaris ⁊ pupillaris eiusdem generis ⁊ conditionis.nam in pupillari venirent etiam bona impuberis in vulgari non.vt.l.centurio.⁊ secundum hoc in.l.in testamento. nō faueret iuri materno seu speciali:sed iuri communi:vel si faueret qz mater est contra priuilegium non contra ius commune.⁊ sic nō obstat. Et ad id quod dicetur quod substitutio trahitur ad vniuersum.vt.ff.de heredi.insti.l.j.ſ.ex fundo.⁊.l.coheredi.ſ.fina.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ est di-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

recta substitutio: quando testamentuz potest incipere a substituto. ff. de bere. instit. l. si quis heres instituatur. Preterea expressio bonorum testatoris non in restitutione: sed in modum demonstrationis facta venit. ff. de secun. tabu. ꝛ si dicatur hoc non fuit in mente testatoris ordinare testamentum alij ꝙ sibi. vt patet ex prefationibus testamenti. Respondeo imo fuit de mente a iure presumpta: quia presumitur scire iura que hoc dicunt que iura possunt sciri consulendo peritiores presumitur: nam ꝙ quod consulte fuit testatus ꝛ perite ex quo solenniter adhibuit ꝛ cum tabellione. C. de usufru. l. j. ff. de lega. ij. l. codicillis. §. vlti. Item ex verbis constat de mente. ff. de supel. lega. l. labeo. §. iterum. de leg. iij. l. ille aut ille. §. cum in verbis. et ita videtur mihi super primo puncto que digi ꝛc.

3 ¶Super secundo puncto: an vgo debeat habere alimenta: an plenum vsum fructum: dicunt docto. aut vero consideramus interpretationem vulgi: aut naturam verborum prolatorum. nam sm naturam verborū prolatorum loquitur. l. si titio fundum. ff. de usufru. lega. ꝛ de lega. ij. l. titio. §. j. in fi. Si vero loquimur secundum quod interpretatur consuetudo: ꝛ tunc aut filius egtat in medio: ꝛ debet habere matris alimenta. vt no. in. l. j. C. si mulier secun. nupse. ꝛ in Spec. qui filij sint legiti. §. j. versi. si quis. nam bonoris causa domina testatoꝛ videtur vocasse non ea3 coheredem libere fecisse: vt habeat totum. vt. l. voluit. ff. de vulga. substi. l. verbis. sic. ff. manda. l. creditoꝛ. in fine. cum per simile verbum vbi non

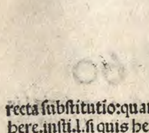
4 egtant filij consuetudo cessat. quid ergo si filius egtitit ab initio: sed pater mortuus est: ꝛ factus est locus substituto: vtrum mulier ad ius commune reuertatur: ꝛ videtur quod sic. quia filiozum priuilegium ad heredes aliter non transit tanꝙ personale. l. in omnibus. ff. de reg. iuris. l. j. de priuile. dotis. de ritu nuptia. l. non solum. §. si pupille. cum simi. In contrarium facit quod verba testatoꝛis ceperunt certo modo interpretari. ergo ista interpretatio vitiari non debet. sicut in simili no. in. l. verbis ciuilibus. et in. l. precibus. quia substituti repꝛesentant institutum. vt est ad hoc argu. l. si eum. §. qui iniuriaruz. ff. si quis cau. et quod testatoꝛ non senserit de iure dominij vel effectus: sed de facto potius. ff. de capi. dimi. l. legatus facit. videtur eo quod dicit massariam: quod est nomen facti administrationis: non dominij vel iuris. non obst. l. vgoꝛ. de usufru. l. j. quia ibi reliquit vsum fructum simpliciter et precise. hic non. Preterea sic consuetudo interpretasse videtur: et vsus loquendi plus attenditur: ꝙ proprietas modi significandi. vt no. ff. de lega. iij. l. liberorum. §. quod tamen cassius. non obstat. l. titio funduz. quia ibi fuit legatum alternatiuz certe rei bic incerte. non obstat. l. circa. in fine. quia ibi legatum certam formam et dominium continebat bic incertam et implicitam ꝛc.

1 ¶Substitutio facta pluribus: si aliquis ipsoꝝ decederet sine liberis quod non egpirat vno decedente sine liberis.

Dictio: quisquis: si quis: et si aliquis: licet in singulari numero prolata sit ad omnes tamen refertur.

2 Ordo mentis quod attendatur magis quam ordo scripture in vltimis voluntatibus.

¶Consilium. ccxliij.

Dominus Cato instituit. J. ⁊ D. et. R. filios suos heredes et eos substituit in hunc modum. ꝙ si contingeret aliquem dictoꝝ filiozum mozi sine liberis: eo casu substituit alios filios tunc viuentes: an mortuo vno filio sine liberis. ꝛ sic existēte causa substitutionis in personis aliozum dicta substitutio egpirauerit quod videtur. propterea qꝛ vsus

1 est testatoꝛ verbo singularis numeri. ¶In contrariuz quod in personis aliozum substitutio non egpiraverit: imo in persona omnium locuz habet: quod sic probatur. nā natura istoꝝ distributiuoꝝ: quisquis: si qs ꝛ si aliquis: est vt licet sint singularis numeri ad omnes referuntur: vt. l. quilibet. §. hec verba. ff. de vulga. ꝛ pupilla. et egpressum est de lega. §. l. qui filiabus. §. j. vnde licet substitutiōi sit locus in persona primi potest etiam esse in secundi: sed in testamēto dicti Catonis reperitur institutio predictoꝝ. J. et. D. suoꝝ filiozum et substitutio supra contingit quod primo egtitit casus mortis sine liberis in persona dicti. D. et sic pars bonoꝝ venit ad dictum. J. et. A. postea euenit casus mortis in persona dicti. J. sine liberis qui decessit superstite dicto. A. qui extraneum instituit. Queritur quid dictus. A. habere debeat de bonis dicti. J. a patre ꝛ a dicto. D. suo fratre peruenientis? Ad que respondetur quod de bonis que dictus. J habuit a patre debet deduci legitima et trebellianica residuum debetur dicto. A. vt. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. ꝛ pupil. extra de testa. c. raynaldus. de bonis vero que dictus. J. habuit a dicto. D. eius fratre primo defuncto. dico quod est aduertendum: nam in dictis bonis partem habuit iure successionis ab intestato sibi contingentem de legitima ꝛ trebellianica dicti. D. et de istis nil debet habere dictus. A. nisi quatenus sibi. J. reliquisset: quia cum habeāt iure suo non ex substitutione venit in fideicommisso. vt. l. qui funduz. §. qui filios. ad legem falcid. aliam partem habuit iure fideicommissi sibi debiti ex substitutione paterna. et de hac est videndum an veniat in fideicommisso. et dubium facit: quia glo. in. l. cum virum. C. de fideicom. et ff. ad trebellia. l. marcellus. §. quidam. distinguit an primo grauet: secundo roget: an econtra. sed bic neutrum facit primo: imo vno contexturbonum grauat et prouidet. in eo enim quod alteri superuienti substituit: prouidit superuientibus: et grauat morientem. ¶Circa hoc tamen dico: quod ordo mentis potius attenditur: ꝙ ordo scripture. vt. l. cuz pater. §. fideicommissum. ff. de lega. ij. l. nec enim. et ibi per Dy. de soln. Sz non est dubium: quod in voluntate testantis bic ordo fuit: vt premoriente tem grauaret: superuientibus prouidit: et filium morientem grauauit de restituendo superuienti. et sic apparet quod in persona huius secundi: primo reliquit sibi: secundo grauauit in ordinem intellectus et voluntatis testatoꝝis. et sic totum quod habuit ex fideicommisso a primo venit in fideiussore quod debetur huic superuienti. et pro hoc videtur casus. ff. ad trebellia. l. heredes mei. §. cum ita. et. l. lucius. §. tres heredes. in fine. huic autem opi. contradicitur de lega. ij. l. pater. §. quindecim. ibi: enim in eo quod habetur ad heredem non videtur fideiussisse. secundo ibi: testatoꝝ de parte rogauit. bic vero simpliciter. Item obstat de lega. iij. l. si titius ex parte. sed ibi rogauit de parte hereditatis. bic simpliciter. vt no. per glo. in. l. marcellus. §. quidaz. ff. ad trebellia. ꝛ ibi etiā probat tex. ꝛc.

¶Expliciunt Consilia domini Bartoli de Saxoferrato Legum doctoris excellentissimi.
Quoꝝ numerus est. ccxliij.
prout superius ꝓtinetur.

1 ¶Non bānitus faciens pacē cum bānito ꝛ promittēs nō offendere. si postea ipsum bannitū occidat an incidat in penā statuti et stipulatio penalis cōmittitur an vero iuuetur beneficio statuti permittentis bāni tum posse impune occidi. ꝛ nu. 13. ꝛ nu. 22.

2 Bānit⁹ nr̄i tpis eqpaꝝ deportatis ꝛ nu. 15. vbi ꝙ nō ꝛ ita cōiter tenetur.

3 Obligationes que principaliter respiciunt vitam cadunt in personam deportati ꝛ in personam damnati in metallum.

4 Renuntiatio iuris respicientis publicam ꝛ priuatam vtilitatē mixtim valet respectu priuate.

5 Facultas concessa pluribus de iure publico licet pacto non tollatur. tollitur tamen quantum ad promittentem.

6 Bannitus equiparatur excōmunicato. ꝛ nu. 17. vbi ꝙ non per omnia. et ꝙ de vno ad alium argui non potest.

Bannitus ꝙ possit contrahere sicut excommunicatus.

7 Duo specialia nō possunt circa idem concurrere principaliter sed vnū in consequentia alterius sic. nu. 35.

8 Jus inductū principaliter in odiū alterius. Item ius principaliter inductum ob publicam vtilitatem pacto priuatorum non tollitur.

Statutum ꝙ liceat bānitū offendere dicitur inductum principaliter in odium bannitorum. Item fauore reipublice.

9 Bānit⁹ post pacē factā licite pōt offendi nō obstāte pace vigore statuti.

10 Homicidiarijs ꝛ delinquentibus in grauioribus non est danda fiducia et si datur non est seruanda.

11 Damnatus ad mortem statim est effectus seruus pene si est damnatus in presentia secus si in absentia. nu. 14.

12 Judex non potest facere per sententiam ꝙ bannitus qui ex forma statuti offendi poterat non offendatur.

16 Bannitus non equiparatur relegato.

Bannitus per contumaciam non est infamis ꝛ nu. 15.

18 Bannitus qui ex forma statuti licite potest occidi ꝙ possit dici transfuga ꝛ hostis ciuitatis.

19 Quelibet ciuitas potest habere hostes.

20 Bannitus nostri temporis non admittit ea que sunt iurisgentium: sz iura sue ciuitatis que sunt pro se non contra se.

21 Opinio Jacobi de are. vt plurimum de mente iuris procedunt.

23 Priuatus non tenetur fidem hosti datam seruare ꝛ nu. 34.

24 Bānit⁹ pōt stipulari sibi dari pecuniā ex cā donationis vel ex alia cā.

25 Bannitus potest cedere actiones sibi competentes ꝛ cessionario nō obstant exceptiones que obstarent bannito.

26 Bannitus nostri temporis potest testari sm ius commune.

27 Bānitus pōt beres instituī in testō qō fortitur effectū de iure cōmuni.

28 Bannitus succedit ab intestato in successione que venit de iure cōmuni secus si iure municipali siue ciuitatis.

29 Bannitus qui non potest impune occidi sed eum occidens mitius punitur non dicitur transfuga sed vilis persona.

30 Banniri ꝙ quis possit de iure communi.

31 Bannitus de iure cōmuni qō perdat ea que exprimuntur in banno.

32 Judex non potest apponere in banno ꝙ si non compareat in termino possit impune offendi.

33 Intellectus ad. l. transigere. C. de transac.

¶De sunt questiones auree disputate per Bar. de sagoferrato.

¶Questio prima.

1

Ducane ciuitatis ¶statuto cauetur ꝙ frāgens pacem occidēdo capite puniatur. Alio statuto cauetur ꝙ exbannitus pro homicidio possit impune occidi. accidit ꝙ titius qui erat pro homicidio bannitus ꝛ condēnatus ꝙ si quo tēpore in fortiam cōis peruenerit capite puniatur fecit pacē cum sempronio suo inimico non bannito. ꝛ promiserūt se nō offendere sub pena statuti ꝛ pena mille lib. bincinde stipulatione promissa. demū dictus sempronius interfecit dictū titium exbānitum. Queritur an incidat in penā statuti. ꝛ an dicta pecuniaria sit cōmissa an nō. ꝛ ꝙ incidat in penā statuti ꝛ pena pecuniaria sit cōmissa probatur iuribus ꝛ rationibus infrascriptis. ¶Et primo sic. ¶Pacta ꝛ cōuētiones que nō sunt cōtra leges sunt seruāda. ꝛ si ꝛtra fiat penalis stipulatio bis adiecta cōmittit. vt. §. de pac. l. iurisgētiū. §. pretoꝛ ait. ꝛ de his qui no. infa. l. furti. §. mādati. de cōsti. pe. l. j. in prin. de verb. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. C. de pac. l. pacta que cōtra. ꝛ qō ibi not. Sed ista pax ꝛ cōuētio de nō offendēdo nō est contra leges sed sm leges que permittunt vnicuiꝙ qualitercūꝙ redimere sanguinē suū faciendo pacta ꝛ transactiones etiā cōtra publicā vtilitatē. vt. ff. de bo. eoꝝ qui ante sen. fibi moꝛ. cōsci. l. j. C. de trāsact. l. trāsigere. ꝛ qō ibi no. ꝛ de accu. l. si quis homicidij. vbi gl. Si ergo tali exbānito fuit licitū facere talē cōuētionē ad redimēdū sanguinem suū: ergo talis cōuentio est sm legē ꝛ contra factū est: qꝛ cōmittitur pena statuti ꝛ cōuētionalis. ¶Scdo probat sic. certū est ꝙ Jctus pacis est iurisgētiū. ff. de iust. ꝛ iur. l. ex hoc iure. cōiuncta. l. j. de pac. Jtē patet ꝙ postliminium est de iuregētium. vt. ff. de cap. ꝛ postli. reuer. l. postliminium. in prin. et ibi no. Sed postliminium habet locū tam in pace ꝙ in

2 guerra. ff. de cap. l. in bello. i prin. ergo pax est iurisgētium. ¶Ex hoc sic arguo. exbāniti nostri tēporis equiparant deportatis sm glo. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. relegati. ꝛ in. l. j. de here. insti. qō tenet Dy. in. l. eius qui apud hostes. §. fi. ff. de test. Sed relegati retinēt ea que iurisgētium sunt: vt. ff. de penis. l. quidā. scōm qō per eos cōtractus qui sunt iurisgē tiū eis querit obligatio ꝛ actio: vt. ff. man. l. si tibi mādauero. §. is cuius. ergo talis bānitus licite potuit inire ꝛctū pacis. ꝛ sic si rūpitur habet locū pena statuti ꝛ etiā pena cōuētionalis ipsi cōtractui pacis accessoria: vt. C. per quas perso. nobis acqui. l. ij. ¶Tertio ꝓbat sic. actiones et obligatiōes ꝙ principaliter recipiūt vite sustētationē cadūt in psonam deportati ꝛ etiā in personā dānati in metallū ꝙ est seruus pene: sz dicte obligationes a iure ciuili descēdāt: vt. ff. de his ꝙ pro nō scrip. l. si in metallū. de ali. leg. l. si is cui. ꝛ. l. suos. de cap. dimi. l. legatis. ꝛ ibi no. ibi em̄ loquit̄ in legato alimētoꝝ ꝙ ptinet ad vite sustētationē: ꝛ est iuris ciuilis: qꝛ descēdit ex testō. ff. de test. l. iij. Si sic igit̄ talis ꝓmissio de nō offendēdo ꝛ penalis stipulatio cū ptineat principaliter ad vite sustentationē ne occidatur cōpetit in psonā hui⁹ exbanniti: siue equiparetur eū deportato siue dānato in metallū qō plus est: ꝛ sic si ventum est ꝫ cōmittit pena statuti ꝛ cōuētionalis. ¶Quarto ꝓbat sic. exbāniti delinquūt̄ i omittēdo magis em̄ vident exbāniti ꝛ cōdēnati: qꝛ nō venerūt ꝙ quia malā causam habuerunt: vt. ff. de enic. l. si a deo. in prin. de inofi. testa. l. qui repudiatis. in fi. ꝛ. l. papinianus. §. meminisse. ver. sed. pinde. Sed pena delicti in omittēdo potest priuatorū pacto remitti: vt. ff. ad fille. l. dixi. et ibi no. per glo. ꝛ dicit ergo in qōne nostra pena ꝙ pcēserit ꝙ potuerit impune occidi: potuit per tale pactū remitti: cū ergo sit ventū contra cōmittē

4 pena statuti ꝛ cōuētionalis. ¶Quinto ꝓbat sic: qñ aliqō ius respicit vtilitatē publicā ꝛ priuatā mixtim si illi iuri renuntiat renūtiatio valet prout respicit vtilitatē priuatā: vt. ff. de pcu. l. licet. in pn. ꝛ. l. nō cogendū. §. ꝙ ita no. per glo. ff. de pac. l. iurisgētiū. §. si pacisc. Sed istud statutū ꝙ exbānit⁹ possit impune occidi respicit vtilitatē publicā: vt prouincia purgata malis hoib⁹ maneat in quiete: vt. ff. de offi. pfi. l. cōgruit. in pn. et. C. qñ li. se fine iudi. vindi. Jtē respicit vtilitatē priuatā ifm⁹ q pōt seruisci ꝛ inimicū suū occidere. ista ergo renūtiatio ꝙ inducit talem pacē valet quātū ad ipsam renūtiationē: si ergo venit cōtra publicā vtilitatē: ꝙ talē bānitū interficiat nō ie suo: nō pro iure reipublice erit cōmissa pena statuti ꝛ cōuētionalis. Sed cū in ꝗstione nō ponāt cinius noīe interfecit ius psumit ꝙ suo noīe: vt. ff. de sol. l. ꝛ magis. cum als psona e. trinseca nō subintelligat: vt. l. stipulat⁹. §. chrysogon⁹. de ver. obli. ꝙ vtraq; pena est cōmissa. ¶Sexto ꝓbat sic. fides seruāda est hosti: tadeo ꝙ nulli licet occidere eū. ergo cū quo habemus pacē multominꝰ licet nisi solū ad defensionē sui corꝓis. vt. ff. de pac. l. cōuētionū. ꝛ de legi. l. fi. ꝛ expressim ꝛ. col. de pace tc. c. j. §. j. si ergo fides seruāda est hosti: ergo exbannito: et cū in ꝗstione nr̄a nō ꝓponāt ꝙ talē bannitū interfecerit se defendendo: dicēdum est esse cōmissam penā statuti ꝛ ꝗuētionalis. ¶Septimo ꝓbatur sic: sicut de iure municipali pmissum est occidere bānitū: ita pmissum est de iure cōi dño corrigere ꝛ punire suos subditos: licet nō cū magna seuitia: vt. C. de emen. seruo. l. j. ff. de his ꝙ sunt sui vel alie. iur. l. j. ꝛ insti. eo. §. j. sed si. dñs ꝓstat securitatē ꝛ ꝓmittit nō offendere seruū sue facultati ꝓiudicāt ꝛ dz ꝓmissa attēdere: vt. C. de his ꝙ ad eccle. cōfu. l. ꝓsenti. §. plane. ꝛ in aut. de mona. §. si vo in trienniū. j. col. de san. epis. §. si qs aūt ad monasticā. col. ig. a fili ergo in qōne nr̄a ꝓpositā valuit dicta ꝓmissio et debuit obseruari. si ꝙ nō est cōmissa pena statuti ꝛ cōuētiona

5 lis. ¶Octauo ꝓbat sic: facultas pluriꝰ ꝛ vniuersis ꝓcessa de iure publico: sz ꝓuatoꝝ pactionibꝰ tolli nō possit ꝙtū ad oēs: tolleꝝ tñ ꝙtū ad ipsum ꝓmittēte vt ipse ꝫ ꝓmissionē suā venire nō possit: vt. ff. cōia ꝓdi. l. vēditor. in pn. facit de serui. rusti. ꝓdi. l. per fundū. ita ergo in ꝓposito. sz per formā statuti sit ꝛcessum oibꝰ talē exbānitū occidere ꝛ ꝓ pactionē priuatoꝝ tolli nō possit ꝙtū ad oēs tñ ꝙtū ad ꝓiudiciū ꝓmittētis debet tenere: nec ipse posset cōtrauenire. cū ergo cōtrafecerit dicēdū est cōmissam esse penā statuti in cōuentionalē. ¶Nono ꝓbatur sic: exbāniti equiparant excōicatis: vt. g. col. hic finit⁹ leg: deinde icipiūt ꝫsuetu. re. c. j. Jtē excōicat⁹ equiparat deportato: vt no. insti. de capi. dimi. §. minoꝝ. ꝛ exbanniti deportatis: vt no. in. §. relegati. vt dixi. ꝫ in scōa ratione: ergo exbānit⁹ excōicato. Preterea exbānitus fit per cōtumaciā ꝓpter qō bānū quis separat a cōione ciuiū: ita excōicatio ꝓpter quā quis separat a cōione fideliū: vt in. c. ex pte in ꝓpo. de verb. sig. ergo est bona equiparatio: sed certū est ꝙ licet excōicato celebrare oēm cōtractū solū em̄ esse i iudicio ei interdicit: vt ex de iudi. c. intelleximus. de sen. excō. si vo. ꝛ. c. cum volūtate. §. ꝑdicatores. sic ergo a simili exbānito licet ꝛbere ꝛ cōtractum pacis ꝛ stipulationis inire. si ergo ventū est cōtra ꝛ dz puniri pena statuti

6 et cōuētionalis. ¶Decimo ꝓbat sic: duo specialia nō possunt in idem cōcurrere: vt. C. de do. ꝓmis. l. i. et. l. cū post. §. gener. ff. de iure do. ꝛ vtroḃiq; no. hoc etiā ꝓbatur in. l. si qs reum. §. fi. de pollici. cōiuncta. l. fi. C. de sac. san. eccle. nā ex pollicitatione sola nō trāsfert dñium in rēpublicā nec cōcurrāt duo specialia: sz ꝙ ex pollicitatione teneaꝝ ꝙ trāsferaꝝ dominium sine traditione: sed in ꝓsenti ꝗstione si cōsideres istū potuisse ipune occidi occurrerēt duo specialia circa idē videlicet ꝙ possit i pune occidi: ꝛ potest pax rumpi: ne igit̄ cōcurrāt ista duo specialia ꝙ ius non permittit, dicēdum est esse cōmissam penam statuti ꝛ conuentionalis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Contra q̄ non incidit in penam statuti nec pena pecuniaria fit cōmissa ꝓbat infrascript⁹
8 ration⁹ vcz primo sic. ¶ Illud ius qđ principal⁹ inductū est in odiū alterius nō in fauorē renūtiantis priuatorū pactiōe nō tollit. vt. ff. ad mace. l. tāeti. et ibi not. C. de pac. pig. l. fi. ¶ Itē illud qđ pncipal⁹ inducit ad publicā vtilitatē pactiōe priuator tolli nō pōt. vt. ff. ō pac. l. ius publicū. ¶. l. iurisgētiū. §. fi pacisc. et. l. fi vn⁹. §. pacta q̄ §. ¶. §. itē ne experiar. de reg. iur. nec ex ꝓtoris plene not. in aut. vt fine ꝓbi. ma. §. q̄ vō. col. vj. fed cōstat q̄ istud ius q̄ liceat egbānitū occidere est inductū principal⁹ odio bānit. Itē fauore reipu. vt ciuitates purgare malis hoīb⁹ vt remaneāt i quiete. vt. C. qñ li. fine iud. vindi. l. fi. ¶ sic priuator pactione tolli nō potuit. ¶ per 2ñs talis pena missio nō valuit. si ergo vētū est 3 nō cōmittit pena statuti nec cōuētio-
9 nalis. ¶ Scdo ꝓbat sic ꝓsupposito q̄ bānati q̄ verū est q̄ si pmo fuit facta pax inter duos postea secutū fuisset bannimētū egbānitus non obstante pace iā facta posset occidi. hoc ꝓbat. ff. de vb. ob. l. q̄ seruū. ¶. l. q̄ dā cū filiū. de leg. i. l. qđ ergo. §. si heres. de pig. ac. l. elegāter. in fi. ff. lo. l. q̄ro. §. inter locatorē. in qb⁹ legib⁹ ꝑcedebat obło de nō offendēdo ¶ tñ ea obligatione non tenetur si offendit eę cā legitima. ¶ 3ſdō arguo sic. hec est regula ifallibilis q̄ ea q̄ dirimūt 3cta iā impediūt 3bēda. vt. ff. de verb. ob. l. iter ſtipulātē. §. sacrā. ij. rñ. §. pe. 3 egbānimētū supueniēs dirimit obligationē pacis iā 3cte. vt. 3. ꝓbatū est. ergo ipedit 3bēdā. et fic ex tali pace nō est 3cta cū factū fit legitime nō est cōmissa pena statuti nec cōuē-
10 tionalis. ¶ Tertio ꝓbat sic. ſite fuit egbānitus ꝓ homicidio vt in q̄stione ꝓponit q̄ egbāniti habent ꝓ cōfessis ex forma statuti ¶ consuetudine italie cui cōsonat. l. cōsiliario. C. de assess. ff. ad fil. l. lex cornelia. §. post-
ea. ¶ 3. l. cauet q̄ homicidiarijs ¶ alijs delinq̄tibꝰ p genus ꝓ-
11 nitū occidere. ¶ sic pena statuti nec cōuētionalis est cōmissa. ¶ Quarto ꝓbat sic in gōne ponit q̄ occisus erat condēnatus vt capite puniret. Tūc arguo sic. dānatus ad mortē statim efficit sern⁹ pene odiose ſm ve-
rā opi. vt no. C. de do. inter vir. ¶ vgo. aut. bodie. ff. de pe. l. q vltimo. 3 ille q̄ est seruus pene q̄ ad effectū ꝑdit oēs ius obligationis iurisgētiū et ciuilis. vt. ff. de penis. l. qđā. hoc etiā ꝓ. q̄ nō pōt acq̄rere. q̄ seru⁹. vt. ff. de acq. re. do. l. acq̄rit. §. i. ¶ insti. per quas ꝑso. no. acq. §. itē nobis. de re. iu. l. q̄ attinet. Itē fisco nō acq̄rit q̄ nō est sern⁹ fisci sed pene. vt. ff. de in re fisci. l. in metallū. ¶ de his q̄ ꝓ nō scri. l. fi in metallū. Si ergo oēm per
12 dit obligationē ergo in eū nō cadit 3ctus pacis q̄ est iurisgentiū nec pe-
nalis stipulatio q̄ est iuris ciuilis ¶ sic in nullā penā incidit. ¶ Quinto ꝓbat sic factū iudicis ¶ factū cōtrahentiū equiparant. vt. ff. man. l. ser-
uus ea lege. C. de pac. pig. l. fi. si in causam iudicis pig. cap. fit. l. j. ff. de iu-
reiurā. l. j. imo maioris autoritatis est factū iudicis. vt. ff. de iureiur. l. ij. et ibi no. Sed si iudex dixerit in ſnia q̄ nō esset licitū interficerere talē eg-
bānitū talis adiectio nō valeret nec hoc posset facere vt. ff. de iniu. l. non poterit de iniurijs. l. diuus. nā facti qō nō est in arbitrio iudicis: 3 ipsi-
us ta in arbitrio legis. vt. ff. ad turpil. l. j. §. j. si ergo nō licet iudici facere per ſniam q̄ talis egbānitus nō offendat multomagis nō licet ꝓinato per
13 cōtractū qui est minoris autoritatis. ergo videt q̄ nō fit commissa pena statuti vel pecuniaria. ¶ Sexto ꝓbat sic. ego equiparo egbannitū ꝓ homicidio ¶ hostē latronē seu desertorē sicut iste egbānitus nō pōt im-
pune occidi ex forma statuti: ita ex forma iuris cōmunis pōt impune oc-
cidi hostis latro seu desertor. vt. ꝓbat. ff. ad. l. cor. de sic. l. ij. §. fi. C. qñ li. se fine iudi. vin. l. j. ¶. j. ¶ ista equiparatio procedit a paritate pene. vt. C. de epi. ¶ cle. l. fi quēḡ. in fi. itē equiparatur desertori. nā sicut desertor dicit q̄ dereliquit militiā ¶ est cōtumax ¶ inobediēs. vt. C. de deser. l. j. li. ij. ita iste egbānitus: q̄ ꝓpter suā inobedientiā ¶ cōtumaciā suā ciuitatē de-
reliquit. ¶ Modo sic arguo. bonus est dolus qui adhibet 3 hostes seu latrones. vt. ff. de dolo. l. j. §. nō fuit. ergo bon⁹ est dolus qui adhibet cō-
tra egbānitos. licitū ergo fuit fingere cū eo pacē: vt isto ꝓtextu posset eū habilius interficere. si licitū ergo nō incidit in penā statuti nec pena pe-
cuniaria est cōmissa. ¶ Septimo ꝓbatur sic: pari affectu sunt diligen-
di ¶ defendēdi patres ¶ patria imo maiori patria. vt. ff. de iusti. ¶ iu. l. ij. de cap. ¶ postli. reuer. l. postli. §. fili⁹. ff. de mu. ¶ ho. l. honor. §. plebei. Sed ob defensionē parentū licitū est pacē rūpere. vt. ꝑ. col. de pac. te. §. j. et ibi no. ergo multomagis erit licitū ad defensionē patrie. sed iste occidit talē egbannitū defendendo patriā vt ꝓbabo. ergo fuit licitū. hoc sic ꝓbo. iste egbānitus existēs in cōtumacia offendit suā patriā q̄ patet. q̄ ex contu-
macia pena imponit ¶ oīe factū ex quo pena sequit est offensa. vt. ff. de ma. test. l. testm̄. §. j. facit. ff. de re. iu. l. cōtumacia. itē inferre penā cōtuma-
cib⁹ est defendere iurisditionē ciuitatis. casus est in. l. j. in pnc. ff. si quis ius di. nō obtē. iste ergo qui occidit talē egbannitū intulit ei penā contu-
macie ergo defendit ciuitatē. sic fuit fibi licitū ¶ sic nō est cōmissa pena statuti nec pecuniaria. ¶ Octauo ꝓbat sic. cōtractus ex q̄ vltro citroq̄
ozit obli. si interponit super re alterius 3bentiū nō valet nec ex eo ozit obligatio. vt. ff. de cōtrahē. emp. l. sue rei. de pig. ac. l. si debitor. in pnn. de cōdi. inde. l. seruū. C. de ꝓtraben. emp. cū res ¶ loca. l. qui rem. in quibus legibus dicitur q̄ emptio vel cōditio alicuius rei sue non valet. ratio q̄
iste qui accepit rem suam nihil accipit ab alio. q̄ res ante erat sua. esset igitur iniquum q̄ teneretur dare alteri. modo in proposito isti duo fece-
runt cōtractum vltro citroq̄ obligatorium. nam promiserūt se inuicem nō offendere: sed iste semꝑ nius nō egbannitus ex ista ꝓmissione nihil
14 recepit. q̄ etiā sine vlla ꝓmissione tenebatur ille titius eū nō offendere. Sed si ipse ex ꝓmissione tenetur nō offendere titiū aliquid daret: q̄ tit⁹ egbannitus poterat ante offendi. cū ergo nihil nouī alter cōtrahentum recipiat dicendū est cōtrahentiū pactū nō valere. ¶ per 2ñs pena statu-
ti vel pecuniaria nō cōmissa. ¶ Nono ꝓbatur sic. nullus per pactū obli-
gatur ad penā cozporalē. vt. ff. de cust. reo. l. diuus. ¶. l. si quis reum. ¶ re-
ra. ba. l. ꝓcurator ad exhibendū. §. fi. ¶ facit q̄ no. de ꝓcto. ſtip. l. fi. qui sa-
tis. cog. l. j. in fi. q̄ etiā patet. q̄ nemo est ofis membrozū suoz. vt. C. ad. l. ac
qui. l. liber homo. in fi. item per pactū nō pōt quis effici seruus nisi inter
uenientib⁹ illis q̄ no. ff. de sta. ho. l. ¶ seruozū. §. j. ergo multomagis non poterit se obligare pena mortis que pena inducit seruitutē. vt dixi. ſ. in quarta rōne ꝓ. hac parte allegata. sed hic isti obligauerūt se ad penam statuti que est ꝑsonalis pena. ergo nō valuit obligatio ¶ per 2ñs nō in-
cidit in penā statuti. Itē q̄ nō fit cōmissa pena pecuniaria ꝓbatur ex for-
ma instrumēti. ille ex paciscentibus incidit in penā qui offendit aliū. sed occidere egbānitū nō est offendere vt ꝓbabo: ergo pena nō est cōmissa. ¶ Hoc ꝓbabo illud factū dicitur offensa ex quo infertur pena ¶ ecōtra vbi nō est pena ibi nō est offensa: vt. ff. de ma. testa. l. testō. §. j. sed ex ho-
micidio egbanniti nulla infertur pena: ergo non est offensa: vt patet. qō cōditio stipulationis penalis nō existit: ¶ sic pena pecuniaria nō est com-
missa. ¶ Decimo ꝓbatur sic. q̄ duo simul cōpetūt ¶ vnū per aliud vnū fine alio tolli nō potest: imo sublatū remanet virtute remanētis: vt. ff. de lib. ¶ posth. l. si ita. §. regula. ¶ de adi. leg. l. j. §. j. de vsu ¶ habita. l. ꝓ seruū §. j. in fi. sed in q̄stione ꝓposita duo sunt 3cs q̄ egbānit⁹ ¶ p impugne po
test occidi ¶ vnū est per aliud: sed isti cōtrahentes egerunt q̄ vnū solum tollatur: id est q̄ vnus possit occidi alio remanente 3cs ex bannimēto qō fieri non potest: ideo sublatum virtute remanentis egbannimēti perdu-
rat. ¶ sic potest impune offendi. ¶ hic patet q̄ sic pena statuti nec pecunia ria est commissa.

Saluatoris domini nostri Jesu christi noīe innocato dico dictum titium ꝓ homici-
dio egbānitum potuisse impune occidi ¶ occisorem tanꝯ pa-
cem rumpens in penam statuti nō incidisse nec penam pecu-
niariam esse cōmissam per rationes ꝓ hac parte alleg. Ad hoc autez manifestius inuestigandū ¶ ostendēdū puncti cui talis egbānitus equi-
paratur: quid ꝓpter egbannimentū amittat ex quo patebit solutio no-
14 stre questionis. ¶ Primo igitur videamus vtrū equiparetur dānato vltimo supplicio vel ad bestias: ¶ sic efficiatur seruus pene qō videtur: quia dānatus ad mortē etiā hodie seruus pene efficitur: vt no. C. de dona. inter virū ¶ vgo. aut. sed hodie. ff. de penis. l. qui vltimo. Sed titius erat egbānitus ¶ dānatus ad mortē vt ꝓponitur: ergo est seruus pene: vt dixi in quarta ratione facta ꝓ hac parte. Cōtrarium dico q̄ nō effi
citur seruus pene. nā sententia que suspenditur per aliquam conditionē tacitam vel expressam non inducit capitis diminutionē: vt. ff. de iniusto testa. l. si quis egheredato. §. eius qui. de penis. l. ij. §. j. Sed iste est dānatus ad mortē sub cōditione si in fortiam cōis peruenerit: ergo ¶c. Pre-
terea nullus superueniēs ex ſnia hodie efficitur seruus pene: vt. d. aut. sed hodie. ¶ bis no. sed iste egbānitus cōdēnatus in absentia superuenit: ergo ¶c. Dices tu expressio conditionis que tacite inest nō suspendit dispositionē: vt. l. hec verba. de lega. j. cum si. respondeo illa loquit quo ad transmissionē ad heredem: sed quo ad obligationis effectū nulla est differētia inter tacitā ¶ expressam: vt no. ff. de pac. Item q̄ scō respon-
fateoz tū q̄ si esset in penitētia ¶ pure esset condēnatus ad mortē etiā ho die efficeretur seruus pene: vt dictis inrib⁹. nec valeret eius testm̄: vt. ff. de testa. l. eius qō. §. fi. ¶ no. per glo. et melius per Dy. q̄: glo. i aliquo nō bene dicit. Secūdo videamus vtrū equiparetur deportato glosse que est insti. quib. mo. ius pa. po. sol. in. §. relegati. tenet q̄ ſi bona egbanniti publicent̄ de iure vel cōsuetudine equiparāt deportatis. idē videt tene-
re glo. in. g. coll. in fi. hic finit lex conradi. c. j. Idē tenet Dy. in ea. l. ei⁹. ¶ ſm hoc perderet egbānitus oīa que inris ciuilis sunt: vt. l. quidā. et dixi in secūda ratione supra quā fecit ꝓ parte 3tia. cōtrariuz credo verum 3cs q̄ nō equiparetur deportato: q̄ sic ꝓbatur: princeps ꝓincie ¶ ma-
gistratus municipalis nō possunt deportare: vt. ff. de inter. ¶ rele. l. rele-
gatoz. §. interdicere. ¶ de leg. iij. l. j. §. qui deportatos. si ergo nō ꝓses ergo multominus potestas vnius ciuitatis: ergo egbānitus ab eis nō equiparāt deportatis. Preterea sententia deportationis non fertur in absentē. C. de accu. l. in absentem. ergo non egparatur deportatis. Pre-
terea deportatus perdit ius ciuiuz romanoz: vt. ff. de penis. l. quidam. sed si dicerem⁹ talē egbānitū egparari deportato talis egbannitus per
deret ciuitatē romanā ¶ ius ciuū: ¶ sic iudex vnius ciuitatis extenderet iurisditionē suam vltra suū territoziū quod est contra. l. inter penas. in
15 pnn. §. j. ¶. l. relegatoz. in pnn. de interdi. ¶ rele. cuz si. Preterea fama eius qui deportatur nō solū diminuitur quod efficitur infamis: imo fa
ma eius in totum tollitur: vt. ff. de variis ¶ extraoz. cog. l. cognitionum. §. si. sed egbānitus nō efficit infamis: q̄ edictum ꝓpositū contra absentē ꝓ maleficio nō infamat nisi de facto: vt. C. de requi. reis. l. fin. no. ex-
presse de istis egbānitis ¶ 2dēnatis extra ordinē per gl. de modo mulc.
l. j. quod

l. j. qō tenet Dy. vt ꝓ ex no. ff. de suspe. tu. l. iij. §. preterea. et qō ibi not. per glos. ¶ Dy. ergo nō egparat deportato. Preterea deportatū nemo pōt restituere nisi pnceps vel senat⁹. vt. ff. de penis. l. relegati. i fi. de po-
stbu. l. j. §. de qua. 3 egbāniti quotidie rebānium̄ per cōmunia ¶ eozū re
ctores. ergo nō equiparant deportatis. Preterea hoc ꝓ ex mō 2stitue-
di. nā egbānitus est ab ipso initio cōtumax ¶ extra obediētiā cōis 3 de-
portatus omni tpe ¶ si post sniam est obediēs adeo q̄ ante sniam efficeret inobediēs capite puniret. vt. ff. ō penis. l. relegatoz. ¶. l. capitaliū. §. i equlib⁹. ergo nō egparat deportato. pterea nō reperit lege cautū q̄ de-
portat⁹ possit impune occidi. ergo nō egparat deportato: et in hac opi. est. o. Jo. de are. ¶ do. Cy. ¶ sic fuit determinatū Bononie in publica di-
sputatione ꝓ do. Fede. de scalis. vt refert Cy. C. de here. insti. l. j. licet nō ponat dictas rationes do. Fede. de scalis. et in hac ſnia sunt cōmuniter
16 oēs moderni. ¶ Tertio est videdū vtrū egbānitus equipareť relegato glos. q̄ est in. o. §. relegati. dicit q̄ qñ egbānito nō adimuntur bona equi-
parāt relegato idē videť sentire glos. ex qui cau. in pof. ea. l. ad cognitio-
nē. in fi. vlti. glo. Cōtrariū credo verū an egbānitus aliquis ꝓpter solā cōtumaciā nulla de delicto ꝑcedente cognitione scīm statuta ¶ consuetu-
dines Italie. sed per ſniam relegatoz 3 posset fieri in absentē ſm iura. vt. ff. de penis. l. abnītē. §. j. tñ oz de crimie cognosci. vt. ff. de reg. re. l. j. pa-
tet ex. o. l. abnītē. Nā ibi oz ꝓ ſnia nō ferť in absentē. nisi plene cognito de causa. vt. C. de iudicijs. l. ꝓperādū. §. finaute reus. ¶. C. quō ¶ qñ iu. aut. qui semel. ꝓ hoc facit qō no. in aut. de incest. mup. in ꝓn. mag. glo. q̄ inci-
pit eę hoc verbo ¶c. vbi oz ꝓ pena relegationis nō inferť fine dolo. ¶ ex
bis ptz q̄ egbānit⁹ nō equiparať relegato. pterea relegat⁹ est infamis. vt. ff. de va. ¶ extraoz. cog. l. cognitionū. §. minuunt. saltē interim dū est rele-
gatus. vt. C. de bis q̄ in exi. dā. l. j. lib. g. sed egbānitus nō est infamis. ¶

verum. ꝛ dic vt ibi licet quidā cōtra ꝛ male. ¶ Ex predictis verbis notabilib⁹ apparet solutio nō solum presentis q̄stionis. sed etiā multarū
26 de quibus consueuit sepissime dubitari. † Ecce queritur vtrū exbannitus posset facere testamētum. Lyn in. l eius qui. ff. ff. de testa. dicit q̄ si exbānito auferuntur bona equiparatur deportato ꝑm gloss. ff. relegati. Idē Spe. in ti. de instru. edi. ff. cōpēdiose. ver. quid de exbānitis. alij contra qz negat eū equiparari deportato. Tu distingue aut fecit testamentū secūdum ius cōmune ꝛ potest. aut fecit testamentū ꝑm ius ꝓprium siue ciuitatis: puta qz erat statutū q̄ posset fieri cum minori numero testium. ꝛ tūc tale testamētum nō valet: qz tale ius perdit: vt ex predictis apparet.
27 ¶ Jtē cōsueuit dubitari vtrū exbānitus posset heres institui ꝛ quidā dicūt q̄ nō: qz equiparat deportato. Alij indistincte q̄ sic: vt not. p Lyc. de here. insti. l. j. in vltima. q. Tu distingue: aut institutitur in testamento qō de iure cōmuni scribitur effectū et pōt. aut de iure ꝓprio ciuitatis. vnde est exbānitus. ꝛ tūc nō pōt qz illius iuris nō est capax. vt patet ex
28 predictis. ¶ Jtē posset dubitari vtrū exbannitus posset succedere ab intestato ꝛ videt dicendū q̄ aut loquimur de successione que venit ex forma statuti. vt si per statutū diceretur q̄ masculus ꝓferatur mulieri progimioi in gradu ꝛ tūc nō succedit qz hui⁹ iuris est omnino incapax: vt ex predictis apparet: qō tene mēti. multe alie infinite. q. poterunt solui ex predictis si diligenter inspiciātur. predicta vera in omni exbannito qui ꝑm formā statuti potest impune occidi nam ille est ꝓprie transfuga et hostis ciuitatis sue. nam ei ciuitas videtur indicere bellum: vt. ff. dicit.
29 ¶ Quid ergo dices de exbannito qui nō potest impune occidi. sed eū occidens vel offendēs punitur minori pena ꝑm diuersorum locorū statuta. Respondeo q̄ talis exbannitus nō est transfuga nec hostis ciuitatis nam. l. amissione. ff. qui deficiunt. ff. de capi. & requirit duo copulatiue. ſ. q̄ desistant ab eis sub quorū imperio sunt ꝛ qō in numero hostium se cōferant. iste autē exbannitus bene facit primū quia desistit ab imperio ꝛ obedientia eorū quibus subest: sed nō facit secundum: qz non cōtulit se in numero hostiū. qō patet qz ciuitas nō habet eum ꝓ hoste cum puniat offendentes eum licet minori pena: equiparatur ergo talis personis vilibus in quas illate iniurie minus puniuntur. vt insti. de iureinr. ſ. pena atroz. ff. de iniur. l. ſi. retinet ergo iura cōmunia et iura ciuitatis sue solum perdit id qō ei expresse cautum est ſ statuto quod perdat. Et si aliud diceres oporteret te dicere omnem cōtumacem esse transfugam ꝛ
30 hostem ciuitatis sue q̄ esset iniquissimum. ¶ Sed pone statuto nihil continetur de exbannitis quid erit de iure cōmuni dico q̄ de iure cōmuni potest quis exbāniri. nam annotatio que olim fiebat erat quoddam bannū. dicebatur enim si non venerit infra annū omnia bona ponātur in banno fisci. vt. ff. de requi. re. l. j. ꝛ no. glo. q̄ incipit in requisitis. ¶ Jtē nō est dubium q̄ iudices possunt multare cōtumaces inobedientes. vt ff. ſi quis ius di. nō ob. l. j. in princ. sed istud exbannire est multare. vt. ff. de ven. inspi. l. j. quid ergo. in gloſſ. super verbo multis. que in quibusdā bannis extraordinarijs ꝛc. facit. C. de epiſc. ꝛ cle. auf. item nulla. ꝛ q̄ not.
31 C. qui bo. ce. poſ. l. j. in vlt. gl. ¶ † Sed quid perdit talis exbānitus de iure cōi. Rñ. illud perdit q̄ est expressum in bāno: puta fuit exbānitus q̄ si nō veniret infra tale tps̄ soluat cētū. vel perdat oīa bona in casibus in quib⁹ loquit̄ ti. de req. re. l. ſi. Jtē ſi tale est crimē q̄ bānato irrogat infamiam interim erit infamis de facto. vt. C. de req. re. l. ſi. in fi. Est em̄ differētia inter hūc ꝛ exbānitos nſi tpis. q ꝑm formā statuti habent ꝓ cōfessis. nec post bāni lapsum audient ad aliquā defensionē. Sec⁹ in bānitis de iure cōi qui nō habent ꝑ cōfessis. vt. ff. de custo. reo. l. diuus. ſ. fic.
32 ver. ꝛ diuus pius. qō dic vt ibi per Dyn. ¶ Jtē quid ſi iudex apponit in banno q̄ elapso termino possit offendi impune an valeat. dico q̄ nō valet nisi sit permissum per statutū. nā cū bannū sit quedā multa: vt dictū est. semp debet esse pecuniaria. vt. ff. de ver. sig. l. aliud. ſ. inter multā. et etiā multa q̄ a maioribꝫ iudicib⁹ inferē nō pōt vltra certā summā ascēdere. vt. C. de mō mul. l. eos. Jste aūt iudex imponit ꝓ multa penā corporalē. ergo ꝛc. ¶ Et ex predictis ꝑt̄ q̄ ꝑm formā iuris cōmunis exbānitus nō sunt trāsfuge ꝛ hostes: qz nō pñt offendi impune. ꝛ sic retinēt iura ciuitatis romane ꝛ ciuitatis sue. hec de bannitorū materia ꝑm eā intelligētia dixisse sufficiat que ꝛ mihi vera videant: ea tñ scribo: vt ꝛ forte ita nō sint alijs ad inuestigandū altius materiā tribuant ꝛ sic per plurimū inuestigationē hec vtilis ꝛ quotidiana materia per me minus bene forsitā intellecta. lucem veritatis assumat. Anūquēqꝫ tñ ad quē presens disputatio peruenerit hortor in xp̄o dño nr̄o: vt hāc decisionē faciētib⁹ pacē cū exbānitis nō faciāt manifestā. ne forte ꝺ meum ꝓpositū bis tribuatur materia occisionis. ¶ Ad ar. ꝛ rationes in contrarium factas
33 rñ. ad primā et dico q̄ talis pactio non est permissa a lege imo impiobata: qz cōtra publicā vtilitatē. vt. ſ. dictū est nō ob. l. transigere. qz etiā ipse transigēs admitteꝝ ꝑm opi. Ja. de are. quā ibi ponit Lyn. sed q̄ illa nō tenet: ideo dic aliter q̄ lex illa loquit in eo pñte ꝛ obedientes: sec⁹ in cōtumace ꝛ fugiēte. vt in nostra q̄stione que solutio probat ex cōiunctione duarū legū que sibi inuicem contradicere videntur. ff. de sol. l. reo de re qui. re. l. ſi. Vel dic q̄ etiam permittit transigi ante sententiam ꝛ ante crimen liquidatū qō patet. qz dicit transigere vel paciſci de crimine ꝛc. sed post sniam vel post crimen liquidatū esset transigere de pena nō de crimine q̄ nō licet. ar. eiꝰ qō no. Dy. ex de reg. iur. c. in obscuris. in fin. glo.

lib. vj. ¶ Ad secūdū ptz rñsio ex ꝓdictis. Ad tertiū ptz rñsio ex ꝓdictis. vel dic q̄ leges ibi allegate loquuntur in his quibus vita reseruat ex iudicātis volūtate: qz obediēs in q̄stione nostra: secus vt dixi. Ad quartū respondeo q̄ exbānitus deliquit in duobus. ſ. qz fecit homicidium. de q̄ habetur ꝓ cōfesso. Item qz fuit cōtumax ꝛ sic delictū cumulatur delicto. vt. ff. de pen. l. relegati. q̄ patet ex dictis magistraliter positis in. d. l. ideo. ff. de euic. Jtē q̄ videatur cōdēnatus ꝓpter contumaciā est verum quātū ad piudiciū aliox: ſz q̄tū ad piudiciū ipsius cōtumacis habet ꝓ cōdēnato de necessitate. vt dictis legib⁹ patet. Jtē qz remisit ibi q̄ ꝓncipaliter erat offensus ex illo nō facto: hic secus. nā ex cōtumacia principaliter respublica erat offensa: ꝓeterea ibi de delicto erat dubiū. hic iā erat certū per sniam. ¶ Ad quintū respondeo q̄ videaꝝ feciſse noie publico q̄ est licitū magis q̄ suo noie q̄ est illicitū. arg. ff. ꝓ so. l. merito. ad. l. ꝛ magis. respondeo q̄ loquitur ibi de aliquo liberando: secus si de aliquo obligādo. tūc em̄ si pōt in dubio presumitur noie alieno. vt. ff. qñ
34 ex fac. tu. l. post mortē. ꝛ ibi no. † Ad sextū respōdeo q̄ fides seruāda est bosti data a duce belli. secus si a priuato. vt dixi in solutiōe ad. c. j. de pa. te. Respondeo q̄ ibi loquiſ de pace valida ꝛ approbata. hic autē fuit inualida vt dixi. Preterea hoc videtur accidere ad defensionē reipublice q̄ licet vt dixi in. vj. ratione facta ꝓ parte contraria. ¶ Ad. vij. et. viij. respondeo q̄ loquuntur in facultate que cōpetit priuatis ad vtilitatem priuatorū hic cōpetit ad vtilitatem publicam cui nō licet renūtiari. Ad
35 iḡ patet responsio ex ꝓdictis qz nō equiparantur. Preterea nec excōmunicatis licet facere pactū per quod pena excōmunicationis tollat: puta q̄ liceret cū priuato conuersari ꝛ participare cū eo. ¶ Ad. g. respondetur q̄ possunt cōcurrere duo specialia: quorū vnū veniat ad cōsequētia alterius: vt. ff. de solu. l. sub cōditione. insti. g. mo. ius pa. potesta. sol. ſ. si ab hostib⁹. vel dicas q̄ nullū est speciale: qz etiā de iure cōi licet occidere ꝛ fidem non seruare transfuge ꝛ hosti: vt. ſ. probatur: ergo ꝛc.

¶ Disputata fuit supradicta questio per me Bar. de sagoferrato minimum inter. ll. docto. actu. ff. nouū legentem in nobili atq; regia ciuitate Pisarum. sub anno dñi. Mcccxlij. die. xij. mensis Februarij.

1 ☞ Stante statuto q̄ inter coniunctos fiat cōpromissum q̄ fieri debet inter fratres quorū vnus vendicat fundū ab altero venditū qui als ꝓ defensione emptoris in iudicio cōparuit. ꝛ nu. 20. vbi q̄ sic.
2 Causa ꝓxima in rei vendicatione necessario non exprimitur.
3 Preiudicium non fit actum facienti q̄ illum inuitus facit.
Actor teneꝝ necessariū defensorē recipe si ē eque legalis sicut ꝓncipalis.
4 Actio vtilis venit ex mente seu interpretatione.
5 Statutū interpretaꝝ ꝑm ꝓpriā interpretationē non ꝑm mentem.
6 Suscipiēs defensionē alteri⁹ vicē ei⁹ suscipit etiā quantū ad tribunal.
7 Conditio aduersarij non debet in nullo fieri deterior per comparationē defensoris.
8 Nō priuilegiat⁹ succedēs ꝓtilegiato rōne sue psone nō vtit priuilegio.
9 Statutū generale vel indefinitū restringit ꝛ limitat ꝑm ius cōmune.
Conuentus alieno nomine ꝓ possessione apud alium constituta tenetur cauere de iudicato soluendo. nu. 27.
10 Statutum non extenditur vltra ꝓpriam significationem.
Agens ꝓ alio non dicitur ꝓprie ꝓ agere.
11 Statutū ratione absurditatis vitāde recipit interpretationem.
12 Priuilegium alicui cōcessum ratione cause videtur eidem concessum sine suo siue defensorio nomine conueniatur.
13 Propriam causam agit vel defendit qui ex ea susceptur⁹ est commodum ꝛ incommodum.
14 Exceptio competens venditori competit etiam emptori: siue sit in rem siue in personam.
15 Reus quo ad defensionem fideiussoris et venditoꝛ quo ad defensionem emptoris equiparantur.
Exceptio competens reo prodest fideiussori conuento ꝛ reus eius defensionem suscipit.
16 Lis dicitur fieri etiam excipiendo ꝛ defendendo.
17 Venditor quod possit defendere emptorem ex persona sua.
18 Exceptio declinatoria fori ex persona actoris opponi potest q̄n cū mutatione fori mutatur natura ipsius cause.
19 Lis dicitur verti inter aliquos aliq̄ ratione instantie: aliquando ratione commodi ꝛ incommodi.
21 Suscipiēs iudiciū alio nouandi q̄n hoc possit inuito actore.
22 Qui ex necessitate efficitur procurator in rem suam non dicitur alieno nomine esse in iudicio.
23 Practica opponendi exceptionem fiendi compromissi per defendētem alium nomine ꝓprio.
24 Defensor venditoris q̄ nō tenet de euictione: nec tenet defendere non pōt ex persona sua excipere sed excipiet eo modo ꝛ ordine quo principalis.
Intellectus ad. l. idemq;. ſ. generaliter. ff. mandati.
25 Sententia arbitratoris dicitur transactio magis q̄ sententia.
26 Declinare iurisdictionē nō dr ille q̄ cōmittit causam in arbitratores.
27 Litem esse inter alienos alieno noie dicitur duobus respectibus.
28 Pactum dicitur personale duobus modis.

Questio. ij.

¶ Questio. ij.

1 Dsane ꝛ ciuitatis concliū decreuit q̄ in oīb⁹ litib⁹ vel q̄stionib⁹ vertētib⁹ inter cōiunctos i tertio gradu teneatur iudex ad petitionē vni⁹ partis hoc petētis cogere alterā partē de ꝓdictis cōpromittere in eorū arbitratores ꝛ amicos cōes qui possint de plano de bono ꝛ equo oīb⁹ dilationib⁹ ꝛ causandi ordinib⁹ ptermissis cognoscere arbitrari ꝛ diffinire. ꝛ qō ꝑ eos fuerit diffinitū obseruet ꝛ nullū dici nō possit nec possit peti reduci ad arbitriū boni viri. postq̄ accidit q̄ titius vē didit ꝛ tradidit fundum cuidā extraneo. a quo emptore germanus dicti titij vendicabat dictū fundū titi⁹ predict⁹ ab emptore regitus defensioni se obtulit ꝛ iudiciū in se suscepit. Nūc dict⁹ titi⁹ petit cogi germanuꝫ suū ad cōpromittēdū ꝑm formā dicti ꝓtilij. q̄rit an cogi debeat vel nō ꝛ qō cogi nō debeat ad ꝓmittēdū. pbāt rationes infrascripte. ¶ Primo hoc ꝑbat natura actionis ꝓposite q̄ in rē actio. ꝛ cū hec sit actio in rez aduersus possidentē datur. ꝛ ex psona actoris ipsi⁹ possidētis forus non declinaꝝ. Primū q̄ deꝝ ꝛtra possidētē ꝑbāt iura vulgaria. C. de alienatione. mu. ca. fa. l. prima vbi in rē ac. l. prima in fi. ff. de rei vēdi. l. officiū cū ſi. Sc̄z. ſ. q̄ ex persona actoris nō mutet forū. pbaꝝ. ff. de iud. l. vēditor. C. vbi in rē ac. l. j. sed in casu nostro emptor cōuenit tanq̄ possessor. ꝛ au sua psona nō pōt declinare iurisdictionē pmi iudicis ꝛ petere ꝓmitti: qz extraneus. ergo nec ex psona actoris vē posse forū mutari de iudice in arbitratores. ꝛ sic nō dr cogi ad ꝓmittēdū: si ergo aspicias ꝺictis duab⁹ legib⁹ vltimo allegatis videt casus nostre q̄stiōis. ¶ Sc̄o hoc ꝑbat in proposita actione cause ꝓxime nō facta exp̄ssio anteq̄ istud ar. fundē ꝑmitto q̄ ratio potissima quare iste defensor dicit debere compromitti est quasi cause natura sua cū ad eū pertineat cōmodū ꝛ incommodū cū de euictione teneaꝝ. vt. ff. dicā arguendo. p alia parte. hoc ꝑmisso sic arguo. ¶ Quicūq; aliq̄d ponit siue agēdo siue excipiēdo dr illud ꝑbare. als ab eo q̄ petebat excludit: vt. C. de ꝑba. l. j. ff. e. l. q̄ dicit. ꝛ. l. ab ea pte. ꝛ. l. i exceptis. ſ. pn. ff. de excep. l. j. cū similib⁹. ſz iste titi⁹ q̄ petit cogi ad cōpromittēdū. ideo petit quasi iter eos vertaꝝ cā seu lis. cū ad ip̄m ptineat cōmodū. vt ꝑdixi. hoc aūt ex tbemate nostro nō ꝑbaꝝ vt ostēdā ergo ꝛc. ꝛ q̄ nō ꝑbaꝝ ostēdo. certū est q̄ si res eniniꝝ ex cā q̄ causaꝝ a facto ipsius emptoris q̄ venditor de euictione non teneaꝝ. vt. ff. de euictio. l. ſi rē quā. ꝛ. l. ſi mancipiū. in princ. ꝛ. l. ſi ſeruū eius. ꝛ. l. ſi. Jtē certū est q̄ rei vendicationē licitū est ꝓponere nō exprimēdo causam ꝓximā quare dicit ad eū ꝺiū ptinere. vt. ff. de exce. rei iu. l. an eadē. ſ. actiones. et. l. ſi mater. ſ. j. no. ff. de edē. l. j. in pr̄in. sed sic fuit in q̄stione nostra: quia vēdicauit cā nō exp̄essa: ꝛ sic nō apparet vtrū dicat ꝺiū suū ex causa q̄ causatur a facto emptoris vel nō: ꝛ sic an ad venditorē spectet periculū vel nō. ergo eius intentio non est probata: ꝛ sic ab eo q̄ petit excluditur.
5 ¶ † Tertio hoc ꝑbat ius defensionis inuita facta receptio hoc sic ostēdo. Ex eo actu quē quis fecit inuitus faciēti p̄iudiciū nō paratur: vt. ff. de his qui. vt indi. l. post legatū. ſ. aduocatus. eo. ti. l. tutorē. C. de admi. tu. l. cū q̄dā. ff. de ꝛdi. fur. l. ꝛ ideo. ij. rñ. fami. ber. l. ſi pignori. circa fi. facit ff. de leg. ij. l. peto. ſ. prediū. sed iste actor recepit hūc titiū fratrē suum in defensorē illius cause inuitus ꝛ coactus. nā iure cogitur eū recipere. vt ff. de pe. here. l. sed ꝛ si lege. ſ. itē si rē. de noxa. l. de illo. in fi. fa. her. l. plane. cū ibi no. salte ſi est eque legalis sicut ꝓncipalis: vt no. per Dy. j. de sol. l. solū. facit q̄ no. p glo. de neg. gest. l. liberto. in fi. ſi fic. ergo ipsi preiudicare nō debet. preiudicaret aūt ſi cogereꝝ cōpromittere: tñ ſi litigasset cum possessore nō cōpromitteret: sed apud iudicē ordinarium litigaret.
¶ Quarto hoc ꝑbaꝝ per suscep̄tionē iudicij actionis facta mutatio hoc fit q̄n aliquis alterius iudiciū in se suscipit: tūc suscipiens teneꝝ actione vtili qua ille tenebaꝝ directa: vt. ff. de noua. l. delegare. ꝛ ibi no. de sol. l. solū. vbi no. per Dy. † Jtē certū est q̄ actiones nō dicūtur esse ex verbis:
4 sed ex mēte vel interpretatione. vt. C. de neg. gest. l. curatores. ꝛ de legatis l. legatorū. ff. ſi qua. pau. fe. dic. l. pe. ꝛ de neg. gest. l. actio. ꝛ ibi not. p Dy. in lec. sup arbore actionū. licet Ly. aliter dicat. C. de act. ꝛ ob. l. j. ꝛ q̄ actio vtilis dicaꝝ ex interpretatione. habes glo. no. ff. de verb. ob. l. quecūq;. ſ.
5 ſi. ¶ † Ex his sic arguo. verba statuti debēt intelligi ꝑm ꝓpriā significationē verbo⁹ nō ꝑm interpretatiuā seu mentalē. vt. ff. de ꝛbo. oblig. l. quicquid. de eꝛerci. l. i. ſ. ſi is qui nauem. ad municipa. l. constitutione. de de mili. test. l. qō cōstitutū. ſo. ma. l. ſi vero. ſ. de viro qui ꝛa quibus. l. proſpexit. cū simi. sed iste qui suscipit iudiciū ꝓprie teneri non dicitur. nec ꝓprie cū eo esset iudiciū sed interpretatiue. nā litis nomē ad actionē refertur. vt. ff. de verb. sig. l. litis nomen: ergo nō cōtineꝝ verbis statuti qō
6 debeat cōpromitti. ¶ † Quinto ꝑbaꝝ per hūc venditorē extraneū susceptā defensio hoc sic qui alterius defensionē suscipit vicē rei quam defendit suscipit etiā quantū ad tribunal: qz in eo tribunali debet defendere. vt. ff. de ꝓcu. l. sed ꝛ be. ſ. nō solū. ꝛ. ſ. defendere. ꝛ eodē modo ꝓcedeꝝ. vt l. q bona. ſ. ſi. de dā. infec. ꝛ eodē modo cōdēnatur. vt. l. minor. ſ. j. de ꝓcu. ꝓ socio. l. verū. ſ. videndū. ſo. ma. l. alia. in pr̄in. de re iud. l. ſi cū ꝓcu. ergo in casu ꝓpositi causa nō debet cōpromitti: qz nō ageret cōra eos de tribunali: nec ꝓcedereꝝ eodē modo. nā cōra arbitris ꝓcedit de plano. vt patet ex forma cōsilij supradicti: nec fieret eodē modo cōdēnatio. nā sermo iudicis ordinarij subiacet retractationi p remedium appellationis. sed hec q̄ dat ab arbitris nullo modo pōt retractari. vt placet ex verbis cō
7 silij supradicti. ¶ † Sexto ꝑbaꝝ per defensionē deteriorius actoris nō facienda cōditio. hoc sic. lex dicit q̄ per defensionē in nullo fieri deterior debeat cōditio aduersarij. No. verbū in nullo qō est signū vniuersale. vt l. iij. ſ. defendi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. facit. d. l. sed ꝛ he. ſ. defendere. et. l. minor. ſ. j. ſ. alle. Sed cū oſo sumiꝝ ex vniuerso inde nō dr esse aliqd falsum. vt. l. ſi is q̄ ducēta. ſ. vtrū de reb⁹ du. C. de ꝓcript. ggr. vel. gl. anno. l. oēs. ꝛ. ff. de ope. no. nū. l. j. ſ. itē nūtiatio. ꝛ qō ibi no. per Jac. de are. sed si nos dicerem⁹ q̄ ex psona defensoris iste cogereꝝ ad cōpromittendū. ergo regula dicti. ſ. esset in aliquo falsificata. qz in aliquo ei⁹ conditio fieret
8 deterior qō esse nō dr. ꝛ sic nō cogereꝝ ad cōpromittendū. ¶ † Septimo hic ꝑbaꝝ successoris sui priuilegii vsus non facta cōcessio. hoc sic. q̄ficūq; alicui rōne sue ꝓprie psone priuilegiū cōcediꝝ. si succedit nō priuilegiat⁹ eo priuilegio nō vtetur. hoc ꝑbaꝝ. ff. ex q. cau. in poſ. ea. l. apud iulianū. ſ. j. de mino. l. j. C. ſi aduer. rē ꝓpign. l. j. cū ſi. no. in. d. l. apud iul. ſ. j. sed cū huic fratri q̄ alteri extraneo successit in hoc iudiciū dē hoc priuilegiū ratione sue psone ei nō ꝑdest: qz frater isto priuilegio nūc nō vtet. ꝛ p hoc videt casus. ff. de iudi. l. heres absens. in pn. ibi nulloq; ꝓpio priuilegio.
9 ¶ Octauo hoc ꝑbaꝝ statutoꝝ ꝑm ius cōe facienda restrictio et hoc sic. verba statutoꝝ generaliter vel indefinite ꝓlata restringūtur et limitant ꝑm ius cōe. vt. C. de noga. l. ij. ff. de mu. ꝛ ho. l. vt gradatim. ſ. sed si lege. facit. C. de sac. san. ec. l. j. ꝛ qō ibi no. extra de re. iur. c. gñali. ꝛ qō ibi not. p Dy. Sed de iure cōi hoc est qñ in cā vertēte inter aliōs aliqd statuit intelligiꝝ si suo noie agat vel cōueniatur. hoc ꝑbaꝝ. ff. de in ius vocā. l. que fitū. ꝑbaꝝ optime. ff. de iudic. l. lis nulla. cū glo. ibi nisi hoc faciat alieno noie ꝛc. facit. ff. de his qui no. infa. l. furti. ſ. qui alieno. e. ti. l. seruū. Nonc est q̄ iste cōuenit alieno noie. id est ꝓ possessione apud aliū constituta quē spe. dicit teneri cauere de iudicato soluēdo tanq̄ alieno noie cōuentus. vt no. Spe. de satisf. ſ. expedito ver. sed nūquid vēditor cū ergo cōsiliū nostrū dicat q̄ de causis vertētibus inter cōiunctos cōpromittat intelligo si vertūtur eoꝝ ꝓprio noie. sed hic vertitur noie alieno ergo non
10 debet cōpromitti. ¶ † Nono ꝑbaꝝ in statutis vltra ꝓpriā significationē nō facieda extēsio. hoc sic. verba statuti nō debēt extēdi vltra ꝓpriam significationē. vt. l. nō aliter. de le. iij. l. ſi vero. ſ. de viro. solu. ma. de exerci. l. i. ſ. ſi is qui nauē. cū ſi. no. ſ. in quarta ratione. Sed ꝛba cōsilij dicunt de q̄stionibus vertētib⁹ inter cōiunctos sed illud dicit fieri inter aliquos ꝓprie qō agētes ꝑ se ꝛ suo noie faciūt nō ꝓ alio. hoc ꝑbaꝝ. l. inter stipulātē. in pn. ff. de ver. ob. ꝓ hoc optime facit gl. de iura. calū. l. ij. ſ. qō obseruari. q̄ dicit q̄ ad hoc vt sciamus inter quos est lis dr inſpici icuius persona seu cōtra quē est formatus libellus. vt. C. de iura. calū. l. ij. ſ. qō obseruari. in. ij. glo. tāgit etiā per glo. ff. de in ius vo. l. sed si hac lege. ſ. fi. in vlti. glo. videt tex. de his qui no. infa. l. seruus. sic etiā videmus in rebus corporalib⁹ illud dicitur esse inter aliquas res quod eas mediat absq; alio medio. vt. ff. de ser. rusti. ꝑdi. l. fi. et. l. cui bona. ſ. cū inter. de dā. infec. Sed in casu nostro dicta lex: seu questio nō potest dici inter dictos fratres aliquo modo. Primo qz ꝓ alio interuenit in iudicio. Jtē non in persona sui sed in persona extranei est cōceptus libellus. Jtem nō ꝑtinet ad eū immediate sed per mediū extranei. ergo verba cōsilij nō in eū
11 cadunt. ꝛ sic nō debet cōpromitti. ¶ † Decimo probatur ex verbis statuti absurditatis facta exclusio. hoc sic semper a verbis legis seu statuti absurdū intelligitur esse exclusum. ꝛ ratione absurditatis euitāde statuta recipiūt interpretationem. vt. l. questitū. ff. de test. de offi. assel. l. liberti. de excu. tut. l. scire oportet. ſ. aliud. ver. ꝛ si magine. de reg. iur. l. aliud. ſ. absurdum. C. de episco. ꝛ cleri. l. repetita. ꝛ de test. l. cōsulta diualia. Sed si hoc esset q̄ ex persona defensoris fieret compromissum. iam sequeretur q̄ in potestate fratris vel alterius coniuncti esset semper ire ꝛ suscipere iudiciū in se. vt. l. solutionem. de sol. et. l. solūdo. de neg. gest. ꝛ facere oēm questionē cōpromitti qō est absurdum. ꝛ sic nō concedendū. ꝛ sic hoc casu nō debet cōpromitti. vel ad compromittendum cogi.

Exaduerso q̄ cogi debeat ad cōpromittendū probatur iuribꝫ infrascriptis. ¶ Primo ꝑbaꝝ huic defensori facta denūtiatio hoc sic. Nos ponim⁹ in themate nostro q̄ huic venditori eidēq; defensori fuit denuntiatū: vt cause agēdo vel defendēdo adesset. vel si non fuisset factum de iure fieri debuisset. vt. ff. de euict. l. ſi rem quā. ſ. ſi. ꝛ. l. fundo. ſ. ſi cui posset. C. eo. l. emptor. cum ſi. Item inter ipsum qui agit ꝛ eum cui est fienda dicta denūtiatio dicit esse lis ꝛ questio. hoc ostēdo q̄n lis seu questio debet esse inter pupillū ꝛ tutorem. tunc datur curator ad litē. vt insti. de auctoritato. ſ. fi. ff. de tute. l. qui habet. ſ. pupillus. C. de in litē dan. tu. per totū. Pone ergo q̄ tutor vult agere cōtra quendā qui est denūtiatus pupillo. certe lex dicit q̄ est dandus curator in litem. C. de in lit dan. tut. l. an tibi. per quod bene apparet q̄ dicta q̄stio dicit esse inter tutorē et pupillū. Ad propositum igitur cum dictus frater defensor fuerit denūtiatus et denuntiari debuerit. et propter hoc q̄ defensionem suscepit lis dicatur esse inter hunc denuntiatum eundemq; defensorē ꝛ fratrē eius agē
1 tem: ꝛ sic cogi debet ad cōpromittendū per. d. l. an tibi. vbi videtur casus. ¶ Secundo probatur priuilegij fauore coniunctorū facta cōcessio. hoc sic. Quando aliquibus in ipsorū fauorem in aliqua causa datur aliquod priuilegiū illud videtur esse concessum siue suo siue defensorio noie conueniatur. Hoc probatur siue loquatur de priuilegio quod datur circa causē ordinationem: vt. l. sed si hac lege. ſ. j. ff. de in ius vocando. siue loquatur de priuilegio circa substantiam actionis. vt. l. licet. ſ. finali. ff. de

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

obse.a libe.prestan.q̃ne leges bene tangũt questionẽ postrã. Cum ergo in casu ꝓposito istud beneficiuz de cõpromisso sit cõcessum cõiunctis in eozũ fauorẽ intelligat̃ sine iuo sine defensoio noie conueniat̃ per dicta iura saltem in casu isto vbi defensionẽ necessario suscepit.ꝛ sic cogat̃ ad
13 compromittendũ. ¶ Tertio ꝑbat huiꝰ cause cõmodi ꝛ incõmodi ꝓpe uẽtio.hoc sic. Ille dicit̃ ꝓpriã causam ꝛ rem suam agere vel defendere ad quẽ eiꝰ rei ptinet cõmodũ ꝛ incõmodũ: vt.C.de pcu.l.si qs stipendia. ff.eo.l.ꝓcurator.qñ appel.sit.l.j.§.I.ꝓpria.facit qđ no.ff.de testi.l.nullus. C.eo.l.oibus.sed ad hũc fratrẽ defensorẽ ptinet cõmodũ ꝛ incõmodum qđ patet:qꝛ teneꝫ de euictiõe etiã si nõ ꝓmiserit:vt.ff.de euict.l.ij.C.eo.l. nõ dubitaꝫ.cũ simi.Si ergo dicimꝰ ipm fratrẽ suã ꝓpriã rem et causam agere:ꝛ sic inter cõiũctos verti litẽ:ꝛ per ꝑs aliũ fratrẽ cogi ad cõpromittendũ. ¶ Quarto ꝑbat de venditore ac si possideret:ꝛ sic oibus suis ꝓpriis exceptionibꝰ vti.casus est.ff.de pe.here l.sed si lege.§.itẽ si rem. in fi.§ ꝓ hoc etiã videt̃ teg.ff.rẽ ra.hab.l.ꝓcurator ad exhibendũ.§.si ꝓcurator.ad ꝓpositũ ergo si iste frater defensor esset possessor ꝛ cõueniret ꝛ peteret cõpromitti nõ est dubiũ ꝙ nõ audiret:ergo in casu proposi
14 to:ꝛ sic alter frater cogat̃ ad cõpromittẽdum. ¶ Quinto hoc ꝑbat ad singularẽ successorẽ extẽdẽda exceptio.hoc sic. Exceptio q̃ cõpetit vẽditori cõpetit etiã emptori siue ꝓcedat ex bñficio cõcesso in rẽ: vt.ff.de iurei rã.l.ait ꝓtor.§.fi cũ.l.seq.§.trũ.ꝛ.ff.quarũ re.ac.nõ datur.l.i.§.si petitor.ꝓ soc.l.idẽqꝫ.§.fi.cõi diui.l.hi hoc iudicio.§.fi.no plene per Dyn. de reg.iur.c.si qs in ius vocatus li.vi.de dã.insec.l.fluminũ.§.adijcitur. siue ꝓcedat in beneficio ꝑsonali:ꝛ.l.si tibi §.pacta cõuẽta.ff.de pac.vbi exceptio ꝓcedẽs ex pacto ꝑsonali facto vẽditori cõpetit emptori saltem vsq̃ vẽditore. Sic ergo in casu ꝓposito sine dicas hoc ius petẽti ꝙ cõpromittat esse ꝑsonale sine reale ꝓpetit emptori:magis me vẽditore vsq̃ et sic iste defensor vtẽ ista exceptiõe tanꝙ cõpetẽte ipsi defensori merito
15 cogeꝫ alter frater ad cõpromittẽdũ. ¶ Sexto ꝑbat vẽditoris rei prin cipalis eqꝑratio.hoc sic. Ego eqꝑro reũ ꝓncipalẽ quo ad defensionẽ fideiussoris:ꝛ venditorẽ:ꝛ quo ad defensionẽ emptoris.nã sicut vẽditor teneꝫ emptori re euicta:hoc est ꝑdẽ.aliẽ secuta:vt.ff.de euic l.euicta. in prin.ꝛ.§.i.de rei vẽ.l.vtiq.& de neg.gest̃.l.at qui natura.§.cũ me.fic fideiussori teneꝫ reus ꝓncipalis facta cõdẽnatione.de fideiuss. vt.ff.mã.l.luci⁹. C.eo.si ꝓ eo.ff.de fideiuss.l.fideiussor ꝓ eo venditore. Itẽ fic iniuria facta emptori nõ nocet vẽditori:vt.l.si per impudẽtiã.ff.de euic.ꝛ iniuria facta fideiussori non nocet reo principali:vt.ff.de fideiuss.l.exceptione. Sic est videre in exceptionib⁹ q̃ fic trãfert de ꝑsona rei principalis ad fideiussorẽ:vt.ff.de excep.l.excep.§.rei.ꝛ.l.oẽs.de fideiuss.l.ex ꝑsona.C.de nõ nu.pecu.l.mãdatori.ꝛ ibi per Ly.plurib⁹ alijs exemplis esset inuenire. Sed in reo principali hoc inuenio ꝙ si ipse defensione fideiussoris susci piat siue suo noie aio nouãdi siue ꝓcuratorio noie semp exceptiones q̃ sibi reo cõpetũt:ꝛ tales sunt q̃ ad fideiussorẽ nõ porrigant ipse reus ex sua ꝑsona poterit opponere.teg.est no.ff.man.l.idẽqꝫ.§.generaliter.no. in.l.si fideiuss.§.quedã.eo.ti. Sic ergo dicã in casu ꝓposito.nã si vẽditor suscꝑerit defensionẽ emptoris aio nouãdi siue simpliciter ꝓcuratorio noie poterit exceptionẽ siue ꝓtinilegiũ seu bñficiũ ex forma cõsilij postu lare ex sua ꝑsona:ꝛ sic ille debebit cogi ad cõpromittendũ.ꝓo hoc videt teg.cũ glo.C.de euic.l.si parẽtes.vbi Bal.partus sentit ꝙ vẽditor ex ꝑsona sua possit iplorare bñficiũ ꝑsonale.ī cã agitata cũ emptore dũ ibi dicit glosſ.nisi esset minores. ¶ Septimo ꝑbat per resistentiã vertens q̃stio hoc sic.ego dico.§.in proxima rõne ꝛ in quarta facta ꝓ hoc parte: quia iste defensor põt opponere exceptionẽ suo noie ex sua ꝑsona per iura ibi
16 alleg. ¶ Hũc arguo. Lis seu q̃stio ꝓ fieri per aliquẽ siue agendo siue excipiendo siue defendẽdo:vt.ff.de ꝓcu.l.nõ solũ.§.si status.ff.rẽ ra.ba l. quo ẽñ.§ fi.ꝛ l.amplius.§.si.eo.ti. Sed si iste defensor opponeret aliquã exceptionẽ ex sua ꝑsona q̃ põt:vt.s.dixi:ipse suo ꝓprio noie absq̃ dubio diceretur litẽ inferre egcipiendo:ꝛ tũc ꝓprie dicit litẽ inferre not.C. de iur.ꝛ fac.igno.l.si.in.i.glo.ꝛ sic tanꝙ si lis inter eos verteret debẽt co gi ad cõpromittendũ. Et aduertatis ꝙ ista rõ cõcludit nisi q̃ iste defensor opposuisset suo noie aliquas exceptiões anteq̃ peteret cõpromitti. Exceptiones aũt quas posset opponere suo noie cõstat de illis q̃ ad em ptorẽ defensum nõ trãseũt. Sz qꝛ iste exceptiões raro accidũt in iudicio videam⁹:nũqd exceptiões q̃ ex ꝑsona vẽditoris trãseunt in emptore: vt sunt regularit̃ oẽs q̃ nõ coheret ꝑsone.ex ꝑpla patent in.ll. alleg.§.in.v.
17 rõne ꝓ hac parte. ¶ Sed an vẽditor defendẽs posset defendere ex ꝑso na sua non insisto.glo.videt tenere ꝙ sic in.d.§ gñaliter.in glo.sup ver. potuit ibi dũ dicit subaudi magime.qđ tene mẽti.videtis ergo ꝙ ista es set ꝓactica indubitabilis ꝙ ꝓmo exceptiões quas posset suo noie op ponere:tũc peteret cõpromitti quasi nũc lis inter eos ꝓprio noie vertat̃.
18 ¶ Octauo ꝑbat iudicis ꝛ nature cause iusta mutatio.hoc sic:ꝛ ex ꝑso na actoris nõ possit opponi exceptio mere declinatoria fori que merita cause ꝓncipalis nõ tãgit:vt dixi.§.i.ī.rõne facta ꝓ ista parte.tñ ego reperio ꝙ q̃n simul cũ mutatione fori mutat natura ipsiꝰ cause ꝙ dicta mutatio põt fieri ex ꝑsona actoris.vt casus.C.de iure fis.l.i.lib.x.quem sic induco.certũ est ꝙ fiscꝰ bz ꝓtinilegiũ sui iudicis:ꝙ cause fiscales agi tãtur coꝝ ꝓcuratore Cesaris:vt.C.vbi cause fis.per totũ. Itẽ vos scitis ꝙ in istis causis fiscus bz ꝓuilegiũ saltẽ hoc qđ alius reddit ei: sed ipse nõ ẽ sc:vt.ff.de edẽ.l.iij.ꝛ de iure fisc.l.in fraudẽ.§.neqꝫ.ꝛ.§.seq. ad odo pone ꝙ fiscꝰ vẽdidit fundũ cuidã.extraneꝰ vẽdicat hũc fundũ a priuato

emptore:nunquid agitabit causa coꝝ ꝑside qui est iudex inter ꝓinatos vel coꝝ ꝓcuratore Cesaris q̃ est iudex inter fiscũ ꝛ ꝓinatũ.ꝛ certe coꝝ ꝓcuratore Cesaris:vt.d.li.j.fm vnũ itellectũ quẽ glo.ibi vꝫ tenere i glo.mag.ibi:finantẽ emptorem ꝛc.fit ergo mutatio cũ mutat simul iudi cium ꝛ natura cause. Sic in ꝓposito istud cõpromittere in arbitros vꝫ mutare fozũ lz posset dici ꝙ nõ mutet:vt.ꝙ dicã in solutione ꝓrozũ. Itẽ mutat natura cause cũ iudex ordinarius cognoscat fm rigorẽ iuris.arbi tratores antẽ cognoscerẽt de plano bono ꝛ ego declarando edi instrumẽta hincinde ꝓout eis videbit:nec eozũ snia subiacet retractationi: ergo ex ꝑsona actoris dz fieri ista mutatio. Sic q̃ cogeꝫ ad cõpromittendum: nec dicat aliqs ꝙ ibi est ꝑsale in fisco:qꝛ lz quãtum ad iudicẽ ꝛ naturã cause fiscꝰ habeat aliqđ ꝑsale:tñ in hoc ꝙ emptor ex ꝑsona iudicij fisci mutet iudiciũ hoc nõ est ꝑsale:lz ius cõe:vt innuit.d.gl specialitates fisci.ꝛ hãc non ponit.est q̃ ius cõe vbicũq̃ est eadẽ rõ.§.q̃ cũ iudicio mutaꝫ natura cause. ¶ Nono ꝑbat inadẽs iuriũ ratio hoc sic. Nõ iuriũ hic suadet vt illud ꝓuilegiũ qđ qs bz porrigaꝫ ad eũ q̃ statim est habitur⁹ regressum cõtra habẽtẽ ꝓuilegiũ ne ꝙ mediã ꝑsonã ꝛ finũ ꝓuilegiũ inquietet:vt.C. de vsu.rei iudi.l.iij.in fi.ff.si fa.fur.fe.di.l.quoties.§.plane.de neg.gest.l. ex duob⁹.de libe.leg.l.iij.§.nũc de effectu. Sic q̃ in ꝓposito ꝓuilegium fratris porrigit ad emptorẽ.ita ꝙ frater emptorẽ defendẽs posset dicto ꝓuilegio vti:ꝛ sic alter cogatur ad cõpromittendũ. ¶ Decimo ꝓbat vbo ꝓpria significatio.hoc sic. Verba nr̃i cõsilij dicũt de litib⁹ ꝛ q̃stio
19 nib⁹ vtẽtib⁹ inter ẓiũctos ꝛc. ¶ Modo videam⁹ qb⁹ modis dicat lis verti inter alicꝙs:certe vno modo dr respectu ipsiũ actiõe:et isto respectu solũ inter ꝑsonas q̃ sunt in iudicio dicerem⁹ esse litẽ.videm⁹ enim ꝙ ꝓcurator qui litẽ cõtestat dr esse dñs istantie:vt.C.de ꝓcur.l.nulli.vbi glos. exponit litis.i.instãtie.eo.ti.ꝛ a ꝓcuratoribus.ꝛ.l.neqꝫ.ff.de excep.doli. l.si ꝓcurator.et ibi glo.facit simile expositionẽ:et a deo dr dñs litis:ꝙ si velit trãsferre iudiciũ in ipm dñm ops ꝙ illud ius instãtie cedat eidem: vt.ff.de pcu.l.in cause.§.si ex parte.in glo.sup vbo trãsferri.lz ali⁹ mo dus trãsferẽdi noteꝫ illa.l.parua q̃ incipit:mutari.et ꝑcedat.l.q̃ omnia. Allio modo dr respectu cõmodi ꝛ incõmodi seu respectu actionis.et isto respectu in his quoꝝ causa agit:licet ipsi nõ sint in iudicio dicũtur esse dñi litis ꝛ lis inter eos verti:vt.C.de defen.ciui.l.j.de app.l.oẽs.ff.de pcu.l.paulus rndit.cõtra hoc no.dicit glo.ff.de ap.l.ab executione.§.fin. ¶ Sed certũ est ꝙ duo ꝓprie ꝛ directe nõ possunt simul eẽ dñi iura sunt vulgaria opz videre qs eoꝝ sit litis dñs directo ꝛ ꝓprie:et qs ipsiꝓprie. Et certe dico ꝙ ꝓprie dr illa dñs ad quẽ spectat cõmodũ ꝛ incõmodũ et eũ ꝓ quo lis fit:ꝛ inter eos ꝓprie dicit vtilis.ad hoc induco primo vnã glosſellã q̃ videt facere hãc exceptionẽ inter eos.i.ꝓ eis.ff.finiũ regũ dozũ.l.iiij §.nõ solũ. ¶ Si ergo exponam⁹ in q̃stionib⁹ vertẽtib⁹ inter cõiũctos hic ꝛc.i.ꝓ cõiũctis ad eoꝝ cõmodũ vel incõmodũ. Sic ergo dicem⁹ ꝙ leges vbiq̃ appellãt ꝓncipales ꝑsonas eos ad quos cõmodũ spectat.vt.C.de iura.calũ.l.ff.§.i.ꝛ aut.ꝓcipalis sumpta ex corpore:vt liti.iuredt.§.j.col.viij.alij q̃ sunt in iudicio. Sed si ad eos spectat cõmodũ dicit ꝓprie verti lis:vt dixi.multomagis ergo in isto defensore q in iudicio interuenit ꝛ litẽ est cõtestatus ꝛ ad eũ spectat cõmodũ ꝛ incõmo dũ:dicemus ꝓprissime ꝛ vere esse dñm litis ꝛ inter eũ ꝛ fratrẽ eius ver ti litẽ.ꝛ sic verba statuti fm ꝓpriam significationẽ debent intelligi:vt.s. probaui in eo eadunt.ergo cogi debet alter ad compromittendum.

Solutio. Invocato nomine dñi nostri Jesu xpi to ẓiusq̃ trinitatis salvo semp cõilio vniuscuiusq̃ doctoris vel scholaris melius sẽtientis vt accedat qđ
20 legit.ff.qui po.in pig.ba.l.claudius.in fi. Saluo etiã consilio dñi et docto.mei dñi Ray.de foz. ¶ Dico dictũ fratrẽ cogi debere ad cõpromittendũ:ꝛ hoc potissime per aliquas rõnes factas.s. proximo. ꝓ hac parte.f.in.iiij.vj.viij.et.g et hoc ostendo. Alut enim dicimꝰ istũ fu scepisse in se iudiciũ aio nouãdi:ꝛ tũc nõ est dubiũ:qꝛ ipse dr dñs ꝛ non ꝓcurator cũ primũ fit liberatꝰ ipso iure.ꝛ hoc no.dicit glo.de ꝓcur.l.nõ solũ in ꝓma mag.gl.ante fi.ideo cũ lis fit inter eos debeat comꝓmit
21 ti. Aduerte tñ ꝙ istud nouare nõ põt fieri inuito actore:vt.l.si manda to meo.§.i.ff.man.ꝛ hoc tz glo.in.d.l.non solũ.circa fi.j.glo.als per no uationẽ fieret deteriozꝫ cõditio actoris eo inuito cõtra.l.aliã.ff.de noua. lz alia glo.videaꝫ dicere ẓium.ff.de nego.gest.l.liberto.§.fi.sed male.et etiã dãnat Jac.but.ꝛ Ly.C.vbi in rem act.l.i.ꝛ hoc tz do. May.in.l.solu tionem.ff.de soln.sed tanꝙ ꝓcurator in rem suã nõ nominãdo ꝓmam bene põt inuito actore:vt.l.solutionẽ.de solu.ꝛ.l.solueꝫdo.de nego.gest. ꝛ ita loquuntur iura allegata.in.iij.rõne facta ꝓ parte negatiua. Aut dicim⁹ ꝙ iste suscepit in se iudiciũ vt ꝓcurator:ꝛ tũc est certũ ꝙ iste vẽ ditor suscipiẽs iudiciũ est ꝓcurator in rẽ suã.nam lz actio in rem ꝓpo natur causa nõ exꝑssa in dubio nõ videt̃ rez vẽdicari ex causa q̃ ꝓueniat ex facto vel ex culpa emptoris. Sz ex alia causa ex qua venditor de euictiõe teneaꝫ.teg.est not.in.l.si in fi.bñ facit qđ no.ff.de fideco.l.excepti. in fi.in glo.ꝛ ex necessitate mota lite teneẽ emptorem defendere: vt.ff.de
22 euic.l.si plus vel min⁹.§.moza. ¶ Sed ille q ex necessitate efficit procura tor in rez suã nõ dr suo noie esse in iudicio.de hoc teg.est clar⁹.ff.de ꝓcu cura.l seruũ q̃s.§.si.in fi.ꝓincto.§.ait ꝓtor.ead.l.Si sic ergo ꝓprio noie
23 est qđ inter dictos fr̃es: merito dz cogi ad cõpromittẽdũ. ¶ Itẽ dico ꝙ istud bñficiũ ꝓmissi i nõ posset iplorare emptor extrane⁹ ex ꝑsona fr̃is vendẽtis.nõ enim trãsit ad singularẽ successorẽ nec ad vniuersalẽ: qꝛ est ꝑsonale

est ꝑsonale bñficiũ.f.rõne fraternitatis ꝛ ꝓiunctiõis.hoc ꝑbat tex.exꝑsse ff.ꝓ so.verũ.i ꝑn.ff.sol.ma.l.qꝛ ꝑsonale.ꝛ ꝙ ibi no.ꝙ Dy.ꝛ Pe.ꝛ plene per Dy.ex de reg.iur.c.ꝑsonale.lib.vj.sed ipse frater q̃ suscepit iudiciuz ex ꝑsona sua hoc iplorabit:sic noie.d.l.idẽqꝫ.§.gñaliter.ff.mãdati. ꝙ declara vt dixi.§.in.vj.rõne faciũt etiã leges allegate.in.iiij.rõne. nã iplorãdo tale bñficiũ nõ videt̃ declinare fozũ vel iudicẽ:vt.ꝙ dicã i so lutiõe ꝓrimi cõtrarij.nõ ergo hoc iplorabit noie ei⁹ qđ defendit:tel
24 suo ꝓpo.ꝛ sic habes ꝓactica.ꝛ Itẽ dico vt ꝑfecta fit solutio ꝙ si iste de fensor nõ teneret de euictiõe nõ teneret defendere.fz si suscepisset vt ꝓcurator in rẽ suã volẽs donare emptori ꝙ teneꝫ ex ꝑsona sua opponere de exce.loquor q̃ respicit ipsam cãm.vt.ꝙ dicã i solutiõe ꝓrarioz.iste enim dz defendere eo mõ ꝛ ordine quo ꝓncipalis q defendit ꝛ ex ꝑsona sui⁹ defensoris in nullo mõ dz fieri deterior ꝙ aditio actoris et sic loquunt oia iura allegata.i.v.ꝛ.vj.rõne fctã ꝑ pte negatiua.alias seqret illud absur dũ qđ ponit in vltima rõne ꝙ dicta pte negatiua.ad hoc induco Dy.q hoc dicit ad literã.ff.de fideiuss.l.marcel.in fi.mag.additiõis.vbi intelli git.d.l.idẽqꝫ.§.gñaliter.in eo q defendit fideiussorẽ q bz regressum ẽ eũ qđ tene mẽti. ¶ Distingue ergo i qõne nr̃a.aut suscepit iudiciũ aio nouãdi actoꝛe volẽte aut tanꝙ defensor seu ꝓcurator.ꝛ tũc aut est defensor necessari⁹ aut volũtari⁹:vt patet ex ꝓdictis. Verũ q̃ supra sunt facte rõnes q̃ multũ obstãt ad quodlibet ꝓdictoꝝ.ideo respõdeo per ordiné. Et primo obstare videtur oẽs rationes facte ꝓ parte negatiua.sed nõ obstant in veritate. Non ob.ꝓmũ cui respondetur duobus modis.
25 ¶ Primo sic ꝙ hic nõ est mutatio fozi neqꝫ iudicis.nam vos scitis ꝙ sententia arbitrozũ dr trãfactio magis q̃ snia:vt aut.vt dif.iudi.§.fi ve ro contigerit.col.ig.ꝛ ibi no. Sed si ego iplorarẽ a iudice ꝙ cogeret ali quẽ mecũ trãsigere vel paciſci.nõ est dubiũ ꝙ nõ esset declinare iudicem
26 imo tũc ꝓprie ipe cognosceret.vt.ff.de vsuf.l.egsſimũ.ꝛ ibi teg.ꝛ gl.Tpe terea ille q de iudice cõmittit iarbitros nõ dr iudicẽ declinare.ꝛ de hoc est teg.cũ glo.simul vnita.C.de iud.aut.si vo cõtigerit.ꝛ ꝙ hoc videt alia glo.ff.de iudi.l.vbi ceptũ. Preterea quid si peto ꝙ iudex cõmittat obste tricib⁹ ꝙ ventrẽ inspiciãt.vel mẽfori ꝙ metiaꝫ agrũ certe abit ꝙ dicaꝫ mutatio iudicis vel fozi.vt.ff.de ven.inspi.l.i.ꝛ.§.j.si mẽf.fal.mo.dixe.l. iij.§.idẽ pomponius.ꝛ.§.se. ¶ Secõ mo rndetur sic verũ est ꝙ nõ põt iudex mutare vbi ex mutatiõe iudicis mutet̃ natura cause. vt ꝑbaui.§. in.ix.ratione facta ꝓ parte affirmatiua qõ tene mẽti. ¶ Ad tertiũ respõ deo ꝙ in dubio nõ ꝑsumit fieri vẽdicatio ex causa q̃ causaꝫ ex facto ipsi⁹ emptoris culpa.sed ex cã ꝑcedẽti eꝝ qua vẽditor de euictione tenebit de hoc est casus quẽ.§.alle.C.de asser.tol.l.fin.in fi.facit ꝙ no.ff.de excep.l. exceptionẽ.in.j.glo.in fi.vnde iste q̃ suscepit defensionẽ bz fundatã intẽ tionẽ suã nisi,cõtrariũ ꝑbet. ¶ Ad tertiũ rndeo ꝙ eius conditio non fit deterioꝛ: si nõ litigat coram iudice sed coꝝ arbitris qui de bono ꝛ equo cognoscũt ibi enim habebit bonã fidẽ cognoscere:ꝛ sic cõditio eius non dicit fieri deterioꝛ.vt.ff.de admi.tu.l.quoties.§.sicut.ff.mã.l.fideiuss.§.q̃ dã. Preterea nõ dr fieri cõditio eiꝰ deterioꝛ si agit perinde ac si res non esset alienata.vt.ff.de pe.here.l.sed ꝛ si lege.§.itẽ si rẽ.nõ enim fit melioꝛ.lz deterioꝛ qõ sufficit de solutione legis in pupillo cũ si. ¶ Ad quartũ rndeo ꝙ ista rõ cõcludit in eo q in se suscepit iudiciũ aio nouãdi: sed istius nostra hoc nõ ponit:sed loquit̃ de eo q suscepit vt ꝓcurator in rẽ suam. Sed ꝓsito ꝙ in se suscepisset aio nouãdi adhuc dico ꝙ licet defensor te neaꝫ vtili ꝛ vtilis sit ex interꝑtatione tñ lis ꝛ questio dicũtur esse inter defensorẽ ꝛ actorẽ vere ꝛ ꝓprie:vt.s.probaui.nõ enim sequit̃ actio qua te netur est vtilis ꝛ ex interꝑtatione.ergo iudiciũ est ex interꝑtatione: vt ꝑbat.ar.fur.ce.l.v.§.si.in gl.sec⁹ in.q.de empt⁹.ꝑ hoc videt̃ teg.ff.de ꝓcu.l.ꝓcuratoz in rẽ suã.nã verbũ rite ibi positũ denotat ꝓprietatem ꝛ iuris solẽnitatẽ:vt no.ff.de inof.test.l.ij.ꝛ de peti.here.l.ſz ꝛ si lege.§.sci re.ꝛ se.hoc etiã ꝑbat.ff.de v.sig.l.litis nomẽ.ꝛ glo.q̃ dicit de ofſõ. ¶ Ad quitũ rndeo ꝙ eo qđ dicit de tribunali.dic vt.s.i solutiõe ꝓmi ẓij ꝛc. Ad alia dic ꝙ habẽt locũ in defensore volũtario sec⁹ in necessario.vt dixi.§. in solutione q̃stionis. ¶ Ad septũ rndeo eodẽ modo vel dic ꝙ nõ fit de terioꝛ vt dixi i solutione tertij ẓij. ¶ Ad septimũ rndeo ꝙ illud ꝓcedit in herede vel alio successore volũtario.sec⁹ in necessario bocvidet̃ ex ꝑdi cis ꝛ ꝑbat optime.ff.de separa.l.j.§.fi.vbi heres necessarius inquantũ in reb⁹ suis dãnificaret vtiq̃ suo iure hoc tñ solue plene ꝙ Ly.C.de sacro sanc.eccle.aut.q res iã dictas.vel dic ad.l.heres absens.qđ loquit̃ ibi in ꝓuilegio quod speciali de q̃ non est factũ ius cõe quantũ ad eos ꝛ ꝛc. ¶ Ad octauũ rndeo ꝙ ꝛ fateoꝛ maioꝛẽ lz multũ sit dubiũ:nec pono eaz
27 ꝓ ẽstãti. Ad minoꝛẽ dico ꝙ litẽ esse iter aliquos alieno noie põt dici duob⁹ respectib⁹.vno mõ.ꝛ ad aliẽa vtilitatẽ.vt.d.l.j.§.impoꝛtia.qñ app.sit.ꝛ sic loquit̃.l.q̃stũ.ꝛ gl.in.l lis nulla.ſz hic iste cõuenit eꝝ cã per quã ad eũ ptinet cõmodũ ꝛ incõmodũ.ꝛ ideo isto casu nõ dr defendere alieno noie. Allio mõ dr ẽtũ ad ifamiã euitãdã alieno noie.i.ex facto qđ habuit initiũ in ꝑsonã alteri⁹.vt.l.furti.§.qui alieno.ff.de infa.et iste nõ est casus noster nec eñ hic tractam⁹ aliquid de infamia nec ob.quod no. Spe. ¶ Prio qꝛ possum dicere ipse nõ dicit verũ ꝛ ẽ casum.l.seruũ q̃s. §.fi.cũ iste defendat ex necessitate.vt.s.dixi. Itẽ casus videt̃ 2tra eũ.ff.si ex noxa.causa aga.l.si cũ vno. Sed ponamus ꝙ dicat verũ fm cõmunẽ vsum dico ꝙ iste cautiones emergũt ante litis cõtestationẽ.ꝛ tũc anteq̃ iste defensor efficiatur oñs litis vel nomẽ suũ aliquo ꝓcto vertatur in iudicio merito ergo cauit. Sed istud beneficiũ de quo loquimur potest opponi post litis cõtestationẽ ꝛ idẽ in alijs exceptionib⁹ coberẽtib⁹ per sone vẽditoris:tũc enim.i.post lit.cõtest.oino dr lis esse suo noie:vt dixi in ꝓcedẽtib⁹. ¶ Ad nonũ patet rñsio:qꝛ imo fm ꝓpriã significationẽ dicitur esse lis inter eos. ¶ Ad decimũ rndeo ꝙ nõ sequit̃ ista absurditas. nã vt dixi istud bñficiũ nõ daꝫ nisi defensori:ergo nõ erit in potestate ali cuius nisi eius ad quẽ de iure spectat.ad illud aũt qđ dixi ꝙ ipse emptor nõ possit opponere ex ꝑsona vẽditoris ob.quinta ratio facta ꝓ parte affirmatiua. Ad qđ rndeo ꝙ put illa rõ loquit̃ de receptione in rẽ cohe rẽtib⁹ ꝑsone.nõ obstat:qꝛ ista est ꝑsonalis ad pactũ cõuẽtũ qđ loquit̃ de
28 exceptione ꝑsonali. ¶ Rndeo ꝙ ꝑsonale pactũ dr duob⁹ modis.vno modo ꝙ cõseruat tñ ꝑsona ei⁹ cui fit pactũ isto modo nõ loquit̃ ille.§.ſz loquit̃.l.idẽ in duob⁹.ff.e.ti. Allio mõ intelligit̃ pactũ ꝑsonale ꝙ licet sit in rẽ donec ipse cui fit pactũ vinit tñ finit̃ morte ipsius ꝛ isto respectu ſmit̃ ibi:ꝛ ibi videt̃ tenere glo.in fi.ꝛ ita tenet ibi Guil.vel dicas illud esse validũ in ꝑsona ipsius si opponat̃ a vẽditore suscipiẽte iudiciũ fm qđ dixi i nostra q̃stione:sed ꝓima melioꝛ ꝛc. ¶ Ad idẽ obstat q dicta sunt in ix.rõne facta ꝓ parte affirmatiua.sed leges ibi allegate loquunt̃ de exce ptionib⁹ rei coberẽtib⁹. Ad aliud qđ dixi volũtarius hoc nõ posset op ponere.videt obstare qđ dixi in.ij.rõne facta ꝑ pte affirmatiua. ¶ Sed rndeo ꝓmo ad.l.si hac lege.§.fin.ꝙ ibi fit ꝑsciale in illo bñficio in quo vertitur fauoꝛ patroni:ꝛ si impetret̃ talis venia nil liberto nocet in sua causa:ꝛ hoc est bñficiũ qđ posset obesse ꝛ naturã cause imitatur.nõ ob.l.si cet.§.fi.de obseq.a lib.ꝑsũ.qꝛ illud logꝫ qñ ꝙenit alieno noie:tñ agitur vel exciꝑt de eozũ ꝓprio dolo:ꝛ ita intelligũt ibi doc.ergo ibi ad eos de eozũ ꝓprio factꝰ ꝑcaret cõmodũ vel incõmodũ potius dicit̃ neces sarius defensor ꝙ volũtarius:ꝛ ita facit ꝓ determinatione nr̃a. Bar.

¶ Disputata fuit per Bartolum de ſaxoferrato minimũ inter legũ do ctores in regia ac nobilissima ciuitate Pisarum circa annos domini Mcccxl.die.xv.mensis Januarij.

1 ¶ Pater an teneatur soluere condẽnationẽ filij condẽnati per cõtu maciam stante statuto ꝙ teneatur soluere cõdẽnationẽ ꝓ maleficio fi lij ꝛ alio ꝙ contumax habeatur ꝓ confesso.et nu.13.
2 Sententia lata contra principalem mandatur executioni cõtra fideius sorem iudicatum solui est communis opinio.
Pater qui tenetur soluere condemnationem ꝓ filio an dicatur fideius sor iudicatum solui.et nu.14.
3 Snia lata ẽ ꝙ dolo defuit possidere mãdat executioni ẽ possidẽtem.
4 Contumacia ꝙ sit delictum siue maleficium.
5 Juramentũ est ficta solutio:ꝛ bz vim solutionis:ꝛ porrigit ad alios.
6 Confessio ficta ꝙ operetur tantum quantum vera.
7 Sentẽtia lata cõtra vnum porrigit effectum ad eius autorem.
8 Sentẽtia lata cõtra vnũ alijs nõ ꝓiudicat ratione cõnexitatis etiam qñ effectus vnius facti exteditur cõtra plures nisi de nouo ꝓbetur.
9 Sententia lata contra autorem meum post ius mihi acquisitum nõ ꝓ iudicat nisi de nouo ꝓbetur.
10 Confessio vera filij pactum ꝛ iuramẽti delatio nõ nocet patri ꝛ quando noceat.numero.17.
11 Quãdo aliqs ꝑpter dolũ vel cõtumaciã aggrauaꝫ vt leuioꝛ ꝑbatio cõtra ipsum sufficiat talis ꝑbatio nõ egreditur ipsum.
12 Statuta intelligunt̃ fm ꝓpriam significationẽ ꝛ nõ fm fictam.
13 Sentẽtia lata cõtra filium quãdo nocet patri.
16 Cautela vt oñi casu ꝑ teneaꝫ soluere condẽnationẽ ꝓ filio: vt qñ agita tur iudicium cõtra filiũ citetur pater vt cõpareat ꝓ suo interesse.
18 Snia lata ẽ vnũ ꝑindicat alteri qñ est lata ẽ pñtem:sec⁹ si ẽ absentem.
19 Ficta solutio ꝙ non sufficiat ad damnũ actionẽ contra principalem.

¶ Questio.iij.

1 **De** ciuitatis statuto cauet ꝙ si filiusſa.cõ miserit maleficiũ ꝑ teneꝫ ꝓ eo solue re cõdẽnationẽ assignando filio dimidiã ei⁹ qđ habituꝰ esset ab intestato si tũc ꝑ decederet ꝛc. Allio statuto cauet ꝙ si qs ꝓ maleficio passus fuerit se poni in bãno elapso termino bãni habeaꝫ ꝓ confesso. Contingit qꝛ qdã filiusſa.de maleficio accusat⁹ passus est se poni in bãno ꝛ elapso termino bãni habebiꝫ ꝓ cõ fesso cõdẽnat⁹ i certa qũtitate pecunie:nec aliter de ei⁹ maleficio ꝙstat. Querit an ꝑ teneaꝫ ad soluẽdũ ꝙdemnationẽ de eo factũ vel nõ ꝓsup posito ꝙ ꝓcessus ꝛ snia teneat fm formã statuti ciuitatis ꝑdicte:et ꝙ ꝑ
2 teneaꝫ ꝑbaꝫ plurib⁹ rõnib⁹. ¶ Prio ꝓbaꝫ sic:certũ est fm cõem opi. ꝙ snia lata ẽ ꝓncipalẽ mãdaꝫ executiõi ẽ fideiussorẽ indicatum solui:vt ff.iudi.solui.l.j.de fideius.l.grece.ꝛ.ꝛ post litẽ.in fi.ꝛ.no.i.l.fi.C.de vsu. rei iudi.ꝛ ibi ꝓ glo.et doc.et no.ex de iniur.ꝛ de dã.da.c.j.li.vj.sed hic ꝑ eqꝑaraꝫ fideiussori filij:vt.ff.de v.obli.l.cũ filij.ꝛ de furt.l.cũ q.§.an ꝑ. ꝛ põt dici fideiussor de iudicato solnendo:vt ptz ex ꝑbis statuti cũ dicit teneaꝫ soluere ꝙdemnationẽ ꝛc.ergo ẽ eũ fiet executio ꝛ teneaꝫ ad soluen dum condẽnationẽ. ¶ Secõ ꝓbaꝫ sic:fideiussor iudicatũ solui teneꝫ:sine fit res iudicata contra ꝑsentem sine contra absentẽ re nõ defensa:vt.ff. iudi.solui.l.iudicatum solui.l.cũ querebaꝫ.ꝛ.l.si ex duob⁹.cũ simi.Sz ꝑ pater equiꝑaraꝫ fideiussori iudicatũ sol.ergo teneꝫ ad soluẽdum condẽ nationem etiam snia lata cõtra contumaceꝫ:ꝛ hoc est quod dicit i.l.iudi-

Universidad del Rosario Archivo Historico

catū solui.ff iudi.sol.l.q iudicatū solui ſtipulatio expedita babet quāti tatē in tū in quātū iudex pnūtiauerit.Et qbus cōcludit q pater teneat ſoluere dictā cōdēnationē. ¶Tertio ꝓbat ſic ſicut de iure cōi pater ex cōtractu filij obligat de peculio:vt.ff.de pecu.l.i.§.fi.z.l.iij.§.Iz ſi filꝰ.C. qō cū eo.l.j.Ita h ex forma ſtatuti ex delicto filij pr obligat in portione predicta.hoc ꝑmiſſo ſic arguo.In dāda actiōe iudicati ℈ patrē de peculio ſolū hoc inſpicit an ſit iudicatū z filius cōdēnatus.vt.ff.de pecu.l.iij. §.idē ſcribit.z de nox.l.noxali.cū duabꝰ ſeq.ſic ergo in ꝓpoſito cū filiꝰ ſit condēnatus pater de dicta portione tenetur ſoluere condemnationē. ¶Quarto ſi dolꝰ rei cōueti iudicio pendēte cōmiſſus eſt tāte potētie q facit ſnīaz latā mādari executioni ℈ eū qđ alꝰ nō mādaret.ff.vt in poſ. le.l.ſi legatō.§.ſi.C.e.l.certa forma ꝙque.ll.ꝓbāt q ſnīa lata ℈ eū q dolo deſijt poſſidere mādat executioni ℈ poſſidētē.z hoc no.p Ly.C.de alie. na.iudi.mu.cau.fa.l.j.in.viij.q.Iz certū eſt qō ſi de maleficio filij cōſtaret legitime pater tenet ℌ forma ſtatuti.ergo multomagis in caſu noſtro vbi filiꝰ pēdēte iudicio dolū z cōtumacia adhibuit. ¶Quinto ſic ꝑmit to q filiuſſa.in hac lite hz legitimā ꝑſonā etiā in ꝑiudiciū ꝑris.nā ſicut de iure cōi ſnīa lata ℈ curatorē vel tutorē q ſunt legitime ꝑſone mādat executioni cōtra dñm z pupillū.vt.ff.de pcu.l.plautius.de re iudi.l.iiij. in ꝑn.ff.z.§.i.ita in noſtro ex forma ſtatuti ſnīa lata ℈ filiū mādat executioni cōtra patrē.Nūc arguo pena q rōne cōtumacie tutoris vel ꝑcuratoris inferꝝ nocet dño z pupillo.vt.C.de pcu.l.eū q res.de dignī.l.quo ties.lib.xij.ergo hoc caſu pena q inferꝝ huic filio rōne cōtumacie nocebit patri.z ſic teneꝝ ſoluere cōdēnationē. ¶Sexto ſic diſpoſitio cōditionalis aduenīēte cōditione ſumit effectū:vt.l.cedere die.de ver.ſig.l.pecu niā.ſi cer.pe.de cōdi.z demō.l.q heredes.§.fi.z quaſi p to.tit.ſed ſtatutū hic diſponit cōditionaliter q pater teneaꝝ ſoluere cōdēnationē ſi filius cōmiſerit maleficiū:ſed iſta cōditio exſtitit vt filiꝰ cōmiſit maleficiū:ḡ ꝛc. hoc ſic ꝓbo.Aut dices hūc filiū cōmiſiſſe maleficiū de quo accuſatus eſt et habeo ꝓpoſitū.Aut dices nō cōmiſiſſe ſed rōne cōtumacie eſſe condē
4 natū.z tunc idē ꝙ cōtumacia eſt delictū ſeu maleficiū:vt.ff.ſi gs ius di. nō obtē.l.j.de re iudi.l.cōtumacia.ergo patet filiū cōmiſiſſe maleficiū.et ſic pater teneꝝ ſoluere ꝛdēnationē. ¶Septimo ſic.qñ per eū qui ex euen tu cōditionis ledīr ſit quominus cōditio impleaꝝ babeꝝ cōditio pro im pleta:vt.ff.de cōdi.ob cau.l.iij.in fi.de re.iur.l.iure ciuili.extra de reg.iu. c.cū cōſtat.per eū li.vj.z ibi per ℣y.ſed in qōne noſtra per patrē qui ex euētu ledīr ſtat quominus filius cōpareat:vt maleficiū ꝓbeꝝ z probatio quātū ad patrē babeꝝ ꝓ impleta:qō ſtet per eū patet q babet eū ī pote ſtate z ipſum iure patrie poteſtatis vbicq̄ exiſtentē pōt capere z ꝑſentare vt.ff.de re iudic.l.q cū vno.§.i.ibi a patre poſtea exhibitus ꝛc.C.de pa. po.l.iiij.ſi ergo nō exhibet.ergo ſtat ꝓ eū z ſic cōditio habeꝝ pro impleta z teneꝝ ſoluere cōdēnationē. ¶Octauo ſic.ſicut in queſtione noſtra ꝑ ſtatutū inducitur ficta cōfeſſio.ita de iure cōi reducīr quedā ficta filiatio per actū adoptionis:vt i toto ti.de adop.ff.z.C.de inſti.z no.ff.de adop. l.ſi pater.§.fi.in glo.que incipit vtilis enim.ſed illa ficta filiatio per ado ptionem inducta potrigitur ad oēs qui nō veniūt per cōtumaciam etiā
5 contra patrem z ſic teneatur. ¶Nono ſicut iuramentum eſt quedam fi cta ſolutio z vim ſolutionis habet.vt.ff.de iureiurā.l.eū qui iurasse.in fi. et.l.qui duobus.§.j.l.tutor.§.j.ita hic per ſtatutū inducitur ficta confeſ ſio ex cōtumacia.ſed virꝰ illius ficte ſolutionis que venit ex iuramēto potrigitur etiā ad alios.qz ſi iurat principalis prodeſt fideiuſſori z eō uerſo.l.duobus.§.j.eo.tit.z.l.fi.ita in ꝓpoſita.q.virtus huius ficte ꝑfeſ ſionis potrigīr ad patrē.Et ſic pr tenetur ſoluere condemnationē ergo ꝛc.
6 ¶Decimo ſic tñ operatur ficta confeſſio quātū vera.vt.ff.de his qui no.infa.l.quoniam.z.C.de aſſeſ.l.conſiliarios.de bereti.aut.credentes. Sed certū eſt ꝙ ſi filius condēnatus eſſet ex vera cōfeſſione pater tene retur ex forma ſtatuti ſoluere condēnationē.ergo z nūc qñ eſt ficta cōfeſ ſio. ¶Undecimo ſic certū eſt q cōtra purū debitorē condēnati alijs bo nis ceſſantibus ſit executio z ipſius nomen in cauſam iudicati capīt.nā inſpecto qualiter principalis fuerit condēnatus.vt.C.ne fil.vel nepa.l.j. z per totum.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.ſic quoq̄.ſed in propoſito pater in illa portione de qua ſit mentio in ſtatuto eſt debitor filij pure quia lex omnem conditionem z dilationem ſuſtulit.vt patet ex verbis ſtatuti.et probatur in ſimili.C.de conditio.ex lege.l.j.per quam illud iudicatur.er go in patrem fiet executio.

Quod pater nō teneaꝝ ſoluere cōdēnationē ꝓbaꝝ.Pri mo qz ſi eſſet plene ꝓbatū filio defendēte per te ſtes ſnīa ℈ eū lata patri nō ꝑiudicaret niſi ℈ eū ꝓbareꝝ. Se cūdo qz poſito q ſic ꝑindicareꝝ tñ ſnīa diffinitiua lata per le gitimas ꝓbationes filio abſente patri nō ꝑiudicaret.Tertio qz vera cō feſſio filij patri nō ꝑreiudicaret.Quarto qz poſito qō vera cōfeſſio noce
7 ret nō tñ nocet iſta ficta confeſſio. ¶Primo probo ſic ſententia quan tūcūq̄ legitimis ꝓbationibus contra vnum lata ſuum effectum retro ad ipſius autoritatē nō porrigit:vt.ff.de re iud.l.ſi a te.§.fi.facit.ff.quod quiſq̄ iuris.l.iij.§.fi.z de pac.l.fideiuſſor.ſed non pōt negari q̄ in omni qō filius habet re vel habere ſperaꝝ in bonis patris pater fuit et eſt ei autor:ergo ſentētia lata cōtra ipſum filiū etiā legitimis ꝓbationibus
8 aduerſus patrē nō porrigit ſuū effectū. ¶Secūdo probo ſic.quando vnius facti effectus exſtēditur cōtra plures ratione cōnexitatis:tūc ꝓbatio talis facti z ſententia lata cōtra vnū alij nō ꝑreiudicat niſi cōtra eū

de nouo ꝓbet:vt.ff.de adul.denūtialſſe.§.fi.vbi ſententia lata cōtra adul terū nō nocet adultere z ecōtra:z tñ vnū nō pōt eſſe verū ſine altero ꝓ boc.C.de fal.l.i.z qō ibi no.vbi ſnīa partus ſuppoſiti ℈ matrē nō nocet patruo ꝓ boc.ff.de iureiu.l.iij.§.pe.facit.C.quib⁹ res iudi.nō no.l.j.et qō ibi no.res inter alios acta.per to.ſic in ꝓpoſito maleficiū filij exſtēdit effectū ſuū tā cōtra filiū ℈ ℈ patrē.ꝓbatio quātūcūq̄ veriſſima z ſnīa la ta ℈ filiū patri nō ꝑiudicabit niſi ℈ eū.ꝓbet. ¶Tertio ſic.ſicut ī q̄ſtione nr̄a ex forma ſtatuti filio cōdēnato z ſoluēte puenīr ad patrē:ita de iure cōi aliquo cōdēnato exiſtēte nō ſoluēdo peruenīr ad bonoꝝ poſſeſſiōes vt.C.de pig.aut.hoc ſi debitor.ſumpta ex corpore.de fideiu.§.ſi neq̄.et
9 ff.de iur.fil.l.moſchis.in ꝑn.¶Doc ꝑmiſſo arguo ſic ſnīa lata ℈ actorem meū quātūcūq̄ veriſſimis ꝓbationib⁹ poſt ius z poſſeſſione trālatam mihi nō nocet niſi ℈ me de nouo ꝓbeꝝ eo iudicio quo poſſet ℈ me agere vt.ff.de exce.rei iudi.l.ſi mater.§.fi.l.iudi.§.fi.de pig.l.ſi ſup ac.i ꝑin.er go in ꝓpoſito ſnīa lata ℈ filiū non ꝺz nocere patri.qz ante dictā ſniam in bonis ſuis plenū ius habebat z ꝺz.nec ad eū pōt pueniri niſi de nouo ꝓbeꝝ.¶Quarto hoc ꝓbo p regulā generalē que eſt q̄ in vnoquoq̄ iu dicio debeat ſniari ꝑtib⁹ vel legitime citatis bis quos cauſa tāgit alꝰ ſnīa nocet inter ꝑtes z nō nocet abſentib⁹.vt.ff.de re iu.l.de vnoquoq̄. de adop.l.nā ita din⁹.de natali.reſt.l.ſi.de mi.l.in cauſe.§.cā cognita.C. ſi p vim vel alio mō.l.ſi.ſed in hoc iudicio pr̄ nō fuit citat⁹ monit⁹ nec re quiſit⁹:ḡ talis ſnīa nō ſibi ꝺz nocere. ¶Quinto ꝓbaꝝ illud ℌ qō dixī: q̄ poſito q ſnīa lata ℈ filiū patri ꝑindicaret.hoc eſt verū ſi eſt lata filio ꝑſte.ſecus ſi cōtumace.qō ſic ꝓbaꝝ.per hāc ſniam latā ℈ filiū tractatur de abſor:bēdo z perimēdo iure patris in bonis ſuis:ſed ſnīa lata cōtra vnū per ius alteri⁹ ꝛfundīr z perimīr:z ita demū aduerſus alios ſuum operaꝝ effectū ſi eſt lata ℈ ꝑſentē:vt.ff.de inoffi.teſt.l.papi.§.meminiſſe. et.l.qui repudiātis.§.ſi.eo.titu.ergo in ꝓpoſito ſnīa lata ℈ filiū abſentē patri nō ꝑindicat. ¶Sexto ꝓbaꝝ ſic.Nos tractam⁹ in qōne nr̄a q̄ lata ſnīa ℈ filiū parat fiſco actionē ℈ patrē.hoc ꝑmiſſo ſic arguo:qñ ex cā ſnīa ta cōtra vnū paraꝝ actio ℈ aliū:illud ita demū eſt verū ſi ſnīa feraꝝ ℈ illū ꝑſentē:ſecus ſi ℈ illū ꝛtumacē:vt.ff.de enic.l.ſi ideo.C.de peri.z cōmo. rei vēdi.l.j.Sed hic eſt ſnīa lata ℈ filiū cōtumacē:ergo nō ꝺz fiſco cōtra
10 patrē actionē parere. ¶Septimo ꝓbaꝝ illud tertiū qō dixī q̄ vera cō feſſio filij patri nō ꝑiudicaret:qō ſic ꝓbaꝝ.filiuſſa.cōſitēdo:paciſcēdo: iu ramentū deferēdo:vel alio modo patris cōditionē deteriorē facere non pōt:vt.ff.de ſolu.l.filiuſſa.de iureiur.l.quātomagis.C.de pac.l.filius.et C.de iureiu.l.neq̄ filiꝰ.Si ergo poneremus filiū vere ꝛfeſſum eſſe talis cōfeſſio patri nō poſſet ꝑiudicare:ergo multomagis nō ꝑiudicabit iſta ficta confeſſio. ¶Octauo idē ꝓbaꝝ ſic.certū eſt q̄ maioris autoritatis eſt dictū z cōfeſſio alicuius deponentis:vt teſtis legitime receptus ℚ ſit ſimpleꝛ cōfeſſio.nā dictū teſtis ꝑtinēdicat ei cōtra qđ examinaꝝ:vt in ti tu.ff.de teſt.z.C.eo.ſed ſimpleꝛ cōfeſſio alicuius non ꝑreiudicat niſi ſolū cōſitenti:vt.ff.de interrog.act.l.ſi defenſor. Sed de iure teſtimoniū filij cōtra patrē nō valet:vt.ff.de teſti.l.ido nei.z.l.teſtis idoneus.C.eo.parē. Si ergo teſtimoniū non valet qō eſt maioris autoritatis:multo minus admittitur cōtra patrē ſimpleꝛ cōfeſſio filij:ergo ꝛc. ¶Nono probo il
11 lud quartū qō dixī q̄ poſito q̄ ſufficeret illa vera cōfeſſio non tñ ſufficit iſta ficta:qō ſic probo.Statutū qō habet cōtumacē pro cōfeſſo aggra uat cōtumacē in hoc q̄ cōtra eū ſufficit leuior ꝓbatio.z ſic ſola cōtuma cia habeaꝝ pro cōfeſſione.hoc ꝑmiſſo ſic arguo.¶Quādo aliquis pro pter ipſius dolū vel cōtumaciā aggranaꝝ vt cōtra eū leuior ꝓbatio ſuf ficiat talis ꝓbatio ſolum ipſum cōtumacem aggrauat:et ſuas vires contra alios non extendit: vt patet in ꝓba. que fit per iuramētum in litem:vt.ff.de in litem iuran.l.j.quādo ex facto tu.l.j.z de fideiuſ.l.ſi.Sic in propoſito iſta contumacia aggrauat filiū vt habeatur pro confeſſo.z ſic iſta ficta cōfeſſio nō extendit ſuas vires vltra perſonā ipſius filij con tumacis:z ſic patri nō nocebit. ¶Decimo probo ſic ficta cōfeſſio nius nō extenditur ad perſonas alias z ſi iure fiſci habeatur loco eiuſdē per
12 ſone.vt.ff.de iure fiſ.l.eius qui delatorē.vbi ſi aliquis habeatur pro con feſſo q̄ delatorem corrūpit.talis ficta cōfeſſio non tranſit ad heredes vt eos aggrauet ℚℚ cenſeatur vna perſona cū defuncto.ergo in caſu no ſtro talis ficta cōfeſſio filij non ſe extendit ad patrem ꝛc. ¶Undecimo probo ſic.verba ſtatuti debent intelligi ſm ꝓpriam ſignificationē non ſm fictam z impropriam.vt.ff.de exerci.l.j.§.ſi is qui nauem.de leg.iij.l. non aliter.cum ſi.z q̄ illud qō eſt ſm fictionē non intelligatur in ſtatuto niſi exprimatur.eſt tex.z glo.ff.de neg.geſt.l.iij.§.hec verba. Cum ergo ſtatutum dicat q̄ filiuſſa.cōmiſerit maleficium intelligitur vere z nō fi cte.Sed hoc caſu eum vere commiſiſſe non conſtat.ergo ꝛc.

Solutio. Domini noſtri Jeſu xpi nomine inocato. Iſtam queſtionē tāgit ℣y.ff.qñ ex fac.tu. l.j.z ibi videtur tenere q̄ talis ficta cōfeſſio nō ꝑreiudicat pa tri:ſed cōtrariū videtur innuere ipſe idē de verb.oblig.l.cū ſi lius.i ꝑin.Ald plenior ergo intellectū noſtre queſtionis z ſolutionem oīm cōtrariorꝝ dico indicē debere verba ſtatuti diligentius intueri. An verba ſtatuti coartent patrē ad ſolutionē cōdemnationis ſimpliciter an ſub cōditione ſi filiꝰ cōmiſerit maleficiū:vt in caſu noſtre q̄ōnis ꝓponit.
13 ¶Primo caſu qñ verba ſtatuti coartāt partē ſimpl'r:verbigratia di cit ſtatutū q̄ in cauſis maleficiorū teneatur pater ſoluere condemnatio nem pro filio vſq̄ ad legitimā ipſius filij.vt vidi in multis ciuitatib⁹ et iſto caſu

iſto caſu verba ſtatuti non reqrunt q̄ filius cōmiſerit maleficiū.ſed ſuf ficit ſolū ipſum filiū ꝓ maleficio ꝺdēnatū ſiue cōmiſerit ſiue nō.z tūc
14 pr̄ teneꝝ ſiue pñs ſiue ex cōtumacia fuerit cōdēnatus filius. ¶Et iſto ca ſu ꝓprie equiparaꝝ fideiuſſori indicatū ſolui cuius ſtipulatio ex ipſa cō dēnatione cōmittīr ſiue pñs ſiue cōtumax condēnaꝝ vt.ff.iudicatū ſol ui.l.j.z.l.iudi.ſol.ſtipulatio expedita.l.cū q̄rebatur.in ꝑnc.cōiuncta.l. cū filijs.in ꝑin.de ver.ob.z de furtis.l.eū q.§.an pater que.ll.eq̄rāt patrē fideiuſſori.Et iſto caſu ꝓcedīt dne ꝑie rōnes ꝓ parte affirmati na. ¶Scōo caſu qſi verba ſtatuti coartant patrē cōditionaliter ſi filius cōmiſerit maleficiū:vt in qōne ꝓpoſita tūc op⁹ q̄ de maleficio filij cō
15 ſtet z ideo eſt aduertēdū tan ſnīa lata ℈ filiū facit fidē ℈ patrem. Ad qō pleneinueſtigandū ſciendū eſt q̄ filiū ꝺdēnari pōt accidere quatuor mo dis.Qñq̄ enī filius ſe preſentat z maleficiū negat.z ℈ eū ꝓbaꝝ plene.qñ q̄ filius cōpareꝝ z negat.z ℈ eū nō ꝓbaꝝ plene ſ̄ ꝓbanꝫ indicia ſufficē tialꝫ ꝑpter que ponīr ad torturā z ꝑfitetur z cōdennatur.Qñq̄ cōpareꝝ z ꝑfiteꝝ ſpōte z ꝺdēnaꝝ.Qñq̄ filius eſt cōtumax z eius cōtumacia habeꝝ ꝓ cōfeſſo ſm formā ſtatuti z ꝺdēnaꝝ:z hic eſt caſus noſter de quolibet ergo videamus. ¶Circa primū qñ filiꝰ cōpareꝝ z negat z ℈ euꝫ ꝓbaꝝ z condēnaꝝ:tūc omiſſis diſtinctionib⁹ quas ponūt doct.ſpecialiter ponit z refert Ly.C.qbus res iudi.nō nocet.l.j.Etum ad ꝓpoſitū dico q̄ qñq̄ de vno maleficio plures ꝺdēnanꝫ z pariter ꝓncipales.z iſto caſu ꝓba tio ℈ vnū lata alijs nō ꝑeiudicat.vt.l.denūtiaſſe.§.fi.de adul. Qñq̄ ex vno maleficio vnus ꝓuenīr ꝓncipaliter.ad aliū vero peruenīr ꝑ quan dam ꝛſequētia:z ꝛtumacia ſeu ꝺdēnatio vnius q̄ eſt ꝑambulū executio nis faciēde in aliū ex quadā conſequētia reſpicit ꝓncipaliꝫ cōmodum z vtilitatē ꝓuentā:z tūc ꝓbationes facte ℈ vnū ſnīa ℈ vnū lata aliꝫ nō no cet.vt.C.de fal.l.i.z qō ibi no.ſ.q ſnīa lata ℈ matrē.in accuſa.de ptu ſup poſito nō ꝑeiudicat filio in qōne bonorū.Si vero illud ꝑeiudiciū ꝑ qō ꝓuenīr ad aliū ex quadā ſſequētia reſpicit vtilitatē publicā ſeu burſam publicam:tūc ꝓbationes z acta facta ℈ illū ꝓncipalē faciunt fidē ℈ tra illū ad quē ꝓuenīr ex quadā cōſequētia cōſiſcandorū bonorū cōtra heredes et ita intelligit glof.ff.ad ſille.l.in cognitione ꝑ boc ſatis aperte facit.C. ad.l.iul.maie.l.quiſqs.vbi ſnīa lata ℈ patrē hz effectū inferēde pene ī p ſonas filior:nec dicet aliqs q̄ noua ꝓbatio delicti regraꝝ contra filios: ſed ſatis eſt de hoc patrē eſſe cōuictū z condēnatū: vt ibi pt⁹ oū dicit pa trono enī debēt perire ſupplicio ꝛc. ¶Nō hoc facit qō in quibuſcūq̄ cri minib⁹ ſnīa lata ℈ criminoſum hz effectū reuocādorū oīm bonorū alie nator z a die cōmiſſi criminis:z ſic ꝑeiudicat tertio.vt.o.l. quiſquis.et l. ſi.ad.l.iul.ma.ff.de accu.l.ex iudicio:ū.expreſſius extra de here.c. cū ſm leges.in fi.lib.vi.Et ſic in qōne noſtra cū ad patrē peruenīaꝝ p quādā cō ſequentiā.z hoc reſpiciat vtilitatē publicā.ſnīa lata ℈ filiū z ꝓbationes
16 facte ℈ eū pr̄ ꝑeiudicabūt ꝓ dicta iura vltimo allegata. ¶Et hz hec ve ra puto iudicē cautius z conſultius facere ſi eo tpe quo agitaꝝ iudicium cōtra filiū moneat patrē vt interſit iudicio ſi ſua intereſſe crediderit per l.ſi ſuſpecta.in ꝑin.ff.de inoffi.teſta.z.C.de litigioſis.auꝫ.nunc ſi heres. tunc enim ei ꝑeiudicaret ſine dubio.vt.l.ſepe.ff.de re iudi.vt no.in ſimi
17 li per Ly.C.de aduo.diuer.iudi.l.j.circa ſi. ¶Circa ſcōm qñ filius com paret z negat:z contra eū ꝓbanꝫ indicia ſufficientia per que ponīr ad tormenta z confitetur z cōdēnatur.tūc idem puto q̄ hoc ſufficiat contra patrē.per dicta iura q̄ videnꝫ velle q̄ ſufficiat principalem eſſe coniun ctum: ꝓ hoc ſpecialiter induco.l.cū ꝓbatio.ff. de proba.vbi videtur caſus. ¶Circa tertiū qñ filius cōparet z ſponte confiteꝝ z condēnatur. credo idē multomagis.vt.o.l.cū ꝓbatio. z per alias leges allegatas. nam ſi ſtatur dicto cū tormentis multomagis ſine tormentis. hoc caſu cū filius interrogatur principaliter contra ſeipſum.vt.l.j.§.diuus.z qō ibi no.ff.de queſtio.ꝓ hoc de edi.edic.l.gro.§.fi.ꝓ hoc q̄ confeſſio fi lij z ſerui ꝑeiudicat patri z domino qñ hz liberam adminiſtrationem peculij:vt.ff.de iniur.l.ſeruus qō detulit cum duabus legibus ſeq. hoc verum niſi pater vellet ꝓbare ℣ium qō dic vt not.ff.ſi ex noxa.cā agaꝫ. l.iij.§.i.vbi eſt notabilis glo.ad iſtud. ¶Circa quartum qñ filius eſt con tumaꝫ z ex forma ſtatutorū habetur ꝓ confeſſo z condemnatur in ca ſu propoſite q̄ſtionis.tunc dico q̄ talis ficta confeſſio z ſnīa cōtra filiū lata patri non ꝑeiudicat.ſed eſt neceſſe q̄ contra eum ꝓbetur maleficium.hoc ꝓbabitur q̄ ficta confeſſio etiam vbi de publica vtilitate tra ctamus non egreditur perſonam eius qui habetur ꝓ cōfeſſo, vt.ff.de
18 iure fiſ.l.eius qui delatorē.in ꝓinc. ¶Preterea illa eſt regula q̄ quo ties ſnīa lata ℈ vnum ꝑeiudicat alteri.illud intelligitur eſſe verū ſi eſt la ta contra ꝑſentē.ſecus ſi cōtra cōtumacē.vt.l.qui repudiātis.in fi.l.pa pinian⁹.§.meminiſſe.de inoffi. teſt.de eui.l.ſi ideo.in ꝑn.C.de peri.z cō mo.rei ven.l.j.in fi.ꝓ hoc induco glo.que eſt.ff.de iureiuran.l.duobus §.j.ſup ver.ſolutionis.hoc modo ſicut hic ex forma ſtatuti ꝓuenitur ad patrē ſub conditione ſi filius cōmiſerit maleficiū.ita de iure cōi fideiuſ
19 ſor agit contra principalem ſi ſoluit.vt.l.lucius.ff.manda. ¶Et in ergo ſufficit ad dandū actionē contra principalem quedā ficta ſolutio.ſ.iura mentū certe non.vt ibi no.ꝓ hoc facit optime glo.inſti.de noxa.in fi.et per alias rationes.l.ꝓ hac parte allegatas.hoc tenet Ly.in ſimili.C. vnde vi.l.ſi qñ.nec curo iſto caſu vtrū pater fuerit ſciens neene:q̄ ſi ſen tentia ferꝝ cōtra cōtumacē dicta diſtinctio ſcientie z ignorātie nō habet locū.C.de pig.l.ꝑſes.z ibi no.Ald Ꝺria ex ꝓdictis de facili apparet rñſio.

¶Diſputata fuit hec q̄ſtio p me Bar.de ſagoferrato minimū legū do ctorem in felici ciuitate Peruſij.Anno.dñi.ml.cccxliij.xvij.mēſis Ja nuarij me tunc ibi.ff.vetus ordinarie legente.

1 ℣ Remiſſio mercedis an fiat conductori ad.q. annos: ꝓ vno anno quo nihil percepit z quomodo.nu.9.
2 Uendito iure non curatur quicquid ex illo iure percipitur.
3 Spe vendita vel futuro euentu ſi nihil percipīr periculū eſt emptoris.
4 Actu percipiendi empto dicitur emi ſpes.
5 Conducens ad.q. annos dicitur habere dominium vtile.
6 Si locatur res ꝓ pluribus annis vno pretio z prestatio ſit diuiſa per ſingulos annos ꝙ dicatur vna empтio.
7 Uerbum poteſt denotat actum perfectum. Item verbū poterīt intelli gitur rebus ſic ſe habentibus.
8 Ratio quare in locutione fiat remiſſio mercedis z in emptione z vendi tione re amiſſa emptor conſequitur pretium.
10 Uenditio a locatione vectigalium quo cognoſcatur.
11 L.ſi vſuſfruct⁹.ff.de iure do.quo intelligatur.itē.l.arboribus.§.vſufru ctu.ff.de vſufru. Item cle.j.de reb.eccle non alie.
12 Contractus permutationis a Jctu do vt des quo diſcernaꝫ.
13 Emptor ſuperficiei fit remiſſio ſi non poteſt vti ſuperficie.
14 Conductor pedagij conducens ꝓ plurib⁹ annis ꝓ vno pretio ſoluē do vno tpe tunc dicitur emere z non fit remiſſio ꝑpter guerrā niſi guer ra eſſet cum culpa vendētis vel locantis.
Pedagiū vt dicatur venditum tribus modis conſiderari poteſt.
15 Fructus z vſuſſructus rei qñ dicatur venditus vel locatus ad hoc vt fie ri debeat remiſſio pretij ꝓpter guerram vel quid ſimile.
16 Emptor vſufructus molendini non fit remiſſio pretij et periculum ad emptorem ſpectat.
Uendito vſufructu molēdini ſi molendinū deſtruaꝫ cu ra z ſolicitudo re fectionis ſpectat ad fructuū emptorē:z aget actione mādati ℈ dñm ꝓ pretatis vt det pecunias ꝑ refectione vl reſtituat exp̄ſum in refectiōe.
17 Si vendaꝫ plures res vnico pretio z habit⁹ ſit reſpectus ad pretia ſin gularium rerum dicuntur plures venditiones.
18 Pretium aliqñ ꝓ mercede ponitur.

¶Queſtio.iij.

1 Publicanus Quidā emit ſta cōi peruſij peda gium z oēs fructus z vſuſfruct⁹ redditus z prouentus q percipienī z percipi poterūt per ipſum publicanū ex ipſo pedagio z ex predijs z molendi nis dicti cōis poſitis in curia caſtri foſſati vſq̄ ad.q.ann. et nō vltra ꝓ pretio mille lib.ſolnēdarū quolibet anno ꝑut capit pro rata.Contingit q̄ vno anno ꝑpter guerrā ex dicto pedagio nihil eſt p ceptum z ꝑpter ſterilitatē ex dictis predijs nil percepit z ꝑpter inſolitā ſuperabundantiā aquarū dicta molendina z edificia ſunt deſtructa:nec poſſunt refici ſine magna impēſa.vnde ex eis ſimiliter nihil perceptum eſt querīr an ꝓ dicto anno debeat fieri remiſſio ꝑtij vel non. ¶Et pri mo q̄ remiſſio fieri nō debeat probaꝫ.nā natura Jctus emptionis z vē ditionis eſt vt Jctu celebrato periculū ꝑtineat ad emptorē.vt.ff.de peri cu.z cōmo.rei ven.l.id qō.z.l.neceſſarie.in ꝑin. z.C.eo.l.j.inſti.de cōtra ben.emp.§.cum aūt.per Lyn.cum ſimili.ſed hic eſt huiuſmodi ergo ꝛc.
2 ¶Scōo probaꝫ ex natura rei empte.nā qñ ius aliqđ emīt.ſufficit ven ditori prestare qđ illud ius ſit:nec curaꝫ quid ex illo iure percipiatur.vt patet in emptione nominis vel hereditatis.vt ꝑts.ff.de here.vel ac. vē. l.ſi nomen.z.l.cū hereditatis.cū ſi.ſed hic empta ſunt iura.ſ. pedagiū qđ eſt ius percipiendi tñ a tranſeuntibus.vt.C.de vect.z cō.l. vectigalia.C. noua vecti.l.j.in fi. Jtē eſt venditus vſuſſructus qui eſt ius.vt.l.j. de vſu fru.ergo non eſt curandū qđ ex ea pecipiaꝫ:ſed ſufficit hoc ius conſtitutū eſſe. ¶Tertio probaꝫ eodē modo ex natura rei empte qñ emitur ſpes vel futurus euentus ſi nil pecipitur periculū eſt emptoꝝ.ff. de here.ven. q̄ ſi in vendica.z.l.ſeq.z.l.nomine.de cōtrahen.emp.l.nec emptio.de ac. emp.l.ſi iactū. ſed hic empta fuit ſpes ſeu futurus euētus qđ apparet ex eo qđ dictum eſt in contractu.ſ.qui percipī poterūt.que verba ſignificāt ſpem et futurū euentum.vt.ff.de iniu.teſta.l.j.z ibi no. Jtem apparet ex eo quod dicit pedagium quod poteſt ſignificare ipſum actum percipiendi.vt.l.cum in plures.§.pe.z qđ ibi not.ff.loca.z.C.de vec.z com.l.ex prestatione. †Sed qñ ipſe actus percipiendi emitur ſemper videꝫ emi ſpes vt.o.l.nec emptio.de contrahē.emp.z.l. ſi iactū.de act.emp.ergo periculum eſt emptoris. ¶†Quarto probatur ex longinquitate tēporis quo
5 non ſolum ille qui emit.ſed ille qui conducit non ad modicū tempus pu ta in.x an.habet vtile dominiū.vt.ff.ſi gager vec.l.ſi.de ſuperfi.l.j.§.quod autem ait.ſed ſi dominiū emiſſet non eſſet dubiū q̄ eſſet periculū empto ris.vt.§.in primis alle.ergo ꝛc. ¶†Quinto probaꝫ ex vnione emptio
6 ne emptionis conſtat enim q̄ hic ꝓ oibus annis vna eſt emptio ꝓ pter vnū pretiū conſtitutū ab initio:hz prestatio ſit diuiſa ꝓpter vnā annorum numerationē.vt.l.cum eiuſdē.de edil.edic.de ꝛtrahē.empt.l. ſi duos.de in diē adie.l.ſi duo.de leg.i.l.ſi ex toto.§.ſi ita.z.l.ſtichū.§.ſu pulatio.de verb.oblig.Sed z ſi ponam⁹ eſſe vnā locationē vnius anni et percipīt decima pars fructuū minus ſolito certū eſt q̄ non fiet remiſ ſio mercedis in aliquo:vt.l.ſi vno.§.cū quedā loc.ita hz decima pars fru ctuum totius tēporis ſit perēpta.nulla fiet diminutio.ergo ꝛc.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Contra qđ debeat fieri remissio ꝑbař. Primo ex natura cõtract' loca. ⁊ cõductionis q̃ est vt pro pter sterilitatez ⁊ alios casus similes fiat remissio mercedis. vt.l. ex ꝺducto §.fi.l.merces.§.vis maior locati.⁊.C.e.l.l3.⁊.l. excepto.,cũ si. fed iſte eſt ℣ locationis vt ꝑbo. ¶Hoc ſic ꝑbař. qđ ðñiũ ad emptorẽ nõ trãſſert nõ põt ðici emptio ⁊ vẽditio. vt.ff.de Ꝺhẽ.emp. lõduenit.⁊.l.cũ manu ſata.§.fi.ff.de Ꝺhen.emp.inſti.de loca.§.itẽ querit. ſed hec eſt huiuſmodi.ergo ⁊c. ¶Preterea ad idẽ q̃ pretiũ ſoluit annuatim nõ põt ðici emptio ⁊ venditio.vt no.C.de iure emp.l.i.¶Et hic eſt modus cognoſcendi emptionẽ a locatione.vt ibi no.⁊.ff.de ſuperfi.l.§.§.in glo.ſup verbo agendo.ſic eſt locatio ergo ⁊c. ¶Scõo ꝓbař ex natura emptionis ⁊ vẽditiõis.nã poſito qđ ſit emptio ei⁹ natura ſic eſt vt ſi fructus vẽdunt fructib⁹ nõ natis emptio nõ Ꝺbař.vt.ff.de Ꝺhen.emp.l.nec emptio.de ꝟbo.ob.l.interdũ.in ꝓin.de cõdi.⁊ demõ.l.i.in fi.ſed hic fructus nõ ſunt nati.ergo nõ eſt eptio.⁊ ſic pretium non debeť ꝑ illo anno. ¶Tertio ꝓbař eodẽ modo.ſ.ex natura venditionis q̃ eſt vt ſi ſub conditione fuerit celebrata ad emptorẽ nõ pertineat periculũ cõditione ceſſante:vt.ff.de peri.⁊ cõmo.rei ven.l.neceſſario.§.qđ ſi pẽdẽte.de cõtrahẽ. emp.l.qđ ſepe.§.in his.ſed iſta vẽditio eſt Ɔcta ſub condi.qđ ptz ex illis verbis q̃ pcipi poterũt:que faciũt cõditionẽ. adeo vt eis non perceptis emptio nõ ſit facta:⁊ pretiũ nõ debeak.vt.l.ſi debitor.§.verißimile.de cõtraben.empt.de vino tri.⁊ oleo leg l.cũ certũ.⁊ qđ vulgariter ðr relationum qs vel qui:iunctũ verbo futuri tpis facit ꝺitionẽ.l.ſtichũ q meus
7 erit.de lega.j.cũ ſi. ¶Quarto ꝓbař ex ſignificatione iſtius verbi põt q̃ de ſui natura nõ ſignificat quandã poſſibilitatẽ ſeu fortunã:ſed requirit actũ perfectũ.l.ſtatuliberos.§.ſi qs ſic acceperit.de ſtatulibe. facit de verb.ſig.l.inter illã. Et alibi verbũ poterit intelligiẽ rebus ſic ſe habẽtibus:⁊ eodẽ ſtatu durãte:vt.l.qđ ſeruius.in fi.de cõdi.ob cau.⁊ ibi no. Iꝫ hic eſt mutatus ſtatus:qz guerra ſterilitas ⁊ deſtructio edificiorũ ſupue
8 nit ergo ⁊c. ¶Quinto ꝓbař ex idẽnitate rõnis. nam que eſt ratio q̃ in emptione ⁊ venditione venditor cõſequit pretiũ ẽt re amiſſa:Iꝫ i locatione ⁊ cõductione fit remiſſio mercedis.glo.aſſignat vnã rõnẽ vẽditor cert at de dãno.nã ſi nõ haberet ptiũ dãnũ ſue rei pateret. Sed locator certat de lucro cũ nihil de ſuo amiſerit.ita no.ff.loc.l.quero.§. itẽ cũ quidã. poſt mediũ glo.magne. Et idẽ no.Ro.in tit.de act.ex loc.circa fi.certe in iſto venditore eſt illa eadẽ ratio.ergo ⁊c. ¶Alliã rationẽ aſſignãt doct.ſ. qz de natura emptiõis eſt vt Ɔctu celebrato res ꝑpetuo ſit penes emptorem ⁊ eius ſit emolumentũ:nõ eſt igiẽ mirũ ſi eius eſt periculum. ſed de natura cõductionis eſt vt emolumentũ ſit cõductoris ad tps: ⁊ ideo nõ ðz in conſequẽs reputari ſi dãnũ ſterilitatis vel ſimile cõicat cũ locatore ad quẽ res locata ðz puenire vt ꝑpetuo ſit penes eũ:⁊ ita no.ꝑ Ly.C.locã.l.legem.ſed in hoc emptore eſt eadem ratio que in cõductore ergo ⁊c. ¶Alliã rationẽ ponit Ja.but.qz res vendita debeť ſicut ſpes:ideo eius interitu debitor liberaťur.vt.l.ſi ex legati cã.de ỽ.ob. Sed in locatione debetur patiẽtia que eſt de futuro.ideoqz nec perire põt qđ nõ eſt ſed qz peremptum factum non eſt teneť ad intereſſe:ſm mercedis remiſſionem vt ipſe no.in.d.ſ.itẽ cum quidã.ſed in hac emptione eſt eadẽ ratio que in cõductione ⁊ locatione: ergo ⁊c. Et ſic breuiter ꝓpter omnimodã ſimilitudinem concluditur qđ illo anno debet fieri remiſſio pretij.

9 Solutio Ðñi noſtri Jeſu Xꝑi noſe innocato ſaluo ſemp iudicio cuiuſlibet melioribus rationibus moti. ¶Videtur q̃ dictus cõtractus locationis fuerit:⁊ ſic debeat fieri remiſſio pretij pro illo anno ſicut in locatione ſit remiſſio mercedis vt dictũ eſt.§.in prima rõne facta ꝑ illa pte.
10 ¶Et qz dico hũc eſſe Ɔctũ locationis. Ad hoc oſtẽdendũ premitto q̃ qñ agit vt in alium trãſſerak ðñium rei vel vſucapiẽdi cõditio pro certo pretio. Et tunc cõſtat q̃ eſt emptio. vt.l.cõuenit.⁊.l.cũ manu ſata in fi.ff. cõtraben.emp. Et ſic loquit totus tit.ff.de cõtrahẽ.emp.C. de inſti.idez ſi agitur vt trãſferak aliud ius vt ſeruitus vſuſfruct⁹.vt.ꝺ.l.cũ manu ſata.§.j.de peri.⁊ cõmo.rei ven.l.neceſſario.§.i.j. de vſufru.l.iij. ¶Alliq̃ agiť vt ille q pecuniã recepit nullũ ius in aliũ trãſſerat: Iꝫ tñ q̃ aliquid faciat vel operet: ⁊ iſto caſu nõ põt eſſe emptio ſed locatio ⁊ conductio. vt.l.itẽ ſi pretio.§.j.loca.de cõtraben.emp.l.cõuenit.⁊.ꝺ.l.cũ manu ſata. in fi.⁊ iſto caſu nõ refert annuũ pretiũ ſeu penſio conſtituatur toto tẽpore an annuatim vel ſingulis meſibus:vt.l.q operis.⁊.ff.loca.l.ea lege.§. locatũ.aliq̃ cõuenit q̃ ille q pecuniã recipit aliquid faciat:⁊ qđ aliquid det:⁊ ſi vtrũq⁹:⁊ tũc aut dare ſeu rem tranſferre venit principaliter aut fieri ꝑ cõſequentiã:⁊ erit emptio.vt.ff.loca.l.ij.§.j.inſti.eo.§.item queriť nã ibi hoc principaliter agiť vt artifex det mihi annulos certe forme:q̃ autem ipſe faciat hoc venit ex quadã cõſequentia:qz ipſe alias dare non põt aut fieri venit principaliter: rem tradi venit per conſequentiã.⁊ erit locatio ⁊ cõductio:vt.ff.loca.l.item ſi pretio.§.inſula.nã ibi opera principaliter locaſ.dare aũt venit ex quadã cõſequẽtia.ſ.qz edificat ꝛ alieno q̃ñ dubitatur qđ iſtorum veniat principaliter vt in caſu propoſito nam hic eſt dubium vtrum principaliter veniat datio ſiue trãſlatio dñij fructuũ pcipiẽdorũ vel iure vſuſfructus patiẽtia aũt.ſ.qz patianť iſtũ emptorem vti frui veniat ex quadam conſequentia ſicut in vſufructu.vt.l.iij.§. dare.ff.de vſufructu.an ecõtra:ſcz q̃ patientia principaliter:fructus aũt faciat ſuos ex quadã cõſequẽtia ſicut in quolibet alio colono q̃ conducit fundũ ⁊ ðñs principalis teneť ad patientiã.vt.l. qui merces.§. q fundũ. et.l.ſi in lege.§.colonus eum.ff.eo.ti.⁊ ſic põt eſſe dubium an ſit emptio vel locatio ⁊ iſto caſu gl.ſingularis ðat doctrinã.ſ.qđ pretiũ et mercedis quantitas faciat diſcerni emptorem a cõductore.ita not.ff.de ſupſi.l.i.§. j.in glo.ſuper verbo agẽdo quid vult dicere:certe nõ curãt de noie.ſ.an fuerunt Ꝺhentes ſi noĩe pretij vel mercedis:qz in hoc non eſt vis: vt in dicta glo.ſed hoc alia glo.declarat.ſ.q̃ pretiũ eſt vnũ ⁊ certũ merces vero ꝑ ſingulos annos ſoluitur.ita not.C.de iure emp.l.ij.⁊ qđ ibi tenent doc.ſi ergo pretium vnũ eſſet conſtitutũ q̃ non ſoleret annuatim eſſet emptio et venditio:⁊ quid ſi eſſet emptio dicã.j.ſed q̃ñ pretiũ debet annuatim ſolui apparet quod eſt mercedis conſtitutio que fit pro patiẽtia que ſingulis annis ꝓeſtatur ⁊ ſic erit locatio ⁊ cõductio:⁊ ſic ðz fieri remiſſio ſicut in locatione: ⁊ hoc ꝓbatur ꝑ dictas glo.hoc ſuadet etiã ratio q̃ñ pretium ſeu merces ſoluiť ſingulis annis non videť dominus velle trãſferre aliquod ius.ad hoc vt ſi ille ceſſet in ſolutione poſſit eum de predio eꝓellere.vt.l.quero.§.inter locatore.ff.loca.de pub.l. vectigalia.§.ſi.ſecus q̃ñ pretiũ ſimul ſoluitur ⁊ hoc etiam ꝓbatur in.l. itẽ queritur.§.qui impleto.vbi de locatiõe fundorũ ſemper habetur reſpectus
11 ad annuam ꝓeſtationẽ. ¶Et hoc modo debet intelligi.ff. de iure do. l.ſi vſuſfructus.vbi ðcit tex.vel locet vel vendat.intelligendũ eſt locet.ſ. certa mercede cõſtituta ſingulis annis emptione conſtituta ꝑ toto tẽpore.⁊ ita reperi poſtillatũ ꝑ quoſdã doct.antiquos ſic intelligi debet de vſufru.l.arboribus.§.vſufruc.ibi locare vel vendere.de bo.auto.iud. poſ.l. ſi venditis.§.j.⁊.l. ait ꝓetor in cauſa.etiã ſic debet intelligi in cle. de reb.eccle. nõ alie.c.j.in fi.oũ ponit de locatione ⁊ cõductione fructuũ hoc etiã ptz ex eo q̃ oẽs leges loquẽtes de loca.fundi regulariter loquũtur cũ merces annua vel menſtrua conſtituatur:vt.C.loca.l. Iꝫ.ff.eo.l. itẽ queritur.§.qui impleto.⁊.l.ſi in lege.§.ſi domus.⁊.§.ſeq.de pu.l.vectigalia §. ſi de fideiuſ.l.ſi a colono.⁊.l.fideiuſſores.§.ꝓo aurelio.cũ infinitis ſi ſimilis arguendi modus ad cõtractus cognoſcẽdos fit per glo.⁊ Ly.
12 C.de re.pmu.l.j.in vltima glo. ¶Cũ dubitať qualiter cognoſcit Ɔctus permutationis a contractu do vt des.inſpice qualiter loquunť leges de hoc tractãtes. Jdẽ habemus in cognoſcẽdo vectigal a tributo inſpicimus qño loquunť leges de hoc tractãtes.vt.l.ij.§.j.ff.de pub. ita hoc ex modo Ꝺhendi inſpicimus quis cõtractus ſit. Jtã ſi ſolũ inſpiceres verba vendo vel loco eſſet imponere legẽ verbis.⁊ qđ iſta verba nõ ſunt curanda qz ſi ðcatur do ad affectum Iꝫ nõ vtať verbo locationis tñ erit locatio nõ venditio.vt extra de loca.c.ij.ſic ⁊ Spe.cũ tractat de loca. ponẽ do formas cõtractus ſemp ponit de annua preſta.in tit.de loca. Sed cũ ponit de venditione fructuum ponit de vno pretio qđ ab initio ſoluiť in tit.de emp.⁊ vendi.§.i. Et ſic apparet q̃ eſt locatio ⁊ cõductio ⁊ ſic debet fieri remiſſio pretij ꝓ illo anno.non ob.qđ pretium vnũ fuit conſtitutum ab initio qz ſi ſolutio diuiſa per annos ſoluaſ nõ curať de modo cõſtituendi ex hoc enim apparet illud vnũ pretium cõſtitutũ nõ eſſe ex pretio ſingulorũ annorũ:⁊ ſic perinde eſt ac ſi pretium eſſet cõſtitutũ ſingulis annis.vt.l.ediles aiũt.§.ſi.in glo.q̃ incipit.ſ.vnico.de edil.edic. Nec ob.qđ ðr in cõtractu emit ⁊c.qz accipit.i.cõducit.vt.C.lo.l.hꝛ q.⁊.ff.eo.l. ea lege.§ locauit.de pub.l.quoties.§.ſi.facit de act.emp.l.veteres.⁊.l.ſeq. Nec ob.qđ vſi ſunt ꝟbo pretio ⁊c.qz pretiũ ponit ꝑ mercede.vt.ff.loca.l. ea lege.§ locauit.⁊.l.inſulã.§.qui edẽ. ¶Sciendum tñ eſt q̃ eſt quedã glo. que videtur aduerſari predictis.ff.qui.mo.vſufru.amit.l.pomp.querit §.j.in glo.ſ.que incipit.ſed qđ nocet.que videť velle q̃ pretium conſtituiť ſingulis annis:⁊ tũc ſit emptio:tñ illam nõ puto bene dicere vt ex predictis ptz.eſt quedam alia.ff.de contraben.emp.l.fundi partẽ.ſm vnã lec. que videť ſentire ꝓtra.tñ illa lec.nõ placet.poſito tñ q̃ tanꝯ iudeus nolles a verbis recedere:ſed velles dicere hunc eſſe cõtractũ emptionis tñ
13 adhuc dico idem iuris eſſe quod ſupra dixi:qz iudicabitur ſicut de locatis ꝑter ſolutionẽ q̃ annuatim fit.qđ ſic ꝓbo. ¶Certũ eſt q̃ ſuperficies trãſferť in aliũ vel ꝑ loca.vel ꝑ vẽditionẽ.l.j.§.j.de ſuperfi. Sed conſtat qđ ſi ſuperficiarius ſupficie nõ põt vti fit ei remiſſio eius qđ annuatim eſt ſoluendũ.l.inter quos.§.dãni.⁊ ibi no.de dã.infec.ergo apparet q̃ nõ eſt hoc ꝑcipuũ in loca.ſed idẽ in emptione que habet ſimilitudinem cũ ea.preterea emptio ⁊ venditio locatio ⁊ conductio eiſdem iuris regulis cõſtituntur:vt.ff.loca.l.ij.in ꝓin. maxime vbi eſt eadẽ ratio ſed in emp.eſt per oĩa eadẽ ratio q̃ in cõductione vt ꝑbatũ eſt.§.in vltima ratione facta pro iſta parte.ergo ⁊c. Pro hoc faciunt leges ſupra allegate que hoc videnť ponere pro eodẽ.ſ.locare vel fructus vẽdere.vt.in.d.l. in venditione.§.j.⁊.l.pretor.§.in cũ de bo.aut.iudi.poſ.et in.c.j. in fi. de re. eccle.non alie.in ele.de vſufru.l.arboribus.cũ ſi.Preterea etiã ſi poneremus hunc nõ eſſe cõtractũ locationis ⁊ cõductionis nec emptionis ⁊ vẽditionis:ſed innominatum in quo aliqđ annuũ preſtať tñ pro illo ðz fieri remiſſio.vt.C.loca.lꝫ.⁊ eſt caſus.⁊ glo.expreſſa.C.eo.tit.l.excepto.⁊ ſic apparet qđ hoc nõ eſt precipuũ in Ɔctu locationis⁊ cõductionis:ſed idẽ in aliis Ɔctibus habẽtibus eandẽ rationem. ¶Preterea hoc videtur in tributis q̃ annuatim ſoluuntur vt ſi fructus percipi non poſſunt nõ deberi.vt.ff.de cenſibus.l.forma.§.illã.⁊ tñ cõſtat q̃ tributũ nõ debeť ex Ɔctu emptionis:ſed ex lege. ¶Et predicta vera q̃ñ pretiũ annuatim
14 ſoluiť:ſed ſi ponã totũ pretiũ vno tpe vt in ꝓin. eſſe ſolutũ tũc dicerem eſſe emptionẽ ⁊ vẽditionẽ ꝑ glo.⁊.ll.§.allegatas. ¶An aũt tũc debeat fieri remiſſio ⁊ qđ inris tũc eſt aduertendum q̃ ſit illud qđ emptum eſt. ¶Et primo videamus de pedagio ⁊ certe pedagium poteſt accipi pro eo quod

eo qđ ex pedagio pcipiť ſicut ðcit de vecti.vt.l.de publi.l.j.§.j.in glo.ibi vectigal eſt qđ ꝓſtatur ⁊c. Jtẽ no.C.de vecti.⁊ cõmi.in rub.⁊ ſi hoc modo accipiť vendereť ipſum corpus nummorũ qđ percipereť ex vectigali Iꝫ iſtud verũ eſſet cũ pedagiũ ſeu vectigal percipereť a ciuitate: ⁊ ita dareť ipſi emptori:⁊ ſic id qđ pcipiť nõ vť emptũ cũ nũq̃ fuerit ciuitatis:vt ſtatim dicã in fructib⁹. Scõo modo põt accipi pedagiũ vt dicať emiſſe ipm ius percipiẽdi pegagiũ qđ ipſi ciuitati cõpetit. Tertio modo põt intelligiť dicit emiſſe ipſam ꝑceptionẽ pedagij ⁊ cõmoditatis pcipiẽdi ſicut videmus in vſufru.aliud enim eſt emere ius vſuſfructus.aliud ꝑceptio nẽ fructuũ ſeu cõmoditatẽ vtendi iſtud enim facti eſt.vt.ff.de iure do.l. ſi vſuſfruct⁹.de pericu.⁊ cõ.rei vẽ.l.neceſſario.§.ſi.et ibi not.de vſufru.l. arboribus.§.vſufru. Quod iſtorũ ſit emptũ poſſet dubitari. Dico q̃ Iꝫ q̃ñ ꝑcedit Ɔctus habilis ⁊ traditio vt res tradita ꝑpetuo ſit penes recipiẽtẽ in dubio videat trãſferri plenũ ius.ff.de iure do.l.fructus.§. fin. cũ.l.ſeq.⁊ pro dote.l.j.tñ in caſu ꝓpoſito cũ iſta iura nõ poſſint trãſferri niſi ad tps.vt.ff.de ſerui.l.iij.intelligãt vẽdita eſſe ipſam ꝑceptionẽ fructuũ ſeu pcipiendi cõmoditatẽ.vt.ꝺ.l.neceſſario.§.fi.de pericu.⁊ cõmo. rei ven.⁊ de vſufru.leg.l.ſi cũ vſufructuarius.§.fi.Si vero aliqua pas remanet tunc vſuſfructus integre remaneret.vt.ꝺ.l.ſi cui inſule.de vſufru.⁊ ideo eſtvidendum ad qđ pertineat refectio cum requirat magnã impenſam ⁊ videtur q̃ ðns ꝓprietatis non cogať reficere.vt.l.bactenus.de vſufru.⁊ l.ſi cum vſufructuarius.in fi. ¶Primo videtur q̃ ad ipſum vſufructuarium talis impenſa ptineat:Iꝫ impenſam a dño repetat vt no. ðcit glo. de dã.infe.l.dãni.§.ei cui. Et ecõtra videť q̃ dominus teneatur reficere aĩs tenetur ad intereſſe:vt.l.ex conducto.in ꝓin.eo.tit.ſol.ðco q̃ cũ iſte ſit fructuarius omnem rei curam recepiſſe videtur.vt in.l.j. in fi.⁊.l. ſeq. ff.vſufru.qđad.ca.⁊ in hoc videť a domino ꝓprietatis ꝑcurator conſtitutus in rem ſuam.vt.l.j in fi.⁊.l.ſeq.ff.de ope.no.nũ. ¶Et ex hoc cõcludo qđ ipſa cura ⁊ ſolicitudo refectionis indiſtincte pertineat ad vſufructuariũ.vt.l.inter fructuarium.de dam.infec. vbi caſus. vnde ſi vſufructuarius vult agere cõtra dñm ꝓprietatis pro pecunia refectionis ne forte ipſe pro illa pecunia habenda cogatur vendere res ſuas poteſt vt.ff.man.l.ſi vero non re.§.fi.⁊.l.ſi mandato meo.in ꝓin.cũ habeat ad hoc mandatum.vt.§.probatum eſt. non enim eſt facile ſoluere ⁊ poſtea repetere.vt.l.ſi pubitetur.in ꝓin.de fideiuſ.⁊.l.ſi ſtipulatus.in ꝓinc.eo. titu.de compen.l.i.⁊.ij. Si vero ipſe fructuarius vellet reficere ſua pecunia poſſet nec poſſet a dño ꝓhiberi.vt.l.bactenus.§.neratius. de vſufr. ¶Et illam pecuniam qua expendit poſſet repetere.vt.l.omniũ.de vſufru.⁊ quod not.in.l.ſi cuius.§.idem queſitum.de vſufru.ſed qua actione glo.ðcit neg.geſt.vt no.in.d.l.omniũ.⁊.d.l.dãni.§.ſi cuius.deꝺ.infec.

Alterius puto q̃ repetatur actione mãdati cũ videať cõſtitutus ꝑcura tor vt dictũ eſt.nõ enim põt agi nego.geſt. cum hoc faciat ex neceſſitate. vt.ff.fami.herciſ.l.heredẽ.§.ſi vnus.cõe enim negotiũ magis q̃ alteri⁹ geſſit.ꝓbatur expreſſius de bo.auto.iudi.poſ.l.ꝓtor.§.⁊ generaliter non ob.qđ ðz fructuariũ poſſe cogi nõ reficere. vt.l.bactenus. qz verum eſt ſi vult carere vſufructu.vt.ꝺ.l.cũ vſufructuari⁹.de vſufr. aĩs bene cogitur.vt.ꝺ.l.inter fructuariũ.de dam.infec. Nec ob.qđ no.in.ꝺ.l.dãni §. titius.qz verum eſt q̃ talis expenſa ad eũ pertineat.ita q̃ cũ petere poſſit alia actione⁊ alio modo ſibi cõſulere ceſſat cautio dãni infecti que eſt ſubſidiaria.nec obſt.qđ ðcitur dñm non teneri qz verũ eſt ſi vult carere iure dominij an ipſo nõ reficiẽte expenſas iure dñij ꝓiuak.vt.ff. de dã. infec.l.quis.in fi.⁊.l.ſi tibi ꝓprietarius. ¶Hoc premiſſo in qõne ꝓpoſita an debeat fieri remiſſio:dico q̃ non:qz caſus fortuitus nõ poteſt imputari dño.vt.§.ꝓbatũ eſt.nec etiã culpa refectionis nõ facte cum pertineat ad fructuariũ vt ðxi:ſed poſſet fructuarius petere intereſſe rõne q̃titatis ſibi nõ ſolute.ſile in emphyteota.vt no.ꝑ Ly.C.de iur.emphy. l.j.in fi.ex his apparet reſpõſio ad oĩa ðtraria.§.in allegationib⁹ facta. ¶Reſtat vt reſpondeamus ad quedã q̃ poſſunt allegari cõtra id quod ðxi q̃ ꝑter annuã preſtationẽ eſt locatio. Et primo nõ obſtat qđ fuit vnũ pretiũ eſtitutũ:Iꝫ ſolutio diuiſa q tpa q̃ illa inſpectio ꝓtime locationis habeť in legatis ⁊ alijs ſimplicib⁹ obligationibus. Sed in obligationibus reſpectiuis vnitas pretij nõ inſpicitur ſi fuit habitus reſpectus ad ſingula.vt ecce ſi plures res emunť vno pretio ðr vna emptio vt
17 ꝑbař.§.in quinta rõne ꝓime partis. †Sed pone q̃ emi plures res pro pretio centũ.ſ.ꝑ pro tali ⁊.ꝑ pro tali ⁊c.ita q̃ Iꝫ ſit vnũ pretiũ tñ eſt habitus certus reſpectu ad pretia ſingularũ rerũ certe plures dicunť venditiones.vt.ff.de edi.edic.l.ediles aũt.in fi.⁊ in glo.q̃ incipit vnico.quã no. ita in ꝓpoſito:Iꝫ ab initio fuerit vnũ pretiũ tñ boc fuit reſpectus cuiuslibet anni pro rata vt ptz ex themate:ideo pinde eſt ac ſi ſingulariter pro quolibet anno eſſet cõſtitutũ pretium erit merces.non obſtat qđ vſi ſunt verbo emit ⁊ vendidit vt ðxi.nã verbũ emere ꝓnit pro cõducere.vt.C. loca.l.ei qui inſulam.§.qui edem.de publi.l. ceſar.⁊ hoc ponit Boſſire.de
18 iure ca.in ſumma.de loca.arg.l.veteris.de actio.emp. ¶Nõ obſtat qđ vſi ſunt boc vocabulo pretio nã Iꝫ quedã glo.ſingularis velit dicere q̃ boc nomen ſolũmodo cõtractui emptionis ⁊ vẽditionis cõgruat. vt.C. de predijs.cum.l.ſi.⁊ ibi no.tñ hoc verbũ pretiũ:interdũ ponit ꝑ mercede.vt no.ꝑ Azo.in ſumma.C.loca.§.j.⁊ probatur.ff.loca.l.qui inſulam. §.qui edẽ.⁊.l.ea lege.§.locauit.⁊.ff.de acqui.poſ.l.ſi quis ante.circa fi.

¶Diſputata fuit hec queſtio per me Barto.de ſagoferrato.minimum legum doctorem.

1 ¶Si eſt data poteſtas prioribus per cõe ſuper abundantia fruměti quã nõ habebat ⁊ conuentum ſit de certa mercede per eos tanꝯ priores an cõe teneak ad illam ſoluendam.⁊ nu.8.

2 Quod geri poteſt duplici iure videť geri iure quo res melius valet ⁊ gerenti licet.

3 Habens officium ſi gerit aliquid ſuper re ad officium ſpectantev detur illud contemplatione officij gerere.

4 Si mandatur alicui ⁊ in eũ plenũ ius trãſferť geſtũ ꝑ ipſum nomine ꝓprio valet in preindiciũ mandantis.

Conceſſa poteſtate per capitulũ aliquibus eligendi prelatum videť donatum illis ius eligendi.

5 Dominus vt teneatur pro geſtis cũ prepoſito ab eo ad aliquod negotiũ Ɔbens debet ſcire ad hoc illũ eſſe prepoſitũ ⁊ ſe in hoc cõtrahere.

6 Contrahere in dubio quis videť nomine ꝓprio ⁊ non nomine officij vel autoritatis extranee.

7 Officialis cui fuit aligd cõceſſum ꝙ ad ipſius officiũ nõ ſpectabat ⁊ faciat actũ intelligiť illũ facere autoritate cõcedentis non ꝓpria.

8 Jurisditio ordinaria vť ꝓceſſa q̃ñ cõcedik vnũ negotiũ vniuerſale.

¶Queſtio.v.

1 Adunantia generalis cõis †Peruſij conceſſit prioribꝰ ptãtem ⁊ baliã ad certũ tps diſponẽdi ⁊ ordinãdi Ɔbendi ⁊ cõe obligãdi ſup abundantia fruměti habẽdi in ciuitate peruſij qõ alꝰ ad ipſoꝝ priorũ officiũ nõ ſpectabat qui priores miſerũt quendam florentinũ in ſiciliã ꝑ frumento certa ei pro mercede quantitate ꝓmiſſa ⁊ non digerũt ſe hoc facere ex autoritate ⁊ baliã eis cõceſſa ab abũdãtia generali:per florentinũ ex pte ſui impletum fuit qõ conuenit. Querit an cõe peruſij ſibi teneať ad ꝓſtandã dictã ꝙtitatẽ ꝑ mercede ꝓmiſſa vel non:⁊ q̃ cõe teneať oſtendit plurib⁹ rõnibus. ¶Primo ſic.qñ qs ðz teſtatem aliqđ faciendi ⁊ illud facit valet qõ facit Iꝫ non exprimat. vnde autoritatẽ ðz imo qõ plus eſt ſi diſponẽs etiã ignoret ſe autoritatẽ habere.vt.ff.de iudi.l.ij.§.j.de ẽdi.⁊ demon.l.multu.de inſti.l. habeat.in ꝓin. Sed iſti priores habebant autoritatem.ergo Iꝫ nõ expreſſerint cõe
2 obligatũ eſt. ¶Scõo ſic.qñ aliquid põt geri duplici iure ſemp vť geri eo iure quo res melius ꝟz ⁊ quo melius gerenti Iꝫ vt.ff.de teſt.mil.l.iij. extra de preben.c.niſi.vbi boc vť expreſſum ꝓ boc totũ illud generale in dubio debemus intelligere vt res potius valeat q̃ pereat.vt.l. quoties.de re.ou.de ver.ob.quoties cũ ſi.ergo in propoſito videnť priores cõtraxiſſe autoritate adũnãtie gẽalis vt ſic valeat. ¶Tertio ſic qñ ille qui ðz offiñ aliquid gerit ſup er re ad illud officiũ ſpectante in dubio vť

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

gerere cõtẽplatione ofiicii nõ se obligandi.vt.ff.de neg.gest.nesennius. de insti.l.fi.ꝛ de admi.tu.l.cũ post.ℌ j.ꝛ no qñ ex facto tu.l. post mortem. ℌ.i.ergo hic in dubio videñ priores Ihisse autoritate adunantie gñalis

¶Quarto sic paria sunt mãdatũ ꝓcedere vt ratihabitione sequi.vt.l.fi. C.ad mace.ff.de so.l.ratũ.de re.in.c.ratihabitio.lib.vj.cũ fi.sed qñ aliqs Ictus celebrak cũ aliquo q alicui⁹ negotia gerit lz hoc nõ fiat mandato dñi tũ ratihabitione secuta dñs tenek.vt.C.qõ cũ eo.l.ei qui.in fi.et not. de neg.gest.l.fi pupi.ℌ.j.ꝛ no.ff de admi.tu.l.tutores q post.ℌ.aduersus.

Si igiꝫ ratihabitio sequẽs faceret cõe teneri:ergo ꝛ mãdatũ precedẽs in
4 casu ergo ꝓposito teneak cõe. ¶Quinto sic.qñ alicui aliqd mãdatur ꝛ in eũ plenũ ius trãsferk.tũc etiã fi ille mãdatarius gerat nõe ꝓprio valet qõ agiꝫ in preindiciũ mãdãtis.vt de dona.l.fi tibi dederim.ꝛ ita not. facit.l.hoc iure.ℌ.si qs dederit.eo.tit.sed adunantia gñalis concedendo prioribus cũ habeat ptãtem transtulit in eos iurisditionẽ ordinariã super hoc.vt.l.fi.C.de iurisdi.iudi.ꝛ no.ff.eo.tit.l.moze.ꝛ sic modo tanꝫ hoc cõpetat officio prioratus poterũt sup hoc vt priores Ihere ꝛ cõmune obligabiꝫ ꝓ hoc optime ℌ no.extra de elec.c.in causis.ꝛ qõ ibi not. per glo.ꝛ Inn⁹.vbi dicik q qñ caplin cõcedit aliquib⁹ q eligant ꝑlatũ vi detur eis istud ius eligẽdi donatũ:ꝛ sic nõ eligũt autoritate capituli sed ex potestate ipsorũ. ¶Sexto sic ꝓbak singulariter p casus pluriũ legum.ꝓmo p.l.res.ℌ.fi.cũ seq.q incipit nõ tñ.ꝛ.l.ℌ.ℌ.pe.ff.de iure fisc.vbi lz delator nõ dicat deferre alieno mãdato tũ ille q mandauit punik et sic nõ est necesse q in executione actus mãdatarius dicat se facere mãdato alterius. ¶Scõo sic ꝓbaꝫ p.l.q seruũ.versi.nisi quasi defensor.ꝛ vbi.idẽ de interro.act.vbi manifeste colligiꝫ idẽ esse sine ego sim in iudicio quasi defensor alterius sine ℌm meo noie si ꝓmo tũ in veritate mãdatũ precesserit.Tertio p.l.post dotis so.ma.ℌm lec.Wy. vbi videk pater stipulari procuratorio noie filie.lz nõ exprimat.Quarto p.l.bis qui.ℌ.vnde quẽ ritur.ꝛ.ℌ.si autẽ.ff.de manumiss.vbi qs emit seruũ ꝓprio noie ꝛ tũ pro pter mandatũ qõ precessit teneꝫ ac si fuisset expressum ꝓcuratorio noie alterius. Quinto p.l.si mandato titij.ℌ.j.ff.man.ꝛ.C.de dolo.l.i. vbi ille fideiussor qui emit suo noie tenek mãdati ꝓpter precedens mãdatũ ac si emisset nomine principalis. Ex quib⁹ oibus cõcluditur cõe teneri licet non fuerit dictum de autoritate ꝛ balia adunantie generalis.

5 Ontra qõ cõe nõ teneak plurib⁹ rõnib⁹. ¶Primo sic ad hoc vt dñs obligeꝫ p eũ quẽ ꝓposuit ad aliquod negotiũ exercendũ est necesse vt ille qui cũ tali pre positus est ꝛtalit sciat illũ ad hoc ꝓpositũ esse.ꝛ etiã i hoc sciat se cõrahere.vt.ff.de exerci.l.ij.ℌ.j.ꝛ.ij.no.eo.ti.l.j.circa ꝓin.in ter tia glo.sed in qõne nostra nõ ꝓponiꝫ q ille florẽtinus scinerit ꝓprio⁹ esse cõcessam illã baliã nec est ꝓsumptio q scinerit cũ est forensis. vt.l. fi.ff de decre.ab or.fa.ꝛ extra de cõsti.c.j.ꝛ.ij. Et qz est regula q ignoran tia ꝓsumit:ergo cõe nõ tenek. ¶Scõo sic semꝑ cũ aliqs Ihit vꝑ contra here cõtemplatione ofiicii qõ exprimit.vt.l.fi.de instit.ꝛ.l cũ post.de admi.tu.ꝛ no.in.l.post mortẽ.ℌ.j.ff.qñ ex fac.tuto. Sed hic priores Ihẽdo solũ officiũ prioratus expresserunt nõ autẽ adunantie generalis. sed ex officio q in Ictibus nõ poterat cõe obligare. ¶Tertio sic regula est q persona extrinsecus nõ subintelligak.vt.ff.de verb.obli.l. si stipulatus. ℌ.chrysogonus.ꝛ sic magis suo noie q̃ noie alieno qs ꝓsumik generere.vt l.ꝛ magis.ff.de sol.ꝛ.ff.mãdati l.papi.de in rem verso.l.si filius. ergo in hac obli.nõ subintelligiꝫ qõ hoc fiat autoritate adunãtie:ergo cõe nõ te
6 netur. ¶Quarto sic nomẽ officij vel autoritatis extranee nunq̃ subin telligiꝫ:lz in dubio qs tãq̃ ipse Ihere vꝑ.vt.ff.de iure do.l. cũ pater.vbi officium curatoris nõ subintelligiꝫ.vt.C.cre.cuic.pig.non debe.l.j.ꝛ.ij. ibi non intelligiꝫ qs vẽdere iure creditoris nisi exprimaꝛ vt.ff.loc.l.si qs ℌ.pe.vbi nõ intelligiꝫ qs locare tanꝫ fructuarius nisi hoc exprimaꝛ: et sic nõ intelligiꝫ facere autoritate adunantie gñalis nisi fuerit expressum
7 ergo ꝛc. ¶Quinto sic:qñ alicui officiali cõcedik vt aliquid faciat quod als ad ipsius ofiiciũ nõ spectabat intelligiꝫ qõ faciat autoritate superio ris cõcedentis nõ autoritate ꝓpria.vt extra de rescri.c.cũ aliquibus.li. vi.ꝛ longa differẽtia est vtrũ quis faciat autoritate ꝓpria an autoritate apostolica vt Ize sup.neg.prela.c.i.in cle.cũ concor.ibi positis.sed hic nõ fecit autoritate superioris sed adunantie gñalis ergo ꝛc. ¶Sexto ꝓbaꝫ per casus pluriũ legũ.primo per.l.cassius.ff. de so.cũ si.ibi notatis. vbi illud qõ mihi mãdak qõ faciãt noie alieno si faciã noie ꝓprio non valet. Scõo per.l.iij.ℌ.sed ꝛ qõ de tutore.ver.sed ꝛ qd tutor.ff.iud.sol. vbi non sufficit quẽ esse tutorẽ nisi vt tutor administret. Tertio p.l. si ego. cũ sua glo.qõ vi aut clã. vbi factũ eius qui a me hz mãdatũ nõ nocet mihi nisi noie meo agat. Quarto p.l.si vnus.ℌ.j.ff.p socio. vbi factũ socij non no cet societati nisi societatis noie gestũ sit.facit qõ no.e.ti.l.actio.ℌ.j. Quin to p.l.j.ℌ.pe.ꝛ fi.ff.de in rẽ verso. vbi vꝑ qõ nõ aliter teneꝫ dñs vel pater nisi hoc aio gesserit filius vel seruus vt in re ofiii vel pris vertereꝫ. et illa actio equiparaꝫ actioni mãdati.l.i.de neg.gest.ꝛ eo.tit.l.iij.ℌ.j. ver.regu lariter. Et sic in mãdato op3 qõ fiat aio explicãdi mãdatũ qõ hic non est factum cõcluditur ergo cõmune ꝓrusij non teneri.

Olutio. Dñi nostri Jesu Christi noie inuocato. di co circa ꝑdictã qõnem duo esse cõsideranda.

¶Primo an post reformationẽ ꝑdictã factã ab adunãtia ge nerali ꝓuisio supabũdãtie ptineret ad ipsor⁹ prior⁹ officiũ vt sic hoc possint vt priores ex offo prior⁹ vigore officij prioratꝰ.lz ante re-

formationẽ nõ possent. ¶Scõo est videndũ posito q hoc nõ possent ex vigore ipsor⁹ officij an si nõ exprimũt se facere autoritate adunantie cõe teneak. ¶Et circa ꝓmũ dico verba reformationis esse diligenter in
8 spiciẽda.si enim hoc ꝓcedik officio vt qz dicũt q ad officium prior⁹ ptineat ꝛc.ꝛ tunc priores poterũt iure suo.si vero dicerẽt vba q hoc possit autoritate adunãtie gñalis ꝛ ilia verba:tũc hoc nõ possent ex vigore eo rum officij hoc ꝓbaꝫ in ꝓmio insti.circa mediũ.de vet.iu.enu.l.j.ℌ.oia efi.ff.de offi.eius cui mãdatũ.et iu.l.j.ℌ.q mãdatũ.de iur.om.iudi.l.solet.Et hoc magis est expressuꝫ.extra de cle.egro.c.j.lib.vj.ꝛ de supplẽ.neg.pla. c.j.in clem.de reli.do.c.qz ꝓtingit.ℌ.j.in cle.Si vo verba sunt dubia ꝛ in
9 nfa.q.tũc mittiꝫ ipsis prioribꝰ vnũ factũ ꝓticulare ꝛ iter certas ꝑsonas vel de certa re ꝛ tũc in dubio intelligiꝫ autoritate adunatiõis gñalis nõ ipsorũ ꝓpria.casus est expressus extra de rescrip.c.cũ aliquibus.lib.vi.

Jurisditio tẽm ordinaria nõ cediꝫ in re certa vel particulari casu.ar.ff. de testa.tu.l.certa.ℌ.dz dari cuidã vniuersali administratori vt statim di cam.Si vero cõcediꝫ vnũ negotiũ vniuersale vt in q.nostra:vbi cõcediꝫ prouisio superabundantie:tũc vꝑ ꝓcedi iurisditio ordinaria:qõ ꝓbatur. Quia vniuersitas hoc põt.l.fi.C.de iur.om.iu.ff.e.l.ꝛ qz.ꝛ ibi no.Sed cõ cedendo aliquã administrationẽ vniuersalẽ in dubio vꝑ cõcedere iurisdi tionẽ ordinariã.vt.l.j.in ꝓin.ꝛ.ℌ.ꝛ vbẽ.ff.de offi ꝓfec.vrb.ꝛ.C. vbi et apud quẽ.l.fi.ibi certe administratori cui iurisditio inest ꝛc.vt in aut.ha bita.C.ne ℌ.ꝓ patre.vbi doctoribus cõcediꝫ iurisditio in scholares ꝛ cõstat q illa est iurisditio ordinaria. Et sic in casu ꝓposito si hoc fecerũt tanꝫ priores cũ hoc cõpetat ipsi officio tanꝫ iurisditio ordinaria.l.mu nicipali hoc cõcedente nõ esset necesse q fieret mentio de autoritate adu nantie generalis.ꝓ hoc est tex.ff.qõ vi aut[cla].l.iij.ℌ.nõ tñ.vbi plane ibi hoc ita verũ est ꝛc. ¶Circa scõm vero posito q ꝓc nõ possint facere autoritate eor⁹ officij:an si nõ exprimãt autoritate adunantie gñalis cõe teneak. Hic est aduertendũ qñq̃ Jbitur cũ eo q hz mandatũ vel admini strationẽ ab alio simpliciter hoc modo titius promisit ꝛc.nõ adiecto no mine alterius.ꝛ hoc casu q Jctus põt intelligi celebratus nomine ipsi⁹ ꝓprio:ideo alius a quo habet officiũ forte nõ est obligatus.et ad hoc cõcludunt oẽs rationes facte ꝓ illa parte q cõe nõ teneꝫ qõ tñ hic nõ examino.qz esset longum:sed examinabo in repeti.quam intendo facere de.l.si post mortem.ff.qñ ex fac.tuto.ꝛc.

¶Disputata fuit hec questio per me Barto.de sagoferrato minimum inter legum doct.

1 ¶Carceratus indebite sed iuste recõmendatus an possit peti q relaxetur non obstante iusta recõmendatione.ꝛ nu.15.
2 Spoliatus ante oia dz restitui nec illa exceptio põt opponi.ꝛ nu.19.
3 Per iudicem potest alteri queri ꝛ ex eius facto.ꝛ nu.20.
4 Interdictum recuperãde cõpetit contra spoliantem tñ.
5 Utens actione cum adminiculo altertius debet illa vti cum sua causa suisq̃ vitijs.
6 Factum contra ius sicut nõ tenet ita nec quod sequiꝫ ob id vel ex eo.
7 Cõmentariẽsis siue custos carcerũ dz dispositari⁹ carceratorũ.ꝛ nu.14.
8 Interdictum recuperãde cõpetit contra spoliantem tñ.
9 Verus creditor põt agere cõtra putatiuũ creditorẽ vt sibi restituat qõ ad eum peruenit de bonis debitoris indebite.
10 Actus preparatorius alterius etiã nõ iuridice factus prodest alijs ve re ius habentibus licet non ꝓsit facienti.
11 Captura lz sit inutilis in ꝑsona vnius potest esse ꝓparatio vtilis in ꝑsona alterius.
12 Actus naturalis etiã per violentiã factus ne aliquis cum dãno alteri⁹ locupletetur:ꝛ si non ꝓsit facienti prodest alijs in interruptione pre scriptionis si per vim de fundo expellitur.
13 Debitor qñ timetur de fuga potest licite detineri.
16 Capi extra territorium q quis non possit.
17 Intellectus ad tex.in.l.sed eximendi.in.ℌ.item si quis.ff.ne quis eũ qui in ius vo.est vi exi.
18 Dolus simplex non egreditur personam committentis.
21 Intellectus ad tex.in.l.cũ a te.ff.de vi ꝛ vi arma.
22 Quando captus per vim ꝛ indebite petit se restitui ista cognitio summa tim est examinanda ꝛ non ordinarie.

¶Questio.vj.

1 Lapus Fuit captus ꝛꝛ in carcerib⁹ posit⁹ autoritate iudicis indebite ꝛ iniuste. deinde ad petitionẽ sui creditoris qui de iure cõi vel municipali poterat eũ facere capi ꝛ in carceribus detineri ꝓ debito fuit autoritate iudicis cõpetentis recõmendatus ꝛ in carcerib⁹ ꝓ debito supradicto positus.nunc Lapus petit se a carceribus relaxari ꝛ de iniquitate ꝛ iniustitia prime capture ꝛ carcerationis legitime ostendit. ¶Modo querik an debeat totaliter relaxari:an vero ꝓ debito dicti creditoris debeat in carcerib⁹ remanere.ꝛ primo ꝓ parte dicti Lapi q̃ veniat totaliter relaxandus probabo decẽrationib⁹. ¶Primo ꝓba tur sic certum est q qñ index aliqñ iniuste capit et in carceribus ponit infert illi capto vim ꝛ eũ spoliat ꝓprijs libertate.vt.ff.de in ius voc.l. plericq̃.in fi.de lib.ho exhi.l.j.ꝛ.l.ij.de condi.ꝛ demon.l.titio centum.ℌ.
2 titio.Sed spoliatus ante oia debet restitui.C.ad.l. iul.de vi.l.si qs ad se fundum. de ordi.cog.l.fi.ꝛ.C. vnde vi.l. meminerint. si per vim vel alio modo

mõ.l.j.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.circa ꝓnci.ꝛ ibi no.adeo q huic ꝓ vim spoliato ℌi nulla exceptio põt obijci.vt.ff.qõ vi aut clã.l.i.ℌ.ꝓ vim.ꝛ not.ꝓ Wy. de reg.iur.c.q ad agẽdũ. Ex ꝓdictis bene ꝛcludiꝫ q dict⁹ carceratus dz priusq̃ aliud fiat ꝓprie libertati restitui a qua fuerat spoliat⁹ ꝛ sic dz to taliter relaxari. ¶Scõo ꝓbaꝫ hoc sic qñ vis exꝑulsiua seu spoliatiua inferk alicui p aliquã ꝑsonam ex his p quos nobis acquirit vt p filiũ ser num tutoreꝫ ꝛ sic tũc in eos dak interdictũ vñ vi vtile seu alia actio in eo qõ ad nos pueniꝫ.vt.ff.de vi ꝛ vi ar.l.i.ℌ.qõ igitur.ꝛ.ℌ.seq.ꝛ.ℌ.filius. et
3 l.si me in.ꝛ qõ ibi no.C.vñ vi.l.meminerint.Ised hec vis est illata per iu dicem ex cuius ꝑsona sicut ꝛ cuiuslibet officialis nobis põt queri.ff.rem pu.sal.fo.l.nõ quasi.circa ꝑn.de magi.cõue.l.i.ℌ.exigent.de adop.l. non enim.C.qñ mu.tute.offi.fun.põt aut.matri ꝛ auie.ꝛ ibi no.Item ex alia violẽtia facta ꝓ iudicẽ ad illũ creditorẽ ꝓuenit illa ꝓma detentio q̃ ꝓ mo fuit ꝓ eũ facta:ergo ℌ illũ creditorẽ põt agi vt restituat ꝓistine liber
4 tati.ꝛ sic dict⁹ lapus sit a carcerb⁹ totaliter relaxandus. ¶Tertio ꝓ bo sic.vna ex regulis interdictorũ est ꝙ interdicta lz sint ꝑsonalia tamẽ sunt in rẽ scripta vt cõpetãt nõ solũ cõtra eũ q fecit sed cõtra cõmunem possidentẽ.vt.ff.de interdi.l.i.ℌ.pe.no.C.de interdi.l.incerti.in glo. vlti. ff.ne quid i loco pub.l.ij.ℌ.antepe.qõ vi aut clã.l.cõpetit.ℌ.fi.de ope.no. nũ.l.pe.in fi. Sed ad istũ creditorẽ ꝓuenit detẽtio isti⁹ Lapi ꝓpria liber tate ꝙ spoliati:ergo ℌ eũ dabiꝫ interdictũ.de li.bo.exhi.vel qõcunq̃ aliud qõ ad hoc dicat cõpetere:ꝛ sic erit a carceribus totaliter absoluendus.
5 ¶Quarto ꝓbaꝫ sic quoties gs adminiculo ꝛ actione alterius vtꝰ.vti dz tñ cũ sua cã cũ suisq̃ vitijs.vt.l.põpo.ℌ.si cũ gs.de acquir. pos.de re indi.l.in oibus.ℌ.nõ dz.ꝛ.l.qõ ipsis.ꝛ ꝙ specialiter vitia realia.ꝛ res furtiua ꝛ vi ab ꝛepta.vt insti.de vsuca.ℌ.furtiue.ff.de vsuca.l.sequiꝫ.ℌ.qõ aũt. vi bo.rap.l.fi.C.de fur.l.si abducta.de acqui.pos.l.vitia.ꝛ ibi no.sed iste creditor⁹ vtiꝫ actione ꝓiorꝭ capture ꝛ incarcerationis:qz nisi lapus fuiꝭ set sibi immissus nõ potuisset ibi recõmedari:ergo vtatur cũ suis vitijs vt sic relaxeꝫ ex vigore scõe recõmendationis ꝙ ꝓ ꝓ ꝓ

15 liqueãt opz distinguere. ¶ †Aut eñ prima captura fuit facta indebite ꝛ iniuste qꝛ fuit captꝰ extra territoziũ iudicis ꝛ ductꝰ ꝛ carceratꝰ in ciuitate in qua nõ habebat domiciliũ: ꝛ tũc in carceribꝰ ad petitionẽ einsdem vel alteriꝰ creditoris nõ poterit recõmẽdari: qz etiã si iuste fuisset ductꝰ habueret ius reuocãdi domũ. vt.l.ij.ℊ.legatũ. cũ.ℊ.se.ff. de iud. sed si esset de casibus in quibꝰ nõ haberet ius reuocãdi domũ: dic vt ſ. dicã in alijs
16 mẽbris. †Oõ aũt in territoziõ alterius indebite capiaꝫ probaꝫ expresse de edil.edi. qd sit fugitiꝰ. ℊ. idẽ celsus scribit placere cũ glo. sua. ꝑterea si executio realis nõ põt fieri in territoziõ alteri⁹. vt.l. cũvꝰ. ℊ. is q. de bo. auto. iudi. poſ. ꝛ. l. a diuo pio. ℊ. i. de re iudi. multomagis nõ põt fieri pſonalis: ꝛ ideo qz ipse iudex nõ põt facere capi in alteriꝰ territoziõ lex vult q᷑ scribaꝫ iudici in cuiꝰ territoziõ est vt ipse cũ expedit capi faciat. vt in aut. vt nulli iudi. ℊ. si qs vo cõprehensoꝝ. ꝛ. C. de adul. aut. si vero crimi nis. Aut fuit captus ꝛ incarceratus in territoziõ iudicãtis: sed als inde bite ꝛ iniuste. ꝛ tunc aut prima captura ꝛ incarceratio fuit facta indebite et iniuste respectu iuris partis ad cuius petitionẽ fiebat: ſz respectu iudicis fuit iuste puta fuit carceratꝰ. primo pro debito soluto nec cõstabat iudici ꝛ statutũ sibi p̃mittebat. aut ex pte iudicis prime capture ꝛ carcerationis fuit ininstitia. ¶ Primo casu aut ius scõe recõmẽdatiõis fundaꝫ ex vi prime capture ꝛ carcerationis: qz als ius recõmendandi nõ haberet ex̃plũ. vidi in quibuscã ciuitatibꝰ statutũ q᷑ ille q est in carceribꝰ positus pro debito possit ibi recõmendari sine cause cognitione: et post recõmendationẽ cognoscaꝫ de iuribꝰ debiti sed si nõ est captus non deꝫ licentia capiẽdi nisi pcedente cause cognitiõe: ita est tenoz statuti ꝛ isto casu scõa recõmẽdatio assumit ꝛ vigoꝛẽ a prima carceratione: et ideo cum primo nõ fuerit creditoꝛ: nec etiã scõa valet. siue fit idẽ creditoꝛ siue alius hic est casus. ff. de bo. auto. iudi. poſ. l. cũ vnus. circa ꝓin. in ver. ſz plura.
¶ Aut scõa recõmẽdatio nõ capit vim a prima captura ꝛ carcerationẽ qz ante p se ius habebat faciẽdi capi ꝛ detineri. tũc secunda recõmendatio valet ꝛ pro scõa dz in carceriꝫ remanere siue ad petitionẽ einsdẽ creditoris siue alterius. † Istud probaꝫ per casum recte intelligendo ꝑm qõ
17 doct. intelligunt. ff. ne qs eũ qui in ius voc. vi ex̃i. l. sed eximendi. ℊ. itẽ si qs. vbi dz q᷑ si ille q᷑ calũniã ducebat fuit ex̃ceptus eximẽs tenet act. in factũ ex illo edicto: qõ daꝫ etiã ingtũ ſ litẽ iiurabit interesse: sed pro illa causa pro qua faciebat eũ citari per calũniã nõ põt iurare qꝛ sua non interest. opz ergo de necessitate poni qõ sua interest: ideo qz᷑ aliã causam eũ fecit detineri. ꝛ ita intelligũt Jac. de ra. ꝛ Jac. bu. vt ipse refert in lec. sua. instit. de actio. ℊ. penalis. ¶ Preterea hoc casu nulla cõmissa est ibi violentia q᷑ possit dicere se spoliatũ. nã iudex ꝗtum est in se facit legi time ꝛ iuris executio nõ hꝫ iniuriã. vt.l. iniuriarũ. ℊ. j. ff. de iniu. ꝛ qõ vis nõ fit cõmissa est expressum. ff. de regu. iur. l. factũ cuiqꝫ. ℊ. non videt. sed hic est solũ dolus ex parte eius qui fecit eũ capi cuius occasione põt conueniri actione iniuriarũ. vt. o. l. iniuriarũ. ℊ. si quis p iniuriã. sed natura simplicis doli est vt nõ egrediaꝫ pſonã cõmittẽtis. vt.l. ij ℊ. i. de doli excep. l. apud celsum. ℊ. fi. eo. tit. ꝛ sic ptz q᷑ si alius postea fecit recõmenda
18 ri sibi nõ nocet dolꝰ ꝛ calumnia primi. † Item natura simplicis doli hec est vt in eadẽ pſona purget noua ex̃trinseca superueniente cã iusta. vt.l. non solũ. ℊ. qõ vulgo. ff. de vsuca. de acq. poſ. g bona. ℊ. i. C. c. l. cũ nemo. sed in casu ꝓposito ex noua recõmendatione supuenit ipsi creditoꝛi noua iusta cã retinẽdi: ergo etiã pro eo põt in carceribus remanere. ꝑterea interdicto de libe. ho. exhi. nõ tenet qui detinet sine dolo. vt. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. ℊ. fi cũ quis. ꝛ ℊ. seq. sed hic siue fit idẽ siue alius detinet sine dolo: qz dolus est purgatꝰ: ergo ꝛc. ¶ Scõo casu qñ ex parte iudicis seu executoris sue familie fiat iniustitia: vtputa qz fuit extractꝫ de domo vel de ecclesia vel qz fuit captus tpe quo nõ poterat: isto casu nõ fuit dolus purus sed violentia vt dixit expresse tex. in. l. plerique. in fi. ff. de in ius voc. et potest dici q᷑ talis carceratus per vim spoliatꝰ est sua libertate. vt. ff. de libe. ho. exhi. l. j. ℊ. ij. ꝛ ideo isto casu est auctor tendũ. si quidẽ ista talis violentia cadit in vim cõpulsiuam: vt qz talis captus ꝛ carceratus huic carcerationi cõsentit. qõ apparet multoties: qz dant cõmentarienſi cautionem de nõ recedẽdo vt staret habilius in carceriꝫ vel quocũq᷑ alio modo de cõsensu carcerati appareat: ſz violentiã ꝛ tunc tã ad petitionem alterius creditoris ius habẽtis q᷑ ad petitionẽ eiusdem ius habẽtis ex alia cã poterit in carceriꝫ recõmendari: ꝛ ibi dz pro tali debito remanere. casus est. ff. qõ me. cã. l. fi. in fi. vt si illud qõ est indebitũ peruenit ad me per violentiã cõpulſiuã factam ab officialibus non debeat aduocari: sed istud ius detinendi talẽ debitoꝛẽ pro debito mihi cõpetebat: ergo si detentio ad me peruenit non aduocabiꝫ: ꝛ hoc ideo qz natura actionis per quam quis restituitur aduersus vim compulſiuã: hec est vt solũ damnũ ꝑsequatur. vt. ff. qõ me. cau. l. sed ꝛ partus. ℊ. fi. vbi etiã videt casus ſz hic nõ est dãnificatus qz istud ius detinendi erat debitũ huic creditoꝛi q᷑ ꝛc.
19 ¶ †Si vero talis violentia cadit in aliam vim spoliatiuam tũc ad petitionẽ eiusdẽ qui eum primo capi fecit pro alio debito sine dubio nõ poterit detineri qz spoliatus sua libertate ante oĩa restituẽdus est: nec vlla iusta ex̃ceptio potest opponi quare nõ restituaꝫ. l. ij. C. si per vim vel alio modo. ad. l. iul. de vi. l. si quis ad se fundũ. ff. qõ vi aut clam. l. j. ℊ. per vim no. de vi ꝛ vi ar. l. j. ꝛ per ℊ. de reg. iur. c. qui ad agendũ. lib. vi. ꝑterea hoc videtur ex̃pressum in detentionem liberi hominis. ff. de probat. l. si quis liberum. C. eo. l. vis eius. facit. ff. de libe. cã. l. liberis. ℊ. fi. de acquire. do. l. nemo seruum. ¶ Sed si queratur an ad petitionem alterius creditoris qui scõo fecit recõmẽdari possit detineri hoc est dubium: qz vide tur q᷑ istud iudicium recuperãde libertatis qua puat⁹ est deꝫ solũ ꝓtra primũ non ℨ scõm. p. l. cũ a te. de vi ꝛ vi arma. ꝛ. ℊ. dictũ est: tũ dico q᷑ dz relaxari ꝛ pristine libertati restitui ante oĩa ꝛ sic nõ põt pro alio recõmẽdari ꝛ retineri q᷑ alius habeat ius in eũ. nã qñ aliquis spoliatus est p aliquam pſonã ex̃cuius facto potest nobis queri: in eo qõ ad nos pertinet tenemur interdicto vnde vi vel alio iudicio restitutorio: sicut si spoliatio facta esset per nosmetipsos. vt. ff. de vi ꝛ vi arma. l. i. ℊ. igit. ꝛ. ℊ. se.
20 et. l. si filius. ꝛ. l. si vi a me. ꝛ quod ibi no. eo. titu. † Sed ista violentia illata est per iudicẽ ꝛ officiales ex cuius facto potest nobis queri. vt. l. nõ quasi rem pu. fal. fo. ꝛ de magi. conue. l. i. ℊ. ex̃igere. C. qñ mu. tute. offi. fum. põt. aut. matri ꝛ auie. ꝛ qõ ibi no. sed si ipse q᷑ modo detinet fecisset sic spoliari nullã iustam ex̃ceptionem posset opponere quin restitueret ergo nec modo vt supra dictũ est. ꝑterea de hoc videtur casus. C. vñ vi. l. meminerint. etiam spoliatione facta iudicis autoꝛitate sicut fuit hic. ¶ Certũ est enim q᷑ in delictis tutoꝝ ꝗtũ ad pupillũ reputatur ex̃traneus. vt. l. nec interdicto. de reg. iur. ꝛ tamen si tutoꝛ fecit per iudicem spoliari aliquẽ re debita ipsi pupillo ex qua spoliatione peruenit ad pupillũ ante oĩa ipse pupillus debet restitui: nec vllã iustã ex̃ceptionẽ põt opponere vt ibidẽ ita hic. ꝑterea de iure cano. spoliatꝰ oĩbus bonis vel maioꝛi parte ab vno nõ poterit cõueniri nec ex̃ecutionẽ pati ad petitionẽ spoliatoris vel alterius nisi prius restituaꝫ. vt in. c. frequens. ex̃tra de resti. spo. lib. vi. ergo multomagis est in eo qui spoliatus est libertate que est inestimabilis
21 vt. l. si procurator. ad exhibendũ. ℊ. fi. rẽ ra. hab. de reg. iur. l. nõ est singulis. ℊ. i. ꝛ. l. libertus. ꝛ hec spoliatio granioꝛ est q᷑ spoliatio bonoꝝ. vt. l. in seruoꝝ. in fi. de peñ. ꝑterea. l. illa cum a te. de vi ꝛ vi arma. locũ habet solum qñ petitur restitutio per illud interdictũ vñ vi. secus si alio in re agaꝫ: qz tunc nõ solũ põt agi contra spoliantem: sed cõtra quẽcũq᷑ ad quem aliquid ex̃ spoliante puenit. ppter regulã interdictoꝝ q᷑ est vt sint in rem scripta. vt. l. i. ℊ. pe. de interdic. C. eo. l. incerti. ne quid in loco publico. l. ij. ℊ. antepe. ꝛ qõ vi aut clam. l. cõpetit. ℊ. fi. ꝛ hoc aperte not. extra de resti. spo. c. sepe. ꝓ hoc. C. de agri ꝛ censi. l. si coloni. lib. xi. sed in questione nostra iste petit se restitui pristine libertati vel per officiũ iudicis per interdictum. de lib. ho. exhi. q᷑ est contentio ꝛ detẽtio ipsius nõ propter se sed propter debitũ. vt. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. ℊ. hoc aũt. ꝛ. l. pe. ꝛ quod
22 nota. de rei ven. l. i. ℊ. per hãc. cõiuncta. l. j. ꝛ. ij. de lib. ho. exhi. † Ergo potest cõueniri iste tertius ad quẽ detentio peruenit nec põt dicere q᷑ dolo nõ detineat: qz eo ipso dolo facit q᷑ non restituit eũ pristine libertati: nec vllã iustã ex̃ceptionẽ põt opponere. vt. o. l. si coloni. vt. ſ. ꝑ. batum est ad vnum tñ volo aduerti q᷑ ſz. ſ. dixerim restitutionẽ esse petendã p interdictum vel alia remedia hoc non intelligo q᷑ debeat ordinarie procedi sicut in ordinarijs iudicijs. sed hoc debet expediri summatim p officiũ iudicis qui illam carcerationẽ seu executionẽ fecit fieri. vt. l. a diuo pio. ℊ. si super reb⁹. ff. de re iudi. Et inde ejstas ex̃ceptiones ex̃pediet ꝑm qõ ius vult inspecta natura violentie adhibite interdicti seu actionis vel alterius iuris quod competit huic qui petit se restitui pristine libertati. et illam executionem vult impedire vt colligit in. o. l. si super reb⁹. Jsta enim carceratio est executio siue fiat de iure cõi. vt. C. q bo. ce. poſ. l. ſ. siue de iure municip. quod statuit quod publica instrumenta mãdentur exequ. ꝛ sic facit instrumenta habere vim sentẽtie. ꝛ hec ad presens sufficiãt ad solutionem questionis.

Restat vt aliqua vtilia pstringam⁹ ad solutionẽ ꝛiozũ factoꝝ. ꝑ vtraq᷑ pte q᷑ diuersis mẽbris dicte solutioni videnꝫ obstare ad argumẽta facta ꝑ ꝑma pte ingtuz obstãt illis mẽbris in qb⁹ dixi posse retineri. sic rñdeo p ordinem. ¶ Primũ scõm ꝛ tertiũ argumẽtũ qualr debeãt intelligi ptz ex solutione qõnis. Nõ ob. quartũ: qz nõ vtiꝫ actione alterius. sed ad se ꝛ tuo iure detinet ꝛ a se incipit: ꝛ ſz ad scõm creditoꝛẽ puenerit detentio q᷑ erat apud primũ: tñ ꝑpter hoc nõ dicit eius actione vti. vt. C. de pſcri. lon. temp. l. i. Sed tunc dz vti actione prima qñ tribueret aliq᷑ iuris vt dictũ est in solutione: sed hoc nil iuris tribuit scõo. ſz quãdã facultatẽ seu facti habilitatẽ. Nõ ob. quintũ argumentũ: qz hoc in illis mẽbris quib⁹ dixi posse detineri nõ distribuit ipsa detentio ꝓout facti est: sed discutit ius seu cã prime detentionis sed id ius nõ est fundamentũ scõe detentionis igitur ꝛc. Nõ ob. sextum qz nõ sequit ex eo vel ob id. sed ex nouo iure vt dictum est vel si dicas sequi ob id tñ in eo cessat cã. ꝓhibitionis: ergo ꝛc. vt. l. si is. de ꝑdi. mi. Non ob. septimũ argu. qz ille leges loquunt quando fit ad cognitionẽ ꝛ inuestigationẽ alicuius criminis ꝛ ad custodiã pendẽte processu. quo casu recõmẽdatus ex vna cã nõ põt citari seu recõmẽdari ex alia si ꝑ hoc ꝓcessus primus impediret. vt no. in. o. l. ij. de custo. re. Sed questio nostra loquit qñ carceratio fit ad executionẽ. sicut agit vno creditoꝛe misso in possessiõe ex primo decreto alij possunt remitti. vt. o. l. si cũ vnus. de bo. auto. iudi. poſ. ꝛ. l. si. C. eo. ita recõmẽdatus ad petitionem vnius persone põt recõmẽdari ad petitionẽ alteriꝰ nec subest inpedimentũ qõ posset subesse qñ quis incarcerareꝫ ad cognitionẽ. ꝓtec obst. octauũ: qz hec sola cã discutit q᷑ põt separari ad detentationẽ. vt dictũ est in solutione habiti argumẽti. Non ob. nonũ qz hec pars nõ fecit simplicem denuntiationẽ: sed ꝓfecte docuit de iure suo: ergo ꝛc. vt. l. bonafides. ff. depo. ꝛ no. in. d. aut. Non ob. decimũ vt dictum est in solutione qõnis. Ad argumenta facta pro alia parte ingtum obstant illis membris vbi dixi non

dixi nõ posse pro scõo debito detineri. ¶ Rñdeo ad primũ ptz rñsio ex solutione qõnis. ¶ Ad scõm rñdeo q᷑ verũ est q᷑ põt agere iure ordinario nõ aũt põt vti iure executino sicut nõ põt fieri ex̃ecutio ℨ fideiussoꝛe vel ℨctus ℨ pignoꝛi possessoꝛes. ¶ Ad tertiũ rñdeo: qz i. ℊ. si qs ex bis. hoc accidit ꝑpter cõsensum eoꝝ qui non opposuerunt: hic aũt nullus fuit cõsensus. Preterea est ibi casus in quo snia facit ius apud oẽs: ideo ois est idoneus si nõ repellaꝫ ac etiã ibi primus actus fuit sine violẽtia. ¶ Ad quartũ rñdeo qz ibi initiũ fuit licitũ de iuregẽ. hic fuit violẽta illicita ꝛc. ¶ Ad quintum rñdeo q᷑ verũ est q᷑ non ꝓstat impedimentum actui licito ꝛ iuridice fiendo. sed hic nõ fuit licite factũ nisi prius restituatur pristine libertati. ¶ Ad sextũ rñdeo q᷑ ſz talis violẽtia ꝓfuit ad impediẽdũ vsuca. ꝛ pscri. nõ tñ ꝓderit vt alius possit illam rem sibi detinere nisi spoliatus primo restituaꝫ. vt. ſ. ꝓbatum est. ¶ Ad septimũ rñdeo illud verũ si prius est soluẽdo als secus. sed hic prius nõ est solutẽ do: qz nõ põt me restituere libertati: ergo ꝛc. ¶ Ad octauum rñdeo tex. illarũ. ll. videnꝫ loqui in eo qui depzehendit in ipso actu fuge nõ in eo de quo est suspicio. ſz glo. ℨ dyc. dicãt idẽ qñ iuste timeꝫ. posito ergo q᷑ hoc sit verũ in qõne nra nõ põt allegari nisi ille spoliatus primo restituaꝫ: nec etiã illa ex̃ecutio est q᷑ impediat restitutiones. ¶ Ad nonũ respõdeo q᷑ illa. l. facit cõtra: qz dicit q᷑ debet agere ordinarie non facere ex̃ecutionem cõtra depositarium sicut fecit. ¶ Preterea hic de suo iure non põt dicere nisi prius restituatur. ¶ Ad decimũ ꝛ vltimum ptz rñsionio q᷑ ibi fuit vis cõpulsiua vt dixi in solutione questionis.

¶ Disputata fuit hec qõ ꝑ me Bar. de sagofer. minimũ inter leg. doct.

1 ¶ Mulier habens amplum patrimoniũ ꝛ nubens nulla dote constituta an ꝓesumatur oĩa bona dedisse in dotem. ꝛ nu. 15.

2 Aliquo actu posito nõ sequitur positio alicuius cõtract⁹ vel quasi q᷑ ab ipso actu potest esse remotus vel separatus.

Matrimonium potest esse sine dote.

3 Idem iudicatur de augmento dotis qõ iudicaꝫ de dote.

Mulier data certa dote viro: ſz patiatur als suas res administrare nõ videtur illas in augmento dotis dare.

4 Patiẽtia habeꝫ pro ℨdictione in bis in quibus qs nõ tenet tradere.

5 Mulierum genus anarissimum.

6 Patientia non habetur pro consensu qñ quis patitur aliquid fieri in re sua ratione reuerentie.

Ugo: virum iste reueretur ꝛ timet.

7 Arguere ab autoꝛitate q᷑ liceat.

8 Patientia in iuribus habetur pro traditione.

9 Dos et peculium equiparantur.

10 Dos qõ dicaꝫ tacite constituꝫ cum consensu constituatur: ꝛ ex̃ solo vsu. nu. 12. ꝛ nu. 13. ꝛ temporis cursu.

11 Patientia habetur pro consensu qñ de cõmodo patiẽtis tractatur ꝛ qñ habetur. nu. 16.

14 Instrumenta fundi dicuntur dos fundi.

16 Patientia duplex. ſ. formis ꝛ informis.

17 Causa alimẽtoꝝ ꝛ dotis qũo equiparenꝫ in modo ꝓstituẽdi. ꝛ nu. 13.

18 Titulus cũ patientia ꝛ cursu tpis si allegaꝫ an ꝓsumaꝫ magime in dote vt dicatur constituta.

¶ Questio. vij.

Mulier habẽs magnũ patrimoniũ nupsit viro nulla dotis habita mẽtione q᷑ vir dicti patrimonij possessionem adeptus est ꝛ ex eo fructus recollegit ꝛ in onerib⁹ patrimonij cõuertit vgoꝛe sciẽte ꝛ patiẽte ꝑ plura tpa. q᷑ vgoꝛ mortua est in matrimonio sine liberis nuncvir vult retinere ꝛ lucrari certã partẽ dicti patrimonij ex vigoꝛe cõsuetudinis siue statuti loquẽtis qñ vgoꝛe mortua sine liberis i matrimonio vir lucretur certã partẽ dotis. Querĩ an possit: qz maritꝰ q᷑ vult retinere ꝛ lucrari sustinet ptes rei. alij aũt q᷑ dicunt maritũ nõ posse lucrari sustinent ptes actoris: ideo pro parte actoris ꝓmo allegemus. ¶ † Primo q᷑ vir non possit retinere nec lucrari ꝑbaꝫ sic ad hoc ostendendũ est inuestigãdum an ex bis que ꝓposita sunt dictũ patrimoniũ intelligaꝫ datũ in dotem. probaꝫ ꝑ glo. q᷑ est. ff. de iure do. l. mulier bona. sic inducendo. certũ est q᷑ nos nõ debemus dicere vel asserere qõ in. l nõ dz. vt. C. de colla. in aut. de tri. ꝛ se. ℊ. consideremus. col. iij. Sed hoc nulla lege cauet q᷑ mulier videaꝫ bona sua dare in dotẽ nisi ℬ sit dictũ. vt no. o. glo. ergo ꝛc.

2 ¶ †Scõo ꝑbaꝫ sic ad positionẽ alicui⁹ act⁹ nõ sequit positio alicui⁹ cõtractus vel quasi ℨctus q᷑ ab ipso actu põt esse remotus ꝛ separat⁹: vt. ff. de acqui. here. l. ꝓo herede. ℊ. j. l. papi. ℊ. fi. ꝛ. l. cũ bonis. ꝛ de sepul. vio. l. quesitũ sed in qõne nostra sunt duo actus. l. matrimoniũ. ꝛ dicta administratio facta per virũ. Et vter q᷑ actus põt esse separatus a cõtractu dotis. nã matrimoniũ põt esse sine dote. vt. ff. de iure do. l. ij. C. de repu. l. fi. ꝛ de dona. ante nup. l. fi. circa ꝓin. facit de reg. iur. l nuptias. de dona. inter vi. ꝛ vgo. l. cũ hic status. ℊ. fi mulier. Jtẽ administratio põt fieri p virum absq᷑ eo q᷑ bona sint dotalia ꝛ tanq᷑ de bonis paraphernalib⁹. vt l. si ego. ℊ. j. ff. de iure do. ꝛ. C. de pac. l. hac lege. ꝛ. l. fi. ergo concludiꝫ q᷑ ex bis q᷑ ꝓposita sunt bona nõ videntur in dotẽ data ꝛ sic vir nõ possit lucrari.

3 ¶ †Tertio ꝑbaꝫ sic. de dote ꝛ dotis augmẽto pariter iudicamus. vt. C. de in. do. l. etiam. ff. de pact. do. l. inter. ℊ. cum inter. facit de leg. i. l. si ex toto. in ꝓin. cũ fi. Sed ego video q᷑ si mulier dederit primo viro certam dotẽ. ꝛ postea patiꝫ alias suas res administrare: nõ ideo videt concedere in augmentũ dotis imo remanet ꝓpie mulieri. vt. ff. ad leg. fal. l. pe. in princi. ꝛ. o. l. si ego. ℊ. i. de iure do. ꝛ. C. de pac. cõ. l. fi. ergo vbi nulla dos cõstituta est ꝑmittẽdo administrationẽ nõ vꝫ dotẽ cõcedere: ꝛ ficvir nõ poterit retinere vel lucrari partẽ dicti primonij. ergo ꝛc. ¶ Quarto ꝑbo sic. certũ est q᷑ ꝓstiꝫ mulier est nupta sine dote marit⁹ nõ põt eã cõpellere vt se dotet. in aut. de nup. ℊ. si quis autem dixerit. col. t. iiij. ꝛ quib. mod. nat. effi. leg. ℊ. qui autẽ col. vj. facit. C. de pac. q᷑ẽ. l. hac lege. ꝛ de re
4 pu. l. fi. sed de iure boc est † q᷑ qui patitur aliũ ingredi possessionẽ rei sue quã sibi tradere nõ tenet patiẽtia habeꝫ pro cõtradictione. vt. ff. de fur. l. vas. ℊ. vetare. cũ si. no. ꝑ glo. de acq. poſ. l. ij. cũ ergo ista dña non tenetur tradere ergo eius patientia habeꝫ pro cõtradictione. ꝛ sic cõtract⁹ dotis ex tali actu nõ vꝫ celebratus merito ergo vir non potest retinere neq᷑ lucrari. ¶ Quinto ꝑbo sic. donari dicit q᷑ nullo iure cogente cõceditur. vt ff. de reg. iur. l. donari. de do. nec ignoꝛans. Sed cũ mulier nullo iure cogatur sibi dotẽ cõstituere si hoc faceret dicereꝫ quedã donatio seu libera
6 litas: sed mulierum † genus anarissimũ est nec ꝓesumit in dubio libertatẽ exercere. vt. ff. de dona. inter vi. ꝛ vgo. l. si stipulatio. ℊ. i. ad velleia. l. sed si ego. in fi. ꝛ. C. de dona. ante nup. l. si a sponso. Cõcludit ergo q᷑ mulier ex tali patientia non ꝓesumitur habuisse animũ dotis constituẽde et sic vir nõ lucrabiꝫ. ¶ † Sexto ꝑbo sic. qñ aliquis patiꝫ aliquẽ aliqd facere in re sua si ille est talis persona q᷑ iuste reuereꝫ ꝛ timet patientia non habetur pro consensu vt videmus in filio qui patiꝫ patrẽ in cuius est potestate aliquẽ cõtractũ in re sua agere. nã sibi nõ preiudicat. vt. C. de bo. ma. l. j. in fi. ex̃pressius. in aut. de nup. ℊ. si vo. col. t. iij. Sed nõ est dubiũ q᷑ vgoꝛ virũ iuste reueret ꝛ timet ergo ꝛc. Et pro hoc videt glos. nota. ff. quarũ rerum act. non detur. l. j. ℊ. q᷑ onerande. in fi. ℊ. j. in glo. sup verbo metu. ꝛ sic cũ nõ sit dos constituta ptz virũ nõ posse lucrari. ¶ Septimo ꝓbo sic qñ actus aliquis inter aliquos celebraꝫ qui põt cadere in specie alicuius nominati cõtractus vel actus videt esse noiatus cõtractus qñ est ex̃pressium inter cõtrahentes vel colligi põt ex eoꝝ consuetudine. als indicatur cõtractus innoiatus. ff. de cõdi. ob cau. l. si pecuniã. in pn. et ibi no. in illa glo. de prescrip. ver. l. naturalis. ℊ. at cũ do. insti. loca. ℊ. i. sed in casu nostro nõ fuit ex̃pressium q᷑ esset nec mulier habebat in cõsuetudine se dotãdi: ergo nõ põt dici ℨctus dotis esse celebratus sed magis erũt paraphernalia vel ℨctus innoiati: si nõ est dos: ergo vir nõ põt lucrari nec retinere. ¶ Octauo ꝑbo sic. ista est regula q᷑ in vno cõceditur in ceteris vꝫ esse ꝓhibitũ. vt. C. de ꝑcu. l. maritus. ff. de cõpen. l. labeo. ff. de condi. ꝛ demõ. l. cũ ita. ℊ. i. cũ no. in. d. l. maritus. sed ego reperio solum in vno casu ꝓmissum vt dos ꝓesumaꝫ tacite ꝓstituta. l. qñ data fuit in primo matrimonio: vt in scõo intelligaꝫ repetita. vt. ff. de iure do. l. dotem. q᷑ in primis. ꝛ. l. diuus. fol. mat. l. pe. ℊ. vgoꝛ. ergo alio casu videt esse ꝓhibitũ: ꝛ sic hic nõ sit constituta dos ꝛ vir nõ poterit lucrari. ¶ Nono ꝑbo sic. in cõtractib⁹ qui cõtrahunt cõsensu. l. semper subit act⁹ ꝑ quos cõsensus declaraꝫ. ſ. ꝑ nuntium vel per epistolam vel nutu. vt. ff. de act. ꝛ oblig. l. cõsensu. de adop. l pater naturalis. de leg. iij. l. nutu. insti. de obli. ex consensu. in ꝓin. sed hic neutrũ horũ interuenit per q᷑ consensus manifesteꝫ. sed sola patientia q᷑ ad hoc non sufficit vt probatum est: ergo ꝛc. ¶ Decimo ꝑbaꝫ sic. tps nõ est modus tollendi vel inducẽde obligationis. vt. l. obligationũ fere. ℊ. placet. de act. ꝛ obli. ꝛ. l. eũ q᷑ ita. ℊ. q᷑ ita. ff. de v. obli. ꝛ de leg. j. l. nemo põt. Sed nõ est dubiũ q᷑ ℨct⁹ dotis est obligatorius bincinde. vt. C. de rei vgo. ac. in princ. ℊ. vt plenius. est enim similis emptioni. vt. ff. de act. ꝛ obli. l. ex ꝓmissis. ergo manifeste cõcludiꝫ q᷑ per id qõ vir possedit ꝑ plura tpa nõ vꝫ esse cõstitutus ℨctus dotis. ꝛ sic vir non poterit retinere nec lucrari ergo ꝛc.

Contra Quod ℨct⁹ videaꝫ esse celebratꝰ ꝛ oia bona videaꝫ esse data in dotẽ: ꝛ sic vir possit certam partẽ retinere ꝛ lucrari ꝑbaꝫ alijs rõnib⁹. ¶ Primo sic licitum ꝛ est in iure arguere ab autoꝛitate Aristotelis legis vel
7 alterius magni autoris. vt. ff. de sol. l. si pater. de sta. bo. l. vij. ꝛ. ff. si pars here. pe l. antiqui. sed autoꝛitas Aristo. dicit q᷑ coipso q᷑ mulier nubit videtur oĩa bona sua dare in dotẽ. vt dicit ipse in topicis. ꝛ no. ꝑ glos. ff. de iure do. l. mulier bona. in ꝓn. ergo eius autoꝛitati standum est ꝛ sic vi deaꝫ dos cõstituta: ꝛ sic vir possit partẽ debitã retinere ꝛ lucrari. ¶ Secundo ꝓbo sic: cui cõpetit diffinitio ꝛ diffinitũ. vt. ff. de dolo. l. j. ℊ. j. et de reg. iur. l. ois diffinitio: sed huic patrimonio cõpetit diffinitio dotis. vt ꝑbaho ergo est dos. q᷑ cõpetat diffinitio dotis: sic ꝑbo. dotis diffinitio hec est. dos est q᷑ a muliere vel eius patre daꝫ marito vel eius pri ꝑpter onera matrimonij sustinenda vt perpetuo sit penes eũ. ita diffinit Azo in summa de iure do. circa ꝓn. ꝑ iura ibi allegata. Jtem lex dicit q᷑ nomẽ dotis cõsistit in iure. vt. ff. de impẽ. in re. dota. fac. l. qõ dz. in ꝓn. in
8 glo. q᷑ incipit i. vniuersitatis. † Sed in bis q᷑ iuris sunt patientia habetur pro traditione. vt. ff. de serui. l. pe. ꝛ. l. quoties. ℊ. fi. de serui. vrb. ꝓced. l. seruitutes. in ꝓn. Sed hec mulier passa est ergo vꝫ tradidisse ꝛ ꝑpter onera matrimonij vt ꝑponiꝫ in themate ergo est dos. ꝓo hoc facit qõ dicit traditione constituitur dos. vt. ff. de iure do. l. quẽadmodum. ℊ. si ergo est dos. ergo maritus poterit lucrari ꝛ retinere. ergo ꝛc. ¶ Tertio ꝑobo
9 sic. de iure hoc est † q᷑ peculiũ sola patientia ℨstituit. vt. ff. de pecu. l. ℨtuberonis. ℊ. sunt quidam. ꝛ. l. non solum. in ꝓin. eo. titu. Sed dos ꝛ peculium equiparantur. vt. o. l. qõ dicitur. ff. de impẽ. ꝛ ꝓn. ꝛ ibi no. in. o. glo.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

i.vniuersitatis.ergo ipa dos potest ꝙstitui patiētia. Cū igit hec patiētia mulieris interuenit dicendū est dotē cōstitutā esse ⁊ iure posse retinere ⁊
10 lucrari ptē dicti patrimonii. ¶ Quarto ꝓbo sic. Jctus q Jbunt ꝓsensu sola patiētia ⁊ vsu videnē esse Jcti. hoc videmus i locatiōe ⁊ cōductione. ff. locati. i. itē querit. §. g impleto. ⁊. l. cū in plures §. locator. C. e. l. legē sed Jctus dotis solo cōsensu cōstituit. vt. C. de dotis ꝓmis. l. ad exactionem. ⁊ de rei vxo. ac. l. j. in pn. §. i. ergo videt in casu nostro tacite cōstituta magis me fauore dotis ꝓ o qua in ambiguis interpretari debemus et in cā cōstituēde. vt. ff. de iure do. l. in ambiguis. ⁊ solu. mat. l. j. ⁊ ibi no. sic
11 ergo poterit aut retinere aut lucrari. ¶ Quinto ꝓbat sic patiētia habetur ꝓ o cōsensu vbi de cōmodo patiētis tractat. ff. mandati. l. si remunerādi. §. si passus. eo. tit. l. g patif. ⁊ ibi no. Sed qđ hec dos intelligatur constituta est cōmodum mulieris ex plurib⁹ rōnibus. Primo q meli⁹ a suo viro tractabit si est dotata ꝙ si esset indotata: ⁊ nō ita de facili repelletur vt in aut. de nup. §. si quis essi. ⁊ no. ff. sol. ma. l. j. Itē in alio q dos nō poterit alienari nec prescribi vt in tit. de fundo dota. ⁊ de rei vxo. act. §. ⁊ cū lex. ⁊ ꝓpter ipsius delictū nō publicaret nisi in casib⁹. vt. ff. de bo. dāna. l. quinq; legib⁹. ergo vr cōsentire ⁊ sic dos constituta ⁊ sic vir pote
12 rit retinere ⁊ lucrari. ¶ Sexto ꝓbo sic. accessoziū regulat fm naturam sui principalis. vt. C. ꝓ quas pso. nobis acquirit. l. ij. de vsucap. l. eos. de pecu. l. j. ⁊ ij. ff. de reg. iur. l. cū principaliter. extra de reg. iur. c. accessoriū. sed dos est accessozia ad matrimoniū cū sine eo esse nō possit. vt. ff. de dona. ante nup. l. si. §. j. de ritu nup. l. incestus. de iure do. l. ij. ergo dos limitatur ⁊ regulat fm regulas matrimonij qđ solo cōsensu libere mulieris Jbitur. ff. de ritu nup. l. libere. ⁊ de cōcubinis. l. in cōcubinatu. ergo dos solo vsu cōstituit: ⁊ sic hoc casu patrimonii est dos ⁊ vir poterit lucrari partem. ¶ Septimo ꝓbat sic ꝓmissio stipulatio ⁊ solutio equiparātur. vt. ff. de dona. l. si patronus. §. j. C. ad le. fal. l. fi. ⁊. ff. de cald. l. iij. §. hoc edicto. sed in stipulatione hoc est qđ stipulatio simpliciter facta non adiecta causa ex causa dotis intelligit. vt. ff. de iure l. stipulatio. cū. l. seq. que incipit qđ autē. ergo idē erit in ista patiētia ꝙ habeē ꝓ o traditione vt intelligatur ex causa dotis licet nō sit expressum ⁊ sic vir poterit retinere ⁊ lu
13 crari ⁊c. ¶ Octauo ꝓbat sic. causa alimentoz ⁊ causa dotis videnē esse pariter favorabiles in modo cōstituēdi qđ ptz qz valet promissio dotis incerte. vt. ff. de iure do. l. cū post. §. gener. C. de dot. ꝓmis. l. j. ⁊ ibi no. Sed prestatio per trieniū in alimētis inducit obligationē. l. j. C. de fideicō. ⁊. ff. de vsu. l. cū de in rē verso ergo dos ꝓ cursum triēnij intelligit legitime constituta. sed ex themate ꝓpsito apparet ꝙ talis mulier passa fuit vltra trienniū qđ ptz qz dicit per plura tempora. nā cū dico tpa intelligit de duobus annis. C. de vsur. l. vsure. ⁊ ibi no. ergo vt additio plura operetur intelligitur vltra terminū ⁊ sic videbitur dos constituta vt poterit lucrari. ¶ Nono ꝓbo sic: talis videē esse affectio inter virū ⁊ vxorem q̄ est inter patrem ⁊ filiū. vt. ff. de lib. ho. exhi. l. j. in fi. ⁊. l. se. de iniur. l. j. Sed in parte hoc est ꝙ ex sua patientia possidēti presumit filio donare. vt. C. de bo. q̄ libe. l. cū opz. §. finaut ē eos. ⁊. C. si quis alteri vel sibi. l. ij. ff. de dona. l. donationes. §. hic pater. ergo hoc casu ratione tāte affectionis presumit mulierē passam esse virū possidere rationes dotis. Et sic poterit retinere et lucrari. ¶ Decimo ꝓbo sic: id qđ dat a muliere
14 viro ꝓpter onera matrimonij ꝺ: dos vt ostensum est. §. in scōa ratione sed instra. ⁊ fundi dicunt esse dos fundi. vt. C. ad le. falci. l. si prediox. ff. de fideiuss. l. amissione. §. fideiussores. ⁊ de fun. instruc ⁊ instru. leg. l. ij. §. docere. ⁊ ibi not. Sed instm quasi dos fundi cōstituit ex solo vsu eoipso ꝙ paterfamilias patiē instm esse ad vsum talis fundi. vt. ff. de fun. instru. l. instrumenta. ⁊. l. seq. ⁊ l. questū. in pn. ⁊ per totū ergo ⁊ hoc casu dos constituit patientia sola. sic vir poterit tenere ⁊ lucrari.

15 **Solutio.** ¶ In hoie dñi nostri Jesu Christi iuocato sancta sententia cuiuslibet doctoris aduocati seu scholaris q meliozib⁹ rationibus mouereē mihi videē q questio nostra habeat tria pūcta. ¶ Primū an eoipso ꝙ matrimoniū est Jctum mulier oia bona sua videat dedisse in dotez si aliud nō agatur. ¶ Scōm posito ꝙ matrimoniū nō sufficeret an ex patiētia qz passa est virū intrare possessionē ⁊ fructus ꝓcipere ⁊ in onera matrimonij cōuertere videat dos cōstituta. ¶ Tertiū posito ꝙ predicta nō sufficerēt an ex dicta patiētia cū cursu temporis qz hec passa est ꝓ plura tpa ꝓsumit titulus ⁊ sic dos cōstituta. ¶ Ad primū dico ꝙ glo. issud tangit ff. de iure do. l. mulier bona. in pn. ⁊ ibi dicit ꝙ Aristo. tenet ꝙ sic. Ibi aūt videē sic distinguendū aut si ista mulier erat minor ⁊ nō vt dos constituta tacite: qz si voluisset expresse nō potuisset immobilia in dotem dare fine decreto. vt. C. de admi. tut. l. leg q̄ tutores. in pn. ⁊. §. i. de prediis mino. l. predia. no. ff. de iure do. l. titia. Aut erat maior ⁊ tunc aut ista bona fuerūt ꝓ eā in dotē data alii forte priozi viro. aut nunq̄ fuerunt in dotem data. ¶ Primo casu ex primo matrimonio nulli extāt liberi: ⁊ tūc dos videtur repetita in sequens matrimoniū. vt. ff. de iure do. l. dotē q̄. in pn. ⁊. l. diuus. ff. sol. mat. l. pe. §. vxor. de pac. do. l. cū maritus. §. titi⁹. et qđ no. per Dy. C. de rei vxo. ac. aut. sed q̄ius. in. iij. q. ⁊ hoc etiā si ꝓximus matrimoninm solū de facto tenuit. vt. ff. de iure do. l. si seruus. in princi. aut ex primo matrimonio extant liberi: ⁊ tunc dos in sequens matrimonium non videē repetita simpliciter: sed ita demū ꝙ vir nō lucreē vltra quā haberet vnus ex filiis primi matrimonij qui minus haberet vt. C. de secū. nup. l. hac edictali. in pnci. de do. ante nup. l. ⁊ si cōstante. §. pe. in

auf. de nup. §. de augmētis. facit qđ no. de iure do. l. nulla. ¶ Scōo casu
16 qñ nunq̄ fuerunt in dotē data. tūc per matrimoniū non videtur tacite actum qđ sit in dotē. casus est. C. de diuo. in fi. aut. de nup. §. si quis eñ. versi. ⁊ si mulier. vbi ptz ꝙ mulier fuit accepta simpliciter nō cū scriptis dotalibus instris ⁊ habebat ꝓpria bona q̄ nō censent dotalia. Et sic nō curo de autoritate Aristo. de qua facit mentionē glo. in. d. l. mulier bona que cum sit contra legem nō seruanda. vt in. l. tantum. in fi. cum. l. seq. ff. de re. dim. ¶ Circa scōm an ex patientia videat dos cōstitui multa pos-
17 sent dici. tamē ꝙtum ad ꝓpositū ꝺico ꝙ est quedā patiētia formis quedam informis. patiētia formis est qñ circa meam rem vel circa aliud ꝙ tūc tangit aliqs facit aliqđ qđ cadat in certā speciē Jctus vt quasi. ⁊ vtrū sciētia ⁊ patiētia habeaē ꝓ o cōsensu habēt locū not. ꝓ glo. in. l. cains. ff. de pig. act. per Ly. in. l. inuitus. C. de pcur. per Dy. in. c. is q tacet. de regu. iur. lib. vi. ⁊ in multis alijs locis sed hec non est materia nostra. Quedam est patiētia informis vt qñ circa rem meā rē alijs actus qui nō cadit in speciē seu formā alicuius Jctus vel quasi. puta incipis tenere ⁊ possidere rem meā ⁊ cōuertere fructus in tuā necessitatē: vt in qōne nostra. nā onera matrimonij sunt de necessitate viri. ⁊ isto casu an talis patiētia habeaē ꝓ o sensu sic puto dicendū aut precedit Jctus de cuius natura ad hoc qs tenebaē: ⁊ patiētia habeē ꝓ o consensu. vt. C. de acqui. pos. l. iij. aut precedit talis Jctus: ⁊ tunc aut tractamus de bis in quibus vertit modicū ꝓiudiciū: ⁊ patiētia habeē ꝓ o cōsensu. vt. ff. de pecu. l. ꝙ tubero-
18 nis. §. sunt quedā. i. fisco. ⁊. l. nō solū. in princi. vbi eoipso qđ oēs patiē seruū habere videē cōstituere peculiū. aut loquimur in casibus in quib⁹ tractaē de magno ꝓiudicio: ⁊ tunc patientia non habeē ꝓ o cōsensu. d. l. ꝙ tuberonis. §. alia cā. ij. fisco. vbi ex patientia nō videē concedi libera administratio. idē tenet glo. in. d. l. ij. C. de acq. pos. in glo. que incipit qđ ꝓsumit ⁊c. Cū ergo in casu nostro nō precessit Jctus cuius natura mulier esset obligata se dotare seu oia bona sua in dotē dare. vt. §. ꝓxime dictum est. ⁊ ꝓbaē in aut. de nup. §. si quis eñ. Itē cū hic tractaē de magno ꝓiudicio. s. de amissione dñi ⁊ administrationis sue rei. credo patientiā nō habendā esse ꝓ o cōsensu ⁊ sic ꝓ hoc bona nō videant data in dotem. Sed si tu poneres ꝙ vir dicebat ista est dos mihi data. ⁊ bis bonis expresse vtebat in dote. tūc esset patientia formis ⁊ quid esset: tūc habetur ex dictis dictarū glo. ⁊ doc. Nunc examino. non ob. ff. de iure do. l. si stipulatio. cū. l. seq. que incipit qđ aūt. qz ibi lz nō exprimeret in stipulatione ꝙ esset dotis causa. tñ hoc agebat ⁊ hoc constat. vt ibi sentit glo. vel ibi loquit de stipulatione quā recipit vxor a viro. l. de quātitate data ipsi mulieri reddenda. sol. mat. ⁊ ibi sentit glo. merito intelligit ex causa dotis. Sed si ꝓmitteret simpliciter restituere nec adijceret sol. mat. tūc secus crederē nisi cōstaret ꝙ aliter egeretur inter partes. ¶ Circa tertiū an ex patientia cū cursu temporis ꝑsumaē titulus ad hoc vt talis dubitatio ꝓcedat opz ꝙ talis titulus alleget ⁊ sic erit dubiū an fuisset celebratus Jctus dotis vel non. Itē opz nos ponere ꝙ mulier passa fuisset lōgo tpe. s. decē annis: aks si ex solo maritus vteret vel cucurrisset minus de tpe expeditū esset ꝙ titulus nō ꝓsumeret. vt. C. de vsur. l. creditor. ff. de ope. lib. l. operis. plene no. de vsur. l. cū de in rem verso. Nec ob. qđ dñ
19 ꝙ tā alimentozū ⁊ dotis sunt pariter formabilia in modo constituēdi. ꝓbaē. in. l. cū post. §. gener. de iure do. de do. ꝓmis. l. j. cōiuncta. l. si cui. ff. de annu. lega. ⁊ de leg. iij. l. stichus. ⁊ no. in. d. §. gener. sed in cā alimentorum sufficit ꝙ aliquis nitatur ex solo tpe vel cursu trienn ij. vt. C. de fide iuss. l. j. not. in. d. l. cū de in rē verso. ergo idē videatur in casu nostro de dote. nā rūdeē sic: qz in. l. i. de fideicō. hoc faciat duplex favor. s. alimentorū ⁊ vltime volūtatis vt ibi no. q̄ ratio. s. vltime volūtatis hic cessat. Preter ea illa lex loquit in faciēte. s. in solnēte aliquid annuū no te alimentorum questio nostra loquit in patiente cōtra quē nō ita de facili ꝓsumit titulus vt infra dicet. Cōcedo ergo qđ si ex cā vltime voluntatis esset ꝓstitum aliquid nōie dotis per triēniū esset idē qđ in. l. i. C. de fideicō. Posi-
20 to ergo in questione nostra qđ titulus alleget. ⁊ ad ꝓbationē inducat longi tpis cursus an titulus ꝑsumaē est dubiū ꝓpter diuersas opiniones doctorū ⁊ videē qđ sic per. l. cū de in rē verso. in fi. vbi expresse loquitur in dote. ⁊ lz tex. ibi loquaē in faciente seu soluente tamē glo. ibi posita intelligit idem in qualibet patientia idē no. ff. de serui. l. seruitutis. de aqua plu. ar. l. j. §. fi. Alij moderni doctores sunt in cōtraria opinione dicentes quod. l. cum de in rem verso. loquiē in faciente hoc est in soluente secus in patiēte cōtra quem nō sic facile ꝓsumiē titulus ita not. Ly. C. de pac. l. si certis annis. in. viij. q. qđ tenēt quidā doc. bonoñ. Sed p glos. videtur casus qđ idē in patiente. C. de peti. here. l. fi. ⁊. ff. de acqui. here. l. qui in aliena. circa pn. v. sed ⁊ si nō adijcitur. Sed cōtra glos. facit quod si possedit rem tuā longo tempore te patiēte ⁊ velle allegare ꝙ mihi vē didisti vel alio titulo concessisti: ⁊ hoc ꝓbare ex patientia non possum fm omnes docto. ⁊ tangitur in glo. l. pe. C. cōi diui. ⁊ ibi fm oēs doct. qđ apparet esse verū qz volunt iura quod in ꝓscriptione taliū rerū ꝑcedat titulus ⁊ sequatur possessio longi temporis. vt. C. de rei vendit. l. nullo. de prescrip. lon. tem. l. diuturna. ff. de vsucap. l. celsus. cū si. Ad solutionē igitur dictarū contrarietatū distingue duo verba ex quibus apparebit nostre questionis solutio tangēdo solum quod pertinet ad propositum. Cum ergo queritur an titulus allegatus ex cursu longi tpis ꝓsumatur. distingue. aut loquimur in aliquid faciente puta soluente ⁊ ꝓsumitur vt. C. de agri. ⁊ cen. l. litib⁹. ff. de vsur. l. cū de in rem verso. quod dicit ibi

dic vt ibi. Aut loquimur in patiēte: ⁊ tūc aut titulus allegatus principaliter respicit lucrū ⁊ cōmodū patiētis: ⁊ ꝑsumit titulus. vt. C. de peti. here. l. si filius. Et ibi no. Nam ibi ꝓsumitur cui acquirit hereditas per filium aut titulus allegatus respicit dānū patientis. Et tunc aut respicit magnum damnū aut paruum. Si magnū puta tractaē de amissione dominij rei sue tunc non ꝓsumit. vt. d. l. nullo. C. de rei ven. C. de prescrip. lon. temp. l. diuturna. quod no. per glos. ⁊ doct. in. d. l. pe. C. cōi diui. fallit in casu. l. ꝓculo. ff. de ꝓbat. ratio ibi plura interuenerūt. vt no. de ali. lega. l. liber. §. j. Si vero respicit paruū damnū tūc titulus ꝓsumatur. vt. ff. si fer. ven. l. si quis diuturno. quod not. per glo. in. l. seruitus. de seruit. de aqua plu. arcen. l. si. in fi. ⁊ illa fuit ratio illarum legum: ⁊ ibi tractaē de modico ꝓiudicio. vt no. per Dy. extra de reg. iur. c. possessor. ver. item nunquid in seruitutibus prescribendis. ⁊ hic est casus in. d. l. qui in aliena. ver. sed ⁊ si non adierit. de acq. here. ibi eñ de modico ꝓeiudicio tractatur. nam hereditas nō erat filij: sed habebat solā spē ꝙ si ipse efficeretur sui iuris poterat adire ⁊ sibi acquirere. vt. C. de iure deli. l. nō dubiū. nō ergo ibi amisit suū dñiū: sed quādā spem forte fallacē. Itē est spes ꝙ ipsa hereditas patri quesita ad ipsum filium reuertat. vt. l. si scripto here. de in fi. vñ li. ⁊ de adop. l. nec ei. §. pe. sic etiam loquit gl. d. l. pe. C. cōi diui. vbi dicitur quod ꝓsumitur diuisio in qua est modicum ꝓeiudicium cum vna pars vice alterius fungitur: cum ergo in proposita questione loquamur in patiente patiente: ⁊ tractaē de magno ꝓeiudicio. s. de trālatione domini in virum cū spe lucrandi sibi. fic dico ꝙ ex patientia lōgi temporis titulus non ꝓsumitur.

¶ Disputata per dñm Bar. de Saxoferrato egregium legū doc. ff. vetus legentē in augusta ciuitate Perusij. Anno domini. M. CCC. xliij. die. xxj. mensis Decembris.

1 ¶ Confitens maleficiū ⁊ negās qualitatē an dicatur cōfiteri vel negare vt habeat beneficiū statuti. ⁊ nu. 14. ⁊. 17.

2 Negans dicit qui negat factū ⁊ etiam qui negat ius.

3 Rificio quis ꝓinuat nedū ꝓ omissionē toti⁹: lz etiā ꝓ omissionē partis.

4 Liberatio nō cōtingit si in satisdatione omittat aliqua qualitas.

5 Probans factū ⁊ non qualitatem non obtinet.

6 Pena ita cōmittit ex priuatione qualitatis sicut ex priuatione substantie fi debet cōmitti ex priuatione.

7 Qualitas omissa qñ non priuet quem beneficio actionis ꝓpositе nec moderate cōdemnationis.

8 Aggrauatio que fit per negationē debet intelligi qñ quis negat ꝙ dependet ex facto suo.

9 Pena que imponit ꝓpter priuationē alicuius rei nō cōmittit propter priuationem ipsius.

10 Qui teneē ad factū simplr sufficit factū facere lz qualitas omittat.

11 Prohibitus ꝓbare cōtra instrm intelligit ꝓhibitus circa substantiam non contra qualitatem instrumenti.

12 Indefinita locutio in statutis ꝙ equipolleat vniuersali.

13 Iudex potest responsionem cōfitentis delictū ⁊ negātis qualitatē nō admittere. ⁊ nu. 15.

14 Locus ⁊ tempus qñ dicat facere id quod factum est realiter ⁊ fm substātiam. ⁊ nu. 16.

18 Regula. l. cū qui. ff. de iureiur. cum si. ꝙ extendat ad statuta.

19 Libellus in actione. l. aquilie debet cōtinere certam quantitatem.

20 Glo. in. §. item mixta. insti. de actio. qualiter intelligatur.

21 Beneficium concessum alicui ꝓpter aliquid perditur nisi illud totū impleatur etiam in qualitate.

¶ Questio. viij.

1 **Der** Italiam cōiter † sunt statuta ꝙ cōfessi maleficia mitius ⁊ negātes grauiō puniant. Contingit ꝙ is cōtra quem de maleficio ꝓcedit cōfitetur factū: negat tñ qualitatē qua cessante pena cessat vel minuit: qui factis ꝓbationibus venit condēnandus de toto. ¶ Queritur an sit condēnandus vt cōfessus an tanq̄ negans vel qualiter. Et primo q̄ veniat
2 condēnandus vt negans ꝓbatur sic. † Negans dicitur ille qui negat factum: ⁊ etiam ille qui negat ius hoc est act. ⁊ oblig. Primum de negante factum ꝓbat. C. ad. l. aquil. l. contra negantem. de ꝓba. l. actor. de nō nume. pecu. l. asseueratio. ⁊ aut. contra qui ꝓpriam. ff. ad le. aquil. l. ij. de ꝓcur. l. ij. cum simi. De eo qui negat ius ꝓbatur. C. de transac. l. age. ff. de do. l. quidam in iure. de ꝓba. l. ab ea parte. cū simi. Sed ex hoc qui negat factum quandoq̄ negat ius hoc est esse maleficiū vel esse obligatum. quandoq̄ negat actionem hoc est se teneri acti. ꝓpositа: ergo in omni casu habetur ꝓ o negante. ¶ Primum ꝙ negat factū ꝓbatur in eo qui confitetur factum: negat tñ tempus vel negat locū. nam si ꝓbatur alius locus vel tempus non est idem factū de quo agit: vt ꝓbat. C. qui accu. non pos. l. j. put ibi ponitur casus maleficio certa die cōmisso. ⁊ no. ff. de publi. iudi. l. qui reus. in glo. mag. super ver. permissam. ⁊. ff. de acquirē. here. l. pātonius. §. rei. ⁊ ibi clarius no. ⁊ est expressum extra de re iudi c. ꝛ abbate sane. circa fi. lib. vj. ¶ Secundū in eo q̄ negat maleficiū vel obligationem ꝓbatur in eo qui cōfitetur factū boc est se accepisse rem negat tamē ꝙ contra dñi voluntatē. nam ex hoc sequitur ꝙ nō est furtum nec furti tenetur. vt. ff. de fur. l. inter oēs. §. recte. ⁊ insti. de oblig. ex deli. in. §. placuit. Itē in eo qui cōfitet se occidisse. negat tñ se fecisse eo aio qz sequit

ꝙ nō teneē. l. corne. vt. l. j. C. ad le. cor. de sica. ⁊. ff. eo. l. j. §. diuus. Et in eo qui accusat de plagio dixit se addu gisse negat tñ alienū. vt. C. de ser. fug. l. cū seruum. ⁊ ad. l. fal. de pla. l. j. et. l. ꝓses. sed alia multa exempla ponit possent. ¶ Tertiū ꝙ negat ac. seu accusationem ꝓbatur in eo q accusatur. l. pōpeia. de parici. ꝓtetur se occidisse negat tñ esse de personis enumeratis in. l. j. ad le. pōpe. de parici. Item ꝓbat in. l. ꝓtor. §. docere. vi bo. rap. ⁊ de incen. rui nau. l. j. §. fi. ⁊. l. §. fi. Item in eo qui confitetur coitum. Sed negat mulierem nuptā. vt. l. pe. de adul. quicquid igitur dicat apparet ꝙ iste habetur ꝓ o negante. Et tanq̄ negans debet condēnari.

¶ Secundo ꝓbo sic. qui interrogat cum aliqua qualitate si respōdet pure non respondit ad interrogata: vt. ff. de verb. oblig. l. j. §. si quis simpliciter. ⁊ insti. de inuti. stip. §. ꝓterea. Si vero non respondet ad interro. ergo non potest haberi vt confessus. Concludo ergo ꝙ tanq̄ negans veniat condēnādus per ꝺictas leges vbi videē casus expressus. ¶ Ter-
3 tio ꝓbo sic: Sicut ꝺomissio totius est causa priuandi quē beneficio. ita omissio partis. vt. ff. de leg. j. l. ⁊ si partis. cōiuncta. l. tuto: petitus. §. j. ff. de excu. tuto. ⁊ no. in. l. si post legatum. §. admittere. ff. de bis qui. vt indi. sed si totum maleficium negasset priuaretur beneficio qđ dareē confitentibus ergo eadē ratione priuetur si negat qualitatē maleficij. ¶ Quar-
4 to ꝓbo sic. si † in aliqua satisdatione aliqua qualitas omittatur liberatio non contingit imo totum petitur ac si nihil esset satisdatū. vt. l. iulia. §. j. de verb. obli. de solu. l. etiā. de leg. j. l. huiusmodi. §. fi res. ⁊ plene not. de dolo. l. eleganter. §. non solum. sed istud beneficium qđ datur confitentibus est quedā liberatio a parte pene in eo qui confiteē. Si ergo in cōfessione omittat qlitas maleficij non cōtingit liberatio. ¶ Quinto ꝓbo sic:
5 † qđ. ꝓbat factū nec ꝓbat qlitatē facti nō ht beneficiū qđ datur ꝓbantibus. qz non dicit sua intentio ꝓbata. vt. l. habebat. in pnn. insti. vi bo. rap. l. ꝓtor. §. docere. extra de ꝓba. c. licet. ergo ⁊ eadem ratione qui cōfitetur maleficium ⁊ non qualitatē nō debet gaudere beneficio ꝓfessiōis.

¶ Sexto sic beneficiū datur confitentibus: qz aliquem releuat ab onere ꝓbandi. vt. l. eum qui. in pnn. de iureiur. C. de pena iudi. qui male iud. aut. nouo iure. ⁊ qđ no. ad legē agl. l. contra negantē. Sed per hanc cōfessionem quis non releuatur ab onere probādi qz debet ꝓbari qualitas maleficij que non potest ꝓbari nisi per illos qui viderunt maleficium qz qualitas rei non potest cognosci nisi ab eo q̄ habet notitiā rei ⁊ ipsa
3 viderit. vt. l. j. §. i. de ven insp. i. C. de fide instru. l. imperatores. ff. finiū regū. l. si irruptione. ⁊ in aut. de non ali. §. qđ aūt. cū igitur non releuet ab onere probādi ergo in nullo consequit beneficiū confessionis. ¶ Septi
6 mo sic quando pena ꝺebet cōmitti ꝓpter aliquā priuationem ita committitur ex priuatione qualitatis sicut ex priuatione substantie vt patet in stipulatione habere licere q̄ cōmittit si aliqua seruitus q̄ ꝓdij qualitas est ex iure minuit. vt. l. stipulatio ista. §. si quis forte. de verb. obl. vbi videtur tex. nostre qōnis in eo qđ ibi in fi. tex. dicit qz habere non licet ei cui aliquid ex iure minuit. ita cū aliqua qualitas negat nihil cōfessatum videt. ⁊ sic nulli cōsequit beneficiū cōfessionis. ¶ Octauo sic. simplex et indefinita locutio equipollet vniuersali. vt. l. si plurib⁹. de leg. ij. de legati. ij. l. si plures. per Dy. de reg. iur. super rub. lib. vj. Cū ergo dicat statutum ꝙ cōfitentes mitius puniant loquit de cōfitentib⁹ oia sed certū est ꝙ iste qui negat qualitates nō cōfiteē oia ergo nō potest beneficiū confitentium habere. arg. l. is qui ducēta. §. vtrū. de reb. dub. ¶ Nono q̄ qui in vno deliquit omnium factus est reus.

7 **Contra** Qđ puniri debeat tanq̄ ꝓfessus ꝓbatur sic: omissio † qualitatis rei nō priuat aliquē beneficio sibi cōpetēti ex ipsa re boc ꝓbatur qz quis nō priuaē beneficio ꝓpositе actionis: lz aliquā qualitatem nō ponat vel positam nō ꝓbet. vt. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxali. ⁊ qđ not. C. de eden. l. edita actio. nā eo non obstāte ex tali ꝓcessu poterit sequi cōdemnatio. facit de aqua plu. ar. l. q̄ꝑ. §. iulianus. ⁊ quod ibi no. per Dy. facit de rei ven. l. si post acceptā. Itē nō priuat quē beneficio ꝓsumptionis facientis ꝓ o eo. nā si cōfiteoz solutum tamen nego indebitum. ⁊ sic nego qualitatem ex boc non perdo beneficium ꝓsumptionis faciētis ꝓ o me. ſ. qđ debitum ꝓsumaē. vt. l. cum de indebito. ff. de ꝓba. Item non priuat quem beneficio moderāde condēnationis. vt ꝓuta confiteor me fideiussisse negat tñ me cōueniendū insolidū: qz dico alios fideiussores esse solnēdos ⁊ sic nego qualitatē. certe per hoc non ꝓbo beneficium diuisionis. vt. l. si dubiteē. in pn. ⁊. §. i. de fideiuss. Ex istis ergo cōcluditur q̄ si res cōfitetur factū negat tñ qualitatē aliquā q̄ ex boc non pdat beneficiū ꝓfessionis: sed tanq̄ cōfessus veniat cōueniēdus. ¶ Secūdo ꝓ
8 bo sic. Taggrauatio pene q̄ fit ꝓpter negationē semper intelligit fieri qñ quis negat id quod ex facto suo dependet: aks secus. vt. ff. rerum amo. l. marcellus. de in litem iuran. l. videamus. §. j. extra de confes. c. ij. lib. vj. quod not de iuramento calum. l. ij. §. quod obseruari. Si aliter intelligeretur sequeretur quod quis ꝓueniretur fine delicto: qz cum in facto qđ non dependeta se fit tolerabilis ignorantia. vt. l. fina. §. ꝓ suo. ⁊. l. cū falsum. ff. de acquiren. bered. merito potest fine culpa negare: sed fine culpa nemo est puniendus. vt. ff. de verbo. signifi. l. aliud est. fraus. ⁊ de penis. l. sancimus. ⁊ de reg. in. c. fine culpa. li. vj. Sed iste qualitates vt plurimum non dependent ex facto rei vtputa quod ex vulnere sit remansura cicatrix vel qđ membrum sit remāsurū debilitatum vel quod offensus sit nobilis vel ignobilis vel similia. ergo ptz qđ ꝓpter negationē huius

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

qualitatis nõ dz grauari pena: ꝛ fic ꝑdẽnãdus est tãꝯ cõfessus. ¶ Ter-
9 tio ꝓbo fic: ꝙpena que imponit ꝑpter ꝓuinationẽ alicuius rei nunꝯ
cõmittit ꝑpter ꝓuinationẽ qualitatis ipsi⁹ rei: vt. ff. de cuic. l. quo ad ser-
ui. de leg. ij. l. menius. §. fundo. vbi pena q̃ debet cõmitti ꝑpter cuic. rei
nõ cõmittit ꝑpter cuictionẽ seruitutis q̃ est qualitas rei vel qd aliud de
vb. sig. l. qd ergo. ꝛ l. si aliena. §. j. de vsuca. ꝛ cõia ꝑdi. l. j. ita in ꝑposito si
aliqs cõfitet factũ lz neget q̃litatẽ facti pena q̃ ꝑpter negationẽ imponi
tur nõ dz cõmitti: ꝛ fic vt cõfessus veniat cõdẽnandus. ¶ Quarto ꝓbo
10 fic: ꝙñ qs teneť ad factũ simplr sufficit ꝙ factũ fiat lz ei⁹ q̃litas ꝛomittat
vt. l. iij. §. falsus. ff. rẽ ra. ha. vbi ꝓcurato⁹ teneť canere rẽ ratã dñm habi
turũ: ꝛ fic sufficit ꝙ dñs habeat ratã tãꝯ factũ qõ ptz: q̃ põt appellare
et restitutionẽ in integrũ petere ꝛ fic q̃litatẽ ab negat ꝛ fic pena nõ cõmit
titur. ad id facit qõ no. ff. de neg. gest. l. põponi⁹ scribit. in glo. mag. ꝛ per
Dy. in c. ratũ. de reg. iur. lib. vi. ¶ Ita in ꝓposito cũ qs metu pene teneat
ꝛfiteri sufficit ꝙ cõfiteať factũ lz neget q̃litatẽ facti: ꝛ fic vt confessus ve-
11 niat cõdẽnãdus. ¶ Quinto ꝓbo fic: ñ qñ aliqd ꝓhibeť semp intelligať
ꝓhibitio respectu substãtie nõ respectu qualitatis. hoc ꝓbať in. l. gñaliꝛ.
C. de nõ nu. pec. ꝛiuncto. §. qõ fere. in. l. inrisꝛ. ff. de pac. ꝛ ibi no. in glos.
vbi si aliqs ꝓhiberet ꝓbare ℈ instrm intelligiť ℈ substãtiã instrꝛ non ℈
q̃litatẽ: ita in ꝓposito cũ quis metu pene ꝓhibeat negare dz intelligi de
negãte substãtiã nõ de negãte q̃litatẽ: ꝛ fic cũ substantiã sit ꝛfessus dz vt
ꝛfessus puniri. ¶ Sexto de hocvꝫ casus exꝑressius. ff. ad. l. aql. l. inde ne
ratius. §. fi. cũ. l. seq. vbi apparet ꝙ ad hoc vt eniťet pena q̃ ℈ negãtẽ est
statuta. p. l. aql. sufficit ꝙ factũ ꝛfiteať ſcz me occidisse lz negem qualitatẽ
vtputa q̃ nego seruũ esse talis estimationis vel tantũ interesse agentis:
ita in ꝓposito lz negẽ aliquã q̃litatẽ nõ debeo puniri vt negãs sed vt cõ-
fessus debeo ꝛdẽnari. ¶ Septimo sic: ratio q̃re mitius punit: est q̃ rele
uat aduersariũ ab onere ꝓbãdi vt dictũ est. ℈. in sexta rõne aduerse par-
tis: lz lz negeť q̃litas nihilomin⁹ pars remanet releuata ab onere ꝓbã-
di. exꝑlũ: si aliqs ꝛfiteť occidisse dicat tũ se feciſſe sine dolo certe ipse ha
bet ꝓbare. vt. C. de iniur. l. si nõ ꝙuitꝭ. ad. l. cornel. de sica. l. j. ff. eo. l. j. §.
12 diuus. ergo cũ supstit rõ dz durare bñficiũ ꝛfessionis. ¶ Octauo sic. in-
definita locutio egꝑollet vniuersali. vt. l. si plurib⁹. de leg. ij. ff. de lega. iij.
l. si plures. no. ꝑ Dy. de reg. iur. sup rub. lib. vj. Unde cũ statuta puniãt
acrius negãtes intelligo negãtes oia: sed verũ est ꝙ ꝛfiteť factum et
negat q̃litatẽ nõ negare oia: ergo nõ dz vt negãs cõdẽnari: vt. l. si is qui
ducẽta. §. vtrũ. de reb. dub. ¶ Mono de hoc vꝫ glo. ordi. insti. de act. §. itẽ
migta. vbi ille q̃ ꝛfiteť delictũ negat tũ aliquã qualitatẽ ꝑpter quã dicit
nõ deberi tũ habeť in oibus vt cõfessus. ¶ Oũ in ea pena q̃ venit ex de
licto sine q̃litate puniať cõfessus in ea q̃ augeť ex q̃litate punit vt negãs
ꝓbatur plurib⁹ rõnib⁹. ¶ Et ꝓimo sic: qui partẽ delicti cõmittit nõ pu
nit cõtẽplatione tot⁹ sed cõtẽplatione eius qõ cõmisit: vt ff. de extraor.
cri. l. j. C. de ser. fug. l. si fugitiui. ꝛ ita no. facit de penis. l. ant facta. §. euen-
tus. ita in ꝓposito cum partim fuerit ꝛfessus partim negauit solũ in ea
parte quã negauit puniať vt negãs. ¶ Scõo sic: pena nõ dz egredi deli-
nec sic in ea tñ re ꝛ eo tñ respectu quo qs deliqt puniať ꝛ nõ vltra. ff. de
bis qui. vt indig. l. rescriptũ. ad trebel l. paulus rñdit si certũ. qui. ex can.
in pol. ea. l. fulcinius. §. qd si aduersus. Sed bic non deliquit negãdo nisi
respectu qualitatis: ergo solum respectu qualitatis dz puniri. ¶ Tertio
sic: qñ qs ad plura teneť in iudicio sub pena si in vno est obediẽs in alio
non in quo est obediens pena nõ cõmittit cum effectu: vt. l. si seruus. §. si
pluriũ. l. si qs cautionẽ. ꝛ qõ not. de ỹb. obli. l. quinta. §. fi. de reb. dub. l. si
is qui ducẽta. §. vtrũ. in glo. sup verb. in illo. Sed ista pena que imponi-
tur neganti imponiť circa ea q̃ veniũt publicãda in iudicio: ergo in effe
ctu cõmittit solũ ꝓo eo qõ negauit ipse. Quarto sic: qñ qs eodẽ facto di
uersis respectibus deliquit eo respectu quo deliquit consequit penã alio
respectu ꝑmiũ: vt. l. j. de bis q. vt indig. ita in ꝓposito respectu eius qõ
negauit ꝛsequit penã: alio respectu ꝑmiũ. facit. l. relegatoꝛũ. §. fi. de in-
terdi. ꝛ relega. ¶ Quinto sic: qñ pena debet imponi ꝑpter ꝓuinationem
alicuius rei ꝓuata qualitate solũ imponiť pena respectu illius qualita
tis qõ apparet in actione ex empto vbi re euicta agiť ꝓo toto interesse:
sed euicta seruitute agiť solũ ꝓo interesse seruitutis que est qualitas fun
di: vt. l. que ad seruitutẽ. de euic. ꝛ ibi not. ꝛ de ỹhen. emp. l. cũ venderes.
ita in ꝓposito solũ respectu qualitatis actus puniať. ¶ Sexto sic: quan
do aliqd alicui tribuiť ꝑpter laborẽ diminuto laboꝛe diminuitur id qõ
ꝛcedit: vt. l. seio amico. in ꝓin. de an. leg. Sed ꝓimũ ꝛcedit confitenti: q̃
exonerat aduersariũ onere ꝓbandi: vt. l. eũ qui. in ꝓin. de iureiur. ergo
si ꝓo parte eũ exonerat cõsequit ꝓmiũ accusatus: q̃ percussit tali loco
et tali tempoꝛe confitetur se percussisse dicto loco vel tpe certe si accusa-
13 tio ꝓbabitur punietur vt negans. Idem iudex ꝑõt talẽ responsionem
non admittere. nota hanc conclusionem.

14 **Solutio.** Dñi nr̃i Jesu x̃pi noĩe inuocato. in qõne
predicta aduertendũ est: ꝙ qñ quis negat
aliquã qualitatẽ seu circũstantiã qua negata negať ipsum fa
ctum de quo ꝛcedit ꝙ ꝓma facie videbať cõfiteri. vbi gratia.
quis ꝛfiteť se percussisse titiũ: negat tñ hoc se feciſſe tpe vel loco in accusatio
ne vel libello ꝛzẽto: tũc oino aliud factũ ꝛfiteť ꝙ illud de quo ꝛcedit. nã
factũ vno tpe vel certo loco differt realiter: ꝛ ℈m substantiã ab eo qõ fa
ctum dicit alio tpe vel loco: vt. l. si nõ sortis. §. libert⁹. de condi. inde. ꝛ qõ
no. C. de testi. l. testiũ. de acq. here. l. pantonius. §. rei. cum sua glo. ꝛ est ex-

pressum. extra de fide instru. c. cũ ioãnes. ꝛ de re iudi. c. abbate ſgne. citra
fi. ibi: locus ꝛ tps ꝛc. Et quod ibi not. ꝛ dixi in. l. denũtiasse. §. quid tñ. de
adulte. illo casu nõ loquiť questio nostra. nam iste sine dubio habetur vt
15 negans qui totũ negat. imo dico ꝛ ꝙ si iudex vellet talẽ responsionẽ non
admittere posset licite: q̃ ad interrogata non rñdit: vt. §. ptz. ergo ꝛc. vt
16 insti. de inuti. stipu. §. si de alia. ¶ Sed posses tu dicere non esse verũ ꝙ
locus vel tempus faciat differri realiter ꝛ ℈m substantia. 3. nã si titius est
vulneratus in facie vbicũq; factũ fuisset illud vulnus. idẽ vulnus esset
substãtialiter: vt ptz ad sensum sicut idẽ est hõ: lz de loco vel de tpe origi
nis dubiteť. vt. l. iij. §. minozem. ff. de mi. ꝛ. l. eius. §. pe. ad muni. Rñdeo
nos possumus sumere actũ ꝓout tradiť in faciẽte: ꝛ tunc alind est factũ
vno loco vel tpe: aliud factũ alio: ꝛ tũc diuersitas talis inducit diuersita-
tem realẽ ꝛ substãtialẽ: vt dixi. qñq; accipitur act⁹ ꝓo effectu secuto ex
actu vt vulnus seu scissio que secuta est ex actu pcussionis: ꝛ tunc illud est
vnũ vbicũq; fuerit factũ: q̃ nõ põt esse nisi in vno loco factũ vt ex ꝓedi
17 ctis ptz. alia circa hoc dixi in. d. §. qd tñ. ¶ Sñq; qs negat aliquã qua-
litatẽ seu circũstantiã ex qua nõ inducit diuersitas realis seu substantia
lis: ꝛ tunc ꝓcedit questio nostra ꝓo qua declarãda est aduertendũ ꝙ sta
tuta italie circa hoc ꝓcedũt diuersimode. nã qñq; statuunt hoc in pena
vt negãs plus puniať ꝙ fit alia simplex pena. ꝑ maleficio Sñq; hoc sta-
tuunt ꝙ modũ ꝑmiꝫ ꝛ ei q̃ fuit cõfessus minuiť pena q̃ alꝫ statuta est ꝓ
maleficio: et isti sunt diuersi effectus: ideo de quolibet ꝑ se videamus.
Circa ꝓimũ qñ statutũ hoc diſponit in pena: vtputa ꝙ qui neganti pu
niatur in quarto pluri vel ſiliꝫ verba: ꝛ tunc circa hoc considerãda sunt
duo fundamenta. ¶ Primo q̃ istud statutũ habet locũ in pena mẽtien
tis. vnde si negaret aliqd cuius haberet iustã ignozãtiã nõ puniret ꝑ
regulã generalẽ q̃ est vbi nõ est culpa: ibi non cadit pena. vt. C. de penis.
l. sancimus. ꝛ. ff. de verb. sig. l. alia est fraus. ꝛ in ꝓinc de reg. iur. ꝛ. §. ne cul-
18 pa. lib. vj. ¶ Scõm fundamentũ est ꝙ tunc negãs puniť qñ ꝓ negatio
nem grauauit aduersariũ onere ꝓbandi: ita qõ aduersarius habeat ne
cesse ꝓbare per testes vel alijs legitimis ꝓbationibus: alꝫ non puniret
vt negãs vt. ff. de iureiur. l. eũ q. in ꝓin. ꝛ ad. l. aq. l. ij. §. i. ꝛ ibi no. et. C. ad
le. aquil. l. ℈ negantẽ. ꝛ ibi etiã no. Cũ em̃ illa loquať gñaliter in qualibet
actione q̃ crescit ꝓ inficiationẽ: nõ est dubiũ ꝙ extẽdiť ad statuta: vt not.
in si. ff. de leg. l. qõ vero. ꝛ dixi plene in. l. oẽs ppli. in materia de interpre-
tationibus stať circa interpretationẽ extẽsiuã. bis ꝑmissis in casu predi
cto qñ statutũ ꝓcedit pena iponẽdo dico sic: qñq; ille q̃ ꝛfiteť factũ negat
aliquã qualitatẽ seu circũstantiã ꝓ cuius negationẽ aduersarius nõ gra
uatur onere ꝓbandi: vtputa cõfessus est se percussisse sed nõ alio iniuriã
di vel se occidisse sed sine dolo: vel se occidisse ad sui defensionẽ: quib⁹ ca
sibus cũ ꝑsumptio sit cõtra eũ sibi incũbit onus ꝓbandi aliquas circun
stãtias ex quibus esset dolus ꝛ animus iniuriãdi: ꝛ ꝑsumit ad sui defen
sionẽ fecisse. C. de iniu. l. si nõ cõuitꝭ. ad. l. cornelia de sica. l. j. ꝛ. l. eũ qui. ꝛ isto
casu negãs talẽ qualitatẽ vel circũstãtiã sine dubio si nõ ꝓbat nõ puniť
vt negans: q̃ per cõfessionẽ factã releuat aduersariũ ab onere ꝓbandi:
vt. l. eũ qui. qñq; negat aliquã qualitatẽ seu circũstantiã quã opz aduer-
sariũ ꝓbare. Et ℈ est aduertendũ q̃ qñq; quis negat aliquã qualitatẽ seu
circũstantiã quã iste ignoꝛat: vtputa ꝛfiteť se pcussisse: negat tñ q̃ ex illo
vulnere sit remãsura cicatriꝫ: vt q̃ ex ea mẽbrũ remaneat debilitatũ ꝛ si-
milia: ꝛ tunc etiã eo ꝓbato nõ puniet vt negãs q̃ cũ nõ sit in culpa non
dz pati penam vt dictũ est ꝓo hoc. ff. de interro. act. l. de etate. §. interdũ
19 et. §. seq. ꝛ est casus ad. l. aquil. l. inde neratius. §. fi. ꝛ. l. seq. sic inducẽdo ꝛ in
libello ꝓposito super act. l. aquil. debet exꝓimi quãtitas dãni ℈m glos.
que est in. l. ꝓetoꝛ edicit. §. si dicať. ff. de inur. ℙone conuẽtus. l. agl. cõ-
fitetur se hominẽ pcussisse: negat tñ estimationẽ dãni esse illã q̃ in libello
ꝓponiť. certe ille tanꝯ ꝛfessus veniet condẽnandus: vt. d. l. inde nera-
tius. §. fi. cum. l. seq. Si em̃ isti confessus fuisset estimationẽ dãni: ratio q̃
ponit in illa. l. nõ esset vera. nã nõ esset amplius querendũ de estimatio
ne vulneris. Apparet ergo ꝙ cõueniť vt cõfessus: ꝛ tũ querit̃ de estima-
20 tione quã neganit. ℈hoc modo debet intelligi gl. q̃ est insti. de act. §. item
migta. vbi ille q̃ ꝛfiteť relictũ pijs locis: tñ aliquã qualitatẽ negat vel ad
mittit per quã dicit se nõ debere soluere. nã si rationabiliter hoc dicit. i. iu
sta ignoꝛãtia mot⁹ nõ puniť vt negans: vt exꝓresse dicit glo. q̃ñq; negat
aliquã qualitatẽ seu circũstantiã ꝙ iuste se ꝓbabiliter ignoꝛare non põt
vt q̃ pendet ex facto suo: vel est publice notũ: vel alꝫ est ꝓesumptio q̃
sciat. Et hic est aduertendũ ꝙ qñ negať aliqua qualitas seu circunstantia
qua cessante factũ nõ est delictũ seu nõ est punibile ex causa intentata ℈m
ea que dixi in. l. denũtiasse. §. quid tñ. de adulte. ꝛ tũc ideo punitur vt ne-
gans: ꝛ loquitur alia opi. posita in glo. insti. de act. §. itẽ migta. ne inue-
niať via ꝙ quã negãtes suã auaritiã exerceãt: vt ibi no. quod ꝓbatur: q̃
ꝙñ deficit aliqua qualitas que respicit totum id de quo agiť nil videť esse
factũ de eo qõ debeť: vt. l. inlia. §. j. de ỹb. obli. de solu. l. etiã. cũ ſimi. facit
ff. q̃ satisfda. cog. l. quot. ꝛ de fideiusꝛ. l. qui satisfdare. ad idem vi bon. rap. l.
ꝓetoꝛ. §. docere. ꝛ. l. denũtiasse. §. quid tamẽ. facit etiã de verb. obli. l. j. §.
si qs simpliciter. qñq; negat aliquã qualitatẽ qua cessante pena minuiť.
Et hic est aduertendũ ꝙ si quidẽ pena q̃ ꝓpter illã q̃titatẽ adiiciť est
diuersa ꝛ separata vl̃ saltẽ est diuisibilis ꝛ separabilis ab ea que impo-
niť ꝓo simplici maleficio. vt si dicat ꝙ ℈ negantẽ pena duplicẽť vel pu
niať in quarto plurivel similia ỹba: ꝛ tunc pena q̃ imponiť ꝓo simplici
maleficio vt cõfessus puniet̃ sed illa que augetur ꝓpter illam qualita-
tem negatam

1 tem negatã puniet̃ vt negãs. eqtas em̃ iudicio ꝓ boc admittit. vt. l. si ser-
num. §. si pluriũ. ff. si qs cau. ꝛ qz ei⁹ ꝓtẽplatione dz puniri cuius ꝓtẽpla
tione deliqt. vt. d. §. pluriũ. de bis q. vt indi. l. recte. ff. ad trebel. paulus
rñdit si certã. ꝑ boc optime facit de iniur. l. eũ q nocẽtẽ. §. fi. ꝛ penulti. vbi
punit factũ ꝛ nõ qualitas. ꝛ sic vñ separatim ab alio cõsiderať facit. ff. de
fur. lis q opẽ. vbi ꝑtãs punitur respectu furti nõ respectu qualitatis. ſ.
manifesti. Si vero pena facti ꝛ qualitatis nõ est diuisibilis seu separabi
lis. vtputa cõfessus punit in corꝓore: ꝛ tũc ꝑter istã ꝛnegatitẽ nisi cõfi-
teať totũ nõ habeť vt cõfessus: ꝛ fic puniet vt negãs. arg. de statulibe. l. si
duob⁹. §. j. istius essi negatiõis effect⁹ i ptes scindi nõ põt. vt. l. in execu.
§. scõa spẽs. de ỹb. ob. Nã in istis indiuiduis nõ põt nisi insolidũ pecca-
ri. vt. l. eadẽ. §. cato. ꝛ de ỹb. ob. Ad hoc tñ aduertẽdũ: q̃ vbicũq; dixi ne-
gantẽ qualitatẽ puniri vt negans vel in totũ vel in ꝑtẽ intellige si illa
qualitas fuerit ꝓ aduersam ꝑtẽ. ꝓbata plene: alꝫ sec⁹ vt. l. eũ q. in ꝓnc.
de iureiur. ꝛ. C. ad le. aql. l. cõtra negantẽ. adeo qõ vtputo nõ sufficeret si
ꝓbarent ꝓsumptiones ex quib⁹ reus ponerẽt ad torturã ex qua sequere
tur cõfessio. nã dicte leges requirũt q̃ illud qõ est negatũ ꝓbet̃. Sed iste
nõ ꝓbauit illud qõ est negatũ ꝛ ꝓsumptiones eius nõ sufficiũt vñ cũ nõ
exiterit ꝛditio quã leges regrũt nõ põt puniri vt negãs. ¶ Circa scõm
võ qñ statutũ hoc statuit ꝙ modũ ꝓnendi vt ei q̃ fuerit cõfessus minuať
pena tũc indistincte dico ꝙ negãs qualitatẽ puniať vt negãs nec habe-
bit beneficiũ cõtentiũ. vt. l. etiã si ptis. de leg. j. ꝛ de an. leg. l. menius. in
12 ꝑn. de ma. testa. l. si ita sit scriptũ. ꝛ. l. g filiũ. §. fi. ꝛ ad. l. fal. l. beneficia. q̃ le-
ges hoc ꝓbant sic. ¶ Qui alicui cõcedit beneficiũ ꝑpter aliqd nisi illud to-
tum adimpleat bñficiũ perdit. vt. d. l. etiã si partis. de leg. j. no. de bis q.
vt indig. l. q̃ post legatũ. §. amittere. qõ est verũ etiã si totũ factum adim-
pleat: lz in qualitate negauerit. ad. l. menius. in ꝓnc. de annu. leg. ꝛ de ma-
testa. l. si ita sit scriptũ. ꝛ. l. qui filiũ. §. fi. Et ꝓdicta vera siue aggrauet aliã
partem onere ꝓbandi siue pars in se suscipiat. Sufficit em̃ qõ ipse conet̃
effectũ sue cõfessionis infringere q̃ tũc illo beneficio ꝛfessionis est indi
gnus. vt. d. l. beneficio. ff. ad le. fal. Ité hoc casu nõ est curãdũ de illis di-
stinctionibus an illã qualitatem poterit probabiliter ignoꝛare vel non:
q̃ qñ aliquis vocať ad ꝓmiũ sub ſpe certe confessionis intelligiť ꝙ cõ
fiteatur simpliciter siue de eo qõ pertinet ad se siue ad alium. quod patet.
in ꝓmio qõ est statutũ his qui se deferũt. nã intelligiť qõ se ꝺ eferãt etiam
de eo qõ ipsi poterãt ignoꝛare ut patet. vt. ff. de iure fis. l. ij. §.
fi. eo. tit. Concludiť ergo qõ indistincte perdat tale beneficium si venit cõ
demnandus ex illa qualitate negata factis ꝓbationib⁹. ꝛ ex ꝓdictis
apparet responsum ad omnia cõtraria. Et sic est finis. Bar.

¶ Disputata fuit hec qõ per dñm Bar. de saxofer. m minimũ inter legum
doc. in ciuitate Perusij. Anno dñi. M. CCCC. LXXXIIII. mẽsis decẽbris.

1 ¶ Judex qui per imperitiã iudicauit an teneať tpe syndicat⁹ si pars
ꝛtra quã iudicauit appellauit vel appellare potuit. nu. 15. ꝛ. 19.
2 In obligatis ex quasi maleficio solutione vnius alij liberantur.
3 Paria sunt aliquid non esse ab initio vel esse ꝛ tolli per actum qui retro
fingat non esse.
4 Absolutoria lata in vno in obligationib⁹ ex quasi maleficio parit ꝓ-
iudicium in alijs.
5 Delictũ iudicis male iudicãtis ꝛ ꝓcuratoris male ꝓcurãtis eqꝑaranť.
6 Quãdo due sunt actiones vna penalis ꝛ altera rei persecutoria vna nõ
tollitur per aliam.
Actio que datur contra iudicẽ qui male iudicauit dicitur penalis.
7 Delictũ iudicis qui in actu cõmittitur secuta appellatione nõ tollit̃ sed
firmum remanet ad iudicis penam.
8 Actio vt detur ad interesse seu ꝑter interesse sufficit ab mitio interesse
licet definat postea interesse.
9 Actiones plures cõpetẽtes ad diuersa siue contra eũdẽ siue ℈ diuersas
ex diuersis causis possunt simul agitari.
10 Judex punitur qñ facto eius iustitia partis differtur.
11 Distinguere nõ debemus vbi lex non distinguit.
12 Existẽs i statu dubio nõ dz esse meliozis ꝛditiõis ꝙ q̃ est i statu certo.
13 Ascribẽs sibi in testamẽto teneť quasi falsarius.
14 Judex qui per pecuniã iudicauit teneť parti lz sniã fit ipso iure nulla: et
lz nõ teneať ad totale interesse teneť ad exꝑẽsas ꝛ dãna. nu. 20.
16 Judex ferendo sniam iniustã etiã si pars nõ appellat ꝙ faciat litẽ suã.
17 Non appellans videtur approbare sniam vt sic latam nõ tñ vt bene la-
tam. idem ꝛ appellans.
18 Pena qua teneť judex qui male iudicauit an sit mera pena ex parte vtri
usq; an solũ ex parte iudicis ꝛ respectu partis interesse.

¶ Questio. ix.

1 **Judex** per imperitiã ꝛ iudicauit ꝛtra ius litigantis
a parte succumbente extitit appellatum: nũc
quero an dictus judex tpe syndicat⁹ possit effectualiter cõ-
ueniri vel non. Et ꝓimo ad ꝑtẽ magis fauoꝛabilẽ. s. ne
gatiuã ꝙ nõ possit effectualiter conueniri ꝓbať ꝓpluribus
rationibus. ¶ Et ꝓimo certũ est ꝙ judex q̃ꝑ imperitiã male iudicauit
2 tenetur ex quasi maleficio. † Et perceptione facta ab vno ceteri liberanť
vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. perceptione. ꝛ nau. cau. sta. l. licet. §. possu-
mus. Iste autẽ q appellanit statim consecutus est qõ volui: q̃ scz appel-
latio iudicatũ extingit: vt. l. j. in fi. ff. ad turpil. ff. de his q no. infa. l. furti.
circa ꝑn. de iniusto test. l. si qs exhere. §. bi aũt. cum si. Si igitur iam con-
secut⁹ est id in quo est lesus vt ꝙ talis non possit effectualr̃ ꝙueniri.
¶ Scõo ꝓbať sic: q̃ culpa vni⁹ trahit ad se obligationẽ alteri⁹ ꝓncipa-
liter obligati: vt sic vter q̃ tã principalis ꝙ culpã cõmittens teneať vni⁹
electione alter nõ teneť: ꝛ maxime qñ vna actio est ordinaria. alia extra-
ordinaria: vt. C. de fur. l. manifesti. §. j. nau. cau. sta. l. iij. §. maxim. ꝛ. l. §.
possumus. ¶ Modo in principio culpa iudicis trahit ad se obligationẽ
principalẽ. facit enim litẽ suã: vt insti. de ob. q̃ ex quasi ma. in ꝓinc. cũ si.
§. alleg. ergo principali electo per appellationẽ iudex est liberatus. et sic
tpe syndicat⁹ nõ possit effectualr̃ ꝙueniri. ¶ Tertio ꝓbať sic: delictũ qõ
in actu sñie ꝑficiť sniã lata: ꝛ appel. secuta nõ dz esse perfectũ: vt. ff. de bo.
liber. l. q cũ maioꝛ. §. acculasse. facit eo. tit. l. fuitutẽ. §. petijsse. ff. de inoff.
test. l. papi. §. meminisse. Sed hic quasi delictũ ꝑficiť sentẽtiãdo: ergo ap
pellatione secuta nõ põt dici delictũ esse cõmissũ. ꝛ fic judex nõ poterit
effectualiter cõueniri. ¶ Quarto ꝓbatur sic: aliquid non esse tãb initio
vel esse: et tolli per actum qui retro fingat non esse paria sunt. l. ꝓoinde.
ff. si certum peta. l. si serum filij. §. j. de leg. j. de reb. dub. l. quedã. ff. de sol.
l. que res. circa ꝑn. de captiuis. l. repte retro. cũ si. Sed ꝑ appellationẽ fin
gitur sniam nõ fuisse retro latã: vt. ff. de his qui no. infa. l. furti. circa ꝑn.
et ibi no. ad turpil. l. j. in fi. ergo habeť perinde ac si non fuisset lata: ꝛ fic
nõ põt effectualr̃ ꝙueniri. ¶ Quinto ꝓbať sic: q̃ñ ab initio alicui compe
tit actio ꝑpter aliq̃ interesse si definat interesse facto ipsius actoꝛis defi
nat actio effectualr̃ cõpetere. vt. l. siue manifestus. §. fi. cũ. l. sc. ꝛ. l. ideo. de
condi. fur. Sed in q̃ne ꝓpõita actio cõpetebat cõtra judicem ꝓpter
interesse q̃ ꝑtẽ leserat: sed definit interesse facto ipsi⁹ appellãtis: ergo
videť q̃ nõ possit effectualiter conueniri. ¶ Sexto ꝓbať sic. aut sup illa
appellatione fuit ꝓnuntiatũ bene appellatum: ꝛ sic ꝓma sniã rescissa: ꝛ
tũc definit interesse: ergo judex nõ poterit effectualiter cõueniri: vt. §. di
ctum est. aut fuit ꝓnuntiatũ male appellatũ: ꝛ sic ꝓma sniã ꝛfirmat ꝛ idẽ
4 scz ꝙ judex nõ poterit effectualr̃ ꝙueniri: q̃ in ꝛistis quasi maleficijs ab
solutoria lata sup vno parit exceptionẽ rei iudicate sup alio: vt. l. licet. §.
fi. ff. nau. cau. sta. aut appellatio pẽdet ꝛ tũc idem: q̃ nõ põt cõueniri. nã
pendet talis causa principalis ꝛ absolutoria lata in eo parit exceptionẽ
rei iud. in ista ergo ꝛc. vt. l. fundi. ꝛ. l. fundũ. ꝛ. l. sed si ante. ff. de excep. ꝛ fic
nullo modo talis judex poterit effectualiter cõueniri. ¶ Septimo ꝓba
tur sic: actio que dať in magistratũ vel delinq̃tem in officio dicit̃ subsi-
diaria: vt ita demũ cõpetat si parti lese ꝛtra principalẽ nõ põt aliter esse
cõsultum: vt. C. de magis. ꝙue. l. j. in ꝓin. ff. de tut. ꝛ ra. d. l. j. §. nũc tracte
mus. cũ si. Sed huic parti lese poterit aliter esse consultũ ꝑsequendo ap
pellationẽ ℈ principalẽ: ergo nõ vꝫ q̃ judex nõ possit ob hoc conueniri.
¶ Octano ꝓbať sic: q̃ñ vn⁹ teneť directo ꝛ ali⁹ ꝙ quandã ꝙiam ratione
imperitie doli vel culpe: ꝛ ille qui principaliter teneť est paratus in se su
scipere iudicium alius liberať. ff. de noxa. l. de illo. in ꝓnc. et de edendo. l. vbi autem.
§. j. ꝛ. ff. si qs cau. l. qui aũt. §. j. cum simi. et ibi no. sed hic ab initio tempoꝛe
sententie late interfuit. licet postea per interpositionem appellationis
definit interesse debet actio remanere: et sic judex poterit effectualiter
9 conueniri. ¶ † Quarto ꝓbatur sic: quando sunt plures actiones
competentes ad diuersa siue contra eundem siue contra diuersos ex di-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

uersis causis pñt simul agitari. vt.l.si idē cū eod.ff.de inr. om.iud. ⁊ l.fi. de anna.excep.⁊ no.p ℣y.extra de re.iur.c.nullus.⁊ maxime cū snia lata i vna nō parit exceptionē rei indicate i aliā ꝓpter diuersitatē rer⁹ cau rū ⁊ psonarū.vt.ff.de excep.rei iudi.l.cū q̄rit cū.l.seq.⁊.C.qb⁹ res iudicata nō no.l.i.⁊ p totū ti. res iter alios acta i rubro ⁊ nigro. Sz he actiões sunt bn̄ōi; cōpetūt ɔ̄ersos ⁊ ex causis diuersis: q⁹ vna ex q̄ malefi cio alia ex alio. Itē ad diuersa. q⁹ ista q̄ dat̄ ꝑtra iudicē dat̄ ad id quod equū iudicātis religioni videbit alia ad aliud ergo pñt simul ꝓponi. sic

10 iudex poterit effectualiter ꝛueniri ꝛc. ¶Quinto ꝑbat̄ sic. certū est⁊ q⁹ si p factū iudicis iustitia ptis differt̄ iudex venit puniēdus. vt.C. de iudi. l. pperādū.§.si aut̄.⁊ in aur. de mand. pn.§.si tibi.⁊.§. seq. col.iij.⁊ in aut. vt disse. iudi.§.ij.⁊ ꝛ dicat q⁹ puniat criminal⁹ pena fisco inferēda tamen idē de pena inferēda pti.l. de interesse ad q̄s dat̄ actio in factū descēdēs ex quolibet crimine. vt.l.nec quicq̄.ff.ꝑ.ꝓ.to soc.⁊.l.q nomē.ff.de fal.ꝛ fine dubio iste iudex q malā snīam tulit dīsulit litē q̄ facit ꝑtem appellare ⁊ vocare p alia indicia ergo ob ꝗ saltē poterit effectual⁹ ꝛueniri. ¶Sexto

11 ꝑbat̄ sic.⁊ ꝗbi lex ꝓhaliter loquit̄.⁊ nō distinguit nec nos distinguere de bemus: vt.l.iiij.ff.de offi.ꝑfe.de pub.l.de ꝓtio.q⁹ a g.l. ꝓspexit.cū si.ꝛ.l. ꝓhal⁹ dicit iudicem q male iudicauit teneri nec distingu it vtrū fuerit ap pellatū vel nō vt dictis legib⁹.⁊ isti.de ob.q̄ ex q̄si delic.nas. in ꝑn.⁊.l fi. de var.⁊ extraor.co. nec ꝑ aliā legē repit distictū ergo nec nos debemus distinguere.⁊ sic iudex poterit effectualiter ꝛueniri. ¶Septimo ꝑbat̄ sic

12 nō ɔz eē melioris cōditiōis q est i statu dubio q̄ q est i statu certo. vt.l. iul. verū debitor.ff.de ꝛdi.inde.l.i.i ꝑn.ff.de leg.iij.ad vell.l.aliq̄n. Sed posito q⁹ snia esset lata in cā appellationis q̄litercūq; iudex veneritꝑdē nādus ergo ⁊ nūc appellatione ꝑdēte.q̄d ꝑbo.aut eñ ꝑnūciabit bene appellatū ⁊ tūc multomagis iudex ꝑdēnabit q⁹ tunc detecta est iniqtas snia. vt.l. pcōsulib⁹.in fi.C.de appel. aut ēt suit ꝑnuntiatū bñ iudicati:⁊ male appellatū.⁊ tūc iudex appellatiōis faciet iniuriā appellāti q⁹ nos ꝓsupponim⁹ i themate q⁹ snia lata fuit iniqua ⁊ sic illa iniuriosa snia nō egredit̄ ꝑsonas iter quas fuit iudicatū: vt.l.si ꝑ ipundētiā.ff.de enic.de fi deius.l.exceptiones.ergo iudex illa snia vti nō poterit:⁊ sic possit iudex effectual⁹ ꝛueniri. ¶Octauo ꝑbat̄ sic fi bñficiū vni parti ꝑcedit illo bñficio ali⁹ ɔ illū cui ꝑcedit vbi nō pōt eo inuito. vt.l.si iudex circūuēto.ff. de mino. ℣t de excu.tu.l amicissimos. in fi. facit. ff. de legi. l. nulla. C. eo. l. q̄ fanoze. Iz in q̄ne nr̄a bñficiū appellādi est cōcessum pti succūbenti. vt l.ff.de appel. ergo iudex poterit effectual⁹ ꝛueniri. ¶Nono ꝑbat̄ sic. ꝑ l.si q⁹ legatū. in ꝑn.ff.ad le. cor. de fal. sic iducēdo sicut iudex q male iudi

13 cat teneꝫ ex q̄si maleficio. vt.§. pluries ē. ꝑbatū ita ille ⁊ q sibi ascribit i testō teneꝫ de q̄si falso: q⁹ nō est falsum. ꝓprie. vt. C. de his q sibi ascribūt in testō.⁊ ibi no. sup rubrica.⁊.eo. tit.l. senat⁹.⁊.ff. ad le. fal.l.j.in fi.⁊.l. di uus claudi⁹. Iz q sibi ascribit in testō q⁹ postea rūpit vel irritaꝫ nihilomi nus punit. vt.d.l.si q⁹ legatū. ergo iudex q dedit malaz snīam q̄ postea

14 rumpit̄ poterit effectualr̄ cōueniri ¶Decimo ꝑbat̄ p casum.l.si.C.de pena iudicis q male iudi. sic inducendo: certū est q⁹ snia lata p pecuniam est ipso iure nulla. vt.l. venales. C.q̄si ꝓno. nō est necesse.⁊.ff.ad treb.l. ser uo inuito.§.cū ꝑtor.⁊ ibi no. tū iudex q ꝓ pecuniā iudicauit teneꝫ parti ɔ quā snīam tulit Iz ipo iure sit nulla: ergo etiā hoc casu Iz post appellatio nē extinguaꝫ ꝓnuntiatū ⁊ sic iudex poterit effectualiter ꝛueniri ꝛc.

Solutio. Dñi nr̄i Jesu x̄pi noīe inocato ac ei⁹ glorio se mr̄is virginis Marie Saluo semp iudi cio cuiuslibet doc.⁊ scholaris q meliorib⁹ rōnib⁹ ⁊ iurib⁹ mo uef. Et ꝑncipaliꝫ pñs ⁊ oñi mei Ray. de foz cui⁹ correctioni

15 me semp subijcio. Ad decisionē pñtis ꝗōnis inestigādū est an iudex q ꝑ iperitiā male iudicauit teneaꝫ parti si ꝑs potuit appellare ⁊ nō appel lauit.⁊ hūc pūctū tāgit glo. in fi. q̄ q̄s iur.l.i. post ꝑn. glos mag et ibi dicit q⁹ iudex teneꝫ q⁹ potuit subesse cā quare pars non appellauit. vt. ff. mādati. l. si ꝓcurator. §. ignorātes. Iz Buil. de cu. dicit. idē si nulla cā sub sit q⁹ iudex nō pōt parti imputare: quare ɔ ipsi⁹ snīam non venit. nā sue culpe alij ꝛc. vt. l. cū in fundo. §. q̄ si mulier. ff. de iure do. idē Iz ibi Ly.⁊ An. de pisis.⁊ hoc puto verū ⁊ vī expressum. ff. de ap. l. i. in ꝑn. cū gl. sna

16 vbi ɔz ꝗ Iz q⁹ habeat bñficiū appellādi nihilomin⁹ iudex facit litē suā. et hoc etiā tenet gl. si bñ aduertaꝫ i. d. l. si ꝑ impūdētiā iudicis vbi si non appellauit nocet ibi q̄ tū est in actione mouēda ℣ deitore: Iz ei bn̄ cōpe tit actio ɔ iudicē adeo q⁹ iudex nō possit obijcere parti: q⁹ nō appellauit sicut ℣ deitor: nō pōt obijcere emptori cui ɔ se agentē nō excipit. vt. ff. de. euic. l. ℣dicātē cū. l. se.⁊ q⁹ in eis no. ꝓ hoc vī in simili. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. l. ité si res. in ꝑn. facit. C. si tutor vl̄ curator ꝛ iteruenerit. l. etiā hoc vī tenere Jnno.⁊ Posti. ex̄ de appel. c. fepe. in fi. mag. gl. nec ob si di

17 caī ꝗ si nō appel. vī snīam approbare. vt. C. de appel. l. j.⁊. C. q̄uo et q̄si iud. l. ab eo. cū si. q⁹ fateoꝛ q⁹ vī snīam approbare tāq̄ fic latā nō tāq̄ bñ latā. vt dicim⁹ ꝛ ratihabitiōe neg. ge. vt no. ff. de neg. gest. l. pōpo. scribit in gl ma. facit ad hoc q⁹ dicim⁹ q⁹ ꝑ appellationē q̄s cōfirmat snīam. vt l.iij.§. falsus. ff. rē ra. ha. q⁹ intelligēdū est q⁹ approbat tāq̄ fic latā non tāq̄ bene latā. alꝫ fruſtratoria esset appellatio. Hoc ergo posito ꝑ q̄stā ꝑs q̄ potuit appellare ⁊ nō appellauit hz actionē ɔ iudicē appet q⁹ dubiū nr̄e q̄nis ꝑcedit an ꝑ appellationē interposita iudex possit se

18 tueri. Et adhuc ꝛaliud inestigādū occurrit. §.q⁹ habeat isti de obl.q̄ ex q̄si delicto. i ꝑn.⁊.ff. de var.⁊ extraor. cog. l.fi. vbi ɔz q⁹ inquātū de ea re equū religioni iudicātis videt̄ pena sustinebit. an illa sit mera pena ex ꝑte

vtrinq;. an ꝯo si pena solū respectu iudicis hz interesse respectu ꝑtis. ⁊ dico q⁹ solū respectu iudicis est pena ⁊ respectu ꝑtis est interesse. ⁊ Iz ꝑ bo ꝑ tex. i fi. ff. de bis q deie. vel effu. l. i. vbi vī q⁹ ista ꝓba inꝑtum iudi equū videbit referant̄ ad interesse. vt ea. l. in ꝑ. fi. minoz. d. l. fi. eo tit. ⁊ in stit. de ob. q̄ ex quasi deli. §. ab hoīe.⁊ est expressum. ff. de dā infe. l. iiij.⁊ ibi no. Et dalius aūt q⁹ dixit inꝑtū religioni indicātis videbitur dat arbi triū iudici vt ex cā possit ꝛdenari i mm⁹ q⁹ sit interesse partis vt si ē filius fa. q mīn⁹ hz in pecunia. vt. ff. de iudi. fi fili⁹ vel q⁹ errauit in. l. fortissima. et in. l. gallus.⁊ ita dz intelligi gl. insti. de ob. q̄ ex q̄si delic. in ꝑn. sed si ꝑ dolū male iudicasset illud totū esset mera pena etiā si ꝑtē non leserit si tī ꝑ eū nō remāsit vt si snīa est nulla q⁹ corrupt⁹ pecunia. vt. l. fi. C. de pe

19 na indicis q male iudi. Idē is ꝑmissis ꝗ ꝑ solutione nr̄e q̄stionis est sciēdū aut pars appellauit ⁊ in cā appellationis obtinuit ita q⁹ snīa est rescissa. et tūc dico q⁹ iudex nihilominus poterit ꝛueniri: tū nō habeꝫ ratio tota lis interesse q⁹ erat ab initio: sed habeꝫ rō ꝑ sumptuū vī expēsarū q̄ facte fuerūt in causa aappellationis quas alꝫ non sustinuisset nisi q⁹ cōtra eū fuit inique iudicatū. vt. ff. rem ra. ha. l. fine. §. cū aut̄.⁊.§. marcellus. vel ꝓpter dilationē q̄ occurrit in causa appellationis debitor⁹ est sact⁹ nō soluēdo in totū vel in ꝑtē. vt no. ff. de pet. here. l. nec nulla. §. pe. ibi nisi

20 petentis interest.⁊.ff. si cer. pe. l. periculum. C. arbi. tu.⁊ de leg. l. ij. cum si. Eld boc optime facit. extra de sen. excō. c. sacra. vbi Iz ab initio interfue rint plures. tū definit interesse facto ipsi⁹ actoris: ergo ꝛc. vt. l.⁊ ideo de condi. fur. Item definit interesse ꝑ interpositionē appellationis q̄ fingit retro non esse iudicatum: ergo ꝛc. vt. l. si quis vxori. §. fin. ff. de fur. Et boc modo ꝛintelligo opi. no. ff. de vari.⁊ extraor. d. cog. l. fina. vbi dicitur ꝙ quando sententia est nulla iudex non facit litem suam. s. quo ad totale interesse: sed quo ad expensas ꝓpter hoc factas ⁊ damna sicut. §. dictū est. aut in causa appellationis appellator⁹ succumbit:⁊ sic sententia ꝑma fuit cōfirmata:⁊ tunc iudex non poterit conueniri talis enim sententia ex causa iudicem. vt. C. de appel. l. a ꝓconsulibus. facit ad hoc. C. si plu res vna sentē. l. j. & hoc videt velle glo. i. facit. ff. de excep. rei iudi. l. j. circa ꝑin. aut causa appellationis pendet ⁊ tunc q⁹ statim interposita appel latione extinguit ꝓnuntiatū. vt. ff. ad turpil. l. j. in fi. ⁊ sic definit inter esse. dico idem q⁹ poterit cōueniri solum ad expensas ⁊ cetera damna cū ꝑmū ius remaneat sibi illesum. vt. ff. de ali. iudi. mutan. cau. fac l iij. §. eꝛ quib⁹. vt illud quod ibi dicitur ex mutatione aduersarij ide fit hic in mutatione iudicis ad idē optime. ff. māda. l. creditor. in ꝑin. Nec ob. si di cis q⁹ pēdet causa ꝑiudicialis: q⁹ hic est inter diuersas ꝑsonas. vt not. d. l. creditor. Nec ob. l. si minor. de admi. tut. fm verā lect.⁊ quod not. ꝑ Jac. in summa. C. si aduer. rem iud q⁹ ibi interposita fuit appellatio ab ipso curatore eodēꝫ debitore. vñ nō ꝑiudicat alijs adultis in actione eis iam quesita: hic vero appellatio fuit interposita ab ipso qui actionē habebat cōtra iudicem. fm hoc ergo q̄tū ab alio possum exigere nō cō putatur interesse. vt. ff. de verb. ob. l. si quis stipulatus sit. §. si. cū alijs. §. alleg. Iz alꝫ secus sit in quibuscūq; ꝓtectorijs stipulationib⁹. vt. ff. q̄ satisfa. cog. l. ij. in fi. aut cā appellationis est deserta ꝑ cursum tpis:⁊ tūc si q dem iudex appellationi nō detulit nil pōt iudex parti imputare⁊ pote rit cōueniri sicut dixi. §. in parte que potuit appellare ⁊ nō appellauit p easdem rationes.⁊ hoc no. Jnno. expresse ex dicto. c. fepe de appel. in fi. glo. magne aut iudex detulit appellationi.⁊ partis negligētia est deser ta vel alio modo pars renuntiauit appellationi:⁊ tunc cum per interpo sitionem appella. coipso sit quesitum ius liberationis indici respectu to talis interesse licet remanserit obligatus ꝓpter sumptus. vt. §. dictum est non potest pars per suam renuntiationem tacitam vel expressam re fuscitare obligationem cōtra iudicē. vt. ff. de pac. l. fi. ista enim partis ne gligentia iudici nocere non debet. vt. C. de pig. l. preses.⁊.ff. de euic. l. j. in ꝑin.⁊ l. berennius. §. caius. cum si.

¶Disputata fuit questio ista ꝑ dñm Bart. in ciuitate Perusij Anno dñi. .cc.c.lxxv die. x. mensis Februarij ꝛc.

1 ☞ Heres debitoris in die q sciuit hereditatē creditoris filij delatam in qua solū nomē debiti erat an possint heredes debitoris dicere dictaz hereditatem ad eos transmissam.⁊ nu. 13.

2 Debitor hereditatis dicitur possessor rei⁊ iuris hereditatis.

3 Ille cui ad instātiā creditoris statuit̄ tps infra quod adeat vel repudiat si infra tps nihil facit videtur adire.

4 Qui patr̄e fuam esse apud alium nihil faciēdo ꝓsumit̄ ratū habere ex cursu temporis.

5 Approbare ɔz q nō improbat q̄si de alicui⁹ lucro vel cōmodo tractat̄.

6 Declaratio volūtatis defuncti in dubijs pertinet ad heredē.

7 In dubio quis ꝓsumit̄ habere animū se nō obligādi.⁊ nu. 8.

9 Debitor nō ꝓsumitur habere animū cōpenlandi nisi hoc dicat.

10 Si res estimate sunt date in dotē ⁊ maritus sibi reseruauit electionem: aut restituere rem aut ꝓtium si nō eligit ex cursu temporis in vtrorem est translata electio.

11 Voluntas sola an sufficiat an ꝯo requiraꝫ act⁹ ad additionē hereditatis.

12 Voluntas probatur per non factum.

14 Compensatio quando fiat ipso iure.

15 Si mater decedit superstitib⁹ filijs qui sunt heredes patris ⁊ matris de bitores in dotē si dicti filij stāt per annum quod non soluunt dotē succe dentibus ab intestato videtur hereditatē adire.

Questio.x.

¶Questio.x.

1 Debitor ☞ Jn die cognouit sui creditoris heredita tem sibi fore delatā i qua hereditate aliud ꝙ ipsum nomē debiti nō erat q debitor dicta hereditatem adire nec repudiare nō expressit⁊ decessit. Querit nunqd hēdes ipsi⁹ debitoris possint de iure dicere dictā hereditā tē fore ꝓ dicto debitore adita⁊ ad eos trāsmissam vel nō.⁊ q⁹ videaꝫ adi ta ꝑbat̄ sic. ¶Primo q hereditariā rē possidet si nullā aliā iustā causaz possidēdi hz vī ex hoc se gerere ꝓ hēde vel hēditatē adire. vt. C. de repu

2 diata hēditate. l. j.⁊. ij. Et de inre deli. l. i.⁊ q⁹ ibi no. ☞ Sed debitor dici tur possessor rei⁊ iuris hereditarij. vt. ff. de peti. here. l. regulariter. et. l. nec vllā. §. fi. cū. l. seq.⁊ sc.⁊ fami. herci. l. fundus q dotis. in fi. ergo ille de bitor tanꝯ possidēs rē hēditariā vī adiuisse. ¶Sco sic. ꝙsi ad peti

3 tionē creditoris statuit̄ ei cui defert̄ hēditas termin⁹ infra quē adeat vī repudiet. si infra tps nil facit vī adire. vt. C. de iure deli. l. fi. §. si qs aūt te merario. no. ff. de acq. here. l. quādiu. Sz iste debitor in die cui deferebat̄ hereditas creditoris vī habere dictā electionē: q⁹ si vult esse heres non soluat si nō vult esse hēs dies interpellat eū vt soluat. ergo nil faciēdo vī

4 adire. ¶Tertio sic. ꝙ cursum tpis ꝙ eius nil faciēdo inducit ꝑsumptio ratihabitiōis vcz q⁹ qs patiaꝫ rē esse apud aliū. vt. l. fi. C. si ma. fa. ra. ha. ff. de iniust. te. l. filio ꝓterito. ad treb. l. si impubes. §. si. Si igit̄ ꝑsumit̄ ap ꝓbare eo casu q⁹ est ꝑdere q⁹ de facili nō ꝓsumit̄ ergo multomagis i casu ꝙ posito ꝑsumit̄ voluisse esse apud se ex quo inducit lucrū suū q⁹ de

5 facili ꝑsumit̄ vt statim dicā. ¶Quarto sic. nō ip⁹ obare est approbare q̄ de alicui⁹ lucro vel cōmodo tractat̄. vt. l. si absentis. C. si cer. pet.⁊ q⁹ ibi no. ꝓ gl.⁊ doc. ff. rē ra. ha. l. quo efficit⁊ q⁹ ibi no. ꝓ gl. sic i ꝙposito nō re

6 pudiare est adire⁊ approbare cū de suo cōmodo tractat̄. l. de acqr. here. ¶Quinto sic. in ꝙbus⁹ declaratio ꝙ volūtatis defuncti ptinet ad hēdē tāq̄ ad eū q meli⁹ ɔz cognoscere. vt. l. si qs a filio. §. si qs plures. ff. de le

7 ga. j.⁊ ibi no. ff. fa. bē. l. hēs. §. si icerto.⁊ ibi no.⁊ isti. de le. §. si q̄s aliꝫ.⁊ ibi no.⁊ not. ꝓ ☞ y. i. c. i obscuris. ⁊ de re. in. lib. vj. Sed dict⁹ debitor potuit cessare in rest. dicte rei aio adeūdi hēditatē ergo ꝛc. ¶Sexto sic hēdi tatis aditio ꝑfitit in aio. ff. de acq. he. l. j. C. de iure deli. l. potuit Iz de iu re ꝑsumit̄ q⁹ habeat animū q⁹ noluit esse obligat⁹ q⁹ ptz q⁹ nōz⁊ re missio vel legatū q⁹ ꝑfert in ptāte eius q⁹ obligari. vt. l. senat⁹. §. le

8 gatū. de leg. j. de acti.⁊ ob. l. j.⁊. l. sub hac.⁊ ideo dicit q⁹ q̄si ꝑmittit quā titas maioz vel minoz alternatiue ꝙ minoz quātitas est solū in obligatiōe. vt. l. si ꝑfitiat⁹ fuerī decē aut q̄ndecim. de ꝛ. ob.⁊ de le. ff. l. si ita relictū. §. fi. rō est q⁹ tex. nō ꝑsumit̄ q⁹ quis velit obligari de quātitate maioꝛ vt dictis legib⁹ ptz:⁊ no. ꝓ Ly. C. de ver. sig. cū q̄dā. Si ergo pre sumit̄ q⁹ nolit obligari. ergo ꝑ ꝙ habuit animū adeūdi hereditatem

8 sui creditoris. q⁹ ex hoc sequit̄ ꝙ nō est obligat⁹. ¶Septimo sic. i du bio ꝑsumendū est ꝙ qs habeat animū faciēdi id q̄ in delictū nō cadit vt. ff. ꝓ socio. l. merito de seruo corrupto. l. si qs seruū cōem. de iniur. l. itē apud labeonē. §. si cām. de reg. iu. l. semp in dubijs. Sed in ꝙposito aut nos ꝑsuminus illū debitorē in diē habuisse animū adeūdi heredi tatē⁊ habere ꝓpositū. aut dicimus ɔziū.⁊ tunc ꝙ cursum diei appo site fuisset in mora soluendi.⁊ sic est in dolo⁊ culpa. vt. l. q̄ te. si cer. pe.⁊ de reg. iur. q fine. Sed hoc facere nō debemus. ergo ꝑsumendum est ipsum habuisse animū adeūdi hereditatē.⁊ sic mora cessat. ꝛc.

Contra Quod non possit dici hēditas adita ꝓbari rōnib⁹ infrascriptis. ¶Primo sic. hēditatis aditio fit volūtate. ꝓbata ꝑ act⁹ extrinsecos. ff. de acq. he. l. multū.⁊ ibi no. in. l. ꝑ herede. §. j.⁊. C. ō iure deli. l. potuit. Sz in q̄ne ꝙposita null⁹ ponit̄ iterueniēsse act⁹. ergo nō pōt dici hēdi tas adita. ¶Scōo ꝑbat̄ sic in dubio nō ꝑsumit̄ ꝙ qs velit habere ani mū se obligādi. vt ꝑbat̄ iurib⁹. §. allegatis. in. vj. oppositiōe ɔzie ptis. Iz ꝑ additionē hēditatis grauat̄ qs onerib⁹ hereditatis. vt. C. ō acq. he. ꝑ totū. ff. e. ti. l. ꝑ herede. §. si qd tū. insti. de aut. tu. §. neq;.⁊ sic in dubio nō ꝑsumit̄ ꝙ habuit animū adeūdi ꝛc. ¶Tertio ꝑbat̄ sic. sicut ꝑ adi tionē hereditatis creditori contingit liberatio. ita per cōpē

9 sationē quē debitor opponit creditori cōtingit liberatio. iura sunt vul garia. Iz i dubio debitor nō ꝑsumit̄ ꝙ habeat animū ꝙpēsandi nisi ꝝ dicat. vt. ff. de cōpē. l. si qs a fideiussore.⁊ ibi no.⁊. C. de cōpensationib⁹ l. si ꝑfitiat.⁊ ibi no.⁊ isti. de ac. §. i bonefidei.⁊ ibi no. nec hēditatis aditio ɔz ꝑsumi nisi dicat Iz per eā liberatio inducat̄. ¶Quarto ꝑbat̄ sic illud ꝙ pōt fieri citra ius ⁊ nomē heredis nō iducit aditionē. vt. l. ꝑ he rede. §. papi. ō acq. he. Iz tacere factū ab illo debitore defuncto pōt fieri citra ius ⁊ nomē heredis. q⁹ potest̄ solutionem negligere sicut qui sibi ali⁹ debitor. Itē pōt hoc fieri sine delicto nō em̄ pōt dici ꝙ cursus diei cōstituat ip̄m debitorē in mora cū nullus ali⁹ esset heres debitoris cui solui possit. vt. l. pecunie senebris. §. fi. ff. de vsuris. ergo non pōt dici

10 dicta hereditatē fore adita. ¶Quinto per gl. q⁹ videt dicere hāc q̄nē C. de reiuxo. ac. l. §. ex actio. vbi dicit glo. ꝙ si res estimate sunt date in dotē ⁊ marit⁹ reseruauit sibi electionē an restituat rē vel ꝑtiū. q⁹ ipe ɔz eligere alias trāsferꝛ electio i mulierē. Ex hoc ꝛcludo ꝙ ex solo cursu tpis marito nil faciēte marit⁹ ꝑsumit̄ habere animū illū ex quo i mo ra nō icideret stati ꝑsumeret hēre animū soluēdi pecuniā nisi dicat in mora soluēdi fundū nevideat in mora soluendi estimationē. tū neutrū istoꝝ ꝑsumit̄ Iz ivxoꝛē electio trāsferꝛ. vt ibi ꝑz. ergo solo cursu tpis nō

vī hēc aium adeundi hereditatē. ¶Sexto ꝑbat̄ sic. illi q sunt inuicem debitoris siue heredes dicunt̄ inuicē obligari ex q̄si ℣ctu. vt ꝑtz ꝑ totuz titu. fami. her. ff. ⁊. C. Iz si vni socio deferꝛ hēditas alteri⁹ Iz inuicē nō ꝑsi stant⁊ diuisione nō petāt nō ꝑsumit̄ aditio nec ꝑsumit̄ q⁹ ab illa obliga tione qua tenebaꝫ ꝑpter ꝛiunctionē voluerit obligat⁹ liberatū esse. vt. l. duo fratres. ff. de acq. here. ergo nec in ꝙposito ɔz ꝑsumi ꝛaditio vt ꝙ hoc inducaꝫ liberatio ꝛc. ¶Septimo sic. tps nō est modus tollēde vel indu cende obligatiōis. vt. ff. de act.⁊ obli. l. obligationū fere. §. plz. C. de pac. l. si certis. de vsur. l. cū de in rē vso. sed si ex solo cursu tpis inducerēt aditio tps esset modus tollēde vel inducēde: ergo ꝛc.

Solutio. Dñi nostri Jesu x̄pi noīe inuocato ad de terminationē ꝑntis q̄ōis ꝛc. ¶Primo vi

11 dēdū est an ad additionē hēditatz sufficiat sola volūtas an ēt regraꝫ act⁹.⁊ gl. ff. de acq. here. l. i. i ꝑn. vī dicere q⁹ regraꝫ vo lūtas declarata ꝑ actū. alibi vī tenere q⁹ sufficit sola volūtas. vt. l. ꝑ he

12 rede. §. j. e. tit. ff. de inre deli. l. potuit.⁊ ibi ꝑ gl.⁊ doc. cōiter tenēt. ¶Sed do est videndū an ista volūtas ꝑsit ꝑbari ꝑ nō factū sicut ꝑ factū⁊ q⁹ ꝑsit ꝑbari ꝑ nō factū est expressum. C. de iure deli. l. fi. §. si quis aūt te merario. vbi q̄si ad petitionē creditoꝛū statuit̄ alicui tps infra q⁹ adeat vel repudiet tacēdo ꝑ tps illud vī adire. vt no. ff. de acqr. here. l. quādiu. dixi. §. in scōa⁊ tertia rōne facta ꝑ parte affirmatiua. facit. ff. de acq. he

13 re. l. recusari. scōm intellectū q̄ibi ponit Jac. de are. ¶Hoc ꝓmisso dico in q̄ne ꝓmissa heredes dicti debitoris posse dicere hereditatē per defunctū fore aditā⁊ ad eos de iure trāsmissam. q⁹ ꝑbo trib⁹ rōnibus. Prima est illa ꝑsumēdū est ꝙ qs habeat aium faciēdi q̄ non delictū nō cadit. vt. l. merito. cū si. Iz in ꝙposito aut nos ꝑsumim⁹ illū debitorē in diē habuisse animū adeūdi⁊ habeo ꝙpositū. Aut dicim⁹ ɔziū⁊ tunc ꝙ cursus diei appositē fuisset i mora soluēdi q̄ mora est dolus vel culpa ff. fi cer. pe. l. q⁹ te. de re iudi. l. questitū. ergo cū hoc facere nō debem⁹. ꝓe sumendū est ipsum habuisse animū adeūdi hereditatē.⁊ sic in mora esse.

14 ¶Scōo sic. sicut hēditatis aditio fit solo aio declarato tū vt dictuz est ita cōpēsatio fit ipo iure si opponaꝫ ab hoīe. vt insti. de act. §. i bonefidei C. de cōpē. l. si ꝑfitiat. ibi no. Bē tū fallit in casib⁹ in q⁹ cōpēsatiōe nō facta qs inciderꝛ in pēnā morā vel culpā q⁹ tūc cōpēsatio intelligit fieri ipso iure nec regrīt factū hois ad hoc declarādū. ꝓterea leg. ꝑsumit hoiem Bē velle. vt. C. de cōpē. l. si ꝑfitiat.⁊ d. l. si qs a fideiussiōe.⁊ ibi plene no. Ita in ꝙposito nō regrīt alia declaratio volūtatis: Iz ex hac sola retētione in ducīt aditio ne alꝫ incidat i penā vel in morā ad aditionē hēditatis si nō restituat. ꝓterea ꝙ Bē vī casus recte intelligēdo. de pecu. le. l. si peculiū. §. sicut aūt. sic iducēdo sicut hēditas adit̄ solo aio. vt. ff. de pec. leg. l. statuis. in fi. ¶Sz si dñs ed debitor fui⁊ ei cessat̄ soluere. statim vī habere ani mū adimēdi pecuniū nisi ɔziū. ꝑbet. vt. d. §. sicut aūt. ita i ꝙposito vī ha bere animū adeūdi hēditatē nisi ɔziū ꝑbet. hoc etiā ꝑbat̄ ꝙ oēs rōnes

15 §. ꝙ hac ꝙte iductas ☞ Et ista q̄ ꝑcedit⁊ locū hz⁊ sepe de facto occurrit q̄si mr̄ decedit⁊ ei⁹ filij remanēt q⁹ sunt hēdes ꝑtis.⁊ sic debitores mr̄is in dotē. nā dico ꝙ si dicti filij fleterūt ꝙ annū ꝙ dictā dotem nō soluerūt aliꝫ q ab intestato succederent ipsi mr̄i. Bē ipso tā ipsi ꝙ ipsoū heredes pōt dicere dictā mr̄is hereditatē fore aditā maxime si in instrō dotis cēt appōsita pena si nō restituerēt debito tpe: sicut dicimus. §. de cōpensa. q̄ isto casu sit ipso iure nec regrīt factū bois. hoc exꝑlū de cōpensa. ꝓprie ꝑcederet de hēditate materna q̄ ɔz ꝓprie ptinere ad filios ipso iure sicut dicit ꝙ cōpensa. fit ipso iure. vt. l. si mater. C. de suis⁊ legi. ¶Itē q⁹ digi

16 q̄ supsunt ipsi filij debitoris. Idē dico q̄ supest pater legitimus admi nistrator filioꝛ eo casu q⁹ ꝙ filijs pōt adire. nā nō restituēdo dotē vī adi re ꝙ filijs sicut ꝙ se. Idē si supererēt tutor filioꝛū infantiū. vt. ff. de pecu. l. sed si dānū. ⁊. l. seq. Et eadē rōne idē dico siue debitor pōt adire ex ꝑsona sua siue ex iure delib. ad se trāsmisso ex ꝑsona alterius. ꝑ. l. cū antiquoꝛi bus. siue alio quocūq; modo. Et ꝑdicta vera q̄ ipse debitor vel ipsi⁹ be redes ex hac cessione volūt dicere hereditatē esse aditā. sed si alius agēs cōtra dictū debitorē vel eius heredes cū ipse sui creditoris hereditatem negaret adiuisse vellet ꝙincere hēditatē ex cessatiōe ꝑdicta hoc nō pos set ꝑdicta vā nisi de dicti debitoris volūtate appareret aliud expresse vt

17 ꝓ ejecturas vī dicit tex. expresse.⁊ glo. in. l. iij. §. illud. de pec. leg.⁊ hic ꝑ bāt oēs rōnes facte ꝑ ɔziā pte adeo ꝙ eis nō est necesse rideri ad ꝑdicta distinctionē. Nota ꝙ ipso allegāte ꝑsumit̄ aditio. secus si ipse ɔdicit pro batur⁊ facit. C. de ꝑba. l. siue ꝓssidetis. per glo.⁊ doc. ꝛc.

1 ☞ Testamētū patris in quo filia naturalis tm̄ fuit ꝓterita⁊ q̄ dicit se legitimā an sit nullū ex noiatione facta de ea vt filia.

2 Nominatio facta de filio in testamēto per patrē q̄si faciat ip̄m legitimū. ⁊ nu. 5.⁊. 6. vbi ꝙ nō q̄si sunt alij filij legitimi.⁊ nu. 11.

3 Testm̄ Iz nulli⁊ invalidū tū testatoris volūtatē probat.

4 Paria sunt aliquid exprimere rebus⁊ factis:⁊ exprimere verbis.

7 Requisita ad hoc vt nominatione facta per patrē in testamento de filio faciat ip̄m legitimum.

8 Declaratio tex. in aut. vt licet matri⁊ aliē. in. §. ad hec. ibi cū qua nu ptie cōfitere possunt. Itē ibi si quis dicat hūc filiū sua vel suā.

9 Conditio potestatiua debet scienter impleri⁊ non sufficit impleri facto vel incidenter.

10 Jnstrm̄ non principaliter sed incidēter factū super matrimonio Iz non probet tamen facit ꝓesumptionem.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico
EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

¶Questio.xi.

1 Abeo †Filiã naturalẽ ex muliere cũ qua potẽrã Ihere mrimoniũ.extraneũ heredẽ institui.ꝛ ipsi filie mee ꝺ̃dã legaui vt filie nec eã naturalem noĩani me mortuo dicta filia dicit se legitimã.ꝑ aut.ſi qs.C.de nat.lib.ꝛ tanꝝ ꝑterita dicit testm̃ nullũ. querit 2 qd iuris. ¶Et ꝓmo vꝛ q testm̃ ſit nullũ.q ſic ꝓbat ſi filius reperiꝛ ꝓteritꝰ q erat legitimꝰ.ꝛ ſuus tpe testi ante vel poſt ipm testm̃ eſt ipſo iure nullũ.C.de libe.ꝑte.ꝑ totũ.ꝛ.l.filiꝰ.ꝛ.l.pe.ff.de iniu.te. l.poſth.in ꝓn.Sz iſta filia reperiꝛ legitima ꝓpter noĩationẽ factã de ipa in testõ.vt ꝺ.aut.ſi qs.ꝛ in corpe vñ ſumiꝛ.eſt ergo ſua ſicut ſi eſſet nata ex mrimonio.vt in aut.q.mo.na.effi ſui.ſ.illud.co.vij.ergo cũ reperiret ſe ꝓteritã põt dicꝛ testm̃ nullũ. ¶Scõo ꝓbat ſic.legitimatio q̃ inducit ꝑ ꝺ.aut.eſt ex quadã ꝓſumptione q̃ inde reſultat.ſ.q mrimoniũ ℨgerit cũ mꝛe talis filie.vt in corpe vt li.ma.ꝛ anie.ſ.ad hec.colꝛ.viij. vñ ſumiꝛ.ꝺ. 3 aut.itẽ ſi qs.ꝛſed testm̃ �

deficerit.expreſſius in corpore vñ ſumiꝛ.in aut.de nup.ſ.q; vero. vnde in q̃one nr̃a ſi tpe teſtamẽti facti mulier ex qua nata erat deceſſerat dicta filia nõ põt dicere ſe legitimã.ꝛ hoc eſt expreſſum in aut.qui.mo.na effi. ſui.ſ.illud.col.viij.ꝛ ibi ℨ ꝑ muliere mortua vel ſi aliud impedimentũ eſt ꝑ nõ poſſit eſſe matrimoniũ filius naturalis non põt legitimari niſi ꝑ reſcriptũ principis.Sed in caſu noſtro poterat adhuc eſſe dubiũ cuiꝰ deciſio ex infraſcriptis apparebit. ¶Scõo ſciendum q̃ illa ẏba cũ qua nuptie ℨſiſtere põt etiã debẽt intelligi honeſte ſm mores ciuitatis:vñ talis eſſet mulier cũ qua põt eſſe matrimoniũ nõ tñ honeſte:q; ſi eã accipe ret eſſet ſibi verecũdia iſpectis diuitijs dignitate ꝛ nobilitate ꝑſone mulieris ꝛ alijs qualitatibꝰ: puta aliquis nobilis habuerit filios ex quadam familia q̃ ſibi ꝛ alteri famulabaꝝ:tunc ex illis ẏbis filia nõ poterit dicere ſe legitimã:q; nuptie cũ illa muliere nõ põt conſiſtere honeſte. nõ enim poſſumus qõ honeſte nõ poſſumꝰ.l. filij.ff.de ꝺi.inſti.ꝛ ꝓ hoc etiã eſt caſus.ff.de bo.poſ.ℨtabu.l iij.ꝛ.l.ſi emancipatus filius.de cõdi. ꝛ demon.l cũ ita legatũ.C.de ſpon.l.ſi.ſ.q ita.in glo.ſup ẏbo ꝓpter.ꝛ in aut.q mo.na.effi.ſui.ſ.illud.tñ ibi legitimo iure non digna mrimonio. ꝑdicti effi filij ſic noĩati dicunt legitimi:q; lex ꝑſumit matrimoniũ: vt ꝺ. ad hec.Sz ℞ nõ eſt honeſtũ:nec ſm bonos mores:ergo tale matrimoniũ nõ ꝑſumit ſicut ſi nullo mõ poſſet ℨſiſtere:ſed ꝑdictis vꝛ obſtare.ff. de manumiſ.vin in.l.ſi rogat°.ſ.matrimonij.vbi gl.dicit q indigne ſumit q̃ duci ꝓhibet:Iꝫ talis nõ ꝓhibet duci de iure:ergo ꝛc.ſed dic ꝙ hic ꝓhibet duci ſm bonos mores.vel dic ꝙ impedimentũ de quo dixi matrimoniũ Ꝛctũ nõ vitiat:ſed in dubio facit vt ꝑſumaꝝ nõ Ꝛctum. vt dixi facit optime de cõcubi.l in cõcubinatu.ff.de ritu nup.l.in libere.et ſic ad ꝑſumptionẽ q̃ inducit ꝑ ꝺ.aut.admittit ꝓbatio in Ꝛrium.facit eꝛ de pre ſump.c.illud.vñ in q̃ne ꝓpoſita ſi ponam° mulierẽ viuã eſſe ꝛ eſſe turpis vite non ꝓeſumeremus matrimonium nec filij eſſent legitimi:ſed ſi hoc ceſſaret remaneret adhuc dubiũ.ad cui° declarationẽ vidẽda ſunt quedã q̃ ſtatim dicã. ¶Tertio eſt ſciẽdũ q ꝛ tex.in ꝺ.ſ.ad hec.dicit ſi qs dicat hũc filiũ ſuũ vel filiã ꝛc.q̃ verba intelligo q̃ dicta ẏba ꝓferunt ꝑncipaliꝝ ꝓpter ſe.ſec° ſi incidẽter ꝓpter aliud:puta cã demõſtrationis fiat vt in q.noſtra:vbi dicit lego tali filie mee.nã illa oratio ꝑncipaliter profert ꝓpter legatũ illa ẏo filie mee ꝓferunt vt in ꝑſona legatarij clarius exprimaꝝ demõſtratio. Quo caſu dico q ex illis ẏbis nõ inducit ꝓbatio q̃ matrimoniũ ꝑceſſerit:ſic filij nõ ſunt legitimi:q̃ ꝓbo:q; tex.loqꝝ tur q̃n dicta ẏba ꝓpter ſe ꝑncipaliter ꝓferunt.q̃n tũc inducunt quandã 9 cõditionẽ poteſtatiuã.ꝛ hoc modo erit legitim°ſi pater dicat ꝛc.ſed cõ ditiões poteſtatiue debẽt ſciẽter impleri actu ad hoc celebrato:nec ſuffi cit impleri de facto ſeu incidenter ꝓpter aliud.l.ij.de ꝺi.ꝛ ꝺemõ.ad idẽ C.de mili.teſt.l. ex his ẏbis.ff.de bere.inſti.l.ex facto eſt agitatũ.facit eꝛ 10 de dolo.c.ſi ꝓpiã.vbi eſt caſus ꝙ inſtm̃ q̃ nõ eſt ℨfectũ ꝑncipaliter ꝓ matrimonio nõ ꝓbat plene:Iꝫ vir ꝛ vxor inuicẽ ſe appellent: Iꝫ ꝓeſumptionẽ factã extra de ꝑſump.c.illud quoq;.ꝛ illud tenet Ber. Jnno. Poſti.ꝛ Jo.Sed in ꝓpoſito filiꝰ ſe dicit legitimũ ꝓpter ꝑdicta ẏba q̃ſi ꝑſumaꝝ mrimoniũ ꝑceſſiſſe apparet q̃ illa ẏba ꝓferunt ꝑncipaliter ꝓpter ſe incidenter ꝓpter aliud apparet. ¶Quarto ſciendũ eſt q ꝑdicta habẽt locũ q̃n qs Ꝛz filiũ ex muliere quã tenebat in ℨcubinatu indubitato affectu.Secꝰ ſi ex quadã alia cã:vt in aut.q.mo.na.effi ſui.ſ.ſi qs aũt defunctꝰ.ꝛ.ſ.ſed ita Poſti.in ſum.q fil.ſint leg.ſ.ſi.circa ſi.vnde in q̃ne ꝑdicta erit aduertẽdũ an mulier ſit ei ℨcubina vl nõ. ¶Quito eſt ſciẽdũ ꝑdictã aut.habere locũ in filijs legitimis nõ exẽtibus:ſi em̃ filij legitimi extarẽt:ꝛ tunc ꝑ talia ẏba q̃cunq; ꝑncipaliter ꝓpter ſe plata nõ dicerent legitimi.ita tenet Poſti.in ſum.in.ꝺ.ſ.ſi.circa ſi.ꝛ Jo.an.q filij ſint legitimi.c.ꝓ tuas.Iꝫ glo.iuris ciuilis in ꝺ.aut.itẽ ſi quis.de hoc dubitet Jaco.de bel.in ꝺ.ſ.ad hec.tꝫ idẽ ſiue legitimi eſſent ſiue nõ.Sed ꝑcedẽs opi.eſt verior:q; liberis legitimis exẽtibꝰ nõ ꝑdeſt legitimatio niſi fiat ꝑ oblationẽ curie ꝑ matrimoniũ:vt in aut.q.mo.na.effi.ſui.ſ.ꝛ gña liter.ꝛ ibi no. ¶Sed hoc nõ eſt matrimoniũ verũ ſed ꝓſumptũ de iure ciuili:ꝛ ideo talis ꝓeſumptio q ꝓ hoc q̃ filiũ noĩauit ꝑſumit matrimoniũ:Iꝫ de iure ciuili ſit:tñ de iure canonico nõ admitteꝛ vt ſola ꝓeſumptio ſufficeret:vt ꝺ.c.illud.q̃ vꝛ tenere Poſti.in ꝺ.ſ.ſi.in ſi.ꝛ hoc idem habui a pluribus doctoribꝰ iuris canonici quos ſup hoc interrogaui. Sicut igit ꝓpter filios legitimos leg nõ admittit dicta ꝓeſumptionẽ: eadẽ rõne ꝓpter teſtm̃ ne rũpaꝝ.ar.ff.de vul.ꝛ pup.l.ex facto. in ꝓincꝛ.et ad hoc optime faciũt oẽs rõnes.ℨ.facte ꝓ hac ꝑte:ꝛ illud q̃ ꝺ̃ ſ.ꝺ.aut. q̃ teſtimoniũ ꝺatũ vni ꝑdeſt alij intelligo ita q̃ hoc teſtm̃ nõ irriteꝛ ꝓpter rõnes ꝑdictas.ꝛ facit q̃ ſi teſtm̃ eẽt nullũ nõ poſſet dicꝛ ſe noĩatũ in teſtõ:q; teſtm̃ nõ eſt ꝛ ſic nõ eſt legitimꝰ talis filius ſeu filia.ꝛ ℞ ſufficiãt.

¶Jſtam q̃nem diſputauit Bar.in ciuitate Peruſij.C.legendo.

1 ☞Datum vel relictum monacho vt monaſterio ſuo nullũ ius quera tur an valeat.ꝛ nu.15.
2 Si in diſpõne ponunt duo q̃ũ vnũ deſtruit aliud ꝑmũ tollit ꝑ ſcõm.
3 Scõa adiectio facta relicto aliud limitat:nõ aũt deſtruit ꝑcedentia.
4 Diſpoſitio cõtinẽs repugnãtiã eſt nulla.ꝛ nu.7.
5 Seruũ nõ habere dm̃ vel habere ꝛ ei queri nõ poſſe paria ſunt. Arguere de ſeruo ad monachum q̃ liceat.
6 Cõditio de ꝓterito vel pñti ipoſſibilis vitiat Ꝛctũ ꝛ vltimã volũtatem.

Quis non

8 Quis non poteſt inuitari ꝓtio vt tranſeat ad aliud monaſteriũ q̃ eſſet ſimonia.
9 Dependentia a volũtate principis dicunt impoſſibilia.
10 Alimenta relicta ſeruo vel monacho q̃ſi querãtur dño vel monaſterio.
11 Quarta que debetur epiſcopo de relictis factis eccleſie eſt ſicut falcidia ꝛ per teſtatorem prohiberi non poteſt.ꝛ nu.15.
12 Teſtator ꝙ poſſit prohibere ne alicui imponatur ex legis diſpoſitione et illi legem imponere.
13 Cõditio impoſſibilis vel turpis reiſcit ne diſpoſitio vitieꝛ in vltima vo luntate ꝛ de contractibus bonefidei.
Donatio bodie eſt contractus bonefidei.
14 Filio põt relinqui cũ hoc quod nõ acquiraꝝ patri.
16 Si donaꝛ vel relinquit monacho ꝛ ꝙ ſi abbas petierit vel aliq̃s ius ſibi vẽdicauerit q̃ reuertaꝛ ad cõcedẽtẽ vel vẽdat ad tertiũ an ꝛ q̃ñ valeat.
17 ☞Donaſteriũ nõ põt cauſam odij vel ingratitudinis cõmittere.
18 Alienatio ſi eſt prohibita in teſtamento adiecto ſi ſecus fiat deueniat in tertiũ nõ prohibetur alienatio neceſſaria.
19 Uſusfructus relictꝰ ſeruo q̃ finiatur ipſo facto libero.
20 ☞Monachus quomodo dicaꝛ habere velle ꝛ nolle cũ licẽtia abbatis.
21 ☞Prelatꝰ ꝙ poterit adire hereditatẽ monacho delatã vbi monachꝰ pelit.

¶Queſtio.xij.

1 Quidam †reliquit vel donauit aliquã rẽ monacho ea cõditione ꝛ hoc pacto vt monaſterio ſuo nullũ ius acquiraꝝ.Querit an valeat.ꝛ ꝙ talis diſ 2 poſitio nihil valet probaꝝ. ¶†Primo ſic:q̃ in diſpoſitione ponunt duo quoꝝ vnũ deſtruit aliud primũ tollit ꝑ ſecundũ.ſi dico titius imo ſeius heres eſto ſolus ſeius erit heres inſtitutus.vt.ff.de heredi.inſti.l.ſi ita ſcriptũ fuerit titius imo ſeius ꝛ de manumiſ.teſt.l.ſticbus.Sed ita eſt in ꝓpoſito ꝙ per ꝓima verba cũ donaꝝ vel relinquit monacho iſtud ꝓportaꝝ ꝙ monaſterio queratur. vt.C. de ſa.ſan.eccl.aut.ingreſſi.ꝛ aut.ſi qua mulier.ꝛ extra de ſta. mona.c.ij.ꝛ in c.cũ ad monaſteriũ.poſtea vero dicit eo pacto ꝛ ea conditione ꝙ monaſterio nullũ ius acquiraꝝ idẽ eſt dicere ſicut ſi diceret volo ꝙ monaſterio 3 acquiratur.imo ꝙ nõ querak ꝛ ſic diſpoſitio nulla.†Sed hic reſpondeꝛ ꝙ ſcõa adiectio in donatione eſt nulla.in relicto vero limitat nõ deſtruit 4 precedentia. ¶†Scõo ſic:q̃ ex verbis diſpoſi.reperiꝛ repugnãtia diſpoſitio eſt nulla.vt.ff.de condi.inſti.l.titius.ꝛ.ff.de reg.iur.vbi repugnãtia.ꝛ de bere.inſti.l.ſi titius.ꝛ.C.de ſi inſtru.l.ſcripture.Sed hec eſt repugnantia:q; vnũ dictũ aduerſaꝝ alteri:q; idẽ imporꝛat ac ſi diceretꝛ non queraꝝ:ergo nõ valet.rñdetur ꝙ nõ eſt repugnãtia.vt patet in ſolutione queſtionis ꝛc. ¶Tertio ſic:ſi ſeruus eſt nullus ſtipulãdo nõ põt acquirere:imo ſtipulatio eſt nulla.vt.ff.de ſtip.ſer.l.q̃ ſeruus.†Sed iſta ſunt 5 paria ſeruũ nõ bre dm̃ vel eũ bre cui q̃ri nõ põt.vt.ff.de bere.inſti.l.nec ꝑ minus.de leg.j.l.ſi mihi ꝛ tibi.ſ.regula.C.de bere.inſti.l.neq; ꝑ ſeruũ.cũ ſi.Sed hec ex ipſa diſpoſitiõe nihil poſſit queri dño ergo diſpoſitio nulla arguẽdo de ſeruo ad monachũ ſm q̃ dicit Jnno.de ꝓui.c.cũ olim.ſic videt caſus in.ꝺ.l.q̃ſ ſeruꝰ.q nõ, obſtãtibꝰ dictis ẏbis monaſterio põt acquiri vt in ſolutione q̃nis ptz. ¶Quarto ſic:q; de hocvꝛ caſus.de bere.inſti.l.alienũ.in ꝓn.vbi teſtator alienũ ſeruũ inſtituit heredẽ ꝛ liberũ. ꝑ hoc em̃ q̃ voluit eũ eſſe liberũ dixiſſe vꝛ q nõ queraꝝ:ꝛ ideo inſtitutio nõ vꝛ eodẽ mõ in ꝓpoſito vbi fuit donatũ vel relictũ vt monaſterio nõ queraꝝ.Iꝫ nõ eſt idẽ:q; lõge alius caſus.non enim volebat in illa.l.ſeruo queri exiſtẽti in caſu ſeruitutis.idẽ ſi ℞ expreſſiſſet q̃ nolebat monacho queri monachatu duraãte hic vo voluit queri monacho:Iꝫ nõ monaſterio iõ ꝺz itelligi vt diceꝛ in ſolutio. ¶Quinto ſic:q; vꝛ caſus de vſu ꝛ habi.l.ꝑ ſeruũ.ſ.j.vbi relinquit vſusfructꝰ ſine vſu quoꝺ cũ eſſe nõ poſſit 11 nõ valet relictũ.ita in ꝓpoſito cũ donatũ vel relictũ ſit monacho vt monaſterio nõ queraꝝ cũ hoc eſſe nõ poſſit.Rñdeꝛ ꝙ intelligẽdo verba ſm 6 q̃ diceꝛ in ſolutione q̃nis põt ſimul eſſe ꝛc. ¶†Sexto ſic:ſi cõditio de ꝓterito vel de pñti eſt impoſſibilis vitiat Ꝛctũ vt vltimã voluntatẽ:vt ff.ſi cer.pe.l.cũ ad ꝑſens.ꝛ de bere.inſti.l.ij.ꝛ de iniuſt.teſt.l.cũ in ſcõ.cũ ſi.Sed in ꝓpoſito illa ẏba ꝙ monaſterio nullũ ius queraꝝ ſunt tpis preſentis ſubiunctiui modi.Et impoſſibile eſt ꝙ monacho queraꝝ ꝛ nõ monaſterio ergo nõ valet.Rñdeꝛ q̃ſ aliq̃d donaꝝ vel aliq̃d monacho relin quiꝝ acquiriꝛ monacho ꝛ per monachũ acquiriꝛ monaſterio ſtatim.Et ideo differẽtia eſt vtrũ Ꝺbẽtes cũ monacho dicãt dono monacho q̃ tũc ꝓcedit q̃ dixi an dicãt dono monaſterio:q; tũc acquiriꝛ monaſterio im mediate:vt.l.ij.de ſtip.ſer.vbi no.ex hoc apparet ꝙ iſta ẏba.ſ. eo pacto et ea cõditione ꝙ monaſterio nõ querak nõ faciũt conditionem q; reſpi ciunt effectũ qui ſequiꝛ poſt conditionẽ que ſit monacho quaſi dicat cum acquiritur monacho monaſterio nõ querik:ꝛ ſic nõ eſt conditio. vt.l.j.ff. ſi.de dona.ꝛ de manumiſ.teſta.l.meuiã.ꝛ de cõdi.ꝛ demõ.l. talis.ſ.titi°. preterea.ꝛ ſi dicak eſſe ꝺditio.tñ eſt cõditio de futuro.ſ.q monaſterio nõ queraꝝ poſt illud inſtans q̃ monacho non queratur.

7 ☞Contra ꝙ talis diſpoſitio valeat ꝓbat. ¶†Primo ſi diſpoſitio q̃ videt cõtinere repugnãtiã ſine cõtradictionẽ tũc eſt nulla cũ nulla diſtinctiõe adiuuari põt vt in ꝓima cõſtõe codi.ſ.quib° eſt expreſſum. ꝓbat etiã de teſti.c.cũ tu.ff.de iſtip.ſer.l.cõtra.ꝛ.l.ſed ꝛ ſi qs.ſ. ſi.l.opus.ꝛ de vſufru.

10 enidẽtia ſcias ꝙ †q̃nq; relinquunt alimẽta ſeruo vel monacho q̃ eſt nul lius:ꝛ tunc dicto ſeruo ꝛ monacho põt queri ius:vt.ꝺ.l.q̃nq; relinquunt ſeruo vel monacho alicuius:ꝛ tũc aut relinquit dño vel monaſterio ſuo ꝛ tunc etiã querik ius ſibi:vt.l.ſeruo alieno.in ꝓin.ff.de lega.j. Ratio q; inter tales põt eſſe lis de alimentis:vt no.ff.de iud.l.lis nulla.aut relin quitur ab extraneo:ꝛ tunc ipſi dño vel monaſterio acquiriꝛ ſicut alia relicta. Et ſic dicta iterpretatio nõ eſt bona. Preterea eſt extranea a ẏbis. ¶Octauo ſic:ꝙ monaſterio nullũ ius queraꝝ ſcz ex tali diſpoſitione ſcz donationis vel relicti nõ ꝓhibeꝛ qn monaſterio queraꝝ ex diſpõne.l.Sz hic ſcz ꝙ donata vel relicta monacho q̃ranꝝ monaſterio nõ ex ipſa diſ poſitione donãtis vel relinquẽtis:Iꝫ ex diſpõne.l.vt.ff.de vulg.ꝛ pupil. 11 ſubſti.l.q liberis.ſ.hec ẏba.ergo ꝛc.†Et hoc vꝛ expreſſum.eſt de teſta.c. requiſiſti.vbi ſi aliqs relinqt eccleſie:ita q̃ eẽo nõ q̃raꝝ.iſta ꝓhibitio nõ 12 impedit quin eẽo ꝺebeaꝝ portio ꝑ canones ꝛ ſtatuta.Rñdeꝛ ꝙ monaſteriũ Ꝺz ex diſpõne legali:tñ Ꝺz ſtatim ꝛ indirecte nullo alio actu interueniente:ꝛ ideo donatoꝛ vel teſtator põt legẽ imponere ipſi monaſterio cui acqrꝛ ꝺz ſicut monacho.vt.ff.de leg.j.l.cũ filio.ꝛ ꝓn.ꝛ de leg.ij.l. ſi alie nus.in ꝓin.cũ ſimi.ꝛ hãc acqſitionẽ q̃ ſit ex legis diſpõne voluit ꝓhibe re teſtator:vt in ſili.ff.q̃ſ ꝺi.leg.ce.l.ſi vſusfructꝰ.ſ.ſi ita.ꝛ.C. de bo.q̃ lib. aut.excipiꝛ.nec ob.de teſt.c.reqſiſti.nã illa portio q̃ ꝺebeꝛ ẽo de relictis eccleſie eſt ſicut falcidia q̃ ꝺebeꝛ heredibꝰ.ꝛ ideo ꝺebeꝛ etiã Ꝺ voluntatẽ teſtatoris:vt.l.titia.ad.l.fal.ideo teſtatoꝛ nõ põt ꝓhibere falcidiã de iure aliquo.vt.l.q̃ ꝺe bo.ſ.j.ad le.fal. Sic etiã nec portionẽ q̃ ꝺebeꝛ epis. ꝺ.c.requiſiſti.Sed iſta acqſitio de qua logmur eſt ex voluntate defuncti: vt ꝺixi:ideo põt ſua volũtate ꝓhibere:ꝛ valet ꝓhibitio niſi ꝺicta verba 13 aliũ intellectũ haberẽt. ¶Sedo ꝓbat ſic impoſſibilis †vel turpis cõditio vel modus reiſciꝛ ne vitieꝛ diſpõ in vltima volũtate.vt.ff.de condi.ꝛ demon.l obtinuit.de ꝺi.inſti.l.j.C.de inſti.ꝛ ſubſti.l.reprehẽdendi. Itẽ reiſciꝛ de Ꝛctiꝰ bonefidei:vt.l.inſulã.ff.locati.ſed ꝙ monachus habeat ita ꝙ monaſterio non queraꝝ eſt turpe.ꝛ de iure impoſſibile. vt ꝛ tra de ſta.mona.c.ij.ꝛ.c.cũ ad monaſteriũ.ergo reiſciꝛ ꝛ valebit relictum. Item ꝺonatio q̃ ſm quoſdã eſt hodie Ꝛctus bonefidei. Rñdeꝛ ꝙ nõ eſt impoſſibile nec ꝙ turpis ſm ſanũ intellectum ꝛ ideo nõ reiſciꝛ:vt ptz ex ſolu. ¶Tertio ꝓbat ſic.q̃ſ in Ꝛctu apponiꝛ aliq̃ pactum quod eſt cõtra ſubſtantiam cõtractus vel cõtra naturã rei que in Ꝛctu ſeu diſpõne ꝺeducitꝛ tale pactum eſt nullum vt.ff.de precarijs.l.cũ precario.ꝛ.ff.ſi vſufru.p

l.i.§.j. Sed ita est in ꝓposito: ergo relictū ⁊ donatio est valida ⁊ pactū ꝙ monasterio non queratur nō valet. Rñdeť ꝙ recte intelligẽdo nō est cō tra substantiā eius de quo agiť vt ptz in solu. ¶Quarto sic. sicut bic est ꝙ quicqd monachus querit monasterio querit ita quicqd querebat filiꝰ olim q̃rebat pr̃i excepto castrēsi vel quasi: vt.ff.de acq.here.l. placet. et si a parẽte qs fuerit manumissus.l.i. Et idẽ bodie in ꝓfectitijs vel aduen
14 titijs quo ad vsumfructū. ⁊ Sed de iure antiquo si relinquebat filio hoc acto ꝙ pr̃i nō querať valebat relictū: vt.ff.q̃si di.le.ce.l. si vsusfructꝰ.§. si ita. ⁊ no. in auť. vt liceat ma. ⁊ auie. in pn. ⁊ etiā hoc pōt fieri: vt.d. auť. vt li.ma. ⁊ auie. C. de bo. q̃ lib. auť. excipiť. ergo eodē mō ustud relictū vel do natio valebit. Rñdeť ꝙ nō est bona eqparatio filij ad monachū cū de in re filiusfa. pōt aliqd habere ꝓpriū: tñ dictꝰ. §. si ita. bene facit vt dicā in solutiōe. ¶Quito etiā si abbas fuerit ꝑsens ⁊ diceret ꝙ monasterio nō querať: tñ ipsi monasterio quereť: vt.ff. de vbo. obli.l. seruus vetare. ⁊ de acqui. re. do. l. etiā inuitꝰ. ergo eadē rōne q̃ ipse monachus vel testator talē legē imponit. Rñdeť ꝙ lz abbas non possiť facere ne sibi querať tñ 2cedens pōt facere vt res sua trāseat ad aliū eo inuito: vt.l. id qō nostrū de reg. iur. ¶Sexto ꝓbatur p.l.q̃ dicit si testator relinquit vel donat ali quid ad aliquē piū vsum: eꝑs dz, puidere vt executioni mādet: lz testator vel donator ꝓhibuerit: vt in auť. de ecclesiasticis tit. §. sianteˊ ꝓ redem ptione ꝓsita. C. de epiſc. ⁊ cle. sup. l. nulli. auť. lz testator. ergo eodē modo si ꝓhibet donator vel testator ne monasterio acquirať. Rñdeť ibi testa tor facit quandā ꝓhibitionē circa quedā adminicula q̃ nō dependent ex voluntate testatoris. hic vero fuerūt appoſita ipsa verba circa substan tiam relicti: q̃ volebat queri monacho non monasterio ⁊c.

15 **Solutio.** Christi noīe inuocato ⁊ dico, ꝓut dicta q̃ō q̃rit de dona. ⁊ si fuerit ☩ctus celebratꝰ cū monacho ꝙ dicta adiectio ꝙ monasterio nullū ius querať i oubio vť adiecta dolo monachi ⁊ monasterio nō ꝓiudicat. ca ſus est. ff. de ſtipu. ser. l.ſi. ⁊ ibi no. ad q̃ optime facit. ff. de cast. pec. l. si for te. vbi lz in dona. adijciať ꝙ fit castrēsis peculij. ⁊ sic patri non querať tñ patri nō ꝓiudicat. Sed ꝓut loquiť de relicto facto in vltia volūtate: ⁊ sic cū monacho nil est gestū: tunc nō cadit illa ꝓsumptio fraudis: dico tñ ꝙ dicta vba debēt sic intelligi ꝙ monasterio nullū ius q̃rit sc̄z inuito mo nacho. Sed ipso monacho volēte monasteriū poterit petere vť etiā ipse monachꝰ vt syndicꝰ monasterij. Nō ꝓbo in casib⁹ in qb⁹ solutio collata in monachū ex dispōne iuris nō referť ad monasteriū illud itelligiť nisi volente monacho: vt dz de seruo. ff. de ser. l. stichꝰ. §. vsusfructꝰ. ver. certū facit de q̃di. ⁊ demon. l. q̃ heredē. in pn. ita hic ex dispōne bois relictū fa ctum monacho nō referť ad monasteriū, ꝙ quo facit ꝙ q̃si testator rē le gatā iussit simpliciter nō alienari talis ꝓhibitio nō valet: q̃ est nudum ꝓceptū factū in fauorē legatarij ⁊ sic alienādo pōt ei renuntiare: vt.ff. de leg. j. l. filiusfa. §. diui. ⁊ de leg. iij. l. pater. §. iul. Ita in ꝓposito talis ꝓhi bitio sc̄z ne monasterio querať fuit facta fauore monachi: vt ipse magis libere habeat. pōt ergo ipse ipsi⁹ voluntatē facere vt monasterio acqrať et si monasteriū sine ei⁹ volūtate peteret puto ꝙ repelleret. hic est casus ff. q̃si di. lega. ced. l. si vsusfructꝰ. §. si ita tñ. ꝙ postꝙ aūt monachus semel voluerit: ⁊ sic ius fuerit quesitū monasterio mutare voluntate nō pote rit: vt.ff. de opti. leg. l. apud aufidiū. ⁊ ꝑdicta q̃si dicta vba sc̄z ꝙ monaste
16 rio nō querit vñ ponunť vt. ś. dixi. Sed ☩ qd si adijciať ꝙ si abbas petie rit vel aliqō ius sibi vendicauerit qō reuertať ad 2cedentē vel qō vadat ad tertiū: tunc siquidē hoc fiat in ☩ctu celebrato cū monacho. idē qō. ś. q̃ plumiť i dubio factū p fraudē p eādē legē si ꝙ als tūc qs habeat plus dubij. Et ostēdo q̃ etiā si volūtate monachi monasteriū petat tertiꝰ ad mittať ad repetēdū: qō ꝓbo. Q̃ alienatio ꝓhibeť in certā personā si ad illū vadit ure legitimo. locus est reuocationi. vt.ff. de leg. iij. l. codicil. §. matri. ⁊ de ꝙ. ob. l. si ita qs. §. ea. l. ⁊ ibi no. debuit eñ curare monachꝰ ne ad monasteriū ꝓueniret. ꝓterea q̃si, ꝓhibeť alienatio ⁊ adijciť ꝑsona in quā vadat si alieneť tūc illi⁹ ꝑsone fauore vť facta ꝓhibitio ⁊ facta alie natione ille admittiť ad reuocādū: vt.l. filiꝰ. §. diui. de leg. j. ⁊ de leg. iij. l. pe. in pn. ⁊ per totā. l. nisi ille ꝑsenſit: q̃ ad reuocandū posset admitti. l. nihil. §. oibus. ff. de leg. j. ⁊ de leg. iij. l. cū heres. §. libertis. C. de fideicō. l. quoties. volūtas ergo monachi nō impedit illos venire ad reuocādum. Cōterariū puto: ad cuius euidētiā ꝓmitto ꝙ. l. codicil. §. matrē. loquitur q̃ fuit ꝓhibitū venire in illos ꝓpter odiū ipsoꝝ q̃ rō cessat in monaſte
17 rio ☩cum nō possiť causam odij vel ingratitudinis cōmittere. C. de inof. ſi. teſt. l. ſi quis in ſuo. §. legis. nec capitulū monasteriꝰ pōt delinquere de facili: vt. l. j. ff. q̃ō cuiusc̄ vniuer. noīe. de dolo. §. j. vñ nō est verisile qō b odio monasteriꝰ fuerit factū: sed fauore monachi vt liberi⁹ dictā rē habe ret sicut dicimus i filio q̃ relinquiť filio si morte fuerit affect⁹ fauore eñ filij dz. et ideo etiā si alio mō efficiť suj iuris ꝙsequiť legatū: vt.ff. q̃si di. le ga. ce. l. si ita. ⁊. C. de insti. ⁊ substi. l. si mater. cū simi. voluit ergo testator ꝑ illa vba ꝙ si monachus nō haberet fm̄ suā volūtatē ꝙ reuertať ad suos vel ad tertiū: lz in hoc sit etiā fauor serui vel illius tertij: q̃ si contra fiet
18 debet deuenire ad eos. Hoc ꝑmisso arguo sic: ☩ q̃si rei alienatio per testa torem ꝓhibeť adiecto ꝙ si secus fiat veniat ad aliū si illius rei fiat aliena tio necessaria: ille tertius nō admittiť ad reuocandū etiā si causa necessi tatis veniat ex parte eius cui est relictū: vt.ff. de leg. ij. l. peto. §. prędium. vbi expresse dicit ꝙ nō pōt reuocari in vita illius cui relictū est: imo nec post morte ei⁹ si res deueniat ad legitimū. Sed in ꝓposito hoc qō acqui

rať monasterio ex necessitate est: ergo ille tertius nō admittiť ad reuocā dum vino monacho nec post eius mortē cū hoc tanq̃ legitim⁹ habeat. Sed dices. hoc fuit monacho volēte vt dictū est in ꝑcedentibus: ergo est voluntatis nō necessitatis. Rñdeo si monachus vult ꝓ se necessitatis est qō fit monasterij. Scōo ꝓbo sic in vsu ⁊ vsufructu est tacite per. l. ꝓ o
19 vsufru. §. finiť. ☩ Pone ergo ☩ ꝙ vsusfructꝰ relictꝰ est ei q̃ nō pōt bñ nisi in aliū trāsferať: vt in seruo q̃ quicqd querit acqriť oño: vt.ff. de acq. re do. l. acquiriť. ⁊ est certū ꝙ solū ꝓtēplatione serui factū est certe ꝙ ipsi domi no q̃riť vsusfructꝰ tñ finiť eo casu quo finireť: si ille seruus liber fuisset: vt ff. de vsufr. l. q vsumfructū. §. fi. put est ibi in litera seruo titij. ⁊. ff. de vsu ⁊ habi. l. plenū. §. vsusfructꝰ. ⁊. C. de vsufr. l. fi. ⁊ ibi no, ita in ꝓposito dicē dum est ꝙ ꝑdicta vba nō impediť quin monasterio querať ius eodem modo quo posset queri si monachus esset liber hō sc̄z ipso monacho vo lente. ⁊ illa verba sc̄z si monasteriū aliqō ius petierit vel vēdicauerit i di cta re intelligatur si hoc sequať monacho volēte. ¶Tertio ꝓbať ꝙ ista pena imponiť monasterio: vt ꝑdat res si ipsas vendicauerit: ⁊ hoc fit in fauorē monachi ꝑncipaliť vt dictū est: ergo ista pena non cōmittiť si mo nachus 2sentiat: sicut dicim⁹ in penis legalib⁹ de in ius voc. l. Quis. de libe. ho. eghi. l. iij. ś. si qs volente. de fur. l. inter oēs. §. pōt. de iniur. l. j. §.
20 vsq; adeo. cū simi. Sed ☩ ꝑdicta opponiť ꝙ ☩ monachꝰ non hz velle nec nolle sine licētia abbatis etiā cū tractať de acqrēdo: vt. ff. q. j. c. nō dica tis. ⁊ de ele. c. si religiosus. ⁊ ō, sepu. c. si. li. vj. si ergo dicta vba nō pñt in telligi dicto mō sc̄z ⁊ si monachꝰ volnerit. Rñdeo verū est ꝙ monachus nō poterit velle sine licētia abbatis quā abbas debebit sibi concedere. si vero cogeret monachū ad nolēdū tūc vēdicaret sibi ius in re ☩ voluntа tē testatoris: ⁊ incideret in dicta pena: vt ad aliū deueniret. hoc eñ vo luntate monachi ei ꝑsonale est: vt dicit. ff. de vb. obli. l. si stipulat⁹ fuerim et. l. si. in pn. facit extra de testi. c. si. lib. vj. Vbi lz monachus non possiť esse executor sine licētia prelati tñ officiū executoris nō trāsit in prelatū ita in ꝓposito lz monachus nō possiť velle sine licētia prelati: tñ ista vo
21 luntas nō trāsit ad monasteriū: sed ipsius monachi volūtas requiritur facit ☩ optime opi. eorū qui dicit ꝙ plat⁹ poterit adire hereditatē vbi monachus velit sicut dicimus in seruo. C. de here. insti. l. cū ꝓponas. de quo per Jo. an. extra de ꝓba. c. in ꝑsentia. ⁊ sic cōcludo ꝙ ꝑdicta vba si monasteriū ꝓpterit ⁊c. intelligan̄ ipso monacho volēte sic pōt intelligi qō no. in l. luci. §. tres heredes. ad trebel. Et ꝑdicta vera q̃si sic expressit ꝙ monasterio nullū ius querať. Si vo alias causas mendaces appoſue rit in testō ꝙ quas sequereť qō volebat monasterio queri: tūc simpliciter monasterio nō ꝓiudicat: vt.ff. de castrē. pecu. l. si sorte. facit qō no. in auť. vt lic. ma. ⁊ auie. in pn. ⁊ ibi per glo. ⁊c.

¶Disputata fuit hec q̃stio ꝑ Bart. de saxoferrato legū doctorē in ciui tate Perusij. anno dñi. .mdccclvj. die mensis Februarij.

1 ☞ Filio adulto instituto si decesserit sine filijs voluit testator bona di stribui per executores datos inter pauperes qui eneniēte casu certa bo na solo vbo inter pauperes distribuerunt an heredes dicti filij poterūt a dictis pauperibus nominatis cū effectu cōueniri. ⁊ nu. 8. ⁊ nu. 13.

2 Fideicōmiſ. generalis ante restitutionē nō pōt aliqō ius in aliū trāsfer re delegādo nec procuratorē in rē suā ꝓstituēdo.

3 Dispositio inter viuos facta partibus absentibus nō tenet.

4 Executores testamenti ad pias causas debent exequi ꝑsentibus vel re quisitis heredibus.

5 Dñium in legatis ⁊ fideicōmiſſis ad pias causas ꝙ trāsit ipso iure.

6 Habens potestatē eligēdi a testatore pōt eligere absente illo qui eligiť. ⁊ etiā herede absente. nu. 11.

Presentia persone non requiriť in his que fiūt in vltima voluntate.

7 Executores dati in testamēto ꝓ o distribuēdo inter pauperes dicunť fi deicōmissarij vniuersales. ⁊. ś. nu. 4. ver. vj. ⁊ nu. 8.

9 In fideicōmissariū vniuersalē ad pias causas incōtinēti iura ⁊ actiōes transeunt absq; restitutione.

10 Executor datus ad distribuendū inter pauperes potest res singulares vel pretiū earū distribuere.

12 Pauperes electi per executores testamētarios ꝙ potuerūt agere cōtra heredes de iure cōmuni.

14 Priuilegiū nō aufert beneficiū iuris cōmunis.

15 Heredes vniuersales añ aditā hereditatē potuerūt a legatarijs 2ueniri.

¶Questio. xiij.

1 **Filium** tadultū testator istituit ⁊ q̃icq; sine liberis decesserit ꝙ executores quos noīauit inter pauperes bona sua distribui mandauit. Quifilius heredi tati paterne se immiscuit ⁊ sine liberis decessit: executores quosdam pauperes nominauerunt ⁊ inter eos solo verbo distribuerūt certum quātitatē de bonis ⁊ hereditate ꝑdicta. Queriť vtrū heredes dicti filij possint conueniri a dictis pauperib⁹ noīatis cū effectu in quātitate ꝑdicta. ⁊ videť ꝙ nō. ¶Primo qr dicta substitutio fuit fideicōmissaria: q̃ patet: facta fuit enim adulto ⁊ post aditā hereditatē. Sed per fideicōmissariū ☩ vniuersalē ante restōnem sibi factā revel verbo nō potest ius aliquod in aliū trāsferri: nec delegādo: nec procura

2 torem

torē cōstituendo in rē suā. vt.ff. de iure do. l. si mulier. §. ex asse. vt not. ff. ad treb. l. restituta. in glo. sup verbo sua. ⁊ no. eo. tit. l. q ita. §. i. ergo dicta noiatio vel distributio nullius est efficacie. ⁊ sic heres 2ueniri nō potest.

¶Scōo q ista noiatio vel distributio q̃ fit verbo solo est act⁹ iter vinos
3 ꝙ apparet q̃ etiā in vita executoris sumit effectū. sed disponēs inter ☩ vi uos si nō fiāt parte ꝑsente nō valēt. vt. ff. de interro. act. l. si. de ꝑsel. cer tū. §. si quis babēte. ⁊ de re iudi. l. famoso. ⁊ q̃ ibi no. de act. ⁊ obli. l. cōsen su. ⁊ q̃ ibi no. lz in q̃stione nō ꝓsupponiť dictos pauperes fuisse ꝑsentes tpe dicte distributionis ⁊ noiationis ergo nō valet. ⁊ sic heredes cōueniri
4 nō pñt. ¶Tertio qr vť q̃ isti executores seu distributores hoc debeāt facere ꝑsentib⁹ vel regitis bñdibus. ś. vt videāt q̃ vēdunť vel distribuū tur. vt. l. q legatū. de vsufru. le. de verb. ob. l. si qs arbitratu. ⁊ qō ibi dixi. ⁊ qō not. Ly. C. de Zbē. emp. l. si. facit de adop. l. nā ita diuus. de nata. resti. l. si. sed in. q. nſa nō ꝓsupponiť q̃ heredes filij fuerūt pñtes vel regiti. ¶Quarto q̃ isti executores bñt potestatem distribuēdi dicta bona sub noīe vli ita ꝙ cōtineat debita ⁊ credita. vt l. cogi. in pnc. ad trebel. sed hic distribuerūt certā quātitatē. ⁊ sic alr fecerūt q̃ testator iusserit. ergo illis pauperib⁹ nil est acquisitū. vt. ff. ad treb. l. sed si ante. vbi vť tex. ⁊. d. l. si mu lier. §. ex asse. de iure do. facit ad tre. l. nāq̃. §. nō ois. ¶Quinto q̃si lega tū est vñ non pōt ꝑ parte repudiari ⁊ ꝑ pte agnosci. vt. l. ij. ⁊. l. neminē. de leg. ij. cū ſi. idē si sunt plura legata ⁊ vnū hz onus aliud non. vt. d. l. nemi nē. ⁊. l. seq. ff. de leg. ij. lz hic est vnū fideicōmissum. ſ. q̃ bona distribuant inter pauperes ⁊ executores parte tantū distribuerūt nō totū. ergo non valet. ꝑtere distribuere est de emolumēto non auť est mere bereditatis. ⁊ sic nō valet. ⁊ res nō poterit cōueniri. ¶Sexto quia isti executores vi dentur fideicōmissarij vles vt dictū est. ⁊. j. dicet. ⁊ ab eis pōt dici relictū pauperib⁹. illi ergo pauperes electi debēt petere ab ipsis executoribus nō ab heredib⁹ nisi cessā acti. l. si legatari⁹. ff. de lega. iij. ⁊. l. imperator. in pn. de leg. ij. q̃ actio cessare nō ꝓpniť. ergo heredes cōueniri non pñt.

Contra Dō heredes dicti filij pñt conueniri. pbať alijs rōnib⁹ directe. Prijs ꝑcedētib⁹. ¶Primo i lega
5 tis ☩ et fideicommiſ. relictis ad pias causas trāsit dñiū ipso iure nulla expectata traditione vel resti. vt. C. de sac. sanc. eccl. l. si. sicut ergo fa cta restitutione pñt pauperes eligere ⁊ noīare. ita ⁊ nūc q̃si factū est ipso iure. ar. C. ad trebel. l. pe. ff. de cōdi. insti. l. q̃ sub cōditione. ś fin. ¶Scō sic
6 ☩ ille q hz potestatem aliquā eligēdi a testatore. pōt illū eligere etiā eo absente. qō ptz. q̃ sufficit quod eū noīet in testamēto. vt. C. de secū. nup. l. si qō ꝓtoris. §. ceterum. de leg. ij. l. vnū ex familia. ⁊. ii duos. sed cōstat ꝙ ea q̃ fiūt in vltima volūtate nō requirūt ꝑsentiā ꝑsone. nō eñ refert cū quo qs loquať. vt. ff. de leg. ij. l. miles. in pn. ⁊. l. cū pr. §. donationis. ergo ptz ꝙ non vtiť ratione absentie noīati. ¶Tertio sic. q̃si fit talis noiatio heredis ꝑsentia nō est necessaria qō ptz. q̃ fit in testamēto. vt. §. ꝓme dixi ergo heredis ꝑsentia nō est necessaria. vt. l. nō idcirco. C. de codici. boc eñ ptz ex. l. serui electione. in pn. cū gl. sua. de leg. j. vbi ponunť oia q̃ requirunť vt valeat electio tñ nō requiriť ꝑsona heredis. hoc etiā ptz
7 de dote ꝓleg. l. theopōpus. ¶Quarto sic. isti executores ☩ sunt fideicō missarij vniuersales. vt dictū est. lz fideicōmissarius pōt vnā rem ex tota hereditate petere. vt. ff. ad treb. l. restituta. in pn. vbi no. ☩tem pōt pete re. vt vna res alteri soluatur. vt. l. seruo inuito. §. fi. ad treb. ergo possunt pauperes in vna re noīare vel in certa quantitate. sic ergo noīatio valet ⁊ heredes pñt cōueniri. ¶Quinto sic. ille q iussus est rē inter alios distri buere pōt ipsius rei partē distribuere ⁊ partē omittere. vt. ff. de lega. ij. l. vnū ex familia. §. sed si duos. vbi valet distributio facta in illos duos de familia. lz in reſiduo nō valet. ⁊ ita in ꝓposito lz ꝙ parte distribuerit ꝓ parte nō. valet noīatio ⁊ heredes cōueniri potuerūt. ¶Sexto sic isti qui sunt noīati ab istis executoribus videnť noīati in ipso testamēto testato ris. vt. ff. de lega. ij. l. vnū ex familia. in pn. §. fi de falcidia. et. ff. de here. insti. l. asse. ⁊ sic heres poterit cōueniri ac si testator ipse hoc expressisset. vt. d. l. vnum ex familia. vbi videtur casus expressus.

8 **Solutio** Dñi nr̄i ☩ Jesu christi noīe iuocato añ omnia est sciēdū ꝙ tales executores videnť fideicom missarij vles boc est bi gbus hereditas vlr dz restitui. nā si here ditas relinquiť pauperib⁹ iure directo ⁊ nullus heres inſtituať dicti ege cutores vicē heredis sustinēt. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. si gs ad declinādaz. extra de testa. cū tibi. ⁊ ibi ꝓ doc. ꝙ Jo. an. ⁊ o. ti. c. cū Joan. ⁊ in Spe. de instr. edi. §. nūc aliqua. ver. ⁊ scias. Eodē mō si relinquiť hereditas ꝑ fideicō. vel oia bona vt. in. q. ꝓposita ad pias causas. ⁊ non reperiť ali⁹ fideicō. vles tales executores vim fideicōmissarioꝝ vltimū sustinent. casus est de e is ⁊ cle. l. nulli. circa pn. ⁊ in auť. de eccle. ti. §. fi gs autē ꝑ redēptione captiuoꝝ. ¶Scōo sciēdū est ꝙ lz regulariter in vniuersalē fideicom. nō transeāt iura ⁊ acti. nisi facta resti. vt. ff. ad treb. l. facta. ⁊. l. restituta. C. ad
9 treb. l. pe. cū ☩ q̃si fideicōmissum vle relinquiť ad pias causas incontinēti trāseūt iura ⁊ acti. sine resti. casus est. C. de sac. san. eccle. l. vt inter oñium. ibi em̄ loquiť si fit relicta hereditas siue legatū siue fideicōmissum ex eo ꝙ dicit hereditas intelligo iure directo vel ꝑ fideicōmissum lz gloss. in telligat iure directo. sed nō est ratio quare sic restringitur. ⁊ ꝓsito ꝙ esset illud ꝙ sequiť vel fideicō. intelligo particulariter vel vniuersaliter. Pre terea in. l. illa fit mētio de relictis ꝙ est nomē gñale ad oē genus relicti. vt in auť. nouissima. C. de inof. test. ⁊ auť. de here. ⁊ fal. ś. si vero nullus. in glo. sup verbo relictis. ⁊. ff. de here. insti. l. bis verbis. ⁊ ibi no. ⁊ est ex

pressum in auť. de eccle. ti. §. si gs aūt ꝓ redēptione. vbi eꝑs q est executor legitim⁹ vendicat absq; restitutione aliq̃. ⁊ lz. d. l. vt inter oñium. loquať q̃i relinquiť ecclesijs vel in redēptione captiuoꝝ tñ idē iur. est si relinqui turaliā piā causam in eo. ti. l. illud. ⁊ q̃ ibi no. ⁊ est expressum q̃si relin
10 quiť pauperib⁹. vt. d. §. si quis aūt ꝓ redēptione. ⁊ sic buic electioi ⁊ noīa tioni nō ob. q̃ est. ś. primo allega. ꝓ 3tia parte. ¶Tertio sciendū est ꝙ lz ꝓ tales executores oīa bona distribui debeāt inter pauperes. tñ pōt fie ri distributio ꝓ res singulares vel ꝓtiū earū dādo seu assignādo. vt. C. de epiſco. ⁊ cle. l. si qs ad declinādā. ⁊. l. nulli. ⁊ de leg. ij. l. vnū ex familia. §. sed si duos. vbi valet distributio facta in illos duos de familia lz in reſi
11 duo nō valeat. nec ob. de leg. ij. l. neminē. qr hoc nō repudiať ꝓ o parte et ꝓ o parte agnosciť. lz totū legatū vt fideicōmiſſum agnosciť agnoſcēdo in certa revel quātitate vt. l. restituta. in pn. ad treb. distributio tñ est facta ꝓ o parte ꝙ nō est ꝓhibitū. pōt eñ de volūtate fideicōmissarij vlis cer ta res vel quātitas solui alij. vt. ś. dixi. ⁊ ꝓbať in. l. seruo inuito. ś. fin. ad trebel. Nec ob. ꝙ hic nō destribuit rē hereditariā sed pecuniā q̃ pecunia videť esse in hereditate que est solnēdo. vt. l. si pecunia. in pn. de leg. ij. ⁊. l. ꝓpemodū. de ver. sig. ⁊ ꝙ hec distributio ꝑfit heri de certa re vel pte facit ꝙ inter heredes pōt fieri diuiſio certe rei vel partis alijs remanēti
12 bus. vt. C. fa. ber. l. si filia. ¶Quarto sciendum est ꝙ q̃si fit talis noiatio seu distributio non est necessaria pñtia persone non pñtia heredis qui ex hoc poterit cōueniri. vt de leg. ij. l. vnū ex familia. §. sed si duos. C. de secū. nup. l. si quis ꝓtores. §. certū. vbi apparet ꝙ pōt fieri in testamē to talis noiatio. ergo ꝑsone pñtia nō est necessaria. vt. pbaui. ś. in. ij. ⁊. iij. rōne facta ꝑ parte affirmatiua. ⁊ hoc digi plene. in. l. ij. de leg. ij. ¶Quin to sciendū est ꝙ ea que. ś. digi ꝙ isti executores habenť vt fideicōmissarij vniuersales: et ꝙ habent actiones etiā nō facta restitutione. sunt vera ex priuilegio speciali in relictis ad pias causas. Nā de iure cōi tales executo
13 res nō pñt agere. vt. l. lucius. §. meuia. ad treb. ☩ Sed pauperes electi et noīati per eos possent de iure cōi agere ☩ heredes ac si testator eos spe cialiter in testamento noīasset. vt. l. vnū ex familia. §. j. ⁊. §. fi de falci. et. §. rogo. de leg. ij. l. cū quidā. §. a filia. ad treb. de reb. du. l. vnū. §. cū qdā. Ex
13 ꝓdictis in. q. ꝓposita concludo ⁊ dico ☩ ꝙ si q̃dē dicti heredes restitue rent hereditatē dictis executorib⁹ tanq̃ fideicōmissarijs vniuersalib⁹ fa cere poterūt. vt dictū est. ⁊ tūc dicti heredes 2ueniri a pauperibus noīa tis nō pñt ꝙ per restitutionē iā sunt liberati. ff. ad treb. l. j. in pnc. ⁊. l. ita tñ. §. q ex tabel. ꝙ est vtile scire. qr sufficit heredib⁹ q̃ ꝓbēt se restituisse istis executorib⁹. vel ꝙ ipsi est executoribus legitimus. sivero heredi tatē ipsi heredes nō restituerint dictis executoribus. tūc ipi heredes a dictis
14 pauperibus noīatis ⁊ electis in illa q̃tātate poterūt cōueniri. ☩ q̃ priuilegiū nō aufert bñficium inris cōis. vt. ff. de cap. ⁊ postli. reuer. l. in bel lo. §. si qs seruū. C. de secū. nup. l. generaliter. §. is aūt qui. §. bene facit. et. C. de leg. l. qō fauore. ff. de leg. l. nulla. de reg. iur. c. ꝙ ob gratiam lib. vi. ⁊ qō ibi no. per ☩ y. vñ cū de iure cōi tales paupes sic noīati possent cōueniri heredes ꝓsito ꝙ tales executores nō haberentur vt fideicōmissarij vles sicut habetur fauore pauperū. ita etiā paupes poterūt mō istos heredes
15 vles 2uenire. ☩ Preterea heredes vniuersales ante restitutā hereditatē pñt a legatarijs 2ueniri. vt. l. ita tñ. §. q ex trebel. ff. ad treb. ⁊ no. eo. ti. l. j. §. fi. in vlt. glo. lz nō eo. ti. l. marcellus. in pn. in gl. sup verbo ad heredem. Nec ob. qō supra de ☩ in victima rōne facta ꝑ ista parte. qr nō videť relictū ab ipsis executorib⁹. imo videť relictū ab heredе de iure cōi. Sed in priui legiū videť concessum. vt ipsi executores possint petere ⁊ ipsi distribuere vt dictū est. ꝑ hoc apparet rōnium ad oia argumēta 3tia ⁊c. ¶Disputata fuit per dñm Bartolum de saxoferrato in ciuitate Perusij. anno domi ni. .mdcclxij. die xxj. Feb.

1 ☞ Testib⁹ examinatis ꝓ iudicē ex offō super accusatiōe an dek. nu. 15.
2 Nominatio ⁊ ꝓductio testiū qō spectet ad partem.
Judex in his que sunt facti nō supplet.
3 Quis nō pōt duo officia repugnātia gerere.
4 Judex in cā appellationis supplet defectū partis in ꝓbationibus.
5 Accusatione instituta cessat inquisitio ⁊ sic remediū ordinariū facit cessa re extraordinarium.
6 Testes ⁊ instrumēta equiparantur.
7 Modi ꝓbationū q̃ sunt plures.
Judex ex suo officio etiā q̃n pars nō potest: pōt partē interrogare.
8 Paria sunt aliqd nō esse vel in obscuro esse.
Judex pōt ex suo officio testes obscure loquētes repetere etiā parte non petente.
9 Judex ex officio suo pōt se de cōditione testiū informare.
10 Judex supplet de facto etiā parte nō petente in his in quibus versať pu blica vtilitas. ⁊ nu. 17.
11 Judex pōt etiā inuita pte testes in iudicio noīare ⁊ pducere ne colludeť.
12 Judex q̃ pōt ex officio pupillo tutorē dare etiā nemine petēte si scit ipm carere tutore.
Officium iudicis qō impartiať si nō petat in his in quib⁹ hz manifesta3 scientiā secus si pretendere pōt probabilē ignorantiam.
13 Officium iudicis in cōtingentibus post litē contestatam multū pōt.
14 Per iudicē pōt queri subditis suis ⁊ sic alteri.
15 Judex oibus modis laborare dz ꝓ o veritate inquirenda.

¶Questio. xiiij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Iudex ⁊ maleficioꝝ super accusatione coꝝ eo produ cta quoſdã teſtes ab accuſatore non ꝓductos neq; noſatos ex ſuo officio ℈ accuſatum examinauit oĩbus tamen bis ſolẽnitatib⁹ obſeruatis q teſtes ℈ accuſatũ ple ne deponũt. nũc q̃ritur an dicti teſtib⁹ ſit adhibenda alĩq; fides vel nõ, ⁊ p parte negatiua q̃ nulla fides ſit adhibẽda. faciũt ꝓmo
2 q̃ in facto iudicij non ſit pmiſſa ſuppletio ⁊ hoc ſi certũ eſt ⁊ q̃ parti que vult ꝓbare incũbit tale factũ. ſ. teſtes ꝓducere ⁊ noĩare ſi vult ꝓbare qõ ptz. q⁊ ei ad hoc dilatio auf. vt ꝓbatur. C. de dila. l. j. de ꝓbationibus. auf. q ſemel. et in auf. de teſti. ſ. q⁊. ꝓ. o. ⁊ no. in gl. ſup ꝓbo denũtiatis. ⁊ ff. de arbi. l. nõ ex oĩbus. C. de teſti. l. q̃ſi. ⁊. l. ſi q̃ſi. ff. eo. et. l. ꝓducit ⁊ iſtud noĩare ⁊ ꝓducere cõſtat eſſe factũ. ar. ff. de cur. furio. l. cõſilio. in fi. de con di. ⁊ demõ. l. in factũ. cum ſi. Sed certũ eſt q̃ in facto iudex non põt ſup plere defectũ partis. vt. ff. de offic. ꝑſi. l. illicitas. ſ. ỹitas. C. vt que deſunt aduoca. parti. l. j. ⁊ ibi no. de ferijs. l. ij. in fi. Ex ꝓdictis manifeſte conclu dit q̃ cũ iudex in hoc non potuerit factũ partis ſupplere. q⁊ dicit teſtes nõ ſunt legitime examinati. nec examinari debuerũt et ſic nullam fidẽ fa ciũt nullã dico nec quo ad plenã ꝓbationẽ. nec quo ad iudiciũ. vt. ff. de queſtio. l. j. ſ. itẽ ſenat⁹. l. marit⁹. e. ti. ⁊ ibi eppſſe no. q⁊ q non debẽt exa minari examinati nõ inducũt ꝓbationem. nec indiciũ. ¶ Scõo hoc p
3 bat officio⁹ repugnãtia ſeu ℈ dictio hoc ſic. ỹn⁹ non põt duo officia re pugnantia gerere. vt ſit iudex et pars. vt. C. de poſtu. l. q̃ſq. ne qs in ſua cauſa. l. j. ad trebel. l. ille a quo. ſ. tẽpeſtiuũ. de pac. l. ſi plures. ⁊ ibi no. per ỹn. ff. de manu. vindi. l. an apud. Sed cõſtat q̃ officiũ indicis eſt. vt ei fiat ꝓbatio. ff. de ꝓba. l. q̃nquaginta. ⁊ ibi plene not. C. de edendo. l. pcu ratoꝝ. de rei vẽdi. l. decẽ. C. de cõdi. ob cau. l. j. ℈. in q. noſtra iudex aſſum pſit ſibi officiũ partis ⁊ officiũ iudicis. nã eſt eadẽ perſona ille qui facit ꝓbationẽ. ⁊ ille cui fit ꝓbatio. ⁊ ſic cũ officia ſint repugnantia hoc facere nõ potuit. ſic ergo dicti teſtes nullã faciũt ꝓbationem nec indiciumvt. ℈. ꝓxime dictũ eſt. facit ad hoc q̃ lex dicit accuſatore nõ ꝓbãte reus abſol uiť ⁊c. Quaſi dicat qs ℈ condẽnari ex ꝓbationibus accuſatoris. vt. C. de edẽdo. l. q accuſare. ℈ hoc ꝓbauit accuſato. ſed iudex q̃ ⁊c. ¶ Tertio ℈ ꝓbať actore nõ ꝓſequẽte nois rei faciẽda eſt abolitio. hoc ſic q̃ aliquis aliq̃ accuſat fi aliquo caſu accuſationẽ ꝓſequi impedit a. l. ꝓcipitur no mẽ rei de libro rex aboleat ſeu cãcellet. vt. ff. de accuſa. l. libellorum. ſ. fi. et. l. bi tĩ. ſ. fi. ad turpillanum. l. aut ꝓuiatim. ſ. i. ⁊. C. ſi reus vel accuſa. mor. fue. l. fi. ex quo apparet q̃ iudici non permittit q̃ officiũ partis ſibi aſſumat et accuſationẽ ꝓſequať vt ꝓbet q̃ ſatis videť expſſum. vt. C. ℈ accuſa. l. iiij. hinc eſt q̃ lex eqparat accuſatoꝛe non interueniſſe et teſti tiſſe. vt. ff. de mu. ⁊. bo. l. reſcrip. ſ. fi. qs accuſatoꝛem. in. q. ergo nĩa iudex aſſumpſit ſibi officiũ partis q̃ eſt ei a lege interdictũ. et quantũ ad illos teſtes nõ ꝓductos videť accuſatoꝛ quodãmodo deſiſtere q̃ ptz expreſſe q⁊ dicti teſtes nõ ſunt legitime examinati. ⁊ ſic nulla ꝓbationem faciunt nec indiciũ vt. ℈. ꝓbať. ¶ Quarto hoc ꝓbať in officio iudicis inherens cõditio hoc eſt officiu⁹ iudicis h⁹ tacitã conditionẽ ſi ab ipſo iudice pe tat. vt. ff. de vã. infect. l. iiij. ſ. in eũ. de no. oper. nũ. l. de pupil. ſ. q opus. de mag. cõueniendis. ſ. i. ſ. magiſtratibus. de cura. bo. dã. l. ij. in pn. de here. inſti. l. ſi quis inſtituatur. cũ ſi. ſed in qõne ꝓpoſita a iudice hoc nõ fuit petitũ. ℈ iudex hoc fecit ex ſuo officio vt ꝓponiť in themate. ergo cogni tiones iſte q̃ adhibenť in ciuilibus ⁊ criminalib⁹ cauſis cõſtat officio iu dicis cõſiſtere. vt. ff. de offi. aſſeſ. l. i. ⁊ ibi no. gl. in ver. cognitione. ⁊ in glo. ſi. de iuriſdi. om. iu. l. j. cũ ſi. Cum ergo hoc nõ fuerit petitũ q̃ debeat fieri apparet teſtes non eſſe legitime examinatos: et ſic nullã facere preſum ptionẽ vt. ℈. ꝓbatũ eſt. ¶ Quinto ꝓbať in fauorabilib⁹ predictoꝝ nõ facta ꝓceſſione hoc ſic in iure nr̃o libertas oĩbus reb⁹ eſt fauorabilioꝛ. vt ff. de regu. iur. l. libertas. eo. ti. l. iulia. de ma. teſta. l. ſi ita. ⁊ de re iudi. l. in ter pares. de neceſſ. here. inſti. l. cũ quedam. cũ ſi. Itẽ cõſtat penas ⁊ condẽ nationes eſſe odioſas ⁊ reſtringẽdas. vt. ff. de pe. l. interpretatur. l. ſi pre ſes. ⁊. l. abſentem. de ſuſpe. tuto. l. be eñ. ⁊ q̃ ibi not. Sed in libertate que eſt ita fauorabilis nullus nõ petẽte ſeruo cui eſt relicta fideicommiſſaria libertas ad hoc admittiť. nec dño ſerui nec iudici vel alĩ hoc permittitur. vt. ff. de fideicom. liber. l. ſed ⁊ ſi alienari poteſt. in pn. ergo nec hoc hic iu dex poterit ꝓ accuſatore cũ tractemus de alio puniẽdo. Si ergo iudex in qõne nr̃a exãminauit hoc fecit nõ legitime ergo nulla fidẽ facit nec indi ciũ. vt. ℈. ꝓbatũ eſt. ¶ Sexto hoc ꝓbat i ſpãlibus caſibus iudici facta permiſſio. hoc ſic. vbi aliq̃ eſt ſpeciale in ℈ cõe. vt. in caſu principali iudex nõ poſſit. et q̃ hoc ſit verũ ꝓbať expreſſe. C. de iudi. l. ꝑcrandũ. ſ. q̃ dẽ vbi accuſatore abſente. l. mãdat inſpici iura. Et ſi ſufficiẽter actũ non eſt iudex q⁊ reum abſoluere ab inſtãtia iudicij. non aũt põt ipſe iudex ad recipiendũ ꝓbationes ex ſuo officio ꝓcedere. vt ibi p⁊. Cũ ergo hic iudex teſtes a parte nõ ꝓductos receperit apparet q̃ nõ legitime. ergo nõ faciũt ꝓbationes: nec indiciũ. vt. ℈. in primo argu. ꝓbatũ eſt. ¶ Septimo hoc ꝓbatur
5 per accuſationẽ ceſſans inquiſitio. hoc ſic cũ accuſatio eſt inſtituta. ⁊ ſic ordinatum augiliũ ceſſat ingſitio q̃ eſt augiliũ extraordinarium. vt. ff. de ope. no. nũ. l. in puinciali. ſ. j. et. l. ſi edibus. de mino. l. in cauſa. la. ij. ⁊ q̃

no. p ỹ. ff. de adul. l. ſi marit⁹. ⁊ extra de reg. iur. c. actus legi. lib. vj. Sed hic fuit exhibita accuſatio. ergo ceſſat inquiſitio. iudex aũt ex ſuo officio inducẽdo teſtes nil aliud facit. niſi inquirere q̃ nõ põt vt tã dixi ꝓpter accuſationẽ. ⁊ etiã inquiſitio nõ eſt permiſſa. niſi in certis caſibus no. in
6 l. ij. ſ. ſi publico. de adul. ſic ergo iudex dictos teſtes non examinauit legi time. ⁊ ſic nõ faciũt ꝓbationẽ nec indiciũ. ¶ Octauo ſic ꝓbat inſtrumẽ toꝝ ⁊ teſtiũ equiparatio hoc ſic. teſtes ℈ ⁊ inſtrã equiparanť. vt. ſ. de fide inſtru. l. in egercẽdis. de verb. ſigni. l. notionẽ. ſ. inſtrumẽtum. ſed in inſtrumẽ tis. hoc eſt q̃ illa demũ inſtrumẽta in iudicio ꝓbãt quib⁹ pars dicit ſe vſurã. vt. ff. de edẽdo. l. j. ſ. edẽda ſunt oĩa. C. de ſi. inſtru. l. aduerſarius. q⁊ bus legibus videť expſſum q̃ iudex inſtrumẽta in iudicio nõ poſſit pro ducere. niſi pars vſurã ſe dicat. hoc expreſſius habeť in criminalibus q̃m officiũ iudicis nullo mõ extendiť ad faciẽdũ in iudicio ꝓduci. niſi illa inſtrumẽta q̃ pars h⁊. tũ producere vult. vt. ff. de iure fiſci. l. j. ſ. diuus. in fi. ⁊ no. C. de eden. l. is apud quẽ. ſi ſic eſt in inſtrumẽtis. ergo idẽ in teſtib⁹. cũ ergo teſtes nõ ſunt legitime examinati. ergo ⁊c.

Contra Sez quod iudex hec potuerit facere. ⁊ ſic dicti te ſtes faciũt plenaz fidẽ ꝓbať per infraſcripta in
7 ra. ¶ Primo hoc ꝓbat iudici ꝓmiſſa ſuppletio ꝓbatiõis boc ſic certũ eſt ⁊ q̃ plures ſunt modi ꝓbatiõis inter q̃s eſt ꝓbatio per con feſſionẽ de quo loquitur titulus de cõfeſ. ff. ⁊. C. de inter. actio. per to. ff. de poſiti. l. ꝓbicã. in fi. ad. l. aquil. pinde. in fin. ⁊ ꝑter hoc ſunt introducte poſitiões ⁊ capitula de quib⁹. C. de iura. calũ. l. ij. ſ. obſeruari. Itẽ eſt pro batio partis. vt in tit. de teſtibus. ⁊ iſtos modos ꝓbationis plene ponit in glo. in auf. de reſti. in pxin. in glo. not. q̃ aliter ⁊c. Pleniſſime in Spe. de ꝓba. ſ. fi. ſed iudex ſupplet circa cõfeſſiones interrogãdo ex ſuo offi cio etiam vbi pars nõ poteſt interrogare. vt. ff. de interro. acti. l. vbicũq⁹. de leg. iij. l. offidius. no. C. de inra. cal. l. ij. ſ. q̃ obſeruari. circa fi. magne gl. expreſſius extra de fi. inſtru. c. cũ Jo. per Spec. de oĩla. ſ. videndũ. ver. itẽ quid ſi dates. ſi ſuper certas cõfeſſiones. ergo videť iudici data pote ſtas ſupplendi circa ꝓbationẽ ergo poterit ipſe teſtes ꝓducere. q⁊ iſti
8 ꝓbãt. † Scõo hoc ꝓbat iudici data facultas repetitionis. hoc ſic. pa ria ſunt aliqd nõ eſſe vel in obſcuro eſſe. vt. l. duo ſunt titij. de teſta. tutel. de leg. ij. l. ſi qs ſeruũ. ſ. ſi inter duos. ⁊. l. cũ ex pluribus. de manu. teſt. de cõtrahen. emp. l. in lege. cũ ſi. Sed ſi pars teſtes produxit qui obſcure de poſuerũt datur facultas iudici ex ſuo officio dictos teſtes repetere. licet pars non petat vel nõ poſſit petere. vt in auf. de teſti. ſ. illud. coll. vij. in glo. mag. que incipit. imo videtur. ⁊. ff. de queſtio. l. repeti. ⁊ ibi tangit glo. ⁊ extra de teſti. c. cũ clamor. ⁊ ibi no. de ꝓba. c. in preſentia. Si ergo iudex ex officio ſuo poteſt reducere teſtes obſcure dicentes. ergo ⁊ inducere de nouo eos q̃ nil dixerũt cũ ſint paria obſcure dixiſſe. ⁊ nil dixiſſe ergo ⁊c.
9 ¶ Tertio hoc ꝓbat potestas inquirẽdi teſtiũ ꝺditiones. hoc ſic. non eſt dubiũ q̃ in teſtibus inſpiciať ex̃ conditio. vtrũ vilis ⁊ nobilis ami cus vel inimicus. eſtimatiõis vel opinionis ſic. vt. ff. de teſt. l. neq; de que ſtio. l. de minore. ſ. pe. C. de teſti. l. etiã. ⁊. l. q̃ñ. ⁊ auť. ſi dicatur. et in co. de teſti. in pxin. ſ. j. Sed iudici eſt data poteſtas inquirẽdi de tali cõditione teſtiũ mittendo ꝓ vicinis ⁊ alijs boĩbus honeſtis. ⁊ hoc ex officio ſuo. vt expreſſe not. ff. de teſti. l. iij. in glo. ſuper verbo inimicitie. et in co. de te ſti. ſ. j. in glo. que incipit artis laudabilis. ⁊. ff. de mag. conue. l. j. ſ. ſi cura toꝛes. ⁊ ibi not. ex quibus glo. manifeſte colligitur q̃ iudici eſt data a in re poteſtas inducendi de nouo ex ſuo officio teſtes in cauſa. ſi ſic ergo in queſtione noſtra tales ſunt legitime examinati. ⁊ faciunt plenam fidem.
¶ Quarto hoc ꝓbat ratio publice vltionis. hoc ſic reipublice intereſt. vt maleficia puniantur ne remaneãt impunita. ff. ad. l. aquil. l. ita vulne ratus. de fideicõ. l. ſi a reo. ſ. ſi. de iudi. l. ſi lõgius. ſ. j. de interro. acti. l. qui
10 ſeruũ. ij. rñ. cũ ſi. † Sed in bis in quibus verſať publica vtilitas iudex po teſt ſupplere de facto etiã parte non petente. vt. ℈. de poſtu. l. quos ꝓhi bet. Etibi not. de procu. l. filius. ſ. veterani. Et ibi etiã not. ergo in ſtiõe noſtra ꝑter hanc publicam vtilitatẽ. vt maleficiũ puniať iudex potuit ſupplere defectum partis ⁊ teſtes inducere. ⁊ ſic dicti teſtes faciunt plenã fidem. ¶ Quinto hoc ꝓbat poteſtas repellẽde prevaricatiõis hoc ſic in dici eſt data poteſtas repellende prevaricationis in iudicio. vt ptz. C. de aboli. l. ij. ibi redẽpte miſerationes ⁊c. de prevaricator. ꝑ totum titulũ ad turpil. l. j. poſt pinci. de his qui no. infa. l. athlete. ſ. fi. Sed ne ille qui
11 adeſt in iudicio † colludať vel pruet põt etiam inuita parte teſtes noĩare ⁊ producere. ff. de inoffi. teſt. l. ſuſpecta. in pn. Et ibi no. ad q̃ faciť in auť. de lit. ſ. hoc aũt preſenti. col. viij. poſita. C. de liti. auť. nunc ſi heres. ergo in noſtra queſtione bene concludiť q̃ iudex q debet intereſſe liti ne collu datur põt teſtes noĩare ⁊ inducere. Cũ ergo hoc fecerũt dicta eorũ faciũt plenam fidẽ. ¶ Sexto hoc ꝓbat ob iudicis ſuam ceſſatio conditionis hoc ſic illud q̃ oť q̃ in officio iudicis ineſt tacita conditio ſi petatur. vt ff. de mag. cõuenien. l. j. ſ. magiſtratus. ⁊ de dam. infec. l. iiij. ſ. in cauſa. et digi. ℈. in tertia ⁊ quarta ratione ꝓ parte cõtraria. habet locum in bis
12 in quibus iudex pretẽdere poteſt probabilem ignorantiã † vñ ſi iudex ſci ret pupillũ tutoꝛe carere poſſet ſibi dare tutoꝛem etiã nemine petente. vt ff. de tuto. ⁊ cu. da. ab bis. l. illud. ⁊. l. ſeq. ⁊. ff. eq quib. cau. ma. l. fulcinius. ſ. adeo. licet glo. ſm vnã opi. quã nõ firmat aliter ſentiat in. l. hoc autẽ. in pxin. in prima glo. tñ q̃ ditj tenent doct. hoc etiã ꝓbať expreſſius. C. de appel. l. eos. ſ. apoſtolos. ibi etiã nõ petẽte ⁊c. Ergo in noſtra queſtione ſi iudex ſciret quoſdã teſtes quos accuſator nõ producebat per hãc ſcien tiam ceſſat

tiam ceſſat illa tacita conditio ſi petatur ergo etiã parte nõ petẽte potuit hoc facere q̃ cũ fuerint legitime examinati faciũt plenam fidẽ. ¶ Septi mo hoc ꝓbat examinatio facta poſt tps cõteſtationis hoc ſic in queſtio ne noſtra teſtes producti fuerunt examinati poſt lit. cõteſtationem. ſtam regulariter poſt lit. cõteſta. ſit examinatio teſtiũ. licet in caſibus ſallit. vt C. de teſti. auť. ſi quis ab aliqno. ⁊ ibi no. ff. ad. l. aquil l. in lege aqui. ſi de
13 letum. de teſti. l. curreret. ex̃ vt lit nõ cõteſt. per to. † Sed ſi in bis q̃ poſtea poſt lit. cõteſt. contingũt iudicis officiũ multum põt adeo q̃ ꝑtis petitio nõ requiritur. vt. l. ediles. ſ. item ſciendũ. de edil. edic. de rei vendi. l. vtiq; ⁊ q̃ ibi not. iudi. ſol. l. ſi ſeruus. de re iudi. l. ſi homo. cum ſi. ergo in queſtione noſtra cũ examinatio ſit facta poſt tps conteſtationis quo tpe officiũ eſt coroboratũ et multum põt nec expectet partis petitio iudex potuit predictos teſtes examinare legitime. Ergo faciũt plenam fidem.
¶ Octauo hoc ꝓbat virtus poteſtatis atq; interdicti. hoc ſic tanta eſt
14 virtus iudicis habẽtis iuriſdictionẽ in ſuos ſubiectos † quod per cũ eis poteſt queri ac. ff. ré pupil. ſal. fo. l. non quaſi. C. q̃ñ mu. tuto. oñi. ſun. põt. auť. matri et auie. Et ibi not. ſumpta ex corpore. vt ſi. ꝓbi. ma. de. ⁊ cre. ſ. q⁊ vero. colũ. vj. ⁊ ibi not. ⁊ no. in auť. de exeu. tuto. l. is qui connenit. in pxin. poſita. C. de lit. cõteſta. auť. libellũ. Et ibi etiãno. ⁊ no. C. de epiſc. ⁊ cle. auť. generaliter. bo: eſt quod dicimus quod illud facit iudex ipſa pars facere vť. vt de actio. ⁊ obli l. ob cãm. ff. de cuict. l. ſi plus. ℈. ſi iuſſu. vbi ex venditione facta p iudicẽ dať actio dẽ enic in parte ſicut ſi ipſe vẽdidiſſet.
¶ Ex bis cõcludiť ſi p iudicẽ põt queri actio parti q̃ id q̃ facit iudex vť facere pars ipſa. ⁊ nõ eſt dubiũ q̃ ſi ipſa pars ꝓdu ciſſet dictos teſtes fa ceret plenã fidẽ. ergo in. q. ꝓpoſita pars ipſa vť ꝓduciſſe ⁊ p iudicẽ ꝓdu centẽ ei querať ius. ⁊ ſic faciať plenã fidem ⁊c.

Solutio, Inuocato noĩe dñi nr̃i Jeſu chriſti ſalua opi
15 nione cuiuslibet doctoris atq; ſcholaris q me lioribus rõnibus ⁊ iuribus mouereť. ⁊ ſpãliter patris et dñi mei dñi † Ray. de fo. cuius correctioni me ſemp ſubmitto. dico teſtes eſſe le gitime examinatos eiſq; adhibendã plenam fidẽ. ⁊ hoc ꝑ aliquas rõnes ⁊ iura. ꝓ hac parte alleg. hoc etiã ꝓbo euidentib⁹ ꝓ quaſdã leges ſpãles. Primo p. l. ſi nõ defenderek. in ſi de pe. videť caſus. nã ibi ðz q̃ ſeruo accu ſato permittiť q̃ ipſe ſe defendat. Itẽ dño ſuo vt eũ defendat. Itẽ ipſe in dici ex ſuo officio. vt de innocẽtia ipſius ſerui inquirat. ptz ergo q̃ põt ex ſuo officio teſtes inducere vt querat vtrũ reus ſit nocẽs vel innocẽs. Itẽ ſi põt ꝓ parte. ſ. ꝓ innocẽte. ergo ꝓ alia. ideo nãq; teſtis debeat dicere. ꝓ vtraq; parte. vt in auť. ſed iudex. C. de epi. ⁊ cle. huic accedat gl. que eſt. ff. de cõdi. ob cau. da. l. iij. ℈. ſi tibi iudiciũ. vbi ðz q̃ iudex ex ſuo officio põt cõpellere aliq̃ vt indicet malefactorẽ. ℈ pars hoc nõ poſſet. ergo pñt ex traneas ꝑſonas in iudiciũ inducere. vt maleſactũ deducať in lucẽ. Itẽ de hoc videť caſus. C. de aboli. l. ij. vbi q̃s petit abolitionẽ ⁊ ſibi nõ cõcediť ⁊ per ꝓñs remanet accuſatio. Et tñ iudex ſup dicta accuſatione ex ſuo offi cio inquirit ⁊ inueſtigat veritatẽ maleficij. ⁊ ſic poterit teſtes inducere. ita
16 videtur intelligere. d. l. o. Ly. C. de accu. l. ea quidẽ. in vlti. q̃. † Itẽ hoc vť determinari per tex. in auť. de rabel. in pn. col. iij. vbi ðz q̃ inſtrm erat. ꝓ ductũ iudex de officio ſuo iuſſit ꝓ tabellione ⁊ teſtibus: vt veritatẽ inqui reret. dicit ibi glo. hoc optime ſumit q̃ iudex modis oĩbus laboret ad in quirendam veritatẽ. ⁊ ſic ex tex. ⁊ glo. ptz q̃ ex ſuo officio põt teſtes indu cere. hoc etiã fortificať ex. l. j. ſ. fi. ff. de queſtio. vbi ℈ reus de crimine ſit cõ feſſus. tñ iudex alios examinauit. vt certior efficeret de maleficio que exa minatio ibi cõmendatur. Ad hoc optime facit. vbi videť caſus expſſus. extra de collu. c. i. ⁊. ij. vbi iudex ſi de partibus ſuſpicať. põt ex officio ſuo diligenter inueſtigare ⁊ crimina indiſcuſſa nõ ꝑtermittere ad hoc acce dat ratio publice vtilitatis. vt maleficia nõ remaneãt impunita. vt in in ribus. ℈. alleg. Ad rationes factas ꝓ parte cõtraria reſpondeo. Et pri mo ad primũ dico. q̃ iudex nõ põt ſupplere de facto ſtando ei q̃ eſt ſibi
17 notum tanq; vere eſſet ꝓbatũ. ⁊ ita loquunť illa iura. † Sed ſi vult ſup plere iudiciali indagine faciẽdo dicta aliorum põt. ⁊ ita loquitur queſtio noſtra. vel dic q̃ in bis in quibus verſať publica vtilitas põt vt dixi in quarta rõne facta ꝓ parte affirmatiua. ¶ Ad ſcõm rñdeo q̃ qs non põt eſſe iudex ⁊ pa. j. q̃ qs iudicet de cã de q̃ ad eũ pertinet ꝓmodũ ⁊ cõmodũ nã tunc ꝓprie dr̃ pars. vt. l. j. ſ. in ꝓpria. ff. q̃ appel. ſit. nõ aũt ꝓbi betur iudex aliqua facere ꝓ inueſtigãda veritate. vt teſtes inducere ⁊ ſi milia. ex quo ptz q̃ nõ ſunt officia repugnãtia. nam tũc nullo modo pñt conuenire in ꝑſona eiuſdẽ. vt. l. hec verba. ſ. ille aut ille. de verb. ſigni. ꝛe regu. iur. vbi repugnãtia. Sed hoc cõcurrit etiã in caſibus in quibus ꝓ ceditur ex mera inquiſitiõe. ergo nõ ſunt officia repugnãtia. ¶ Ad tertiũ dico q̃ in accuſatore impedito eſt facta ſola abolitio ab obſeruãtia iudi cij que parũ preiudiciũ facit cũ alius admittiť ad accuſandũ ab accuſato re proſequẽte. ℈ negligẽte. ſi nõ ꝓbat ſequiť abſolutoria diffinitiue que magnũ ꝓiudiciũ parat. cũ alius non admittať ad accuſandũ. niſi doceat de prevaricatione. ⁊ ideo dať maioꝛ facultas indici. q̃ mains periculũ. ⁊ hoc declarabiť ex bis que dicã. j. in ſol. vj. ℈ij. ¶ Ad quartũ rñdeo q̃ ve rum eſt in bis que nõ ſunt indices nota. ⁊ ſecus. vt ptz in. vj. rõne pro bac parte affirmatiua. vel dic q̃ illud verũ in officio nobili. ſecus in mercena rio q̃ deſeruit accuſationi ꝓpoſite. tũc nõ requiť partis petitio. vt ptz in interrogationib⁹ ⁊ ſilibus. ⁊ põt eſſe ratio cũ accuſator petit in libello ac cuſatuz condẽnari videť petere q̃ oĩa faciat iudex ꝓ que põt puniri ad dictã cõdẽnationem. ¶ Ad qmtũ rñdeo q̃ verũ eſt q̃ nõ pmittiť niſi ſer

no ⁊ alij cuius intereſt vt ibi ptz. Sed iudicis intereſt purgare ꝓuinciã malis hoibus. vt. l. cõgruit ⁊c. ¶ Ad ſeptũ dico q̃ ſpeciale eſt in cã appel lationis. ideo q̃ ſnia q̃ inde ꝓſequiť oĩno parit plenũ ꝓiudiciũ cũ ſnia vel infirmabiť vel firma remanebit. idẽ etiam dico in cauſa principali in caſu in quo ℈ abſentẽ iudex ꝓcederet ad diffinitiuã. q⁊ ꝑ abſente poſſet ꝓbationẽ ex ſuo officio inducere vt ptz. C. qũo ⁊ q̃ñ iudex. auť. q ſemel ibi perquiſita veritate ⁊c. Ita ergo in caſu ꝓpoſito cũ debeat ferri diffini tiua l⁊ vtraq; pars ſit preſens fanoꝛe publice vtilitatis poſſet indẽ iudi cere ex officio ſuo in ciuilibus aũt boc vtraq; parte preſente nõ cõcederem indiſtincte q̃ bic nõ exãmino. ¶ Ad ſeptimũ rñdeo q̃ argumentũ pro cederet ſi iudex ex officio nobili inchoaret nouã inquiſitionẽ q̃ nõ poſ ſet. Sed bic teſtes induxit ex ſuo mercenario q̃ deſeruit accuſationi ꝓ poſite q̃ officiũ cõcurrit cũ omni accuſatiõe. vel actione ꝓpoſita. vel poſ ſet negari argumentũ ſm opinio. aliorũ recitatã per Ly. de acti. l. ea qui dem ⁊c. ¶ Ad octauũ dic q̃ prime leges loquuntur in ciuilibus cauſis. ⁊ vtraq; parte preſente. queſtio noſtra in criminalibus in quibus vertiť pu blica vtilitas. Ad. l. ſecundã. ſ. diuus. reſpõdeo q̃ fiſco in ciuilibus ⁊ cri minalibus debent edi inſtrumenta. ⁊ ſic teneo ſcõam ſolutionẽ ibi poſitã in gl. ⁊ etiã in. l. is apud quẽ. ⁊ ſm illũ caſum facit ꝓ eo me ergo ⁊c.
¶ Diſputata ꝓ me Bar. de ſagoferrato actu in fortiatũ legẽte in ciuitate Piſarum ſub anno dñi. M. CCCC. lxxvij. die. iij. menſis Februarij ⁊c.

1 ℈ Qui ordinauit in ciuitate dominẽ interficere ⁊ extra territoriũ ꝓ priis manibus interfecit an teneať pena ſtatuti ciuitatis puniẽtis ordina tum in territoꝛio vel ciuitate homicidiũ. ⁊ nu. 17. q⁊ non.
2 Statutum q̃ habeat locũ vbicũq; verba ſtatuti habẽt. tñ recipiunt limi tationem a iure. nu. 18.
3 Si oue cauſe cõcurrunt ad perfectionẽ actus attendiť potentioꝛ.
4 Argumentũ de tpe ad locũ procedit. ⁊ nu. 8. q̃ñ eſt eadẽ ratio. nu. 19.
5 Si plura iura cõcurrunt in perſona vnius iudicať deo eo ac ſi in pſonis diuerſoꝝ concurreret.
6 Jnitium inſpiciť q̃ pena imponitur ꝓ o delicto.
7 Si delatũ eſt iuramentũ ⁊ ex eo lata ſnia. Actio oritur ex vtroq; ⁊. n. 20. q⁊ nõ ⁊ q̃ gl. eſt falſa.
9 Quando ex ꝺiuerſis caſibus deſcendunt plura maleficia vel ex vno facto plura crimina ex vtroq; in primo caſu puniť. in ſcõo eſt in electione acto ris ex quo crimine.
12 Tractans de homicidio dicit principalis alij dicunť acceſſorij.
Principale ⁊ accelloriũ q̃ñ concurrunt in pſona eiuſdẽ tunc principale eſt efficax ⁊ in accelſorio agi poteſt.
13 Si aliq̃ fit in vno loco ⁊ effect⁹ cõſertur in alĩ locũ ibi factũ vť vbi effe ctus confertur.
14 Jnitiũ in publicis iudiciſ⁹ non ſpectatur.
15 Clauſula precedẽs intelligiť repetita in ſequẽtibus maxime q̃ñ adeſt dic tio repetitiua.
Dictio: Item: eſt repetitiua.
16 Obligatio principalis ⁊ accelſoꝛia ſi cõcurrunt in perſona eiuſdẽ accelſo ria occultatur.

¶ Queſtio. xv.

1 Statuto † Ciuitatis cauek q̃ quicunq; interfecit bo minem in ciuitate vel in territoꝛio capite pu niatur ⁊ medietas ſuoꝝ bonoꝝ applicek cõi alia medietas be redib⁹ interfecti. Itẽ quicũq; ordinauerit in ciuitate vel terri toꝛio q̃ ô aliqs interficiať ſi maleficiũ fuerit ſubſecutũ predicta pena pu niať demũ quidã in ciuitate ordinauit boſem interficere quẽ extra territoꝛiũ ꝓpriis manib⁹ interfecit. modo querik an ſalte tãq̃ ordinatoꝛ pdicta pena veniat puniẽdus. ⁊ q̃ veniat puniẽdus ꝓbatur. Et primo ſic
2 † Quicũq; habẽt locũ vba ſtatuti. ſtatutum ðz habere locũ. vt. l. j. ſ. is qui nauẽ. de egercito. ⁊ de leg. ij. l. non aliter. cũ ſi. Sed bic habẽt locũ verba ſtatuti q⁊ ſi ciuitate fuit ordinata mez⁹ ⁊ poſtea eſt ſubſecuta. nõ videtur
3 dubiũ ergo q̃ veniat puniẽdus ¶ Scõo ſic. † q̃ñ ad perfectionẽ vnius actus concurrũt due cauſe quarũ vna eſt potẽtioꝛ altera debem⁹ inſpice re potẽtioꝛ cauſam. vt l. q̃ñ. ff. de ſta. l. bo. ⁊ de acq. re. do. l. ſi qs interfe cto. ſ. fi. et de acti. l. ⁊ ſi non fuit. ſ. puenia m⁹. ſed ad pfectionẽ hui⁹ ſtudij cõcurrunt duo. ſ. ordinatio et factũ. Sed ordinatio eſt potentioꝛ pars vt probabo ergo illã debem⁹ inſpicere: q̃ ordinatio ſit potẽtioꝛ cã probať. nã ꝓ homicidio incõſulto facto qs nõ puniturr. l. coꝛ. de ſic. Sed ſi qs vo luerit boſem interficere. l⁊ nõ interfecerit puniť. vt. ff. ad. l. coꝛ. de ſic. l. j.
4 ſ. diuus. ⁊. C. eo. l. is qui cũ telo. ¶ Tertio ꝓbo † ſic. de tpe ad locũ eſt bo na argumẽtatio. vt. ff. de ver. obli. l. q̃ties in diẽ. cũ. l. ſeq. de triti. l. ſi. et ſi cer. pe. l. vnũ. Sed in tpe eſt q̃ ſi bodie volui boſem interficere nec po tui poſtea eũ interficio q̃ ſtatim videoꝛ interfeciſſe. vt no. ff. de adul. l. q̃ ait. in fi. Cum q̃ in ciuitate tractauerit boſem interficere l⁊ illũ extra ter ritoꝛiũ interfecerit tñ in ciuitate videť eũ interfeciſſe. et ſic videť q̃ etiã tãq̃ homicida ꝓ dicta pena ſtatuti veniat puniẽdus. ¶ Quarto ꝓbo
5 ſic. † Quoties in ꝑſona eiuſdẽ cõcurrunt plura iura ea iudicare debem⁹ perinde ac ſi cõcurreret in diuerſoꝝ ꝑſonis. vt. ff. de adop. l. ſi cõſul. et de

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

offi.ꝑto.l.ij.ꝛ de his q ꝓ to tu.l.tutorē.cū si,Sz nō est dubiū q ꝙ vn⁹ ordinasset ꝛ alt⁹ iter fecisset q ordinator⁹ veniret puniēd⁹.qꝛ casus est statuto nō ob.q homicidiū fuerit cōmissum eꝫ territoriū vt de his q.j.dicā apparebit.ḡ cū iste ordinauerit ꝛ tractauerit ſaltē tāq̄ ordinator puniatur.

6 ¶ Quinto ꝓbo sic.qñ tractaꝫ de pena imponēda eꝫ aliquo delicto.tūc initiū debemus inspicere.vt.ff.de pe.l.j.in pnci.ꝛ.C.de fal.l.si qs decurio. in fi.ꝛ no.ff.de neg.gest.l.ꝓponi negotijs.in pn.Sz principiū huius delicti fuit in ciuitate.ergo debem⁹ ipm inspicere ꝛ sic homicidā condēnare.

¶ Sexto ꝓbo sic.de iure hoc est q Sz vnus act⁹ veniat ad perfectionē alterius.tū si ille act⁹ esset sufficiēs per se ad pariendā actionē eā parit. nā

7 si delatū fuit ¶ iuramentū.ꝛ eꝫ eo fuit lata ſnia eꝫ vtroq; nascit actio ſm opi.glo.vt.ff.de iurein.l.nā ꝛ postea.ff.si.ꝛ.C.eo.ti.l.j.ꝛ ibi no. Cum ergo hec ordinatio puenerit ad perfectionē homicidij dicim⁹ hunc homicidā in eoꝝ ordinatiōe que p se esset efficaꝫ.vt.Sz dictū est posse puniri. ¶ Se-

8 ptimo de tpe ad locū licita est argumētatio.vt dictū est.¶ Sed hoc est qñ aliqua dispositio collata est sub ꝙditione.que cōsistit in facto ꝙ difficulter fit tūc quocūq; tpe impleaꝫ nō refert.vt.ff.de ꝙdi.ꝛ demon.l.ꝙditionū que in futurū.ꝛ plene no.ꝛ.ti.l.ij.ꝛ.C.de instit.ꝛ substi.l.si qs habeſ.Sed dispositio huius statuti conferꝫ sub tali ꝙditione.nā dicit q ordinauerit in ciuitate vel territorio puniaꝫ p.edicta pena.ꝛ hec dispositio.ſ.si maleficiū fuerit subsecutū hz conditionē cōsistentē in facto difficili.ergo quocunq;

9 loco ſpleaꝫ nō refert arguēdo de tpe ad locū. ¶ Octauo ꝓbo sic.q̄ tieſcū q; leꝫ disponit si aliqd factū sit.tunc non refert a quo illud sit factū.vt.ff. de peti.here.l.itē veniūt.de quo cōsueuit dici.ff.de verb.obli.l.cū seruus. Sz cū hoc statuto dicaꝫ ordinatorē debere puniri si maleficiū fuit subsecutū nō debemus distinguere a quo sit factū.ergo est puniēdus.ꝛ istud argumentū cōplet argumentū.ſ.ꝓgi.nā ſupra ꝓbaꝫ q nō refert quo loco.

10 hoc ꝓbaꝫ q non refert a quo. ¶ Nono qñ tractaꝫ de vindicta publica. tūc Sz plura facta habeanꝫ ꝓ vno tñ eꝝ qualibet p se venit imponenda pena.vt.ff.de iurisdi.oim iudi.l.si familia.Sed certū est q hic tractaꝫ de iniuria publica vindicāda.qꝛ publicū iudi.offi.est.vt.ff.de publi.iudi.l.ꝛ qꝛ publice vtile est ꝛc.Ergo Sz alꝫ ista plura facta habeanꝫ pyno.tñ habētur nūc ꝙ separatis.vt fic eꝫ vtroq; possit puniri. ergo puniē eꝫ ordina-

11 tanꝫ ordinator. ¶ Decimo ꝓbo sic.qñ eꝫ diuersis factis descendunt plura maleficia vel q ꝙ plus est qñ eꝫ vno facto descendūt plura crimina in primo eꝫ vtroq; venit puniēdus.in ſcēo erit in electione actoꝝ primū ꝓbaꝫ.ff.ad.l.aquil.l.illud.ſ.j.et de pniu.delict.l.nūq; plura.cū si.ſcōm probaꝫ.ff.de pub.l.j.ſ.inde q̄rit.vi bo.rap.l.j.ff.arbo.fur.ce.l.j.cū si. Cum ergo sunt plura facta.ſ.ordinatio ꝛ factū eꝫ vtroq; Sz detineri vel ſaltē eꝫ

12 quo velit actor. ¶ Undecimo ꝓbo sic. ꝛ primo ꝓmitto q̄ ille qui tractat de homicidio d⁹ esse principalis.alij dicunt accessorij.arg.ſ.de accu.l.nō eo minus.ꝛ.ff.de iniur.l.nō solū.in pn.sue glo.hoc ꝓmisso sic arguo qñ principale ꝛ accessoriū cōcurrunt in ꝑsonā eiusdē.tunc ꝓncipale est ineſſe cauſa ꝛ in accessorio pōt agi.vt.ff.de fideiuſ.l.heres a debitore.ſ.qñ si fit.ſ. nec is.ꝛ no.eo.ti.l.gñaliter.Cū ergo hic eꝫ homicidio nō possit agi.qz in alterius territorio factū dicimus q puniaꝫ extra ordinarie. ¶ Duodecimo ꝛ vltimo in honorē duodecim apostolorū de hac cōne videt casus de verbo ad verbū q nō obstāte q in alio loco sit factū homicidiū puniaꝫ vt.ff.de adul.l.ꝛ si amicis.vlti.rū.Itē non obstāte q fecerit ipse vel alius. vt.ff.de verb.signi.l.sepe.in fi.cū glo.ſua que est vltima. Itē videt casus C.vbi de cri.agi opor.l.j.Et ꝑ determinatiōe huius.q.facit questio quā formaꝫ Cy.in.d.l.j.C.vbi de cri.agi opor.

13 Contra ¶ Et ꝓmo sic qñ aliqd fit in vno loco ꝛ eius effectus cōfertur in aliū locū ibi factū esse videt vbi cōfertur effect⁹. Itē ſm statutū ꝛ cōſuetudinē illi⁹ loci est iudicādū. ¶ Primū ꝓbaꝫ.ff de act.ꝛ obli.l.ſiſſe.ꝛ de bo.aut.iudi.poſ.l.iij.ꝛ no.C.vbi que.q cer.lo.da.ꝑmi.l.j.ſm ꝓbaꝫ.ff.de iudi.l.exigere. Sic ergo in.q.nſa cū tractatū sit in ciuitate vel in eius territorio ꝛ effect⁹ collatus sit in alteri⁹ territorio ergo nō debemus eū punire ſm statutū ciuitatis

14 illius. ¶ Sedo ꝓbo sic in publicis iudicijs initiū nō ſpectaꝫ.vt.l.pe.ff. si eꝫ noxa.cā aga.ſm opi.glo.Sz qdā reprobāt eā sed bonicidiū publici iudicij est.vt.l.j.ff.de pub.iudi.ergo nō ſpectabimus ei⁹ initiū q fuit in ciuitate.sed finē q fuit extra territoriū.ꝛ si nō poterit puniri tāq̄ ordi-

15 nator. ¶ Tertio ꝓbo ¶ fic.clauſula precedēs intelligit repetita in ſequētib⁹.vt.l.j.ff.de reb.dub.et de ꝓb.obli.l.titia.ꝑsertim cū apponiť dictio repetitiua.de qb⁹ est dictio itē.vt ꝓbaꝫ.ff.de leg.iij.l.in repetēdis.et.l.si pure.cū multis si.Cū ḡ in statuto sit apposita dictio item.et postea si dictū maleficiū fuerit subsecutū debem⁹ intelligere in ciuitate vel territorio.Cū ḡ secutū sit alibi nō Sz de illo tractatu puniri.ꝛ videtur eꝫ esse ca-

16 sus insti.ad.l.agl.ſ.boc tū capite.in fi. ¶ Quarto ꝓbo sic qñcūq; obligatio ꝓncipalis et accessoria cōcurrūt in ꝑsona eiusdē tūc accessoria occultať.ꝛ ꝓncipalis remanet.boc ꝓbaꝫ.ff.de duo.rei.l.si reus.et de fideiuſ.l.generaliť.et.l.ꝙnni⁹.Cū ḡ hoc tractauerit eꝫ q̄ ille q teneť accesſorie teneť ꝛ inter fecerit eꝫ q̄ qs teneť ꝓncipaliter dicimus solū de homicidio teneri ꝛ nō de ordinatiōe.ꝛ sic vigore hui⁹ ordinamēti i ciuitate non possit puniri.nec alibi vt dixit.ſ.in.ij.rōne.ꝛ vt dicā in solutione earū. ¶ Quito ꝛ vltimo qñ.eꝫ plurib⁹ factis seqt mors eꝫ ꝑmis actib⁹ qs nō venit puniēdus.Sz solum eꝫ morte.vt.ff.ad.l.aql.l.illō.ī fi.e.ti.l.si eꝫ pla. in pn.ci fi.Cū ḡ eꝫ tali ordinamēto fit secuta mors ab eodē facto solum de morte Sz puniri.ꝛ sic vigore huj⁹ ordinamēti in ciuitate non puniaꝫ

17 Solutio. † Christi noīe innocato dico talē occidentē pena illius statuti nō esse puniēdū ꝓ iura.ff.alle.ꝛ ſpaliter p duas vltimas rōnes.Ad boc etiā induco leges dicētes q nō debemus inſpicere ꝙditionē que est tpe Sctus.sed que est eodez tpe quo act⁹ ſumpſit effectū.vt.ff.ad mace.l.ſi filiuſſa.ſ.fi.ꝛ.l.ſe.ꝛ.l.ſ. que leges videnť decidere hāc.q.cōſiderando rōnes earū. Preterea cū aliqd statuiť simpliciter vł dicēdū de eo qui est in territorio.vt.d.l. cū vnū.ſ.isqui.Cū ergo hoc ſimplr dicaꝫ ſi maleficiū fuerit subſecutum intelligen-

18 dū est.ſ.in territorio. ¶ Ad argumēta Sria respōdeo ꝛ dico q nō obſtat ꝓmū qꝛ dico q illud Sz locū si talia verba non reciperēt limitationē et declarationē a iure.nā ſtatuta bene recipiunt interpretationē declarationē ꝛ restrictiuā.vt.l.vt gradatim.ſ.ꝛ si.ff.de mu.ꝛ bono.ꝛ.l.ij.C.de noxa. ¶ Nō ob.ſcōm argumētū.qꝛ dico q ordinatio ſola nō est potētior cā nisi ad aliud pueniaꝫ nec in qōne nostra ꝓponiť q in ciuitate vel territorio ad aliquā aggressiuā peruenerit argu.eoꝝ que not.in.l. si quis nō dicā. C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ.l.qui ea rō mēte.ff.de fur. ¶ Non ob.tertia qꝛ in.l.qō ait peruenit ad actū immediatū.ſ.ad aggressiuā et in questione nostra peruenit ad actum remotū.ſ.ad ordinationez vel aliter leꝝ illa loquiť qñ Sz

19 locū illud qō vertiť in fauoꝛē rei.secus si in odium vt in qōne nostra vel aliter ꝙ dī de tpe ad locum bona est argumētatio dicoverū qñ eadē est rō bec est diuersa ratio nā oī tpe ſtatuitur nō oī loco. ¶ Non ob.quarta rō qz hz locū qñ sunt iura pariter ꝓncipalia.secus si vnū ꝓncipale aliud accesſoriū vt in.q.nostra.hāc ſolutionē facit texꝛ in.l.si reus.ff.de duo.re. ¶ Non ob.quinta rō.qꝛ ſm gl.illud Sz locū in priuatis delictis tñ vel alter principale Sz ibi tēpus delicti nō tps ordinamēti. ¶ Non obſt. sexta

20 rō ꝙ qꝛ opi.glo.est falſa.vt no.ꝓ Cy.C.de iureiu.l.j.vel alr ibi vnuſquiſq; actus posset parere actionē hic nō.nā eꝫ solo ordinamēto nō secuto interitu qs non puniť.vt.ff.de vb.signi.l.semp in ſtip.cū infinitis ſimi. ¶ Nō ob.ſeptima rō qꝛ verum est qñ nō refert quo tpe fiat.ſi tñ fiat ſicuti Sz.vt eꝫ ſupraſcriptis apparet. ¶ Non ob.octaua.qꝛ dic vt not.ꝓ Dy.in.d.l.cū

21 ſeruus.vel aliter dic nō refert a ꝙ quo fiat ſi oīum facientiū eadē fit rō.sed bec est rō diuerſa.qꝛ diuersi bñ ꝑt teneri vnus principaliť alter accesſorie.Sz vnus nō. ¶ Nō ob.nona.qꝛ ſpāle est in albo ꝓtoris.vt ibi no.vel ibi sunt plures ꝑsone.hic vna tñ que delingt. ¶ Non obſt.decima.qꝛ dico q verū est qñ descendūt plura crimina pariter ꝓncipalia vel alr dic qō est verū qñ vnum factū non tēdit ad perfectionē alterius.ꝓ.l.illud.ad.l.aq. ¶ Non ob.duodecima.qꝛ ꝓncipale non est vtile cū possit puniri de iure cōi.vt.l.ſ.C.vbi de cri.agi opor.ꝛ per.l.desertoꝛe.in pin.ff.de re mili. Si opponis q ſaltem quo ad bona inutile est dico q cā bonoꝝ cum veniat accesſorie de his curare nō debemus.vt.l.iij.ff.ſi pēdē.ap.moꝛe interue. ¶ Nō ob.duodecima ratio.ꝛ primo nō ob.l.si amicis.qꝛ pluralitas ſonarū tollit Sȝium.nā ſi ego prebui domū.et illi tractarēt de adulterio Sz postea illi fecisſent alibi.ego tñ teneoꝛ.secus ſi ꝓ me ipſo de adulterio tractaſſem.nā tunc possuꝫ teneri de lenocinio. Itē nō obſt.l.ſepe.in fi.cū ſua gl.ff.de verb.signi.qz nō dī q ille q fecit furtū teneatur tāq̄ ꝓstans opē qz nō posset teneri ad vnū tāq̄ ꝓncipale ꝛ accesſoriū. Itē nō obſt C.vbi de cri.agi opoꝛ.l.j.qz ſm ꝓmā lec.facit ꝓ me ſm scōam.non ob.qz ibi in locū violētie fuit delictū perfectum ꝛ cōſummatū.nā ibi amisit posſeſ-

vnde malis

3 vnde malis moꝛibus informareť.ergo apud eū nō debet ali. ¶ Tertio sic.quicqd fit per qō libera facultas ꝓtrahendi vel diſponendi matrimoniū impediatur est cōtra bonos moꝛes.vt.ff.de ver.obli.l.ti ia.in ꝑn.ꝛ.l. ſtipulatio iſta.C.de ſponſa.l.ſi ꝛ eꝫ de ſpō.c.gēma.ꝛ de ꝙdi.ꝛ demon.l.cū tale.ſ.ſi ab arbitro.et boc ſine talis facultas impediatur expresse siue tacite.vt.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.cū tale.ſ.meuie.ꝛ.l.cū ita.eo ti.Sed in ꝓpoſito si iudex decernat pupillam a primo ſpōso ali impeditur facultas cōtrahendi matrimoniꝫ vel etiā diſponēdi ergo nō pōt fieri tāq̄ cōtra bonos moꝛes hoc etiā probať sic ſpōſa pōt ali nubēdo ꝓtorib⁹ ſpōſalibus renūtiare.vt.C.de ſpō.l.j.ꝛ extra de ſpōſa.c.requiſiuit. Sed si esset apud ſponſum eius timoꝛe nō posſet libere renuntiare.vt.ff.de adul.l.si postu

4 lauerit.ſ.ratio autem.nā moꝛari in non tuto loco est iuſta cauſa timoris vt.l.ad treb.l.de etate.ꝛ de lega.ꝑe.l.sciendū.Et est eꝫemplū in casu isto. extra de ſpō.l.locū. ¶ Quarto sic ſpes futuri matrimoniꝫ nō Sz debonestari.vt.ff.de adul.l.si vgoꝛ.ſ.oīui.ideo mulieres que fuerūt male vite deterius nubunt qz de honeſtauerūt ſe.vt.C.de nup.l.imperialis.ꝛ de ritu nup.l.palā.ſ.que in adulterio.et de mi.l.auxiliū.in pin.cū si.sed in ꝓpoſito si oīs alia ratio cesſaret iſta adeſſet.Nā posito q libere ab illis ſponſalibus recedat alius nō recipiet eā in vgoꝛē ita de facili ꝑpter mul

19 ta.qꝛ primo ſpōſo osculata ꝛ tacta. Sz nō perfecte corruperit qō cōiter est eꝫsolum. Itē qꝛ primus pōt dicere eā carnaliter cognouiſſe.ꝛ sic vgoꝛ sibi vel nō.vt eꝫ de ſpō.impu.c.continebaſ. Itē pōt dicere ſcōo nō sine cā a primo viro repudiata ꝛ sic Sȝ pallam ozirē aliqua ſuſpicio ignominie. sicut cōtra militē a militia remiſſum.vt.ff.de his qui not.infa.l.ij.ſ.igno

5 minie.ꝛ.ſ.fi. ¶ Quinto qꝛ de hoc vł casus expreſſus eꝫ de ſpō.ipu.c. ij.vbi excepto vno casu vrgētiſſime neceſſitatis.vt ꝓ bono pacis non Sz permitti vt puella ſpōſo tradať ꝛc. ¶ Sexto ꝙ talis vnio ſpōſe ad ſponſum nō fit licita.vł casus.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.bec cōditio.in ꝑn.ꝛ qñ di. leg.ce.l.pe.ꝛ de iniur.l.si ſtupuꝫ.ꝛ de pe.l.si qs aliquid.ſ.nondū.Sed face

6 re ſpōſam ali apud ſpōſum.eſt cā huius.vt virgo nō viripotēs corrūpatur qō est ꝓhibitū ꝛ penale.vt dictis.ll.ergo iudex nō pōt. ¶ Septimo sic.maritus nō pōt esse curatoꝛ vgoꝛis.vt.C.qui da.tu.poſ.l.marit⁹.ꝛ C.de excu.tu.l.amplisſimi.ꝛ.l.Sz.sic nec ſpōſus pōt esse curatoꝛ ſponſe.vt C.de excu.tu.l.j.in fi.ꝛ insti.de excu.tu.l.pe.ꝛ ibi no.Sz si apud eū aleretur esset eius persone saltē curatoꝛ qō iudex facere nō potest.

7 Contra ¶ Quod iudex debeat vel ſaltem possit ꝓbatur. ¶ Primo leges que loquunť de viro ꝛ eius ſpōſa.C.de iure.libe.l.nō fine.ꝛ de ꝙdi.cre.l.ij.ſ.ſi ſpōſa. ꝛ qō no.q po.in pig.ba.l.assiduis.sed vir pōt petere vt vgoꝛ stet apud eū. vt.ff.de lib.exhi.l.ſi ad inſtar.ergo eadē ratione iudex Sz facere vt puella

8 alatur apud ſpōſum. ¶ Sedo sic.certū est q in educatione pupillorum mater ꝓferť ceteris.vt.C.vbi pupil.edu.de l.j.ideo qꝛ in ea est ꝓsumptio maioris affectionis.sed ſpōſus ꝓſumit ad persona ſponſe habere maioꝛē affectionē q̄ mater:qō patet.qꝛ ſponſus pōt accuſare iure mariti ꝛ sic ꝓferť ꝑī ꝛ matri.vt.ff.de adul.l.si vgoꝛ.ſ.oīuus.ꝛ.ſ.si minoꝛ.cōiun cta.l.ij.ſ.fi.e.tit.si igitur est maioꝛ affectio ſponſi.ergo apud eū debet ali.

9 ¶ Tertio sic.quilibet Sz facere vt inter virū ꝛ vgoꝛem cōcoꝛdia ꝛ amoꝛ vigeat ꝓout pōt.Contrariūvero est reprehenſibile.vt.C.de repu.l.diſſentientis.C.de iur.l.ſi.in fi.ꝛ de insti.ꝛ ſubſti.l.reprehēdenda.ꝛ de inoffi.teſtamen.l.teſta.ꝛ.l.filia.ꝛ.ff.de libe.exhi.l.j.ſ.ſi.ſed per cohabitationē cȝ si mul faceret ſponſus ꝛ ſpōſa magis inducunť ad ſe inuicē diligendū.vt ff.de manu.vin.l.ſi collactaneus.ꝛ insti.eꝫ qui.cau.ma.nō po.ſ.eadē.q etiā ptz.qꝛ persone domeſtice ꝓpter affectionē repellunť a teſtimonio. vt.C.de teſti.l.etiā.si ergo eꝫ cohabitatione inducunť ad amoꝛem ꝛ dilectionem.ergo iudex qui hoc habet in ſua potestate.vt.ff.vbi pupil.edu. de.l.j.in ꝑn.pōt hoc facere. ¶ Quarto sic.si inter duos sunt cōtracta ſpōſalia si quis eoꝝ alteri nubat.Sz matrimoniū valeat cōſentiendo peccat ꝛ ei imponiť penitētia de fide rupta.extra de ſponſa.c.ſicut eꝫ literis.ꝛ.c. requiſiuit.eo.ti.vt in eis no.sed bonū est facere q fides ſeruet.vt.ff.depo. l.j.ſ.merito.ꝛ debet facere vt tollať materia delinquēdi ꝑputando habitationem.vt.ff.de offi.ꝓfec.vrb.l.j.ſ.quies.ſ.pe.sed decernēdo q ſpōſa habitet cū ſponſo tolliť materia ne frangat fidē nubēdo alteri.ꝛ sic vt ne delinquat ꝛ ne peccet.ergo iudex pōt boc iuſte decernere. ¶ Quinto sic. ille iudex recte decernit qui facit de filio id qō faceret pater eius recte ꝛ ſa

10 nē mētis cōſtitutus.vt.C.de cura.fu.l.pe. Ideo q leꝝ dicat q tutoris data pōt ꝑ patrem in teſtō fides est electa a teſtatoꝛe.nec requirit alia inquiſitio.vt insti.de ſatiſda.tut.in ꝑin.de tute.ſ.ſi.ꝛ.C.de epiſ.audi.l.de creatio nibus.vt.ff.de cōſir.tut.l.l.ꝛ.l.q a patre.Sed ego video q pater magno affectu paterno ductus dat filiā pupillā ſuo ſpōſo.vt.ff.qō fal.tu.auto.l. pe.ꝛ extra de deſpō.impu.c.eꝫ literis.ꝛ.c.duo pueri.ergo iudex pōt hoc iuſte decernere. ¶ Sexto qꝛ de hoc videt casus legū eꝫ ꝓbus colligiť q ſponſa licite tradiť ſponſo.Sz fit pupilla.vt.ff.de ꝓniu.credi.l.ij.in fi. ꝛ qō fal.tu.auť.l.pe.ꝛ de adul.l.si vgoꝛ.ſ.si minoꝛ. ¶ Septimo.qꝛ de hoc videt casus decretaliū.vt extra de deſpō.impu.c.continebaſ.ꝛ.c.de illis.ꝛ.c.eꝫ literis.ꝛ.c.pe.eo.ti.c.j.li.vj.ꝛ de teſta.c.raynutius.et si hoc licite pōt fieri. ergo iudex hoc pōt iuſte decernere per iura predicta.

10 Solutio. † Christi noīe innocato ꝓ declaratione buius questionis premittendum est q pupillam alī apud ſpōſum poteſt intelligi duobus modis. Primo apud

ſponſum principaliter q ipſa ſponſo principaliter nutrienda tradatur. ¶ Sedo q pupilla alatur vna cū ſponſo nō aliť q ſibi principaliter tradatur.sed eius patri vel matri vel fratri vel patruo ſimul cū ſponſo habitanti.Si primo modo intelligať dico q regula est q iudex nō pōt iuſte decernere qō pupilla apud ſponſum alatur fallit ſi aliqua vigentiſſima neceſſitas interueniret.vt eꝫ de deſpō.impu.c.ij.vbi probatur regula ꝛ exceptio.hoc probo de iure ciuili sic.pupilla non posſet tradi alicui. niſi ille esſet talis qui ſeipſum regere sciat.vt.C.de legi.tu.l.ſi. vñ ſi poniꝫ mus ſpōſum esſe pupillum vel pubertati proximū non deberet tradi pupilla.si vero ponimus ſpōſum esſe maioꝛē.tunc posſet eam verisimiliter immaturam corrūpere ꝛ ſue pudicitie inſidiari.ergo nō pōt iuſte decernī qō apud eum alatur.vt.ff.vbi pupil.edu.de.l.j.ꝛ quod dictū est in pri

4 ma ratione ꝓ parte negatiua ꝓbať.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.bec cōditio.in pin.ꝛ qñ oi.leg.ce.l.patrē.ꝛ de iniur.l.si ſtupuꝫ.ꝛ de pe.l.si quis aliquid. ſ.qui nondum. Exceptio vero.l.q hoc fallit eꝫ causa vrgētiſſime neceſſitatis.probatur in.d.c.ij.de deſpō.impube.ꝛ.ff.qō fal.tu.auť.l.pe.vbi pater cuius affectio ſuperat omnē.licite eꝫ causa filiam pupillā coniungit ſpōſo maioꝛi.ꝛ probaturper ea que dicta ſunt.ſ.in quinta rōne facta ꝓ parte affirmatiua.est autem vrgētiſſima cauſa.vt qꝛ ratione pacis.vt.d. c.ij.et idem si alia ſimilis.vt qꝛ apud aliū nō potest tute pupilla moꝛari. vel forte est eius cōditionis qꝛ requiritur ita prematureesſe apud viruꝫ. ita intellige dictā.l.pe.extra de deſpō.impu.c. de illis.si vero ſcōo modo queſtio intelligeretur.vt dicatur ali apud ſpōſum vna cū eo qꝛ ſic ei principaliter tradatur.ꝛ tūc diſtinguo duos casus.nam aut tutores mater ꝛ cōſanguinei pupille ſunt de boc in concoꝛdia.vt patri vel matri.vel alte

11 ri in eadē familia cū ſponſo habitandi tradatur alēda aut non. ¶ Primo casu do regulam ꝛ exceptionē. Regula est q iudex potest iuſte decernere q pupilla apud ſpōſum alatur.ratio qꝛ cum ad officiū iudicis pertineat decernere apud quem pupilla alať causa cognita.ꝛ in cauſe cognitione principaliter.voluntas propinquoꝝ attendiť.vt.ff.vbi pupil.edu. debeat.l.j.in prin. Et per boc videť casus.C.de nup.l.j.vbi tūc recurritur ad iudicē quando tutores ꝛ cōſanguinei nō ſunt in concoꝛdia.et vere intelligendo ibi loquitur de ſponſo ad cuius domū pupilla debet mitti.et sic quodāmodo cōtrabuntur nuptie.ideo leꝝ illa posita est in ti.de nupt. et nō in ti.de ſpon.als illa nō faceret ad titulū ꝓ boc facit q qñq; pater paterna affectione ductus filiā mitti ad domū patris ſponſi.vt extra de deſpon.impube.c.eꝫ literis.ꝓ quo facit qō digi.ſ.in quinta rōne ꝓ parte affirmatiua.fallit boc ſi tutores ꝛ conſanguinei pupille essent viles seu inopes persone que de facili cozrumperentur vel manifeſte non bene eligāt.tūc eñ iudex ab earum voluntate recedet.qō ptz.qz quādoqz recedit a voluntate patris.vt.ff.vbi pupil.edu.de.l.i.in princi. multomagis a volūtate alioꝛū.ꝓ boc etiā est casus.ff.de libe.bo.exhi.l.ij.ſ.iul. ver.si vero vtraq; persona ſuſpecta est. ¶ Sedo casu qñ tutores et conſanguinei de boc nō ſunt in cōcoꝛdia.tūc diſtingue duos casus.nam qñq; ſponſo nihil potest obijci q non sit dignus dictis nuptijs.nec rōne ꝑsone nec dignitatis nec alia legitima cauſa.quandoqz circa ꝑsonā ſponſi est ali qua cōditio propter quā pupilla ſi esſet ꝑfecte etatis ꝛ diſcretionis in eū verisimiliter conſentire nō deberet. ¶ Primo casu pono regulam affirmatiuam que est q iudex de boc nō pōt decernere q pupilla alatur apud patrem vel matrē ſpōſi vel ſimiles ꝑsonas in vna domo cū ſponſo. Itē iſte ſunt ꝑsone q magis afficiūtur ad ꝑsonā pupille.qꝛ pater ꝛ mater ſpōſi quo ad ſpōſam parentis locū obtinent.vt.ff.ſo.ma.l.qꝛ parentis.ꝛ cesſat oīs ſuſpicio ne inſidiareť pudicitie imo magis fideliter bonis moꝛibus informabunturquā alius predicta rōne.nō tū dico q possit esse curatoꝛ bonoꝝ pupille.vt.l.j.in fi.de ſuſpec.tu. Sed ſolum ꝑsone alimētatio ei committiť in qua cesſat ratio q ponit.C.qui da.tuto.poſ.l.maritus.Et sic nō obſt.vltima ratio facta ꝓ parte negatiua.ꝛ ꝓ boc faciūt oēs rōnes facte ꝓ parte affirmatiua.ꝛ sic pōt intelligi leges que dicunt pupillam ductā in vgoꝛē quas in vltima rōne facta ꝓ o hac parte allegani.Et ꝓ boc cesſant oēs rōnes facte in cōtrarium.nā nō inſidiať pudicitie.vt dictum est nec informabiť malis moꝛib⁹ imo bonis dīe congruentib⁹.nec tollitur libertas matrimoniꝫ.Sz enim inducere mulierem vt nubat ei cui boneste nubere potest.vt.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.cū ita.nec potest dici q per boc spes futuri matrimoniꝫ debonestetur boc eñ est turpe sperare q di cta ſpōſa alia diſſoluātur cū nulla ſubſit cauſa.predicta vera qꝛ iudex pōt boneste decernere nec impeditur ob boc q in domo est ſponſi nisi alia iuſta cauſa impediměti ſubſit.illud eñ non pertinet ad diſputationē ꝑsentem. ¶ Sedo casu q si esſet ꝑfecte etatis in eū verisimiliter nō ꝑsentiret. Regula est qō iudex iuſte decernere nō pōt q in eadē familia cum ſpōſo alatur primo qꝛ affectio paterna boc nō faceret vt boī indigno nuberet. imo olim hec erat iuſta cauſa exheredationis.vt.ff.de cōtrabu.l.iij.ſ. ſi emācipatus.ergo iudex Sz facere cuius affectio iuſto casu Sz eē maioꝛ q̄ paterna. Preterea inboneſtū est dare cauſam vt ſit vgoꝛ eius cui non pōt boneste nubere.vt.d.l.cū ita.de cōdi.ꝛ demon.Et boc casu habēt locum oēs rōnes facte ꝑ parte negatiua.nā ſpōſus timēs ne veniēs ad etatem eū repudiet cū causa ſubſit eā ante tps ſtupꝛabit ꝛ pater patiet.ꝛ sic pluries factū vidimus.ꝛ sic inſidiabiť pudicitie pupille.ꝛ eā malis moꝛibus informabit nec erit libera in alij⁹ nuptijs contrahendis:ꝛ spes futurarum nuptiarū fedabit.ꝛ multa alia mala ſequenť.boc etiā declarat equitas.Cum eñ pupille maioris ſeptē annis sit inbabilis cōſensus ad

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

contrahendū spōsalia.vt.l.in, spōsalibus.ff.de spō.ꝛ ex de|spō. impu.
c.j.li.vj.forte puella ꝑpter vnū pulchrū vestimentū vel ꝑpter aliud loca
le cōsentiret in aliquē tanq̄ in sponsum q̄ veri|similiter nō faceret qñ ad
perfectos etatis annos deueniſſet.nō est ergo congruū.vt apud aliū alaꝫ
ne facultas nubēdi alij sibi auferatur.sic ergo officiū iudicis isto casu nō
decernet.vt pupilla apud spōsum alatur.verū q̄ mulieres ꝛ maxime pu
pille de facili corrūpuntur in|sidijs ꝛ blanditijs.vt.C.de rap.vir.l.j. circa
fi.debebit ali apud personā non suspectā alicui partiū.sed eam nō subdu
cat.nec inclinari faciat in aliquā partiū.persuasionib⁹ insidijs vel blādi
tijs.Sed cū erit volūtatis perfecte posſet libere suā volūtatē exprimere
an in talē sponsum consentire velit vel nō.vt ex de spon.c.cū locū.facit ex
de resti.spo.c.ex transmiſſa.ꝛ debebit esse ista mulier ad talē modum nō
solum donec erit pupilla.ſz ꝑ post donec talis cōtētio finiꝫ an vgo eē ve
lit illius spōsi.vt.ff.de libe.exhi.l.iij.§.pe.Et predicta vera puto etiā si pu
pilla fit apud spōsum.nā poterit peti a iudice vt decernat apud quē alaꝫ
ex causis predictis indeꝝ separabit eā a spōso.facit ad boc.cxxiij.q.j.c. si
ue de matrimonio.Non ob.si dicaꝫ sponsus est in quasi poſſessione spōse.
ꝛ nō debet ea ꝓuari.sed spoliatus oꝫ restitui.q̄ boc nō est verū.vt not.p
Inno.ꝛ Joā.an.extra de resti.spo.c.ex parte.vbi vide. Preterea spolia
tus est ea iuste vt dictū est.

1 ☞ Si percutiēs de nocte punit̄ per statutū in centū ꝛ accusatus est de
vulnere.ly nō de nocte ꝛ probatum an veniat condēnādus.ꝛ nu.9.q̄ nō.
2 Alb accusatione nō est recedendum.
3 Snia danda est ſm formā accusationis.
4 Aliud est delictū diei ꝛ aliud noctis.
5 Absolnendus est quis qñ non cōstat delictū esse commiſſum vel constat
sed ignoratur quale.
6 Judex oꝫ super toto ꝛ nō super parte ꝓnuntiare.
7 Nog in statutis in delictis videt adiici potius causa aggranandi.
8 Principale remanet:ly accessoriū deficiat.

Questio.xvij.

1 Vre ☩Municipali cauet q̄ si aliquis pcusserit de nocte
debeat puniri in centū.Accusatus est aligs de vul
nere cōmiſſo de nocte probatū est de vulnere.ly de nocte non.
Querit nunq̄ debeat puniri in aliquo.Jtē si petitū est i libel
lo vt quotidie petit eū puniri ſm formā iuris ꝛ statutorū.ꝛ est probatum
quo iure debeat puniri ꝛ est cōtentus altera tm allegari ꝛ vnā solam vel
2 ambas si sibi videbit.Circa primū pōt allegari ꝓ vtraq̄ parte.☩Primo
pro pte accusata q̄ nō puniat in aliquo facit accusationis forma.nā ab
ea nō est recedendū vt.l.j.§.si is q̄ nauē.ff.de eger.ꝛ.ff.de instito.l.ſz ꝛ si pu
pillus.§.cōditio.ꝓ boc facit q̄ babet in.l.q habebat.ff.de instito.et.l.iij.
ff.ad.l.agl.ꝛ vide q̄ ibi no.ꝓ do.Francisc⁹ de tigrinis.ꝛ fi recederet non
valet q̄ agit.vt.C.de ꝑdijs dec.l.j.ꝛ.C.vñ vir ꝛ vxor.l.j.Mutatio em̄ rei
sue forme facit rē aliā.nā nō est probatū de nocte vł aliud delictū obiectū
q̄ ꝓbatū.q̄ sicut mutatio rei facit aliā rē.vt.l.nil.§.ſz ꝛ si qs.de act.emp.
ꝛ.l.seia.de auro ꝛ argē.leg.sic boc vł aliud delictū ex quo nō est de nocte
probatū.nā ex eodē facto potuerūt ꝓuo crimina naſci.l.vulgariū.§.ſz et
si qs.ff.de fur.ꝛ.C.de accu.l.q de crimine.ꝛ de adul.c.si adulteriū cū ince
ſtu.ꝛ ſm formā accusationis dāda est snia.ꝓ boc.l.habebat.ff.de instī.ſm
3 vnū modū.☩Jtē facit tpis appositio.nā tps noctis facit aliud delictū vi
deri.vt.l.aut facta.§.tps.ff.de iniur.l.ꝓtor.edigit.in fi.ꝛ.C.de cri.sacri.l.sa
crilegij.ꝛ aliud intentaſ.nā aliud est delictū diei.ꝛ aliud noctis.l.gracch⁹
C.de adul.ꝛ.ff.si qs test.li.esse inf.l.j.§.nūc aūt impꝛobabo.ergo nō est ac
cusatus.vñ nō oꝫ puniri.l.rescripto.§.si qs accusatorē.ff.de mu.ꝛ bo.C.q
accu.nō posſ.l.iij.ꝛ snia iudicis oꝫ congruere petitioni.l.vt fundus.ff.cōi
diui.ꝛ begnina fit in delictis interpetatio.nā qñ nō cōstat delictum com
miſſum.vel cōstat ſz ignoraſ quale absoluendus potius q̄ condēnādus
est.vt.l.absentē.ꝛ.l.si ꝑses.ꝛ.l.interpetatiōe.ff.de pe.ꝛ.l.boc em̄.ff.de su
4 spec.tu.ad.l.aquil.l.scientiā.§.cū sacra.☩Preterea separatio impꝛobata
iudeꝝ oꝫ sup toto ꝓnūtiare nō super pte.ff.de arbi.l. quale.§. adijcere.
C.de ap.l.eos ibi si ceperit ꝛc.ff.fami.her.l.in boc iudicio.ꝛ no.in.l.pōpo.
5 §.ſz ꝛ his.ff.de pcu.☩Jtē facit temeritas accusantis ille accusauit de de
licto cōmiſſo de nocte astringit se ad duo.vñ nil videt feciſſe.niſi totū pro
bauerit.C.de fal.li.ꝛ.l.cū hi.§.si ꝓtor.ff.de trāſa.ff.de edē.l.j.§.dic. Sibi
ergo imputet accusator.vt.l.fideiuſſor.§.necessaria.ꝛ.l.de die.ff.q̄ satisfd.
cogan.nā tota accusatio in nocte vł esse collata sicut aſs stipulatio i die.
6 vt.ff.si qs cau.l.si.§.homo siſti.ꝛ.ff.de verb.obli.l.in bac.☩Jtē facit certi
tudo maxima in delictis.si em̄ in ciuili vbi esset dubiū nō fit cōdēnatio.
vt.ff.de rei vē.l.pōpo.§.si fortius in criminalib⁹.non em̄ oꝫ in tāto crimi
ne vagari.vt.ff.de dolo.l.itē egigit.ff.de iniur.l.ꝓtor.in ꝑn.l.libelloꝝ.
ff.de accu.Quid plura ꝓcauēdo sibi in casum non videt sibi ꝑcauere in
alio.vt.ff.sol.ma.l.si cū dotē.ꝛ de libe.ꝛ posthu.l.cōmodissime.Preterea
vbi est q̄stio de re ꝛ tpe non sufficit alterū ꝑbare.vt.ff.de testi.l.ob carmē.
§.si.ꝓ hac parte sunt leges q̄ optime faciūt.vt.ff.de adul.l. denūtiaſſe.§.
quid tñ.ꝛ.ff.vi bo.rap.l.ꝓtor.§.boc aūt.ver.docere.ꝛ nau.cau.sta.l.oꝫ. in
ꝑn.ꝛ de incē.ruī.nau.l.j.§.siſuſpicio.Ex istis ergo ꝛ aliꝫ q̄ possent alle
gari dicendū est ipm̄ noiabiliter absoluendum.

Contra ☩Quod debeat puniri ac si nō esſet inſerta noctis
adiectio.nā adiectio noctis nō vitiat ꝓcedēs.
argu.ff.de verbo.oblig.l.j.§.si decem.ꝛ.§.si mihi.et.l.inter stipu

lantē.§.si stipulat⁹.ꝛ.l.que extrinſecus.ꝛ.ff.de ꝓfes.l.sed ꝛ si decē.de dolo
l.sancimus.Jtē ꝓbat verboꝝ separata ꝓlatio.nā ex fictione iuris
videt duo dixisse.s.cōmiſſum delictū. et de nocte.duo sunt ꝓcepta ar
bitri.licet ergo nō ꝓcedat condēnatio ex eo q̄ de nocte tñ ꝓcedē
bet de vulnere.ff.de arbi.l.celſus.et.ff.de leg.j.si vnus.§.si seruus.et de
cōdi.insti.l.si qs ita.et de diuoꝛ.l.patrono.Item boc ꝑbat delicti idēti
7 tas.nam idē videt esse delictū.videt em̄ adijci ☩ de nocte potiꝰ causa ag
grauādi delictū quā aliud faciēdi.l.j.in fi.ff.de abigeis.et de sepul.vio.
l.iij.§.aduersus.non oꝛ ergo destruere que ag̃tur.ff.de leg.j.l.si cui.ſm
8 oēs.Jtē boc ꝓbat accessorij parua potestas.nā licet deficiat ☩ accesso
riū nihilominꝰ remanet ꝓncipale.vt.ff.de contraben.emp.l.si emptio
ne.ꝛ.l.quāuis.de leg.j.ꝛ.l.si ancillas.ꝛ de pecu.leg.l.iij.ꝛ de manu. test.
l. si ita fuerit.in fi.ꝛ de vē.in posſ.mit.l.vbicūq̄.§.si.accessoriū enim non
amouet ꝓncipale.vt.ll.ꝓallegatis.sed ꝓncipali amoto remouetur
accessoriū.vt.C.si reus vel accu.moꝛ.fue.l.fi.et.C.si pen.ap.moꝛs inter.
l.iij.Non em̄ respicimus accessoriū.sed ꝓncipale.vt.ff.de in diē adiec.
l.iij.§.j.in iudicijs em̄ ꝓ actore interꝓetamur.vt.ff.de in.l.si qs| inte
tione.et de ver.obli.inter stip.§.i.et.ff.qui satisfda.cog.l.de die.in ꝑn.
nā etiā in delictis in dubio fit condemnatio.l.itē mela.§.sed ꝛ si plures.
ff.ad.l.aquil.ꝛ tāgitur.ff.furti aduer.l.fi.☩Jtē actus separati quoꝝ vnus
nō vitiat aliū.vt.ff.de aqua quoti.et estī.l.j.§.trebatius.et.ff.qō fal.tut.
aut.l.j.§.pōpo.de stipu.ser.l.sed et si.econtra imo quodāmodo coniun
ctim vnus non vitiat aliū.vt.ff.de testa.tu.l.quero.Item optime facit.ff.
de noxa.l.in delictis.§.si detracta.nam sicut ibi fictia vel ignoraſia non
est de substātia delicti sit nec bic nog.Jtē ꝙ nog non sit de substātia.ꝓ
q̄ nog non est apponēda in libello sicut nec dies.vt.ff.de accu.l.libelloꝝ.
Preterea in dubio magis est dicendū vt res potius valeat q̄ pereat.
vt.ff.de re.du.l.quoties.Jsta sufficiant in ꝓma questione.aliam ad pre
sens soluere non intendo et ꝓpterea allegare non curo.

9 Solutio. ☩Dñi nostri Jesu cbristi noīe invocato.sal
na semp meliori snia dico q̄ nō debeat in ali
quo condēnari.ꝛ boc per leges allegatas. Primo nō ob.ll.alleg.
Scōo.f.l.j.§.si mihi.de ver.obl.ꝛ.§.si decē.ꝛ alie files allegate que ꝛnqū
tur qñ extrinsec⁹ adijcit seu nō attinēs precedētibus secus. vbi adijcitur
necessariū vel coherēs.ar.ff.de admi.tu.l.cū q̄rit.de dā.infec.l.ꝓtor.in
fi.et de.ꝓcu.l.in cause.ꝓ ista rīsione optime facit de ver.obli.l.j.§.si qs
simplr. Preterea in legib⁹ istis est certitudo respectu stipulātis bic ve
ro respectu accusantis.q̄ non de nocte. Ad aliā.ſ.ad.l.celſus.de arbi.re
spōde vt ibi no.arg.ff.de cōdi ꝛ demō.l.bec scriptura. Ad.ij.nō videtur
idē delictū q̄ delictū cōsideraſ respectu pene:vt.l.q̄ astat.ff.de pe.et de
publi.iud.l.ij.ad illud accessorij ꝓuua potestas q̄ vbi accessoriū est se
paratū a ꝓncipali babēt locū ꝓ|io allegata. Ad illud ī iudicijs ꝓ acto
re.ꝛc. Locū bz in bis q̄ pertinēt ad decisionē vt ꝓmo allegaui. Ad illud
actus ſepati ꝛc. Satis est rīsum q̄ nō dicunt separati imo cōiuncti.ar.de
verb.ob.l.j.§.cū adijcit. Ad aliud vt potiꝰ res valeat ꝛc. Dico ꝙ si ignoraſ
qualitas in q̄stione ꝓposita nō valet q̄ agiteꝫ vt in allegatiōe ꝓma
secus vbi certū delictū vel delicti q̄litas.l.itē mela.§.sed ꝛ si plures adjle.
aquil.ly ignoteꝫ de ꝓsona. Ad.§.si detracta.dico ꝙ sciētia vel ignoratia
nō facit aliud delictū cōsiderata seruj persona. Jtē nec oñtū q̄ semp est ī
obligatiōe dādū ly q̄nq̄ ex ignoratia oñi in soln.sit datū noge in obliga
tione.vt.ff.de reg.iu.l.miles.§.decē. Sz in.q.nra aliud pōt dici ꝓsiderata
ꝓsona de linquētis delicti diei ꝛ noctis.ꝛ est aliud vt in ꝓma alle.satis
est euidēter ostēsum.ꝛ vide hāc materiā in.l.denuntiaſſe.§.quid tñ.ff.de
adul.ꝛ in cōpendiosa de q̄stionibus circa materiā ꝓbationū in tertia.q.

1 ☞ Hereditas pupilli decedēs post annū a morte patris et cui erat ex
neus pupillariter substitut⁹.ꝛ tutoꝛ nō petitus.cui deferaſ.nu.6.

2 Tutoꝛ ob tutelā nō administratam nō repellit ab hereditate sibi ex sub
stitutione delata.

3 Facere qs non teneꝫ ꝙ factū non releuat.

4 Patri imputaſ si nō petijt tutoꝛē filio pupillo qñ ipsa habet ius succedē
di ꝛ in illo est ꝓma. Item
Si filius decedit intestatus.
Pupill⁹ qui bz substitutū pupillariter dicit testatus decedere.

5 Si pluribus incūbit onus petēdi tutoꝛē pupillo ꝛ vteraq̄ negligit vnus
nō excusaſ ꝓpter alium.

7 Substitutus pupillo ob nō petitum tutoꝛē q̄ non ꝓsequtur a substōne si
de commissaria.
Et pupillari excluditur si nō petijt j. annū. nisi excuſeſ ex aliqua iusta cā.

8 Judex an debeat dare pupillo tutoꝛē petitū per matrē.ꝛ nu.3.

9 Pater si nō petijt tutoꝛē pupillo habenti substitutū an excuſeſ ne ꝓsint
bereditate filij.

10 Lex sciāt.C.de legi.beredi.ꝙ corrigat iura antiqua ꝛ quō intelligatur.
Patri an incūbat necessitas petēdi tutoꝛē filij ꝓfestim.vel habeat annū.

11 Pater ꝓpter substitutionē pupillarē excludit a successione filij ꝛ etiā a
legitima.

12 Si substitut⁹ ꝛ mater ꝛcurrunt in petēdo tutoꝛē pupillo iudeꝝ dat nosa
tum a substituto potius q̄ a matre.

13 Patre excluſa a successione filij ꝓpter non petitū tutoꝛē alij nō intelligū
tur excluſi.

Questio.xviij.

Pupillus

1 Pupillus ☩Qui erat extraneus pupillariter sub
stitutus decesſit post annū a morte pa
tris nullo ei existente petito tutoꝛe a substituto vel a ma
tre. Querit an ipsius bereditas deferatur substituto vel
matri vel neutri. Et primo videamus de persona substi
tuti.ꝛ q̄ ipse nō admittatur videt casus in.l.sciat.de leg.
bere.ꝛ ꝓ o ista parte nō est aliud contra eū aliquid allegandū. Ecōtra q̄
2 iste substitutus admittat.☩ Primo q̄ videt casus.ff.de excu.tu.l.amicis
simos.in ꝑn.vbi propter tutelā nō administratam nō repellit ab beredi
tate sibi delata ex substitutione.facit eo.ti.l.tutoꝛ petitus.§.i.casus etiaꝫ
videt in.l.credendū.§.si vero maritus.j.eo.vbi ꝓpter nō petitum tutoꝛeꝫ
nō perdunt ea q̄ debent alicui iudicio defuncti. Scōo sic.ille cui incū
bit onꝰ petēdi tutoꝛē tunc teneꝫ qñ nullus est cui legitima tutela deferaꝫ
vt.ff.q.pe.tu.l.ij.ꝛ no.j.l.mater.C.ad tertul. Sed bic mater est que oēm le
gitimū precedit.vt in auc.matri ꝛ auie.qñ mu.tu.offi.fun.pōt. Et in cor.
ergo substitutus excusaſ si tutoꝛē non petierit. Tertio sic.arguit qñ sunt
due cause quarū vna est naturalis.ꝛ alia accidentalis.naturalis ꝓferꝛ.
vt.ff.de tute.l.q bz.in ꝑn. Sed bic est mater cui incūbit onus petēdi tu
toꝛem ex causa naturali q̄ materna pietas facit eā teneri ad boc.C.qui
pe.tu.l.matris pietas.ꝛ.l.seq. Jtē est substitutus cui incūbebat onus pe
tēdi tutoꝛem per accidēs q̄ substitutus.vt.o.l.sciāt. ergo mater anteponi
ei nō potuit ergo substituto negligētia nō imputaꝫ donec ei ꝓcedat ma
3 ter.argu.l.fi.C.q admit.ad bo.posſ.possunt.de succes.edic.l.j.in ꝑn.cū fi.
☩ Quarto sic ꝓbaꝫ nō tenetur q̄s facere ꝙ factū non relenet. vt.§.si
quis in ius voc.nō ierit.l.ij.in fi.de arbi.l.arbiter qui calēdis.ꝛ.l.bec sti
pulatio.§.oinus.vt le.no.caueaꝫ. Sed si substitutus petijsſet tutoꝛem nō
relenaret aliquid q̄ mater in petendo ꝓferꝛ adeo q̄ iudex oꝫ dare illū
q̄ ipsa petit.vt in auc.de nup.§.si quis autē tutelā.gl.tenet in.l.si quis
a successione si nō petijt tutoꝛē sunt casus multarū legum.j.ad tertu.l.ij.
§.si mater.qui pe.tuto.l.ij.C.ad tertu.l.matres.qui petāt tuto.vel cura.l.
fi.ꝛ insti.ad tertu.§.penul.

Contra ☩Quod mater admittaꝫ ad hereditatē ꝓbaꝫ.
Primo sic.tutoꝛ testam.ētarius ꝓfertur ma
tri.vt.C.qñ mu.tu.offi.fun.pōt.auc.matri ꝛ auie.ꝛ in cor.vñ su
mitur.ergo ꝛ eodē modo substitut⁹ cui incūbit onus petēdi tutoꝛē in pe
tēdo ꝓferꝛ matri cū a testatoꝛe sit substitut⁹. non est ergo quid imputeꝫ
4 matri si nō petijt cū ad petitionem nō fuisset admiſſa. ☩ Scōo sic.mri
imputatur si nō petijt tutoꝛē filij qñ ipsa bz ius succedendi ꝛ in illo iure
est ꝓma.vt.ff.ad tertul.l.j.§.si mater.C.ot si.et ideo dicit.l.q eis quorum
causa insuccessione nō est ꝓma.ꝛ potiꝰ nō imputatur si tutoꝛē non pe
tierint.vt.l.ij.§.fi.j.ad terta.ꝛ.C.q pe.tu.l.si vero.C.de legi.be.l.sciant.fed
in ꝓposito in succedēdo causa substituti pupillo est ꝓma ꝛ potiꝰ. ergo
matri nō imputaꝫ si tutoꝛē nō petijt. Tertio sic.tunc matri imputaꝫ si
tutoꝛē non petijt filijs qñ filius decedit intestatꝰ.vt.j.ad treb.l.ij.§.si mꝛ.
ibi in testamēto filioꝝ sed qñ filius bz substitutū pupillariter nō pōt di
ci intestatꝰ.ergo ꝛc. Videt ergo in dictis.ll.casus ꝑ mꝛe cū nullo alio mō
possit pupillus esse testatus niſi qñ babet substitutū ꝛ sic in casu legis nō
5 grauaꝫ mater in petēdo tutoꝛē. ☩ Quarto sic.qñ filiꝰ decesſit pubes ma
tri nō imputaꝫ si tutoꝛē nō petijt.rō q̄ tūc iste filius potuit sibi ꝓuidere
testādo ꝛ petēdo curatoꝛē.C.ad tert.l.ma.qui pe.tu.l.mꝛes in fi. Sed illa
cadē rō est in casu ꝓposito q̄ ꝓuidit pater filio ꝑ eo testādo ꝛ vādo sibi
persona q̄ poterit tutoꝛē petere.ergo nō est qd mꝛi imputeꝫ ꝛc. ☩ Quod
neutri debeꝫ ꝓbaꝫ.☩ Primo qñ plurib⁹ incūbit onus petēdi tutoꝛē pu
pillo si vteraq̄ negligit vnꝰ nō excusatur ꝓpter aliū.ſz ambo puniunt.vt
ꝓ tz in mꝛe ꝛ liberto.vt.ff.q pe.tu.l.ij.ꝛ.C.q pe.tu.l.ij.ita ī ꝓposito sub
stitut⁹ ꝓpter matrē nō excusaſ.ꝛ sic tāq̄ negligētes nō pōt succedere p.l.
sciāt.C.de legi.bere. Jtē mꝛ ꝓpter substitutū nō excusaſ.ꝛ sic ipsa ab be
reditate excludit ꝓ dicta iura ergo ꝛ alij venientes ab intesta.succedunt.
Scōo sic generaliter.qñ plures tenenꝫ ad aliquid dandū vel faciendū
vnus per aliū nō excusaſ.imo nibil ꝓbibet oēs in⁹ moza cōstitui et oēs
incidere in penam.vt de ver.obli.l.ij.§.i.ꝛ.§.si.l.ea.§.cato.C.de re.l.fi.ista
in ꝓposito nec mater ꝓpter substitutū.nec substitut⁹ ꝓpter matrem ex
cusatur.sed vteraq̄ incidit in penā legis ꝛ sic successiōe ꝓtuaꝫ ꝛ alij succe
dūt. Tertio sic.qñ pluribus incūbit onus aliq̄ faciēdi.ly sit talis con
ditio q̄ vnus alteri ꝓferaꝫ donec vnꝰ occupet interim ambo dicunt in
moza.vt.j.de adul.l.si maritus ꝓueniat.in ꝑn.vbi videt casus q̄stionis
nostre.ly ergo in petēdo tutoꝛē mater ꝓferaꝫ substituto.vel substitut⁹ ma
tri.tū q̄libet est in moza donec ad iudiciū ꝓnoceaꝫ.ꝛ sic vteraq̄ excludit.
et alij succedūt. Quarto sic.matri incumbit onus petendi tutoꝛē filijs
inre q̄si naturali ꝓpter pietatē maternam.vt.C.q pe.tu.l.maritꝰ.ꝛ eo.tit.
l.fi.et ibi no. Sed bec pietas materna non tollit.ly filiꝰ habeat substitu
tū.durat q̄ ratio legis.et sic isti substitutio incūbit onus petendi tutoꝛem
ꝓpter spē successionis.q̄ spes durat etiā si sit mater.apparet ergo cum
ratio legis duret in vteraq̄ quod vteraq̄ excluditur ꝛ alij succedunt.

6 Solutio. In q̄stione ꝓdicta ☩ Primo aduertendum est
de ꝓsona substituti.circa quam dico ꝙ sigdem
qs vellet cū repellere.q̄ cū tutoꝛ esset testamētarius vel legitimꝰ
se excusat ꝛ non pōt.vt.ff.de excu.tu.l.amicissimos.in ꝑn.ꝛ.l.tutoꝛ peti
7 tus.§.j.e.ti.ꝛ iste casus nō pertinet ad questionē nostrā.☩ Si qs vo vult
subſtitutū a subſtitutione repellere.q̄ pupillo nō habēti tutoꝛē non pe
tijt tutoꝛē.tūc aut ꝑ boc qs vult subſtitutū repellere a subſtitiōe fideicō
missaria.ꝛ non potest q̄ illud cōsequi ex bonis testatoꝝ non pupilli.vt
ff.qui pe.tu.l.credē.§.si vo marit⁹.ꝛ intelligunt doc.in.l.sciant.C.de leg.
here.aut quis vult subſtitutuꝫ excludere ex subſtitutione directa pupil
lari.et tunc excludiť si infra annū cesſauerit.vt.o.l.sciāt.ꝛ no.ff.q pe.tu.l.
ij.q̄ intelligo niſi excuſeť aliū infra cā.vt q̄ subſtitut⁹ est minoꝛ vel alia
cā.vt digim⁹ in mꝛe.vt.ff.ad ter.l.ij.§ si mꝛ.ꝛ.§.seq.et qō no.C.ad tertu.l.
matres.intelligo infra causam esse si subſtitutus ignoret se subſtitutū.C.
q pe.tu.l.ij.§.si mater.ver.ſz si forte.absens.q̄ ꝓpter absentiā mꝛ excusa
tur eodē mō ꝓpter ignoratiā.facit.l.j.C.de iur.ꝛ fac.igno. ꝛ qs oꝛ.i bo.
posſ.ser.l.ij.in ꝑn.nec excusaſ subſtitutus. ideo q̄ pupillus matrē bz vt
ostēdā rīndendo in rōnibus factis ꝓ bac pte.sad excusandū subſtitutū.
nō em̄ ob.l.amicissimos.nec.l.tutoꝛ petit⁹.ff.de excu.tu.nec.l.credēdum.
vt.§.ptz. Non ob.scōa rō que dicit subſtitutū excusari.q̄ mꝛ est cui legiti
ma tutela deferť.q̄ illa nō est nec cogiť.ſz ei ꝑmittiť si vult.vñ per eā nō
excusaſ subſtitut⁹ qn petere debeat ita determinat Dy.in.l.ij.ff.q pe.tu.
ꝙ vep est nō em̄ spes ei⁹ q̄ pōt esse excusat aliquē a petēdo tutoꝛē iterum
ſz sufficit ꝙ nō habeat defensoꝛes.vt.o.l.ij.q pe.tu.in ꝑn. Nō obst.tertia.
rō.ſ.q̄ cā naturalis ꝓferť accidētali q̄ illud verū est qñ effectus illarū
causarū se nō cōpatiunť adinuicē.ſz qñ se cōpatiunť vna cōcurrit cū alia
q̄ ꝓtz ꝓ oia iura in q̄bus cōcurrit obligatio ciuilis ꝛ naturalis in ꝓpsi
to nil ꝓfecit qn mater teneaꝫ petere.ꝛ etiā subſtitut⁹ sicut teneť mꝛ ꝛ liber
8 tus.vt.o.l.ij.q pe.ꝛ Nō ob.q̄rta rō.ſ.q̄ si subſtitutꝰ petereť nō releuareť
eū cū iudeꝝ dare debeat petitū a matre.q̄ illud nō est verū.ꝛ vt dixi.ly sit
opinio multoꝝ vt.l.si qs sub ꝛdi.ff.de testa.tut. Sed ꝓsito ꝙ illud esſet
verū tñ ꝓpter boc subſtitut⁹ nō excusareť.interim donec mꝛ raceat subſti
tutus oꝛ esse in moza ꝛ ei currit tps:ly mꝛ veniēs ꝓferaꝫ.vt.l.si marit⁹.
9 in ꝑn.ff.de adul.q casus est no.ad boc.☩ Scōo videndū est excluso subſti
tuto.an mater admittaꝫ an vero ꝛ ipsa excludaꝫ.q̄ tutoꝛes nō petijt et lo
quoꝛ de mꝛe maioꝛe.xxv.ann.que nulla bz excusationē de his q̄ ponunť
in.l.ij.§.si mꝛ.ff.ad ter.ꝛ q̄ nō.C.ad ter.l.mꝛes. Solū ergo boc restaꝫ in
uestigandū an iusta cā sit excusandi matrē q̄ pupillus bz subſtitutū. Ad
boc videndū ꝑmitto q̄ de iure.ff.necessitas petēdi tutoꝛē incūbit solū li
bertis matri ꝛ nullus|alius ꝓpter nō petitū tutoꝛem ꝓuabiť bere
ditate.niſi mꝛ ꝛ auia.vt exꝑsse dixit teg.in.l.ij.q pe.tu.ꝛ.ff.ad tertu.l.ij.§.
10 si mꝛ.ver.si filius.ꝓ iura vero ☩.C.suit introducū ꝙ necessitas imponeret
venientib⁹ ab intestato.ꝛ subſtituti ꝛ alij ꝓuenť hereditate.vt.C.de leg.
here.l.sciā.ly gl.in.o.l.ij.q pe.tu. videaꝫ velle intelligere illū teg.vt nō ſ. 3di
cat illi.l.sciāt. veritas est q̄ olim alij a libertis ꝛ mꝛe ꝛ auia nō cogebanť
petere.vt ibi exꝑsse dicit teg.nec rō q̄ bz locū in mꝛe habebat locū ī alijs
ſuccedentib⁹ ab intest.nā rō est materna pietas.vt.l.matres.ꝛ.l.si.C.q pe.
tuto.q̄ rō bz locum in mꝛe ꝛ auia ꝛ nō in alijs.ꝛ ꝓ boc ꝛcludo ꝙ o.l.sciāt
corrigat iura antiqua in boc.ꝛ sic est ☽ ius cōe.ergo oꝫ stricte intelligi.vt
nō extendaꝫ vltra id q̄ in.o.l.exꝑssuꝫ est.ita dicit teg.C.de ap.l.ꝓcipim⁹.
in fi.ꝛ q̄ no.in.l.q̄ vo ꝛ in.l.in bis.de leg.j. Sciendū est etiam ꝙ mꝛi in
cūbit necessitas petēdi tutoꝛes filio cōfestim.i.cū primū ꝓterit ita ꝙ an
nus nō trāseat.vt.ff.ad ter.l.ij.§.cōfestim. Sed aliꝫ succedentib⁹ ab in
testato ꝛ etiā subſtituto dať annus.vt.o.l.sciāt.ly quidā do.moder. dicāt
ꝙ.o.l.sciāt.oꝫ intelligi ꝙ loquať de anno ſm formā illius.l.§. cōfestim.ſ.
ꝙ statim teneať cū pōt.ly annus nō possit trāsire.ꝓ quib⁹ facit teg.alle.l.
sciāt.oū dicit ſm.l.nō petierint.j.annū ꝛc. Ex eo em̄ ꝙ dicit ſm legē videť
sentire ꝛ referre ad dictū.§.cōfestim.ſz boc nō est verū nā illud q̄ dicit
ſm legē referť adꝰbū petierint. Est ergo sensus talis si ſm legē boc esſ;ſz
modū legitimū ꝛ permiſſum eis in petendo tutoꝛē. Et sic refertur ad dic
tam.l.ij.qui pe.tu.immutať ergo.o.l.ij.bodie qui pet.tu.in boc.q̄ olim
poterāt si volebāt ex permiſſione legis.sed bodie imponiť necessitas.et
si nō fecerint ſm ꝙ eis a.l.ꝑmittiť perdūt bereditatē. Jtem statuiť ci tps
vt boc faciāt infra annū.nec est mirū si mꝛ plus astringať quā venientes
ab intestato.q̄ in ea est duplex rō.ſ.materna pietas. Jtem spes succeden
di in veniētib⁹ ab intestato.ꝛ in subſtituto est sola spes succedēdi.et ista
interꝓtatio tāq̄ verior tenenda est.vt.l.benign⁹.ff.de leg.magime cū.l.
sciāt.sit ☽ ius cōe ꝛ penale. Dis ꝑmiſſis dico matrē non teneri si nō pet.
tu.filio ifra totū illud tps infra q̄ subſtituť pōt petere.q̄ sic ꝑbo.cer
11 tū est ꝙ mꝛ ꝓpter subſtitutionē pupillarē excludiť a successiōe filij to
taliter etiā a legitima.vt.C.de impu.et ali.subſti.l.precib⁹.ꝛ.l.papi.ff.de
inof.test.ſ.ſz nec ipuberis.ꝛ ex de test.c.si ꝓ.lib.vi.ſz ei qui excludiť ꝓ te
stamētū a sibi debita portiōe est licitū omittēdo facere qcqd pōt.vt ille
intestatꝰ decedat nec vł dolo vel culpa facere.ſz.inste dī facere ꝛ ab oī pe
na excusať.ꝛ istud est multū approbatū per iurisc⁹ fultū.vt.ff.de leg.ij.l.
cū ꝓ.ſ.fi.si qs om.cā testamēti.l.excusať.ꝛ.l.q autē.§.non simꝓr.et ibi
no.§.si ꝓon⁹.et de inof.test.l.papi.§.ḡrta. Et etiā ꝓpter factū ꝑis pōt
omitti bereditas ex testō.impuberis si ipubes intestatus decedat.vt.ff.
de acq.he.l.iul.alꝰ incipit.l.si pupillus.licitū est ḡ matri infra illō tps
qō dať substitutio ad petēdum tutoꝛē tacite.vt sic substitutꝰ excludať a
successione ꝛ pupillus intestatꝰ decedat. Si em̄ diceres matrē.ſ.illō tps
petere tutoꝛē iā ꝑuenire ad substitutū.ꝛ sic ꝓpter tutoꝛē nō petitum nō
excluderet substitutꝰ a successione.vt.ff.ad ter.l.ij.§.si mꝛ.vł.§.si forte ab
sens.qō esset absurdū et ☽ rōnē ꝓcedentē non em̄ teneť substitutionē cō
seruare ſz magis infringere. Ad boc etiā oēs rōnes facte ꝓ mꝛe. Sed si

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

esset instituta in tabulis pupillaribus in legitima sua.tunc cessaret ratio supradicta.vt.d.l.excusatur.¶.o.l.qui aũt.§.si patronus.ff.si quis omiſ.cã testa. Itẽ si ponamus substitutũ esse talis conditionis q impossibile sit eũ excludi propter affectionẽ predictã.vt si substitutus est minor nec est possibile effici eum maiorẽ infra pupillarem etatẽ eius cui factũ est substitutio.tunc enim in matre cessat ratio predicta si cessauit petere tutorẽ priuatur bereditate pupilli si quo modo ad eã deuoluit substituto mortuo vel repudiãte per.d.l.ij.§.si mater.¶.ff.qui pe.tu.l.ij.¶.C.qui pe.tu.l. matres.cũ si.nec excusat mater propter substitutũ.boc eñ nulla lege caꝑ
21 adul.† Sed an substitut⁹ preferat pot esse dubiũ.pone matrẽ ¶ substitutum cõcurrere in petitione tutoris ¶ petũt diuersos tutores qd faciet iudex. Rñdeo nõ tenetur seq consilium mñis nec substituti.vt in.l.si.ff.qui pe.tu.¶ ibi no.dicã plene.¶ in.l.si qs sub ꝯditione.de testa.tu.sitr nõ potu eũ errare si preferat substitutus.nã in his q̃ pertinẽt ad tutelã p̃ferẽ is q sperat succedere.l3 in educatione preferat mr̃.C.vbi pu.edu.de.l.fi.et ibi no.p glo. Nõ ob.rõ scda q illa rõ nõ procedit in mre nec etiã se sperat succedere.nã materna pietas facit eã teneri ad petendũ tutores.vt dictũ est. Non ob.tertia rõ.q dicit.ll.nõ imponũt necessitatẽ mñis⁹ petẽdi tutorem simplr.Sed si nõ petũt eam priuãt successione filiorũ intestatorũ.vñ sufficit ad priuandũ eũ pro tpe quo mr̃ vult succedere q filij reperiãt intestatus.¶ sic fateor q de iure antiq̃ si mr̃ est substituta nõ priuaret illa successione.q filij⁹ nõ est intestat⁹.l3 hoc priuat p.l.sciãt. Non ob.q̃rta rõ. q l3 testator puiderit filio de hereditate nõ tñ puidit ei de tutore nec de
13 eo q petierit tutorẽ directe l3 ipi substituto necessitatẽ imponat petẽdi tutorẽ.† Tertio videũ est an aliquo casu egcludat substitutus ¶ mater ¶ veniant alij.¶ ꝑstat qñ possibile est substitutũ egcludi.q̃ tutorẽ nõ petijt matris morte vel repudiatione. Itẽ eñ matrẽ egcludi ꝓpter tutorẽ nõ petitũ substituto:repudiatione:vel morte.¶ tunc sine dubioveniãt alij.dubiũ vero est an substitutus ¶ mr̃ possint egcludi ꝓpter nõ petitũ tutorẽ q̃ dubietas descẽdit ex eo q lex videt velle qñ primo excluso ꝓpter nõ petitũ tutorẽ nõ excludat sequẽs.vt.l.ij.in fi.ff.ad tertu.C.q pe.tu.l.nepotib⁹.¶.l. sciãt.C.de legi.here.¶ bac.l.sine ergo mr̃ excludat primo puto qñ non excludatur substitutus sine econtra excludat substitut⁹ nõ debet postea excludi mater.Sz ad hoc dicẽdũ est q de iure antiquo alijs a matre ¶ auia nõ imponebat necessitas petendi tutorẽ:vt dictũ est.ideo mr̃e excluſa sequẽtes agnati nõ poterũt egcludi p negligentiã ita loquit.l.ij.in fi.ff.ad tertul.¶ gl.§.alle.Sed si esset mater ¶ auia cũ vtrisq̃ imponat necessitas petẽdi tutorẽ puto ambas posse egcludi propter negligentiã p rõnes supradictas p hac tertia parte.l.eñ ponit necessitatem auie nec distinguit vtrũ pupillus habeat matrẽ vel non credo tñ qñ prius ad matrẽ debeat spectare nec auia dz celeri festinatione matrẽ preuenire.vt.ff.de iur.fis.l. edicto.¶.l.cum aũt.C.de bis qb.vt indi.l.fodere.¶ qñ tñ no.C.qui admit. ad bo.pos.l.fi.nec ob.ff.de adul.l.si maritus ꝑuenerit.¶ qñ dictũ est.§.Rñ deo ad illã.l.nã mater ¶ auia vocant ex eadẽ causa propter maternã pietatem que causa respicit matrẽ per prius.auiã per posterius.¶ isto ordine incũbit vtrisq̃ onus petẽdi tutorẽ.l3 mater ¶ substitut⁹ vocant ex duabus causis separatis quarũ quelibet b3 se ad qualibet per prius.¶ eis simul incũbit onus petẽdi tutorẽ.¶.matri rõne materne pietatis.¶ substituto rõne separate successiõis.simile in.d.l.si marit⁹.pronocatur eñ pater ad accusationẽ rõne paternitatis.maritus rõne maritalis affectionis l3 enim bec ratio sit magis intensa.vt.l.iij.in fi.ff.de adul.nõ tñ est per modum prius ¶ posterius ideo cõcurrũt ¶ simul currit tps⁊ predicta de iure antiquo de iure vero.C.¶.per.l.sciãt.dico qõ illa imponit solũ illis quoꝝ prima spes est successionis patre mortuo.vt expresse ex text.illius.l.colligitur.Si ergo prius egcludit ꝓpter non petitũ tutorẽ alius ad quẽ incipit ptinere spes successionis nõ priuat ea si tutorẽ nõ petijt qr illa.l.boc nõ dicit nec dz extẽdi cum sit ꝺ ius cõe.vt.§.in primo pũcto dictũ est.¶ sic glo.in.d.l.sciãt.bene loquit nũc ad propositũ dico qõ possibile est matrez ¶ substitutũ simul egcludi ꝓpter non petitũ tutorẽ vt si est substitutus et matri in tabulis pupillaribus est relicta legitima.vt.§.dictuz est in scõ puncto.Itẽ si substitut⁹ est excluſus primo ꝓpter nõ petitum tutorẽ tũc incipit currere tps matri.cessat eñ causa propter quã excusabat. matri eñ oi tpe quo filius eget tutore imponit hec necessitas siue tpe mortis siue postea ideo leges vulgares ad hoc allegate dicũt matrẽ etiã puniri si prioribus reiectis alios nõ petierit.Sed si poneres primo matrẽ ideo excludi ꝓpter nõ petitũ tutorẽ qr primo ei incũbebat onus tũc est impossibile substitutũ excludi.Exẽplum pupillo est substituta mater primo loco extraneus scõ loco tũc si mater excludet propter nõ petitum tutorẽ nõ excludet substitutus qr mortuo patre pupilli prima spes successionis nõ erat talis substituti.¶ sic ad eũ nõ porrigitur.l.sciant.

Expliciũt disputatiões dñi Bar.de sagoferrato excellentissimi legum interpretis.¶ sunt numero.cviij.vt supra patet.

Incipiũt tractatus Bart.de sagofer.q sua scia leges illuminauit.

Et primo sup ꝟsti.extranagãti ad reprimẽdũ quã suis glossis decorauit.¶ ꝟj.colla.appellat.sequit Rubri.Quo in lege maiestatis crimine proce-

Enricus septimus diuina fauente gratia Romanorum Impera
tor¶ semper Augustus.

Dreprimẽdũ multoꝝ facinora q ruptis
toti⁹ debite fidelitatis habe
nis aduersus Romanum imperiũ in cui⁹ trãquillitate to
tius orbis regularitas regescit hostili aio armati conantur
nedũ humana verũetiã diuina precepta gb⁹ iubetur q oĩs
alia Romanoꝝ pncipi fit subiecta sceleratissimis facinorib⁹ et assiduis
rebellionib⁹ demoliri.ne ex eorũ absentia in detestando lese maiestatis
crimine ꝓcessus ¶ snia retardentur.¶ tãti sceleris nefanda temeritas remaneat impunita.hac edictali deo ꝓpitio perpetuo valitura lege sanci
mus.vt in quocũq̃ lese maiestatis crimine.maxime vbi contra Romanoꝝ Imperatores vel reges aliqd q dictũ crimẽ tãgat asseratur cõmissum:possit pcedi p accusationẽ:inq̃sitionem seu denuntiationẽ summa
rie ¶ de plano sine strepitu et figura iudicij,put illi qui iurisditiõi preest videbit expedire.Ad hoc si q̃ cõitas corp⁹ vel collegiũ vel alia quelis
pona cuiuscũq̃ status dignitatis vel conditionis existat sup dicto crimine p nũtiũ vel p literas.seu etiam p edictũ publice ꝓpositũ citata vl citatũ negligerit in termino personaliter vel legitime cõparere.ꝫ ipsam vel ipm perinde ac si presentialiter oĩbus interesset.vt lis foret legitime ꝓtestata tam ad receptiões testiũ ¶ eoꝝ publicationẽ ¶ sequẽtia.q̃ ad diffinitiua snìam et eius executionẽ procedat.legibus et cõsuetudinibus nõ obstãtibus quibuscũq̃.Hanc aut generalẽ legem nostrã extendi iubemus ad preterita presentia et futura.quã legẽ ex nũc absq̃ alterius tpis exceptione trãscursus suũ integrum vigorẽ decernimus obtinere.

Item ad perpetuã rei memoriã.Quoniam nup est
ad auditũ nostrũ deductum q
inter nõnullos fideles et subditos nostros ꝓincie Lõgobardie aliosq̃ locoꝝ Italie disceptatões et dubia sepi⁹ oriunt.an fidelis et rebelis Imperij qsqua reputari debeat nisi pri⁹ per nostre maiestatis snìam condẽnatus appareat.¶ nos attendentes q acta praua malorum potius quã verba sniarũ ipsos faciũt pena cõdignos.et eo ipso q quis peccat correctionem merẽt.¶ quãto plus differt punitio.tãto ampi⁹ culpa crescit.¶ gentib⁹ pniciosius in exemplũ trãsit:tenore presentiũ declaramus decernimus ¶ pnũtiam⁹ q illi oĩs ¶ singuli sunt rebelles ¶ infideles nostri imperij q quõcũq̃ publice vel occulte Ꝫ nostrũ honorẽ ¶ fidelitatem rebelliõis opa faciũt ¶ in nr̃i iperij ꝓperitatẽ aliqd machinant Ꝫ nos sine officiales nr̃os in his q̃ ad cõmissuz eĩ officiũ pertinẽt rebellando. Nulli ẽ oĩno hoĩm liceat hanc paginã declaratiõis et pnũtiatiõis ifrin gere vel ausu temerario ꝟire.Si q̃s aũt hoc attentare ꝓsumpserit.indignationẽ nostram ¶ penã mile libr.nr̃e camere solnd̃az se nouerit icurrisurum.Datũ.Pisis.iiij.nonas Aprilis regni nr̃i anno.v.¶.M.cccxij.&c.
Barto.fuit cõsiliarius Caroli quarti ¶ ipse ¶ alij doc.de eius domo Comites palatini creati.

Rubrica ista est magistraliter posita causa commodioris
allegationis.Et aduertendum est ꝙ liber autẽ
ticorum diuisus est in nouem collatiões.postea superuenit liber fendozũ quẽ decimam collationẽ vocamus.postea superuenerũt iste cõstitutiones quas vndecimam collationẽ appello.ipsasq̃ glossare volui ego Bar.de sagoferrato ciuis perusinus vt multa vtilia que in his sunt oĩbus innotescerẽt.¶ etiam ad laudẽ diuine recordatiõis dñi nr̃i Hẽrici imperatoris:ipsarũ cõstitutionũ autoris:aui illustrissimi dñi Caroli quarti romanoꝝ † Imperatoris nũc regnantis cui debito fidelitatis astringor.qr me suoꝝ consiliariorum ¶ domesticorum numero aggregauit.et me meosq̃ posteros quos legum doc.esse contingeret legitimationis et concessionis venie etatis alijsq̃ priuilegijs et gratijs decorauit.Jn noie igitur dei omnipotentis ad laudẽ ¶ reuerentiã ꝓfati dñi Imperatoris suiq̃ aui et studentium vtilitatem glossaui eas ordine infrascripto supponẽs quicqd per me diceret correctioni cuiuslibet veritatẽ melius sentientis.¶ qr tex.est bzeuis nullus me de glossarum longitudine inculpet sunt eñ multe gl.ex quibus hec collatio multũ vtilis redditur.

1 Multitudo delinquẽtiũ non fuit causa finalis huius.l. condende.
Ablatini absoluti inducunt disposition em.
2 Fidelitas est triplex vna que debetur proximo:alia pr̃i:alia dño.
3 Filius tenetur defendere patrem verbo ¶ opere sed facto non.
4 Vasallus tenetur defendere dñm verbo et facto.
5 Princeps est deus in terris.
6 Fidelitas habet duas habenas vna ĩ faciẽdo q̃ quis debet:alia nõ faciẽ do que non debet.
Jn his duabus habenis corpus vtriusq̃ iuris fundatum est.
7 Causa finalis huius constitutionis fuerunt tyrannides et differẽtie in imperio existentes.
8 Imperator de iure est dñs totius orbis l3 de facto nõ obediant.
Imperator dicit dñs mundi vniuersalis.
9 Jmperium Romanũ aduenient christo incepit esse christi:¶ apud christũ ¶ eius vicarium est.
10 Recte dicit oĩa sunt imperij romani referẽdo ad personã christi secus si referamus ad personã imperatoris secularis.
11 Ecclesia approbat imperiũ romanum.

Causa

12 Causa impulsiua apposita in.l.cessante.non cessat lex.
13 Si in.l.vniuersali vel municipali apponitur causa impulsiua non potest apponi q̃ illa sit falsa.
Causa finalis dicitur in pincipe rescribente particulariter ¶ respicit vnicum factum.
14 Modo appellat qñ ꝟtinet on⁹ explicãdũ ab eo ad quẽ referr.
15 Si i lege sint plures cause finales an regrat qõ oĩs cõcurrãt.
16 Hec lex etiam ex idẽtitate rationis non extenditur ad aliud casum:quia contra ius commune.
17 Ratio.Loquitur simode colligitur.
18 Significationi ꝓprie vocũ statur vbi in.l.non apparet rõ.
19 Lex edictalis dicitur lex generalis ¶ sic bec lex est generalis.
20 Dictio maxime quando ponat implicatiue et quãdo aliter.
21 Jmperator ante coronationem q̃ possit administrare.priuilegia dare condemnationes facere ¶ concessiones alioꝝ imperatorum tollere et reuocare.
Bar.fuit legatus pro cõmune perusij ad carolum quartum.
22 Hec dispõ b3 locũ nedũ in cõmittẽte sz in mãdãte ꝟsultẽ per suadente angilui et operã dante et in cõsulente ad euadendũ.
2 Processus in causis sũmarijs q̃ nõ vitiat l3 nõ seruẽ ordo.
24 Jnfantes sui et mulieres in crimie lese maiestatis accusant.
25 Accusatio est nomẽ iuris sicut actio ¶ est ius prosequẽdi vindictam publicã.
Jus ex q̃ sumit⁹ vindicta ẽ duplex.s.accusatio ¶ officiũ iudicis.
26 Accusatio etiam pro libello accusatorio accipitur.
27 Accusatio in casu huius.l.q requiratur quod sit aperte forma alias sequitur absolutio.
28 Quatuor regule vigore q̃rũ de iure cõi pcedit p inq̃sitionẽ.
29 Jn crimine lese maiestatis de iure cõmuni pceditur per inq̃sitionẽ etiam fama non precedente.¶ est speciale.
30 Solẽnia inq̃sitioni si nõ pcedãt.vz tñ inq̃sitio si nõ opponat.
31 Inq̃sitio sub eadẽ forma fit qua fit accusatio rõne loci ¶ tpis.
32 Accusatio debet in scriptis porrigi ¶ in actis redigi.
33 Dies in inquisitione si non appareat processus non vitiatur.

Dreprimẽdũ. Primo ponit cãm.l. cõdẽe. Scõo statutũ gñale in ordine pcedẽdi in crimine lese maiestatis.Tertio statutũ spãle in modo pcedẽdi ꝫ mutuaces.Quarto ponit clausulam derogatoriã.Quinto declarat ad quos casus extendatur.Sexto a quo tẽpore sumat vigorem.

Multorum. Sz cũ multis grassantib⁹ iudicia
a sint penas augere.a vt.ff.de pe.l.aut facta.§.fi.¶ no.ff.de infamib⁹.l.qd ergo.§.pena grauior.ideo b casu b.l.necessaria nõ videt.Sol.antiqua iura dabãt arbitriũ iudici imponẽdo penã maloꝝ maleficio liquidato.hic de nouo statuit circa modũ
1 liquidandi dans potestatem:nec est.s.multitudo delinquentium causa finalis legis condende.vt.j.dicam.
b **Ruptis.** b Determinat vbũ conanr q̃ est.j.nec re
soluit in cõditione:qr determinat vbũ presenti vel preteriti tẽporis secus si esset verbuz futuri tẽporis. vel respiceret futurũ tempus.vt.l.a testatore.ff.de condi.¶ demon.¶ de vsu.l.cuictis q̃ tractant.ff.de condi.¶ demon.l.j.
2 c **Totiꝰ fidelitatis.** Quedã † est fidelitas c
q̃ debeꝫ proximo.s.non offendere cũ nec ei insidiari.ff.de insti.¶ iu.l.vt vim.nõ aũt teneꝫ eũ defendere vt no ff.de reg.iu.l.culpa caret.Alia est fidelitas que debeꝫ pr̃i quẽ qs ẽt teneꝫ defendere vbo et ope.¶ dz
3 pr̃i indicare† q̃ cognoscat Ꝫ eũ.ff.ad.l.põp de pari.l.j.¶ fi.et.l. seq.dz ẽt renerẽtiã.vt ĩ ti.õ obseq̃ijs.Nõ aũt reperio q̃ qs teneaꝫ patrẽ defẽdere fctõ.s.opponẽdo se vel sibi mõ.Tertio est
4 fidelitas maioꝝ q̃ † qs teneꝫ dño suo cui nõ solũ teneꝫ nõ offẽdere sz indicare vbo et defendere facto.vt.g.col.de fo. fideli.c. j.de no.fi.fo.c.j.ita dz qsqs pncipẽ nõ offendere.¶ si scinerit indicare q̃ patet q̃ cõseq̃ tantũ tenẽtur.vt.C.ad.l.iul.ma.l.quisquis in fi.teneꝫ etiã defendere eũ.ff.de re mili.l.omne delictũ. §.fi.vere ergo boc dz totius.q̃ tota fidelitas debeꝫ pncipi est
5 eñ † deus in terris.C.de sac.san.ec.l.iubemus.nullã nauẽ.et ibi no.¶ de eo scriptum est diliges dominum deum tuũ ex toto corde tuo.¶ ex tota mente tua.¶ ex oĩbus viribus tuis.

Debite. Jure diuino ¶ humano.vt.j.dicetur.

Habenis. Sicut eñ p habenas equus recte ducit
ita p fidelitatẽ hõ ducit subditus dño.
6 que fidelitas † b3 duas habenas.s.in faciẽdo q̃ fieri debent:¶ non faciẽdo q̃ fieri nõ debẽt.vt modo dixi.q̃ duo ꝓcepta sunt due habene p quas hõ subdit⁹ ita ducitur sicut equus et alia animalia ducunt per habenas. Et ita p ista duo ꝓcepta hõ ducitur ¶ pacificus fit sicut equus p habenas quas timet.Et fuerũt hic duo ꝓcepta facta primis ouobus parẽtibus super quibus pendent.ll.¶ pphete.Et sup quib⁹ totuz vtriusq̃ iur. corpus fundatũ ẽ.vt no.ff.õ iusti.¶ iur.l.j.¶ iõ dicit babenis.

Jncuius Tranquillitate.Hoc p3.nã cũ iperiũ fuit in statu ¶ in trãquillitate totius mundus fuit in pace ¶ trãquillitate.vt tempore Octouiani augu
7 sti.¶ cum † iperiũ fuit prostratũ insurrexerunt dire tyranni des.¶ hec fuit huius opusculi causa finalis.

Totius orbis. Lõra q maioꝝ ps mũdi nõ
obedit ꝓncipi.Sol.illõ de fa
8 cto † sz de iure sec⁹.sic habem⁹ de daniele.ij.¶.vbi õ nabucho donosor rege q tũc erat vlis ꝑator sic ait.Tu rex regum es.et de⁹ celi regnũ fortitudinẽ gloriã ¶ ipiũ dedit tibi.¶ oĩa in qb⁹ habitarẽt filij hoĩm ¶ bestie agri volucres q̃z celi dedit in manu tua ¶ sub ditiõe tua vniuersa ꝓstituit q̃ itelligẽdũ est de iure:q̃ de fcõ nõ obediuerũt sibi oĩa vt legit ĩ chronicis.vt i.d.c. ij.per gl.Itẽ ꝫ qr in terris ecclie nulla b3 iurisditionẽ.vt in.c. pastoralis.ex de re iud.in cle.So.ecclesia b3 ex donatiõe pncipis etiã ei⁹ q̃ hãc.l.q̃didit.vt in.c.j.ex de iureiur.in cle.vñ ipse pncepꝫ bñe vr̃.vt.l.j.§.oĩa eñ.C.de vete.iur.enu.vel l3 alicui⁹ particule dñiũ nõ sit suũ tñ verũ est q̃ h õz sicut õz dñs gregis etiã si vnũ pecus nõ sit suũ.vt.ff.de reivẽ.l.ij.¶.iij.¶ per boc pz
9 q Jmpator⁹ recte õz dñs mũdi.s.vltis l3 singulares sint oĩa pdiozũ suozũ vñ a possessozis tpe posset vindicare mũdũvt.l. bñ a ꝑsone.C.de q̃dri.pscript.¶.ff.ad.l.rho.de ia.l.depcatio. nec est op⁹ q dicimus q oĩa sint sua q̃ ad ꝓtectionẽ ¶c.Ut no. a in cõsti.ff.in pn.qr imo oĩa sunt ipsius si vniuersal⁹ q̃sideret. Vel tertio inherẽdo opinioni sctẽ matris ecclesie.Primo fuit imperiũ babylonis.Scõo fuit iperiũ psarũ ¶ medoꝝ.Tertio fuit iperiũ grecoꝝ.Quarto fuit iperiũ romanoꝝ.Ultimo ad
9 neniẽte† ꝓpo istud romanũ iperiũ incipit esse ꝓpi iperiũ.et iõ apõ ꝓpi vicariũ ẽ vteroꝝ gladi⁹.s.ꝑpãe ¶ palis.ꝓpis eñ est lapis abscissus sine manib⁹ cui⁹ regnũ nõ dissipabit.de q̃ ꝑphe b
tauit Daniel in.d.c.ij.vbi õ oĩa iperia deseruiũtur expresse dicit ergo q̃ añ ꝓpm iperiũ romanũ depẽdebat ab eo solo.¶ iperatoꝝ recte dicebaꝫ.q oĩs mũdi esset.¶ q oĩa sua sint.post ꝓpm õ iperiũ est apud ꝓm ¶ ei⁹ vicariũ.¶ trãsferr ꝑ papã in pnci
10 pẽ seculare.vt ex õ elec.c.venerabilẽ.Vñ si dicim⁹ † oĩa sunt i perij romani.qr tũc ẽ ꝓpi.vel ex est si referam⁹ ad pson̄ ꝓpi.Si õ referam⁹ ad pson̄ iperatoris secularis nõ ꝓprie õz q oĩa sint sua vel sub sua iurisditiõe:qr nõ sunt terre ecclie.illas eñ c
sibi reseruat papa in quo pncipaꝫ est iperiũ.in bac q̃ cõstõne si se retulit ad iperiũ vl si se retulit ad pson̄ sua locut⁹ ẽ sale nõ eñ dicit q̃ toti⁹ orbis iurisditio sit sua.l3 q̃ toti⁹ orbis re d
gularitas ¶ eo regescat.nã ¶ terras ecclie ipse b3 certo mõ regulare.l.defendẽdo eas.Et seruãdo ĩ devotiõe ecclie vt iurauit in.d.c.j.ex õ iureiu.in cle.¶ b ꝓ nũc trãsitorie dico.qñ op⁹ p se regreret q̃ dico q̃re sic credo tenere ecclesiã sic credo ipatorẽ sentire.¶ si male b vl aliõ itelligerẽ fuz parat⁹ me corrigere.

Hostili animo. Jdest aio nõl debẽtis subie e
ctiõis et reuerẽtie ꝑm bug.

Subiecta. Ad romanos.xiij.c.sed ibi nõ dicit romanorũ pncipi sz potestatibus sublimioribꝰ.Sed de isto intelligendũ est sub quo gps voluit nasci
11 ¶ crucifigi † boc imperiũ ecclesia approbat ꝛc.

Facinoribus. Jdest cõspirationibus in mala
parte.vt no.ff.de pu.l.quo te.et facit.C.ad.l.iul.maie.l.quisquis.in pnn.

Rebellionibus. Quid si dicetur infra p
ꝓme ꝛc.

Me ex eorũ. Ablatia.Nucusq̃ posuit cãm ipulsi
nã.¶.vnã cãz finalẽ seu rõnẽ.l.qdẽde
nunc ponit aliã b mõ. Prio narrat quõ tpe facte.l. multi
12 cognabanꝫ Ꝫ iperatoreꝫ ¶ b fuit cã ipulsiua.l.nõ finalis.ꝓpz qz cũ.l.ista fit vlis ¶ ꝓpetua cũ ¶ futura facta respicit illa fctã pñtia vel ꝑterita nõ fũt ei⁹ cã finalis tẽdit eñ ad aliud finẽ sic ff.de de postul.la.i.§.fegũ.et in auc.de nõ ali.in pn.¶ i oib⁹.ll. relatis ad singlas psonas q̃ tñ vlr itelligunt vt ipma ꝓtõne C.in fi.¶.ff.de leg.l.vna nõ in singulas.¶ ideo fi ista cã cessaret qr nõ eẽnt multi Ꝫ pauci sic de cliquẽtes nõ cessarẽt leges.vt.d. §.fegũ.p3 ex hac.l.q̃ logr etiã qñ Ꝫ vnũ pcedit ¶ quocũq̃ casu
13 sup crie lese maiestatis.Et sic si i aliq̃ ſ.l.vlr vl cõi vel municipali ponereꝫ aliq̃ cã ipulsiua c nõ posset opponi q̃ illa cã fi sit e
ẏa qr fi nocet.vt.C.õ fal.cã adie.le.l.j.¶ õ cõ.¶ õ.l.cũ tale.§.falsam.¶ p3 ex pdictis.sec⁹ si pnceps aliqs pticulr rescriberet qr tũc factũ vnicũ sup quo scribiꝫ posset esse cã finalis rescripti: vt.C.si Ꝫ ius vl vti.pub.l.pscriptione.¶ de diuer.rescri.p totũ. Itẽ si ciuitas vel ordo decurioꝝ aliqd speciaꝫ ordinaret sup quodã facto nõ vero.esset eñ decretũ ambitiosuz.vt.ff.de decre.ab oz.fac.l.ambitiosa. Posuit eñ vnã causam finalẽ impe
rator seu rõnẽ legis cõdẽde.dñi dicit ad reprimendũ multoꝝ

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Augere.dic q ex cã iudex põt augere ¶ minuere pnã statuti etiã si iurauit ꝑuare statuta ſm ro.consi.cclxxix.

Ruptis.ablatini absoluti.plati a potestatez habẽte disponẽdi dispositionẽ inducũt. ita ro.ꝟsil.xxxij.¶ qñ faciant ꝺitiones cal.ꝟsi.j.õ v.signi.

Fidelitas.vide pe.de anch.consil. cclxxviij.

Jmperator.q̃liter imperator sit dñs totius mũdi. ¶ q sit scõs sol.vide Bald.consi.cc lxxviij.

Jmpulsiua.ad de qõ etiam donatione apponit cã illa causa õz ipulsiua ¶ ei⁹ falsitas nõ vitiat ita idem bar.in.l.ij.§.fin.ff. de do.¶ refert coz neus in cõsil.clxij. col.ij.ver.in donatiõe in.ij.volu. Et que dicaꝫ cã finalis ¶ q ipulsiua vi de per bal.i colũ. vij.ff.solut.mat.et refert idem.coz.in consil.xxxv.col.ij. ver.et circa boc.i. vol.¶ cã finalis õz q coheret ipi dispositiõi.vtp eũdẽ bar.in.l.j.C.õ fal. cau.adie.leg.¶ late ponit do.Bar. ꝟsi.ꝟsil.clxx.colũ. vi.v.cõfirmaꝫ etiã ¶ vide eundẽ ꝟsi. in cõsi.cclxxiij. co. fi.in.ij.parte.in v. pterea.vbi q̃ causa finalis õz q̃ exprimit in pemio.

facinora. Ista em̃ nota vniuersalis pñtia ꝛ futura respicit. ꝛ est
a finis ad quē tēdit impator. ꝛ hoc apparet ex natura gerūdij a
q̃ est. vt cū ponit in accusatiuo significat cām finalē. ff. ō dolo.
l. j. §. j. in diffinitiōe doli. ꝛ de tutel. l. j. in diffinitione tutele. ff.
ad exhib. l. iij. §. j. l3 q̃cūq; significat modū. l. quib̃ diēb̃. §. j.
als fi. de cō. ꝛ demō. l3 certe ille modus nō est cā finalis ibi. sed
14 modus ¶ appellat q̃ cōtinet onus explicādum ab eo ad quē
referēt. vt ibi dixi. idē si ponat in casu genitiuo. cū hac dictio-
a ¶ Gerundij. vide alex. 2si. xxvij. j. li. vnū verbū p̃ Ro. consi. cccclxxiij. 15
ne cā. vel cū hac dictiōe aio. vt. ff. ad. l. cor. de fica. l. j. in pn. ꝛ in
§. j. ꝛ. j. ꝛ. C. eo. l. is q cū telo. ¶ Nunc aūt imperator ponit onas
als causas finales. l. ne pcessus vel snia retardet. Itē ne talia
b ¶ Occurrāt. vide bar. 2si. cxcij. inci. cōe lucignani. et ro. 2si. ciij. et. cccl xix. ang. 2si. lxiij. Fel. i. d. c. ij. d. Ja. post bar. in. l. j. ff. ō iusti. ꝛ in.
maleficia remaneāt impunita. l3 cū ¶ in. l. sint plures cause fi-
nales. an requirāt q̃ oēs occurrāt b gl. ex de rescrip. c. ij. dicit
aut ālibet cā per se est sufficiēs ad pducēdū effectū. ꝛ sufficeret
vna. ꝛ tūc cōiuncta ponit. p diuīcta. vt. l. sepe. ff. de vb. sig. ali-
q̃ requirit cōcursus oīm. verū est q̃ in. l. ponunt plures cau
se hoc est plura facta ex quib̃ d3 sequi iuris effect. Tūc enim
de facili cognoscit an quodlibet factū de per se sit sufficiēs ad
pductionē effectus iuris. cui ius cerū sit. vt. l. ij. ff. de iur. ꝛ fac.
igno sed q̃cūq; in. l. ponunt plures cause ꝛ plures finales essē
ctus qui ex gl. sequi sperātur. tunc an oēs requirant est dubiū.
sed dic q̃ q̃n illi effectus sunt separati ꝛ distincti sufficit alterū
ex illis causis adesse. vt insti. ō nup. §. affinitatis. ꝛ no. ff. ō bis
g no. infra. l. liberozū. §. j. ꝛ de pñi. cre. l. si ventri. §. fi in bonis.
l3 ille plures cause ꝛ plures effectus tendunt ad idē. tunc si in
vna cā ponit vt rōzin alia vt ratio rōnis. vel vna ponit tanq̃
maior. ppositio. altera vt minor ad. pbandū idē. tūc vtraq; re
quirit. ff. sol. ma. l. j. ꝛ de pe. here. l. l3 si lege. §. ite si rē. ꝛ hoc ap
paret h̃. nā prima rō seu cā finalis est maior. ppositio alie due
ālibet p se facit minorē h̃ mō dicit imperator. Nos intēdimus
ad reprimēdū multozū facinora ꝛc. Sz3 ista reprimātur si nie
c ¶ Iuriū. in cle. q̃ō etiā electi ī discordia d possunt administrare.
d ¶ Discordia. vi-de old. 2si. cxvij.
e ¶ Ad euadēdū. intellige scīēter p ea que voluit Ro. consi. cccclxxiij.
f ¶ Processus. pōt tamen cogi index vt summarie pce dat nisi de volūta te partiū ordiarie inceperit vt voluit ro. cōsi. cxxiij.
g ¶ Accusatozio. Adde q l3 hic ter 16
minus accusatio possit sumi duo-
bus modis. § pro ipso iure ꝛ p libel 17
lo accusatozio tū
si. pbet cōmunis
vsus loquēdi iter
pretat accusatiō-
nē pro charta in q̃
cōtinet ipz ius ac
cusandi talis car-
tha cōtinēs plura
crimina dicet vna
accusatio etiaz in 18
statuto notabile ē
dictū bar. i. l. libel
lozū. sed siz aliud.
ff. de accu. et ita p
notabili alle. Frā.
de are. ī 2si. lxxix.
col. ij. vsic. verūtñ
bis. Et adde q l3
accusatio fuerit in
epta tū apta pote
rit infra tps a lege 19
pmissum pozrigi
ita spec. in ti. de li-
bel. 2cep. §. sequit
videre versi. qd si
in criminali cā.
b ¶ Absolutio. q 20
ex accusatiōe ine-
pta debeat seq ab
solutio. tenuit ro.
consi. clxvi.
i ¶ Casibus. adde cal. cōsi. j. de accu. ꝛ inqui.

Imperatores.

Post coronationem ꝛc.

Reges.

Ante coronationē vt ex̃ de elec. c. venerabilē
21 ꝛ not. ¶ diligēter q̃ ante coronationē bñ gene-
ralis dñs. si em̃ esset p̃uata psona ℨ eū facietes nō inciderēt in
c l. iul. mate. vt h̃ p3 ꝛ sic pōt administrare ꝛ dare priuilegia c vt
ex̃ de vb. sig. c. sup quibusdā ī cle. de iure. iu. c. j. ꝛ ibi gl. ꝛ sic cest
sat disputatio Ja. de are. q̃ ponit Ly. in. l. bene a zenone. C. de
q̃dri. pscrip. pōt etiā facere cōdēnatiōes vt pt3 ex lr̃is dñi Ca-
roli ipatoris cōcessis cōi peruſij cū ego tūc apud ip̃z legatiōe
fungerer vbi inter cetera sic ait oēs et singulas snias pcessus
ꝛ cōdēnatiōes multas ꝛ forbānitiōes p quoscūq; diuos roma
nozū imperatores ꝛ reges pdecessores nr̃os ℨ nos et singlas
cinitates ꝛ cōis puſij psonas latas seu pmulgatas tollim⁹ et
relagam⁹ pōt et añ coronationē cōcessiōes aliozꝫ ipatoz tolle
re ꝛ reuocare q̃ p3 ex aliis lr̃is eiusdē ipatoris vbi iter cetera
cōcessit q̃dā ꝛ addit tādiu q̃ diu p successorē nostrū regē roma
noz seu ipatorē non fuerit reuocatū. q̃ lr̃e sunt puſij sub bulla
aurea. Et p̃dicta vā postq̃ psona est electa ī romanozū regē. ꝛ
d p sedē apostolicā fuit approbata. alr aūt vr̃ tenere gl. ī. d. c. j. ō
iureiu. in cle. q̃ō etiā electi ī discordia d possunt administrare.

Tangit.

22 ℨ si aliō q̃ ipm tāgat b autē cōtingit q̃cūq;
p modū añcedētis. vt mādatū cōsiliū psuasio. ō qb̃ plene dixi
ī. l. nō solū. §. fi mādato. ff. de iureiu. q̃cūq; p modū iberētis tpe
q̃ delingꝫ vt augilius ꝛ opē dare. de quo dixi ī. l. fur. §. ope. ff. de
fur. q̃cūq; p modū cōsequētis vt ī bis q̃ pñtāt cōsiliū ad euadē-
e dū c vt in. l. j. C. de rap. vir. ꝛ dixi ī. d. §. ope vel receptiōe. vt. C.
de bis q la. l. j. ff. ō excep. l. j. facit ad p̃dicta. ff. ad turpil. l. j. §.
si intercedit. ꝛ. C. ō ber. aur. credētes. q̃cūq; p modū alteri⁹ cōces
siōis vt si qs vellet vinere ad phibēdū testimoniū ℨ reū. de b
crīe facit aliqd q̃ tāgit b crimē. ꝛ hēbit locū h̃. l. ꝛ idē si faceret
vt reus captus euaderet vt. ff. ad. l. iul. mate. l. si cui. §. itē q cō
fessum facit ex̃ de offi. ꝛ po. iudi. deleg. c. j. ꝛ ibi per Jnno. ꝛ est
simile verū ex̃ de here. c. vt inquisitionis officium. lib. vj.

Asseratur.

ff. si qua. paupe. fe. ol. l. j. in pnci. ꝛ vi bo.
rap. l. ait p̃tor. in pn. alibi dicit gl. etiā si verū nō sit. vt. ff. ō do
na. l. j. ī glo. sup v. diderit. ꝛ istud plz ī bis q̃ respicit modū
pcedēdi. vt hic. si in bis q̃ respicit sniam ꝛ execu. vt. pbatur
ff. de p̃oc. l. que omnia. ver. plane. alie gl. procedunt ꝛc.

Possit.

23 Nō ergo imponit necessitas. ꝛ sic ¶ in causis
summarijs. l3 nō seruet ordo ꝛ pcedatur so
f lenniter nō vitiatur pcessus f vt ex̃ de vbo. sig. c. sepe. an clemē.

Per accusationem.

24 in ¶ h̃ spāle est q̃ō
ad accusandū admittūr infames: seruiꝛ viles: ꝛ mulieres. ff.
ad. l. iuliā maiest. l. famosi. ꝛ in. l. in questionib̃. ꝛ accusatio est
25 nomē ¶ iuris. sicut em̃ actio est ius pſequēdi in iudicio q̃ō si-
bi debet. insti. de actio. in pnc. sic ꝛ accusatio est ius pſequendi
vindictā publicā. vt insti. ta. de pu. in. in pn. ꝛ ius ex quo sumi-
tur vindicta est duplex. ſ. accusatio. ꝛ officiū iudicis. hoc autē
officiū exercetur q̃cūq; per inquisitionē ad alterius denuntia-
tionez. nā sup denūtiatione inquirit. vt. ff. de custo. re. l. diuus.
26 ꝛ infra dicā. pōt etiā sumi ¶ accusatio p̃ libello accusatozio. s
g vt. ff. de accu. l. si cui in pn. ꝛ ad turpil. l. i. §. accusationē. ꝛ etiā
qui accusare nō possunt accusationē. ꝛ isto mō sumit hic. Sed
27 quero ¶ qd si accusatio est inepte formata an valeat beneficio
huius l. ī hoc crimine. q̃ō vr̃. q̃ cū nō sit necessaria figura in-
dicij. ℨ nec libellus q est de ordine ꝛ figura. ꝛ Bvr̃ expōit ex̃ de
vbo. sig. c. sepe. in cle. in 2ciū facit. q̃ hoc pmittit pceti altero
de trib̃ modis. ſ. p accusationē denūtiationē ꝛ ingnitionē. ꝛ fu
per quolibet istozū permittit pceti summarie. ꝛ de plano sine
strepitu ꝛ figura iudicij. vbi ergo p accusationē pceditur. op3
accusationē esse factā rite. vt. l. nō putavit. §. nō q̃is. ff. de cō
trata. als si nō est rite facta nō est accusatio. nec p eā delictum
in iudiciū deducit. vt. ff. de adul. l. accusaturus. ꝛ ad turpil. §.
accusatio. vbi nulla erit ꝛc. licet ille. §. faci. at ℨ. q̃ est necessaria
absolutio. vt ibi. ꝛ de accusa. l. libellozū. §. q̃ si libelli. ergo vr̃
accusatio aliq̃. So l3 accusatio sit nulla tū qualis q̃lis est sal-
b tē de facto. ſō necessaria absolutio. b vt ibi p3. ſ3 hoc requirit
q̃ accusatio sit recte facta in forma sui. vt super ea possit pce-
di scōm formā huius. l. facit q̃ nō. ff. de fur. l. si quis. §. j.

Inquisitionē.

Hoc est ius nouū ¶ az de iure
i nisi in certis casib̃ ꝛ notatis ī l. ij. §. fi publico. ff. de adul. ꝛ ibi
28 dixi ¶ quatuor sunt regule in quib̃ pōt pcedi. Prima p offi-
cialem denūtiantē. l. diuus. de custo. re. ꝛ. C. ō accu. l. ea quidē.
ꝛ de decu. l. j. li. xij. Scōa regula est propter incidentē recogni
tionē iuris. nam vbicūq; index recognoscendo de alio princi-
paliter

palr reperit delictū incidēter esse cōmissum. pōt de illo cogno
scere. vt hic est casus. ꝛ. §. fi publice. ꝛ. C. si aduer. libe. l. pe. ꝛ de
cō. ob tur. cau. l. enitādi. ꝛ de calū. l. pe. Tertia regula est. ppter
pcedentē generalē inqſitionē. nā vbicūq; iudex ingrēdo gene
raſr de malefactoribꝫ reperit aliqd deliqsse. pōt ad inqſitio
nē speciālē descēdere. vt. l. cōgruit. de of. presi. ꝛ ad. l. iul. pecu. l.
iiij. ꝛ in aut. de col. §. iubemus. Quarta regula est ppter ma
gnā offensionē. vbicūq; em̃ crimen cōmittit cōrā iudice. iudex
pōt sup illo p inqſitionē procedere. vt. C. de calū. l. j. ꝛ de testi. l.
nullū. ꝛ de pba. l. pe. ꝛ idē eadē rōne in oibus delictis q̃ cōmit
terētur cōrā iudice. als nō pōt. pceti p inqſitionē de iure cōi. l.
29 rescripto. §. si qs accusatozē. de mu. ꝛ bo. ℨ speciale est hic vbi
nulla ex p̃dictis regulis. pcederet: ℨ posset. pceti p inquisitio
nē. p ecedēte fama. vt ex̃ de accu. c. qualr ꝛ q̃n. ꝛ de simo. c. l3 de
li. ℨ tūc h̃ est spāle. q. pceti possit etiā fama nō pcedēte. vt hic
p3. q̃ sufficit quocūq; mō dicaſ ꝛ pbatur. j. pqme. vbi publi-
30 ce vel occulte. ℨ cū ¶ in accusatione regrātur solēnia actionis
vt. s. dixi q̃re nō regrītur solēnia inqnitiōis. Nā. solēnia accu
sationis intelligo circa formā ipsius. vt dixi. q̃ aūt in inqſitio
ne p̃cedat aliqō p̃dictozū. nō est de forma inqſitionis. ℨ est ali
q̃ antecedēs ꝛ. pcessus vez si nō opponaſ. vt ex̃ de accu. c. j. li.
vj. sicut testm̃ tz fm̃ sui formā. l3 testator dicaſ filiussa. vl fnus
vel qd site. vt. C. de edi. di. adri. tol. l. ij. secus si in ipso deficeret
31 heredis inſtō. ℨ an forma ¶ inqſitiōis sit sicut forma accusatio
nis. gl. insti. de pub. iudi. in pn. dicit q̃ nō. Jnn. idē ex̃ de pur.
ca. c. fi. Jac. de bu. insti. de act. §. fi. in pn. dicit q̃ eadē forma et
eadē solēnitas regrit p terō in inscriptione ad penā talionis
q̃ cum locū accusatoris subeat iudex. ꝛ inqſitio loco accusati
eiusdē ō3 eē nature. vt. l. j. §. ℨ actio. ff. si qs tes. li. iul. esse fue.
hoc placet q̃tū ad ℨ vt inseraſ locus ꝛ tēpus eodē mō. q̃ non
d3 in tanto crimine vagari. vt. ff. de iniu. l. p̃tor. edixit. in princ.
ꝛ de dolo. l. idē exigit tacit q̃ idē si delictū apponit per modū
exceptionis. l. ij. §. j. ff. de doli excep. ꝛ ex̃ de excep. c. vt circa. li.
vj. dixi plene. ff. de excu. l. j. nec ob. ex̃ de pur. ca. c. fi. ꝛ q̃ ibi no.
per Jnno. q̃ ibi fit inqſitio ℨ certā psonā tantū generaliter
32 quo ad delicta. secus si fieret de spāli delicto. Itē accusatio t3
in scriptis offerri. vt. l. libelloz. de acc. ꝛ. C. de lit. cōtest. aut. of-
ferāſ: sed cū inqſitio nō offeraſ iudici. sed ipse inqrat nō est ne
cesse q̃ ptius formetur in scriptis ꝛ postea redigaſ in actis ex
quo sequit q̃ si in. pcessu nō apparet q̃si fuerit exhibita accu
satio nō valet cū sit de substātialibus. vt. d. l. libelloz. ꝛ not. C.
33 de accu. ī causis. sed si nō apparet ¶ oties inqſitionis forte nō
vitiatur. pcessus. q̃ dies quo quis citaſ sup inquisitione. vel
die quo rndit illi poterit dici dies formate inquisitionis. cū in
deg; semp inquirat sed non poterit dici dies alis iudex exhibite
accusationis cū hic nō pertineat ad iudicē. multa alia dixi cir
ca materiā inquisitionis. in. ℨ. si de publi.
1 ☞ ¶ In crimine lese maiestatis per denūtiationem factam a
quocūq; potest procedi ꝛ est ius nouum.
¶ Denuntiator de quo hic habet vim cuiusdam mandatoris. et
desistendo incidit in turpil.
2 Judice inquirēte ex officio vel p denuntiationē in hoc crimi
ne si superueniat accusator non recedit ab inquisitione.
3 Statutum inducens q̃ generaliter iudex possit inquirere. quid
operetur remissiue.
4 Judex ad priuatam inquisitionē procedit circa eos qui agere
nō possunt de iure. in querela patris de filio. domini de liber
to. humilis de potente.
5 Denūtiatio euāgelica ō3 p̃uata ꝛ h3 locū in foro ecclesiastico.
6 Forma denuntiationis euangelice.
7 In denuntiatione euangelica libellus non rigitur. lis contesta
tur. ꝛ sententia in scriptis fertur.
8 Exceptio criminis q̃ non admittitur contra denuntiantem.
nec infamie. sed excōmunicationis sic.
9 Que exceptiōes possunt opponi cōtra denūtiationē. ꝛ nu. 12.
¶ Denūtiatio euāgelica p̃o quib̃ causis fieri possit. ꝛ quō p̃o
obligatione naturali.
10 Retinens falcidiā ꝛ trebellianicā an peccet mortaliter ꝛ con
tra retinentem intentetur denuntiatio euangelica.
11 Denuntiatio euāgelica q̃ detur p̃o obligatione prescripta.
12 Denuntiatio hoc q̃ non detur contra filium famil. tutū exce
ptione macedoniani.
13 Mulier tuta velleiano non conuenitur hac denuntiatione.
Nec pupillus.
14 Itē nō daſ vbi ℨ obligationē ciuilem vel naturalē daſ restō.
15 Denūtiatio hec nō datur cōtra tutū exceptiōe rei iudicate.
Exceptio rei iudicata est ad conseruandū iuris rigorem
magis q̃ ex equitate.
16 Item non datur contra tutum exceptione iurisiurandi.
17 Probanda in hac denuntiatione.
18 Assertioni denuntiati asserentis se non tenere contra cōscie-
tia quomodo ꝛ q̃n credatur si allegat aliquam causam.
19 Heres ī eo q̃ō defuncti retinebat ℨ cōscietia qualiter peccat.
20 Sententia in hac denuntiatione qualiter feratur.

Denuntiationem.

De iure antiquo nō
admittit denuntia
tio nisi p officialē. vt. l. diuus. de cust. re. ꝛ. C. de accu. l. ea q̃dē.
ff. de of. pre. vt. l. j. §. sane. alias senat. de iure aūt cano. admit
titur denūtiatio p̃cedēte caritatiua monitiōe. vt ex̃ de iudi. c.
1 nouit. ꝛ ex̃ de simo. c. l3 beli. hec ergo ¶ l. introducit nouū in
hoc crimine. q̃ p denūtiationē factā a quocūq; posset. pceti.
Itē scias q̃ de materia ista plene dixi ī. d. l. diuus. de isto de
nūtiatore p̃uato ꝛ dico q̃ h3 vim cuiusdā mādatoris seu isti
gatoris. ſō desistēdo incidit in turpil. vt. ff. ad turpil. l. j. §. ici-
dit. ꝛ. l. ab accusatore. §. denūtiationes. eo. ti. ꝛ si desistat denū
tiator impune iudex ex illa causa dimittit. pcessum sicut de-
lator. mādatore subtractō. vt. ff. de iure fisci. l. res q̃. §. si. q̃ō est
verū si in. pcedēdo fuit noiatus denūtiator. alias sec de iure
fisci. l. de eo. ergo hic pōt. pceti ad denūtiationē alterius de-
nūtiante nō noiato. vt. d. l. de eo. q̃ ex mero officio iudicis. p
2 cedit. Itē ¶ cū in casu illius legis isti tres modi. pcedēti sunt
eque augilia ordinaria. puto q̃ si pcedēte inqſitiōe ex officio
vel p denūtiatione ſupueniat accusator nō o3 recedi ab inqſi
tione. cū cesset rō quā ponit Ly. in regula actus legitimi. de
3 re. iu. li. vj. ꝛ qd fit ex̃ forma statuti iducere q̃ index gñaliter
possit ingrere de crimine. de hoc dixi in. l. si maritus. §. fin. ff.
de adul. ꝛ h̃ de denūtiatiōe q̃ fit ad vindictā publicam. ¶ Ad
4 p̃uatā vō ¶ q̃cūq; denūtiationē index pcedit vt in bis q̃ agere
nō possint de iure. vt. ca ſerui a. ō3 is q̃ imprimunt. ff. de bis q̃
sunt sui vel alie. in. l. ij. de of. pre. vt. l. ij. als. j. §. quid antē. Itē
a ad denūtiationē patris vel parentis cōquerētis de filio vel
de liberto. vt. d. l. j. §. cū patronus. ꝛ de offi. pcō. l. nequicq̃. §.
de plano. Jte q̃ hoes humiles oppumunt a potentib̃ vel
eis aliqd auferr vel ab eis pmissio vel cautio exigit. vt. ff. de
offi. pre. l. illicitas. in pn. ꝛ quasi p totā. l. ꝛ boc sentit Spe. ī ti. a ¶ Denūtiationē. vide quid sit denū tiatio. Jo. and. in addi. ad spe. eo. ti. ꝛ ibi an ſtāte statu to q̃ accusati malefici. debeak certū quid an debeat denuntianti.
de denūtiatiōe. §. q̃s denūtiare possit ver. p̃uata vero iudi
cialis. ꝛ Joā. an. in. c. nouit. ex̃ de iudi. vbi dictas. ll. sic intelli
gūt q̃ est. no. q̃ ad boni iudicis officiū ptinet facta ei quere
la de p̃dictis ex officio eius. pcedere cū tales per seipsos iu
rare nō pñt vel nō audent q̃ placeat interpretatio adīuncta
5 est q̃ reipub. vtilitatē continet. ¶ Et ꝛ alia ¶ denūtiatio p̃uata b que locū h3 solū de foro eccleſiastico inducta per. l. cuā
gelicā. vt. d. c. nouit. de iudi. q̃ quotidiana est per eā multa que
b sunt iuris ciuilis remedio destituta reperiri possunt ideo ea3 b
pleq̃or declarando quedā ab autoribus iuris canonici nō ta
cta. in hac em̃ requirit q̃ primo moneat aduersariū suū q̃ pec
cat in eū. inter seipsum solum dicēdo q̃ cū in eo peccet retinen
do rē ad eū pertinētē vel nō soluēdo ei tantā quātitatē sibi de-
bitā q̃ exeat de pacto q̃ si nō facit iterum dicat eidē adhibito
vno teste vel duobus q̃ si nō faciat tūc dicat ecclesie: ꝛ sic ad fo
rū eccleſiasticū recurrat petēs q̃ cū talis in eū peccet ꝛ de tali
6 causa requisitus ꝛ monitus fuit prima ¶ monitione ꝛ sc̃da. fm
doctrinā ꝛ regulam euangelicā ꝛ emendare neglexerit ꝛ exire
de peccato in periculū anime sue. ꝛ etiā cōtra conscientiā suaz
imploret eius officiū. vt eū ad penitentiā cogat. vt in. d. c. no-
uit. sup hac ¶ nuntiatione offerr libellus lis cōtestat ꝛ snia in
scriptis fertur fm̃ ¶ Post. ꝛ Jo. an. in. d. c. nouit. licet in. d. decre
tali dicatur q̃ pcedatur de plano q̃ō quid importet. ſ. dicam.
7 Et cōtra personas sic ¶ denūtiātes nō pōt opponi q̃ sint infa
mes si tū sint corrupti de crimine. pōt fm̃ Jnn. ꝛ omnes. Po-
test aūt opponi q̃ est criminosus seu in peccato mortali. c qua
liter ex̃ mouetur bono zelo ad correctionē alterius qui nō est c
correctus fm̃ Ber. ꝛ Jnno. sed Joā. an. dicit q̃ō in hoc genere
denūtiationis vbi p̃sequitur quis p̃priū interesse admittit
8 etiā criminosus: nec alias nisi ei obstet excōmunicatio vel ex
poliatio. vel depredatio. vt in. c. cuz dilectus. ꝛ. c. fina. extra de
ordi. cogni. vel alia p̃iudicialis exceptio q̃ dic vt in. c. nouit.
9 super vlti. glo. per ex ¶ cōtra ipsam denuntiationē opponitur
q̃ potest etiā haberi super eo regressus ad iudicē seculārē. nā
nō debet iudex ecclesiasticus eam indistincte admittere: quia
non in defectū iustitie vel si crimē de sui natura sit ecclesiasticū
vel ratione pacis vel iuramenti. vel quando crimen est noto-
riū vel quādo non auditur in iudicio seculari vel quia est obli
gatio naturalis tantū vel quādo hāc ꝓponit miserabilis per
sona ꝛ depressa. vt in. d. c. nouit. de iud. ꝛ de pac. c. ſliter. lxxvij.
di. per totum. ꝛ de foro cōpe. c. licet. vide de hoc no. per Bart.
in. c. ex tenore. per totū als si indefinite admittitur periret tē
poralis gladij iurisditio et ois causa per hanc viā deferretur
ad ecclesiam. ita dicit Ber. de reli. do. c. religionum. ꝛ ita tenet
Jo. an. in. d. c. nouit. ꝛ hoc quod dixi de obligatione naturali.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

10 tenuit Jnno.in.d.c.nouit.sed cū illud † qđ deducit ꝑ falcidia vel trebel-
lianica sit naturale debitū. vt no.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cū quis.ꝛ.ff.de cō-
di.ꝛ demō.l.j.ꝛ b reg.iu.l.cuius per errorē.ergo ille q retinet peccat mor
talr.ꝛ cōtra eū posset ꝑcedi ꝑ formā hui⁹ denūtiatiōis.sed hoc vꝫ cōtra
c.Ray.ꝛ.c.Raynaldus eꝫ de test.vbi papa ꝑnūtiauit bas ḡtas posse re
tineri.ſ3 dico q ea q̄ sunt dicta de obligatione naturali intelligi de ea na
turali q̄ qs teneꝫ eoipso qđ qs locupletaꝫ cū aliena iactura.qz qđ alienū
est peruenit ad cū.l.nā hec natura de cōdi.inde.vel de cā naturali q̄ origi
nē hz exꝫ cōsensu vt exꝫ acto nudo vel iureiu.interposito ab alio q̄ a liber
to.vt.l.iniuriā.in ꝓin.de ope.libe.de fideiuſ.l.ſi quis ꝑ eo.in ꝓin.Jdem
puto de eo q̄ ꝑmittit ei q̄ stipulaꝫ alteri.vt.l.stipulatio ista.§.alteri.de v.
obli.ꝛ qđ ibi no.secus de cā naturali q̄ a cōsensu nō hz originē.vt in eo q
exꝫ maleficio obligaꝫ ad penā.vt.l.nō solū.§.j.ff.de iniu.in ꝓposito beres
ꝺr teneri naturalr.hoc est habito respectu ad ꝓncipia iurisgēciū.quo inre
dicte quarte deductio nō erat inuēta nō antē exꝫ cōsensu.qz testator nunq̄
cōsensit q̄ ipse obligaret:nec etiā heres adeūdo hereditatē.quia habuit
vel habuisse ꝑsumit animū q̄ noluit vti būficio.l.Jtē nil hz de alieno:qz
legatarij ꝛ fideicōmissarij certāt de lucro nō autē petit qđ suū est vel fuit.
Vel dic q̄ naturalis obło nō subest in eo qđ ꝑ falcidiā venit deducēdū
ſm Pe.vt refert Ly.in.d.l.cū quis.de iur.ꝛ fac.igno.qđ nō placet.vt ple
11 ne dixi in.l.j.ff.de cōdi.inde ſ3 Tqd de obłone q̄ tollit ꝑscriptione.rñ.tunc
actor audiret a iudice ecclīastico ꝙ modū hūc denūtiationis.qz ei denega
ret audiētia in foro seculari.ſ3 tu dices ꝑscriptione tollit naturalis ꝛ oīs
alius effectus.vt.l.ſi in ꝓnc.ꝛ ibi per Dy.ff.rē ra.ba.ꝛ ꝙ Ly.in.d.l.cū qs.
rñ.tollit oīs effect⁹ eius ciuilis.nō autē ꝑt tollere naturalē obligationē
quā retinēdo incidit in ꝑtiū mortale.ſ3 eo casu quo ꝑscriptio tolleret na
turalē scōm ea q̄ dixi in.d.l.ſi in ꝑn.rē ra.ba.tūc cessaret hec denūtiatio
12 qđ de † filiofa.tuto exceptione macedoniani.an ꝓssit cōueniri hac de-
nūtiatione cū naturaliter ꝛ ciuiliꝫ teneaꝫ.ſ3 obstet exceptio puto qđ nō.qz
hec exceptio delēdit exꝫ delicto creditoris circa illud cōmisso.vt.ff.ad ma
cedo.l.j.Ad ſi ꝑt opponi etiā denuntiāti vt.§.dictū est per Jo.an.dū dicit
vel alia ꝓiudicialis exceptio idez puto in qualibet alia exceptione ꝑpter
odiū vel delictū creditoris cōpetentē vt doli vel ſimilis.facit de cōdi.in-
de.l.qui exceptione.ſ3 si creditor nō deliquisset.tunc ei hac denuntiatione
13 subueniꝛ.vt.ff.ad mace.l.ſi qs patrē. ¶Quid de † muliere tuta velleiano.
dico eā nō ꝓsse cōueniri hac denūtiatione cū etiā solūs repetat ſm ca
nones exꝫ de solu.c.ſi.ꝛ ibi no.licet eñ teneatur naturalr tū dantur ei exce
ptio exgtate quadā naturali ꝑpter suā imbecillitatē ꝛ fragilitatez.vñ illa
naturalis non hz efficaciā suā. Jdē puto in pupillo eo ꝙ obligaꝫ natura
liter tñ vt nō ꝓssit cōueniri per viā huius denūtiationis cū illa natura
lis nō sit efficax qđ patet quoties exꝫ illa liberetur etiā si soluisset restitue-
retur legis edicto de minorib⁹ naturali exgtate inducto.vt.C.si aduer.sol-
14 l.ſi.ff.de cōdi.inde.l.interdū.ꝛ de in integ.rest.l.i.ꝛ idē † dico in quocūq;
casu si aduersus ciuilē vel naturalē obligationē dareꝫ ei restitutio.obli-
gatio eñ naturalis elidit̄ per exceptionē descendentē exꝫ illa exgtate natu-
rali.vt.l.ſi vnus.§.pactus ne peterct.ff.de pac.ꝛ ideo validior est obliga-
tio naturalis sola cui nulla obstat exceptio.quaz ciuilis ꝛ naturalis cui
obstat exceptio no ff.de cōpē.l.quicūq;.nā per receptionē etiā elidit̄ natu
15 ralis obligatio. ¶Quid de tuto excep.† rei iudi.quā glo.dicunt inductā
magis ad rigorē iuris cōsernādi quā exgtate.vt no.ff.de cōdi.inde.l.q
excep.ꝛ.l.inl.ꝛ.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cū qs.vꝫ q̄ cū esset exgtas ꝛ sic natura
lis nō eliditur.vt.d.l.iul.ꝓssit cōueniri per viā huius denūtiationis:qz
peccat mortalr.Cōtra imo nō est locus huic denuntiationi:qz licz peccet
mortalr non tñ ꝓsset cognosci post sententiā cū semel fit cognitū.vt.l.ſi
qs.cū totū.§.plane.ꝛ.§.ſi ancillā.ff.de excep.rei iudi.ꝛ de re iud.l.post rē.
16 Sitr de ꝺeo qđ est decisum ꝑ iniuraꝫ.vt.d.l.post rē.de iniu.l.nā ꝛ postea.
§.j.ꝓ quo facit nā in certis causis tantū permittit̄.vt ꝑpter instrumenta
de nouo reperta detur restitutio vt.ff.de re iu.l.ꝑatores. ¶Modus ꝓ-
17 bādi † hāc denūtiationē h sit vt ꝓxima denuntiatio ꝑtur ꝑ seipsam cuz
dicat coꝛripe eū inter te ꝛ ipsum solū.Sz an denuntiatus poterit ꝑtare
ſiū q̄ vꝫ de facili q̄ ꝓsset ꝑtari q̄ rex Frācie vel qđ rex Anglie nunq̄
fuerat ei locutus.sed ſiū puto q̄ ꝓxima denuntiatio dicatur fieri ꝑ
seipsum etiā si fieret interueniente oꝛgano.s.epistola vel secreto nūtio.vt
ff.de cōsti.pecu.l.qui autē.§.ſi.ꝛ.l.seq.huius ſiū quodāmodo impossibi-
lis est ꝑtatio.Scōa denūtiatio est ꝑtada ꝑ se.ꝛ vnū aliū legitime de-
ponentē vel ꝑ se ꝛ duos alios cū dicit adhibe tecū vnū vel duos cū in oꝛe
duoꝛ vel trium stet omne verbuz.tertia denuntiatio q̄ fit ecclesie ꝑtatur
per ipsum libellū denūtiatoriū datū ipsi iudici ecclesiastico.Quarta.s.q
peccet in eū ꝑtat ꝑtādo ꝙ detinet rē suā vt ꝙ est suus debitoꝛ. Hꝫ aūt pta
tio elidit̄ hoc modo dicit denuntiatus nō ꝑtinet ad te cognoscere iuste vl
iniuste detineā hoc autē scio ꝙ teneo nō ꝓtra cōsciētiā.ꝛ hoc sufficit vt vl
tra ecclesia nō ꝓcedat.ſ3 eñ ꝑtet ꝙ res suit sua vel sibi debita potuit de-
finere.ꝛ sic nō sequit ꝙ ↄ cōscientiā teneat ſ3 qñ ordinarie agit̄ sufficit ꝓ-
18 bare suū vel sibi debitū nisi aduersarius ꝑtet ↄium.Sz in hac † denun
tiatione satis est si denuntians aliquā iustā cām allegat quare cōtra con-
scientiā suā nō teneat licet cām nō ꝓbet.creditur eñ sibi ad purgandū con-
scientiā suā nisi scā̄dalum vel publicū ꝓtm ꝛ manifestū sit.tunc eñ ꝺz de
satisfactione cōstare ſm Jnno.sed Host.ↄ qz si semel fuerit meū vel mihi
debitū adhuc ꝓesumit̄ nisi ꝓbet ↄium.vt.C.de ꝓba.l.sine possidetis.
Jo.an.vꝫ stare dictis Jnno.tu dic si denūtiatus dicit se nō tenere contra
cōscientiā suā.ꝛ nullā cām allegat nō sufficit.vt.l.ſ3 ꝛ si interrogaꝫ.de pe-
tit.here.idē si allegat cām iniustā.vt.l.nec vllā.§.j.eo.tit.sed si allegat cau
sam iustā:tunc siquidē cā est depēdēs exꝫ eo facto:qz dicit se soluisse vel ſi-
mile si negauit positioni denūtiationis qđ esset suū vel sibi debitū ꝛ ꝓba-
tū est ↄ eū nō ↄ posłea credi assertioni sue.vt.ff.de ꝓba.l.cū de indebito.
ꝛ exꝫ de solu.c.ſi.ꝛ.C.de nō nu.pe.aaſ.ↄ qui ꝓpriā cum ſi.cōscientia em alte
rius nō ↄz ꝓbari nisi exꝫ indicijs.vt.C.de dolo.l.dolū.sed istud est indiciū
legitimū ꝛ.l.ꝓbatū.Si vero cōfessus est intētionē actorū.s.fuisse suū vel
sibi debitū.dicit tū se emisse vel soluisse.vel qđ sile.tunc si denuntiās non
ꝓbet intētionem suā aliter quā ꝺ̄ li cōfessione debet stari dicto eius ad
egonerationē cōscientie sue.vt.C.de testi.l.ſi qs testib⁹.de sen.l.ſi qs papi.
de iureur.l.cū qui in ꝓn.Si aūt denūtiator: pōt ꝛ vult alr ꝓbare quaz
exꝫ confessione denūtiati.tūc cessat talis ꝓsumptio.qz forte ideo cōfessus est.
sciebat posse ꝓbari hoc ꝓbatꝫ in gl.in.d.l.cū q.in ꝓnc.igit tunc erit re-
currendū ad cōiecturas scz cuius vite cuius cōditionis est iste denuncia-
tus vtrū eius assertioī ↄz credi.vt.l.nō oēs.§.a barbaris.de re mili.hoc
etiā pēdet exq̄titate rei petite vtrū sit magna vel pars.ar.eius qđ not.
in.l.admonēdi.ff.de iureiu.Sed si cā quā allegat est talis que ab ei⁹facto
nō depēdeat et sic dicit se habere ab alijs ꝛ eis credere videdum est q̄ sunt
illi a quib⁹ habuit.ꝛ cuius opinionis ꝛ vtrū hoc dixerit ante litem motā
vel post ar.exꝫ de testi.c.ls. Et quib⁹etiā puto si hoc habuit a procuratoꝛe
suo cui hoc mādauerat satis sit.vt.ff.de ꝓcu.l.q vulgo. Jdē si defunctus
scripsit reliqt recte ei credit heres ad egonerationē sue ꝛsciētie.vt.l.q cuz
minoꝛ.§.pe.ff.de bo.lib. Jdē si aliqua indicia legitima appareāt exꝫ qui-
bus qs ꝓssit informare ꝛsciētia suā.vt.l.mariti.§.lenociniū.in ꝑn.ff.de
adul. Si vero informaret suā cōscientia exꝫ ꝓsumptionibus nō legitimis
nō excusaꝫ.licet eñ nō teneat cōtra cōsciētia suā.tenet tū scōm conscientiā
erroneā ꝛ sic peccat nisi cōsciētia erroneā deponat ꝛ deponere cogetur.vt
extra de sen.excō.c.inquisitionis.vbi ꝓbatur hec distinctio:sed tu dices
nō ꝑ hoc ꝓbatur denūtiatio que dicit qđ peccat in me retinendo meuz
vel mihi debitū.nā apparet qđ nō peccat detinēdo.sed erroneā cōsciētiā
habendo. Sed certe finaliter in hoc peccat qđ retinet.ꝛ sic vꝫ ꝓbata denū
19 tiatio. Sed qualr † peccat heres in eo qđ defunctus tenebat ſ3 cōscientiā.
rñdeo forte ipse heres scit.ꝛ sic ↄ cōscientiā retinet. Si vero ignorat tunc
ꝓnus est heredi notificādū taliter ꝙ in eius cedat notitia vel cadere de-
beat.vt.l.qđ te.si cer.pe.ꝛ.ff.de po.l.ſi quis inficiatus.ꝛ postquā notificatū
fuerit debent fieri denūtiationes. Nā text.dicit ꝙ si peccauerit in te frater
tuus ꝛc. Ꝓrius ergo debet ꝑcedere peccatū q̄ fiat mētio.sed ſi heres non
patiatur se certificari.certe in hoc peccat perinde est ac si certificat⁹ esset.
20 ar.ff.qđ vi aut clā.l.j.ſ.aristo. Sentētia aūt ſuper † hac denūtiatione fer
tur ꝙ si reperitur denūtiatus peccare in denūtiantē ꝓcipitur ei vt exeat
de peccato.ꝛ ad hoc per ſniam excōmunicationis cōpellitur.vt in ↄ.c.no
uit. Et no.ꝙ solū in his trib⁹ modis ꝑcedendi loquit̄ hec cōstitutio scz ꝑ
accusationē inquisitionē ꝛ denūtiationē.in alijs vo modis ꝑcedēt vt ꝑ
exceptionem nil immutatur de eo qđ dixi.ff.de adul.l.ij.§.ſi publico.ꝛ exꝫ
istis tribus modis attribuunt̄ iste tres qualitates q̄ ſequuntur.

1 ¶ Causa commissa summarie:debet totam substātiam cōprehendere
ꝛ summarie intelligitur breuiter.
Qui dicit in summa.omnia membra principalia ponit.
2 In causis summarijs libell⁹ ↄz ita formari sicut q̄ ordinarie ꝑceditur.
Lis contestatur.ꝛ
Sententia diffinitiua datur.
3 In causis summarijs dilationes possunt abbreuiari non tamen ita vt
ꝓbationes legitime pereant.
4 In causis summarijs quando possint opponi exceptiones requirētes al
tiozem indaginē.
Exceptio dicitur habere altiozem indaginē quando non potest expediri
infra tantū tempus quantum processus principalis.
5 Peremptoriū requiritur etiam quādo summarie ꝓceditur.
6 Tempore feriarū nō ꝑceditur in causis in quibus summarie ꝑceditur.
7 In hac summaria cognitione q̄ ꝓbatio requiratur.
Ꝓbatio plena que dicatur.
8 Ꝓbatio ꝑ iuramētū sufficit in causis summarijs ꝛ modici ꝓiudicij.
9 Ꝓbatio que requiratur in summarijs in quibus fit aliquale ꝓiudi-
cium reo.quod tamen ꝓtest ꝑ aliud iudiciū reparari.
10 Ꝓbatio plena vt fiat requiritur ꝙ fiant articuli ꝛ ꝙ singulariter ꝛ di-
stincte ꝓbetur.
11 In ſummarijs fauozabilibus sufficit ꝙ ſummatim negotium ꝓbetur.
12 In iudicijs possessoꝛijs que summarie examinātur plena ꝓbatio requi-
ritur exꝫ parte actoris.
13 Summaria cognitio in quo verset q̄ causa summarie cognosci debet.
14 Quando ꝓceditur cōtra absentem semper dicitur ſummarie agitari.
15 In causa secūdi decreti ſ3 dicatur ſummarie cognosci tamen ꝓbatio per
instrumentū vel per idoneos testes requiritur.
16 Ꝓbatio per iuramentū in causa ꝓimi decreti sufficit.
17 Cause ſummarie que ſint.
18 Plenarie cause cognitio requiritur vbi ſententia data tribuit ius finale
nec potest per aliud iudicium reparari nisi per appellationem vel aliud
remedium.
Fallit in casu huius constitutionis.

In casibus

In casibus positis in cle. dispendiosam.
In casibus in quib⁹ contra absentem procedi potest ꝛ vbi ad
scōm decretum peruenitur.
19 Summarie est ꝑcedēdū q̄ agitaꝫ causa super qua lata ſnia
non parit magnū ꝓiudiciū.vel parit tale q̄ per aliud iudi-
ciū reparari potest absq; appellatione vel restitutione.
20 Quomodo cognoscatur q̄ causa tota sit ſummaria vel arti-
culus ſummarie cognoscatur.
Emergentia ad causam regrentē plenā cognitionē.in quib⁹
sine quis vincat siue vincatur ꝑpter hoc causa ꝓncipalis non
perditur ſummarie cognoscūtur etiā respectu ꝓbationū.
21 Ꝓbatio impediméti a petēte scōam dilationē ꝓbatur ꝑ
iuramentum.ꝛ sic ſummaria ꝛ semiplena ꝓbatio ſufficit.
22 Quando tractatur de ꝓbando impedimento vt detur secun-
da dilatio requiritur plena cause cognitio et ꝓbatio.
23 In dubia scōa dilatione regrif plena cognitio q̄ denegaf.
24 Exceptiones que opponuntur ante litem contestatā licet ple-
nā ꝓbationē requirant.vt quis vincat tamen cognitio po-
test dici ſummaria ob dilationis breuitatem.
25 Succūbēs in exceptiōe ꝓpositā aūt litē cōtestatā pōt illā post
litē cōtestatā ꝓponere ꝛ eā plene ꝓbare si nō plene ꝓbauit añ.
Testes examinati ſummarie ante litem contestatam post litē
poterunt plenarie examinari.
Testes examinati in vna instantia ad vnum finem non impe
diunt examinationē fieri in alia ad alium finē.
26 Quando ſententia lata ſup principali parit exceptionem rei
iudicate super incidenti.tunc super incidenti plene cognoscit.
si causa principalis erat plenaria.alias secus.
27 Exceptiones peremptorie que possunt separari a principali
si incidant in negotio principali quando plenaria ꝛ quando
ſummaria cognitio adhibeatur.
28 Compensatio debiti naturalis apposita quādo admittatur ꝛ
plenarie cognoscatur.
29 Exceptiones oppositę post ſententiā quando ſit quod requi-
rant plenam ꝛ quādo ſummariā cognitionē.
30 Executio ſententie q̄ impeditur per exceptionē nullitatis vel
q̄ſit lata pretextu falsoꝝ instrumentoꝝ ſi probationes ſunt
in promptu que debent esse plene.
31 Exceptio q̄ opponit nō cōtra executionē.ſ3 ↄ rē in q̄ ſit exeçu-
tio ſummariā cognitionē requirit etiā quo ad ꝓbationem.
32 Sentētia lata in causa ſummaria in qua indez dicit se habuiſ
ſe plenā cause cognitionē nō facit ꝓiudiciū in alia cā.
33 Sentētia lata in causa in qua plena ꝓbatio requirit in qua
iudex diceret ſe habuisse cognitionem ſummariā non valet.
Causam ſummarie examinari ꝛ ſimpliciter idem importat.
Simpliciter.i.ſine plica distinctiue ꝛ involute.

a **Summarie** ª Sūma.i.breuis vl summa.i.ꝑma
vt no.ff.de ſta.ho.l.ſūma.ꝛ sic ſum-
marie.i.ſūmati vel breuiter vl ꝑmarie vt ostēdā. Hec materia
tāgit in.l.iij.§.sciēdū.ff.ad exhi.ꝛ in ſpe.de offi.iudi.§.postre-
mo.vbi ponit tractatꝰ Jo.facioli de pīſ.ſ3 ad maiozē declara
1 tionē † q̄ dic ad hoc vt ſummarie cognoscaꝫ qñq; adijcitur
illi cause.qñq; vni articulo.de ꝑmo intelligere debemus circa
ordinē ꝑcedēdi ſummarie.i.breuiter.Et hoc qđ dico breuiter
nō intelligit diminutiue:sed ita ꝙ totā substātiā cōprehēdat.
vt.l.j.ff.de re.iu.ꝛ iō q aliqđ dicit in ſūma oīa membra ꝓncipa-
lia ponit.vt.ff.de cōdi.inde.l.in ſumma.vñ q̄ ꝑcedit ſūmarie
tūc cōtestaꝫ lis ſubaudi forte si ſnia tribuit ius finale.alꝰ sec⁹.
2 exꝫ hoc dico † q̄ in ꝑcessu nil ↄz de substātialib⁹omitti ꝛ ideo li
bellus ↄz esse ita plene formatꝰ sicut ꝛ q̄ ordinarie ꝑcedit.ff.
ad exhibē.l.iij.in ꝓn. Jtē cōtestaꝫ lis.l.tigni.§.ſi qs non ꝓssi-
deat.ꝛ.§.idē ſcribit.ꝛ.l.iul.ꝓinde.ff.ad exhibē. Jtē ſnia diffini
tiua datur.vt.l.iij.§.ꝑterea.ff.ad exhibē.ꝛ de in litē iuran.l.in
actionib⁹.in ꝓn.ꝛ.ff.de li.agno.l.ſi qs a liberis.§.ſi qs exꝫ his.
b lz qđā dicāt q̄ illa est ſnia ꝑterlocutoria.ᵇ vt ibi tāgit ſm guil.
sed gl.C.cōmi.vel epi.l.j.innuit q̄ i his ſummarijs nō regraꝫ
3 ordo.qđ ꝓz ꝓdictas.ll.ꝑpedit aūt iste † ꝓcess⁹ breuiter.qz lz
alꝰ nō ꝓssint dilatiões breuiari nisi cā cognita.tñ abbreuiā-
c di illa sola est cā sufficiēs ᶜ q̄ cā ↄz agitari ſūmarie.vt.ff.ō re.
iu.l.ij.i fi.nō tū ita pōt abbreuiari vt ꝓbatiões legitime peāt.
hoc eñ impediret cause cognitionē.qđ nō pōt.qz cause cogni
tio est de substātia iudicij.vt.C.cōmi.vel epi.l.iudex.ꝛ.l.fina.ꝛ
no.C.de sen.l.platā.sed ea q̄ sunt de substātia nō ꝓssunt omitti ꝑ
hoc qđ dicit ſūmarie.vt dictū est.q̄ ꝛc. Ꝓbaꝫ exꝫ de vb.ſig.c.
4 sepe.in de. Jn B ꝑcessu † si q̄ exceptiones opponanꝫ q̄ regrāt
altiozē indaginē ſigđ pōt per aliū iudicē examinari ꝑ iudicē
nō admitteret.ſ3 in alio iudicio seruabunꝫ.vt.l.ille a quo.§.ſi
de testō.ff.ad treb.ꝛ.l.iij.§.ibidē.ff.ad exhibē.Si vo in alio iu
dicio examinari nō pōt etiā in isto examinabuntur.vt in.d.§.
ibidē in ſi.ꝛ ita intelligit gl.dū dicit exceptionē quālitatis ꝑ-

possessione retinēda.si eñ posset respueret illa q̄ nō ꝓsit alibi
examinari auferet ius ꝓtis.ꝛ etiā cognitio tolleret ꝙ non pōt
vt dictū est.ille aūt nō dñr bñ altiozē indaginē q̄ pōt examī-
nari.j.tñ tps.j.quantū ꝓncipalis ꝓcessus exꝑdiret etiā si B nō
5 opponeret.vt.l.ſi is a q̄.in ꝓnci.ff.vt i posſe. Jtē i his † casib⁹
in quib⁹ ordinarie agitur quis citaꝫ ꝑēptoꝛie.ita in istis ca
sibus vbi agit̄ ſummarie q̄ ꝓz in interpositiōe primi decreti ꝛ
scōi q̄ ſūmarie fit opz q̄ ꝑcedat pēptoriū⁹vt.C.ō his q ad ec.
2fu.l.pūti.§.ſi B facere.qđo ꝛ qñ iu.l.ꝑsentaneū.ꝛ Ly.no.ff.
6 de dā.inſe.l.ſi finita.§.iul. Tēpoze † aūt feriarū nō pōt ꝑceđi
nisi in casib⁹ exꝑſſis.ff.de fe.l.j.ꝛ.ij.q̄ plurib⁹ alijs.ll.non ob.
ꝓdictis exꝫ de v.sig.c.sepe.qz tota B gl.ꝑcedit qñ ſūmarie tātū
ↄz ꝑcedi.ibi qñ oīa illa ꝥba iūgunt simul de q̄.j.dicā. ¶Cir-
ca modū ꝓbādi † in hac ſūmaria cognitiōe sciēdū est q̄ plena
7 ꝓbatio est facere iudici plenaz fidē vt.C.de edē.l.ꝑcurator.de
cō.ob tur.can.l.j.ff.de ꝓba.l.q̄q̄inta.hz aūte B plena fides
e ſuos gradus.nā qñq; qs incipit ſuſpicari ᵉ B est in vnā partē
inclinare animū suū aliq̄ rōne satis forti nō tñ ita q̄ credat nō
posse esse ſiū. Qñq; ꝑcedit vltra ꝛ incipit credere ita forti
rōne q̄ firmiter ꝓberet vni ꝑti vel de ſio aliq̄ modo dubitat
ꝛ ista est plena ꝓbatio ꝛ plena fides. Hꝫ naturalis ↄz ꝛ ꝓbaf.ff.
ō q̄sti.l.j.i ꝑi.vbi ad tozmēta fuoꝝ ita demū venire opz q̄ ſu
ꝑspect⁹ est re⁹ ꝛ aliꝭ argumētis ita admoneāt.vt sola ꝓfessio ser
noꝝ de se videaꝫ.qđ eñ dicit cū ſuſpect⁹ est reus denotat ꝑmū
gradū q̄ qs icipit ꝓunire ad fidē.ſ.ſuſpicionē.qđ vo subdit et a
alijs argumētis denotat ſm gradū quo incipit opinari.qđ ve
ro subdit de ꝓfessiōe fuoꝝ denotat vltimū gradū.ſ.qđ plena
fides baberet ꝛ ↄz plena ꝓbatio boc etiā ꝓbaf.ff.de te.l.iij.§.
eiusdē in fi.ibi gcgd aūt credas.aut parū ꝓbatū opinaris ꝛc.
Et hoc plenius dixi in repetitiōe l.admonēdi.ff.de iureiu.vbi
8 de semiplena ꝓbatiōe tractauit. Hūc † aūt ad ꝓpositū dico ꝙ
q̄dā sunt cause ſūmarie modici ꝛ q̄ſi nullius ꝓiudicij et in bis
ſufficit ꝓbatio ꝑ iuramētū.vt.ff.ad exhibē.l.thesaurus. Non b
eñ noceet dño si patiꝭ me cauēte de dāno infecto q̄rere thesau
rū meū in fundo suo vbicūq; petiꝭ exhibitio.ſ3 si in act.ad ex
hibēdū veniret ꝓssessionis trāslatio.vt in.l.cellus.§.iul.ff.ad
exhibē.vel si alr per exhibitionē dāmificaret reus.tūc nō ſuffi
ceret ꝓbatio ꝑ iuramētū:sed seq̄ret alia.vt ſtatim dicā. Jn
bis eñ vbi ita modicū ꝓiudiciū vertit exꝫ solo iuramēto indez
9 ad ſuſpicionē seu opinionē inducit. Quedā sunt † in quib⁹ ali-
quale ꝓiudiciū fit reo.tñ pōt reparari ꝑ aliud iudiciū.tūc alia
ꝓbatio regrif q̄ ꝑ iuramētū ſcz q̄ ꝑ vnū teſtē vel aliū indicia
vel verisimilia ita qđ in ſuſpicioe vel opinione index aduoceꝭ.
vt.ff.ad.l.aqui.in.l.aquilia.ibi ad ſuſpicionē iudicē adducā ꝛ
de carbo.edic.l.iij.§.cause.ibi modicū vel ꝑ puero faciente.vt
de vē.i posſ.mit.l.j.§.ſi in ea.ꝛ ista ꝓbatio ↄz facta ſummarie B d
est ꝑmarie q̄ſi ad ꝓimū gradū ꝓbatiōis.ſ.ſuſpicionē vel opi
nionē ꝑuenit.ꝛ istud qđ dicimus ꝓrima facie vꝫ q̄ ſic.vel ꝑma
frōte.vt.C.de edi.diui adri.tol.l.ſi.vel etiā pōt dici ſummarie
10 i.breuiter.nā ad plenā † ꝓbationē ſm cōſuetudinē hodie ap
probatā ꝓ decretales requirit̄ q̄ fiāt articuli q̄ ſingulariter ꝛ
11 distincte.ꝑbē.h vo sufficit † q̄ ſummatim negotiū ꝑbē.vt.d.
l.in.l.aqlia.ibi ſummatim negotio expōsito.ꝛ hoc itelligo in
causis ſummarijs valde fauozabilib⁹.i.ne ꝑpter ꝓbatiões de-
ficiāt vt alimētoꝝ ꝛ vētris. Si vo nō ita fauozabiles essent lz
possint p aliud iudiciū reparari tūc quātūcūq; sint ſūmarie in e
eis plena ꝓbatio regrif exꝫ pte agētis ↄz aūt ſummarie respe-
ctu defendētis:qz si accusatoꝛē diceret p calūnia postulare vl
aliquā exceptionē opponeret q̄ regreret altiozē indaginē dif-
ferꝫ exceptionis ꝓbatio nec impediret actoris intētio.vt.vt in
pos.le.l.ſi is a quo.§.j.de ꝓto.stip.l.j.§.pe.ad treb.l.ille a q̄.§.
12 ſi ō testō.ꝛ idē dico † in oib⁹ posſessoꝝ iudicijs q̄ dico ſūma
rie examinari.vt.C.vñi.l.meminerint alꝰ momētanea.ꝛ no.
C.quoꝝ le.l.j.in gl.ꝛ ꝑſt p iudiciū petitoriū repari.nā in eis
dico q̄ regrif agētis plena ꝓbatio.vt.d.l.j.C.quo.bo.vbi ex-
13 ꝑsse ↄz. Circa † vo exceptionē aduersarij.ꝛ circa dandas dila
tiones poterit vſari dicta ſūmaria cognitio ꝛ ſūmarie dicaf B
casu q̄ſi ꝓma facie hoc videaꝫ cuz iura partiū nō ꝑfecte discu-
tiant q̄da sunt in quib⁹ ptis vſaf ꝓiudiciū nec ꝓssit in aliud iu-
diciū repari nisi ꝑ appellationē vel alijs modis legitimis.ꝛ in
bis si dicaf ꝑcēdū ſummarie ītelligif solū quo ad ordinē.ſ3
ꝑ vtraq; parte ꝓbatiões ꝛ defensiões audiunꝫ.vt.C.ō naufr.
l.de ſubmer.lz ibi sit plus q̄ ſummarie agēdū.vt exꝫ de verb.
ſig.c.sepe.in cle.in his eñ causis ↄz itelligi illa ꝓstitutio ꝛ sic
loquit̄ h. Si eñ i causis vbi ponunt oīa illa vocabula.ſ.ſūma
rie ꝛ de plano ꝛc. Hoc est in.d.cle.sepe multomin⁹ B est vbi ↄz
14 ſūmarie tñ ꝑcedi.† ꝓdicta vera vbi ↄ ꝓsentē ꝑcedit.ꝑcel-
sus aūt q̄ fieret cōtra absentē exꝫ quo posset ↄ eū aliq̄ decretū
interponi vel diffinitiua ſententia ferri semp ↄz dici ſummarie
agitari.nā cum merita causaꝝ partiū assertione pandanꝫ.vt

a ¶Summarie.de clausula ſumma-
rie ſimpliciter ꝛ de
plano ꝛc. ſola fa-
cti vitate inſpecta
vide ro.consil.cc.
ꝛ.ccxj. ꝛ.ccccxcvij.
ꝛ.ccccix.

b ¶Interlocutoria.
qđ sit diffinitiua te
net ro.q̄ſi.cccl.vij.
ꝛ ſeq.

c ¶Sufficiēs. ſ3 si
sit nimis breuis ꝛ
ledaf pars alia de
iure canonico re-
peti pōt.vt voluit
Bar.in.l.ſi finita.
§.in.ff.de dā.infe.
quez ſequitur ro.
2ſi.ccccxvij.

d ¶Peremptoriuz.
dicit tñ ro.cōſi.p-
grime allegato q̄
non est neceſſe qđ
peremptorie dica
tur in citatione et
vna ꝑ oibus ſuffi
ciat ſi dicatur ſum
marie et ō plauo.

e ¶Suſpicari. vi-
de eūdem in.l. ad
monendi.ff.de iu-
reiur.et ro.consil.
cc.Imol. in clem.
ſepe.vbi in oibus
refert et ſequitur
Bart.in hoc.§.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

i.ſi.C.ſi pervim vel alio mō.ſi fit parte abſente non pōt dici q
8 plane liḡat[a] iudici torte eñ ſi pars fuiſſet p̄ſens aliḡd oſten
diſſet.ꝛ iō totū q̄ pbatur dicit ẜtare ſummarie ẜ eſt p̄marie
i.p̄ma facie: et ideo geſta pte abſente nō ita potrigūt effectus
ſuos ad extraneos. vt.l.q repudiatis.et.l.papi.ſ.meminiſſe.
ff.de inof.teſt.cū ſi. et ſic ſūmatim cognoſci dicit gl.de bo.aut.
in.poſ.l.cuz ꝑponas.ꝛ aut.ibi poſita.ꝛ.ff.eo q.can.in poſ.ea.l.
15 fulcini⁹.ſ.j.ꝛ ibi glo.dicit † q̄ in ſcō decreto ꝑcedit ſumma-
ria cognitio.et tū in eo requirit ꝑbatio ꝑinſtm vel idoneos
16 teſtes.vt.l.ſi.C.de bo.auc.iu.poſ.ſz in p̄mo † decreto qr ibi ge-
neraḷ modicū p̄iudiciū.ꝛ pōt de facili reparari ſufficit pba
tio per iuramentū vt pbaḷ in auc.de ex.re.ſ.ſuſpecto.alꝫ.ſ.ſi
ỹo quidā iurēt.ſic eñ ſūmatim dicit ſentit Spe.in.o.ſ.poſtre
17 mo circa finē. Et ſi q̄rit † q̄ ſint cauſe ſūmarie. Glo. dicit regu
lariter oīs cā q̄ nō reqrit plenā cognitionē.vt.l. iudices.C.de
iudi.fallit in caſib⁹ qui enumerant.ff.ad exhibē.l.iij.ſ.ſciēdū.
Spe.dicit idē ꝛ certos caſus enumerat.ſz Dy.ff.de pto.ſtip.
l.j.ſ.pe.dat certas regulas ſic.vbicūq; agit cā ſup q̄ ſnīa lata
tribuit ius finale ꝛ aufert plenū ius ꝛ tribuit alteri ibi deſide-
ratur cauſe cognitio plena vbi ỹo ecōtra nō deſideraḳ plena:
lz ſufficit ſemiplena.ff.qs oz.in bo.po.ſer.l.ij.ꝛ.ſ.ō bo.aut.iu.
poſ.l.iiij.ſ.ſi cā cognita ſz certe ille.ll.C ſi.pbāt.nā diſtinguūt
vtrū deb⁹ de plano an iudice ſedēte ꝑ tribunali. Et aliud eſt di
cere de plano.ꝛ aliud eſt dicere ſūmarie.vt.j.dicā in ſe.glo.ſ. nā
et bonorū poſſeſſio q̄ tribuit ius daḳ a iudice ſedēte ꝑ tribu-
nali.ꝛ tū non datur in forma iudicij.vt not.in.o.ſ.ſi cauſa co-
18 gnita.ſue tū regule multum mihi placēt vt dicamus ſic.† vbi
cūq; ſnīa data tribuit ius finale nec pōt ꝑ aliud iudiciū repa-
rari niſi per appellationem vel aliud remedium.tūc reqritur
cauſe plenaria cognitio regulariter.vt.o.l.iudices.C.de iud.
fallit j.caſu.o.l.de ſubmerſis.C.de naufra. Itē in caſu huius
cōſtitutionis. Item in caſibus qui ponūtur in.c.diſpēdiosaz.
extra.de iudi.i cle. Itē in caſib⁹ in qb⁹ ſnīa pōt ferri ẜ abſentē
et negotium liquidari.vt.C.quō.ꝛ qñ iu.auc.q̄ ſemel.et.C.vbi
de crimine agi opz.aut.qua in prouincia. Itēvbi peruenīt ad
19 fīm decretuz vt dictū eſt. Secūda eſt regula † q̄ vbi cā agit ſu
per qua ſnīa lata nō parit magnū p̄iudiciuz.vel parit tale qō
per aliud iudiciuz pōt reparari abſq; alia appellationevel re
ſtitutiōe vel ſimili remedio.tūc ꝑcedūm eſt ſūmarie. Iſtud
pbaḷ in oībus exēplis poſitis.in.o.ſ.ſciendū in gl.ꝛ in eo qō
ſ.digi de iudicijs poſſeſſorijs.ſz hoc q̄ dico ſummare diuerſi
mode accipiť.vt.ſ.oſtēſuz eſt. Sz dices tu in nulla.l.antiqua
reperiť q̄ agiť ſūmarie.nā in.o.l.iij.ſ.ſciēduz.ff.ad exhi.dicit
q̄ ſūmatim oz cognoſci an actoris interſit.et ſic illū articuluz
dicit ꝛ examinādū totā cauſam.ſimile in cā alimēto⁹ ex carbo
niano ſūmatim examinātur an ſit filius.ꝛ ſic vn⁹ articul⁹.vt
ff.de lib.ag.l.ſi qs a liberis.ſ.ſi vel parēs.et de carb.edic.l.iij.
ſ.cauſe.et idē inſi. Sz vbi aliḡd q̄ eſt p̄ncipalis cā intētiōis
venit examinandū ſūmarie merito tota cā oz ſummarie. Sed
20 quō cognoſcimus † q̄ aḍſciť vni articulo q̄ cognoſcaḳ ſum
matim quaḷr intelligiť ad q̄ dico q̄ ſi cā p̄ncipalis eſt ſum-
maria.et oēs ei⁹ articuli ſunt ſūmarij eadē ratiōe vt dictū eſt.
Si vo cā p̄ncipalis reqrit plenaz cognitionē cāe tūc de emer-
gentibus ꝛ incidētib⁹ videam⁹ dico q̄ quedā ſūt emergētes
in qbus ſiue qs vincat ſiue vincaḳ cā p̄ncipalis ꝑpter hoc nō
pdiť.et in his ſemp dico ſūmarie cognoſcēdū. exēplū.C.de pe
ti.heredi.l.ſi qs libertatem.in fi.ꝛ de interro.acti l.defenſor.ſ.
illud.nec dico hic vel alijs emergētib⁹ vel icidētib⁹ agi ſūma-
rie reſpectu ordinis qz in his ordo attēdiť ipſi⁹ cauſe p̄ncipa
lis.ſz dico ſūmatiz cognoſci reſpectu ꝑbationū:qz cū res ſit
modici p̄iudicij ſufficit q̄ oſtendaḳ iudici ſic eſſe p̄ma facie.vt
d. ll. Quedā ſunt emergētes in qbus ille q illas emergētes ꝑ
ponit ſi vincit ꝑpter ẜ nō vincit cām p̄ncipales.ſz remaneret
in dubio:ſed ſi ꝑdit in illa emergēti ꝑdit cām cū actor in p̄ia
dilatiōe nil ꝑbauit petit ſecūdā ſi obtinet non vincit cām:ſed
21 remanet in dubio ꝑbatiōis. † Si vero perdit in iſta emergēti
abſq; dubio ꝑdit cām in iſtis. Siquidē loqmur † de ꝑbatione
impedimēti fiēda ab eo q̄ petit ſcōam dilationez dico q̄ ſuffi
cit ſūmaria ꝛ ſemiplena ꝑbatio q̄ p̄z:qz ſufficit ꝑbari p iura
mētū.vt extra de exceptiōib⁹.c.paſtoralis.ꝛ.ff.de exn.tu.l.ſci
re.opz.ſ.ſufficit in fi.ꝛ ita determinauit papa vt retulit ſpe in
ti.de appel.ſ.nūc vo.v.qd ergo.q̄ tz guill.in.l.ij.ſ ꝛ ſigdē.ff.
ſi qs cau.et huius caſus eſt rō q̄ cōſeḳ modicū cōmoduz.vt
22 dixi. Sz qñ de† ꝑbatiōe impedimēti tractaref:tūc illud non
b aſſero.ꝑbari ex ſolo iuramento.ꝛ ꝑ ſolū iuramētū.[a] Sed cōſi
dero iſtā emergētē ex parte reſiſtentis:qr ex denegatiōe huius
dilatiōis cōſeḳ magnū cōmodū.et ſi vult impedire reqritur
plena cauſe cognitio.vt hic ꝛ tex.C.de dila.l.a ꝑcedēte.vbi ex
preſſe oz q̄ iō plena cauſe cognitio tūc reqrit.qz ſi denegaḳ ſen-
23 tentiaref ſup p̄ncipali.q̄ † igiť de dāda dilatiōe.qz aliq̄ caſu
requiritur plenaria cognitio.ſ.qñ denegaḳ.igiť in dubio dici
tur plena cauſe cognitionē requiri.ar.ff.de condi. inde.l.ſuffi
cit.Quedā ſūt emergētes q̄ habēt ſe ecōtra ad ꝑdicta q̄ ex pte
eius q emergentē ꝓponit ſi vinceret totū ibi vinceret. Sed ſi
24 ꝑderet nō ꝑ hoc ꝑdit totū:nec aduerſarius vincit exēplū in
exceptione rei iud.ō iure in.ꝛ de trāſac. q̄ ꝓponūr a reo ante
lit.cōte.ad impediēdū ꝓceſſum. Si eñ opponens vincit totā
vicit ſi perdit remanet lis.hoc eñ ex parte opponētis reqrit
plenā ꝑbationē vt vincat.pōt tū ẜ cognitio dici ſūmaria ꝑ
pter breuitatē dilatiōis.qz ſi regreret altiozē indaginē differt
illa exceptio quātū ad impediendū ꝓceſſum ꝛ conteſtabit⁹ lis
poſtea opponeť in vi pemptorie.vt.l.nā ꝛ poſtea in p̄nci.ff.de
25 iureiur.in p̄n.tex.ꝛ in gl.ꝛ ex ẜ dico q̄ ſi opponēs in illa exce
ptione ſuccūberet nec plene ante litis cōte.ꝑbauit poſito q̄ ſu
per hoc examinati ſunt teſtes ꝛ poſt litis cōteſta.iterū poterit
opponi.et teſtes iterū examinari ſup eodē et iterū publicari.
nā primo fuerūt examinati ſūmarie ergo nō ſpedit examina-
tionē q̄ fit poſt lit.cte.vbi fit plenarie.ar.l.pe.ff.de bis q ſunt
ſui vel alie.iuris.ꝛ.l.a diuo pio.ſ.ſup rebus.ff.de re iudi. Itē
qr teſtes examinati ſup vna inſtātia ad vnū finē nō impediūt
examinationē fieri in alia ad aliū finē.ar.ff.de eden.l.argenta
rius.ſ.pe.ff.de fur.l.qui tabernas.ff.de furt.l.qui tabulas.ſ.
ſi.ſed hic ante lit.cōte.ꝑducunť ad vnū finē ſcil;ne ꝑcedatur.
poſtea vero ꝓducunť ad aliū finē.i.vt diffinitiue abſoluaḳ.
et cum inſtātia incipiat a cōteſtatione nō pōt dici q̄ ꝑducan-
tur in eadem inſtātia.et de hoc eſt caſus exē de teſti.c.veniens.
26 Quedā ſunt † emergētes vel verius incidētes.vt q̄ ꝓducū
tur alique pemptorie.ꝛ iſtarū q̄dā ſunt q̄ a p̄ncipali intētione
non poſſunt ſeparari.vt oīs exceptio intēntionis.ſi eñ dico te
ſtamētū nullū.qz ruptū agnatione poſtbumi.vel ſi dicā actori
nō cōpetere ius agēdi.qz meus ſeruus eſt.vel eū q petit bere-
ditatē nō eſſe heredē.qz ego ſum heres ꝛ ſimilia. Non eſt pōt
p̄nuntiari de vno quin p̄nūtietur de altero.tūc de ẜ incidēti
cognoſcendū eſt plene.qō p̄z.qz ſnīa lata ſup p̄ncipali parit
exceptionē rei iudi.vt.l.i.C.de oz.iudi.ꝛ de oz cog.l.ij.ꝛ de ex-
cep.rei iud.l.ſi inter me ꝛ te.qō intellige ſi p̄ncipalis cā req-
rebat plenā cauſe cognitionē.vt.o.l.ſecus ſi ſūmariā.vt.ff.de
bis q ſunt ſui vel alie.iur.l.pe.ꝛ de libe.agno.l.ſi qs a liberis.
27 ſ.ſi vel parēs. Quedā alie ſunt † incidētes pemptorie q̄ poſ-
ſunt ſeparari a p̄ncipali.vt omnis exceptio actionis exclu-
ſio.nā vtrūq; eſſe pōt ꝛ poteſt de vno cognoſci ꝛ aliud omitti.
et iſtarū q̄dā ſunt q̄ p̄ncipaliter nō pōt per ſe in alio iudicio
agitari.vt exceptio pacti.ꝛ ſi que ſunt alie mere exceptiones.ꝛ
de iſtis ſine dubio oz plenius cognoſci cū ex vtraq; parte de-
beant plene diſcuti.vt in.o.l.iudices.C.de iudi.et hoc facit.qz
parit plenū p̄iudiciū ab vtraq; parte. Quedā ſunt exceptiōes
que pōt p ſe examinari in alio iudicio.nō tū ad eundē finē ad
quē ꝓponūtur in primo exēplū.in.l vendicantē.et.l.ſeq. ff.de
euic.oz etiā plene ꝑbari eadē rōne.tū lz quis ſuccūbat ꝑ mo-
c dum exceptionis.pōt illud poſtea deducere[c] in iudiciū ꝑ mo
dū actionis.vt.o.l.vēdicantē in fi.ꝛ l.ſe rō eſt:qz ad diuerſum
finē agiť.ꝛ ſic nō vī eadē res.vt.l.cū q̄rit.ff.de excep.rei indi.
ita no. Dy.C.ſen.reſcin.nō poſ l.pēptorias.dixi plene quantū
ad hoc in.l.q rome.ſ.duo fratres.ff.de ỹ.ob. Quedā ſunt ex-
ceptiones q̄ pōt per ſe examinari in alio iudicio per eundē fi-
d nem ꝑ modū agendi.vt exceptio cōpēſationis.ō ſic eñ oppo-
nens tendit ad hūc finē vt mihi ſatiſfaciat cōpēſando.ita cuz
ago tendo ad hunc finē vt mihi ſatiſfaciat ſoluendo.ꝛ ita cuz
poſſit ſe in alio iudicio reparari hz in ſe aliqd ſummarie co-
gnitionis.qz ſi hz altiozē indaginē iudex nō oz eam admitte-
28 re.C.de cōpē.l.ſi.ꝛ ideo ſi opponeret † cōpēſatio debiti natu-
ralis.qō nō pōt deduci in alio iudicio hoc nō haberet locum.
ſed deberet plene examinari ſicut alie exceptiōes.vt dictū eſt.
ſed ſi admittiť ad ẜ vt opponēs vincat.vel vt reprobeť cōpen
ſatio requiriť plena cauſe cognitio.cū plenū etiā faciat ꝓiu-
diciū.vt.l.qō in diē.ſ.ſi rōnē.ff.de cōpen.ff.de nego.geſt.l.fin-
auť.ſ.ſi.ſed ſi iudex eā admitteret nō reprobādo tunc nō face-
ret p̄iudiciū.vt ibi. Et ꝑdicta de bis q̄ emergūt ante ſnīam
29 ſed † poſt ſententiā quādoq; occurrunt alique emergētes vel
incidētes.ꝛ ideo dicit q̄ poſt ſnīam aliqñ opponūtur alique
exceptiones ad merita cauſe nō ad inſtātiā.vt in caſu.l.j.C.de
iu.ꝛ fac.igno.ꝛ tunc dic idē qō.ẜ. Quedā ſunt que opponūtur
30 cōtra ipſam exēcutionē.vt q̄ dicit q̄ nō debet fieri † exēcutio
vt qz ſnīa nulla vel lata ꝓtextu falſoꝝ inſtrumentoꝝ et[t] alia
ſimilia.ꝛ iſta requirunt ſummariā cognitionē quo ad breuita
tem dilationis.qz ſi requirūt altiozē indaginē nō impediretur
exēcutio.ſed exceptio reſeruaref p̄ſtita cautione de reddendo
qō exigiť.C.de fal.l.ij.C.de p̄ci.impe.offe.aut.q̄ ſupplicatio.ꝛ
extra de in integ.reſt.c.ſuſcitata. Sed ſi probationes eſſent in
e promptu[e] tamen impeditur exēcutio.ꝛ ille ꝑbationes debēt
eſſe plene

eſſe plene.vt.C.ſi ex fal.inſtru.l.ſi.ibi manifeſtis ꝑbatiōib⁹ ꝛc.
Et idem puto quādo opponiť exceptio q̄ non debet mādari
exēcutioni in totū:ſed ꝙtenus qs facere pōt vel alia ſimilia.vt
31 ff.ſoln.ma.l.ſi ex diuerſo.ſ.ſi.cū ſimi. Quedam † exceptiones
b opponūtur nō contra exēcutionē ſimpliciter:ſed contra rē in
qua fit exēcutio.ꝛ iſte ſimpliciter reqrūt ſummariā cognitio-
nē quo ad breuitatē ꝛ quo ad ſemiplenā ꝑbationē.vt.l.a diuo
pio.ſ.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi.ratio qr ibi vertitur modicū
p̄iudiciū.qz ſi nō mādatur exēcutioni ſuper illa re mādabi-
tur ſuper alia. Itē de illa qōne poterit cognoſci in ordinario
iudicio.vt ibi oz. Sed quādo contēdit vtrū ſnīa ſit exēcutioni
mandāda vel nō.ꝛ ſic de iuribus ſnīe.tūc eſt res magni p̄iudi
32 cij. Sed qd ſi in cā ſummaria † iudex in ſnīa digerit ſe ba-
buiſſe plenā cauſe cognitionē.an per ẜ faciat p̄indiciū in alia
cā reſpōdeo nō:qr oz intelligi ſe habuiſſe plenā ſm q̄ natura
cauſe exigit.vt.l.ſi vno.in p̄n.ff.loca.ꝛ de vſur.l.ſi ſtipulatus.ꝛ
de dāno infec.l.dāni infecti qdē.ꝛ qz cognoſcere ſummarie nō
eſt ſolū in iudice.ſz etiā in parte q̄ forte nō curat ꝓducere ꝓba
batiōes.iō qr ſcit cām poſſe reparari in alio iudicio.ꝛ hoc ma
xime verū ſi pars Dixit ſnīe.vt in.c.ſepe.in fi.de ỹb.ſig.in cle.
Sed illud cap. loquiť in cauſis q̄ parant plenū p̄iudiciū quo-
33 cūq; mō agaḳ. Sz ſi in cā in † qua requiriť plena ꝓbatio
diceret ſe habuiſſe cognitionē ſummariā puto ſnīaz nō valere
qz plenaria cauſe cognitio eſt de ſubſtantialib⁹.vt.C.de ſen.l.
ex ſtipione.ꝛ C.cōmi.vel epi.l index.iō ſi omittiť vitiaḳ ſnīa ꝛ
no.C.de ſen.l.prolatā. Itē qō.ẜ.dixi.de hac dictione ſumma-
ria.idē intellige ſi diceretur q̄ cā deberet recte examinari ſim
pliciter.de quo vbo ſit mētio.in.o.c.oz intelligi hoc eſt ſimpliť
ſine plica.ſ.ſine diſtinctiōe ꝛ inuolutiōe.vt.ff.ꝑ ſocio.l.coiri.ꝛ
de vulgari ꝛ pup.ſub.l.j.ꝛ de verb.oblig l.i.ſ.ſi quis ſimpliť.

1 Cauſa vilis ꝛ viliū perſonarū de plano agitari oz.iudi-
ce nō ſedēte ꝓ tribunali et ſine libello ꝛ aliſs ſolēnitatibus.

2 Cāe grauioris pōderis ſi agitari oñt ō plano quō intelligaḳ.

3 Articulus vnius cauſe quo ordinarie agitari debet quomo-
do poterit de plano agi.

Libellus poteſt produci coram iudice eo nō ſedente ꝛ etiam die
feriata ob neceſſitatem hominū. Item

Appellatio que ſolum coram iudice interponitur.

Relatio nuntij que debet fieri iudici. Item

Qui habet terminum ad procedendum coram iudice ſecus ſi
ad probandum.

4 Articuli modici p̄iudicij ita q̄ ſummariā cognitionē req-
rant lz opus ſit q̄ iudex aliqd faciat:poterūt de plano.ſ.iudi-
ce nō ſedēte:ꝛ tēpore feriato ob hoīm neceſſitatē expediri.

Secus ſi alicui parti poſſunt eſſe magni p̄iudicij.

5 Que ſint ille cauſe in quibus non ſperatur ſententia que poſ-
ſunt de plano ꝛ ſine cognitione expediri.

6 Datio tutoris ex inquiſitione.ꝛ bonorū poſſeſſio que tribuit
ius.lz in eis requiratur plena ꝓbatio non tamen dicuntur
cauſe ordinarie nec ꝓbatio fit in forma iudicij.

De plano Planū eſt oppoſitū alto. Item altū oz
rōne locivel ſtili.dicimus eñ quē vti al
to ſtylo. Itē de plano fieri oppoſitū eſt ei qō fit velociter queli-
bet iſtarū ſignificationū pōt habere locū ẜ vt ſtatim patebit.
Videam⁹ ergo q̄ cauſe debeāt agitari de plano.ꝛ qd ꝑtet.
1 ꝛ dico † ſi qdē cā eſt vilis vel de vili natura vel viliū ꝑſonarū.
tūc hic agiť de plano.vt.C.de ſen.aut.niſi breuiores.ꝛ.ff.ō of.
ꝓcō.ꝛ le.l.nec quicq̄.ſ.de plano.ꝛ de accu.l.leuia.ꝛ tunc de
plano importat q̄ iudice nō ſedēte ꝓ tribunali.ꝛ ſic nō in lo
co alto. Itē q̄ nō ſeruaḳ ſtylus alioꝝ iudicioꝝ:ſed ſine libello
vel aliſs ſolēnitatibus cognoſcamus veritatē.vt no.in.o.ſ.de
plano.in gl.ꝛ guil.de cu.in.o.l.leuia.ſm vnā opi.verā. Si vo
2 eſt cā pōderis grauioris † tūc regula eſt q̄ cā oz agitari plene
ꝛ ſoleniter cognoſci.vt.l.iul.C.de iudi. Fallit in qbuſdā cauſis
q̄ agitantur de plano.vt.ff.de queſtio.l.vnus.ſ.ſi.eť de iudi.c.
nouit in fi.ꝛ eť de accu.c.olim.ꝛ in his non intelligiť excluſus
ordo iudiciari⁹.vt.o.c.olim ꝛ ibi no.ꝑ Jnno.ꝛ rō q̄ in cauſis
magis ꝓcedere ita repētine ſine ſolēnitate eſt ſtylus altus ni-
mis.ſolū eñ reges ꝛ p̄ncipes hoc faciūt. Iz ꝓcedere ordinarie
eſt in his de plano,ꝓcedere.hoc eſt nō frequēter nec ſtylo alto.
Vides ergo q̄ ex diuerſitate cauſe ſtylus oz altus diuerſimo
de.in his ſemp puto q̄ nō erit neceſſe indicē ſedere alto tribu
a nali [a] ſed in camera poterit fieri.ꝛ hoc ſi de tota cā agitāda de
3 plano q̄riť. Si vero † querit de articulo vnius cauſe q̄ oz agi
tari ordinarie.an articulus aliquis poterit agitari de plano.
dic qō quedā facit qs in iudicio coram iudice vbi ſufficit preſen
tia iudicis.vt ꝓduceree libellū coram iudice.ꝛ iſtud ſemp pōt
fieri de plano.hoc eſt iudice nō ſedente ꝓ tribunali.ꝛ die fe-
riata ob neceſſitatē hominū.vt.l.miles.ſ.ſeqagita.ff.ō adul.
Item in appellatione q̄ ſolū coram iudice interponiť.vt.C.de
ferijs.l.j.per hoc dico q̄ relationes nūtioꝝ q̄ fiunt iudici poſ
ſunt fieri de plano ꝛ ſi aliqs habet terminū ad ꝓducendū ali-
quid coram iudice.qr de plano poterit fieri ꝑ dictas.ll. Secus ſi
habuit terminū ad probādū.qr per hoc ſolū q̄ exhiberet coram
b iudice nō fieret ꝑbatio [b] niſi patri deť copia et terminus ad
opponendū ꝛ ſic qō ꝓductū eſt approbabitur vel reprobabitur.ꝛ eq hoc ei imponeretur fides vel nō.vt.C.de ſi inſtru.l.
4 ſi. Quidā ſunt articuli † in quib⁹ opus eſt iudicē aliqd facere
ꝛ tūc ſi quidē illud eſt modici ꝑiudicij.ita q̄ ſummariā cogni-
tionē requirat ſcōm qō oz de defenſo.ciui.l.ſi defenſo.ſ.illud.
ꝛ dixi in ꝓece.glo.ꝛ tunc poterit de plano examinari.hoc eſt
iudice non ſedēte ꝓ tribunali die feriata ob neceſſitatez bo-
minū.ff.de interro.act.l.voluit.ſ.ſi. Si vero illud pōt eſſe ab
aliqua parte magni ꝓiudicij.tūc nō debet agitari de plano
ſed plene cauſa cognita ꝛ iudice ſedēte ꝓ tribunali.vt.C.de
dila.l.a procedēte. Et ꝑdicta vera in cauſis in quibus venit ſe
5 renda ſnīa diffinitiua. Sed cōtingit † aliquādo q̄ cōtra iudice
agitank quedā cauſe ex quib⁹ nō ſperaḳ ſnīa:ſed aliqd decretū
iudicis.ꝛ in his dic q̄ qñq; decretū tale interponiť in his que
ſunt mere volūtarie iuriſditiōis: ꝛ nulla alia cā regritur niſi
partiū volūtas.ꝛ iſta de plano interponiť.i.iudice nō ſedente
ꝓ tribunali.vt inſti.de lib.ẜ.hui.ꝛ.ff.de manumiſ.vin.l.nō
eſt oīno. Quedā ſunt q̄ reqrūt cauſe cognitionē.ꝛ tūc ſiqdē eſt
cognitio leuis ſeu ſummaria vt in tutore ꝛ cura.q̄ daḳ ſine inq
ſitione.ꝛ iſta poſſunt ſiť agitari de plano.vt.ff.de tute.l.q hz.
ſ.quolibet loco ꝛ in bonoꝝ poſſeſſione q̄ nō tribuit ius.vt.ff.
qs oz.in bo.poſ.ſer.l.ij.ſ.dies.ꝛ de bo.poſſ.l.iij.ſ.ſi cauſa co-
6 gnita. Quedā ſunt † que reqrūt verā ꝛ plenā cauſe cognitionē
vt datio tutoruz ex inquiſitione ꝛ bonorū poſſeſſionē que tri-
buit ius.ꝛ tūc non pōt fieri de plano:ſed iudice ſedēte ꝓ tri
bunali.vt.ff.de cōſir.tuto.l.naturalis.ſ.ſi.ꝛ de bo.poſ.l.iij.ſ.
cā cognita.ꝛ.o.l.ij.ſ.dies.ff.qs oz.in bo.poſ.ſer. Sed aduerte
qz in iſtis caſib⁹ lz regraḳ plena,ꝑbatio nō tū eſt cā ordinaria
imo nō ſit ꝑbatio in forma iudicij imo nulla parte arctata.vt
no.i.ſ.ſi cā cognita.ꝛ.o.ſ.dies.ꝛ illo reſpectu pōt dici nō ple-
naria ꝑ ea q̄ dixi in ꝑcedēti gl.ꝛ ſic ꝓz ꝑ ille.ll.q dicūt ō plano
cognoſci lōge differūt ab his q̄ dicūt cām ſūmarie agitari vī
eg.o.l.iij.ſ.ſi cā cognita.ꝛ.o.l.ij.ſ.dies.debuit Dy.ſumere re
gulas in materia ſummarie cognitionis vt dixi in ꝑcedē.glo.

1 Cauſa cognoſcēda ſine ſtrepitu intelligiť.i.ſine rumore.

2 Judex qui cognoſcit cauſam ſine ſtrepitu cogitur audire par
tem volentem ſibi aliquid in occulto dicere.

3 In cauſa cognoſcēda ſine ſtrepitu non datur dilatio ad que-
rendum aduocatos.

Sine ſtrepitu. Sic eť de accu.c.olim.de ſta.mo.c.ea q̄.
ꝛ de here.c.ſi.in p̄n.li.vj.ꝛ de indi.c.diſpēdiosam.
1 ꝛ de ỹb.ſig.c.ſepe.in cle.ꝛ de † ſtrepitu q̄dā dicūt eſſe oēm ſole
nitatē q̄ magis ſpectat ad ordinē quā ad innētionem verita-
tis quoꝝ opi.refert Jnno.in.o.c.olim.de accu.ſed nō tenet eā
bene.dic ergo q̄ ſtrepitus idē eſt q̄ rumor.ꝛ defecdit a ſtrepo
ſtrepis q̄ eſt idē q̄ rumor facere.ſm Hugu. ſicut aūt ꝑ ỹbuz
b de plano remoueť altitudo loci ſtylivt dictū eſt ita per hocver
bū ſtrepitus remouetur altitudo vocū ꝛ declamatio ideo ad-
diť q̄ abſq; aduocatoꝝ ſtrepitu ꝛ figura.vt.o.c.ſi.in p̄n.
2 de bereti.lib.vj.ꝛ ꝑ hoc † dico q̄ in cauſis in qb⁹ oz ꝓcedi ſine
ſtrepitu ſi pars diceret iudici q̄ approximaret ſe ei qr volebat
dicere aliqd in occulto q̄ iudex oz ẜ facere alias grauaret eū.
Predicta tamē iura nō haberēt locū in hac cōſtitutione:qz ẜ
dicitur q̄ ꝛ iudex pōt non aūt imponiť ei neceſſitas in aliſs
aūt cauſis iudex nō cogiť eū audire niſi palā ante tribunal.vt
de epi.ꝛ cle.l.iubemus.in fin. Itē licet † detur dilatio parti ad
querendū aduocatos.vt.ff.eq qui.cau.maio.l.ab hoſtibus.in
fi.ꝛ.l.ait prætor.tamen in caſu iſto non erit danda:qz ab ea eſt
remotus ſtrepitus aduocatoꝝ puto tamē q̄ hoc verbum ad
maiorē expreſſionē apponatur.nam per hoc q̄ dicit de plano
ſatis poteſt intelligi reſpectu locis ſtili ꝛ vocis.

1 Figura rei corporalis dicitur potēs forma ipſius.vel fa-
cies qua rei ſubſtantia figuratur.

2 Rei incorporalis figura dicitur eius natura.

3 Judicij figura eſt qō partes iudicij ſint facte ſm ordinē debi-
tum ꝛ debitā ꝑbationem ſeu proportionem.

4 In cauſa cognoſcēda ſine figura iudicij tollunť ſubſtantialia
a iure ciuili inducta.non a iure naturali.

5 Clauſula ſine figura iudicij non aſtringit iudicē ad formā in
ducta de iure ciuili:ſed ad inductā de iure gentiū vel ciuili.
Item idem importat q̄ clauſula ſummarie ſimpliciter et de
plano ſine ſtrepitu ꝛ figura iudicij.

6 In iudicio agitando ſine figura iudicij pars eſt citanda.

7 Perſonarū legitimatio requiritur.

8 Petitio requiriť lz nō ſolēnis ꝛ ſufficit qō cōtineat factū ꝛ in

a Liḡat qñ iudi-
ci dicaḳ cōſtare de
iurib⁹ partiuz vi-
de ro.cōſi.cccxxix.

b Juramentum
an impedimentū
ꝑbet ꝑ iuramētū

c Deducere.ad-
de.vt per rom.cō-
ſil.cccxxij.

d Cōpenſatiōis.
adde.vt per rom.
conſil.lxxi.

e In promotu.
adde pan.de cast.
conſili. cccxx.pul-
chre Oldro conſi.
cvj.abba.cōſil.lv.
ſecundo libro.

a Tribunali. ſe-
quitur Ro.conſil.
cccxcviij.et imo.
in cle.ſepe vbi oīa
hēc ſcripta ſequiť.
nihil addens.

b Probatio. idē
tenet Roma.cōſi.
cccxcviij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

actis redigak. nec cõclusio regrik. ꝛ cõclusio inepta non vitiat
pcessum. ꝛ sufficit generalis dūmodo reus reddatur certus.
9 Exceptio rei iudicate vel finite ꝛ alie ad pcessum impediēdū
opponuntur.
Exceptiones magis litem differentes ꝙ substantiā rei respi-
cientes iudex repellere potest. Item
10 Dū agit sine figura iudicij litis cōtestatio nō requirit. Item
Positiones ꝛ articuli habēt̄ pro litis contestatione. Item
11 Juratur de calumnia. Item
12 Dilationes dantur ad probatum licet breues. licet probatio-
nes facte sine termino probent.
13 Testes iurant parte presente.
14 Dicta testium debent concludere sicut in ordinarijs. Item
15 Testes ꝛ eorum dicta publicantur. Item
16 Testes post dicta testificata non possunt produci.
17 Editio instrumentorum non petitur.
18 Conclusio in causa non requiritur.
19 Terminus ad allegandū necessario non datur.
20 Partes citantur ad audiendam sententiam.
21 Sententia in cā q̄ tractaṫ sine figura iudicij est ferēda in scri-
ptis de iure canonico. ꝛ potest ferri iudice non sedente de iure
ciuili necessario nō ferr̄ in scriptis dūmodo in actis redigaṫ.
22 Sententia lata in dominū pcuratore pītē in hoc casu tz. Item
Sententia lata in absentem. Item
Judex precedēte cause cognitione absq; alia sententia potest
rem capere ꝛ illam distrahi.

Et figura. Figura † cuiuslibet rei est potens for-
ma ipsius vel facies in qua rei substan-
tia figuraṫ. vt. ff. de act. ꝛ ob. l. non figura. ꝛ ita dicit Jo. an. in
c. sepe. eṫ de ver. sig. in cle. in gl. super verbo nō exigatur ꝙ est
verū in figura rei corporalis. vt. C. de edi. diui adri. tol. l. eñ. et
ff. de v. sig. l. quoties. aliqd vbi hic meli⁹. pbaṫ ꝙ alibi. reivero
incorporalis † figura ōr eius natura. vnde recte dicim⁹ figu-
ram actionis esse ipsius naturā. vt. C. de rei vxo. act. l. j. ꝧ. eum
aūt. ibidē figura ꝛc. Quedā sunt facta prout cōsiderant in fieri
seu in actu faciēdi ꝛ ipsorū figura est ipse ordo faciēdi. vnde in
grāmatica dicimus figure simplicis. qz simpl̄r proferṫ. qz igit̄
actus proferēdi est simplex. ideo dicitur simplicis. hic antē lo
quur de figura iudicij ꝛ iudiciū lz habeat multas significatio
nes. tū hic accipit̄ pro actu examinationis ꝛ decisionis cause.
Figura † ergo iudicij est ꝙ partes iudicij sint facte sm ordi-
nem debitū ꝛ debitā probationē seu proportionē. ex istis figu
ra iudicij accipit suū esse ꝛ suā substantiā qō pt̄z. qz si ordo nō
seruaṫ iudiciū est nullū. vt. C. ō sen. l. platā. vnde per hoc † qō
dicit sine figura tollunt̄ substantialia iudicio. ūvt ipsum vbū
importat vt no. Joā. an. in. d. c. sepe. in gl. super verbo figura.
Sed ℈ hoc oppo. ꝙ sublatis substātialibus nullo modo erit
iudiciū cū re si nō est perēpta sine ei⁹ substātia. vt. l. obligatio-
nū substātia. ff. de act. ꝛ obli. sed hic in veritate est iudiciū. licet
extraordinariū so. tollunt̄ substātialia iudicij a iure ciuili in-
troducta. nō aūt ea que sunt naturalia a iure naturali seu gen
tium inducta naturali rōne. vt. j. ostendā. Jtē aduertendū est
ꝙ Jo. an. in. d. c. sepe. in gl. verbo nō exigit. dicit ꝙ iudex non
stringiṫ hic casu ad aliquas formas regulas vel figuras iudi
ciorū nisi inquātū in. d. c. exprimaṫ. ꝛ illa expressa magis respi
ciunt figurā facti negotij vel cause ꝙ iudicij sm eum. Tu dic
ꝙ iudex p B vba releuaṫ ab oī forma ꝛ figura iudicij inducta
a iure ciuili. ꝛ teneṫ obseruare oēm figurā ad formā iudicij in-
ductā. de iure gē. vel naturali rōne de his logṫ plurimū illud
c. lz aliqualiter egeat declaratione. vt. j. declarabo. Aduerten-
dus est ꝙ dicit Jo. and. ꝙ si oia dicta vba. s. summarie simpl̄r
et de plano sine strepitu ꝛ figura iudicij hic nō ꝓponēt̄ non
haberet locū ꝙ no. in. d. c. sepe. vt ipe ibi no. in gl. super verbo
figura. ꝙ verū si a primis incipias. et istud vltimuz omittas.
Sed si ꝓponeret istud vltimū. s. sine figura iudicij lz oia vba
premissa essent omissa idē importaret cū omnia substantialia
essent sublata. Quid igit̄ de significatione huius vbi dicā in-
telligе idē si oia cōiungerent. Quid ergo hec vba importāt p
singulas partes iudicij. psequamur latius ꝙ in. d. c. sepe. de-
clareṫ. Quero igit̄ vtrū sit † necesse ꝙ pars citeṫ. Rñdeo sic vt
in hac. l. innuiṫ. Jtē qz hoc est de iure naturali. ná pmū hoiem
delinquentē citauit deus dicens adā vbi es. hoc etiā ꝓbaṫ eṫ
de re iudic. c. pastoralis. in cle. vbi snia dr̄i imperatoris Ben-
rici q fecit hāc. l. ꝛ postea cōdēnauit regē Robertū regē Hie-
rusalē ꝛ sicilie cassa fuit eṫ eo ꝙ citatio[a] nō fuit facta legitime
ꝛ pbaṫ in. d. cle. sepe. Jtē an est necesse † ꝙ psone legitimēṫ
respō. sic vt hac cōstōne ibi vel alias legitime ꝛc. Alias seqret
absurdū. s. ꝙ aliter nō babēs mādatū a me possit mihi preiu
dicare ꝙ repugnat iuri naturali. vt. C. de inoff. test. l. si quis in
suo. ꝛ. ff. de re. iur. l. factū cuiq; suū. ꝛ eṫ de reg. iur. c. non debet
8 aliquis. li. vi. ꝛ hoc tāgiṫ in. d. c. sepe. Jtē † an regraṫ petitio
rñ. in casu huius. l. op3 ꝙ ꝓcedat accusatio ingsitio vel denū-
tiatio vt dictū est alias vbi causa deberet agi sine figura iudi-
b cij. ōr in. d. c. sepe. nec est necesse ꝙ libellus deṫ in scriptis [b] sed
iuxta petitionis formā ꝓnūtiatio sequi ꝺ3 ꝙ parte agentis
vel rei si qd petere voluerit ꝛ in ipso litis exordio facienda est
petitio siue in scriptis siue vbo. in actis tñ inserēda vt ibi ōr. ꝛ
iustū est. qz naturale est ꝙ agēs petitionē suā ꝓponat. nam
coā Salomone mulier ita dixit filius meus viuit fili⁹ istius
mulieris mortuus est. vt no. C. ō sen. ex pi. re. l. ij. ꝛ eṫ de pſum.
c. afferte mihi. ꝛ habeṫ. in li. regū. iij. c. vbi illa petitio lati⁹ po-
nitur ꝛ aduertēdum ꝙ illa petitio cōtinet solū facti narratio-
nem nō cōclusionē. ex quo infero ꝙ lz illa petitio non habeat
oia solēnia q̄ de iure reqrunṫ. vt no. ff. de eden. l. j. in pnc. tamē
sufficit si est generalis. vt est ar. C. de do. excep. l. fi. in princ. idē
si conclusio nō est legitime facta. vt. l. j. ꝧ. j. ff. si mēſ. fal. mo. di.
vel si nō petierat eū cōdemnari: sed petit eum cogi. qō fieri nō
ꝺ3. vt. C. de execu. rei iu. l. j. tū in hoc casu qñ sine figura iudicij
ꝓcedit valebit iudiciū. si eñ ꝓcedit vbi sola facti narratio est
absq; cōditione nulla. multo magis si cōclusio nō erit bene fa-
c cta. [c] si tñ ex narratione possit cōprehēdi qd actor velit ar. C.
de vxo. act. l. j. ꝧ. j. ꝛ hoc est qō volūt dicere vba dicti. c. sepe. dū
dicit iuxta petitionis formā. q. d. lz nō ꝓnūtietur reo ꝙ est pe-
titū sufficit si ꝓnūtietur iuxta id qō est petitū. aliud est enim
iuxta petitū. ꝛ aliud petitū iudicare. ff. iudicatū sol. l. iā tamē.
ꝧ. in hac. ver. qd tamē. semp tñ intellige ꝙ nō sit tanta incerti
9 tudo ꝙ auferat defensionē reo. vt. j. dicā. Item † an poterit
opponi exceptio rei iudica. vel finite ad impediēdū ꝓcessum.
Rñ. sic qz de iure naturali est ne bis iudicer in idipsum. Exce-
ptiones vo ꝙ magis differūt ꝛ frustrant causeveritatē ꝙ ipsam
respiciant. pōt iudex repellere. vt. d. c. sepe. illa eñ de iure na-
turali nō sunt imo ℈iant. Jtē an ꝓcedi possit tpe feriato. in
d. c. ōr ꝙ sic si sunt ferie inducte ob necessitatē boiz secus si ob
d honorē dei. rō qz de iure naturali sunt ferie iducte in honorē
dei ꝓcipit eñ deus coli sabbata ꝛ quasdā festiuitates. [d] Item
10 an sit ꝓtestāda lis. ℈rñ. nō. nā ōr ibi litis ꝓtestatione nō postu
let. rō qz est solēnitas iur. ciuil. eo tamen casu quo merita cau-
e sarū tractari [e] incipiūt vt qz legitimatis ꝑsonis ꝓpounṫ exce
ptiones vel fiūt positiones ꝛ articuli habēt vim lit. cōte. ad fa
ciendū de ꝓcuratore dūm litis. Jtē quo ad certos effect⁹ ꝓte.
lit. vt. C. de procu. l. nulla ibi post cām in iudicio agitatā ꝛ ibi
post inchoatā cām nō ōr lis cōte. sufficit ergo ꝙ quocūq; mō
11 cā incipiat agitari: hic no. in. l. nihil. C. de pcu. Jtē an ꝺe calū
nia fit iurādū. in. d. c. ōr ꝙ sic nec veritas occulteṫ. In ℈iū fa-
cit: qz [f] solēnitas vr̄ inducta a iure ciuili. vt de iura calū. l. iij.
sed dic primū verū ꝙ iuramentū deferṫ in tota cā etiā de iure
naturali ꝛ diuino hoc est tpe [g] doyū inductū est vt ꝓpter cre-
dulitatē aligs deberet iurare. vt eṫ de iureiur. c. si ꝑs. ꝛ ezodi
xxij. c. si igit̄ iureṫ sup quolibet articulo vt fiebat olim. vt. C. de
iureiu. l. ij. satis putarē sufficere magime cū tale iuramentum
12 possit omitti. vt. d. l. ij. ꝧ. j. qz veremur. Jtē an debeant † dari
dilationes vr̄ ꝙ sic nā in. d. c. sepe. ōr amputandā dilatiōis ma
teriā ꝛ litē quātū poterit faciat breuiorem. nō tñ sic litē iudex
abbreuiet. qn ꝓbationes vere ꝛ defensiones legitime admittā
tur. et ita ōr iure naturali rōni cōgruit. cū eñ ꝓbationes sunt
faciēde oportet ꝙ fiāt in termino ꝛ posito qō valeāt si fiāt fine
dilatione. vt. l. vnius in. ꝧ. cognitur̄. ff. de qō. ꝛ. ff. de adul. l. in
crimine ꝛ ibi dicit tamē equū eṫ dilationē certā dari cā breuiā
f delitis. ꝛ qō dicit ꝙ non sint nimis [f] breues cōgruit naturali
egtati. naz aufert parti actoris ius suū. reo vo auferṫ defensio q
ex egtate naturali est. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ est exꝑssum in
cle. pastoralis. de re iud. Sz ad qd ꝺabiṫ ista dilatio i. ꝺ. decre-
tali ōr ꝙ pmo ꝺaṫ terminus ad faciēdū positiōes ꝛ articulos
simul. postea vo detur terminus ad pducēdū eos a q̄ partes vo
luerūt. sed certe illud est exꝑsse statutū illius decretalis. q̄ vult
in B seruari vsum B tamē nō est de iure naturali nec ciuili cuz
sufficiat dari in cā ad. pbandū dilationē. vt. ff. de ferijs. l. fin. vñ
13 in B in foro ciuili nō est seruāda illa decretalis. Jtē an † in di
ctis causis in qb⁹ ꝓcedit sine figura iudicij testes debeāt iura
g re. [g] hoc est nō reperiṫ de iure diges. tozū nisi in. l. theopō⁹. ff.
de do. ple. lz vr̄ mera ꝺōnō imperatoris. vt. C. de testi. l. iusiurā.
puto tamē ꝙ iurare debeāt p ea q̄ dicta sunt de iuramēto ca-
lūnie. Sz an ꝑsente parte puto ꝙ sic. alr auferent eis defensio
14 nes qō repugnat naturali egtati. vt dictū est. Circa vo dic-
ta testiū puto ꝙ debeāt esse talia q̄ ꝺcludāt sicut in causis ꝺ-
dinarijs. ar. eius qō ꝺ. in Daniele de susanna. ꝛ qō no. C. de te
15 stibus. l. testiū. Sz an † regreret publicatio testiū. gl. in. l. si qñ.
C. de test. dicit ꝙ ꝙ Danielē inductū est ꝙ examinatio fiat se-
crete. vt legiṫ in lib. Danielis. xiij. c. B est igit̄ de iure naturali
seu diuino. Ex hoc seqṫ ꝙ debeat publicatio fieri alꝭ auferṫ
parti

parti ius defensionis. Si eñ nō publicarētur nō possent im-
pugnari testes ꝛ eorū dicta. sed auferre defensionē repugnat
16 iuri naturali. vt dictū est. Sed an in † causa post didicita testi
ficata poterint testes. ꝓduci. rñ. nō cū fit ꝓhibitū ꝓpter timo
rem subornationis. ꝛ sic ex quadā naturali egtate q̄ est ne al-
ter alteri insidiēṫ. vt. ff. de iusti. ꝛ iur. l. vt vim. hic est introdu-
17 ctū ꝛ positū inter alia ciuilia ꝓcepta. Jtē an in hac † causa po
terit petere qs vt sibi edātur instrumēta. rñ. ꝙ non qz non est
ꝓhibitū solū iure ciuili. sed etiā naturali egtate. C. de edē. l. q
18 accusare. vbi hoc ꝓhibeṫ expresse. Jtē † an reqraṫ cōclusio [a]
a causa. rñ. nō. vt. d. c. sepe. ōr. hec est eñ solēnitas mere ciuilis
statī eñ cū liqṫ iudici de causa fine aliqua alia cōclusione po
teṫ sententiare de iure naturali. vt pt̄z in snia lata p Salomo.
19 iij. li. regū. c. j. ꝛ eodē exēplo puto ꝙ non sit necessaria datio
20 termini ad allegādū: facit qō digi in ꝓcedēti glo. Jtē † an de-
beāt ptes citari ad audiēdū snias. in. d. c. sepe. ōr ꝙ sic intelli-
21 gitur. vt. j. dicā in gl. sup vbo ꝓdicto crimine. Jtē an hoc † ca-
su cū ꝓcedit sine figura iudicij regraṫ ille solēnitates q̄ a iu-
re positiuo sunt circa snīam. rñ. non est necesse ꝙ ferāt iudice
sedēte ꝙ tribunali. vt. d. c. ōr. hec eñ est solēnitas ciuilis. lz ꝺ3
ferri in scriptis. vt ibidē ōr certe bic ꝙ ferāt in scriptis. est so-
lēnitas ciuilis q̄ est de esse snie ꝙ fit deliberata ꝛ nō subita. l.
ij. C. de sen. ex peri. reci. ideo dicta decretalis statuit ꝙ ferāt
in scriptis. in foro aūt ciuili nō arbitror illud necesse isto ca-
su. vt pt̄z in ꝓdicto exēplo Salo. ꝛ in. d. c. in gl. ōr ꝙ de iure an
tiquo nō est necesse sniam ꝓferri in scriptis. lz in scriptis re-
digatur vt possit. pbari vt dictū est de petitione. nā soli asser-
tioni iudicis nō credit̄ nisi fit papa vel impator vt eṫ de pba.
22 c. q̄m ℈ falsa. ꝛ. e. ti. c. j. in cle. lz fi i sententiādo † nō seruareṫ for
ma. l. j. C. de sen. ꝛ inter om. iu. valeret vt si ꝓcurator eēt ꝓsens
ꝛ cōdēnareṫ oīs qz hec solēnitas est iurz ciuilis nō naturalis
seu gentiū qō pt̄z qz lz alteri absenti qs nō posset stipulari de
iure ciuili. tñ alteri oziṫ obligatio naturalis: vt. ff. de vb. ob. l.
stipulatio ista. ꝧ. alteri. ꝛ ibi no. ꝛ idē puto si iudex ferret snīaz
in absentē nō citatū valeret hoc casu eadē rōne alꝭ sec⁹: vt. l.
furioso. ff. de iud. ꝛ ibi no. in gl. idē puto si ꝓcedēte cognitione
q̄ regriṫ sm ea q̄ dicta sunt si iudex nulla alia data snīa iube-
ret res capi ꝛ distrahi pro debito valeret: lz eñ magis illa sit
natura executionis ꝙ cōdēnationis: ꝛ sic nō valeret: alꝭ vt. C.
de exe. rei iu. l. j. tū hoc casu valeret exēplo dicte snie salomo-
nis. illa vero fuit natura executionis. hoc eṫ pt̄z: qz talia ante
ius ciuile manu regia expediebaṅ: vt. ff. de ozi. iuris. l. ij. ꝛc.

1 Judex q̄ habet ꝓcedere prout sibi videbitur vna via elec-
ta potest ad aliam redire.

2 Dictio prout quādo similitudinarie: quādo limitatiue: quā-
do casualiter: ꝛ quādo cōditionaliter ponatur.

Prout posuit plures modos ꝓcedēdi ꝛ plures for-
mas: ꝛ in his dedit iudici ptātē eligendi ali-
quā ꝑdictarū vel ordinarie ꝓcedēdi si sibi videbit. Sed huic
ob. d. c. sepe. vbi ōr ꝙ iudex nō pōt ordinarie ꝓcedere nisi de
partiū cōsensu so. ibi cū fit cognoscēda cōmittiṫ. s. fine figura
iudicij hic vo fuit dictū: vt posset ꝓcedere hoc modo. ꝛ sic non
fuit positū sub necessitate. l. non qcgd. ff. de iudi. ꝛ. C. qūo ꝛ qñ
1 iud. l. j. Sed dices tu † ad qd ergo fuit appositū ꝓut illi iudi-
ci videbit expediri ꝛc. Rñdeo sm hoc potuit eligere qua viā
volebat: sed yna electa dubiū est an possit ad aliā postea redi-
b re [b] sicut dicim⁹ de eo q̄ assumptus est vt arbiter arbitrator: i:
vt no. in spec. in ti. de arbi. ꝧ. seqtur. ver. qd si cōmissuz. ꝛ dixi
ff. de fur. l. si dñium. qō dubiū hic tolliṫ. pōt eñ ex hoc ꝓcede-
re modis ꝑdictis. ꝓut sibi videbiṫ. hoc est illo tpe ꝛ illa quali
2 tate seu specie ꝓcedēdi q sibi videbiṫ. Ad cui⁹ intelligētiā
c sciēdū est de significatione hui⁹ vbi ꝓut. [c] qñq; eñ aliqd adij
citur p hāc dictionē qō est diuersuz ab eo qō ꝑmo positū erat
ꝛ tūc poniṫ sili. tudinarie: vt. ff. de so. l. ꝓut qsq;. silitudo eñ est
circa diuersa: vt not. ff. deposi. l. qō nerua. qñq; respicit idē et
tunc si p hāc dictionē adijcit aliqd ꝑteritū. ꝛ de illo cōstat tūc
intelligiṫ limitatiue: vt. C. de edē. l. edita. i. ibi ꝓut edicti ꝑpe-
tui monet autoritas. Si vo de illo ꝑterito nō cōstat tūc in du
bio intelligiṫ poni casualr vt si cōcedo tibi vt possis colligere
vectigalia tāte quātitatis. ꝓut est bacten⁹ cōsuetū. i. qz sic con
suetū est vt extra de vb. sig. c. abbate sane. lz ibi loquaṫ de dic-
tione sm vel iuxta: sz eadē est ratio sic logtur qō no. ꝓ Ly. de
cōtrahē. ꝛ cōmit. sti. l. sed z rñsum. Sed hic in legib⁹ ꝓnlegiis
et ℈tib⁹: qz illa fiūt aīo aliqd disponēdi idē in sententijs q̄ cau
sa cognita ꝓferunṫ: sec⁹ in cōfirmatione q̄ fieret sine causa co
gnitione: ꝛ tūc intelligiṫ cōditionalr: vt eṫ de cōfir. vti. vel in
uti. c. ij. ꝛ qō ibi no. eṫ de elec. c. qm̄ abbas. Si vo p hāc dictio
nē ꝓut adijciaṫ aliqd de futuro: ꝛ tūc poniṫ limitatiue: vt. d.
l. edita. ꝓut ōr ius dicētis decernit egtas. nā illa licētia mutā
di ꝛ emēdādi limitaṫ sm modū de ꝑterito sc̄z ꝓut edicti ma-
net autoritas. ꝛ sm aliud de futuro sc̄z ꝓut ius dicētis decer- a
nit egtas illud respicit oīe tēp⁹ futurū: ꝛ ista limitatio est cir
ca tēp⁹ ꝛ qualitatē: vt no. glo. in. d. l. edita. ꝛ sic inde. bic oīa
tpe quo vult pōt. ꝓcedere cū figura iudicij: ꝛ sine. sic pōt elige
re vnā viā ꝛ postea aliā. Jtē ex eo qō dixi ꝙ solū in tpe ꝛ qua- b
litate facit limitationē: ꝛ sic nō in substātia dispositiōis appa
ret ꝙ si illa q̄litas vel tp⁹ nō limitareṫ nō vitiareṫ dispositio. c
exēplū nō pōt de bac. l. poni: qz iudice ꝓcedēte appet qnāṫ si
bi videbiṫ ꝓcedēdū. pone ergo ꝙ titi⁹ legauit mibi cētū. ꝓut
per eū declarabiṫ: certe ipso nō declarante valebit. ff. de bere.
insti. l. ij. ꝛ. l. cū pater. ꝧ. fi. de leg. ij. C. de insti. ꝛ substi. l. pe.

Jurisditioni ꝓcesſ. (idest iudici.

1 Verbū videbitur importat arbitrium boni viri.
2 Differentia inter liberā voluntatē ꝛ arbitrium boni viri.
Voluntas coacta voluntas est.
3 Verbum volo importat liberā voluntatem.
Verbū libet. Item verbū plenum seu liberū arbitrium.
4 Verbū iudicio tuo importat arbitriū boni viri.
5 Facultate ℈bēdi cōmissa p verba importātia arbitriū boni
viri tūc arbitraṫ suo arbitrio regulato rōne ꝓnt bon⁹ vir.
6 Qui b3 facultatē cōtrahēdi p verba significātia liberā volun
tatē oīa pōt preter qō donare nō pōt: ꝛ dol⁹ debet abesse.
7 Facultas largiēdi data p verba significātia arbitriū boni vi
ri qd ꝛportet ꝛ qd qñ datur p vba liberā volūtatē denotātia.
8 Facultate data iudicādi p verba denotātia arbitriū boni vi-
ri tunc debet seruare regulas iuris ciuilis.
Si per verba importātia liberā volūtatē debet seruare regu
las iurisgētium vel naturalis non ciuilis.
9 Causa cōmissa sine figura iudicij intelligitur ac si cōmissa fo
ret per verba liberā voluntatē denotantia.
10 Potestas habēs liberū arbitriū non potest facere iniustitiā
parti sed solēnitatē iuris ciuilis omittere potest.
11 Clausula arbitratus fuerit et voluerit importat arbitrium
boni viri.
12 Statutū dicēs ꝙ de facto ꝓcedatur intelligitur manu regia
ꝛ solēnitates iuris ciuilis tolluntur.
13 Judex ꝓcedens sine figura iudicij non potest reijcere excep
tionem prescriptionis.

1 **Videbitur.** Hoc verbū † videbiṫ denotat arbi-
triū boni viri. ff. de vb. ob. l. cōtinuꝰ.
ꝧ. cū ita. ꝛ de fideic. li. l. fideicōmissaria libertas. ꝛ ita pōt qli
bet dictorū modorū esse iust⁹ ꝛ approbat⁹. ꝛ pōt iudex eligē
re quē modū vult: puto etiā hoc casu ꝙ si bec cōstitutio dice-
ret ꝓut iudex volueṙit ꝙ nec plus nec min⁹ posset. ꝛ hac de
2 claratione videam⁹ differētiā inter liberā volūtatē ꝛ arbi-
triū boni viri. cū etiā volūtatē inducat ꝛ gdē esse voluntatis
est ꝙ fit libera: nec possit cogi necessitate ꝑcia: vt. C. de here.
insti. l. cū ꝓponas. Sz cogiṫ quadā necessitate. ꝙ ītie: vt si qs
vult effugere tormēta hoc vult libere: ꝛ pōt nolle. sed si B vo
luerit in ꝙ ītiaz: vult illud sine quo tormēta effugere nō pōt:
ꝛ ista est necessitas ꝙ ītie. Illā ōr vere coacta volūtas: volūtas
est: vt. ff. qō me. cau. l si mulier. ꝧ. qō si metu. volūtas eñ est ꝙ
libere vult antecedēs: ꝛ ex ista deducit ad volēdū ꝙ ius. Item
sciendū est sm theologos ꝛ phos ꝙ volūtas nunq; appetit
nisi bonū existēs vel apparēs. et lz qñq; velit aliqd qō agno
scit esse malū. illō vult sub rōne alicui⁹ boni delectabilis seu
apparētis ipsi volūtati. in proprio volūtas alicui⁹ pōt cōsi-
derari respectu ei⁹ qō ipse vult tanq; delectabile rōne regu
lata vel nō. et illa ōr volūtas libera. alio modo ꝓut ipse vult
recta ꝛ regulata rōne. ꝛ illud ōr arbitriū boni viri: qz bonus
vir hoc arbitrareṫ: vt. ff. iudi. sol. l. vir bon⁹. ꝛ. ff. pro soc. l. fo
3 cietatē. ꝧ. arbitror. cū si. ꝛ vba [f] q̄ importāt liberā volūtatem
sicut ℈bū volo: vt. l. cū qdā. de leg. ij. ꝛ. d. c. fideicē missaria li
bertas. de fideicō. lib. Jtē ℈bū libet seu libuerit ibi. idem eñ
est dicere ꝙ libuerit. i. qō libere voluerit. Jtē ℈bicūq; verbū
arbitriū et fiāt. ponunṫ cū hac dictione plenū siue liberū: vt
4 l. fideicōmis. ꝧ. quaꝙ. de leg. iij. Jtē hoc ꝙ verbum iudicio tuo
importat liberā voluntatē: vt. ff. de fideicōmiss. lib. l. tbais. ꝧ.
luci⁹. sm glo. ibi positā. sed lz alꝭ trasierim sm illā glo. videt
mihi tū ꝙ directo tex. ibi dicat ℈iū. s. ꝙ importet arbitriū
d boni viri⁹ qō plus placet. qd eñ est dicere iudicio tuo nisi fa
cta disputatione inter temetipsum: postea iudices qō ad bo
ni viri arbitriū sine dubio refertur. Cōclude igit̄ ꝙ exceptis
ꝑdictis oīa importāt arbitriū boni viri vt videbiṫ approba
uerit. cōprobauerit et filia: vt. d. l. fideicō. vel placebit: vt. d. l.
tbais. ꝧ. sozorē. et multa alia. q̄ ponunṫ. ff. de leg. i. l. si sic. que
bic non repeto. qz dico esse regulā de oibus exceptis ꝑdictis:
vt dictum est. nec ob. ff. de fidiuſ. l. grece. in princi. vbi equipa
rat verbum volo ꝛ verbū cupio ꝛ filia. ꝛ qz vt digi vtrūq; cō

Cōclusio. vide
roma. ꝙ. xx. ꝛ qō
volunt late in alle
gationib⁹. clxxv
Redire. vide ro.
consi. cccxxiij.
Prout. Vide
alex. ꝙ. lxvij. j. li.
Ang. ꝙ. cxj. ro. cō
si. ccccxlv.
Boni viri. de
vbo discrete et in-
dicio tuo vide ale
xā. ꝙ. cxxxiij. ꝑmo
li. ꝛ de verbo vr̄ p
eundem. consilio.
xiij. iij. libro.
de vbis videbiṫ ꝛ
placebit pro. cōsi.
ccxxviij. abb. ꝙ. il.
clxj. ij. li. ro. cōsi. lv.
ꝛ si dicaṫ cōsciētie
tue ℞o. ꝙ. ccccl
viij. Pe de anch.
ꝙ. il. cccxlviij. ℞o.
ꝙ. il. cclxj. ꝛ si dicaṫ
de facto bart. cōsi.
lxxxij. inci. pūctus
qōnis ꝛ qd si dica
tur vt tibi visum
fuerit vtiō gl. i. c. ij.
in vbo visuz eṫ de
cō. vlti. imo. i. c. ca
nonum statuta eṫ
de cōsti. et si dicaṫ
sm imperiū tunz
vide. xxv. qō. no-
na. de gradibus ꝛ
si dicaṫ sm pndē
tiā tuā vide imo. i
c. ne inimicitias eṫ
de cōsti. et si dicaṫ
sm mētē tuā vide
bal. in. l. volūtas.
C. de fideic. ꝛ si di-
caṫ de iure ꝛ de fa
cto vide imo. in. c.
quitanallis. de iu
reiu. bal. in. l. solā
C. de testi. ꝛ si dica
tur iustitiam fa
cias vide ange. in
aut. de br̄. ꝛ fal. ꝧ.
egberedatos ge
ni. in. c. qñ de im
mu. ecc. i. vi. pe. de
an. ꝛ imo. i cle. au-
ditor. de rescri. ꝛ si
dicaṫ reiectaiuris
solennitate. vide
bal. i. l. si mācipiū
ꝧ. si cōi. ff. de enic.
et si dicaṫ videas
qd iuris vide ange.
imo. i. l. si fun
dū sub cōditione.
ꝧ. stich⁹. ff. de le. i.
et si dicaṫ sola fa
cti veritate inspe
cta ro. ꝙ. xx. ꝛ ꝙ.
ccccxix. do. de ro
ta decis. xcvj. i no
nis. de vb. sig. ꝛ qd
si dicatur summa
rie simpliciter ꝛc.
oī solēnitate iuz
et statuti obmissa
ang. consi. cxxxix.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tinet volūtatē.ſz vnū liberā ꝛ alīud regulatā.vt ī ꝓdictis ligiſ.verbi gratia.qñꝫ cōmittīt facultas ℑbēdi. qñꝫ facultēs largiēdi ex cauſa lucratiua.qñꝫ facultas iudicādi. Primo caſu ꝑ qñcōmittit facultas ℑbēdi p verba ſignificātia arbitriū boni viri circa ℑctū.tūc ſine dubio ꝺz arbitrari ſuo arbitrio regulato rōne ꝑut bon⁹ vir ꝛ diligens paterfa. facturus fuiſſet.vt.l.bec ꝙditio.ff.de ℑbē.emp.ff.ꝓ ſo.l.ſi ſocietatē.ℊ.arbitroꝝ.ꝛ de ope.li.l.ſi libert⁹.ſed ſi ꝑ bec facultas cōcederet per verba ſignificātia liberā volūtatē.tūc oīa pōt duobus exceptis. Primo q̄ nō donet.boc eſt nō venit in conſcione volūtatis libere vt.l.fili⁹.ℊ.j.ff.de dona. ſcōdo qō dolus abſit.ꝛ oīa alia q̄ dolo carēt facere pōt vt.ff. mā.l. creditor.ℊ. luci⁹.boc eſt nō repugnat regulis iuriſgētiū.ſm quas ꝛz cō trabētibus ſe decipere.vt.ff. de mino.l. in cauſe.ℊ.idē pōpo. vnde vides q̄ quātūcūꝫ ℑmittat in volūtatē liberā ītelligīt volūtas libera a regulis iuris ciuiliſemp remanet limitata a regulis iuriſgētiū.vt etiā ī ſequēti no.Scōo caſu p̄ncipali ꝑ vez qñ ꝺcedit facultas largiēdi ex cauſa lucratiua.tūc ſi per verba ſignificātia arbitriū boni viri ꝺz eligere vt bonus vir. l.cū quidā.ff.de leg.ij.ꝛ de leg.j.l.ſi qui ſic.j.rñ.ꝛ de le.j.l.fideicō.ℊ.ℊ.ꝛ de fideicō.li.l.fideicōmiſſaria libertas.ſi vero per verba ſignificātia libere volūtatis.tūc pōt facere oīa ℑ regulas iuris ciuilis ſeruatis regulis iuriſgētiū vt.ff.de teſt.mil. l.j.vbi permittīt teſtari militi qūo vult ꝛ per boc pōt relinq̄ re deportato cui⁹ ſtat⁹ null⁹ eſt de iure ciuili. nō aūt dānato in metallū que eſt ſeruit⁹ pene vel ſeruo ꝓpio cū ſeruitus ſit ꝓſtituta a iuregētiū vt.l.neq; ei⁹.ℊ.ſi de poztati.ꝛ.ℊ.ſeruū pene.ꝛ.ℊ.ſeruū ꝓpiū.ff.de teſt.mili.ꝛ boc vult ꝺicere.l. cū quidā.ff.de leg.j.nā ei qui eſt indign⁹.ꝑpter offenſam non ꝺonat ſz ꝺonatū renocat vt.l.ſi.C. de revo. ꝺo.ideo bon⁹ vir boc eſt iudex ſm regulas iuris ciuilis nō arbitrareť ei largiēdū. ſz ſm naturalē equitatē ꝺeclarată per ius diuinū maioris perfectionis eſt retribuere ei qui oſtēdit quā alteri.nā ille in cuius libera volūtate cōmittīt pōt eligere indignū. ¶ Tertio caſu ꝑ principali.ſ.qñ cōmittīt facultas iudicādi ſiquidē per ẏba importātia arbitriū boni viri ꝺz ſeq oēs regulas iuris ciuilis vt.l.j.ff.de arb. Si vero ẏba ſignificātia liberā volūtatē tūc eſt libera regulis ciuilib⁹ ꝺz tñ ſeruare regulas iuriſgētiū ſeu naturalis equitatis q̄ idē eſt per dicta iura.ꝛ eſt caſus extra de re iudi.c.paſtoralis.in cle.nā imperator ſolutus eſt legib⁹ et exꝛigoze ſue ptātis tollit ſniam: tñ qz in quibuſdā facit ibi ℑ naturalem equitatē ideo ſentētia caſſat. Et ex boc ꝓapparet q̄ in caſu noſtre.l. vbi ꝓceditur abſq; figura iudicij qz nō cōmittīt iudici per verba ſignificantia arbitriū boni viri ꝺz ſeruare regulas iuriſgētiū ſeu naturalē equitatē cū verbum ſine figura importat q̄ſi ℑmittat per ẏba ſignificātia liberā volūtatē.ꝛ per boc ꝓapparet ſoluta qō q̄ſi potestati ꝺatur arbitriū liberū.an poſſit per boc parti facere iniuſtitiā certe nō qz boc eſt ꝛtra naturalē eqtatē. ſz pōt omittere ſolēnitatē iuris ciuilis.de boc p gl.in.ꝺ.c.ſepe. in gl. ſup ẏbo defenſiōes.ꝺixi.ff.de dona.l.ſi filiuſſa. Sz qd ſi apponūt ẏba ſignificātia vtrūq; vt ꝓout arbitratus fuerit et voluerit.rñ.vt.ſ.ꝺixi qz vnū ꝑdictoꝝ ineſt alteri qz nō eſt arbitriū ſine volūtate et regula eſt q̄ ponunť duo copulatiue quoꝝ vnū de neceſſitate alteri ineſt vnū reſoluit in adiectiuū. vt.ff. de pac.l.j.ibi in idē placitū ↄ cōſenſum.i.placitū ℑenſum ita in ꝓpoſito exꝓonať.i.volūtate arbitrar⁹ ſit.ꝛ ſic arbitriū boni viri ꝓportabit.facit.ff.ꝓ ſo.l.nec adiecit et alſ niſi ſi dictum ſit libere.vt dictū eſt.Quid ſi ꝺicať in ſtatuto ꝙ in tali negotio ꝓcedať de facto certe intelligo eodē mō.ſ.manu regia. vt lij.in ꝑn.ff.de ozig.iur.cū ſit omiſſa oīs ſolēnitas ciuilis nō aūt ꝙ iura alteri⁹ ꝙllo mō tollātur nec ledanť ℑ naturalē eqtatē. idē ꝑ q̄cūꝫ ẏba cōcipianť.nō eñ qs pōt eſſe ſolutus magis legib⁹ quā ꝑator.ꝛ tñ ſua libertas ad ℬ nō extēdit.

ℊ ꝛc. Quero ꝛan dictis caſib⁹ iudex poſſit reiꝛcere exceptiōes ꝓſcriptiōis[a] vel aliā ꝓcedentē ex mero rigoze iu. ciuilis.rñ.in bis q̄ ipſe iudex ꝺz facere nō teneť ſeq regulas iu. ciuilis:ſz ī bis q̄ iā afi facta ſunt ita q̄ ex ℬ ius alteri q̄ſitū ſit vel ablatū ius nō ꝺz ꝛmutare ſz tenere ꝛ illō ſeq. caſ⁹ eſt.ff. depo.l.bona fides alſ eſſet auferre ius alteri⁹ qō eſt ℑ naturalē eqtatem.

Ad hoc. Vel ĩqta boc.i.ℊz bocvt.C.ō iudi.aūt.ad hoc.ꝛ bic incipit tertia pars in quib⁹ ponitur ſtatutū ſpāle in modo ꝓcedēdi cōtra cōtumaces.

¶ ℊ Dictio cōitas eſt generalis ad vniuerſitatē caſtri vel ville cuiuſlibet municipij qō ab ipſa hominū cōmunitate p̄uncipaliter regitur.ſic ꝛ.C.de epi.ꝛ cle.aūt.itē nulla cōmunitas.vt.g.co. de ſta.cōtra li.ec.ℊ.itē nulla cōmunitas.

¶ ℊ Dictio corp⁹ eſt gñalis ad oēs ſimul habitātes vel non.
Collegiū qñ ſimul cohabitāt.ꝛ coligūtur ſimul.
Uniuerſitas pōt ꝺelinquere ꝛ cōtra eā poteſt ꝓcedi.

Corpus. Generale ť nomē eſt ad oēs ſimulcohabitātes vel nō.ꝛ qō ſeqť collegiū⁹ eſt ꝙñ ſimul cohabitāt ꝛ ſimul colligunť.ff.qō cuiuſꝫ vni.ℓ.j.i ꝑncipio.ꝛ eſt caſus expꝛeſſus ℬ ꝙ vniuerſitas ꝓpt ꝺelinq̄re ꝛ ℑ eā pōt ꝓcedi ꝛ puniꝛi.ꝛz quidā ℑ. vt plene ꝺixi in.l.aut facta.ℊ.ſi.ff.de pe.

Status. Sine liber ſine ſerv⁹ ſiue ingenu⁹ ſiue libertin⁹.vt.ff.de ſta.bo.l.ij.cū.l.ſe. Ité ſiue ſint integri ſtatus ſiue ꝺiminuti.vt.ff.de var.ꝛ eꝓoz.cog.l. cognitio.ℊ.j.vides ergo ꝙ boies bac.l.tenēt ur.ꝛz alſ nō curetur.ſi de imperatoze ſolo verbo male ꝺigerint vt.C. ſi quis imperatoꝛi maledi.l.j.

Dignitatis. Per boc pōz ꝙ in boc crimie ceſſat pūlegiū ꝓceſſum eis q̄ habent dignitatē cū adminiſtratiōe.vt ea durāte nemo ꝓueniať⁹ vt ff.de iud.l.pars ſra.ꝛ qō ibi no.Ceſſat etiā pūlegiū ꝓceſſuz qbuſdā in dignitate exiſtentibus.vt.C.vbi ſena.vel clariſ.l.ſi. put ibi tāgit.de modo ꝓcedēdi ꝛ ſentētiādi.ꝓzinilegiū tñ iudicis remanet:qz vt ꝺixi bic ſunt legitimāde perſone.

¶ ℊ Laicus nō pōt ℑ clericū ꝓcedere in crimine leſe maieſtatis niſi ratione feudi.
Imperator⁹ henricus fecit ꝓmuari quoſdā epos feudis ꝓpter rebellionem.

Cōditionibus. Maſculus vel femina minoꝛ vel maioꝛ tñ tali etate ꝙ in eum cadat delictū ſui iuris vel alteri⁹:vt.ff.de exꝛcep.l.j. in ꝓn.coniūcto.ℊ.pari. ¶ Ité ſiue ſit laicus ſiue clericus ex vi ẏbo⁹:tñ ℑ clericū nō pōt ꝓcedere laic⁹ niſi rōne feudi⁹ vt extra de foro cōpe.c.verū.ꝛ.C.de epi.ꝛ cleri.aūt.ſtatuimus.ꝛ iſte ť impator Henricus quoſdā epos ꝑpter rebellionē ſuis feudis ꝓmuari fecit.

¶ ℊ Citatio qñ fit in criminalib⁹ neceſſario non regrik ꝙ exꝓimatur factū limitatū loco ꝛ tēꝓoze.
Reus qui comparuit tēꝓoze ꝓme citationis ſpāliter citari debet ad audiendum ſniam.
Citatio gñalis pemptoria ad ℬ vt ad vlterioza ꝓcedi poſſit regrik q̄ ꝓcedit ſine figura iudicij:ſz termin⁹ pemptoꝛi⁹ nō.
Citatio ad audiendū ſniam ꝺz eſſe pemptoria.
Citationes q̄ ſiunt in medio iudicij puta ad videndū iurare teſtes ſemper ꝺicuntur peremptorie.
Dilationes q̄ ꝺanť ad ꝓbandū intelligunť pemptorie.
Nec ℑſtitutio logť etiam ex parte accuſatoris ſi citetur.

Super ꝛ vt eſt.j.videť ergo ť ꝙ in boc caſu nō ſit neceſſe in citatione exꝓimi ť factū limitatū loco et tꝑe.ſed ſufficit ꝙ citeť ſup crimine leſe maieſtatis: vt bic aperte ꝺz. Sed qd vbi alſ ſup ꝺicto crimine ꝺz ꝓceꝺi ordinarie tñ idē:vt.C. de exꝓbi.ꝛ e.l.j.in fi.vbi ꝺz ꝙ poſtq̄ citat⁹ venit ad iudiciū ꝺz exꝓlorare.i.ꝺicere quare fuit vocatus. ꝛ ſic pt⁹ ꝙ in citatorio boc nō fuit exꝓſſum.ꝛ qz in criminalib⁹ ꝺebēt fieri citatiōes ſicut in ciuilib⁹.ff.de penis.l.abſenteꝛ ibi no.ff.de reg.iu.l.j. et ibi no.Sz in ciuilib⁹ ꝺz citari reus vt veniat ꝛ ſui ꝑſentiā faciat:vt.C.qūo ꝛ qñ in.l.ꝑſentaneū.ꝛ no.in aūt. q ſemel.e.ti. in glo.ſup ẏbo voceť.cōtrariū not. ex ꝺe vila.c.j. per Ber.et allegat.v.q.ij.ℊ.ſi parēs.Sz ibi ſpāle eſt cū ad ſynodū vocať eꝑs fauoze ꝺignitatis eꝑalis.ſunt ꝛ alia multa q̄ fauoze boiz qui ī ꝺignitate ſunt ſtatuunť:vt.C.vbi ſena.vel clariſ.ꝑ totū. Sz in caſu pūtis ꝓſonis ceſſaret ꝺict⁹ fauoꝛ ꝓo eo qō ꝺictus eſt.ſ.cuiuſcūꝫ ꝺignitatis ꝛc.Sed ℑ in.ꝺ.c.ſepe.de ẏb.ſig.qz qñ ferť ſnia ꝺz citari ad boc.ꝛ ſic vť ꝙ in citatiōe ꝺz inſeri ad qd ſpāliter citeť.etiā cū ſine figura iudicij ꝓcedit: et bic ꝺz ꝙ vigoze hui⁹ citatiōis gñalť facte ꝙ veniat rñſurus ſuper crimine tali poſſit ad ſniam ꝓceꝺi.ſol.ſi citatus in ꝓma citatiōe nō cōparet valet qō bic ꝺz. Sed ť ſicōparuerit ꝛ ſtetit ad ꝓceſſum vſq; ad fi.ſi tꝑe ſnie nō adeſt ꝺz citari ſpāliť ad boc vt ibi fit.ſi ēm ꝑme citatiōi veniēdo ſatiſfecit:ſi poſtea ſe abſentat citari iterū⁹ ꝺebet.C.de bo.aut.iudi.poſ.aūt.ei g.Sz tūc vbi ꝺebeat citari vel ad ꝺomū ſue habitationis q̄ forte eſt in ꝓuincia vel in curia.ꝺicā.j.in glo.ſup ẏbo edictū.et eſt ſatis uertēdū qꝺ ꝛz boc caſu qñ ſine figura iudicij ꝓceꝺit terminus perēptoꝛ⁹ nō ſit neceſſarius:vt ꝺicā in gl.ſup ẏbo ī termino. tñ vbi qs citať illa citatiōe gñali ad ℬ vt ei⁹ vigoze poſſit ꝓcedi ad vlteriora reqrik ꝙ fiat citatio perēptoꝛia:ᵇ vel tres que habēt vim pemptoꝛie:vt.ꝺ.l. cōſentaneū. ꝛ boc ſine fiat ante litis ꝓteſt.ſiue poſt.vt ibi not. ¶ Ité ꝺicta ť citatio ſpālis ad ſniam audiēdā ſikr ꝺz eſſe pemptoꝛia:vt.l.ad pemptoꝛiū.ff. de iudi.alie ť ẏo citationes q̄ fiūt in medio ad certum actum: vt ad videndū iurare teſtes ꝛ ſilia ſemp intelligunť pēptorie:

vt extra

vt extra de exce.c.paſtoralis.ꝛ ibi ꝺe boc per Jo.an.facit.C. qui accuſ.nō poſ.l.ſi ea vbi termin⁹ ille itelligiť pemptoꝛi⁹. qō pz.qz vlteri⁹ nō audiť.ꝺilationes ť ẏo que ꝺanť ad ꝓban ꝺū itelligunť peremptorie cū nō ꝺank plures ℬ vna niſi cā cognita vt.ff.de feriis.l.ſi. Ité ex eo ť ꝙ ꝺz ſimplr ſup ꝺicto crimine.pz ꝙ logť hec cōſtō etiā ex parte accuſatoris ſi citeť ꝙ veniat ad ꝓducēdū.vel ſi inquirať de ipōnēdo pēnā talionis.iſta eñ ſunt de tāgētib⁹ iſtud crimē.ergo ꝛc.vt pz in tex.

¶ ℊ Nuntius conſtituitur a iudice.
Infamis ꝛ vilis poteſt bodie eſſe nuntius.
Nuntius de iure ciuili ꝺebet eligi perſona ꝺiues ꝛ boneſta.
Nuntius iurat ſe facturū officium legaliter.
Nuntius ſi eligi ꝺebet a conſilio tunc conſtare ꝺebet de eius electione non ſi a iudicibus eligitur.
Nuntius non citat ſine cōmiſſione.
Nuntio citanti in ꝓuincia citatus credere ꝺebet.ſecus ſi citat extra ꝓuinciā quia non creꝺitur ſine literis.
Nuntio ꝺelegati citanti non creꝺitur ſine literis.
Arbiter ꝛ iudex inferioꝛ vtuntur nuntio ſuperioꝛis.
Nūtio referēti ſe citaſſe ꝛ in ꝺepēꝺētib⁹ ab ei⁹ officio creꝺiť.

Per nuntiū. ť Nūtiū ꝓſtituit ipſemet iudex vt C.ꝺe ſpoꝛ.l.ij.ꝛ ibi no.ꝛ in aūt.ꝺe iudi.ℊ.neceſſarias.col.vi.ꝛ puto ꝙ poſſet cōſtitui etiā infamis.ꝛz ſit offm̄ publicū.nā villiſſimis ꝑſonis cōgruit ſm mores nr̄os.ergo ab ℬ infamia nō repellit.vt.C.ꝺe infa.l.j. lib.ℊ.ꝓzo ℬ.l.nec ifamis.C.ꝺe decuri.li.ℊ.ſm leges ꝺebent ť eligi perſone ꝺiuites ꝛ approbate.vt in aūt.ꝺe iud.ℊ. bis aūt.colla.vi.facit qz infamis pōt eſſe ꝓcurator.iſti.ꝺe exꝓcep.ℊ.fi.ꝛ arbiter.vt.ff.de arbi.l.pediꝰ.alſ incipit parui.ꝛ ff.de poſtulā.l.j.ℊ.ꝛz eſt equiſſimū. ť ſi ꝺiceres qūo creꝺet ei cū infamis nō poſſit eſſe teſtis ſtatim ꝺicā. Ité ꝺz ť iurare ſe facturū officiū legaliter ar.C.ō fi.iſtru.l. cōparationes.ꝛ.C. de ſecū.nup.i.hac edictali.ℊ.bis illud.ꝛ ar.in aūt.iuſiur.qō preſtať ab bis.ℊ.j.col.ij.peto etiā ſi nō iuret poſſe eū exercere officiū.C.de arbi.aūt.decernimus.Eligiť eñ periculo iu ꝺicis eligētis.vt.ꝺ.aūt.de iudi.ℊ.hoc aūt.ꝛ ideo ꝺz ť ꝙ ſi nō appareat ꝙ aliquis ſit electus nūtius ꝙ nō eſt curādū.cum ſtatim eo qō ſibi ſit cōmiſſio de citādo in ipſa cōmiſſione eligitur. Sed ſi ex lege municipali electio nūtioꝝ ꝺeberet fieri a ꝑſilio.ꝛ nō a iudicibus.tūc ꝺz ſtare de ea.vel ſufficeret ꝙ eſſet in poſſeſſione exercēdi illud offm̄.l.barbari⁹.C.ō off. preſi.ꝛ.C.de teſt.l.j.nec pōt ť nuntius aliquē citare niſi fiat ei cōmiſſio.ō exꝑi.reis.l.neminē.Sz an citat⁹ ť ꝺebeat credere eū eſſe nūtiū. Rñ.ꝺz ī aūt.de col.ℊ.eos.col.ig.ꝙ exactores q mittunť in ꝓuinciis.anteꝙ incꝺoent offm̄ ꝺebēt ſuas ſras inſinuare iudici ꝓuincie.ex quo colligiť ꝙ ex eo qō in curia ipſius iudicis apparet ꝙ talis eſt nūtius ꝙ poſſint citari p eū oēs ſubditi ſui in ei⁹ territorio.ꝛ in eaꝺē ꝓuincia nec eis aliter fides fieri ꝺz.ꝛ ſic ꝺz credere ꝛz in multis partib⁹ obſerueť ꝙ tales nūtij ḃñt aliqua ſigna qb⁹ cognoſcanť in q̄ conſuetudo loci eſt ſeruāda. Sz ſi citaret extra ꝓuinciā nō eſſet creꝺēdū ei ſine literis.vt.ꝺ.ℊ.eos.facit.C.de mā.ꝑn.l.j.ꝛ boc in iudicib⁹ ordinarijs. Sz nūtio ť ꝺelegatoꝝ vť nō creꝺēdū ſine lr̄is.vt extra de offi.ꝺeleg.c.ꝓudētiā.facit qō no.ī ti.de cita.ℊ.j.per ſpe.Sz an ť arbiter iudex inferioꝛ poterit vti nūtijs ſuperioꝝ.Rñ.ſic ī aūt.de defen.ciui.ℊ.ꝺeinde eos.ibi ex ꝓuinciali officio ꝛc.Sz an idē nūtio[a] referenti ꝺebeat iudex creꝺere cū ſit vnus.qdā ꝺicūt ꝙ nō vt.l.iuſiurāꝺū.C.de teſti.Riū eſt verū vt bic cū in ſingulari ꝺicat nūtiū facit.C.de epi.ꝛ cle.l.ſi oēs.ℊ.ſi ẏo apparitoꝝ.ꝛ ita vtimur ꝛ creꝺiť eis in bis q̄ ſibi cōmiſſa ſunt ꝛ ex eoꝝ offō ꝺepēꝺēt vt ſe citaſſe ꝛ ſimilia facit.C.de fal.l.ſi qs decurionib⁹.Similiter qz etiā ſeru⁹ de facto ꝓpzio interrogať.l.interrogata.C.de ꝙſtio. multomagis infamis.ſi vero ei cōmitteret aliqꝺ.ꝛ refert ꝙ alios feciſſe vidiſſet tūc in modicis creꝺiť ſibi in magnis nō eatenus vt iudex poſſit ꝓcedere vt.ff.de reb⁹ eo.l.magis puto.ℊ.ne tñ.ꝛ.C.de accu.l.ea gdē.facit.ff.de cuſt.reo.l.ꝺiuus. ꝛ qō ꝺixi in gl.ſuper verbo ꝺenuntiationem.

¶ ℊ Sigillo ꝓzopzio vel publico creꝺiť in citationibus.
Citatio poteſt ſignari ſigillo alieno ſi de boc mentio fiat in ipſa citatione.
Citatio licet fiat per literas nūtius ꝺebet tñ eas portare.
Creꝺitur nuntio aſſerenti ſe portaſſe literas citationis etiā ſi pars neget.
Actoꝛ pōt portare literas citatorias ꝺūmodo preſentet coram teſtibus ꝛ notario.

Per literas Sigillatas[b] ſigillo ꝓpzio vel publico: ť vt.l.ſi publican⁹.ℊ.j.ff.de publi.ꝛ.C.de epi.ꝛ cle.l.ſi qua per calūniā.ꝛ ibi no.ꝛ extra de ꝓba.c.poſt ceſſionē.pōt etiaꝫ ſigillare alieno annulo ꝺūmo

faciant de boc mentionē:vt.ff.de teſti.l.ad teſtiū.ℊ.ij.de boc in Spe.de cita.ℊ.iam de citatione.ẏ.literas.ſigiť puto tuti⁹ eſſe ꝙ tales litere publicenť manu notarij.ꝛ ita multi obſeruant:ꝛz aūt ť fiant litere tñ eſt neceſſarius nuntius q̄ ꝑtet. Sed in boc ꝺiffert:qz qñ ſolus nūtius mittiť ꝺz talis eſſe ꝙ citatus ꝺebeat creꝺere ipſum eſſe nuntium vt in ꝓcedēti gl. hic aūt ſatis eſt vt creꝺat vel creꝺere ꝺebeat literas et talis iudicis. Sz ꝺices ť quid ſi negare voluerit literas ſibi fuiſſe ꝑtatas. Rñ.iudex ſtabit in ℬ relationi ſui nuntij:reus eñ ſe citatū cognoſcit a iudice ꝑ literas:an aūt fuerit nuntius ipſi⁹ iudicis eſt cognitionis:ꝛ ꝑtare ipſas lr̄as eſt ſignum euidēs ꝙ fit nūtius.arg.ff.de leg.j.l.ſeruū filij.ℊ.eū qui chirographū.ꝛ.C.de dona.l.j.Sed an ť actoꝛ ipſe poterit ꝑtare literas citatorias.videť exꝓeſſum ꝙ ſic.ff.de fur.l.eū q. ℊ.ſi epiſtola.ver.ſed ſi iterfuit.vbi qs ꝓo ſe ꝑtat epiſtolā. Sed ſi pars negaret eā ſibi ꝓeſentataꝫ fuiſſe eſſet graue:qz ipſi actoꝛi crederek niſi forte literarū ꝓeſentationez ꝓbaret per alios:ꝛ ideo ſi ꝓeſentaret coꝝ teſtibus ꝛ notario q inde conficeret inſtrumentū putarem ſufficere ꝛc.

¶ ℊ Citatio p edictū cōpetit ordinarijs ꝛ delegatꝫ a ꝓncipe.
Citatio per edictū de iure canonico qb⁹ caſibus fieri poſſit.
Citatio p edictū nō fit qñ qs citare pōt per nūtiū vel p lr̄as
Non poſſe tute accedi ad locū citationis per nuntium qñ ꝺicatur vel qō nuntius impeꝺiatur.
Cautela vt anteꝙ fiat citatio per edictuz:ꝙ iudex capiat informationem de non tuto accessu.
Terminus in citatione per edictū ꝺz poni congruus vt veniat in notitiā citati ꝛ poſſit ad locū citationis cōparere.
Judex qui citat per edictū qūo moꝺerabit terminum ꝺandum citato ad comparendum.
Si ī termio citationis qs cōparet ꝛ allegat abſentiā citati ꝛ petit ſibi ꝓrogari terminū vt ueniat citatū termin⁹ ꝺz dari.
Judex non veniente abſente ꝺata ꝺilatione poteſt contra ipſum vt in contumacem ꝓcedere.
Citari extra territoziuz qñ poſſit ſubditus per edictum vel per nuntiū:vel literas.
Papa citat qūlibet vbicūꝫ exiſtente ꝛ officiał impij q̄ peſt vni ꝓuincie pōt boies exiſtētes ī qlibet ꝓucia impij citare.
Imperatoꝛ vel ꝓnceps ſecularis nō poteſt citare quem in terris eccleſie:ſed ſcribit ſuperioꝛi vt notificet.
Si iudex in cui⁹ territozio ꝺegit citandus negligat citationem ad literas citantis notificare tūc iudex extra territoziū citat per edictū vel per nuntium.
Citatus qui in ꝓimo termino comparuit poſtea ſe abſentauit quomodo citabitur.
Citatio per ꝓeconē admittiť vbi citať incerta perſona.
Conſiliū qd agere ꝺebeat iudex qñ citatus in ꝓmo termino cōparuit ꝛ nō eſt locus ꝺetentioni:ꝛ ſit extra territoꝛium.
Citari per ꝓeconem quando quis poſſit.

Per edictū. Iſte modus ť citādi ꝙenit ordinarijs ꝛ ꝺelegatis a ꝓncipe ꝛ non alijs:vt.C.qūo ꝛ qñ iud.aut.q ſemel. ť Ité nō ſolū in bis caſibus:ſed in alijs oib⁹:vt ibi pz.ſed de iure canonico nō pōt fieri niſi ꝺe ſpāli cōmiſſione pape:ꝛ tunc ſolū cōtra eos qui ꝑcurāt ne ad eos citatio ꝓueniat:vel quoꝝ loca nō poſſunt tute accediːvt extra de iudi.c.ij.in cle.que limitatio ſcba fuit multū equa:vt ibi pz:ſic puto iꝺices in foꝛo noſtro ꝺebere ꝓacticare.naz iſti tres moꝺi citāꝺi permittunť alternatiue ꝛ ſic iudicis arbitrio. Sz in bis ꝺz ſeruare eqtatē:vt in aūt. iuſiuran.qō ꝓeſta.ab bis.ℊ.j.ꝛ per Jnno.extra de ℊſti.c.ſi. glo.notabilis.ꝛ Archi.ꝺe cōſti.lib.vj.ſi ergo pōt per nūtiū citare vel eplas vel lr̄as nō eſt equū ꝙ citet per edicta:ꝛ ſi faceret grauaret parteꝛ.ꝛ ideo per iudicē appellationis poſſet infringi ť ꝓceſſus.boc aūt ſcz qđ impeꝺiri ne ad eū citatio perueniat:vel non poſſe accedi tute ſepe accidit ſcz qñ citať alīq̄ ciuitas:vel ꝺñs:aut multi ciues vni⁹ ciuitatis.ar.ex ꝺe reſcri.c.ſtatutū.ℊ.cū nō ciuſꝺē.li.vj. Ité ſi loc⁹ in quo ꝑſona eſt citāꝺa eſt rebellis.nō eñ tute mittiť nūtius ad locū inimi coz:vt.l.ſciēdū.ff.de legi.ꝛ.l.ꝺe etate.ad treb.ꝛ.l.iij.ff.ex qui. cau.ma.puto ť tñ recte fieri anteꝙ hec citatio fiat qō ſup boc ad iudicis informationē aliquid cognoſcaťːvt.ꝺ.l.ꝺe etate. Sed ť qs termin⁹ in tali ediꝰto ponek. Rñ.ꝛgruus vt poſſit venire in notitiā citati vt poſſit poſtea ad locū citatōis cōparere in ciuilib⁹:vt.ꝺ.c.j.ꝺe iu.in cle.ne alſ ediꝰtū cōtineat impoſſibile:vt.ff.de eo qō cer.lo.l.ij.ℊ.ſi qs ita.in criminalibus ẏo ꝺak ꝺilatio lōgioꝛ ſm formā.l.ij.C.de exꝺi.re.que tñ ꝺilatio non videť neceſſaria in hac.l.cū abſq; figura iudicij ꝓceꝺať cū illa ſit ſolēnitas iuris ciuilis:vt.ſ.no.in gl.ſuper verbo figura. Sed qliter ť ſciet iudex moꝺerare terminū cuz ignoꝛet vbi reus moꝛet. Rñ.text.eſt.C.qūo ꝛ qñ iud.aut.qui

[a] Nuntio. An ſit nuntio credendū. vide Pau.de caſ. ℊſi.cclxxv.ro. ℊſi. ccccxcvij.ꝛ ibi an ꝑſumaꝫ qō cōmiſſio ꝓeſſerit et qō omnia ſolenniter geſta ſint.

[b] ¶ Sigillatas.ad de ro.ℊſi.ij.ꝛ Oldra. cōſi.clxxxiij. vbi an per literas epi ſigillatas ꝓbetur excōicatio.an aūt ꝓeſidib⁹ vel legatis de latere creꝺēꝺuz ſit abſq; literis.vide ro.cō filio.liꝛ.abb. cōſi. xviij.

[c] ¶ Edictū.qñ citatio p edictuz fieri poſſit.vide pau.ō ca.conſi.l. Oldra. cōſi.cxcv.ꝛ que ſit ꝺifferētia iter edictum ꝛ perempto riū per eundē ℊſi. iij.ꝛ.cccxiij.ꝛ per Abb.conſi.lxij. et qñ ſufficiat citatio per ꝓclama Ro.cōſi.ccccc.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

semel. vbi dicit q̄ iudex pñs dz examinare vbi sit reus ſ3 hoc videt impossibile q̄ testes examinati coꝝ iudice hoc dicāt ſc3 aliquē nō esse Florētie. vñ op3 sic intelligi. vt dicit text. in aut. de exhi. re. ſ. illō vere. col. vj. vbi dr q̄ iudex examinet in p̄tuꝫ possit i quā terrā abijsse dr ex eo q̄ dr abijsse appet q̄ ꝑ ſuffi-cit sola fama vel vulgi opinio q̄ i certū locū dr abijsse. q̄ ꝑ in d. aut dr vbi sint. i. vbi eē dr. z ex eo q̄ dr ꝙmaꝫ ex virtute p̄me citationis et ex hoc q̄ morari dz in ciuitate vbi est curia: ſ3 quo in loco sit incertū sit. Sic etiā admittit † citatio per p̄conē ofi est incerta
14 psona ꝑ citat: vt dicā. ſ. nec ob. p̄dictis. C. de bo. auto. iudi. pos. l. ea. z in aut. ei qui. z in corpore vñ sumit: q̄ ibi p̄misit z iurauit de iudicio sisti magis respectu partis vt eis cōmittat obligatio ad interesse: vt. ff. ſi ꝙs cau. l. ij. in fi ꝙ respectu iudicis vt di cat cōtumaꝫ fi ibi nō est: ideo debet ſoleniter citari facta in-
15 sitione vbi esse dicitur. Cōsulo tñ ad fugiendū † predicta q̄ reo cōparēte in primo termino in causis in quib⁹ nō est locus detētationi vt ei dicat a iudice vt certū locū in ciuitate eligat vbi sit citādus: sicut eñ pōt eligere domiciliū: vt. ff. ad muni. l. domici. z. l. nihil. ita pōt eligere quo ad certū actum. Quidaꝫ aūt p̄cipiunt tali sic comparenti: q̄ est ex longinquo vt singulis
d dieb⁹ dr horis q̄bus reddit ius cōpareat coꝝ eo: q̄ de citatio
16 ne q̄ fit p̄conē facta est mētio. Quero † per quē p̄conē cita re licet: quidā dicūt q̄ citare reū nō actorē: vt. C. q̄ño z q̄ñ iudex aut. q semel. z ita videt tenere Spe in tit. de cita ſ. sequitur. circa prin. Sed certe ratio posita in aut. qui semel. ſc3 q̄ vox pcō-nis paucis innotescit est cōis ad actorē z reū. vñ dictū Spe. potest esse verū in eo casu quo reus potest esse in loco vt dixi. dic ergo aut est citanda ꝑsona certa: q̄ cōstat ei⁹ interesse: aut ignoratur q̄s sit ille cuius interest. Primo casu ipsa ꝑsona citanda est noiatim. ff. de ven. inspi. l. j. ſ. pe. Sed qualiter dic aut est in certū vbi sit nec alibi est ex virtute citationis z nō pōt citari p̄conē. i. vocē preconis: vt. d. aut. qui semel. aut debet esse in aliquo loco virtute citationis: sed ignorat loc⁹ loci: q̄ nescitur in qua parte sit ciuitatis: z tunc sufficit citatio p̄preconem: vt ſ. ostensum est. vt. l. ſi eo tpe. C. de remiſ. pig. tñ ista citatio non p̄iudicat nisi p̄sentib⁹: vt ibi ptz. facit q̄ no. per Jnno. ex de maio. z obe. c. ſi. z hoc nisi citanda esset aliqua multitudo. C. de decu. lib. x. z no. p Jnno. in. d. c. ſi. extra de ema. z obe. Si vo ignorat q̄ sit ꝑsona cuius interest citari: z tūc sufficit citari per p̄conem. vt. l. ſi vacantia. C. de bo. va. lib. x. z. d. l. ſi co tpe.

a ¶ Extra territoriū. an ꝙs possit citare sibi subditum existentē extra territoriū vide Old. a consi. lxxxv.

b ¶ Vicari⁹. idē tz Are. cōsi. l. viij.

c ¶ Cōparet. Vide Fede. ꝑsi. clxxij.

d ¶ Dieb⁹ z horis Bal. ꝑsi. ccxxxviij. iiij. lib. dicit q̄ mirat de tali citatione: q̄ est q̄dā seruitus q̄ quis moretur semp in loco z q̄ñ citatio ad totā causam fieri possit vi⁹ pau. d ca. ꝑsl.

e ¶ Vniuersitatem vide. ſ. in vbo vniuersitas vbi quaꝫ ter citetur.

☞ Citatio satis est q̄ fuerit affixa in loco publico vt moris est: nec requiritur quāto tempore stari debeat dūtamē relatio appareat facta.

2 Preconia debent fieri in locis publicis nec in relatiōe debet locus facti preconij exprimere.

1 **Publice.** canonico dz p̄ius ꝙ vbo literas legēdo in aliquo publico loco citari postea litere debeāt affigi publice ſc3 in foribus maioris ecclesie: vt. c. i extra de iudi in cle. hic enim circa locū loquit large q̄ ſufficit publice ꝓponi in loco vbi ius reddit vel in foro nūdinarū vel alibi vbi moris est publice fieri ꝑconia: vt in. ij cōſti. C. circa fi. ibi editis ex more p̄positis z quāto tpe edictū stet affixū ibi non exprimit. vñ erit arbitrio iudicis. vt. ff. de iure deli. l. j. sufficit aūt i actis scriptū esse q̄ edictū fuit publice ꝓpositū in tali loco: nec est necesse scribi q̄ tanto tpe stetit: nec enim p̄sumit inde sublatū cū hoc facere sit delictū: vt. l. ſi qs id q̄d. de iur. om. iudi. ff. cautius tamē esset ſi qs de hoc faceret fieri scripturā. † Preconia etiam debent scribi in locis publicis z cōſuetis in dicta cōſti C. circa fi. z sufficit q̄ preco referat se preconizasse p̄ ciuitatē in locis publicis z consuetis etiā ſi nō exprimatur loca. nā talia loca consueuerunt esse notoria: z sic exp̄ssio non est necessaria: vt. ff. de ꝓben. emp. l cū seruo. ſ. fi. ff. ita obseruat consuetudo.

2

Citata. persona vel ciuitas.

1 ☞ Vniuersitas quando citatur q̄ño fiat citatio.

Citatum. Corpus vel collegiuꝫ: sed qualr hoc fiet in citatiōe q̄ fit p edictū clarū est cum ibi sufficiat ꝓpositio in loco publico vt in presenti glo. sed cum sit per nuntiū vel epistolā q̄ē citabit nuntius vel cui literas p̄sentabit. Jo. an. extra concef. ꝓben. c. ſi caplm. lib. vj. dicit q̄ requirat eū q̄ hz ꝓuocare tale collegiū ſuſficiat q̄ illud cōgreget more solito: q̄ ſi se includeret vel impediret ne fieret ꝓpositio vel p̄sentatio: perinde ac ſi esset facta: q̄ ſatis placet. pōt etiā dici q̄ sicut vnū hoīem singularē q̄s pōt citare: ſ3 ſolū caput eius respiciat z non aliud corpus. ff. de in ius voc. l. ſatiſ. z arg. l. cū in omnibus. ff. de reli. z ſump. fu. sic etiā quis vniuersitatem c potest citare citādo caput eius hoc est illos qui p̄sunt vniuersitati cōitati vel collegio: vt. l. municipalib⁹. ff. de cōdi. et demon. pōt etiā dici q̄ sicut tuto: pōt citare in causa pupilli: ita hoc modo rectores in causa vniuersitatis. argu. ff. de pac. l. itē magistratib⁹. z. l. seq. et de admini. tut. l. j. ſ. ſuſticit. ſed tu dices illud verū est q̄ñ cōmissio fieret de citando tutorē: ſed ſi fieret de citando pupillū an ſufficiat citare tutorē posset dubitari. Et † ideo cōſilium est q̄ fiat cōmissio de citādo pupillum et tutorem et de citando rectores administratores z vniuersitatē tunc ſine

1

tunc ſine dubio ſufficit citare rectores. pōt etiā dici q̄ ſufficiat q̄ nūtius per terrā clamet q̄ ipse ex parte talis iudicis citat talē vniuersitatē. cū eñ talis citatio fiat de multitudine ſufficit fieri per p̄conē: vt dictū est. ſ. in gl. ſup vbo edictum. per citationes aūt istas q̄ fiūt de rectorib⁹ vniuersitatis vniuersitas ꝓstituat contumaꝫ ficte. nō autem dr vere cōtumaꝫ quaſi dolose occultās. ff. de reg. iur. l. nō potest dolo carere.

1 ☞ In crīe lese maiestatis nō ſufficit q̄ qs sit vere ꝙtumaꝫ.

2 Judex non procedit q̄ñ ei constat citationem nō peruenisse ad notitiam citati.

3 Si in termino citationis aliqs cōparet allegās citati absentiā iuſtū impedimētū z iudex tū ꝓcedat ꝓcessus est nullus.

4 Q̄n citatus in termino nō cōparet necessario nō est accusan da cōtumacia nisi q̄ñ proceditur per accusationem.

5 Cautela vt iudex accusatore abīte possit ei⁹ ōfectū supplere.

1 **Neglexerit.** ſtitutio † nō regrit q̄ qs sit vere cōtumaꝫ. q̄ñ pz ex mō citādi p edicta de qua citatiōe nō cōstat

2 q̄ ad notitiā citati pueniat z hoc nisi iudici † ꝑstat hoc ad ci tatū nō peruenisse. vel ipm esse vel fuisse legitime impeditū quomin⁹ veniat. z tūc ſi vltra ꝓcedit ipso iure nullū effet. q̄ deficit ſubſtātiale. naz nō vere nec ficte negligit q̄ regrit hec l. z no. p gl. ff. de re iudi. l. ſ̄ſtitū. z fuit opi. Jo. an. l. l. ꝙtumacia. ſ. fi. e. ti. Sz q̄ ſi i termino † citationis cōpareat aliquis

3 excusator dicēs citatū fore absentē ita q̄ nō pōt i ei⁹ notitiā puenire vel q̄ē legitime ꝓpedit. z iudex vltra ꝓcedit an va leat. dic q̄ ſi excusator obtulit ſe. ꝓbaturū. z iudex ꝓcēpsit q̄ ꝓcessus est nullꝰ q̄ſi p iudicē ꝓteriri q̄min⁹ fiat a⁹ sec⁹ facit ex ō ap. c. iterposita. ſalvū tñ est ius parti petēde restōnis ex cā iuste absentie. C. q̄ño z q̄ñ iudex. l. ab eo. z. ff. de in integ. re

4 ſti. l. ſi. z q̄ ibi no. An aūt sit necesse † q̄ in termino q̄s ꝑ citatū se ꝑsentet vt negligisse dicat. Rñ. nō cū ꝓcedit p inq̄ſitionē factā ex offō vel per denūtiationē cū iudex sedēs semp sit ꝑsto. ſ3 cū p accusationē ꝓcedit. secus vr ad similitudinē causārū ciuiliū. vt. C. de iudi. l. ꝓperādū. ſ. j. ſ3 in criminalib⁹ est

5 † quidā in partibus Jtalie faciūt sibi concedi licētiā ab accusatore vt eo absente possint expedire ꝓcessum. z tūc cōstat q̄ partis ſupplet defectum. in casu tū buⁱ⁹ ꝓstitutionis hoc nō requiritur cū possit sine figura iudicij procedi.

1 ☞ Terminus intelligit peremptorius q̄ñ proceditur sine figura iudicij.

2 ¶ Monitio iudicis ad audiendū sniam dr peremptoria.

3 ¶ Monitio z ptestatio q̄ fit ex iudiciū intelligit peremptoria.

In termino. Ex hoc q̄ i singulari numero lo quitur ptz q̄ vnus tm̄ terminus fuit assignatus. ex q̄ ꝙ pz q̄ i his in q̄b⁹ pōt. pcedi sine figura

1 a iudicij termin⁹ intelligit peremptori⁹ etiaꝫ si nō exprimat a

2 facit extra de vbo. sig. c. sepe. i cle. Itē † si iudex vna voce admoneret eos vel q̄ē ad audiēdū sniam itelligit peremptorie C. q̄ño z q̄ñ iudex. i. l. ij. z ibi no. a⁹ peremptorie dici debet vt

3 dixi. ſ. in glo. sup verbo dicto crimine. Itē † admonitiones z ptestationes q̄ fiunt extra iudiciū itelliguñ peremptorie cum semel sufficit fieri. l. titia. ſ. imperator. ff. de lega. ij.

Personaliter. Hoc est vere i crimine vbi est pena affligēda in corpus ꝛc.

1 ☞ Procurator in criminalibus q̄ nō admittat etiam ſi ex forma ſtatuti cōtra absentem procedi possit.

2 Procurator in criminalibus admittit q̄ñ pena venit impo nenda a relegatione infra.

3 Vniuersitas in causis capitalib⁹ rñdet per ꝓcuratorem. Vniuersitas accusando ꝓsequit accusatio per procuratorē.

Legitime. Ut per eū ꝓcuratorē vel syndicuꝫ z sic

1 videt hic casus † q̄ in casibus capitali

b bus vbi pōt ferri sniа in absentē admittit ꝓcurator. b quod tz Dy. in. ſ. ad crimē. p regulā posita in. l. seruū q̄. ſ. publi ce. ff. de ꝓcur. z dicebat q̄ vbi per ſtatutū pōt dānari absens pōt interuenire ꝓcurator. q̄ nō placet. nā etiā de iure antiq̄ reperit in casib⁹ q̄ absens pōt de capitali crimine dānari i casib⁹ ſpālibus. C. de pe. l. ne diu. z. ff. ad. l. cor. de sica. l. lex cornelia. ꝟ. z qui hoc crimen ſm vnū intellectū. Itē in cā appellationis altero absente lite nō ꝛte. pōt deueniri ad diffiniti uā. C. de appel. l. fi. ſ. illud. z tñ tūc nō admittit ꝓcurator. vt ff. an per aliū causa app. l. j. Itē ꝓcurator rei dz ſatiſdare indicatuꝫ ſolui nisi a dicta ſatiſdatiōe a dño fuerit releuat⁹. vt inſti. de ſatiſda. ſ. fi ꝟo dñs. Sz hic ꝓcurator nō pōt ſatiſdare nec dñs a ſatiſdādo releuare eū pōt. Jtez q̄ Dy. dicit de ſtatuto est aduertēdū q̄ñ ſtatuta Jtalie cōmuniter ꝓmittūt damnari absentē. ꝓpter cōtumaciā tñi. ſed ſi admitteret ꝓcurator iam nō esset ꝙtumaꝫ. nō ob. ſ. publice. nam vbicūq̄ posset dānari absens de iure cōi iudex debet ex officio perquirere veritatē ꝓ o vtraq̄ parte: vt. C. q̄ño z q̄ñ iudex. aut. qui semel. de appel. l. amplioꝛē. ſ. j. z dicam ſtatim in gl. ſup verbo receptionē. a⁹ examinationes: merito quilibet excusans innocentiā audiē non vt ꝓcurator. sed vt glibet. z hoc est q̄ dicit ibi tex. Quis verba faciēte ꝛc. Ex eo q̄ dicit Quis apparet q̄ non requirit q̄ sit ꝓcurator hoc dixi in. ſ. ad crimen. in. l. penul. ff. de publi. iudi. nō ob. hec litera q̄ exponet † q̄ intelligit eo casu q̄ pena a relegatione. j. venit imponēda vel itelligitur legitime ſi per ꝓcurationē eo casu quo venit imponēda pena a relegatione q̄ pōt esse in his que ipm crimē quocūq̄ modo tangūt. vt supra dixi in gl. sup verbo tāgūt. Itē ad ipm crimē pōt referri. z dic perſonaliter id est quando aliqua persona citata est legitime ſcilicet q̄ñ p̄edit contra aliquā cōmunitatē vel corpus vel collegiuꝫ. z sic no.

3 † causam quod etiā vniuersitas in capitalibus respōdit per ſyndicū vt. C. de re mili. l. cācellatores. lib. xij. z no. p Ly. qui accu. non pos. l. ij. z eo modo est casus q̄ etiaꝫ si per vniuersitatem fieret accusatio posset ꝓsequi per ſyndicū tamen bic loquitur generaliter ex parte rei z actoris: vt dixi. ſ. in fi. gl. super verbo ſuper dicto crimine: ꝛ Dy. z Ly. cōiter dicunt contra in. d. l. ij. ff. de accu. ſ. ſi.

Perinde Non tamen per omnia: z sic gratia con trarietatis tollēde. non eñ sic potest fieri executio in absentē sicut in p̄sentē de qua exꝑcutione hic a dicitur: z. ſ. dicitur: z idem in omnibus que in absentē nō cadunt sicut in p̄sentē. de hoc multū no. glo. ad le. iul. pe. l. ſa crilegi. vbi autem ꝟietas non resultaret penitus esset quo b ad oia sc3 quo ad tps: quo ad modū: z quo ad certas qualitates: z idem in certis aduerbijs et noibus ſignificantibus ſimilitudinē: c vt. ff. de ali. z ci. leg. l. a filio. ſ. testator.

c 1 ☞ Litis contestatio dicitur fieri in presentia.

2 Ubicūq̄ absens damnari potest peruenitur ad diffinitiuaꝫ absq̄ litis contestatione.

3 Actio ꝓ actore perpetuatur etiam ſi reus citatus est cōtumaꝫ.

4 Judex debet ſcribere principi q̄ñ post ſentētiā latam apparet de innocentia accusati.

5 Contumacia ſola de iure cōmuni nō facit quem haberi ꝓ confesſo.

1 **Contestata.** De qua dixi. ſ. ex vna † parte eq̄ paratur perſonali p̄ſentie et litis contesta. ex alia parte: nec enim ſufficeret quem esse p̄ſentē nisi lis esset contestata quādo ordinarie ꝓceditur: nec ſufficeret litis contestatio nisi quis esset p̄ſens. l. absentez. ff. de pe. z hoc in capitalibus. z in alijs ſecus: vt no. i. d. l. absentē. c

2 ibi dixi. z no. † diligenter q̄ vbicūq̄ absens potest damnari peruenitur ad diffinitiuā ante litē contesta. quia illa contumacia habet vim cōtestationis: vt. C. vbi in rem act. l. ij. z sic

3 puto † actionem perpetuari etiam ꝓ actore ſi ipſe esset cō d tumaꝫ ſeruatis oibus citationibus que ponuntur in aut. q semel. C. q̄ño z q̄ñ iudex. cum talis contumacia habeat vim cōtestationis lit. ꝓ o vtraq̄ parte q̄ patet: quia ꝓ o vtraq̄ parte iudex examinat causam.

Receptionem. Hoc facit p vtraq̄ pte: nā iudex dz ꝓquirere veritatē ꝓ o vtraq̄ parte: vt in aut. qui semel. C. q̄ño z q̄ñ iudex. ibi: perquiſita veritate ꝛc. Potest etiā absentez absoluere. C. de iudi. l. ꝓperādū. ſ. finaūt ex gestis. nam in causis capitalib⁹

4 vbi † etiā ſi post ſniam apparet de innocētia dz iudex ꝓinci d pi ſcribere. d. ff. de questi. l. j. ſ. fi quis vltro. Item † ex hoc ap

5 paret q̄ ex ſola contumacia de iure cōi quis non habeat ꝓ cōfesſo: vt dixi in. l. lex cornelia. ſ. fi. ff. ad ille.

Publicatione. Nota in casibus in quibus pōt. pcedi sine figura iudicij regri publicationē. Itē no. in criminalib⁹ publicationē fieri. Itē nota ꝓcedi ad receptionē z publicationē testiū licet nō cōtestata etiā cōtra eū qui nō est vere cōtumaꝫ q̄ñ est contra ea que no. Dy. ff. de dā. infec. l. iij. ſ. quoties. z sic faciunt

1 ☞ Conclusio in criminalibus non fit.

2 Dilationes due dande sunt actori z reo tres in criminalib⁹ cū aliqua cauſe cognitione.

Sequentia. Ut reꝓbationes testiū ꝓductiones inſtrumētorum z allegationes. C. de iudi. aut. iubemus. z ad interrogationes testiū p declarandis dictis eorū ſi qua essent obscura cōclusionem

1 † aūt in criminalib⁹ nō puto fiendā. imo quādocūq̄ quis ſe

c Exprimat. legitur Roma. consi. ccccxvij.

¶ Procurator. vide Bal. cōſi. xv. iij. lib. z dicūt do. de rota decisi. clv. in nouis. q̄ valet ꝓcessus gestus cū ꝓcuratore q̄ comparuit i criminali z nō fuit oppositum z idez tenent decisi. ccccl xxxij. z potest interuenire ꝓ cura. in causa criminali vbi agitur de ꝓinatione beneficij vt ijdem decidūt decisione ccccxxx.

¶ Similitudinē. vide Ro. late cōſi. cccxxxiij. z Calde. de ꝟ. fig. cōſi. viij.

¶ Scribere. vide Bart. in ſua. q. incipiē. iudex male ficioꝛ. Ange. cōſi. cccix.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

vellet defendere debet audiri.vt.l.vnius.§.cogniturū.ff.de
2 questio.ꝛ ar.l.j.de q̄.in fi. ¶Intelligo† tñ actori dādas duas
dilationes reo vō tres cuꝫ aliqua cause cognitione.vt.ff.de
feriis.l.fi.alias etiā dilationes dabit iudex cū maiori cause
cognitione.hoc tñ puto sufficere q̄ videat iudex dilationez
postulari p veritate nō causa differēde litis ꝛ hoc modo oz
intelligi.§.cogniturū.de effectu aūt publicatiōis dixi plene
in repetitione quā feci de aut. qui semel.C.de testi.ꝛc.

Diffinitiuam. Vides ergo casuꝫ in quo ab-
sente reo pōt negotium liqui
dare ꝛ diffinitiue pronuntiare in criminalibus.simile.C.de
pe.l.ne diu.C.ad le.iul.de sica.l.lex cornelia.ver.ꝛ hoc crimē.
scōm vnaꝫ lec.in capitalibus hoc erat de iure antiquo.vt.ff.
de pe.l.absente. ¶In ciuilibus vero qd iuris sit absente acto
re vel reo dic vt.C.quomodo ꝛ qñ iudex.aut.qui semel.ꝛ.C.
de iudi.l.properandum.§.j.cum seq.

1 ☞Citari qñ debeat pars tempore executionis.

Executionem. Dic est casus q̄ pars nō est
1 iterū † citanda tpe executio
nis.quod est verū si per sentētiā liquet executionē sic esse fa
ciēdā.vt si condemnatio facta fit in rem vel ipsa res capiat ꝛ
vendat.vel si est facta cōdemnatio in personā ꝛ persona ca
piat ꝛ puniat solū enim hoc est necesse fieri qō sit illa perso
na cōdemnata.ꝛ ideo exigit ab eo quēdā cōcessio sup hoc.et
procedit ad executionē secus alias sicut erat cū capiatur alī
quis aduocatus vt.ff.de custo.reo.l.diuꝰ.ver.ꝛ si diuꝰ pius.
ꝛ ibi dixi.Si aūt cōdemnatio esset facta in pecunia.ꝛ pro ea
caperetur ꝛ venderet res vna pro alia tūc debet pars citari
quia in hoc certa causē cognitio requirit vt.l.a diuo pio.§.
fi in venditione.ff.de re iudi.ꝛ ibi dixi ꝛc.

1 ☞Assessores quibus limitatur tps ad fiendū processum
non possunt expedire nisi prope finem termini.

Procedatur. Innuit q̄ iudex habeat neces-
se facere hoc in ℨtiū videl.l.nō
quicqd.ff.de iudi.ꝛ.C.quō ꝛ qñ iud.l.j.Sol.istātia cause cri-
minalis est biēnū.vt.C.vt ītra cer.tem.cri.q̄sti.termi.l.j.vñ
nō cogit sentētiare nisi prope finē biēnij:vt.C.de iud.l.ppe
rādū.§.huiusmodi.ꝛ no.C.quomodo ꝛ qñ iudex.l.j.ꝛ sic no.
1 ¶pro assessorib⁹ quib⁹ limitat certū tps ad fiendū processuꝫ
q̄ nō potest ante expedire nisi ppe finē termini.ꝛ hoc an co-
gat sentētiare ante sententiā ea aūt lata executionē cogitur
facere ſm formā legis si quis intra.C.de bo.dā.ītiā in pso
na si baberi pōt.l.cū reis.ꝛ.l.si iudicari.C.de per.ꝛc.

Legibus. Hec est quarta pars in qua ponit clau-
sula derogatoria.

1 ☞Clausula nō obstātibus est necessaria si refertur ad sta
tuta municipalia ꝛ pcedant iura derogatoria.
2 Non regitur noiatim facere mentionē de lege cui derogat
sed sufficit q̄ dicat nō obstante aliqua lege derogatoria.
3 Clausula nō obstāte q̄ nō est necessaria qñ impator rescri-
bit ad vtilitatē publicā:secus si ad vtilitatē priuatā.
4 Statutū sequens non tollit pcedens habens clausulā dero
gatoriam:nisi fiat specialis mentio de primo.
5 Statutū sequens tollit precedentem non habentē clausulā
derogatoriam si sunt contraria.
6 Si in lege noua est clausula non obstāte aliqua lege potest
tñ per alias leges priores limitari ꝛ distingui.
7 Per banc constitutionem non tollitur modus pcedendi de
quo in.l.j.C.si quis impera.male.
8 Lex noua non limitat nec distinguitur p leges veteres si in
l.dicatur non obstante que generaliter vel specialiter.
9 Qñ vna lex est spālis quo ad personas ꝛ magis generalis q̄
ad causas:alia spālis quo ad causas:ꝛ gñalis quo ad perso-
nas:an tunc prima limitet per secundā:vel scōa per primaꝫ.
10 l.fi.C.in qbus cau.in integ.resti.non est necessq̄ limitatur
per.l.properandum.C.de iudi.
11 Clausula non obstante quando tollat priuilegia.
Priuilegia extra corpus iuris posita tolluntur per simpli
cem clausulam non obstante.
12 Priuilegia inserta in corpore iuris nisi specialiter tollant:
vel nisi per legē specialē sequētē habentē maiorē spālitatē.
13 Statuta vel consuetudines qñ per legem habentē clausulā
non obstante tollantur.

Non obstantibus. Clausula hec non
obstātib⁹ quid im-
1 portet dicēdum est.nam † qñcunq; refertur ad iura munici-
palia ciuitatis quo casu aut pcedunt iura derogatoria:ꝛ est
necessaria clausula nō obstantib⁹:vt.C.de preci.impe.offe.l.
quomodo.ꝛ ibi no.si ītra ius vel vti.publi.l.fi.ꝛ ibi no.ff.de
2 consti.princ.l.j.in fi.ꝛ ibi no.Sed an† necesse sit q̄ dicat no-
minatim non obstante tali.l.gl.in dictis legibus dubitant.
Sed glo.in aut.hoc inter liberos.C.de testa.videtur tenere
q̄ sit necesse exprimi. Item no.ff.de leg.iij.l.si quis.in princ.
alīj q̄ nullo modo requrāt:vt.ff.de execu.tuto.idē vlpianus.
§.j.Sed ibi tutela est onus tēporale:ꝛ ideo de facili potest re
mitti:nec habet precedentē legē derogatoriā:vt.C.de preci.
impe.offe.l.quoties.alꝰ est necesse q̄ dicat nō obstāte tali.l.
ℨ puto q̄ sufficiat si dicat nō obstāte aliqua lege derogato-
ria vel que hoc fieri prohibeat ꝛ filia. Hoc enim est expresse
mentionē facere hoc est de certa specie legū.nō em̄ est necesse
q̄ nominet.l.hoc em̄ esset noiatim ꝛ singulariter mentionez
facere:ꝛ hoc nō regritur:vt.l.si quis.in princ.testamēti.ꝛ ibi
declarani.ꝛ hoc cū † impator rescribit ad primatā vtilitatez
3 alicuius. Sed si ipse rescriberet ad vtilitatē publicā videtur
cōtra oēm legē ℨriam dispēsare:vt.ff.de re iudi.l.quidā con
sulebat.in fi.ratio q̄ tūc nulla pcedit clausula derogatoria.
nam.l.rescripta.ꝛ.l.nec dānosa.C.de pci.impe.offe.habet in
se clausulā derogatoriā solum ad rescripta ad vtilitatē par
tium cōcessa:ꝛ ideo si imperator aliqd statuit ius cōe corri
gēdo nō est necessaria illa clausula nō obstāte aliqua.l.quia
eoipso q̄ posteriores condit ℨrias priores videtur tollere:
vt.l.non est nouū.ꝛ.l.nam ꝛ posteriores.ff.de legi.ꝛ extra de
consti.c.j.lib.vj.hic ergo ista clausula nō fuit necessaria:nec
est dubiū quin possit tollere ius cōmune etiā si precedit ali
4 qua clausula derogatoria:nec ob.C.de legi.l.humanū.ꝛ q̄d
ibi no.Quid ergo† dices in statuto si precedit aliud statutū
habēs clausulā derogatoriā an sit necesse q̄ fiat spālis men
tio.de primo puto q̄ sic.ar.d.l.si quis.in prin.ꝛ dixi in repe.
l.oēs populi.ff.de iusti.et iure.pro hoc facit q̄ quicqd iuris
sit in principe aliqualis ratio est in ppto.naꝫ facit primatus
pmttti illā clausulā timens ne instigatu vel deceptione ali
quoꝝ ad aliud inducat:ita populus vel vniuersitas videtur
timere cū egparat pupillo:q̄ ratio cessat in principe ius cōe
5 condēti. ¶Sed si statutū pcedens nō habet clausulā dero
gatoriā eodē modo per sequēs statutū ℨrium:primo primū
videt sublatū eadē ratione.ꝛ hec vera si pcedentia iura sunt
oīno ℨria:si autem per aliquā limitationē vel distinctionez
adiuuari possunt nō tollunt vt.d.l.nā ꝛ posteriores.nā aut.
offerat.q̄ dicit specialiter satisfādū restringit ad euꝫ qui nō
6 possidet imutabilia vt.l.sciēdū.ff.qui satisd.cog. ¶ † Sꝫ ārō
si in.l.noua est dictū nō obstante aliqua lege an p hoc tollat
ne per priores limitet ꝛ distinguat. Respō.nō.sed intelligit
nō obstāte.l.aliqua.s.cōtraria que nō possit cū hoc sustineri
vt in aut.de succes.ab intesta.circa prin.ꝛ in gl.super verbo
vacātibus pro hoc facit.C.cōmunia ō succes.aut.itaq; in eo
7 q̄ ibi dixerunt an sit correcta.l.de eman.ꝛ eg hoc † pꝫ q̄ mo
dus pcedēdi in hac cōsti.inductus non bz locū in casu.l.C.si
quis impera.maledi.nā cū ibi sit specialiter pnisum p hāc
l.loquentē generaliter de crimine lese maiestatis.ꝛ eā tāgen
tib⁹ non videt ppter hoc ei derogatū.p hoc facit in aut.hec
cōstitutio.interpretatur cōstitutio ꝛc.col.viij.nā per illaꝫ in-
telligitur sublata.§.fi.alias.j.C.de sacrosan.eccle.que gene
raliter loquit nō aūt cōstitutio specialis q̄ est in aut.vt eccle
sia roma.col.ij.pbat.C.ō sacrosan.eccle.aut.quas actiones
8 licet glo.in illo variet. Sed † si in lege noua diceret nō obstā
te aliqua lege q̄ generaliter vel specialiter i cōtrariū loquat
tunc dicte.ll.nō distinguerēt nec limitarēt.l.nouā nec habe-
ret locū.l.nā ꝛ posteriores.ff.de legi.ꝛ hec vident vera ꝛ vti
lia. Sed cū in hac cōstōne fit data iudici licētia procedendi
sine figura iudicij.q̄uis ad autez in his qui in sacris scrineis
militāt est cōcessum vt modū pcedēdi i prerogatiua gaude-
rent vt.C.de prepoſi.ſa.ſcri.in ſacris.an eis in calibus i hac
ꝑstitutione cōprehēdis hec priuilegia ꝑseruabunt.videt qō
nō ex eo qō sic dixit cuiusq; stat⁹ vel dignitatis ꝛc.Sꝫ B non
facit.qz hic de statu ꝛ de dignitate generaliter fit mentio.ubi
cuidā dignitati vel ordini specialiter indulgent aliqua pri-
vilegia.ꝛ sic illa tanḡ spālis magis debet limitare banc po
steriorē.vt.§.dictū est.Ecōtra videt.nā illa loquit in oibus
causis criminalib⁹ ꝛ ciuilib⁹ generaliter.hec specialis in cri
mine lese maiestatis ꝛ id tāgēt⁹ ꝛ sic videt q̄ hec vt specia
lis limitet.ꝛ restringat illā. Quid† dicemus.dubiū est i hoc
9 qz prima magis specialis quo ad quid.s.quo ad personas.ꝛ
magis generalis quo ad qd.s.quo ad causas.hic ecōtra est
magis generalis q̄ ad personas.et magis specialis quo ad
causas.an secūda limitet per primā an prima per scōaꝫ hec
ambiguitas quodāmodo perplexitas est cū in neutra istaꝝ
dispositionū possit genus a specie separari eq̄ virtute ꝑpue
tatis sermonis.ꝛ ideo ad mentē.ll.recurrēdum.dic igit q̄ si
ius singulare semper est introductū ꝑpter aliquā vtilitatē:
vt.ff.de legi.l.ius singulare. cum ergo tam.l.j.Ꝙ.ſi.aliquid
specialiter

specialiter ꝛ singulare contineat.hoc est debemus illud spe-
ciale cōseruare in quo euidētior ꝛ maior vtilitas reperitur.
ista em̄ est benignior interpretatio.vt.ff.de lega.l.benignius.
ista em̄ est benignior ꝛ magis priuilegiata ꝓfertur.vt no.C.ō priui.do.l.
ꝛ.ff.de priuile.cre.l.priuilegia. Unde in ꝓposito cū spālitas
huius constitutionis sit ꝑpter vtilitatē vniuersitatis.vt.§.
in prin.hui⁹.l.dico bāc.l.restringere illā.l.in sacris.q̄ in pri-
uilegiū personale ꝛ dignitatis est introducta.ꝛ etiā in fauo-
rem minoꝝ videmus† q̄.l.inducta est vt ℨ eos nulla currat
10 prescriptio vt.l.fi.C.in qui.cau.inte.re.nō est ne.ꝛ hec pronū
tio est generalis quo ad causas.ꝛ specialis quo ad personas
minorum. ¶Est ꝛ alia constitutio que limitat tēpus instan
tie ꝛ hoc fauore publice vtilitatis ne lites fierēt immortales
vt.l.properādū.C.de iudi.ꝛ hec generalis quo ad personas
oēs litigātiū et specialis quo ad causas.s.quo ad ꝓscriptio-
nē instantie.ꝛ per bāc.l.pperandū ℨ sit antiquior in tēpori-
bus instātie de iure antiquo limitatur illa.l.fi.licet sit poste-
rior.vt no.in.l.j.C.si aduer.rez iudi.sed si.l.antiqua baberet
cām specialiter maiorē ꝛ fauorabilē.tunc limitaꝛ.l.noua ea-
dem rōne. Si vero nō esset ratio spālitatis fauorabilioꝛ vna
q̄ altera tūc putarē.l.nouā pualere.ista sepe occurrit in ista
11 ciuitate. ¶ † Scōo vero casu pncipali qñ hec clausula refer
tur ad ꝓuilegia.sciēdū est qō si qua.l.simpliciter emanat nō
videt tolli per eā aliqō priuilegiū alteri cōcessum vt in secū
da cōstitutione.C.§.si que vero.ꝛ intelligo priuilegiū qō fa
uorē alicui⁹ cōtinet.secus si imperator ad aliquā singularez
qōnez respicit specialiter.ita q̄ faceret ius cōmune:vt.C.de
legi.l.ij.tūc per illā.l.ℨriam videret tolli:vt i.d.cōstitutione
secūda.§.si q̄ vero.ibi si vero p certis capitulis.Si vō in.l.
dicit nō obstātib⁹ priuilegijs intelligit.in corpore iuris non
inclusis.nō illud qō in corpore iuris clauditur per hoc tolli
videt.vt.C.vbi de cri.agi oporꝰ.aut.qua in puincia.ꝛ ibi
no.ꝛ.ff.de iudi.l.beres absens.in pn.ꝛ ibi no.ꝛ sic no.de pri-
uil.extra corp⁹ iuris positis sufficere clausulā derogatoriā
seu reuocatoriā generalē facit extra de sepul.c.fi.in cle. Nota
etiā priuilegia in corpe iuris inserta nō reuocari nisi specia
liter dicerēt ad illa trahi vel nisi esset aliqua lex specialis se-
quēs q̄ haberet magis fauorabilē rōnē spālitatis vt dictuꝫ
est ꝛ eadē rō est in ꝓuilegio vni cōcesso p principē si alia pri-
legia suspēderent.ꝛ eodē modo intelligas in inferiore a pn-
cipe q p aliā dispositionē vult tollere priuilegia a se cōcessa
12 alteri. ¶Tertio casu † qñ hec clausula refert ad statutū vel
ꝙsuetudinē tūc si de hoc.l.noua vel priuilegio nil diceret nō
vī reuocata qz legislator pōt eā ꝓbabiliter ignorare vt extra
de cōsti.c.j.lꝫ in ℨtiū facit.ff.de sepul.vio.l.iij.in.§.diuus.de
q̄ dic vt ibi.ꝛ tāgit.C.ō testa.l.j.ꝛ hoc ꝓut loqmur de legilla
tore vniuersali.nā legislator particularis statuta ꝛ ꝙsuetudi
nes suas ita oz scire sicut legislator vniuersalis legē vniuer-
salē. Si vō i.l.ꝓuilegio de ꝑdictis statutis vel ꝙsuetudinib⁹
fit mētio ponēdo clausulā q̄ illa nō obstēt tūc illa sunt sub-
lata quatenus alteri legi contradicunt etiā si non fiat de bis
specialis mentio aut.cassa.C.de sacrosan.eccle.ꝛ de fur.aut.
nauigia.ꝛ.C.communia de succes.aut.oēs peregrini.ꝛ sic in
presenti constitutione qz dicitur legibus vel cōsuetudinib⁹
nō obstantibus quibuscūq; expone legibus q̄ cū bac.l.susti
neri nō possunt.ꝛ tunc dicit cōsuetudinibus quibuscūq; dic
sine generaliter sine specialiter sint.approbate.naꝫ per illas
bec.l.nullā limitationem recipit de bac clausula non obstā-
te ꝛc. Multa dicit Jo.an.extra de cōcess.ꝑben.c.j.lib.vj.que
videre potes per iura canonica q̄ ipse allegat si expedit:dif-
ficultates tñ predictas non intrat.

Hanc autem. Hec est qnta pars in qua po-
nitur ad quos casus extendat
hec constitutio.

Ad preterita. Hoc non erat necesse dicere:qz
cū tota ista.l.litis ordinationez
respiciat sine dubio porrigitur ad lites futuras lꝫ super fa-
cto ꝓterito.l.ij.§.pe.C.de iura.calū.ꝛ hūc passim plene exa-
minaui in repetitione.l.oēs populi.de iusti.ꝛ iure.in illa.q.
a quo tempore statuta ligent.dic vt ibi dixi.

Quam. Hec est sexta pars in qua ponit a quo tpe
hec cōstitutio sumat vigorem ꝛc.

Ex nunc. Si hoc non fuisset dictū post duos men
2 ses⁹ hec cōstitutio sumeret effectuꝫ:vt in
aut.vt facte noue ꝑstōnes.de quo plene in proemio cle.circa
fi.ꝛ ego plene dixi etiam de statutis in.d.l.omnes populi.in
d.q.a quo tempore ꝛc.dic vt ibi dixi.

¶Explicit cōstitutio inclyti imperatoris Henrici glossata
per Bar.de sagoferra.legū doctorem ꝛ ciuem Perusinū.

¶Qui sint rebelles. Rubrica.

¶Hec rubrica est magistraliter posita:quia.§.dixi de mo-
do procedendi vt imponaꝫ pena per sniam bic qui sunt re-
belles quibus imponitur pena ipso iure.

Quoniam. Primo ponit dictū. Se-
cundo rationes que mo-
uent principem ad decisionem. Tertio decisio-
nem. Quarto ponit impugnatores cōstitutio-
nis.partes patent ꝛc.

1 ☞Negatio ꝓposita signo vniuersali facit equipollere suo
contradictorio.
Postposita equipollet suo contrario.
Preposita ꝛ postposita equipollet subalterne.

Nonnullos. Jd est aliquos. ¶naꝫ negatio ꝓ-
posita facit equipollere suo ℨdi-
ctorio:vt bic.ꝛ.ff.de ꝙdi.ꝛ demon.nōnūq̄.de col.bo.l.nūq̄.
postposita vō facit equipollere suo cōtrario.l.legitimos.§.
an ergo.ff.ō legi.tu.ꝛ.l.obligari.ff.ō auto.tu.in pn.ꝛ de cap.
l.in bello.§.j.nisi ℨtiū pateat de mēte loquētis:vt.l.si seruꝰ.
§.si plurium.ff.si quis cau.sed prepoſita ꝛ postpoſita eqpol
let subalterne:vt.l.vnica.C.de cadu.tol.in prin.ꝛc.

Fides. Que fidelitas pncipi debetur.dixi.§.proxi
me.circa prin.

Subditos. Quia sunt sub republica romano-
rum vt in aut.de here.ꝛ fal.in pnc.
istis.quidet:vt iudi.fine quoquo suffra.in prin.qui autē sint
subditi dixi.§.l.proxi.in glo.super verbo totius.Bar.

1 ☞Prouincie appellatione quid cōtineaꝫ ꝛ nu.3.
Lombardia de iure canonico non est prouincia.
Cremona est de archiepiscopatu Mediolani.
Rhegium est de archiepiscopatu Rauēnensi.
2 Diuisio orbis est de iuregentiū:ꝛ ibi noīa distincta.
3 Villa in Francia idem est q̄ ciuitas:apud nos dicunt edifi-
cia fine muris:ꝛ de iure cōi nō habent iurisditionē.
4 Castrum dicit quasi casa alta seu fortis ꝛ munita muris:et
nō habet de iure cōi iurisditionē:lꝫ habeat magistratus po
sitos per ciuitatē cui subsunt.
5 Ciuitas ſm vsum nostrū dicit que bz epm:vel cui competit
potestas sibi eligēdi defensores qui habent iurisditionē.
Ciuitas etiam vere dicitur sine episcopo.
Ciuitas licet priuet epo non desinit esse ciuitas.
6 Castrum quod habet iurisditionem sibi eligēdi defensores
quando ciuitas dicatur.
Princeps scribens castro vt ciuitati facit ipsum ciuitatē.
7 Prouincia distinguit ſm canon.per archiepatum.
Ciuitas metropolis dicit puincia. Item vnus presidatus.
9 Quis qñ dicatur esse in tra vel extra prouinciam.
10 Boies vni⁹ puincie an dicanꝫ eg origine sicut in ciuitatib⁹.

Lombardie. Hic videt casus eius opinionis
1 annoꝝ.l.fi.sc3† q̄ puincie appellatio intelligaꝫ ſm edictū et
vulgarē modū loquēdi sc3 Tuscia Lombardia ꝛc.lꝫ ſm ca-
nonistas Lombardia nō est vna puincia.nam Cremona est
de vna puincia:qz est de archiepatu Mediolani:ꝛ Rhegiū
est de alia sc3 archiepatu Rauēnensi:vt no.Ber.ef de elec.c.
cōsā.idē no.extra de offi.vica.c.fniam.Sed p huius decla-
2 ratione sciendū est † q̄ diuisio orbis terrarū de iuregentiuꝫ
est:vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.ex hoc iure.ꝛ hec diuisio fuit vel eoꝝ
q habitāt simul.i.edificijs in vnū collatis:ꝛ sic cōiter habe-
mus tria noīa sc3 ciuitas:castrum:ꝛ villa.vt.d.l.ex hoc.ꝛ ibi
no.in glo.parua super verbo collata.Quedā est diuisio eoꝝ
qui nō habitant simul sed edificijs separatis.ꝛ hec appellat
puincia vel regnū.vel sunt alia noīa vniuersalia significan-
tia separationē linguarum:vt Italia:Alemania:Francia:
Grecia ꝛ similia.vt.d.l.ex hoc.ꝛ.C.de offi.rec.prouin.ꝛ.ff.de
3 offi.preto.per totū:de quoꝝ quolibet videamus. ¶villa in
Frācia idem est quod ciuitas nos aūt dicimus villas edifi-
cia fine muris vel fossis que ville seu vici nullā habēt iuris-
dictionē de iure cōi:sed subsunt alicui ciuitati:vt.C.de epi.et
cleri.l.nulli.§.fi.ꝛ de natura.libe.i.ij.ꝛ.ff.ad municipa.l.j.§.
qui ex vico.ꝑ hoc extra ō sen.excō.c.fi ciuitatis.ꝛ qō ibi no.
4 per Jnno.ꝛ Jo.an.castrū † dicit quasi casa alta seu fortis et
munita muris seu vallo: vt.l.quicunq; castellorum.de fun.
limitro.lib.xj.ꝛ.ff.ad le.iul.maie.l.ij.ꝛ in.d.c.fi ciuitas.ꝛ ista
similiter non cōsueuerūt habere iurisditionē de iure cōi:sed
sunt sicut vici:vt dictis iuribus.ꝛ est expſſum.C.de testi.l.fi.
habent tñ quosdā magistratus qui ibi ponunt a ciuitatib⁹
quibus subsunt:vt.C.de magi.munici.et ibi no.per Azo.in
5 summa. Ciuitas † vō ſm vsum nostrū appellaꝫ illa q̄ habet

a ¶Mensenses.an cōstitutio bñs clausulam decreti an-
negam liget ignorātes ante lapsuꝫ
duoꝝ mēsiū a tēpore publicatio-
nis.vide Rom.in pulchra opi.cōsi.
cccxxx.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

episcopum.ante tamẽ q̃ essent epi erant ciuitates:ꝛ ciuitati cõpetit potestas eligẽdi sibi de iure cõmuni defensores q̃ habeant iurisditionẽ.nõ autẽ merũ imperiũ vel mixtum.vt in auth.de defen.ci.§.iusiurandũ.fallit in vrbe romana.vt ff.l.§.cũ vrbẽ.ff.de offi.prefec.vr.ꝛ in alijs q̃ habẽt ex priuilegio vel ex ꝯsuetudine vt.d.§.iusiurãdũ.ꝛ q̃ ꝑm canones epi debẽt ordinari i dictis locis vbi sunt dicti officiales.vt.lxxxi. dist.c.j.ij.ꝛ iij.ideo insurrexit cõsuetudo q̃ locꝰ habẽs epm fit ciuitas tñ vere sine episcopo dicit ciuitas eo q̃ hꝫ officiales ꝓdictos ꝛ iurisditionẽ ꝛ fic ptz q̃ lꝫ ex causa vna ciuitas priuet epo non tñ per hoc desinit esse ciuitas.Sed qd dices
6 ¶tu de castris que sunt ꝑ Italiã ꝛ habent dictas iurisditiones an dicem⁹ q̃ sint ciuitates.Rñ.si cõstat q̃ antiqtꝰ fuerit ciuitas.lꝫ postea epatum pdiderit ciuitas est ppie.vt pꝫ ex ꝓdictis.Si ℞ nõ cõstat tũc aut iurisditio fuit illi loco ꝛcessa vt ciuitati aut vt castro aut simplr dicendo tali terre vel tali comitatui.ꝑmo casu erit ciuitas.nã ciuitatẽ facit ꝓceps eo ipso q̃ sibi scribit vt ciuitati.vt no.ꝑ Inn.ex℞ of.or.c.cũ ab ecclesiarũ.nã dicẽdo q̃ sit ciuitas vꝫ sibi cõcedere oia priuilegia ciuitatis.ar.ff.de re iudi.l.quidã consulebat.scõo casu nõ erit ciuitas.sed castrum hꝫs priuilegiũ ciuitatis vt.ff.de offi.eiꝰ cui mãd.est iur.l.j.§.j.Tertio casu erit ciuitas.qꝛ larga interptatio est facienda in cõcessione huius beneficij.vt.l.
7 fi.de cõsti.pin. ¶Prouincia vero scõm canones distinguit ꝑ archiepatus vt dictũ est q̃ qualiter de iure cõi seu ciuili intelligat q̃ ꝑcedat dic q̃ q̃dã sunt ciuitates minores vt cõiter oẽs q̃ habent iurisditionẽ ꝓdicta ꝛ absq; mero vel mixto imperio.Alique sunt ciuitates q̃ hñt mixtũ imperiũ.Aliq̃ sunt ciuitates q̃ hñt merũ ꝛ mixtũ vt ciuitas metropolitana nec dico ꝓpter epatũ.sed qꝛ forũ cesarũ est magnus cui suberant multe alie ciuitates.vt.ff.de ex℞cusa.tu.l.si ouas.§. est autẽ.ꝛ.§.se.Ista autẽ ciuitas metropolitana ór caput ꝓuincie.vt.C.de metro.l.j.lib.xj.vnde merito olim totũ quod suberat iurisditioni metropolitane dicebat ꝓuincia.sicut ẽt boc faciũt canoniste.vt dictũ est in ꝓmc.gl.ꝛ eodẽ mõ vnus ꝓsidatus ór ꝓuincia.naꝫ ei subsunt plures ciuitates vt in oth⁹.ll.q̃ mentionẽ faciũt de ꝑsidꝫ ꝓuincie verũ quia aliter facte fuerũt diuisiones in tpalib⁹ꝛ aliter in spũalib⁹ reperit
a ℂ Rebelles. Oñ quis dicak rebellis vió pau.de ca.
2si.xxxij.ꝛ vide q̃ consuluit Bal.cũ papa scripsisset cuidã vt q̃cunq; 8 ócetero faceret capi ꝑpter rebellionem an cõprehenderentur exititij. ꝛ q̃ dicerent rebelles eius consi.cc
xxxiij.ij.lib. 9
b ℂ Proditor. qs ppie dicak ꝓditor vide Joan.de ana.cõsi.lxiij.
c ℂ Exẽplũ. Añ ór oderunt peccare boni virtutꝫ amore.oderunt pecca re mali formidine pene.ꝛ Seneca in puerbijs. plericq; 10 cessant peccaꝛ metu non innocẽtia et profecto bi potius timidi quam innocentes iudicandi sunt.

Rebellis. Jd est infidelis ea infidelitate genera
1 li q̃ inducit rebellionẽ.nã sciendũ est q̃ hec dictio infidelis ¶ gñalis est:ꝛ cõprehẽdit etiã eũ q̃ mo dice rei principi furtũ fecerit: de q̃ infidelitate nõ loquit hic. sicut eñ principi debeꝫ ois fidelitas:vt.ff.l.pri.in pn.ita ois deuiatio a fidelitate est infidelitas facit.ꝛ.col. de stat. cõtra li. in pn.¶ Quedã est infidelitas vero aio q̃ cadit in modũ ꝓditionis.ꝛ istud est nomen gñale eitã cõprehẽdẽs oẽs qui stãt sicut subditi.ꝛ inter subditos cor℞e:mẽte tñ cũ hostibus ꝛ inimicis nũtiãdo eis secreta ꝛ silia:vt.ff.de re mi.l.omne.de lictũ.§.exploratores.ꝛ.l.ꝓditores.cõprehendit etiã oẽs q̃ cũ essent subditi exꝑsse rebellãt ꝓncipi trãsfugiẽdo ad hostes ꝛ cõuertẽdo se in hostes:vt.d.l.ꝓditores.ff.de re mil.ꝛ ibi no. de capi.di.l.amissione.§.q deficiunt.ꝛ hoc mõ assumpto vocabulo vocank rebelles:[a] ¶quo vocabulo antiq legũ ꝛditores nõ vtebanꝫ.ꝛ ideo facta est hec ꝓsõ ad ℞ declarãdũ. Jtẽ no.¶ q̃ ꝓditorie dicit aliq̃d fieri q̃ fingo me amicũ tuum:ꝛ trado te tãq; inimicũ:ꝛ sic vnũ ostẽdo cor℞e aliud sum aio vt.ff.de bis q̃ no.infa.l.atbletas.ꝛ.l.pe.℞ puari.l.j.tũc tñ incidit in ¶crimen ꝓditionis q̃ fit cõtra ꝓncipẽ vel ℟ pu
a blicã:vt.d.§.exploratores.ꝛ.l.ꝓditores.ꝛ ℞ penis.l.si qs aliquid.§.j.Sed q̃ cõmittit ℟ ꝓinatũ nõ dicit ꝓditorꝰ ꝓncipaliter per se:sed crimẽ aliud factũ ꝓditorie:vt homicidiũ
b factũ ꝓditorie vel qd sit:vt.d.l.athletas.§.j.de bis q̃ no.in
6 fa.ꝛ.d.l.j.de ꝑuari. Jtẽz no.¶ q̃ aliud est esse rebellẽ imperij aliud est esse in bãno imperij ꝓmũ scz rebellio est mortale: vt bac.l.nec põt remitti nisi ex mera gratia scõm scz bannũ medicinale:qꝛ remittit purgata ꝓtumacia seu facta satisfactione:vt.C.de epi.ꝛ cle.auth.itez nulla.ꝛ auth.item quecũq;.ꝛ sic videt q̃ ⁊tenus excõicatio remouet quẽ ab officijs ecclie eatenus bãnũ a beneficijs imperij:vt dictis iurib⁹.ꝛ tangit per Bul.in.d.auth.itẽ quecũq;.facit ex℞ de sen.excõ.c.cũ medicinalis.lib.vj.facit de requi.re.l.j.vbi gl.illã auocationez appellat bãnũ.ꝛ est medicinale:qꝛ cũ venit infra annũ recuperat statũ ꝑm vo statuta ꝛ ꝓuctiones locoꝝ q̃ esse bannitũ hꝫ diuersos effectus.de q̃ aliq̃d.j.dicã in gl.magna ꝛc.

Condemnatus. Dic nullũ fuit dubiũ.nã notoriũ iuris.qõ ꝑ veritate habeꝫ:vt.l.res iudicata.ff.de reg. iuris.idẽ si impator aliq̃b⁹ indiceret bellũ:vt.l.hostes.ff.de capti.ꝛ de capi.dimi.l.amissione.§.ꝛ qui deficiunt ꝛc.

Nos. Hec secunda pars huius secunde constitutionis ꝛc.

Potius. Electiue accipe quia solũ ꝓpter actum efficit quis pena dignus per sententiaꝫ nullo modo sed factus declarat:vt.l.j.C.ad tur.facit ꝑ mar. in eo qõ no.ff.de infa.l.furti.ꝛ.ff.eo.l.athletas.§.si.naꝫ ex eo q̃ condẽnatus est habere ꝓ veritate:quia ita sit nec potest dici dcetero sic non esse:vt ibi no.

Veretur. Nõ dicit obligat.nã iste pene q̃ ad vindictã publicã iponunt nõ iure obligationis ſꝫ offõ iudicis iponunt:vt isti.de iniu.§.pe.Jtẽ nõ p actionẽ ſꝫ accusationẽ iponunt:vt isti.de publi.iudi.i ꝑn.
1 ☞ Culpa q̃ crescat ꝛ maiorem penã mereatur.

Crescit. si qs diutino.Sol.itrinsec⁹ culpa crescit et maiorẽ penã quo ad deũ mereꝫ:vt.d.c.cũ tãto.ſꝫ i foro ciuili si qdẽ actus extrinsec⁹ delicti hꝫ cãm cõtinuã vt esse in rebellione ꝛ semp crescit culpa vt hic:sic i fugitiuo ꝛ desertore:vt no.in.l.ſria.lꝫ aũt culpa crescit i casu but⁹.l.nõ põt crescere pena tpal⁹:qꝛ ꝑmo actu debeꝫ ita magna q̃ nullo maior eẽt vt.j.dicẽ.facit qõ no.ff.de fur.l.vulgarꝫ.i ꝑn.ꝛ ibi dixi.si vo actꝰ extrinsec⁹ criminis reiterationẽ nõ recipit vt homicidiũ tunc ex diuturnitate tpis pena minoraꝫ:vt.d.l.si diutino.

☞ Maleficia fieri malũ est ꝓpter alioꝝ exemplum.
2 Penas inferri bonũ est ꝓpter exemplum.
3 Lex ista nõ extẽdit necveteres leges regrẽtes sꝫ laꝫ corrigit.

Transit. Sic ¶ maleficia fieri malũ ẽ ꝓpter exẽplũ alioꝝ:vt hic.ꝛ.ff.de fica.l.iij.§.fed ꝛ senatusc̃ sultũ.ꝛ de pe.l.si qs aligd.§.q abortionis em̃.cum suis
2 cor. Jtẽ ¶ penas iferri bonũ est ꝓpter exẽplũ⁹ vt vni⁹ pena
c sit exẽplũ seu met⁹ multoꝝ:vt.ff.de pe.l.aut facta.§.si.C.ad l.iul.repe.l.j.de preci.impe.offe.l.j.lꝫ iste rõnes ꝛcludãt in
3 omni delicto¶ tñ ista.l.nõ est extẽdenda nisi ad istud crimen rebellionis.nõ em̃ corrigunt leges antique q̃ regrũt sniam exꝑditate rõnis nisi ⁊tenus in illa.l.nona exꝑimit:vt.C. de appel.l.ꝑcipim⁹.in fi.facit qõ no.C.de sac.san.ecc.aut.q̃s actiones.ꝛ qõ no.ff.de dona.can.mor.l.tam bis.§.j.
1 ☞ Rebellare idem est q̃ resistere ꝛ resistere potest fieri faciendo vel non faciendo vel non obediendo.

Transfuga

2 Trãsfuga ór q̃ recedit de terris subiectis ꝛ vadit ad hostes.
3 Deficere dicebaꝫ de iure antiquo qui retinet locũ in quo qs stabat sub obedientia ꝓncipis bodie est rebellis.
4 Non obedictes ꝓncipi vel nõ receptantes gentẽ suã de iure antiquo non puniebãtur ipso iure bodie ór rebellis.
5 Rebellis etiam dicitur qui dicit se subditum imperio sed rebellat odio persone imperatoris.
6 Rebelles q̃ dicank:vbi qõ quinq; modis qs ór rebellare.
7 Rebellionis nomẽ ab eo quod antiq dicebant duelles quo modo differat.

Tenore. Tertia pars in qua ponit statutũ ad cuius intelligẽtiã sciendũ ¶ qõ est rebellare
1 idẽ est qõ resistere ꝑm ℣ug.C.de deserto.l.ij.li.xij.ꝛ hoc resistere potest fieri faciendo aliq̃d cõtra vel non faciendo:et nõ obediendo vel vtrãq; modo.Jnsurrectio vel ex℞tra de offi.dele.c.sane.lꝫ hoc noie rebellis iura antiqua non
2 vtank.Sed si aliquis rebellat ¶ mutando locũ boc est recedẽdo de terris subiectis ꝛ eũdo ad hostes talis vocabat trãsfuga.vt.ff.de ser.l.si qs aliq̃d.§.trãsfuge.ꝛ de capti.ꝛ postli.re. l.postliminij.§.transfuga.ꝛ.§.fili⁹.ꝛ de re mili.l.proditores.
3 cũ si.q̃cq; ¶ rebellãt retinẽdo locũ in quo stabant sub ꝓncipis obedientia.ꝛ isti de iure ciuili antiquo nõ babebant speciale nomẽ sed vocabank illi qui deficiunt. vt.l.amissione.§. qui deficiunt.de capi.di.ꝛ isti siquidẽ rebellabãt faciẽdo bellum ꝓncipi tãq; hostes ipso iure puniebank ꝛ perdebãt ea que iuris ciuilis sunt vt ibi.sed qꝛ hoc rebellare põt publice fieri ꝛ occulte.ꝛ ibi nõ declarat:iõ bec.l.declarat. ꝛ ℞ in ꝓio capite buiꝰ.l.oũ dicit de bis q̃ infidelitatis ꝛ rebelliõis opera faciũt:ꝛ sic faciẽdo delinq̃ũt. Sed si aliqs ¶ solum rebel
4 lasset non obediẽdo ꝓncipi vel nõ receptando gentẽ suam nõ puniebaꝫ ipso iure nec ꝑdebat ea q̃ iuris ciuilis erãt nisi princeps vel senatus indiceret.vt.d.l.amissione.ꝛ i boc subpletur per bãc.l.nã quocũq; modo machinatur aliq̃d contra ꝓncipis bonorẽ rebellãdo est rebellis ꝛ in boc scõo ca
5 pite buiꝰ.l.ibi in nostrã vel imperij ꝛc. Jtẽ quis posset ¶ dubitare si aliqs fatetur se subditũ imperio ſꝫ rebellat odio ꝑsone impatoris an dicak rebellis imperij. ꝛ boc nõ declarat in.l.amissione.ꝛ declarat bic qõ fic.ꝛ boc est cõe ad ꝓmũ et ad scõm caput declarat etiã ℞ in scõo capite huius.l. de bis qui rebellant ℟ officiales.põt etiã dici qõ totũ sit vnũ capitulũ continẽs oia ꝓdicta.ꝛ idẽ est ſnsus.ꝛ sic bec.l.directo tẽdit ad declarãdum.l.amissione.§.q deficiunt de capi.di.et hoc nomẽ rebellare in hoc significato in diuina ſcriptura sumitur in multis locis.iij.regũ.xvj.c.xiij.regũ.xvij.c.xxiij.ꝛ
6 sic ꝑ banc.l.¶ nouã habemus q̃nq; nominũ impositiones q̃ tales vocank rebelles ꝑm declarationẽ eiꝰ qõ dicit publice vel occulte.Tertiã quandã ꝓpositionẽ nouã:scz vt dicãtur rebelles.ꝛ si opera hostilia nõ faciãt.sed solum si nõ obediant. Quartã declarationẽ si facit ℟ ꝓsonã ꝓncipis tñ. Quintã
7 declarationẽ si facit ℟ officiales eiꝰ.Sed q̃ro ¶ in quo differt
a hoc nomẽ rebellionis ab eo q̃ antiq dicebãt duelles[a] quos nos vocamus hostes.vt.l.quos nos.de ver.sig.Respõ.illud nomẽ quo ad qd generalius est.nã cõpetit ẽt bis q̃ nõ cõsue uerũt esse sub obediẽtia q̃ indixerũt nobis bellũ vel nos eis vt.ff.de capi.l.hostes.Sed hoc nomẽ rebellionis ꝓprie conuenit bis qui desierũt cui⁹ essent subditi. vt.d.l. amissione.§. qui deficiunt.in glo.parua super verbo hostes ꝛc.

Declaramus. Referꝛ ad tria de qbus poterat dubitari.s.an occulte an contra personam tñ an cõtra officiales tantum ꝛc.

Decernimus. Ad id q̃ de nouo iudice referꝛ:scz de nõ obedientibus qui opera hostilia non faciunt ꝛc.

Pronuntiamus. Ad id q̃ erat clarum referꝛ:scz de bis qui opera hostilia faciunt ꝛc.
1 ☞ Dictio omnes in singulari distributiuum est:in plurali collectiuum.

Oẽs. Collectiuũ est.vt.ff.de arbi.l.nõ distinguemus.
1 cũ in plures.ꝛ no.de le.ij.si plurib⁹:sed in singulari est nomen distributiuũ.¶ vt no.in.l.iij.de sta.bo. boc ergo q̃ collectiue ponitur cõprehendit ciuitates collegia ꝛ vniuersitates.ꝛ boc incidenter facit.ſ.l.ꝓpzi.cõprehendit etiam singulares res ꝛ personas per boc q̃ dicit ꝛ singuli.

Nostri. Jmperij.Non põt ergo dicere qs q̃ est rebellis imperij:ꝛ nõ imperatoris vel ecõtra et ex hoc ptz q̃ hec rebellio morte ꝓncipis nõ finitur ꝛc.
1' ☞ Rebellare occulte quomodo quis dicatur.
2 Colligationes quas faciũt ciuitates vel domini ꝓncipe absente valent:secus eo ꝑsente.

1 **Occulte.** Ut ¶ si aliqua ciuitas tuscie ꝓncipe incipiente intrare lõbardiã mittit stipendiarios ad aliquam terrã vel dñm rebellẽ. et fingit eos non esse stipẽdiarios cassando eos ficte vel mittit gentem alicui vt ipse possit ℟ ꝓncipem habilius mittere gentẽ suã vel fa
b ciunt ligã seu societatẽ[b] inuicem ad eoꝝ defensionẽ vt cõsueuerunt facere isti perusini florentini:ꝛ etiã tyrãni lõbardie.ꝛ
2 hoc exꝑimũt ꝛ aliud in veritate agunt.Sed sciendũ est ¶ qõ tales colligationes ciuitatũ inuicem seu cuꝫ dñis prohibite sunt ꝛ ipo iure nulle.vt.ꝛ.col.de pace fir.§.cõueticulas.qõ intelligo ꝓncipe existẽte in partib⁹ vel eo existẽte ad eoꝝ defensionẽ ſꝫ ꝓncipe absente nõ puto ꝓhibitas tales societates seu colligationes ad defendendũ se ab impressionib⁹ tyrannorum vel malarũ societatũ q̃ sepe insurgunt in Jtalia ad depredandũ alios fit eñ ad iustitiã seruandã ergo ór valere.vt no.ff.qõ quisq; vniuersitatis.l.j.in ꝓin.ꝛc.

Nostrum Honorem.Scilicet persone vel imperij.vt.j.patet ꝛc.

Faciunt. Loquimur ergo de ea rebellione que in faciendo cõsistit vt in cõferendo se in numero hostium insequendo ꝓncipem ꝛ gentem eius.
a ℂ Quelles. vide Old.2si.xliij.

Et. Jncipit secundum capitulum.

Nostra. Scilicet ꝓprie persone imperatoris ꝛc.

Imperij. Et sic dignitas ꝛc.

Machinãtur. Jdest aliq̃d dolose ordinant in arte vbor.vt.ff.de dolo.l.j.§.j.ꝛ ibi no. vt faciẽdo inter se ligã ꝛ societates ꝓhibitas sub aliquo colore licito.vt.ff.de ex traor.cri.l.ij.vel pone qõ adueniẽte imperatore vel eiꝰ nũtio volẽte ingredi ciuitatẽ ꝑ recuperãdis iuribꝰ imperij.tã ibi quã alibi:aliq rñdẽt qõ nolũt intromittere tãtã gentẽ eiꝰ vel esse ꝑiculosum statui eoꝝ ꝛ sic tenẽt eũ in vbis.ꝛ sic labik tps quo multa posset facere ꝑ imperij ꝓsperitate. Jste sunt machinationes q̃dã lꝫ ad actꝰ bellicos nõ deneniãt.Jsta machinatio secuta inobedientia facit eos rebelles ꝛc.
1 ☞ Hec cõstitutio logtur de subditis imperij imperatori resistentibus non de subditis ecclesie.
2 Resistẽs officialib⁹ ꝑ patoris circa offiũ eis ꝓmissuꝫ qñ sit rebellis intellige de officialib⁹ q̃ ꝓncipaliꝫ sunt ꝑ eo. nu. 4. Officiali faciẽti aliq̃d vltra suũ officiũ legitime resisti põt.
3 Hec cõstitutio qõ nõ ℟ locũ in rebellante ℟ regẽ vel ꝓncipem vel aliquam ciuitatẽ ꝛ in eis ℟ locum.l.amissione.§.q deficiunt.de capi.dimi.nu.5.
6 Hec constitutio qõ ℟ locum contra rebellantes ℟ rectores per romanam ecclesiam positos.
7 Si aliquis de terris ecclesie facit aliq̃d ℟ ꝓncipem de bis que pertinent ad rebellionem quomodo sit rebellis ꝛ in crimen lese maiestatis incidat.
Rex robertus qũo poterat condẽnari ab henrico imperatore ꝓ rebelle:ꝛ de crimine lese maiestatis.
8 Jmperator est fidelis confidatus ꝛ cozonatus a papa.
9 Aloysius filꝰ regis roberti iurauit fidelitatẽ imperatori hẽrico ꝑ suos nuntios in ciuitate pisarũ ꝑsente Barto.
10 Homo de terris ecclie delinquens in ꝑatorẽ an poterit ℟ eũ vel ꝑ imperatorẽ vel ꝑ babẽtẽ ab eo autoritatẽ ꝓcedere.
11 L.ad reprimẽdam q̃ facta fuit post cozonationẽ imperatoris ꝛ nõ babet locum ꝓtra subditos ecclesie.
Ratio cle.pastozalis. de re iudi.nõ babet locũ in hominibꝰ imperij vel alterius regni.
12 Ciuitates q̃ inuicẽ ꝓfederank eq̃li federent tractẽt se iuicẽ vt ciues intelligik vt vnus ℟ alios grauiores leges nõ faciat.
13 Pene rebellium sunt tres.
14 Quem esse rebellem põt peti vt pronuntietur cum banc pena ipso iure incurrant.
15 Putans se de crimine rebellionis infamatũ põt peti pnũtiari se non esse talem.
16 Ciuem talis ciuitatis qõ quis põt peti se pronuntiari.
17 Rebellis dominium bonorum retinet sed secuta condẽnatione confiscantur.
18 Rebellis nõ priuat ipso iure iurisditionib⁹ quas babebat. Jurisditio lꝫ origine fuerit iurisgentiũ tñ ór de iure ciuili.
19 Rebellis quas obligationes ꝛ ꝓmissiones amittat.
20 Rebellis ꝑ solã rebellionẽ qũo ꝑdat ea q̃ ℟ a iure canonico seu a summo pontifice a sua ciuitate:vel ab alijs regibus.
21 Bãniti nostri ꝑis q̃ impune põt offendi que iura amittãt.
22 Rebellis potest occulte occidi a quolibet homine.
23 Ciuitas an possit dici rebellis ꝛ i ea cadãt pene de qbus bic.

ℂ Societatẽ. qñ liceat ꝓfederatio et quãdo aliquis est confederatus duobus ꝛ ab ambobus regnik eodẽ tẽpore cui potius obedire debeat. vide ro. consil.xlvij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

24 Solus princeps ⁊ nō alius iudex pōt condēnare ciuitatem aratro subijcere ⁊ boues ciuitatis capte illam dimittere cū oibus bonis et ad aliam se transferre.

Rebellādo. Rebellādo vel nō obediēdo lz ipsi guerrā nō iferāt vt dictū est. ⁊ ad

1 uertendū test qō in illo q rebellat ℨ principē hec ꝟsiō loquit simp̄r quasi ℨ eū nō possit esse aliqua cā refistēdi qō ītellige de subditis imperij nō de bis q sunt de terris ecclie. Jn eo vero ꝙ op logtur ī eo q rebellat ℨ officiales suos loquit limi

a ¶ Imperij.adde Oldr.cōsi.clxiij. a 2 tatiue.l.in bis q̄ ad cōmissuz ei⁹ offiū ptinēt.⁊ hoc qz si vltra facerēt posset eis legitīe resisti.vt.C.de iur.fi.l. pbibitū.li.x. ⁊ de meta.l.deuotū.li.xij.et intellige qñ rebellat p bis q̄ petūt p statu imperij,sec⁹ si aliqua singularis pſona cōueniret cora pncipe vel ei⁹ iudice in aliqua cā ciuili vel crīali ad petitiōez alterius.vel esset cōtumax.aut alio mō resisteret.tūc esū lz largo mō dicat rebellis,vt.d.c.sane de offi. delega.tū ppter ℍ nō ōz rebellis iperij nec icidit ī hāc ꝟstōem.qz nō rebellat⁹ ℨ psperitatē imperatoris vel iperij pncipal⁹ ꝙ in hac ꝟstōne regrit.vt pz ī tex.lz in dānū aduersarij cum quo litigat.vt ptz qz ℨ talē cōtumacē nō ꝓceditur nisi parte petēte.vt.ff.de in.l.ad perēptoriū.C.de iud.l.properādum.ſ.lz ⁊ iquidē.C.quomdo ⁊ qñ iudex.aut.qui semel.ſſed an bec

b ¶ Rebellat.itelli ge ēt si ipsi pncipi nō obediret vt qz fuit iussus aligs ire ad ℨtnia ⁊ nō b 3 luit ire et ob hoc fuit condēnat⁹ ad capitis amputationem ⁊ publicationē bonoꝝ ꝙ p ℍ nō ōz incurrisse crimen lese maiestatis ſm Bal. cōsi.cxxxviij.j.li. 4

c ¶ Cōtrariū dico. sequit̄ pe. de anc. cōsi.cclxxxix. 5

d ¶ Cessat.vió cal. ℨti.vij. de accusa. d

in ſi.ff.de cap.maxime cū cora eo fuz sortiank rōne delicti cō missi ī imittēdo gētes ℨ pncipē ad terras imperij.⁊ sic impator fecit ℨ dictū regē robertū. lz papa determinauit ℨtū nisi sit innent⁹ vel ad eū ex morte remissus.vt.d.c.pastoralis ſ.nos quoq;.ibi. sed ſi punitio.lz certe verū est ꝙ de isto crīe qō est capitale nō posset de iure cōi puniri nisi pñs esset ⁊ il

11 lud ſſideraūit illa decretalis.nec ob.ē.l.px.ꝙ illa fuit fctā post coronationē impatoris ꝓdicti vnde ecclesia nō admittit illā.l.in ꝓiudiciū subditoꝝ suoꝝ ⁊ sic vī inīsse fedus cū eo ꝙ ℨ boies ecclie.ll.grauiores nō imponat. vñ rō illi⁹ capi. nō bz locū in boibus imperij vel alterius regni:lz solū in bo

12 minibus ecclie qō no.ꝙ p ciuitatib⁹ q̄ iuicē ꝓsideraūt equa li federe.vt.d.l.nō dubito.de captiuis.nam si actū est vt inui cem se tractēt vt ciues in ciuib⁹ ⁊ crīalib⁹ intelligit vt vnus ℨ alios grauiozes leges nō faciat ꝙ tūc erāt qz in societate inspicit cōditio socioꝝ tpe ℨcte societatis.vt insti.de socie.ſ. fi.⁊.ff.ꝓ so.l.soci⁹ socio.⁊ fa.ber.l.his.ſ.non tm̄.⁊ ibi no. ℸde

13 pena ꝺo rebelliū dic qō q̄dā ītigit ipo iure qz pdūt oīa q̄ in ris ciuilis sunt.vt.d.l.amissione.de capi.di.alia pena pōt in fligi eis a qualibet boīe.nā pōt impune occidi.vt.l.ad.l.cor. de sica.l.j.⁊.ij.ſ.fi.ff.de re mil.l.pditores.⁊ pōt capi ⁊ detineri vt serui.vt.ff.de acq.re.do.l.träſſuga.ℂ Tertio pena ipo nit qz pōt talē dānare vt capite puniat̄.vt.ff. de pe.l. si quis aligd.ſ.träſſuge qō intelligit vt ibi no.circa prin. qz cū talē

14 ℸpena ipso iure incurrāt an peti possit pnūtiari talē esse rebellē puto qō sic ar.ff.de iud.l.qō se dicit.⁊ est expſſum l.d.c. pastoralis.vbi impator pnūtiauit regē robertū esse rebellē

15 ⁊ eodē mō ꝙi se putaret esse de tali crīe infamatū posse pe tere se pnūtiari nō esse talē.ar.C.de inge ma.l. diffamari.facit qō dicim⁹ qō pncipal⁹ pōt peti vt de etate pnūtiet. vt.ff. de mino.l.de etate.ſm vnā lec.de fer.l.ij.⁊ ibi no.vt etates pbent.C.de proba.l.cū te. Jtē boc posset fieri ciuiliter agēdo

16 nā sicut ℸciuitas posset vēdicare ciuē suū eadē rōne ciuis dicere se ciuē ciuitatis illi⁹.⁊ sic p ℨis nō rebellē.ff.ad muni.

17 l.de iur.⁊ no.de rei ven.l.j.ſ.per bāc. Jtem ℸ qro qd de ꝺnio bonoꝝ.rū.illud si est directū est de iure gentiuz ergo retinet lz si baberet vtile ꝺnīū illud nō retinet sub isto nōe qō puto bic a iure ciuili inductū lz qz de hoc idē sonat qō effectus ꝺnīj.vt no.C.de bo.ma.aut.nisi.ideo puto qō hoc retineat si cut directū qz bic effect⁹ ꝺnīj est de iure gētiū ar.insti.de vsu ⁊ ba.ſ.fi.vbi ōz vſum ⁊ similia q̄ sunt de effectu dominij esse de iure gentiū.sed lz retineant nec publica efficiank tū occupanti cōcedunk casus est in.l.träſſuga.de arg.re. do. si enim pōt occidi pſona ⁊ capi ⁊ haberi vt feru⁹ multomagis res lz puto qō sequeret cōdēnatio iudicē ⁊ sic ꝙdēnaret crimine lese maiestātis qō tūc oīa publicarētur bodie p.l.pe.⁊ fin.C.

18 ad.l.iul.maie. Jtē qd ℸde iurisditionibus quas haberet talis rebellis.rū. iurisditio est iuris ciuilis qz de iure publico ītroducta est.vt no.de iuri.om.iud.l.j. facit de orig.iu.l.ij.ſ. pe.origo eñ fuit de iure gētiū quo etiā fuerūt reges. vt.l.ex boc iure.ff.de iusti.⁊ iur.lz qz circa iurisditionē multa sunt addita.ideo ōz de iure ciuili.vt.l.ius ciuile.ff.de iusti.⁊ iu.et lz in eū qui est rebellis nō cadit iurisditio tanꝫ ius quoddā a iure ciuili inductū.remanet tū tāꝫ quedā potestas regia inducta de iure gētiū.⁊ ideo imperator.vt in illo.c. pastoralis.ꝓiuauit regē ℍobertū iurisditione ⁊ dignitatib⁹ quasi non esset ipso iure ꝓiuatus vel qō lz est etiā ipso iure ꝓiuatus:tamē donec tolerat valēt gesta per eum. vt.l. barbari⁹. de offi.ꝓcto.t.C.de sen.l.si arbiter.⁊ ideo imperator ī dicta ſnīa expſſe ꝓiuauit nec dicit ipso iure ꝓiuet⁹ tacite vult hoc fieri expresse per id qō ōz.ff.ſi pen.ap.mozs interuenerit.l.ſ. vbi bona fuerunt publicata expresse tū ibi tacite inerat vel dic qō imperator ecōtra regē ideo expſſe ꝓuauit:qz illas iurisditiones habebat in terris ecclesie.⁊ ab ecclia nō erat ipo iure ꝓiuatus.ꝓiuauit autem eum per sentētiā sed ecclesia istud non amisit vt statim dicam. lz ēt precedentia vera sint.

19 ¶ Jtē quid ℸde obligationibus ⁊ ꝓmissionib⁹ factis his rebellibus.rū.siquidē sunt iuris ciuilis ipso iure perdunt si iurisgentiū tunc ea nō perdunt vt dictū est:sed in aliquibus ꝓmittentes ipso iure non tenent vt si esset debitor fidelitatis.ℍam tūc cū esset rebellis ei obedire nō tenet: nō tanꝫ liberatus per rebellionē.lz tanꝫ ab ipso initio ꝓmissione cōditionata vt sit conditio si non rebellis superiori.⁊ ita intelligo.g.colſ.hic finitur lex.c.j.⁊ quod ibi no.facit.ff.de lega.j.quid ergo.ſ.si bere.de verbo.obli.l.qui seruū. Sed dominus imperator contra dictum ℍobertum regez expresse ꝓiuationis sniam ꝓmulgauit.vt.d.c.pastoralis.ſ.impēdo etiā si boc facit.vel qz ꝺicta erant in terris ecclesie vel ex

20 aliꝫ causis ꝓallegatis.Sed cū perdat ℸea que sunt iuris ciuilis qd de bis q̄ a iure canonico seu a summo pontifice.rū.

quoddam

quoddā ius est sup ius ciuile.quoddā inter ius ciuile: quoddaz equale illi.ℙro casu p solā rebellionē nō pdit ius naturale vel gētiū ea reti

net vt.d.l.amissione.ff.de cap.di.lz p sniam pōt quis ꝓiuari eo.vt ptz ī dānato ad mortē q ipsa snīa ꝓiuat ciuitate et libertate q̄ est naturalis facultas ꝛc.vt.ff.de sta.bo.l.libertas.⁊ eodem modo dico de bis q̄ quis bz a summo pōtifice:nā ea sola rebellione nō perdit:nā eius autoritas super ius ciuile est sed p sniam legitime latā posset qs illo iure ꝓiuari etiam a iudice seculari de laicis vero loquor:vnde si impator ꝓtulisset snīaz ℨ dictū Regē pñē valuisset.vt.d.c.pastoralis.ibi qō si punitio ꝛc. Tū qz in absentē ꝓtolit nō valuit vt dictū est. ℍe eo vero iure qō est infra ius ciuile vt sunt iura ꝓpria ciuitatū.⁊ alioꝝ dñorum sub impio constitutoꝝ illa sine dubio perdit:illa eñ cum autoritate principis sint facta ipsius iura esse videnk.vt.C.de ve.iure enu.l.i.ſ.oīa. ⁊ est expūs.g. col.hic finit lex cōradi.d.c.j.ℍe eo vero iure qō est equale iuri nostro ci

21 uili expūm poni nō pōt de iure.cū imperatoris oīa sint exceptis bis que bz ecclesia.vt dictū est.ē.l. pxi. circa prin. Sed ꝓsuppono ꝓout de facto obseruat qō aliqui reges vel populi recognoscūt impatorē in dñz tū dicendum est qō illa iura non perdit rebellis ex sua rebellione.nā ex boc pdunt iura ciuilia.ſ.ciuiū romanoꝝ.vt insti.qui.mo.ius pa.po.sol. ſ.cū aūt iura ciuilia extraneoꝝ. ¶ Ex predictis ptz determinatio ℸ qō

nis de exbānitis nostri tpis.dico eñ qō illi q ex forma statuti pñt impu ne offendi dicunt bostes ⁊ rebelles ciuitatis qō ptz qz per.l. ciuitatis ℨ eos indictū est bellū.vt.d.l.amissionē.in gl.sup verbo relegati.⁊ ideo pdunt iura ciuilia illius ciuitatis nō iura ciuilia romanoꝝ ꝙ sunt supra iura aliarū ciuitatū.⁊ q̄ sūt equalia.sicut exbānitus ⁊ ꝺēnat⁹ ab imperatore nō pdit ea q̄ sunt iuris ciuilis papalis.⁊ sic ē casus ī.d.c.pastoralis.lz ꝺices tu illud est verū in terris ecclesie sed in terris imperij vī ibi casus in ℨtnia.ℳā imperator credit illū regē posse ꝓtinari illo iure qō habebat a superiore.ergo idē sentit ab eo q est inferior eo.sed ℨ dico. nā imperator cognoscēs qō eoipso qō est rebellis ⁊ bostis suus: nō perdit ea que bz a superiore.⁊ ideo expresse sniam ꝓtinationis ꝓtulit. ⁊ sic ptz qō eoipso qō exbānitus ⁊ bostis vni⁹ ciuitatis est exbānitus nō perdit ea q̄ sunt iuris ciuilis Romanoꝝ.casus est.ff. de cap. et postli.re.l. si qs ingennuā.ſ.ciuilibus.sed si ciuitas vellet boc expresse facere per snā.l. et suum effectuz ꝓtrigat ad ea q̄ sunt extra territoriū. dixi plene in repe. l.cunctos pplos.C.de sum.trī.⁊ fi.catho.⁊ banc materiā plene tractaui in ſstione quā de boc disputaui q̄ incipit. Lucane ciuitatis.statuto ꝛc.

22 ¶ Circa scōm.scz de pena q̄ pōt infligi a qualibet homine. querit an eum qui est rebellis occulte liceat occidere.ꝺic qō sic.nā ipo facto penā banc incurrit.et in iudicio quo ꝓceditur de homicidio liquidabit an fuerit rebellis.arg.ff.de ope.no.nun.l.de pupillo.ſ.si quis riuos.versi.

23 toties.ℸ Jtem an iste pene cadant in rebellē ciuitatē.rū. quedam sunt ci uitates q̄ per vim occupank ab aliquo tyrāno vel boste imperij.⁊ iste ꝓ prie non ꝺicunk rebelles:sed ꝺicūtur ciuitates capte q̄ si recuperank ꝺicuntur redire ad pristinā libertatē.vt.C.de offi.pfe.prē.afri.l.j. in princ. quedam ꝓpio motu ciuiū:vel maioris ptis rebellant.⁊ isti sunt ꝓprie rebelles in qbus quātū ad amissionē inrium ⁊ iurisditionis dicendum est idē qō in ꝓuato quantū ad pena inferēdam per dominē ꝓuatum dicendū est qō quilibet pōt in eius ciuitate et territorio capere ꝓdari cōburere ⁊ similia facere q̄ confueuerūt fieri bis ꝛtra quos bellū habemus.vt.l.iij. in fi.ff.de acqui.re.do.Sed si capiat vna ciuitas cuius populus sit rebellis:an populus efficiat seruus: sicut vnus ꝓuat⁹ capt⁹ respon.non imo libertatē recipiunt.vt in aut.de heredi.⁊ fal. in ꝓin.et ibi nota.in glo.sup verbo antiqua.⁊ ibi p Jac.de bel. Jtē an iurisditio erit ꝓuatim capiēdi.⁊ rū.nō cū iure antiquo illa ante iam ꝓdidit ⁊ sic

24 est pncipis.⁊ sic tunc cū occupatur nō bz iurisditionē.ℸ Jtem an ꝓnatus qui capit ciuitatē poterit eaz destruere:vel boies inde expellere patebit statim.ℳe pena vero inferēda p sniam indicis.dico qō nullus pōt ꝙdēnare ciuitatē subijciēdā aratro nisi sol⁹ pnceps:nā lz dom⁹ particulares sint ꝓuatoꝝ.ipsa ciuitas vniuersaliter cōsiderata est pncipis.similiter ⁊ palatia publica ciuitatū.g.colla. tit. que sint regalia.c.j. non poterit ergo destrui ciuitas q̄ pncipis est absq; eius voluntate. Jtem si nō licet destruere ciuitatē:nec alia edificia p quevrbs defomaī ruinis.vt.ff.de leg.j.ſ.hoc senatus.⁊ C.de edifi.prīna.l.ij.multominus nec tota ciuitas. Jtez si non lz contra decuriones ciuitatis ferre sniam mortis pncipe incōsulto.vt.ff.de penis.l.mortis.ſ. ista fere multominus licebit contra totam ciuitatem sicut Troia ⁊ Cartbago passe sunt aratrum ex precepto eius qui tenebat imperium. vt.ff. qui.mo. vsufr. amit.l.vsufructus.dico etiā qō nec pōt cogere homines ciuitatis capte illam ꝺimittere cū oībus bonis.⁊ ad aliā se trāsferre: lz solus pnceps pōt. argumē.ff. de iure fi.l.certa forma.li.j.sed relegare ex cā pōt pnceps vel alius ꝓtor vel rector.vt.ff.de offi.pfec. vr.l.j.ſ.fi.

Nulli. Quarta ps in qua punit impugnātes ℨstitutionē.⁊ qō ꝺicit nulli ītellige in ꝓuato vel in q̄uis dignitate posito ēt si vicari⁹ fuerit imperatoris:nisi ℍ habuerit expresse in mādatis. hoc eñ innuit ꝺictio oīno q̄ sequit.q.ꝺ. sine distinctiōe pſonaꝝ. vt.ff.qō me. cā.l.si cū exceptiōe.ſ.cten⁹.in gl.sup ꝝbo oīno.⁊ de fideicō.l.grece.ſ.illō. ⁊ ibi p Dy.de dictione penitus vide qō ponit.C.de vsu.rei iud.l.fi.ij.respō.

Infringere. Jdest retractare directo:vel p malitiosam interpretationem facere.vt.C.de legi.l.ij.⁊c.

Temerario.

Ex hoc patet qō si ex subtilitate absq; dolo hoc fecerit incidit in banc penā.vt.ff. ad tur. l.i.ſ.querī potest.

Cōtrarie. Vel cōtra dissimulādo vel audiēdo allegationes contra bāc.l.vt.C.de legi.l.ij.de sac.sanc.eccle.

Attentare. Et sic non requiritur qō ad effectum produxerit quod plene ꝺic.vt.C. de episco.⁊ cle.l. si quis non ꝺicam rapere ꝛc.

Indignationem.

Huius verbi nullū effectum inue nio nisi quatenus verbū sonat: qz imperator indignatus ex hoc facto nō exbibebit se gratiosum ꝛc.

1 ℸ Pena adiecta statuto imponenti iudici aliquid facienti qō tenet si statutum tenet.

2 Liuitas qñ possit facere vt statutum inualidum obseruetur auferendo iurisditionem iudicibus.

Ville librarum.

Alias punit alia pena.C. de le.l.ij. vt ibi p doc.⁊ sic no.ℸpro ciuitatib⁹ que qñ faciūt statuta ⁊ penā impo

1 nūt iudici contra iudicāti ⁊ aduersario aduocato cōtra allegāti.nā valet talis adiectio pene si statutū illud sit validū vt bic cū simi.lz si esset in ualidum nō valeret adiectio pene:sicut nec principale.vt.C.de legi.l.nō

2 dubium.⁊.C.de pac.l.pacta que contra.sed aliqñ ℸciuitates volentes vt ipsa statuta lz inualida obseruenk auferunt iurisditionem suis iudicibus et super eo qō contra illud statutū allegaretur iurisditionem non habeat.qō an valeat dic qō qñq; per illud statutū inualidū nitit auferre alicui ius agendi.⁊ tūc talis clausula p quā auferturiurisditio iudici qui eam bz ab ipsa ciuitate valet.vt.ff.de iudi.l.iudicium soluitur:tū poterit agi cora superiore.sicut alias cum procedit per viam euāgelice denuntiationis vt ꝺiximus.ℨ.l.ꝓiogi.in glof.sup verbo denūtiationē. ¶ Si vero auferk ius excipiendi seu defendendi:tūc talis clausula per quam aufertur iurisditio sup defensione nō valet:qz defensio est de iure naturali.⁊ sic nō potest auferri nec impediri quin iudex audiat: alꝰ idē importaret si statueret qō iudex faciat iniustitiam ꝓpo boc. extra de re iudi.c.pastoralis.in cle.⁊ qō ꝺixi.ē.l.ꝓiogi.in gl.sup verbo figura.idē si aufertur ius replicandi:qz sicut exceptio est defensio contra actionem ita replicatio cōtra exceptionem.vt.ff.de excep.l.ij. ⁊ boc qñ talis est exceptio seu defensio que per statutū nō potest tolli:alias sicut posset ipsa exceptio tolli.ita et iurisditio auferri.

Data. Istud est vtile ⁊ necessarium in legibus que de nouo emanant:sed in codicibus ⁊ legibus antiquis diu obseruatis seu in volumine legū redactis:lz data non reperiat nibilominus suuz vigoꝛ obtinent.vt in prima ℨstitutione codicis. ibi si qua eoꝝ ꝛc. vnde bec cōstitutio postq; cepit p studia diuulgari ⁊ frequētari:lz valeret data non reperiret.⁊ boc est vtile ꝓpter quasdā ciuitates que habent suā volumina statutoꝝ nō publicata manu notarioꝝ sed sunt diutius obseruata.⁊ istud datū est cōe ad hāc cōstitutionem ⁊ precedentem.

¶ Explicit apparatus famosissimi legū doctoris dñi Bar.de Sagoferrato super extrauaganti:ad reprimendum Henrici septimi.

¶ Jncipit tractatus minoricarum dñi Bartoli de Sagoferrato.

Minozum Fratrum sacra religio fuit a Ihesu Christi confessore Fräcisco in altissima paupertate fundata:⁊ a multis summis pōtificibus approbata.cui⁹ vite tāta ē nouitas qō de ea in corpore iuris ciuilis nō reperiť autoritas.sacri tī canones circa eos multa sanxerūt ⁊ vt reprehēderēt eos mordentiū linguas ⁊ purificarēt eoꝝ cōscientias ꝓpriaꝫ aliter ꝓuiderūt. ¶ Circa vero q̄stiones et dubia q̄ propter bona tpalia ipsis fratribus ad vitā necessaria possunt occurrere ꝓncipal⁹ nō prouidit pontificalis autoritas:ideo est necessaria magistralis autoritas q̄ per rationes et similia determinet ista dubia verumtū que largitione fideliū viuentiū fratribus ipsis obueniūt raro currunt litigia:qñ viuentes ipsi liberam voluntatē erga eos libere exequūtur. Sumptus vero qui a psonis moꝛientium ipsis fratribus relinquūtur vel possent alias ex eoꝝ persona fratribus obuenire ꝓpter successoꝝ indenotozum auaritiā ⁊ tenacitatem multas vidi contentiones et lites vt igitur fratribus in suis necessitatibus sit prouisum. ⁊ vt indenotoꝝ successozum cupiditas cōpescetur et magistris scholasticis bec ignota iura pateant.Ego Barto.de Sagoferrato Perusinus cius minimus inter legum doc.boc opusculū feci in quo nihil ꝓteruе ꝺico nihil pertinaciter assero:sed si quid bic reperiť insertum qō ad determinationez sancte matris ecclesie vel averitate aliquo modo deuiaret,boc ex inaduertentia lapsu lingue ⁊ velocitate calami euenisse credaſ:paratus corrigere ⁊ ex nūc corrigo cū veritas fuerit patefacta sctē matris ecclesie et cuiuslibet melius veritatē ⁊ clarius intuētis me humiliter correctioni supponens.qō opusculum libzum minozicarum decisionum voluī nūcupari.tam ab ipsius principio q̄ ab ipsius materia totum enim qō in eo ꝺicitur de fratribus minoribus intelligatur:nec ad alios extēdatur nisi quatenus in eo continetur expresse:quia tamen boc opusculum

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

facere p constitutionē Nicolai tertij vł phibitum et penale: ideo vt hoc opusculū ℨ insultātes secū deferat defensionem constitutionēq; predictā hic suspēdit Jo.papa quā hic de vbo ad verbū inserere placuit ꝛc.

IOannes Eps seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriā: qr nonunq; qō coniectura pro futurum credidit subsequens experientia nociuū ostēdit nō ɔz reprehensibile iudicari si canonū conditor canones a se vel a suis predecessoribus vel aliqua in eisdē cōtēta canonib⁹ reuocat. Sane dudū felicis recordationis Nicolaus papa tertiꝰ predecessor noster quādā cōstitutionē declaratoriā q incipit. Super regula dilectoꝝ filioꝝ ordinis fratrum minoꝝ quā beatus Franciscus altissimus cōfessor instituit ꝛ pro mulgauit sub certis penis artius interdicens ne concordantie seu contrarietates seu aduerse vel diuerse opiniones ab ipsius constitutionis lectoribus seu expositoribus inducātur: nec super ipsa cōstitutione gl. fiant nec forme per quas verbum vel sensus ipsius vel cōstructio quasi grāmatice alias ad literam exponatur: nec intellectus ipsius per legentem discutiatur ad aliud quam constitutionis ipsius litera ipsa sonat glossantes aūt in scriptis constitutionem eandem aliter q̄ superius est expressum facientesq; cōmentū scripturam seu libros ac ex certa sciētia ꝛ deliberatione ꝛ determinātes in scholis seu predicātes ꝛtra cōtēta in constitutione predicta seu alia seu aliqd predictoꝝ: non obstantibus aliquibus priuilegijs: seu indulgentijs aut literis apostolicis quibuscunq; personis dignitatib⁹ vel ordinibus aut locis religiosis vel secularibus generaliter vel singulariter sub quadam forma vel expressione verborum q̄ solet in predictis aliqbus quomodolibet suffragari ipso facto excōmunicationis sentētie voluit subiacere. Nos aūt attendentes qō argumentis frequentibus ꝛ collationibus latens veritas aperitur quodq; sub eadē litera sepe latet multiplex intellectus necnō esset diffi cile volentibus cōstitutionē ipsam perfecte legere ac intelligere penas adiectas in constitutione eius cuitare: ac viam veritatis aperire volentibus ac periculis que ex predictis possent literate incurrere persone precipue scholastice in errore salubiter obuiare: presertim cū de nouo suborta sint aliqua dubia circa que periclitari veritas ꝛ erroribus via pandit: nisi liceret conferre super contentis in cōstitutione hac ꝛ dispu tare prohibitiones ꝛ penas predictas tam latas q̄ comminatas. ꝛ eorū effect⁹ in fratrū nostroꝝ ac multoꝝ epoꝝ archiepoꝝ platoꝝ: necnō multoꝝ professoꝝ vtriusq; iuris: ꝛ multoꝝ sacre theologie magistroꝝ psentia dū cōsistoriū teneremus autoritate apostolica duximus vsq; ad bīplacitū sedis apostolice suspendēdas. Pro suspensione aūt hmōi: ne ℨ quē intendimus licentiā impartiri qō cōtra statutā regulā predictam dogmatizare scribere seu determinare predicare seu pauc loqui liceat publice vel occulte qnimo oībus ꝛ singulis autoritate pdicta distrinct⁹ inhibemus: ne autoritate premissoꝝ ꝛ posteroꝝ premissoꝝ inhibitionē ꝛ penarū disp̄dio in dubio reuocari valeat: nec alicui ꝑpter defectus probationis indigni qō velut transgressoꝝ phibitionū ipsarū in penā seu penas incideret antedictas. Nos volētes sup hoc de opportuno remedio puidere chartas seu mēbranas suspēsiones cōtinētes easdē appendi seu affigi maioris ecclesie Auinio. hostij seu sup hostijs fecimus quā suspēsionē pdictā suo quasi sono pconio ꝛ patulo iuridico publicabāt. data Auinioni. vij. kalē. Aprilis pontificatus nostri anno. vj.

HOc Autem opusculū diuido in libros quatuoꝛ. ¶ In primo de hereditatib⁹ q̄ fratrib⁹ relinquunt. ¶ Scōs de relictis singularibus q̄ in suis volūtatib⁹ hoīes fratrib⁹ largiunt. ¶ Tertius de executoribus vltimarū volūtatū q̄ fratrib⁹ iniunguntur. ¶ Quartus de hereditatib⁹ ꝛ bonis q̄ ab intestato fratribus deferunt: quēlibet aūt librum diuido per capitula. vt primi libri series manifestabat.

¶ Incipit liber primus. ¶ Prima distinctio.

1 ☞ Status fratrum minoꝝ in altissima paupertate fundatur: et vita singularis. nu. 7.
2 Deportati in insulam lꝫ perdant ea q̄ sunt iuris ciuilis retinent tamen ea que sunt iuris gentium ꝛ ex his causis acquirunt.
3 Seruus pene licet omnia perdat tamen ei fit legatum pro alimentis et iudicis officium implorat.
4 Legatum factum seruo pro alimentis tenet.
5 Fratres predicatores habēt in cōmuni nec eoꝝ regule repugnat.
6 Regula fratrū minoꝝ est magis stricta quā fuerit regula apostoloꝝ.
8 Testamentum in quo fratres minores sunt instituti est nullum si substitutus non est datus.
Dato substituto vel alio coherede valet.

¶ Capitulum primum.

EHereditatibus Que in testō fratribus relinquunt mīta dubia oriūtur. Primo em videndū est qs est iste singularis status fratrum minoꝝ ex quo ista dubia oriūtur. hoc exprimit Hic. c. exīt qui seminat. ℨ. postro. ibi sic ait. Postro cū regula ipa expresse cōtineat qō fratres nil sibi appropient: nec domū: nec locū nec aliquā rem. Sitq; declaratū p eundē predecessorē Gregoriū nonū. ꝛ nonnullos alios hoc seruari debere tā in spāli q̄ etiā in cōi. ꝛ alibi eo. c. ℨ. ceterū. ℨ. sic. Ceterū cū in eadem regula sub precepti distinctione prohibitū est ne fratres recipiant p se vel per alios denarios vel pecuniā nullo modo. idq; fratres in ppetuū seruare cupiāt. ꝛ vel iniūctū id necesse habeāt adimplere ꝛc. ꝛ istud quātum ad abdicationē proprietatis refertur per clemētē in. c. exiuit. ℨ. ad hoc quantū vero ad pecuniā vbi clemens strictius logtur in eo. c. ℨ. deniq; cū idem confessor sic ait. summe affectaret sue regule pfessores esse abstractos totaliter ab effectu desiderio terrenoꝝ. ꝛ spāliter a pecunia ꝛ eius vsu totaliter expertes: sicut probat probatio de recipienda pecunia ꝛ regula sepius repetita ꝛc. Ecce statū eoꝝ in altissima paupertate fundatū qualis stat⁹ inter seculares hoīes ob aliquā cām nullo iure institutionis est inuētus. Nā hoīes liberi cuius status est integer. habere pūt in proprio ꝛ in cōi. Quidā tū sunt quoꝝ status propter penā minutus est. vt deportati i insulā qui lꝫ ea q̄ iuris ciuilis sunt perdāt tū q̄ iuris gentiū sunt retinēt. ꝛ ex his causis pūt sibi acqrere et actiones habere. ff. de pe. l. qdam sunt. ꝛ. ff. man. l. si mādauero. ℨ. is cui. ꝛ de reg. iur. si victū. ꝛ ibi no. quidā sunt serui pene ꝛ sic eoꝝ status in totū perimit ꝛ sic perdūt oia: tū pro alimētis pōt sibi legari. ꝛ ipsemet poterit p se vel per alios iudices officium implorare vt sibi soluat. vt. ff. de alime. ꝛ cib. le. l. cui. ꝛ. l. si seruus. ꝛ de his que pro non scrip. habē. l. si in metallum. tū fratres pdicti p nulla re tpali pūt esse in iudicio. vt. j. dicef de his qbus vsus pecunie nō reperit interdictus nō ergo sunt in tāta paupertate p pter penā in quāta sunt fratres minores ppter christū. Quidā tēt sunt quos seruos fecit captiuitas vel natiuitas. istis etiā ex cā alimētoꝝ pōt legari ꝛ in multis causis p re tpali in iudicio esse pūt. vt. ff. de iudi. l. lis nulla. ꝛ eis vsus pecunie nō est interdict⁹. vt. ff. de manumisl. is cui. non em sunt in tāta extremitate quāta sunt ffes pdicti ppter deū. de his q̄ ecclia dīi militauerūt nullū genus hoīm reperio ꝑstitutū in tāta paupertate. De clericis em secularibus religiosis nō mendicātibus non est dubiū. de religiosis vero alijs mēdicātibus cōstat qō aliqua hūt in cōi quo ad proprietatem. vt colligit ex verbis Gregorij pape. xij. in ꝑstōne qr quorundā. oū dicit referendo verba Gregorij sicut fratres minores pdicatores in altissima paupertate docuit pauperes famulari. ꝛ cōstat ipsos predicatores in cōi hr̄etiā quo ad proprietatē aliquid eoꝝ regule ꝛ statui nō repugnat ꝛc. De dño nro Jesu xpo ꝛ de apostolis. ꝛ qd iuris fratres habeāt in reb⁹ quarū vsus est eis pmissus illud est qō incōcusse credere debemus per Jo. papam. xxij. qui declarauit ꝛ statuit in cōstōnibus suis quarū vna incipit. Ad cōditorē canonū. cā alia incipit. Cum inter nonnullos. alia vo incipit. qr quorundā. In eadē tū constitutione: qr quorūdā. dicit ꝛin quibusdā fratrū vltā esse magis strictā ꝑm regulam quā fuit apostolorum dum sic ait. Constat em multa contineri in. d. regula. q̄ nec xps verbis docuit nec exēplo firmauit: vtputa qō precipit cōditor dicte regule fratribus vniuersis vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per seve p interpositam personam: nec non de multis existentibus in. d. regula q̄ vtiq; nec xps nec apostoli docuerunt nec firmauerunt exemplo. nec ob. qō xps portare pecuniā apostolis et discipulis dum eos ad predicandum mitteret interdixit qō tū anteq̄ ad predicandum mitteret non legimus interdictum: qr post reditum pecuniam portauerunt. vt in plerisq; locis euangelica veritas ꝛ apostolica dicta attestantur. cū ergo ſfit vite tanta singularitas nō mirum si eoꝝ occasione singularia dubia oriantur. ¶ Capitulū. ij.

Quidā In suo testō fratres minores vel vnum eoꝝ instituit heredē. Primo ſqueritur an valeat testū ad qō sciendū est qō decretalis exiui de paradiso. de ver. sig. in cle. dicit qō fratres minores istarū institōnū nullaten⁹ sunt capaces: tū adam siquidem sunt instituti ꝛ nullū habēt substitutū vel coheredem qō testū est nullū ꝛ hereditas pertinet ad venientes ab itestato. vt. ff. de bis q̄ pro nō scrip. ba. l. si in metallū. ꝛ. C. de here. instī. l. j. ff. de re mili. l. necq; em. Si vero fratres instituti habeāt substitutū vel coheredē: tunc testū pōt valere substituto adeunte hereditatē ad quē primo ptinet: vel adeūte coherede cui crescit portio relicta fratribus vbi substitutus nō est. C. de cadu. tol. l. j. in prin. ꝛ. l. is itaq;

1 ☞ Ille apud quem remanet hereditas in qua erant instituti fratres minores: an eam licite in foro conscientie retineat. et nu. 7.
Nec teneꝫ illā cōmutare in speciē alterius relicti. nu. 9. et nu. 15.
2 Obligatus ad aliqd de iure naturali licite illud nō retinet i foro ɔscie.
3 Obligatio naturalis oritur ex testamento imperfecto ꝛ minus solenni ex defectu solennitatis. nu. 8.
4 Qui tenet aliquid contra voluntatem defuncti cui successit in foro conscientie illud licite non retinet.
5 Dispō defūcti ptinēs aliqd. phibitū a iure ɔz ptinere ipossibile ō iure. Impossibilium nulli est obligatio.
6 Oratio vniuersalis nullatenus predicatur de pluribus.
10 Obligatio naturalis qō non oritur inter coheredes ex testamēto imperfecto contra glo. in. l. si post. C. de iur. et fac. igno.
11 Fres minores sunt icapaces hr̄editatis sibi restituēde iure fideicōmissi.
12 Heres grauat⁹ restituere hr̄editatē p fideicōmissum fratrib⁹ minoribus teneꝫ ad estimationē quā licite ffes recipiūt si nō ē magne estimatiōis.
13 Relictum in fraudem fratribus minoribus qñ dicatur.
14 Heres grauatus dicto fideicōmisso licet teneatur soluere estimationē fratribus tamen non obligatur.
15 Heres ad quē hereditas deuenit ab itestato vigore testamēti ꝛ quo erāt instituti fratres minores habentes clausulam et omni meliori modo tenetur

tenetur ad estimationem ꝛ in foro conscientie.
16 Hereditas relicta fratribus minoribus iure legati lꝫ fratres relicti non sint capaces debetur tū estimatio.
17 Si relinquit fratri minori particulariter vel in eo particularis heres instituatur an teneatur remittere.
18 Institutio facta de ecclesia fratrū minoꝝ tenet. ꝛ nu. 20.
19 Bona ecclesiarū fratrū minoꝝ pertinet ad ecclesiam romanam.
Ecclesia est vsus publicus ꝛ in ea publica vtilitas versatur.
21 Pecunia licite offertur in ecclesia fratrū minoꝝ pro fabrica secus cōuertenda in vsum pauperum. ꝛ nu. 18.
22 Ecclesie fratrū minoꝝ debent esse humiles.
23 Hereditas i q̄ ecclesia fratrū minoꝝ fuit instituta: q̄ requirat aditionem.
24 Papa vel procurator vel syndicus romane ecclesie: eps loci vel ciuitas in qua est ecclesia poterit adire hereditatē in qua ecclesia fratrum minoꝝ fuit heres instituta.
25 Syndic⁹ romane ecclie: eps vel syndic⁹ cōis si ad hoc mādatū habeat pt petere bona hr̄editatis relicte ecclie minoꝝ vt in vtilitatē ecclie quertant.
Quilibet index secularis ex officio potest vnum constituere vt hereditatem ecclesie relictam petat.
26 Quilibet de pplo poterit deferre hereditatē relictā ecclesie minorum.
27 Petes vt quilibet de populo quomodo concludat hereditatem ad ecclesiam relictam ecclesie pertinere.
Predicti petūt devolūtate fratrū aīs nō absq; mādato sedis apostolice.
28 Instō facta de fratribus adiecto q̄ hereditas vendatur ꝛ in necessitatem fratrum conuertatur v3. nu. 30.
29 Hereditas relicta ad pias causas vel qō vendaī vel distribuaī inter fratres absq; heredis institutione valet.
Hereditas relicta ad piā cām valet ēt si aliqs nō sit heres institutus.
31 Instō facta de alicui sancto cui⁹ eccīa vel oratoriū nō repit ꝛz eps capit.
32 Laic⁹ guardian⁹ altaris vel ecclesie vel capelle fratrū minoꝝ pōt heres institui vł executor electus actiones mouet ꝛ distributiones facit.
33 Guardianus fratrū minoꝝ etiā clericus si instituit heres testū valet.
34 Institutio facta de guardiano fratrum minoꝝ transit ad successores.
35 Instō facta de fratrib⁹ sancti Francisci q̄ intelligitur de fratrib⁹ minoribus nō de fratrib⁹ pnie nisi ex coniectura aliud appareat.
36 Fratres tertij ordinis de penitentia sancti Fran. pūt hīe in cōi ꝛ i ppio.
37 Communi vsui stare debemus.

¶ Capitulum. iij.

1 QUō querit⁹ nunqd pdicti venientes ab intestato substituti vel coheredes ad quos dicta hereditas remanet ꝑm iuris rigoꝛ ea pūt licite retinere in foro cōscietie. Pro
2 bari pōt primo q̄ sic. Tois q est obligat⁹ ad aliqd de iure naturali illud nō pōt licite sibi retinere i foro ɔscietie. hoc notāter no. Jnn. i. c. nouit. extra de iud. Sed ifti apud quos dicta hereditas remanet sunt obligati ad eā reddēdā de iure naturali ergo non possunt eā licite retinere in
3 foro cōscie. minoꝛe ꝓbo ex testō ꝛimperfecto ꝛ min⁹ solēni oriī obligatio naturalis ꝑm verā opi. nostroꝝ glo. vt. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. cū quis. ꝛ de condi. inde. l. j. ꝛ. ff. de reg. iur. l. cuius p errorē. ergo ex ipso testō imperfecto ratione heredis instituti qui nō est capax oritur obligatio naturalis.
¶ Scō probat p. ll. q̄ expresse dicūt q̄ ꝛ relictum sit relictum fit ille apud quē remanet id teneꝫ i foro ɔscie. vt. C. de fideic. l. ij. ꝛ. ff. de fideicō. l. i testō.
4 ¶ ꝛ Tertio probat sic illud qō qs retinet cōtra voluntatē eius defuncti cui succedit. nō pōt licite retinere in foro cōscie. istud est verū. ꝛ probatur. ff. de reg. iur. l. id qō nostrū. ꝛ extra de præscrip. c. qñ. sed ille apud quem remanet de iuris rigoꝛe eā tenet ꝛtra voluntatē defuncti q̄ voluit q̄ fratres minores eā haberēt. Quarto qñ aliqd relinquit ad aliquē piū actū ꝑm testatoris volūtatē q̄ act⁹ de se tū nō est licit⁹ ille apō quē remanet nō pōt licite retinere: sed debet illud conuertere habita legitima solēnitate in aliū actum licitū. ff. de vsufr. le. l. legaatū. ꝛ de admi. rerū ad ciui. pti. l. legatum. ita ergo in ꝓposito. lꝫ ergo fratres minores nō possint capere vel heredes tū videt debere vendi hereditas ꝛ dari eis pretiū cōuertendū in vsus licitos. et sic ille apud quē remanet nō pōt licite retinere. Quinto ꝓbat⁹ nam qñ aliquis est nō capax relicti absq; sui delicto debeꝫ ei estimatio quaten⁹ eam capere pōt. Exēplum cuidā claudo relinquit militia cursoꝝ. certe debetur estimatio. vt. l. apud iul. ℨ. fi. cum. l. seq. de leg. j. l. fideicom. ℨ. fi seruo. ꝛ de lega. iij. ita ergo in ꝓposito cū fratres minores sint incapaces absq; ipsoꝛ delicto. ¶ Ecōtra q̄ nō teneꝫ ad reddendū illud qō tꝫ aliquo iure ei nūli vel naturali vel alio pōt licite retinere in foro ɔscie. hoc est notū. lꝫ ille apud quem talis hereditas de iuris rigoꝛe remanet est hmōi. ergo ꝛc. ꝓo
5 bo ꝛ dispositio defuncti q̄ ptinet aliqd. phibitū a iure dō ptinere impossibile de in. vt. l. apud iul. ℨ. fi. de leg. j. ꝛ de condi. insti. l. fili⁹. ꝛ. l. conditiones. lꝫ impossibiliū nulla est obligatio. vt. ff. de re. iu. l. impossibiliū. ꝛ no. q̄ nulla lege obligaī. ꝛ sic nec in ciuili nec naturali. nec aliqua. ꝛ est expressum. ff. de act. ꝛ obl. l. j. ℨ. si id qō dare. ꝛ no. per Dy. extra de re. iu. in. c. nemo pōt. lib. vj. cū igiī instō facta de fratrib⁹ minoribus fit a iure phibita vt in. c. ex ui de paradiso. extra de ver. si. in cle. ergo ꝛc. hoc ꝓbaī ex tex. ibi vbi dicit q̄ fratres minores hereditatis vel successionis nullatenus sunt capaces ꝛ no. qō dicit nullatenus. ꝛ sic nullo modo sunt capaces nec respectu ciuilis nec naturalis obligationis: qr ꝛ oratio vniuersalis. ſ. nullatenus
6 predicatur de plurib⁹. ergo de necessitate intelligiī. i. nec de iure ciuili nec naturali. ꝛ sic ille qui retinet nullo iure teneꝫ. Tertio probaī qr princeps ex cā pōt auferre dīnium rei mec. l. item si verberatū. de rei ven. ꝛ de euic. l. lucius. ꝛ de offi. pre. l. barbarius. ergo eadē ratione pōt impedire ne queratur. cū ergo dicta testō impediat q̄ri fratrib⁹ ergo ille q̄ retinet licite
7 in foro ɔscie: ꝛ ille apud quē ꝛdicta hereditas de iuris rigoꝛe remanet ɔz de volūtate defuncti solicite inuestigare ꝛ tūc aut ex illa inuestigatione re manet certus q̄ testator voluit illud testū suū valere iure directo. ſ. testū tū. aut remanet certus q̄ testator voluit etiā iure codicillorū: ꝛ oī modo quo pōt. aut eis apud quem remanet ex predictis non pōt esse certus nec applicat animū suum ad aliquod predictorū: sed remanet in eo qō ius pre sumitur. Primo casu qñ constat q̄ testator voluit qō valeret iure directo tū. ſ. testamēti ꝛ tūc is apud quē dicta hereditas remanet pōt eā licite retinere in foro cōsciētie. nā testatoꝛ e velle q̄ tū valeat iure testamēti hoc im portat. vt heres institut⁹ hr̄editatē capiat suo iure a seipso. vt. ff. de here. in sti. l. sed ꝛ si sub cōdi. ℨ. fi. ꝛ si ipse institutus a se capere nō pōt q̄ alij apud quos hereditas remanet. vt veniētes ab intestato vł coheredes ei restitue re nō teneanf. vt. ff. de codi. l. j. ꝛ. C. de fideicō. l. eā quā. Cū ergo ex virtute dictorū verborū testōr voluerit illos apud quos hereditas remanet non teneri. apparet q̄ licite pūt retinere in foro cōscie: ꝛ p hoc apparet respon
8 sum ad primā rōnem in ℨ ium factā. Tnā volūtas ꝛmperfecta inducit na turalē obligationē. verū est in volūtate impfecta ex defectu solēnitatis qr tūc inducīt obligatio naturalis in eo q̄ testator voluit venientes ab inte stato. nō aūt in eo q̄ testator noluit. Sed hic voluit venientes ab intest. tene ri ergo licite retinet: ꝛ eodē mō rñ. ad. ll. in ℨ ium adductas. Scōo casu qñ cōstat qō q̄ testator voluit q̄ valeret oī modo quo melius pōt dicā. j. ꝓpo. q. tertio casu qñ ille apud quē hereditas remanet nō pōt esse cert⁹ nec applicat aīum suū ad aliqō predictorū: sed est cōtentus eo q̄ ius presumit te statoꝛē voluisse valere iure testamēti tū ꝛ sic idē q̄ in primo casu. ff. de iure codi. l. j. ꝛ. l. illud. ℨ. tractari. C. de test. l. nouo codicillū. ꝛ de codi. l. fi. viz tū puto reperiri aliquē qui voluerit valere oī modo quo melius pōt et ideo in foro ɔsciētie tutius est nō retinere. ita diget⁹ multi magistri thologie. ꝛ predicta vera in veniētibus ab intestato. in oībus substitutis autē non est dubiū q̄ volūtas defuncti teneat nā voluit defunct⁹ q̄ heredi institu to non adeūte: vel qr nō vult: vel qr nō pōt substitutus admittaī. l. cū pro ponas. C. de here. instī. l. si paterfa. ꝛ si quis om. cā te. l. j. ℨ. si proponatur. Ad rationes in ℨ ium ad primā ꝛ scōam iam responsum est. Ad tertiam dico q̄ talis apud quē remanet non retinet ℨ voluntatē defuncti. imo ꝑm eius voluntatē. presumit em. l. qō testator velit q̄ si non valet testū venit hereditas ad venientes ab inte. vt. l. cōficiunt. in princi. de iure codicil. vel ad comunctas. vt. l. i. ℨ. fi. pro scō. C. de ca. tol. Ad quartā ꝛ ad quintā rñ. q̄ illa iura loquunt in legatis ꝛ fideicōmissis in quibus testator grauat ali quem apud quem remanet hereditas. Unde merito ille pōt cogi adire. et eius aditione ꝛfirmatur testū bocaūt loquit in hereditate q̄ fratribus iu re directo relinquit. ꝛ sic a seipsis. vñ si soli sunt instituti non est cuius aditione confirmet testū ꝛ merito non est locus dicte cōstitutioni. si vero ha bent substituti vel aliū coheredē idē q̄ illi nō sunt grauati: vt dictum est.
9 Ex predictis satis ſclare liquet q̄ ille apud quē dicta hereditas remanet nō teneꝫ illud qō est relictū iure hereditario directo cōmutare in speciem alterius relicti vt sic nec fratres minores capere possint in foro cōscie. nec in foro ciuili: vt dictū est. sed ℨ predicta q̄ dicta sunt de coheredibus quib⁹
10 portio fratribus accrescit vł q̄ non. ſper glo. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. si post diui. vbi ōz q̄ inter coheredes est obligatio naturalis etiā ex testō imperfecto: ergo saltē in foro ɔscie coheres teneꝫ. ad qō dico q̄ illa glo. nō est vera ꝛ reprobaī p doc. ibidē: qō ptz. qr ex testō etiā valido neuter coheredū alteri teneꝫ. cū vnusquisq; a seipso capiat. vt. d. l. sed si in conditione. ℨ. fi. ꝛ de here. instī. eadem rō ne qñ testū est inualidum non teneꝫ aliqua obligatione ꝛ hoc ex testamēto ex quasi cōtractu cōmunionis in casu nostro nulla potest fieri obligatio cū nulla sit cōmunio.

¶ Secunda distinctio. ¶ Capitulū primū.

EHereditatibus Fratribus minoribus iure fideicōmissi relictis possunt plura queri. hoc aūt sepe cōtingit qñ testator iubet q̄ si heres in
11 stitutus decesserit hereditas deueniat ad fratres minores iure fideicōmissi deferri iuriste dicūt: lꝫ qñq; habeat iure directo. ¶ Quero. j. ſan bu iusmodi fratres minores sint capaces. rñ. non. nā dicta decretalis dicit q̄ fratres successionū q̄ ex natura sui indifferenter ad pecuniā ꝛ etiā ad alia mobilia ꝛ inmolia se extēdūt cōsiderata paritate iuris nullaten⁹ sunt capaces. sed qñ alicui hereditas iure fideicōmissi restituereī successio est. ff. ad treb. l. restituta. ℨ. fi. cū se. Scōo probaī q̄ natura huius successiōis est vt suam naturam porrigat ad oīa iura ꝛ ad oīa mobilia ꝛ stabilia. vt ad tre. l. j. in prin. ꝛ. l. facta. in prin. ergo hmōi fratres nō sunt capaces.

¶ Capitulum secundum.

12 SEd Quero si licite fratribus fideicōmissum restitui non pos sit. vt est dictum an ſheres teneaī ad estimationem. vide tur q̄ non per tex dicte decretalis exīt. qui sic dicit. non licet eis valorem hereditatum taliū vel tantā earū partē q̄ presumi possit hoc in fraudez fieri ēsi modo legata dimitti sibi faceret. aut sibi dimissa recipere quin potius ista sic fieri ab ipsis sim: pr̄ phibem⁹. ꝛc. ex quo ptz q̄ nec ad estimationē hereditatis teneī ecc ntra q̄ teneī de iure p leges q̄ dicūt qñ quis nō pōt capere rem sibi relictā ꝓpter qualitatem persone sue absq;

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

suo delicto:tũc heres teneť ad estimationem. vt.l. apud iul.§.fi.cũ.l.se.de le.j.& ibi not.& de le.iij.l.fideicõ.§.si seruo.& de ver.ob.l.multũ.et ibi not.sed ita est in ꝓposito heres nõ teneť ad estimationem vt in cõstõne ſlic.pape q̃ icipit egit§.ad boc. vbi ꝺ̃ qõ qñ fratrib⁹ aliqd simplr relinquit intelligit in cãm licitã boc est vt vẽdať ꝛ ptiũ i vtilitatẽ fr̃m cõuertať.Scõo ad terminationẽ ꝑdicte dubietatis videre debem⁹ intelligẽtia verboꝝ dicte ꝛstõnis egit supi⁹ relate.nã ꝓcurare qõ eis fratrib⁹ minoribus dimissa ꝙ recipere nõ est interdictũ oĩno: ſz ita demũ ℔ ꝓsumi põt vt illa ꝙba dicũt. In fraud
13 dẽ fieri intelligo qñ ꝓ boc aliqd fieret ℨ pauptatis votũ vel in aliquo cõueniť:vtputa si valor seu estimatio ꝑdicta tãtã ℙtitatẽ ascẽderet qõ magis saperet thesaurizatũ ℙ ꝓ necessitatib⁹ iminẽtib⁹ receptũ:ꝛ ideo in qõne ꝑdicta dico qõ si estimatio predicta magnã et mirabilẽ ℙtitatẽ excederet qõ fribus nõ ſz recipere:ita loquunť ꝙba illa: ſz si eẽt quãtitas ꝓua et moderata:vel de magna ℙtitate moderatã accipere licite fr̃es põt et heres ad hec teneť:ita loquunť alia iura ꝓ hac ꝓte alleg.hic indicãt ꝙba ꝛstõnis ꝑdicte: ibi tñ eoꝝ ꝑtẽ ꝛc. boc etiã manifestanť in eadẽ ꝛstõne egit§.dubitauerũt in eo qõ tractat de distributione bonoꝝ nouitiorũ.ꝛ boc etiã declarať in constõne ſlic.q̃ incipit egit qui seminat.§.insuper.nec verifiſtia. vbicũq̃
14 ℨ aũt dici qõ heres teneť nõ ĩtelligas qõ fribꝰ obligatio querať boc emꝑ voto eoꝝ repugnat:ſz in quẽ fundať dicta obligatio dicemus in.ij.li.vbi de relictis ꝛ legatis singularib⁹ tractabiť. vbi etiã dicemus q̃ ſt ista quãtitas moderata.ꝛ qd fiet de ſsuꝑfluo ꝛ an ipſi fratres põt ꝑdicta vẽdere ꝛc. Bar.

¶Capitulum.iij.

15 ℵ ꝑdictis Satis liquet ℨ quod qñ fratres ꝑdicti beredes instituanť.ꝛ in testõ dicit ſi nõ valet iure testamenti valeat iure codicillo⁹.ꝛ oĩ modo quo melius valere põt.qõ tũc heres teneť ad estimationẽ ſm predictũ modum qz predicta ꝙba boc importãt de iure.ꝛ instõne irritata videanť rogati ꝓ fideicõmissum bi ad quos hereditas remanet restituere illi instituto.vt de fideicõ.l.ex testõ.vbi no.ꝛ.l.eam quã.eo.ti.ꝛ iste est casus ſm vnã lec.ff. de testa.l.ex hac scriptura.ꝛ.l.ex bis verbis. et ibi gl.ꝛ de iniusto te.l.postbu.§.fi.ꝛ de test. mil.l.querebatur.§.vtrũ.licet glos.C.de li.ꝓe.aut.ex cã videatur dicere qõ illa ꝙba boc casu nõ operenť:sed illa gl.reꝓbať. Ex boc appet determinatio illi⁹ tertij mẽbri qõ dimiſi.ℨ.diſtin.j.c.ij. qñ ille apud quẽ hereditas remanet credit defunctuꝫ voluiſſe testm̃ valere oĩ mõ quo põt.ꝛ tũc teneť in foro conſcientie. ¶Tertia distin. ¶Capm̃ primũ.

16 E hereditate Que fratrib⁹ ℨiure legati relinquiť,dico idẽ ꝓ oĩa quo ad predicta q̃ ſ.dixi.in hereditate iure fideicõmiſſi eiſdẽ fratribus relicta vꝭ vt ei⁹ hereditatis fr̃es nõ ſint capaces eadem rõne qua.ℨ.dictũ est:qz trãſirent iura ꝛ actiones.ꝛ alia bona.vt.l.filiꝰ.§.lucio.de le.ij.et.l. mulier.§.fi.ad treb. ꝛ codẽ mõ dico qõ debeť estimatio:qz br̃s grauaťesť a defuncto sicut qñ iure fideic.reliquiť.vt.ꝺ.l.mulier.§.fi. ad tre. ¶Ca.ij.

17 a ¶Particulariter. vide oĩno qõ cõſuluit Ab.consil.lxiij.lib. a I alicui Fratri vt fratrib⁹ ℨ relinquať particulariter[a] et ĩ eo instituať an vitieť qõ videť qz hereditatis non ſunt capaces.ℨ vt qõ ſit idẽ qõ in legatis. vt.l.q̃ties.de bere.instiſ.So.dicẽdũ est qõ br̃dis in ſtitutio ex certa re vel quãtitate bz effectũ i forma vniuerſali quo ad q̃dã:vtputa vt alijs heredibus vniuerſalib⁹ nõ exiſtentib⁹ totũ sibi accreſcat.vt.l. §.ſi ex fundo.ff.de bere.instiſ.ꝛ q̃tũ ad bũc effectũ non vꝭ quo ad q̃dã vero habet vim legati. vt.ꝺ.l. quoties.ꝛ quo ad alia de tali institutione ex re certa quid iuris in seq.lib.dicam.

¶Quarta distinctio. ¶Capitulum primum.

b ¶Ecclesiã. Vide Abb.consi.xxxij. j.lib. b I aliquis In ſuo testamẽto instituat heredẽ ecclesiam[b] fratrũ minorum alias locũ. Primo

18 queritur an institutio valet.ꝛ vr̃ qõ non.nã seruus qui a ꝺño regiť nõ est capaz eorũ quorum ꝺñs nõ est capaz.vt.ff.de bere.instiſ.l. nõ minus. ꝛ de leg.j.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.ij.de acqui.bere.l.ſi seruus eius.et de le.ij.l.ſi titio ꝛ mevio.ꝛ.C.de bere.instiſ.l.neq̃ per se.eadẽ ratione ecclesia q̃ regiť per fratres nõ debet esse capaz eoꝝ quoꝝ fratres nõ ſunt capaces:puta ſi aliqs heredẽ instituat hoc modo ſtichũ seruũ titij heredẽ instituo cõtẽplatione eiꝰ titij vr̃ eũ instituere:ſz ipe institutus als ſtichus ſit liber homo.C.de iur.deli.l.cũ aliqs.ita in ꝓposito cũ ꝺico ecclesia fratrũ minoꝝ cõtẽplatione fratrũ vr̃ facta institutio:sed ipſi fratres non ſunt capaces.ergo ꝛc. Preterea ſicut idẽ instituiť ciuitatẽ ꝛ cines.vt.ff.de cõdi. ꝛ de.l.ciniꝰ.ꝛ de re.ꝺu.l.ciniꝰ.ita vr̃ idẽ instituere fratres ꝛ ecclesiã fratrũ minoꝝ. Preterea aut ꝓsideras ecclesiã ꝓ collegio.vt no.ff.qõ cuiuſq̃ vniuer.no.l.itẽ.ꝛ cõſtat qõ nõ vꝭ.nã hereditatis nõ est capaz aut cõſideras ecclesiã ꝓ muris ipſius ecclesie ꝛ idẽ qõ nõ vꝭ.nã hereditatis aditio regrit animũ ꝛc. Preterea ꝺecretalis egit ui.vr̃ velle qõ eiuſdẽ conditionis ſint ecclie fratrũ cui⁹ ſunt fratres:ſz fratres nõ põt accipere pecuniã.ita nec eccleſijs eoꝝ ꝺz offerri.vt.ꝺ.§.ꝺicim⁹. Itẽ ſicut ipſi ita eoꝝ ecclie debẽt esse humiles ꝛ nõ excelſiue.vt ĩ.c.hinc est etiã. ergo ſicut fratres ſunt incapaces.ita eoꝝ ecclie cõtra vꝭ instõ.nã declaratũ eſt ĩ illo
19 c.egit q̃ seminat.ꝙ qõ dñũ ecclesiarũ ꝛ fratrũ minoꝝ ꝓtinet ad ecclesiam romanã.idẽ postea ꝺicit Jo.papa.egit.ĩ illa exuagãti q̃ icipit. Ad cõdi tozẽ.in eccleſijs ꝛ alijs q̃ vſu nõ ℨsumunť.ſi ergo ſunt ecclie romane igiť ecclie romane acgriť ꝛ ficꝭ.ꝓterea ecclia ẽ vſus publicꝰ ꝛ ea vſať cõis vtilitas.vt.l.j.§.ius publicũ.fr̃.ó iuſti.ꝛ iu.§ posito ꝙ ecclie romane nõ q̃reret.ſaltẽ q̃reret reipublice illius ciuitatis.cũ in eius bonoꝛẽ videať facta talis instõ casus est in.l.ciuitatib⁹.de le.j.ꝛ.l.ſi aliqd.ꝛ.l.lucia.ff.de
20 aur.ꝛ ar.leg. Sol. ꝺicẽdũ est qõ ſz religiosis ꝛ alijs collegijs ℔ sit qõ ipſi nõ bũt ius ĩ ecclia.ꝛ iõ qõ ꝛcediť ecclie vr̃ cõcedi collegijs de fratribus boc ꝺici nõ põt:qz nullũ ius bz ecclia:sed solũ simplicẽ vſum facti ꝛ ecclia ꝛ loco vr̃ vti ꝑcario ꝛ recessuri idẽ cũ ꝺñs mutauerit volũtatem vt.ꝺ.c.egit q̃ seminat.vñ qõ ꝺz de fratrib⁹ nõ põt referri ad ecclesiaꝫ. vt extra de ꝓbatiõ.c.ꝓ exceptionẽ.li.vj.ſz ergo ſtatutũ ſit qõ fratres non ſint capaces:tñ bec ecclesia nõ põt intelligi ergo remanet in iure cõi ſm qõ ecclesia põt instituiꝛ.vt.C.de ſa.ſan.eccle.l.j.ꝛ.l.gñaliter.nõ ob. prima rõ qz seruus regiť a ꝺño iure ꝓprietatis:ideo ipſius ꝺñi capacitas ꝛ incapacitas ĩſpiciť:ſz fratres in ecclesia nullũ ius bñt. Nõ ob. ſcõa rõ, qz cũ ꝺico ecclia fratrũ minoꝝ appono vt certa ecclesia ꝺemõſtrať. nõ vt fratrum cõtẽplatione relinquať:sed secus cũ ꝺico instituo titiũ filiũ ſemꝓtonij cũ iã sempꝛonius esſet mortuꝰ.vt.C.de ꝙur.l.ſi.in fi.ꝛ.ff. de bere. instiſ.l.is ꝺbis.ℨ.ſi cũ ffes.quo ad ipſa tpalia habeanť ꝓ mortuis. non ob.tertia rõ.aliter emꝑ bñt se ciues ad ciuitatẽ:qz ciues habent ius in ea ꝛ iurisꝺitionẽ:ſz fratres nullũ ius habent in ecclia.vñ illa equiparatio
21 procederet in alijs religiosis. Nõ ob.quarta qz bene erit ꝙsona ꝓ mortuis. non ob.tertia rõ.aliter emꝑ bñt se ciues ad ciuitatẽ:qz ciues habent ius in ea ꝛ iurisꝺitionẽ:ſz fratres nullũ ius habent in ecclia.vñ illa equiparatio

17 Legatum factū fratribus ad vnam cām qđ illa causa finita superfluum debet cōmutari in aliam causam.

18 Legatum factum fratribus ad vnam causam ſi illa ceſſat cōmutatur in aliam et legatum tenet.

19 Legatū gñaliter factū fratrib⁹ ſine modi expſſione valet: ⁊ intelligitur expreſſus modus q pſone legitime ꝓgruet: dū tñ moderata ſit ſumma.

20 Dñium rerū legatarū fratribus minoꝝib⁹ qđ remanet apud heredē.

21 Relictum factum ꝓ neceſſitate pauperum videtur factum illi ciuitati cuius pauperibus relinquitur.

22 Dominium rerum legatarum recta via non tranſit in legatarium qñ relinquuntur per quandam conſequentiam.
Seruitute tacite ⁊ ſic in cōſequentiam legata mortuo teſtatore non debetur: niſi ab herede conſtituatur.

23 Dñiū pānī ꝓ veſtimēt⁹: vini ⁊ frumēti legati ffib⁹ penes quē remaneat.

24 Pecunia legata in ſpē ꝓ vſu fratrū tranſmutat᷑ in aliam ſpeciem.

25 Res legata fratrib⁹ minoꝝib⁹ cui⁹ pretiū cōuerti in eoꝝ neceſſitatē vēdi poſſunt ꝓ heredē ꝓ executores: per ep̄m ⁊ iudicē ſecularem ex officio.

26 Judex ſecularis vēdit ex officio res legatas fratrib⁹ minoribus qñ be res ⁊ executores fuerunt in mora conſtituti ſaltem bina monitione.

27 Conuentus fratrū minoꝝ ly non habeat dominium rerum legataruꝫ habet tamen actionem perſonalem.

28 Legari vel donari qđ poſſit vni fratri ſingl̄r: ⁊ per guardianum vel cuſtodem in vtilitatem dicti fratris primo conuerti.

29 Legatū ſingl̄r fcm vni ffi nō dz ad petitionē ipſi⁹ ſoluī: ly guardiani.

30 Frater minor poteſt eſſe executor.

31 Relictum factum fratri ſingulariter vltra eius neceſſitatem conuertit᷑ in vtilitatem communem conuentus.

32 Legatū annuū factum fratrib⁹ minoribus ly nō valeat: valet tñ qđ ius percipiendi venditur ⁊ in neceſſitatem eoꝝ conuertitur.

33 Annui redditus computantur inter immobilia.

34 Legatum diurnum vel menſtruū factum fratribus qđo valeat.

35 Legatū annuū factū fratribus minoribus vſq; ad certum tp̄s qđ nōva leat ⁊ fratres a dicto legato debent abſtinere.

36 Legatū annuū factū in vim cōditionis nō vz: nec fratrib⁹ ly accipere.

37 Ille a quo facta ſunt legata relicta fratribus minoribus ipſis fratrib⁹ non eſt obligatus ⁊ quomodo ſit obligatus.

38 Obligatio duobus modis intelligi poteſt.

39 Legatum factū pauperibus alicuius ciuitatis cenſetur factum ciuitati et ipſi ciuitati acquiritur obligatio.

40 Fres minores petere p̄t ex iudicialiter legata eiſdē facta ī iudicio nō.

41 Res publica vel eius ſyndicus vel quilibet de populo poteſt petere in iudicio legatum factum fratribus minoribus.
Item epiſcopus ⁊ iudex ſecularis ex officio.
Fratres minores caueāt ne aſſiſtāt petētib⁹ ꝓ eis legata eiſdē relicta.

42 Innocentius papa quartus conceſſit fratribus minoribus poſſe conſtituere ſyndicum.

43 Martinus papa eandē cōceſſionē ⁊ ampliorē fecit dictis fratribus.

44 Leo papa. xiij. aliqualiter dictas conceſſiones renouauit.

45 Fratres minores poſſunt abſq; licentia ſedis apoſtolice cōſtituere ſyndicum ad vendendum libros.

46 Fratres minores habent generalem procuratorem in curia electuꝫ in capitulo generali per generalem miniſtrum.

47 Fratres minores habent etiā procuratores ſpeciales quos procurato res conuentus appellant.
Officium procuratoris conuentus quale ſit.

48 Cōitates terrarū ꝑ ſtatuta p̄t ꝓſtituere ſyndicū q relicta obuenientia fratribus minoꝝib⁹ petant ⁊ aliꝫ neceſſitatibus fratrū prouideant.

49 Fratribus ly ꝓcurare vt eis ſyndicus conſtituatur: non tñ ad litigia.

50 Ciuitas poteſt conſtituere ſyndicum fratribus minoribus quē ipſi fratres nominabunt.
Cautela in conſtituendo ſyndicū ne repugnet regule fratrū. ⁊ nu. 58.

51 Syndicus poteſt conſtitui vt etiā alium loco ipſius conſtituat.

52 Statutum qđ quis in iudicio fratrū minoꝝ noīe cōpareat nō valet.

53 Potestas ſyndici ꝓ fratribus conſtituti a ciuitate.

54 Guardianus cum capitulo ⁊ cuſtodibus quomodo p̄t facere laicum eoꝝ procuratorem et ſyndicum.

55 Verba in ſctibus impropriantur vt ad materiam adaptentur.

56 Caueant fratres ne conſtituant ſyndicum ad lites. et nu. 57.

57 Syndicus a fratribus cōſtitutus non poteſt noīe fratrum agere cōtra heredem a quo factum eſt legatum: ⁊ quomodo agere debet.

59 Si ſyndicus a fratrib⁹ noīatus rem eiſdem legatā contra voluntatem heredis vendidit dominiū nō tranſfertur in emptorem ⁊ qua exceptio ne erit tutus emptor ſi per heredem vendicatur.

60 Fratres minores cōtra ſyndicū ꝑ eos noīatum nullā habēt actionē.

¶Capitulum primum.

1 **Primo** Queroꝫ ſi fratribus minoribus legatur ſeu relinquitur pecunia an valeat. ⁊ videt qđ nō cum in regula ſit expreſſum ne fratres recipiant per ſe vel p alios pecuniam vel denarios vllo modo. tamen Nico. determinauit qđ talia legata valent ſi in fratrum neceſſitatem conuertātur per alios: ꝓout in eleemoſynis q̄ a viuentibus largiunt. Idē videt expreſſum. in. d. c. exiit ꝙ ſeminat. §. ceterū. cū in eadem regula. ⁊. §. ad hoc

2 qz fratribus. hoc tñ intelligi debet: ꝙ dūmodo quātitas nō ſit tantū exceſſiua qđ poſſit preſumi in fraudem: vt dixi in precedenti libro. ij. diſt. hoc etiam dicitur in. c. exiui. §. cupientes. ibi nec ly eis valorē. c. et. d. c. exiit qui ſeminat. §. item ſimilia. ⁊. §. ad hoc. qz fratribus. vbi ſolum reſtringit ad ea que fratribus ꝓ eoꝝ neceſſitate ſunt neceſſaria: debet tamen hoc intelligi in quantitate moderata.

¶Capitulum. ij.

Quis arbitrabit An quantitas ſit moderata. circa hoc Nico. predictus in. d. c. inſuper. verſ. hoc aūt. loquitur ſm̄ exiſtentiā perſonarum miniſtri ⁊ cuſtodes ſimul ⁊ ſeparatim in ſuis adminiſtrationib⁹ ⁊ cuſto

3 dijs cum de tabulis interduꝫ perſonarū qualitas temporum varietas locorum conditio ⁊ nōnulle alie circūſtantie plus minuſve actualiter requirātur prouideri. ita tū ſic faciant: qđ ſemp in eis ⁊ eoꝝ actibus paupertas perfecta reluceat ꝛc. Ex predictis liquet ꝙđ declaratio q̄ ſit quātitas moderata ad miniſtros ſeu cuſtodes pertinet: non poſſet igit᷑ facere guardianus ⁊ cōuent⁹ ſi ſup hoc emergeret dubitatio. Apparet igitur qđ ſiue dicta quātitas ſit exponēda in neceſſitate cōuent⁹: ſiue in neceſſitate certi fratris. dicta declaratio ptinet ad miniſtrū et cuſtodes ſi ſuper hoc dubitetur qđ apparet ibi dū dicit perſonarum qualitas.

¶Capitulum. iij.

4 **Quādo** Ad̄ eſſet quātitas immoderata qđ fiet de ſuperfluo ⁊ hic diligēter attendenda ſunt verba capituli. exiui de paradiſo. §. cupiētes. vbi papa ſic ait. Neq; ly eis valorem bereditatū talium vel tantā earū partē qđ preſumi pōt boc in fraudem fieri quē ſub modo legati relinqui ſibi facere: aut ſic dimiſſa recipere ꝛc. Aduertendū eſt igit᷑ qđ hic papa nō irritat legatum: nec bere redes eoꝝ a quibus relictū eſt liberat: ſed limitat receptionē fiendam a fratribus: vult em̄ qđ fratres non p̄ſt recipere qñ talis receptio preſumeretur in fraudē vt in precedēti li. ij. diſt. eſt declaratū. ⁊ qđ tunc dz fieri in fraudem qñ eſſet tāta quātitas qđ eius receptio magis ſaperet the ſaurisari q̄ ob imminētes neceſſitates recipere. Itē expreſſe ſciēdū eſt

5 ꝙđ relictū factū fratribus quātūcūq; ſimp̄l̄r intelligit factum ob neceſſitates imminentes. vt. d. c. exiit qui ſeminat. §. ad hoc. qz fratribus. ⁊ de iure ciuili diſpoſitū eſt qđ relictū factum ob aliquā neceſſitatem imminentē debeē non aliter. ff. qñ dies le. ce. l. nec ſolēt. §. ſi in habitatione.

6 ¶In ꝓpoſita ergo. q. ⁊ ab initio de quātitate legata dabil᷑ fratribus p perſonas cōſtitutas ad hoc ſm̄ formā illius cōſtitutionis exiit q̄ ſeminat dabil᷑ moderata. dico qđ dabil᷑ ſm̄ qđ imminēs neceſſitas requirit ſiue ſit neceſſitas q̄ inſtātiſſime hz tractum. vt in. d. cōſtitutione exiit. declaratur: reſiduū vero tūc fratres nō poſſunt recipere. ⁊ ſi nunq̄ ſupervenerit neceſſitas nunq̄ recipere poſſent: ſed alia neceſſitate ſupeniente licite illud ſuperfluū poſſent recipere: nec em̄ receptio poſſet preſumi in fraudē: nec animo theſaurizādi. cū ob imminentē neceſſitatem recipitur: illud ergo ſuperfluū iminēte neceſſitate petant fratres p modū

7 cuiuſdam eleemoſyne cōſidēter extra iudiciū. cum in iudicio nullo modo poſſint. vt. ſ. dicetur. Quid aūt ſi in diuerſorum teſtamentis varie quātitates fratrib⁹ relinquātur: quarum quelibet per ſe immoderatā quātitatē nō facit: ly omni cumulatione facta efficit᷑ quātitas immoderata: an fratrib⁹ accipere liceat. rñ. nō puto qz ſi oia verba regule et dictarū decretaliū diligēter inſpiciant ſemp ſe referūt. vt liceat recipere ꝓ fratrū neceſſitatibus. vt. d. §. inſup. et. §. ad hoc. qz fratrib⁹ ab eis. ergo puto qđ ꝓ ſua neceſſitate tūc imminēte recipiāt q̄ primo venerūt ad ſoluendū. ar. C. de iur. deli. l. ſancimus. §. ⁊ ſi imperfectā. ab aliꝭ non recipiāt tūc recepturi cū neceſſitas ſupueniat vt in precedēti. c. dictū eſt.

¶Secunda diſtinctio.

¶Capitulum primum.

9 **Liquādo** Cōtigit qđ immobilia ⁊ ea q̄ vſu nō cōſumuntur fratribus relinquantur adiecto modo ſm̄ quē fratribus non ly exigere: an valeat relictū vel ſaltē eſtimatio fratrib⁹ debeaṫ qđ vt ſm̄ qđ ēt in precedēti lib. dictū ē qñ bereditas fratrib⁹ ꝓ fideicōmiſſu ly relinquit. Preterea de legato ſubducit᷑ oīs impoſſibilitas. vt. l. obtinuit. de condi. ⁊ de. ⁊. C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. repreh̄endā. ergo ille modus qui fratribus eſt de iure impoſſibilis reiiciet᷑ quaſi modus legati nō p̄t cō ſeruari. ⁊ dz transmutari in aliū modū poſſibilē. l. legatū. de vſuf. lega. Dūo vt expōſſe in. d. §. ad hec. qz fribus vbi papa ſic ait. dicēs qđ ſi teſtator modū ſm̄ quē fratribus eoꝝ cōditione inſpecta recipere non liceret exprimat in legando. vt ſi legaret fratrib⁹ vineam vel agrū colendū vel domū locandā ⁊ filia verba in filibus. pfert aut modos ſimiles in relin quēdo ſeruaret a tali legato et ei⁹ receptione p oēm modū fratres abſti neāt ꝛc. Ex eo em̄ qđ dicit p oēm modū appet qđ ēt examinationē recipere nō debeāt. nā modus percipiendi legatū eſt eſtimationē recipere. l. ſi domus. §. q cōficiet. de leg. j. ⁊. l. nō dubiū. ff. de leg. iij. Sol. dicēdum eſt qđ ſi modus adiect⁹ eſt illicitus fratrib⁹ minoribus inſpecta cōditione ipſoꝝ qđ tūc ēt eſtimatio nō debeē nec p̄t recipi. in tm̄ em̄ ſanctiſſimus pontifex odit cū q modū repugnantē regule adijcit. vt ꝓ eo talē eleemoſynā oīno fratres recipere prohibeat vt dicta ỹba manifeste dicūt:

ſi vero modus eſſet illicit⁹ fratrib⁹ non qz ſ regulā fratrū minoꝝ. ly qz ſic eſſet in qlibet religioſo. tūc tale legatū ly recipe. vt in ſeq. c. dicet. Non ob. rō prima in Dūo. qz vbi retētio ipſi⁹ rei relicte repugnat fratribus ipm legatū nō eſt modificatū aliquo modo repugnāti ipſi regule ⁊ ideo a iure modificat᷑ modo licito. In q̄ſtione vō noſtra ſecus. nō ob. ſecūda ratio qz hoc ſpeciale. qz impoſſibilitas nō ſubducit᷑ rōne predicta. Non ob. tertia ratio. qz illud verum vbi modus eſſet illicitus ratione regule. vt. ſ. dictum eſt. ⁊. ſ. proxime dicetur ꝛc.

¶Capitulū ſecundum.

10 **One** Aliqs relinq̄t fratrib⁹ edificia. vt ibi cōſtruaṫ locus fratrū. vel vt ibi diuinū officiū celebreṫ ꝑ ipſos fratres ibi intrātes an valeat tale relictū ⁊ vſ q̄ nō qz fratrib⁹

11 nō ly recipere boc ſine ſummi pōtificis licētia ſpeciali. vt ex de excel. prela. c. j. lib. vj. Sz iſtud qđ nō pōt expediri ī niſi ꝓ ſolū papā vł impoſſibile de iure. vt. l. apud iul. §. ñ. de leg. j. ⁊ no. ꝓ glo. de ver. ob. l. cōtinuus. §. cū qs. ⁊ ꝓ Dy. de reg. iur. c. qđ ſemel deo dedicatū eſt. lib. vj. et ſic iſtud videt relictū ſub mō impoſſibili. ergo ſm̄ ea q̄ dicta ſunt nullo modo

12 fratrib⁹ ꝓ vllū modū ly recipere. ecōtra videt q̄ legatū valeat nō vt illud q̄ teſtator iuſſit obſeruet. ly vt in aliā cauſam träſferaṫ. vt memoria ⁊ ſalus aīe defuncti ſeruet. vt. l. legatū. de vſufru. leg. ⁊ de admi. re. ad ci ui. pti. l. legatū. ij. rñ. ad iſtā partē puto verā. non ob. Dūo illud verū qñ modus continet impoſſibilitatē vigore regule ⁊ cōditione fratrū mino rū. Sed hoc. ſ. capere nouū locum non eſt eis interdictū. ideo qz fratres minores. qz ſic eſt in qualibet mendicante. vt. d. c. j. extra de priuil. lib. vj.

¶Capitulum tertium.

13 **Er quē** Ad̄ fiet iſta ī talis cōmutatio in aliud dubitatur. nā q̄dā iura videnṫ velle q̄ poſſit fieri ſine autoritate principis ſiue pōtificis. vt. l. j. ⁊. l. legatū. in princ. de admi. re. ad ciui. perti. ij. rñ. ⁊ de reli. do. c. j. circa p̄in. in cle. ¶Quedam alia videnṫ velle q̄ fiat de volūtate vtriuſq; partis. ſ. eius cui relinquit vel ei⁹ a quo relinquit. vt. d. l. legatū. de vſufru. leg. In eo q̄ dicit adhibitis primatib⁹ ciuitatis. boc eſt bis q regūt ipſam ciuitatem. cui eſt relictū. ⁊ heredib⁹ a q̄bus eſt relictū. vt. d. l. legatū. ij. rñ. de admi. re. ad ciui. perti ¶Quedā iura videnṫ velle q̄ ſtet voluntati ei⁹ cui relinquit. vt. d. l. legatū. ij. rñ. vſi. ſi vero plures. ibi in opus q̄ ciuitas velit eroga ri ꝛc. Sol. dicendum eſt q̄ q̄dz illud q̄ teſtator inſſit fieri in re vel de re quā relinq̄t pōt licite fieri de iure ⁊ de facto. ⁊ tūc illud non pōt in aliū träſferri ſine pmiſſione principis. ita loquunṫ iura primo allega. Q̄dz nō pōt fieri de iure. ⁊ tūc dz fieri träſmutatio de pſenſu vtriuſq; partis. vt. d. l. legatū. de vſufr. leg. q̄dz pōt fieri de iure ly nō de facto. ⁊ tūc idez qz pōt fieri träſmutatio de cōſenſu vtriuſq; ptis puta ſi pecunia legata nō ſufficit. vt. d. l. legatū. ij. rñ. de admi. re. ad ci. pti. idē ſi aliud eſſet impedimentū facti eadē rōne. ſed ſi partes eſſent in diſcordia. tunc iudex erit medius cui⁹ autoritati ſtabiṫ. ar. C. de nup. l. j. ⁊. l. in conuentione. qz in

14 dex ī magis fauebit voluntati eius cui relinquit q̄ eius a quo relictum

15 eſt. vt. d. l. legatū. §. ſi vo plures. ⁊ ar. l. de die. q ſatisfa. cog. nūc ad ī ꝓpoſitū dico q̄ illa träſmutatio fiet ad aliū vſum piū per iudicē volente herede ⁊ miniſtro ſeu cuſtode fratrū qb⁹ hoc dī pmiſſum. arg. eoꝝ que dixi in precedēti diſtinctione. ⁊ ſi eſſent diſcordes index erit medius nō q̄ ipſe miniſter ſeu cuſtos pronocēt ad iudiciū. qm̄ ad iudicium ꝓ nul la re tpali eſſe poſſunt. ſed qñ heres pronocareṫ ab alio cui hoc permitti tur ſm̄ ea que in precedēti lib. dicta ſunt. ⁊. j. dicenṫ. tūc ipſe miniſter ſeu cuſtos poterit eſſe coā iudice. ⁊ ſup hoc voluntatez declarare. nā eſſe in iudicio hoc mihi non eſt probibitū. non enim in eius perſona ſubſtantiatur iudiciū ſicut p̄t eſſe in iudicio vt teſtes. vt extra de teſti. c. nuper.

¶Tertia diſtinctio. ¶Capitulum primum.

16 **Quandoq;** Relinquunṫ ī fratrib⁹ res mobiles vel immobiles ob cauſam vel modū licituꝫ an valeat. vtputa ſi relinquaṫ vt res vendaiur ⁊ in neceſſitatem conuertatur hec Nicolaus papa. in. d. c. exiit qui ſeminat. §. ad hec. que fratribus determinauit qđ valet. ſed tamen ſi pretiū ipſarum rerum faceret quātitatē immoderatā. dic vt dixi in predicta diſtinctione. quādo relinquitur pecunia. Itē non intelligas q̄ dominiū earū rerū tranſeat in fratres ſicut in alios legatarios. ſed cuius ſit dominiuꝫ dices ſtatim in ſequenti diſtinctione. ¶Capitulum ſecundum.

17 **Ed pone** q̄ dicte res relinquunṫ fratrib⁹ ad vnā certā cauſam puta ꝓ fratrib⁹ induc̄dis et tota quātitas q̄ ex dictis reb⁹ redigiṫ nō expendiṫ in illam cauſam. qđ fiet de ſuperfluo. Rñ. hoc in legato nō habemus expreſſuꝫ. ſed in eleemoſyna data inter vinos bene declarauit dictus Nico. pa. in. d. c. exiit q̄ ſeminat. §. q prauitatis. vbi ſic ait. Cū ad determinatā neceſſitatē vt predicit᷑ pecuniā ꝑ aliq̄ne ꝓcedi cōtingeret pecunia erogari poſſet a fratrib⁹ q̄ ſi quidē de ipa pecunia habita neceſſitate determinata ſupererit. cōcedat ipſe cōcedens q̄ reſiduū dicte pecunie ī res alias ꝓ aliꝭ ipſoꝝ fratrū neceſſitatib⁹ cōuertatur. quo nō cōſentiēte ꝓ predictis ſm̄ reſiduū ſi quidē fuerit reſtituaṫ eidem ꝛc. Eq̄bus videt q̄ remanere debet dñij reſidui apud heredē ſi rogatus a fratrib⁹ cōſentire voluerit. Contrariū tñ eſt verū. nā licet ille q cōcedit dū viuit poſſet revocare. tamē hoc heredi ei⁹ non permittiṫ. vt. ff. de ſeruis exporā. l. iiij. ⁊ qui ſine manumiſ. ad fi. per ſe. l. iiij. §. ſi. ⁊ hec eti am videtur declarari in d. c. exiit q̄ ſeminat. Hec ꝓ caſu. ibi nō ob. cōcedētis morte vel heredis

cōtradictione. cū ergo heres cōtradicere nō poteſt ⁊ in dictā cām cōuerti nō poſſit. qz cauſa eſt finita debebit cōmutari in aliā cauſa eſt modo quo dixi. §. in precedenti diſtinctione. ¶Capitulū tertium.

8 **Onamus** ꝙ pecunia vel aliud relictuꝫ ob certam quantitatē q̄ tū neceſſitas non imminet. vtputa relicta eſt pecunia ꝓ fratrib⁹ induc̄dis eo anno cū aliꝭ de hoc iā fratribus ꝓuiderat. nā iſta legata alimenta q̄ recipiūt nō p̄ſt diu circa idē duplicari. vt. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. alimēta. §. baſilice. vel pone q̄ relicta eſt pecunia ꝑ emēdo vnū calicē. vel ꝑ emēdo paramenta. cum habent calicē ⁊ paramēta ſufficiētia qđ fiet de illo relicto. hoc videt declaratū in illa cōſtitutiōe. exiui de paradiſo. §. Quis in paramēta. q̄ ſuperfluitas aut nimia curioſitas in bis ⁊ in aliꝭ nō pōt eoꝝ ſtatui con uenire. ⁊ ex bis videt q̄ tale legatum fratres nullo modo recipere p̄ſt. nā videt expreſſus modus illicit⁹ ex illa regula ⁊ ex cōditiōe fratrū. nā et in aliꝭ religioſis fratrib⁹ iſta duplicitas vaſoꝝ ⁊ paramētoꝝ non dānatur. vt. C. de ſac. ſan. eccl. auf. igit. Preterea vt dixi in precedēti diſtinctione. cōtrariū dico. ⁊ eſt caſus. ff. de op. pu. l. ſi. in pn. nō ob. contrariū qz in caſu noſtro non expreſſit teſtator modū illicitū ex ipſa regula imo licitū. licet em̄ fratrib⁹ paramēta habere ⁊ calicē ⁊ dicta cauſa eſſici tur illicita ex antecedēti. ſ. q̄ fratres reperiuntur habere alia vaſa ſecus ſi teſtator dixiſſet lego ꝓ emendis paramētis ⁊ vaſis ſuperfluis. quia tunc preſumeretur modus ex virtute ipſius regule reprobatus.

¶Capitulum quartum.

Expredictis Manifeſte apparet deciſio illaꝫ que ſtionū quas tetigi in precedēti lib. ſ. qñ eccleſie inſtituīr heres vel facta ipſi⁹ eccleſie refectione pecunia ſuperſtnat: vel eccleſia ſeu locus eſt adeo perfectus ꝙ refectione non eget cum ſit declaratum in dicta conſtitutione. exiui de paradiſo. hinc eſt etiā q̄ fratres deinceps tēperatis ⁊ moderatis edificijs ſint contenti. certe dicta pecunia in alios vſus conuertetur. vt ex predictis patet.

¶Quarta diſtinctio. ¶Capitulum primum.

19 **Ontingit** Aliq̄n q̄ ipſis fratrib⁹ aliq̄ generaṫ abſq; modi expreſſione relinquiṫ. an valeat. Rñ. ſic ⁊ eſt declaratū ī. d. c. exiit q̄ ſeminat. §. ad hoc. qz fratrib⁹. vbi papa ſic ait. Ubi fratrib⁹ ipſis generaliter abſq; modi expreſſione aliq̄d legeṫ hoc in legato ſic indeterminate relicto in oibus ⁊ p oia intelligiṫ ſeruare volum⁹. ⁊ in perpetuū p̄ſenti cōſtitutione iubemus q̄ ibi in pecunia ſeu eleemoſyna fratrib⁹ indeterminate relicta voluimus ac expreſſim⁹ obſeruari vz. vt ſub modo licito fratrib⁹ intelligaṫ eſſe relictū. ita q̄ legās merito nec fratres ipſi effectu relicti fraudenṫ ꝛc. ex qbus apparet q̄ legatū valet. ⁊ intelligiṫ modus expreſſus q̄ ſone legitime cōgruat. vt. ff. de vſu ⁊ habi. l. plenū. §. eqtij. ſic q̄ videṫ q̄ ſtinz in neceſſitatē fratrū cōuertet. vt. §. dictū eſt. qđ intelligiṫ. niſi ſumma ī moderatā excederet. ⁊ tunc ſerua qđ ſupra dixi. ¶Capitulū ſcōm.

20 **Ed mortuo** Teſtatore ī tad quē ſpectat dñium dictarū rerū. Circa qđ ſciēdū eſt q̄ res ſic relicte p̄ſt eſſe triplicis generis. Primo pōt eſſe q̄ relinquunṫ res fratrib⁹ q̄ vſu nō cōſumunṫ. quarū vſus nō eſt fratrib⁹ interdictus. vt ſi relinquaṫ libri theologie ⁊ ſilia. ⁊ tūc non eſt dubiū q̄ dñium ptinet ad eccleſiā romanā. hoc eſt declaratū ꝑ Nico. in. d. c. exiit q̄ ſeminat. §. fratres ipſi. vbi loquiṫ ſic. cū aliqd ꝑpter deū ipſis cōfertur cōcedit᷑ vel donaṫ. ⁊ ibi oim vtenſiliū. ⁊ librorꝫ ac eoꝝ mobiliū ꝑſentiū. ⁊ futuroꝝ q̄. ⁊ quoꝝ vſufruct⁹ ordini vel fratrib⁹ ipſis ly habere. ꝓprietatē et dñiū. Dō aūt Jnno. pa. iiij. ꝓdeceſſor noſter feciſſe dignoſcit: etiā ⁊ nos romanā aplicā eccleſiā ante recepim⁹. ⁊ ad nos ipſaz plene ⁊ libere ptinere a ꝑſenti cōſtitutione imꝑpetuū valitura ſancim⁹ ꝛc. Q̄dz ꝓdictis reb⁹ q̄ vſu nō cōſumunṫ Federico ſcripſit Jo. exiij. pa. in cōſtitutione q̄ incipiṫ. Ad cōditorē. tñ cōfirmat. alꝭ cōfirmauit. cui⁹ verba quantū ad boc inferi⁹ referim⁹. Sol. pōt eſſe q̄ fratrib⁹ relinquunṫ res q̄ vſu non cōſumunṫ. ly eoꝝ vſus eſt fratrib⁹ interdict⁹: vt ſi q̄s religuerit domuz agrū. ⁊ filia q̄ res debēt vēdi ⁊ ī neceſſitatē fratrū cōuerti. ⁊ ad quē ptineat dñiū illarū rerū nō reperio conſtitutionē aliquā declarantē poſſet tñ ad boc in argumētū ſimilitudinē adduci q̄ idem Nico. pa. in. d. c. exiit q̄ ſeminat. §. ceterū. q̄ſi ī eadē regula pecunia cōceſſa ab aliq̄ viuēte fratrib⁹ ſic ajt. ita tñ q̄ penes ipm donātē vł donatorē dom⁹ ꝓprietatē ac poſſeſſionē ipſius pecunie cū libera poteſtate renocādi pecuniā ipſam ſemp vſq; ad cōuerſionē ipſius ꝛ rē deputatā plene libere ac integre remanētib⁹ in ipſa pecunia vel oīno fratres ī rz habeāt ꝛc. Ex qb⁹ vł q̄ dñiū remanet penes ipm heredē. magime cū idē papa in vbis q̄ ſi ſcienti capſo retulimus in tali legato. idē ꝙ oia q̄ in pecunia ſeu eleemoſyna fratrib⁹ ſublata voluit obſeruare. Sed hec rō nō vł bona. nā cuz papa dixit in oib⁹ ꝙ p oia ſtatim ſe reſtringit vz ſub mō licito fratrib⁹ intel ligāt eſſe relictū. nō q̄ q̄ ad dñiū. Preterea nō vł eſſe idē in herede q̄ in defuncto. vt dixi. ī. in ꝓi. diſtin. cū ergo nulla ſit cōſtitutio deciſiua qđ iuris ſit videam⁹. ⁊ vł dñiū dictarum rerū ad ciuitatē vbi ſunt illi fratres qbus eſt relictū ptinere. qđ ꝑbo. fratres minores ſunt paupes. ⁊ in

21 pauptate altiſſima cōſtituti. vt in eoꝝ regula ⁊ declaratores predicti dicunt. ſi aliq̄ ſ aliqd relinquaṫ ꝓ neceſſitate pauperū videt relictū illi ciuitati cui⁹ pauperib⁹ relinquiṫ. vt in. l. ſi cui relictuꝫ. ⁊ in. l. ciuitatibus. de leg. j. ſi ergo ciuitati videt relictuꝫ. ergo in ea trāſit dñiū recta via. C.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

cdia de lega.l.j.¶.ij.ff.de fur.l.a titio.¶ instī.de lega.§.nostrā aūt. nec est etiā incōgruū.vt vnus legatarī a testatore nominet: alteri vō querat. ff.de leg.iij.l.fideicōmissa.§.interdum.¶ de leg.j.l.seruo legato.§.si testator.¶ de cōdi.¶ demō.l.titio.§.titio.Contrariū tī puto.s.q dñiū remanet apud heredē.Sīlā qī legat res cui cōmerciū hz legatarī ppietas apud heredē remanet ¶ debet estimatio.l.apud iul.§.fi.cū.l.seq.de.j.
22 ita in ppositō.Preterea tīn reb q̄ nō relinquunt directo. sed p quādā cōsequentiā nō pcedit illa regula q̄ dñiū trāseat recto iure in legatariū.hoc pbat ex cōiunctione duarū legū.ex.l.j.de ser.lega.¶.ff.quemadmo.ser.amit.l.si partē.§.j.sed qī seruū legat tacite p quandā cōsequentiā mortuo testatore nō cōpetit ius seruitutis nisi cōstituat ab herede. vt.d.l.j.de ser.leg.l.seruū filij.§.fi.¶ ibi p Ja.de are.de leg.j.Ita ergo dicimus in ppositō q̄ dñiū rei legate trāseat recta via in legatariū cui legat expresse.in eo vero cui legat p cōsequentiā nō transit nisi p heredē tradat.¶ sic apparet q̄ remanet penes heredē ita in ppōsito cū illi ciuitati nō legat expresse.sed p quandā cōsequentiā. Preterea hoc videt in silī.si aliqs legat filio vel seruo videt legare pri vel dño. q̄ pt̄z q̄ pater vel dñs pōt onere fideicōmissi grauari.ff.de leg.l.l.cū filio.cū si. sed si legatū est tale q̄ non possit queri dñiū filio vel seruo.hz eius estimatio debet.tūc nō querit dñiū patri vel dño.sed debet estimatio.vt.ff.de leg. ij.l.debitor.§.seruo.¶.l.fideicō.§.si seruo.de leg.iij.ita in ppōsito cū fratrib̄ minoribus nō possit queri dñiū.nec reipu.cui p consequentiā videt relictū esse ¶ huic opi.vident adherere ỹba decretalis.§.alleg.et relate.
23 ¶ per hoc pt̄z resp̄sio ad rationē in Jniū.Tertio contingit T q̄ fratrib̄ relinquunt res q̄ vsu cōsumunt.vt vinū frumentū pānus p indumentis ¶ similia quorū vsus fratrib̄ nō est interdictus.quorū dñiū dicebāt qdā ad eccl̄iā romanā ptinere ex ỹbis Nico.pa.§.relatis.dū dicit vtē filiū ꝛc.sed Jo.pa.dicit dicta ỹba debere intelligi de reb q̄ vsu nō consumunt.¶ declarauit in dicta decretali.q̄ incipit.Ad conditorē.in multis partib̄ ipsius decretalis.dū ait.Quis sane mentis credere poterit q̄ intētio fuerit tāti patris vni̇ ouī vel casei seu frusti panis ¶ aliarū rerū vsu cōsumptibiliū que fratrib̄ ipsis ¶ ad cōsumendū enestigio cōferuntur ad dñiū romane ecclesie ¶ vsum fratrib̄ pertinere pfecto laudabile non videt vt Nicolaus ait.§.nec ob.§.dictis.q̄ idem predecessor noster in ordinatione predicta etiā illoꝝ que ad sustētationē pertinent.nisi romane ecclesie dominiū reseruet.hoc em de reb illis dūtaxat dz intelligi q̄ vsu nō sunt cōsumptibiles sine qbus humana vita nō est sustentabilis q̄ vtrinq; nō sunt pance.vt in eo.c.idē papa declarauit.sed in hoc idē constituit dū ficait.sancimus q̄ in bonis q̄ in posterū conferenē vel offerenē.aut quolibet alio modo obuenire cōtigerit fratribus seu ordinib̄.§.dictis exceptis ecclesijs:oratorijs:officijs:¶ habitationib̄.vt li bris:vestimētis:diurnis officijs:dedicatis vel dedicādis.¶ q̄ ad ipsos obtinēt in futurū ad q̄ se nō extendunt in cōsequētia supradictā. ppter qđ cōstitutionē istā ad aliā extēdi volum nullū ius sine dñiū aliqđ occasione ordinatiōis predicte seu cuinsq; alterī a quocūq; predecessorū nostrorū sup hoc specialiter edicte sancte romane ecclesie acgrat.hz quo ad hoc habeant ordinationes hmōi p non factis ꝛc. ecce aperte liquet q̄ ecclesie romane nō querit dñiū nec etiā reipu.rōnibus p̄dictis. dicendū ergo videt q̄ si qđ vinū frumentū ¶ filia legant in genere.tunc non tractat de trāslatione dñij anteq̄ pueniat ad traditionem.vt no.C.cōia de leg.l.ij.¶ instī.de leg.§.nr̄a. Sed solū tūc est videndus de psonali obligatione de qua.j.dicet.si vō legaret in spē.vel cū peruenirēt ad traditionē cuius sit ppietas ¶ dñiū ¶ qualē vsum habeāt fratres. dico.put colligit ex istis cōstitutionib Jo.pa.¶ij.quarū vna incipit.ad cōditorē. alia incipit.q̄ quorundā.quarū verba hic nō refero.q̄ lōgum esset: sed put ipse declarauit.ita credo ac determino.Illud vero q̄.§. dixi de re-
24 bus T que debēt vēdi vt in necessitatē fratrū cōuertant illud idē dico in pecunia legata etiā si pecunia legarēt in spē.vt pt̄z in dictis autoritatibus.nō em ipsum corpus pecunie in necessitate fratrū consumitur.sed in speciē aliā transmutat.¶ hoc quantū ad dominiū nunc vero quantuz ad actionē psonalem.qd iuris sit videamus. ¶Capitulū tertiū.

25 **¶ His ergo** Poterit T dictas res vēdere q̄si vendēde sunt p fratruz vtilitate.¶ de hoc Nico. in dicto.§.ad hoc q̄ fratrib̄.cū permisit de reb vēdendis p fratrum necessitate:sic ait.atq; ad legata soluenda tā beredes testatoris q̄ executores se liberales exhibeāt q̄ prelati ac etiā seculares qb de iure vel cōsuetudine.quibus ista cōpeteret cū expedierit se ab officio suo pōptos exhibeāt ad pias volūtates deficientiū supplēdas ꝛc.Et sic manifeste apparet q̄ hoc pōt facere heredes.nec mirū. q̄ apud eos est dñiū. vt dixi. Jtē hoc facere possunt executores.licet als sup vēditione bonorum requirat specialis permissio testatoris.vt.l.alio.de ali.¶ ci.le.¶.C. q̄si decre.opus nō est.l.pe.¶ ibi no.et hec semp inest q̄ talis res vendat. vt dictū est.¶ sic specialis pmissio nō requirit. Jtē hoc pōt facere eps et iudex secularis ex suo officio.vt dī in dicto tex.etiā ex nole promouentis.q̄si pt̄z ex vi dictoꝝ verboū dum dicit se pōptos exhibeant ¶ facit etiā.l.q̄ntus.de annu.leg.¶ in aut.de ec.ti.§.fi qs ad edificādū.et de ali.
26 ¶ ci.le.l.iij.in pn. Judices tī predicti ad hoc venientes precedēte mora heredis vel executoris puta si fuit bis monit.vt in aut.de ec.ti.§. fi qs
27 aūt.supradictus T vero cōuentus hz non habeat dñiū.vt dictū est.tī hz actionē psonalē:vt.j.dicet.tī si posset possidere haberet dñium ¶ posset vēdere.vt.j.dicā.fratres de hoc nullo modo se impediant cū hoc voto ¶ regule repugnaret.possunt tī humiliter supplicare heredi vel executori extra iudiciū.vt votū testatoris adimpleat.vt.j.dicet. sed si pdicta legata nō relinquunt fratribus.sed eccle eoꝝ.¶ tūc puto q̄ dñiū quereret eccl̄ia ro.¶ tūc qđ iuris sit colligē ex bis q̄ dixi in p̄cedenti lib.iiij. dist.

¶Quinta distinctio. ¶Capitulum primum.

28 **¶ E his que fratribus** Largiunt singulariter T q̄ valeat relictū factum vni fratri.¶ qualiter fratres in hoc se habere debeant expresse determinauit Benedict papa in cōstitutione quā edidit circa statutū fratrum minorū.c.giij.als egiui.vbi sic ait.Quilibet autē frater supradicti ordinis qui aliquid scinit determinato vsu donari vel legari vel pro quo deponi cōtigerit postq̄ hmōi donationem legatum vel depositum ad eius notitiā peruenerit custodi vel guardiano suo vel eius vicario q̄ cito poterit cōmode debeat renelare.als reuelare fideliter hoc qđ facere debeat qlibet frater si habeat notitiā p̄dictam.Guardianus autem siue frater cui donatū vel depositū fuerit sit habilis ad scientiā capescendā prouideat ei seu puideri faciat fm donationis legati vel depositi quātitatē.¶ fm fratris ipsius idoneitatē ad eius studium opportunis.ex his apparet q̄ legatū dz i fratris vtilitatē pmo cōuerti.¶ hz hoc exprimat de libris in.c.pri.exprimit etiā de aliis necessitati-
29 bus.Apparet ex T predictis q̄ qñ alicui singulari fratri legat nō dz ad
30 petitionē ipsi̇ solui.hz ad petitionē guardiani. ¶Jtē T ex p̄dictis pt̄z q̄ frater minor potest esse distributor.¶ pretorū officio funguntur fratres vt dicetur in sequenti libro. ¶Capitulum secundum.

31 **¶ Sed si** Frater T ille tot denarijs p suis necessitatibus nō indigeat.idē predictus papa immediate post predicta sic subdit.si autē fratres predicti his libris nō indigerēt ac vbi de libris idigeret.puisio de libris sufficiēs eidē aliqđ de legato donato vel deposito hmōi supesset guardian oē hmōi legatū vel donatū vel depositū.vel id q̄ facta.puisione ei fratri erit in cōem sui cōuictus necessitatē querti seu disp̄ēari.pcuret.¶ necessitati ei cui cōtēplatiōe donatū legatū vl depositū fuerit fauorabili studeat subuenire. p hēm vel cōueniens alijs.vel infrascripte cōstitutiōe felicis recordatiōis Bonifacij pape octaui.q̄ incipit.Pri dz subueniri fratri.§.scripto. Scdo cōuentui.ex quo pt̄z q̄ relictū fratri hoc est cōuentui.¶ sic in petēdo hoc legatum erit idem q̄ in eo q̄ relictū est cōuentui fratrum. vt.j.dicetur.

¶Sexta distinctio. ¶Capitulum primum.

32 **¶ Interdum** Etiā T euenit vt fratribus minoribus aliquid annuum relinquat an valeat queri tur ¶ videt q̄ non.vt habet in constitutione. q̄ incipit. Egiui de varadisio.vbi sic ait.cū annui redditus inter immobilia cēseantur a iure.ac hmōi reddit retinere pauptas ¶ mendicatio repugnet nulla dubitatio est qđ dictis fratrib reddit. ¶ sicūq; sicut vt in possessionib vel eoꝝ vsus in eis non reperiatur esse concessus libere recipere vel habere considerata cōditione ipsorum nō licet ꝛc.ex qbus vero colligitur q̄ legatū nō valet.ecōtra qđ dominij legatū valeat probatur ex autoritate predicta sic.nō est dubiū qđ immobiliū possessionū. fructus fratribus
33 legatus nō valet.vt ipsas possessiones fratres retineant.sed vt vēdantur ¶ in necessitatē fratrum conuertantur.vt est expresse declaratum.sic cū T redditus inter immobilia cōputent.de sacrosan.eccle.l.iubemus.et in aut.de nō alie.§.hoc ergo.¶.§.nos igit.¶ sic videt q̄ tale legatum valeat nō vt ipsos annuos redditus ipsi fratres habere vel retinere possint.q̄ hoc est eis prohibitū.sed vt illud ius percipiēdi vendat ¶ in fratrū necessitatē cōuertatur.vt dictū est de reb immobilib.Scdo dicendū q̄ legatū annuū nō fratrib interdicit rōne rei legate.sed rōne modi a testatore expressi.§.q̄ annuatim detur q̄ modus regule ¶ cōditioni eoꝝ repugnat.¶ sic videt q̄ nullo mō valeat ꝛc. ¶Capitulū scōm.

34 **¶ Er omnia** T Putarem idē si fratribus relinquere tur aliquid diurnum vel menstruum vel alias diuisiones tēporum.vt puta decennio vel triennio.vt.ff. de transac.l.cum hi.§.si cui.de ale.¶ ci.le.libertus quos.in pn.¶.l.duarijs.de annu.lega.l.penul. ¶Capitulum tertium.

35 **¶ Quid si** Fratribus T relinquat aliquid annuum non in perpetuū.sed vsq; ad certuz tēpus an incidit in prohibitionē predictā.videt q̄ nō.propter limitationē tpis non videt legatū annuū.sed dz vnum legatuz.§.prestatio diuisa. vt.C.q̄si di. leg.ce.l.si cū prefinitione. ¶Contrariū videt.§.q̄ valeat in dictam prohibitionē per generalia verba dicte cōstitutionis supra allegate.nā relictum fratrib sperat relictū pro ipsorū necessitate vt pro alimentis et similib.§.in relicto causa alimētorū. licet sit frumentū tpis prefinitione tī annuū dicetur.vt.d.l.si cū prefinitione. ergo ꝛc.sed si relinquerēt cum tpis prefinitione vni fratri singulari.tī dicetur legatum annuum per rationes supradictas.Si vero relinquat fratribus vnius conuentus.tunc facit dubiū q̄ conuentus non moritur.¶ sic cessat ratio que est in alimētis relictis certe pone finaliter puto tamen q̄ fratres debeant a dicto legato penitus abstinere.nā hoc statui eoꝝ ¶ mendicitati repugnat.nam nō viuerent simpliciter in spe dei propter spem quā haberent in dicto legato infra prefinitum tempus.si in eo est eadem ratio q̄ in legato annuo simplici. ¶Capitulum quartum.

Quid si

36 **¶ Quid si** Non directo sed in vim T cōditionis aliquid annuum fratribus relinquat puta aliquē heredez instituo sub cōditione si aliquid annuū dederit fratribus minoribus certe idē est qđ.§.vt fratrib nullo modo licet accipere.hoc enz videt in fraudē fieri vt.l.qđ cōditionis.de dona.cau.mor.¶ de condi.et demō.l.meuius.ille tī vt impleat cōditionē debet offerre.vt.d.l.meui Sed Ō predicta videt.ff.de iur.fis.l.in fideicōmis.vt ibi patet ꝛc.

¶Septima distinctio. ¶Capitulū primū.

37 **¶ Qualiter** Aūt petantur dicta relicta ab alijs qui ad ea prestāda tenenē videtur est.p cui declaratione est videndū. Primo vtrū ille a T quo legatū relinquitur ad prestādū sit obligat ¶ cui.nā p rebus fratribus ipsis relictis ipsis fratribus nullū ius seu obligatio querit.de predictis dictus Nico.iij. i.d.c.exijt q̄ seminat.§.ceterū.sic ait.nec Ō persona notatā ab eis vel nō nominatā cuiuscūq; conditionis extiterit in iudicio vel extra actionez prosequatur. vel aliquod ius q̄litercūq; persona predicta in cōmissione huius se haberet ꝛc. ¶Capitulum secūdum.

38 **¶ Ex hoc** Patet q̄ obligatio fratrib nō querit. preterea q̄ obligatio eis querā videtur contra principale fundamētū regule que est vt fratres sibi nil appropriant.nec domū nec locū vel aliā rem.vt dictis declarationib summorū pontificū continet.si diceremus qđ sibi acquireret obligatio aliqđ sibi appropriarent qđ esset cōtra vota cū ista regularitер obligatio sit de reb sine quib vita pōt sustentari humana. Preterea in.d.regu.exijt qui seminat.§.ad hec.q̄ fratrib dz qđ indeę ex officio suo se pōptū exhibeat q̄ verba retuli supra in distinctiōe quarta huius secūdi libri.sed ea que in dicis officio expediunt nō presupponunt obligationē.vt.l.qui p collusionē.§.j.ff.de act.emp.¶ de annu.leg.l.q̄ntus.¶ cōclude quod fratrib obligatio nō querit.sic heres vel alij quib relinquit non sunt obligati ad talia relicta. Jn contrariū videt regula generalis que est qđ legatario cōpetit obligatio ¶ actio psonalis ¶ hypothecaria et actio in rem. vt.C.de le.l.j.¶.ij.¶ instī.de le.§.nostra aūt.Scdo dicendus est qđ in hoc an ille a quo relinquit legatū ad hoc sit obligatus.pōt considerari quo
39 ad ipsos fratres.¶ T tūc dicendū est qđ obligatio pōt intelligi duobus modis vno modo ppie ¶ stricte pro ut est iuris vinculū quo qs necessitate astringit.vt instī.de ob.in pn.¶ hoc modo requiritur qđ sint duo. vnus qui teneat ¶ est obligatus.alius cui ¶ habet obligationez.vt.ff.de acce.l.j.¶ ibi no.per glo.¶ hoc modo sumēdo heres vel ali a quo legatū relinquat nō est obligatus fratrib.¶ fratres ipsi ppter paupertatē vite ¶ regule eoꝝ neminē tenēt obligatū.vt.§.dictū est. ¶Scdo modo pōt sumi obligatio large et improprie ex quadaz equitate in qua qs in seipso tenet ad dandū aliqđ vel ad faciendū.¶ ad hoc ipse videt se obligatū. licet a nemine teneat ¶ ista talis equitas parit officiuz iudicis. vt l.q̄ntus.de annu.leg.¶.l.hereditas.¶ de pe.here.¶ isto modo heres vel alius a quo est aliquid relictuz potest dici obligatus.et per hoc cōpetit officiū iudicis.vt.§.dictū est. ¶Tertio modo considerari pōt an ille a
40 quo est legatū relictū sit obligat? respectu aliorū q̄ ipsorū fratrū.¶ tunc est dicendū q̄ est ppie obligatus.nā certum est qđ vita fratrū minorū in altissima paupertate est fundata.sed qī aliqđ T ob necessitatem fratrū vel pauperū relinquit illi ciuitati in qua sunt pauperes. videt ipsis fratribus vel pauperibus relictū.l.si cui.¶.l.ciuitatibus.ff.de leg.j.cuz reipublice interfit vt pauperes sustētentur.C.de sac.san.eccle.l. priuilegia. Idē in eo q̄ relinquit ppter subsidium studij ipsorū fratrū. vt.d.l. si cui.¶.l.ciuitatibus.ex quo ꝛcludo q̄ licet ipsi ciuitatis nomē in testamento nō sit insertū.tī ipse q relinqt legatum obligat ipsi ciuitati ad il lud.vt.d.l.ciuitatib.¶.l.si cui cōiuncta.l.seruo alieno.§.si testator.eo.ti. ¶.l.fideicō.¶ de leg.iij.§.plerūq;.¶.§.interdū.de cōdi.¶ demō.l. titio genero. Hinc igit ciuitati heres ad hoc obligat ciuiliter ¶ naturaliter ex qua obligatione oritur actio.vt.j.dicam. ¶Capitulum tertium.

40 **¶ Er quos** Ergo dicta legata ¶ qualiter petant ¶ exigant satis pt̄z ex predictis q̄ diligēter de bemus inquirere vel distinguere.naz siquidem T querat an ipsi fratres petere possent.dicenduz est q̄ est duplex petitio. Est em petitio extra iudiciū et ista fratres licite facere possunt. naz dictus Nico. pa.in d.c.exijt q̄ seminat.§.ceterū.cū in eadē lic ait.possunt tī fratres suas ne cessitates infinuare ac etiā specificare.vel exponere persone predicte ac etiā rogare q̄ soluant.possunt etiā eā personā exhortari ac dicere q̄ fideliter in re cōmissa se habeat.¶ aie sue saluti in cōmissa fidi sua executione.puideat ꝛc.ecce aperte liquet q̄ extra iudicium petere et exhortari pōt sicut qñ ab herede legat aliqđ seruo proprio sine libertate.l.quidaz. §.illo.C.de necef.ser.here.instī.Quedaz est petitio q̄ fit in iudicio. ¶ ista nullo modo pōt fieri per fratres.vt probāt verba predicta.§. in prima dist.c.j. Nulla em est eis actio seu prosecutio.hoc est iudicis officiū. hoc pbatur ex verbis cle.in.d.c.exijt.§.nostra.ibi cū dicti ordinis fratres vbicunq; dicti ordinis pfessores p nulla re tpali possunt in iudicio ex
41 periri ꝛc.ecce satis liquet qđ dicti fraires in iudicio petere possunt. Si vero T querat an petere possit respublica seu syndicus.pt̄z q̄ sic.¶ ei cōpetit obligatio ¶ actio cōtra heredē.vt.d.l.si cui.¶.d.l.ciuitatib.de lega.j.Ex hoc etiam sequit qđ quilibet de populo bocpoterit petere.ff.de ope.no.nū.l.in puinciali.§.fratrū.¶.l.seq.¶ in aut.de ec.ti.§.si qs autem

¶ Syndicis Vero fratruz minoꝝ sciēdum est per quosdā summos pōtifices fuisse concessum fratribus q̄ nominarēt quosdā.q̄ administrarent noie ecclesie romane.que cōcessiones fuerūt primo p Joā.pa.¶¶ij. in aligb renocate.ideo.vt predicta clarescant primo p̄uilegia antiqua ad fām
42 referam?.¶ primo T Jnno.iiij.lras fratrib cōcessit in hec ỹba Jnno. epūs seruus seruoꝝ dei dilectis filijs generalib?.¶ puincialib?ministris fratrū minoꝝ salutē ¶ aplicā benedictionē.quāto studiosius dūce cōtēplationi vacatis famulādo tāto quieti vestre libentius ꝑuidemus.ne pedes quos lauisse videmini affectu et officio oia relinquēdo cogantur qđ absit iterū inquinari.cū em lecta a nobis vestra petitio contineat de reb̄ oibus ordini vestro cōcessis vel in posterū cōcedendis p vosipsos put exigit necessitas iugta vestri ordinis statuta disponere nequeatis nec velitis p cōscientie vestre puritate seruāda.ne vobis odiosa vagan di tribuat materia.§ oporteat vos p hoc ad sedē aplicā ad quā rerum ipsarū spectat ppietas hr̄e recursum.nos qeti dicti ordinis ¶ necessitatib vestris paterna volētes solicitudine ꝑuidere p̄sentiū autoritate cōcedimus.Ut singulis vestris liceat in puincia eis cōmissa per se vel p alios fratres suos qbus iniūxerint cōmittendū constituere aliqs veros idoneos deū timētes qui p locoꝝ indigētia singulos res hmōi concessas vel etiā cōcedēdas autoritate nostra petere:vendere:commutare:tractare:expedere:pmutare:ac in fratrū vsum cōuertere valeāt fm dispositiones vestras p necessitatib vel cōmodis fratrū ordinis memoratī.sicut vobis p loco ¶ tpe videbitur expedire licet quoq; vobis eosdē viros sic cōstitutos a vobis amouere aliosq; ad pmissa exequenda sine difficultate qualibet subiogare quoties videbitur opportunuz nulli ḡ ꝛc. ¶Data Viuinoni.iiij.calē.Septē.pōtificatus nr̄i anno.v.

¶ Einde Martinus.xiij.papa eisdem cōcessit sup predictis lras largiores in hunc modum.Martinus
43 T seruus seruoꝝ dei dilectis filijs suis generali et puincialib ministris ac etiā custodib ¶ vniuersis ordinis fratrum minoꝝ salutez ¶ aplicā benedictionē.exultās in dño qđ sacri vestri ordinis pfessores in dei beneplacitis cōfirmari pōptitudine deuotiōis ¶ opem illi studentes imitari vestigia eiusdē ¶ vias summopere custodire. q̄ descēdens a patre luminū ¶ formā serui accipiens se in laudis bñficiū placabilē hostiā immolauit cogitare inducimur honesta remedia qb dicti ordinis obseruātia pura in sui vigore seruēt. Jdcirco fratres q̄ pro nulla re tpali possunt in iudicio experiri.¶ exclusis qbuscūq; solicitudinib libērius aperti ¶ quieti diuinis vacēt officijs.¶ offerentiū donātiū ¶ tradētiū atq; in vltima voluntate relinquētiū ordini predicto.vel fratrib aliqđ ppter deū pia intentio nō fraudēt sicq; vos solicitudini quā pdict ordo p suis necessitatib quoties imminerit necessitas vel vtilitas suaderet remittere ad ecclesiā romanā vigerenē.ad quā oim rerū mobiliuz ¶ immobiliū qb fratres vti possunt ius ppietatis ¶ dñiū spectat nullo medio impēsa spectat immoderate poti q̄ p hoc vigeri possit fratribus supradictis benigni indulgentes.volētesq; heredi vel executorū negligētijs obuiare.vt fratres fm modos licitos ¶ cōgruos ipsi ordini relicta in testamētis ¶ eleemosinis nō fraudenē.ac sperantes q̄ bis q̄ p statu pspero dicti ordinis p nos saluādi ¶ vberi cōsulēt. quo maiore fueritis vt in hac pte autoritate minuti.discretiōis vestre de q̄ plene in dño cōfidim speciales psonas q nō sunt de dicto ordine nominande p locoꝝ idulgētia singuloꝝ.qs psonas p vos latores noiatas. i bis administrationib legitimis generalib liberanē ¶ libere genere ¶ ipsos ve ¶ legitimos administratores economos syndicos et actores esse de plenitudine potestatis pstentiū autoritate cōstituendo decernim?. q res ipsas ¶ rerū pretiū.¶ pdictas eleemosinas noie ipsi ecclie recipiant p eisdē.¶ fratrū ipsoꝝ vtilitatē prout eis tz ex regula vel declaratione cōuertēda.sicut qñ filij generalis nostri in puincia vel custodia dicti decre. vel ex eisdē fratribus de assensu nr̄o extiterint regressi p se petēdi: exigēdi:recipiēdi:alienādi:pdicta:trāsigēdi quoq;.¶ possidēdi:conueniendi: pmittēdi:refutādi:cōtra faciēdi:agēdi:defendēdi:¶ in aliabus eoꝝ de calūnia ¶ veritate dicēda inrādi.et cuiuslibet alterī? iuramēti prestandi cū illis ¶ Ō illos q hmōi res mobiles ¶ immobiles:aut pretiū earū:vel relictas eleemosinas fratrib i testamētis occupārēt ¶ violēter auferrēt siue Ō volūtatē fratrū quōlibet detinerēt.¶ generalr in oibus casib p reb licitis ad ecclesiā predictā spectātib ipsoꝝ fratrū vsui concessis necnō ꝑ immunitatib libertatib iurib ac priuilegijs et indulgētijs eoꝝ siue cuiuslibet satisfatiōis ¶ cautiōis onere plenā ¶ generalē ¶ liberā ac autoritate aplica ¶ iudicio ¶ extra iudiciū potestatē plenā ¶ liberā concedim autoritate p̄sentiuz facultatē.nulli ergo ꝛc. Data apud

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

vbē veterē.xv.cal.Feb.pōtificat⁹ nr̄i anno.ij.idē etiā cōcessit ſtico.iiij. ſi de verbo ad verbū.z ideo hic nō refero ꝛc. ¶Capitulū tertium.

44 **Ostea** dito rē.canonicā predictā i aliqb⁹ reuocauit per becverba.T⁹ q⁹ pfectū pdecessoꝝ nr̄oꝝ priuilegiū ondū seruatū quo ad ministratoꝛes bonoꝝ premissoꝝ non extitit nec seruauit.z ipsoꝝ pcuratoꝝ officiū q noiant̄ a ministris dicti ordinis romane ecclesie iuriosuꝫ ac multꝫ aliꝫ molestū.z etiā inhonestū noscit districtius inhibem⁹.vt deinceps p recipiēdis:petēdis:defendēdis: exigēdis: seu administrādis bonis q̄ in posterū ordini vel fratribus offerri:seu alias obuenire cōtigerit.quicūq; noiet̄ a quocūq; seu constituat̄ amodo noīe sancte romane ecclie pcuratoꝛ.nec occasione cuiuscūq; priuilegii aplici qcp̄ administratoꝝ quocūcūq; bonoꝝ q̄ obuenire fratrib⁹ ipis vel ordini cōtigerit in posterū in iudicio vel extra agēdo vel defendendo.vel aliq̄ quocūq; mō assumere vel exercere dicte ro.ecclie noīe audeat. nisi sedis aplice mandato speciali decernētes irritū z inane ſi secus a q̄cūq; in posterū contigerit attētari nō obstātib⁹ qbuscūq; priuilegijs a sede tino papa pdicto vel ab alijs pdecessoꝛib⁹ nr̄is ipsis fratrib⁹ vel ordini sub quacūq; forma vboꝝ vel expſſione cōcessis.p hoc aūt dicti ordinis regule nō intēdimus in aliquo derogare nec priuilegijs fratrib⁹ ipis seu eoꝝ ordini.seu ab aplica sede concessis.nisi ountaxat quo ad pmissa tāgētia preiudicium aliq̄ generet.nulli ergo ꝛc.Data aninioni.vj.cal. Decēb.pontificat⁹ nr̄i anno.vij.ſi igit̄ pdicta inſpiciant̄ nō cassanit papa predict⁹ predictā cōcessionē.nisi solū in bonis q̄ in posterū fratrib⁹. vel ordini offerri cōtingerit.ergo in his z pro his q̄ dictis fratrib⁹ erāt cōcessa ante dictā cōstitutionē.vt p ecclesijs domib⁹ ordinis z similib⁹ possint nominari pcuratoꝛes ſm formā predictarū literarū. fuit facta dicti Jo.cōstitutio anno dñi.M.CCC.xxij.die.v mense predictis. Item est aduertēdum q̄ dicti Jo.cōstitutio nullo mō liceat dictas res fratrib⁹ relictas ꝺ volūta tē fratrū occupare vel detinere z hoc dicte regule non sunt correcte.qō facit ad multa dicta z dicēda in hoc capitulo. ¶Capitulū quartuꝫ.

45 **Eperio** Etiā q⁹ p† Nicolauꝫ papā in illa decre.exijt q seminat.ſ.qz ꝺo dñiū libroꝝ.ſit mētio ꝺ q̄dā pcuratoꝛe speciali ad recipiēdū pretiū librorū q vēdunt̄ p fratres.z illud in rē licitā expendēdum p becvba. Si vo res hmōi estimato pretio vēdi cōtigerit.cū fratrib⁹ ipis p se vel p aliū recipere pecuniā regula ꝓhibēte nō liceat ordinamus z volum⁹ q̄ talis pecunia seu pretiū recipiat̄ z expēdat in rē licitā z in vsum fratrib⁹ ꝫ habere pcuratorē a pfata sede vel cardinali gubernatoꝛe p seipſaꝫ fedē gerenti eiusdē ordinis deputandus ꝛc.Et sic videt̄ q⁹ ad istū certū actuꝫ dat̄ pcurator ab aplica sede ꝫ in eo q⁹ dicit de cardinalib⁹ videt̄ correctuꝫ per decre. Jo.pape cui⁹ vba.ſ.pxime retuli.vbi dicit̄ q⁹ nullus pōt institui pcurator dictoꝝ fratruꝫ noie romane ecclesie nisi de sedis aplice licētia speciali.vñ esset necesse q⁹ cardinalis conseruatoꝛ haberet de hoc speciale mādatū al's de hoc pcuratoꝛ citare non posset. postea vo Nico. pa.iiij. in suis cōstitutionib⁹ quas circa statuꝫ fratrum minoꝝ edidit in illo.c. qō incipit.rursus ordinarius circa vēditionē victoꝝ librorum sic ait per illos qb⁹ fuerūt dicti libri distributi dicti libri possunt distrahi cōmutari:vel vēdi seu quōlibet alienari nisi p meliozibus z vtiliozib⁹ libris et tunc de cōsensu z licētia mōasterij z illoꝝ p q̄s fuerūt distributi ꝛc.Ecce ergo videt̄ p̄mittere qō ex cā legitima pōt vēdi. Ministri autē venditio ꝓsupponit pretij pceptionē ſm modū z ordinē eoꝝ statui cōgruētem et sic videt̄ q⁹ talis pcuratoꝛ ab aplica sede nō sit necessarius. graue em̄ esset eis pcuratorē ab aplica sede expoſcere sup istis in quolibet conuētu.z ita vt audio fratres obseruant ꝛc. ¶Capitulū quintum.

46 **Stetiā** quidā pcuratoꝛ† generalis ordinis q̄ semp in curia romana moraꝫ vbi ordo minoꝝ in cōmuni et particulari semper habet multa facere vnde ibidem vnus pcuratoꝛ de ipso ordine ad ista negotia pertractanda qui eligit̄ p generalē ministrū in generali capitulo de qua cōstitutione prefat⁹ Benedictus pa.xxij.in predictis suis cōstitutionibus sup statu fratruꝫ minoꝝ.cxxiij.quedā etiam ad ipsius officiū pcuratoris pertinentia posuit.z idē Benedictus in.xiij.c.de libris cuius pcuratoris officiuꝫ ad nostrū examen non pertinet ꝛc. ¶Capitulum sextum.

47 **Abent** Etiā fratres in multis locis aliquos ex bis fratribus † qui vocantur pcuratoꝛes cōuentus hoꝝ officiū est q⁹ cū in regula contineaꝫ q⁹ fratres vadāt pro eleemosyna confidenter.vnde cū ipsis quentib⁹ sit necessitas multa ſm q⁹ ordo exigit ille frater qui ꝺo pcuratoꝛ habet illas eleemosynas pcurare.pōt etiā hic humiliter extra iudiciū procurare. vt fratrib⁹ relicta legata petant̄.vt.ſ.in precedēti distinctione dictū est.pōt etiā sibi procurare eleemosynas p fratrib⁹ induendis.z de necessitatib⁹ fratrum licet em̄ regula diceret q⁹ de fratrib⁹ necessitatibus infirmoꝝ ministri custodes solicitā curā gerāt ꝛc.z sic videbaꝫ q⁹ alijs nō posset cōmittere.

tū q⁹ ordo exigit ita q⁹ custodes z ministri hoc expedire nō possunt. cōcessit predictus ſtico.in.ꝺ.c.exijt.ſ.q̄ꝫ regula.q⁹ ipsi ministri et custodes possunt hmōi curā z solicitudinē exercere.et sic sup hoc debent habere mandatū a ministris z custodib⁹.z illi qui tenētur ad ꝺandum pro fratrib⁹ induēdis nō debēt soluere guardiano nec alteri de ei⁹ mandato vel ministro vel custodi.nisi guardian⁹ bēat sup hoc mandatū a ministro vel custode.sed debēt soluere ipsi pcuratoꝛi vel alteri de ei⁹ mandato.vel ministro vel custodi z talis pcurator nullo modo in iudicio pōt esse nec litigantib⁹ p rē tpali assistere.vt de alijs fratrib⁹ superi⁹ est dictū.z q⁹ iste talis appellaꝫ pcurator put videt̄ poni in dicta cōstitutione.c.v.vbi sic ait.de quo cōi pāno ministri et custodes guardiani lectores predicatoꝛes pcuratoꝛes z ceteri fratres oēs indunaꝫ.z in eo qꝺo cit pcurator intelligimus de predictis.vt puto. ¶Capm̄ septimū.

48 **Ossunt** Etiā per† statuta terraruꝫ z cōitatū constituti pcuratoꝛes z syndici q̄ noīe ciuitatis pōt recepta z alia obuentientia fratrib⁹ petere:exigere:defendere:vendere.z in necessitate fratruꝫ distribuere cū pleno mādato q⁹ iuridice arbitroꝛ esse factū. ¶Primo qz ipsi cōitati videt̄ relictū.vt.ſ. in plurib⁹ partib⁹ buiꝰ operis est probatū. Itē q̄ cōcedētes possunt in ipsa cōcessione exprimere per quē res dicte vendanꝺ.nec alias in necessitatē fratrū cōuertaꝫ.ptz in illo.c.exijt q seminat.cui⁹ verba statim scribaꝫ. Sed statutū ciuitatis est cōis vtilitas oīm ciuiū.l.i.ff.de leg. ergo ipsi ciues possunt cōstituere aliquē pcuratoꝛē qui de relictis concessis ab eis boc faciāt et iste pcurator vel syndicus ꝺo syndicus seu pcurator ciuitatis. appellaꝫ aūt in vulgari syndicus fratrū minoꝝ qui ad ipsoꝝ vtilitatē est cōstitutus.Circa quē aūt syndicū plura sunt videnda. ¶Primo an eis liceat pcurare q⁹ ciuitas faciat talē syndicū.z videt̄ q⁹ sic ex verbis ſtico.in.ꝺ.c.exijt.ſ.cetex cū in eadē.vbi sic ait. Quo casu pcuret fratribus q⁹ ille q̄ ꝺabit eleemosynā per seipel q aliū nō nominandū ab ipsis ſi fieri poterit.sed ab eo poti⁹ in q̄cta suū beneplacitū ad sumendū hmōi satisꝺationē faciat in totū vel in parte ꝓout sibi ꝺ̄is inspiraverit.si tū ipse hoc noluit facere. vel non posset.vel qz recessionis vel necessitatis casus immineat.aut q⁹ cuilibet hoc cōmittere notitiaꝫ non habeat fideliū personarū seu quacūq; alia occasiōe vel cā ꝺeclaramus z ꝺicim⁹ q⁹ in nullo regulariter puritas infringaꝫ. aut qualibet ipsi⁹ obseruantia demaculeꝫ si fratres ipsi alicui⁹ vel aliquoꝝ curēt sibi ꝺare notitiaꝫ vel aliquē seu aliquos noīare ac etiā presentare cui vel quibus si eleemosynā facieēti placuerit cōmitti possit exercitio pdictoꝝ ac ipsi⁹ habeat assensus sup subrogationib⁹ infrascriptis ꝛc.ecce ex pdictis liquet q⁹ ciues qui istas eleemosinas z legata cōcedūt pōt per suū.l.syndicuꝫ facere ad

49 predicta. ¶Itē† ex pdictis liquet q⁹ ipsi fratres pōt procurare qō hoc fiat.q⁹ intelligo quantū ad actus extraiudiciales.sed quātū ad iudiciuꝫ z litigia p ipsis tpalib⁹ nō credo q⁹ hoc eis pcurare liceat.imo vt puto statui eoꝝ oīno repugnat.vt ꝺixi.ſ.pxi.ꝺistinctione.c.ſi. Itez ex predi-

50 ctis liquet† q⁹ ciuitas ad pdicta pōt cōstituere syndicū vel syndicos nominatim exprimēdo.z si noiatim nō vult exprimere pōt cōstituere illū quē fratres nominabūt seu presentabūt. In hac tñ forma in cōstituendo adhibeaꝫ talis cautela vt cōstituētes verbis cōgruis z statui fratrū nō repugnantib⁹ vtaneꝫ.nō lz em̄ fratrib⁹ noīare aliquē ad litiganꝺuꝫ. vt dictū est.ꝺicaꝫ ergo sic. Ille vel qs ergo inter fideles ꝺeuotos ꝺurerint nominādos ad recipiendū ea q̄ sibi relicta z pcessa fuerūt ꝺās licētiā z potestatē eligēdi z petēdi eos syndicos z pcuratoꝛes constituim⁹ ꝛc.vt sic fratres ipsi eos nō nominēt.nisi ad rem eis licitaꝫ statutum tñ

51 eis sic noiatis.vel ita concedere pñt. Itē ex pdicta autoritate† ptz q⁹ dicim⁹ q⁹ dictus syndicus nō solū pōt cōstituiꝛ.vt ipe pdicta faciat. lz etiā vt aliū seu alios loco suo cōstituat. In aliqbus tñ ciuitatib⁹ sunt statuta q⁹ fratres minoꝛes habeāt syndicos sicut alij religiosi.z q⁹ eoꝝ syn-

52 dici in iudicijs audianꝺ. Et statutū † q⁹ aliqs in iudicio noīe fratrū minoꝝ cōpareat nō puto valere.repugnat em̄ statui z regule eoꝝ z p consequēs sacris canonib⁹ qui eoꝝ statuta z regulaꝫ approbauerunt. Dic autē modus faciēdi syndicos noīe cōmunitatis.vt.ſ.est dictuꝫ iuridicus est.z iustus.vt arbitroꝛ istius aūt syndici cōitatis ipsius noīe consti-

53 tuti potestas apparet ex bis q̄ in precedētib⁹ sunt relata.† Mā si in aliquo sit heres instituta ecclesia dictus syndicus ciuitatis poterit adire hereditatē petere vendere.z in vtilitatē ecclie cōuertere z in aliā cōmutare ex causa.vt dictū est.ſ.in ꝑmo lib.iij.ꝺist. Idem si inre legati relinquet ecclie.vt dictū est.ſ.ꝺist.iiij.c.fratres.al's si.lib.ij.sed si relictuꝫ esset tunc p tali legato siue sit quātitas siue species cōpetit ciuitati actio ꝑsonalis nō actio in rē.cū in ciuitate nullū trāseat ꝺñiū.vt ꝺictū est.ſ.ꝺist. iiij.z ꝺist.vj.z ideo si res legata syndico traderet̄ efficeret̄ ꝺ̄is traditio ne z posset de ea ꝺisponere put vellet anteq̄ sibi tradaꝫ. lz alienādo nō trāsfert ꝺñiū.q⁹ ꝺ̄is nō est. Sed si alienasset an heres posset ab empto re recipere al's repetere ꝺicam in sequē.c. ¶Capitulū octauum.

54 **In multis locis** † ꝺicit q⁹ ipsi fratres ꝺicebāt guardianus cum ca.z custodes faciūt aliquos seculares suos syndicos ad lites et causas etiā ad vēdendū alienādū z ptium recipiendū z eis ꝺant plenā potestatē.q⁹ an pcedat z q̄liter videam⁹. Ad q⁹ sciendū est q⁹ prout in precedēti.c.ꝺixi q̄ ille qui ꝺat eleemosynā nō vult z non pōt eligere personā q̄ excusatione predictā faceret ipsi fratres ipm eligere pñt.vt.ſ. vba

relata

relata manifeste ꝺicūt sicut ergo vnus pōt noiari p fratres in vna singulari eleemosyna.ita potest vnus noiari p fratres. vt eoꝝ obuētiones recipiat in q̄bus certa ꝑsona q⁹ cedente nō ꝺeputaꝫ.z istū q̄ꝺā noiant̄ syndicum fratrū q̄ꝺā depositariū de quo fit mētio p cle.in.ꝺ.c.exijt.z.c.porro cū fratres.vbi sic ait.ad amicos siue sint ꝺati pcuratoꝛes siue deputati per eos vel nuntij siue depositarij siue quouis alio noīe nuncupentur. nūc ad ꝓpositum ꝺico q⁹ qñ tales fratres faciūt syndicos quib⁹ ꝺāt illaꝫ potestatē nō bene faciunt.z ꝺba nō bene sonant possunt tñ habere sanuꝫ intellectū vt intelligaꝫ q⁹ fratres faciant talē eoꝝ syndicum.i.ad ipsoꝝ fratrū vtilitatē.z illud q⁹ ꝺicti syndici faciunt syndicario noīe fratruꝫ ꝺs intelligi qō hoc faciūt tanq̄ noiati a fratrib⁹ noīe eoꝝ qui eleemosynas concesserunt ad vtilitatē tñ fratrū. Simile expositionē facit glo.C.ꝺe his

55 qui.vt indig.l.polla.z.ff.ꝺe bis q.vt indig.l.tutores.verba† cū in cōtractibus intelligunt improprie prout adaptari pñt ad materiaꝫ ꝺe q̄ agit. vt.l.si vno.ff.loca.in ꝑncī.z.l.si stipulat⁹.ꝺe vsuris.z.l.ꝺāni infec. quidā.ff.

56 ꝺe ꝺā.infec. Item verba syndicatus ꝓdicti qñ† ꝓprie gunt ad lites z causas oīno reprobo.qz fratribus ad hoc noīare non licet.vt in precedēti.c. ꝺictū est.vñ quantū ad illa ꝺba instrumentū syndicatus baberetur pro non scripto quantū ad illos q eleemosynas cōcesserūt.vel quantū ad beredē eius qui soluit legatā rē.qz p illā re legata pñt in iudicio deferendo z agendo sicut ꝺicimus ꝺe eo apud quē res est deposita siue sequestrata. vt.ff.vt leg.no.ca.l.postq̄.ſ.imperator.ver.ſ⁹ nec ipse.cōtra ipm vero reciꝑiente eleemosynā nullo modo pōt agi cum apud eū remanet libera potestas renocāꝺi.vt ꝺixi.ſ.in ꝺoc.ij.lib.ꝺ.iiij.c.ij. Itē nec cōtra beredem

57 z† quo legatū relictū est ſi beres ipse noluit aliquē actū vel officiū vt ꝺicit intentari possunt noie fratrū minoꝝ qz ipis fratribus nō cōpetit. vt superioꝛibus est ꝓbatū.z si qua actiōe iste sit electꝰ ꝺebeat agere noīe eoꝝ qui eleemosynas tales cōcesserunt sequereꝰ ex cōtra eundē ipsi⁹ noīe agentis.qō fieri non pōt.vt.l.ij.ꝺe ope.no.nū. posset tñ agere vt glibet ꝺe populo.vt.ſ.ꝺictū est.z beres cogeretur soluere tāq̄ ꝑsone nominate a fratribus.quantū ꝺo ad alia acta q̄ veniūt expediēda extra iudiciū. vt recipere a ꝑsonte soluentib⁹.z res receptas vendere et pecunia sibi ꝺata al's emere z in fratū necessitatez conuertere puto ꝺictū syndicatum sufficere intelligendo eū vt.ſ.ꝺixi.q⁹ tū verba ꝺicti syndicat⁹ statuti fratrū non cōueniunt ꝺico fratres ab ipsoꝝ cōfectiōe abstinere.nā Clemens.in.ꝺ.c. exijt.ſ.ꝺeniq̄ cū idē confessoꝛ.ꝺicit sic. Jn oībus se gerāt q⁹ se cūctis ostendant in ꝺictis pecunijs sicut nō babēt penitus nil baberēt. vt ꝺicta ver-

58 ba sonāt prima facie eos aliqd ꝺabere ergo ꝛc. Cauti⁹ † ergo faceremus si simplr aliquē vel aliquos nominarēt ad recipiendas res legatas fratribus z relictas.seu aliquo modo concessas z cōuertendas eas in fratrum necessitates ſm cōcedentis voluntatem z ſm q⁹ iure pmittit. illud ergo eis lz in bis q̄ cōcedūtur inter viuos.vt.ſ.probatū est.z etiā in bis q̄ concedūtur in vltima volūtate eodē modo.vt ꝺictū est in.ꝺ.c.exijt qui semi-

59 nat.ſ.ad hoc qz fratribus.et tales sic noiati pōt facere oīa q̄.ſ.ꝺixi. Sed ponet† q⁹ talis syndicus seu sic noiatus cōtra volūtatem heredis rem sic fratribus relictā vēdidit z tradidit z pretū recepit. qd iuris. Nñ. ex tali contractu emptoꝛi nō queret̄ ꝺñium nec ius in re ex quo agere possit si alius possideret.qz ille q̄ vendidit ius vēdendi nō babuit.vt.ſ.est expressum.si tñ ipse emptoꝛ possidet z heres vendicat bz exceptionē p quā pōt retinere rē emptā.ꝺonec sibi restituat ptiū qō soluit qō apparet i fratrū necessitatem expēsum.hoc em̄ solo cōmodo heredis cedit merito restituendum.ff.ꝺe rei ven.l.emptoꝛ.z.C.ꝺe predi.mi.l.predia.z.l.vnū.ff.ꝺe

60 re.eo.an aūt contra† talē sic noiatum fratres babeāt aliquā actionē. Nñ. non hoc probat in.ꝺ.c.exijt qui seminat.ſ.ceterū. vbi sic ait.ita tū q⁹ ab eisdem pecunie ꝺistractiōe seu ꝺispēsatione z cōtra ꝑsonā predictā actiōe seu persecutione.vt ꝺictū est fratres abstineāt oīno.ecce apte liquet q⁹ contra predictos nullam babēt actionē.nec cōtra aliquos p aliqua re tpali. vt ꝺictum est.illi tñ qui ꝺictas res concesserunt possunt ab eo recipere et petere.et etiam res publicas.arg.eoꝝm que ꝺicta sunt supra ꝛc.

¶Explicit liber secundus.

¶Incipit liber tertius.

1 ¶Fratres minoꝛes non possunt esse executoꝛes testamenti in quo pia causa vel pauperes simpliciter sunt instituti.

2 Fratres minoꝛes non possunt esse executoꝛes testamenti in quo res ꝺenda venit z pretium in alios ꝺistribuendum.

3 Frater minoꝛ potest esse executoꝛ testamenti in quo relicta est pecunia ꝺistribuenda in necessitatē fratrum arbitrio talis fratris.

4 Item potest esse executoꝛ ad ꝺistribuendum inter fratres moniales z soꝛes sui ordinis.

5 Potest etiam esse executoꝛ quando solum persona eligenda est in qua fieri ꝺebet ꝺistributio.

6 Electio personarum z ꝺistributio pecuniarum si est collata in fratres minoꝛes.an teneat.quod sic respectu personarum.nu.9.

7 Executoꝛe non eligente quis eligat.

8 Executoꝛe non ꝺistribuente cuius arbitrio res erat ꝺistribuenda.nō succedit legitimus sed lex ipsa ꝺistribuit.

9 Frater minoꝛ in quib⁹ nō pōt eē executoꝛ pōt tñ cōsiliū ꝺare vt exequat.

10 Executoꝛ testamenti ingressuro ordinem fratrum minoꝝm non potest

11 frater minoꝛ ꝺare consilium.

12 Executoꝛ ꝺatus in testamento qui ꝺebet exequi cum consilio fratrum minoꝝm quando teneatur illud requirere.

13 Executoꝛ q requisiuit consiliū fratrum minoꝝ qñ teneaꝫ illud sequi.

¶Prima ꝺistinctio. ¶Capitulum primum.

Executoribus Ultimarum voluntatum que fratribus relinquuntur.an per eos exerceri valeāt.videt̄ q⁹ non.z sic videt̄ ꝺeclaratuꝫ per cle.in.ꝺ.c.exijt ꝺe paradiso. vbi sic ait.cuꝫ predicti ordinis professoꝛes.p nulla re tpali possint in iudicio experiri predictis fratribus nō lz nec con-

petit qn poti⁹ cōsiderata fui puritate status scire ꝺebeāt fibi interꝺictum q⁹ hmōi executionibus seu ꝺispēsationib⁹ se exponāt.cū hoc sepi⁹ absq; litigio z contrectatione z administratione pecunie nequeāt expedire ꝛc. ecōtra videtur q⁹ possint.qz in quibuscūq casib⁹ cessant rationes predicte. ideo qꝺ iuris sit per singulos casus psequamur.qñq̄ꝫ enim executoꝛes vltimarū voluntatū vicem heredis tenent.z ipsi babent actionē mouere z in iudicijs respondere q⁹ est qñ pauperes vel captiui. vel aliqua pia causa sunt simpliciter instituti.vt ꝺe epiſ.z cle.l.si quis aꝺ declinanꝺuꝫ.et eē de testi.c.cum tibi.z ibi no.per Jnno.z isto casu nō est ꝺubium q⁹ fratribus minoꝛibus est executoꝛis officium interꝺictum.tā ex verbis q̄ ex eo q⁹ hereditatis non sunt capaces. ¶Capitulū secunꝺuꝫ.

2 **Uādoqꝫ** † Jsti executoꝛes vicez heredis nō sustinēt nec aliquod litigiū sperāt.z tūc liquiꝺē est aliqua res vendenda vel pecunia ꝺistribuēda in illo executoꝛis officio non licet eis intromittere.vt verba.ſ.relata ostenꝺunt.nec ob.qō posset ꝺici q⁹ predicti poterunt administrare p personas noiatas eo respectu quo.ſ.ꝺictum est in legatis.qz illud verū est.p eoꝝ ne essitate. sed si fieret illa ꝺistributio pro alijs ꝺoneis nullo modo licet. hec ꝑhanꝺ in ꝺ.c.exijt.ſ.poꝛro.vbi sic ait papa. Attendant fratres ꝓdicti q⁹ p nullis alijs causis q̄ꝫ predictis vel ſilib⁹ in via vel alibi liceat recurrere ad amicos huius siue ꝺatis pecunia siue deputati p eos ꝛc.Apparet q̄ manifeste q⁹ ex nullis alijs causis.licet ex bis puto† q⁹ si relinqueretur pecunia

3 ꝺistribuenda in necessitatē fratrū arbitrio talis fratris minoꝛis q⁹ talis executionis officiū possit implere berede soluente spōte. fiet enim administratio per personas supra positas z ipse frater arbitrabitur.boc enim eoꝝ statui nō repugnat.vt ꝺictū est z rationes proxime ꝺicte cessant.

¶Capitulum tertium.

4 **Dem** Dico si pecunia veniat ꝺistribuenda inter moniales z soꝛores monasteriorū q̄ regunt̄ per ipsos fratres.nā Benedictus papa.xij.in cōstitutionibus quas fecit circa statum fratrū minoꝝ boc videt̄ exponere in.ꝺ.c.exijt.vt ꝺixi in alio lib. ꝺist.v.c.j.boc etiā probat in eiusꝺez cōstitutione.c.xxij.q̄ incipit. Jnsup qz decet christi famulo ꝛc.vbi exp̄sse permittit fratribus vt rōnib⁹ z cōputationibus z ꝺistributionib⁹ bonoꝝ tpaliū inter ipsos interfint z eas pertractēt vt ex multis partib⁹ illius capituli colligitur vbi sic ait. Jn singulis monasterijs eiusꝺē per painciales z ministros eiusꝺē ordinis minoꝝ ꝺe cōsensu abbatisse z cōuentus seu maioris partis numeri eoꝝm ꝺe autoꝛitate aplica certus monialiū numer⁹ statuat iuxta monasterioꝝ ipsoꝝ sub pnia obuētuū.z etiā facultatē ita q⁹ ex bis cōgrue valeāt sustētari ꝛc.ecce aperte liquet quod talib⁹ ꝺistributionib⁹ et cōparationib⁹.ſ. quantū pro quolibet ꝺe pñt interesse. Jdē etiā ꝓbat in eo.c.vbi ait. nisi adeo ipsoꝝ monasterioꝝ facultates excrescerent q⁹ plurib⁹ possent sufficere cōpetenter sed tunc talis excrescētia referat capitulo generali fratrum minoꝝ a quo ordinari ꝺebet quot ꝑsonas ꝺe ipsis fructib⁹ vel obuentibus excrescētibus vltra statū monasterij ꝛc.z in plurib⁹ alijs partibus eiusꝺem capituli.predictis autem casibus.vt.ſ.z.ſ.ꝺicetur fratres posse se ꝺe executione intromittere intelligatur ꝺabit licentia superioris.vt extra ꝺe testa.c.religiosus.lib.vj. ¶Capitulum quartum.

5 **Uādoqꝫ** Cōmittit† eis aliqꝺ executionis officiū in quo nullū litigiū nulla pecunia ꝺistribuēda in illo executoꝛis officio nec aliquod litigiū sperāt.z tūc liquiꝺē est ꝺispēsatio vtil' vbi gra q⁹.x. florenī expēꝺant inter.x. pauperes vel vt vnus florē.p quolibet q pauperes eligant̄ p talē fratrē. Itē nulla fit ꝺistributio pecunie.sed testatoꝛ ipse ꝺistribuit.sed per fratrem fiet sola electio personarū.an possit fieri p eū.puto qō sic.nā cessant rōnes ꝓbibentes. Preterea ex hoc fratrib⁹ nullū cōmoꝺū queritur. est em̄ ista electio meri facti qō ptz.qz cadit in ꝺeportatū q nō est capaq; que sunt iuris ciuilis.vt.l.imperatoꝛ.ſ.hereꝺitatē.ꝺe le.ij.ff.ad treb.l.ex facto.ſ.si qs rogatus.boc em̄ si fideliter fiat meritoriū est.ipsi em̄ ꝑpter secreta q̄ audiūt in cōfessionib⁹ meli⁹ cognoscunt pauper vocandos q̄ alij boīes.boc enim nec malū est nec species mali.bz tū boztari eū ſm deū ne eligāt personas in quibus non possit esse finistra suspicio. ¶Capitulū quintum.

6 **Sed pone** Sō aliqs reliqꝺ† pecuniā vel res ꝺistribuēdas arbitrio executoꝛuꝫ inter pauperes q⁹ executoꝛes elegerūt z sint fratres minoꝛes. in ꝺicta cōstitutione cōtinent̄ ꝺuo.ſ.electio ꝑsonarū z lz est fratrib⁹ licita. Itē ꝺistributio pecunie z hoc est fratrib⁹ interꝺictū. An poterunt ꝺicere fratres non volumus pauperes eligere.ꝺistributionez aūt pecunie facit ille ad quā spectat.qō videt̄ qualit⁹ vtile per inutile nō vitiet.imo separet.vt in.c.vtile. li.vj.ꝺe reg.iur.qz sunt ꝺuo ergo pōt vnum amplecti z aliud refuti.l.ij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

de leg.ij.cuz ſi.ecõtra videt qz ſi eligant̃ ꝑſone impedit diſtributio que alteri deberet cõpetere.alr em̃ cogit qs diſtribuere inter plures.alr inter pauciores.ergo videt ꝙ nõ poſſit.l.ij.ſ.qui ſtichum.ff.de eo qõ cer.lo.ibi dum dicit aliogn tollis
7 actionẽ dñ vis reſeruare reo electionẽ. Scõo dicẽdũ eſt ꝫ qõ fratres poterunt eligere ꝑſonas ꝙ cui⁹ intellectu eſt ſciẽdum qñ relinquit̃ ꝑſone incerte.vt pauperibus vel captiuis.tunc ſi executor teſtamẽtari⁹ nõ eligit ſuccedit legitimus.ſ.eps.l.nulli.z.l.ſi qs ad declinandũ.C. de epiſ.z cle. z in auf.de ec.ti.ſ. ſi
8 qs autẽ facere.qñqꝫ perſona eſt certa ſed res q̃ relinquitur eſt incerta.tũc executor nõ declarat rẽ ſiqdẽ oz eligere vnã de certis ipſe ſuccedit arbitriũ z electio ſit ipſi⁹ legatarij executore nõ eligẽte.vt.l.ſi.ſ.ſi.C.cõia de leg.ſi ẏo executor debeat arbitrari ſimpliciter quaten⁹ibi videbit̃.tunc ſuccedit arbitrium boni viri hoc eſt iudicis.vt.l.j.de leg.iij.qñqꝫ cõtingit ꝙ ꝑſone
8 ne z res ſunt incerte. Sed q̃liter inter ꝫ ꝑſonas ꝓdictas diſtribuant̃ dicte res arbitrio executoris cõmittit̃.z tunc executore ceſſante diſtribuere nõ ſuccedit legitim⁹ diſtributor: ſed leg ipa diſtribuit.vt qlibet equaliter admittatur qui venit ad petendũ.vt.l.ſi qs duos.ſ.ſi.de leg.z.l.cũ quidã.z.l.vnũ ex fa
9 milia.ſ.ſi duos.eo.ti.z ibi per glo.Ac nũc ꝫin ꝓpoſito ſi frater nominet perſonas.lz ipſe nõ poſſet inter eas diſtribuere tñ diſtributionẽ facit leg ne aliqs poſſet conqueri ne ſibi facultatẽ diſtribuẽdi abſtulerit cuz leg ipſa ẽ fecerit. Preterea in legato illo primo oz attẽdi ꝑſona.vt.l.qdaz referũt.de iure codi.ff.oz ergo electio ꝑſonarũ impediat̃ diſtributio qnã ꝙ diſtributionẽ impediat̃ perſonarũ electio vt ex predictis patet.

¶Secunda diſtinctio. ¶Capitulum primũ.

10 **¶Naũr** In iſtis ꝫ executoribus ſi reperiantur fratres poſſint dare conſilium videtur enim ꝙ ſic.lz em̃ Clemẽs ſtatim poſt verba ꝑdicta in c.precedenti.l.diſt.ſubdit z ſic.Verũtñ in his exequendis dare cõſiliuz eoꝝ ſtatui nõ ob.cũ per hoc ipſis circa tpalia bona nulla iuriſdictio:actio in iudicio: ſiue diſpenſatio tribuat̃.q̃ verba intelligo generaliter ꝑut iacent.ſiue cõſiliũ determinate ſiue indeterminate petat̃:ſiue de perſonis:ſiue de quantitate.caueant tamen fratres z faciãt taliter ꝙ in talib⁹ conſilijs ſuis ceſſet ſuſpicio.z ꝓdicta vera niſi perſona ꝓdicta que conſiliũ ſuper diſtributione peteret ordinẽ minorũ ingreſſura eſſet.vt in ſeq.c.dicetur. ¶Capitulũ ſecundum.

11 **¶Sed ſi** Perſona ꝫ que a fratribus conſiliũ petet eſſet ipſoꝝ fratruz ordinẽ ingreſſura. tunc fratres ſup eo cõſiliũ dare nõ ꝑñt.vt colligit̃ ex verbis de.in.d.c.eziui.ſ.dubitaueruñt.vbi ſic ait. Dubitauerunt z dubitãt fratres multũ an liceat eis de bonis ingrediẽtiũ quicq̃ recipere ſi doneꝝ.z ſi ad dandũ ꝑſonis z conuentui eos poſſint inducere ſine culpa.z ſic etiã ad diſponendum de diſtributione taliũ rerũ debeãt ipſi miniſtri vel fratres dare conſiliũ.dicimus tã miniſtros q̃ fratres ceteros adiectis indictionib⁹ ad hoc ſibi dãdũ z ſuaſionibus.necnõ a dãdis circa diſtributionẽ conſilijs abſtinere ꝛc.licet verba predicta ſoluzyi deantur referri quãdo ingrediens de bonis ſuis voluit diſtribuere.tñ idez puto ſi vellet diſtribuere de bonis alienis. quia forte fuiſſet executor relictus in bonis alterius.qz rationes q̃ ponunt in illa decretali etiã hic locum habent.videlz ꝙ fratres debeant magis habere affectũ ad perſonã q̃ ad bona tẽporalia.preterea ſubeſt alia ratio.qz cum ſit ingreſſurus religionẽ z ſic in poteſtate monaſterij z fratrũ ipſorũ rogamen et ſuaſio eſſet ꝓceptũ.z ſic ille libere nõ diſtribueret.ideo papa voluit quod hoc caſu a dandis cõſilijs abſtinerẽt.arg.ad hoc ff.de adul.l.ſi poſtulauerit.ſ.vt autem publicandorum.

¶Tertia diſtinctio. ¶Capitulum primum.

12 **¶Naũr** Ille tertius ꝫ cui executoris officiuz et diſtributio eſt iniuncta in teſtamẽto cũ conſilio fratrũ minorum debeat eorũ cõſiliũ regrere de neceſſitate.breuiter omiſſis multis dictis.ſ.in pñti.c. ſic dico.aut teſtatoꝝ iniungit qõ fiat cũ cõſilio fratrũ minorũ eo caſu quo ipſi fratres nõ ꝑñt eſſe executores et de vbanitate oz eoꝝ conſilium regrere de neceſſitate nõ teneãt.l.qdã decedens. ſ.quidã pap.de admi.tu.ar.eo.caſu quo ipſi fratres ꝑñt eſſe executores.tunc oz eoꝝ cõſilium regri.ff.mã.l.idẽq̃.ſ.ſi qs.et l.ſed z ſi pupillus.ſ.conditio.ff.de inſti.z.l.ſi qs mihi bona.ſ. iuſſum.ff.de acq.here.z.l.cozã titio.ff.de ver.ſig.Sed ſ predicta facit.ff.de admi.tu.l.titiuz z meniũ.vbi regrit qõ etiã qui nõ ꝑõt eſſe particeps officij nõ tenet̃ qs ei⁹ cõſiliũ regrere.lz ibi loquit̃ in curatore.cui⁹ poteſtas eſt a lege. licet a teſtatore dentur.Sed hic loquit̃ in executore.cui⁹ poteſtas eſt ab hoie ſicut poteſtas ꝓcuratoris.Et circa hec z alia q̃.ſ.dicã ꝓpi.latius dixi in q̃dã cõmento qõ feci in.l.j.ſ.ſi plures.ff. ỏ exerci.
13 hec vero hic dixiſſe ſufficiant.ſed an ꝫ ille qui ipſoꝝ regſuit cõſilium teneat illud ſequi de neceſſitate.dic aut loquimur i eo caſu quo conſilium requirere nõ tenet de neceſſitate.z tũc nõ tenet illud ſequi.vt ꝓz ex bis que dixi.ſ.c.ꝓi. etiã ſi teſtatoꝝ dixit qõ hoc faciat de cõſilio z cõſenſu ipſoruz.nec qõ vnavia ꝓhibet id fiat alia.vt.l.ſcire oportet.ſ.j.ff.de execu.tu. ex de reg.iur.c.cũ qs vna.lib.vj.aut loqmur eo caſu quo tenetur requirere cõſilium qõ eſt qñ ipſe poteſt exequtoꝝ eſſe. ſiquidẽ eſt frater minor aſſumptus vt executor z conſultor ſimul tenet illud ſequi.vt.l.titium.de admi.tu.aut fuit aſſumptus vt ſimplex conſultor z tũc ſufficit qõ ei⁹ requiraꝫ conſiliũ.nec tñ ſeq
oz.vt ex de arbi.c.cũ olim.z.ar.ff.man.l.ij.in fi.z ſi probaꝫ diſtinctio eoꝝ q dicunt.aut dixi cõſilio.aut cũ cõſilio.z tangit ꝓ gloſ.in.l.id ꝙ pauperib⁹.C.de epi.z cle. z ego pleni⁹ in.d.ſ. ſi plures.z ibi rñ.ad oĩa iura ſi qua ꝑñt in cõtrariũ facere ꝛc.

¶Explicit liber tertius.

¶Incipit liber quartus.

1 ☞ Fratres minozes non ſuccedũt ab inteſtato nec ꝓ ipſos etiam eccleſie romane acquiritur ſz bereditas vadit ad ſequẽtes in gradu.

2 Non ſuccedunt fratres minores ab inteſtato etiam in bis rebus que licite retinere poſſunt.

3 Fratres minozes nouitij ante profeſſionem ſuccedunt ab inteſtato quia ſunt liberi.

4 Profitentes regulam fratrum minorũ libere de bonis ſuis diſponere poſſunt.

5 Filius preteritus a patre profitente regulam fratrum minorum rumpit teſtamentum.

6 Heres inſtitut⁹ in teſtõ ingrediẽtis religionẽ fratrũ minorũ ſtatim capit bereditatẽ aliter morte nõ expectata naturali.

7 Ingreſſus z profeſſus religionem fratrum minorum ꝙ non poſſunt bona ſua diuidere inter filios ſuos.

8 Bona profitentium religionem fratrum minoruz pertinent ad venientes ab inteſtato.

9 Profeſſus religionem fratrum minorum ſi efficit̃ epiſcopus non recuperat bona alij queſita.

10 Frater minor effectus epiſcopus vel aliter liberatus ab ordine quando recuperet ius ſuccedendi ab inteſtato.

11 Frater minor remotus ab ordine propter eius demerita non recuperat ius ſuccedendi ab inteſtato.

¶Prima diſtinctio. ¶Capitulum primuz.

1 **¶De hereditatibus** Que fratribus ab inteſtato obueniunt aliqua dubia oriantur. Primo ꝫ an frater minor parẽtibus z alijs agnatis
1a ab inteſtato ſuccedat[a] ſicut monachus. vt oz.C. de epiſ.z cle.l.ſi.als deo nobis.ſ.etiaz. Iſtã queſtionẽ mouet ibi Ja.de are.z etiã Cy.recitat opi. quoruñdã. Quidaz dicunt ꝙ per eos acquirit̃ eccleſie romane.alij dicũt ꝙ acquirit̃ eis non vt retineãt.ſed vt vendãt.Alij dicũt ꝙ nullo modo habere ꝑñt.ſed illoruñ opi.fuerunt anteq̃ veniret declaratio clemẽ. i.d.c.eziui.ſ.cupiẽtes.vt hec queſtio determineꝫ. dic ſic. quia igit̃ ſucceſſonib⁹ tranſit nõ ſolũ vſuſfruct⁹ rei ſed etiã ꝓñũ ſuo tpe in cõem beredẽ.fratres aũt ꝑfati nil ſibi i ſpeciali vel etiaz ordini eoꝝ eſt in cõi declarãdo dicimus ꝙ ſucceſſionũ hmõi que verſiñr z indifferenter ad pecuniã z alia bona mobilia ſe extendunt cõſiderata puritate voti.nullatenus ſunt capaces ꝛc.ecce habeo expreſſe ꝙ bis fratribus vel ordini nullatenus querit̃.z ſic legitimã debita iure nature nõ poterit petere vel habere cũ ſit tertia eius ꝙ habituri erãt ab inteſtato. Sed ab inteſtato nil habituri ſunt.ergo ꝛc. Itez ex eo ꝙ dicit eos non capaces apparet quod nõ querit̃ per eos eccleſie romane.vt l.ſi in metallum.ff.de bis qui ꝑ nõ ſcrip.ha.z de here.inſti.l.i. z de bo.lib.l.neceſſe.ſ.ſi deportatus.venit ergo dicta bereditas ad ſequentes in gradu. ¶Capitulum ſecundum.

2 **¶Ed quid** ſi in dicta ꝫ bereditate eſt domus contigua loco fratrũ minorũ. vl ibi ſunt res quas fratres ad vſum poſſunt licite retinere an in illis ſuccedant.Rñ.non.vt ꝓz ex predictis verbis dñ dicit nullatenus ergo ꝛc.z ſic in nulla parte vel re. Preter ea non oz qs ꝓprie ſuccedere in reb⁹ certis.ſed in bereditate q̃ eſt quoddaz incorporale.lz contineat res corporales. vt.ff.de re.diui.l.j.in fi.z inſti.de re.cor.z incor.ſ.j.z per totũ tit. Cũ igit̃ ipſi nõ ſint capaces iſti⁹ ſucceſſionis. hec eſt ipſi⁹ vniuerſalis iuris.ergo nec eorũ que in dicto iure continent̃.z predicta vera in fratrib⁹ iam profeſſis ꝛc. ¶Capitulũ tertium.

3 **¶Ed nouitij** ante facta ꝫ profeſſionem ex ꝓeſſe vel tacite ſunt liberi boies.ex de regulari.c.non ſolũ.lib.vj.z eſt hodie in fratribus

fratrib⁹ minozib⁹ expreſſe declaratũ p Benedictũ pa.ẽ.in dictis cõſtitutionib⁹ vbi ſic ait.caueant aũt guardiani z ipſi
2 nouitij,[a] z magiſtri eoꝝ ac fratres alij.ne cõtra cõſtitutionẽ j.pbationis annũ aliq̃liter ipedire preſumãt.quomin⁹ ſi ad aliã religionẽ trãſire maluerint tranſeant vel etiã ad ſeculũ redeãt ſicut de ſua ꝓfeſſerit volũtate ꝛc.ecce apparet ꝙ ſunt in ſua libertate.q̃ ſicut alij liberi z ſeculares ꝑñt ſuccedere.q ſi poſtea fecerint ꝓfeſſionẽ erit de iſtis bonis q̃ predicta ſucceſſione ſibi queſierint.ſicut de alijs bonis ꝓpi.diſtin.dicẽt.

¶Secunda diſtinctio. ¶Capitulum primũ.

¶Ebonis ꝫ vero eoꝝ q predictoꝝ fratrum regulam imitanꝫ vel ꝓfitentur q̃d iuris ſit videamus.Conſtat em̃ q̃ ipſi nil retinere poſſint oino z ſi q̃d ipſi ante profeſſionẽ de bonis ſuis diſtribuerint ſeu diſpoſitionẽ fecerint bec rata eſſe debẽt z firma.cũ in ipſa regula adiſciat̃ q̃ liceat ingredientib⁹ z ſit liberuz facere de bonis ſuis ſm ꝙ dñs ſpirauerit.boc etiã oz in.d.c.eziui.ſ.dubitauerũt ꝛc.Et lz in bis q alias religionẽ ingrediuñt cõſueuerit dubitari an in eoꝝ teſtamento qõ añ fecerũt debeãt aligd iure inſtitutionis relinquere monaſterio qõ ingrediuñt.vt.C.de ſac.ſan.eccle.aut.ſi qua mulier.z
5 ẽ.ij.c.ſi qua mulier.tñ in eo q ꝓfitẽt regulã minorũ boc expeditũ puto. Ille em̃ fili⁹ ꝓteri⁹ rũpit teſtm̃ q̃ põt ſuccedere.als ſecus.vt.l.ſi neceſſe.ſ.j.de bo.li.z.l.gallus.ſ.z quid ſi tantũ.ff.de libe.z poſtbu. ¶Capitulũ ſcõm.

6 **¶Stietiã** beredes ꝫ inſtituti in teſtamẽto talis ſic ingrediẽtis capiẽt ipſi⁹ bereditatẽ ſtatim nõ expectata morte naturali licet de ingrediẽtib⁹ alias religiones ꝓfuenerit dubitari in.d.aut. ſi qua mulier.ratio qz ibi ciuilis moꝛs quo ad abdicationez bonoꝝ ab eo habet per omnia eũdem effectuz quẽ hz moꝛs naturalis.ergo idem ins.vt.l.deo nobis.in pñn.C.de epiſ.z cleri.l.ex ea parte.ſ.inſulã.ff.ỏ ver.obli.ad qõ etiã per ỹ. in.d.l.ſi neceſſe.z vt puto iſtã ſuã volũntatẽ nõ poterit reuocare.vt ſtatim dicã ꝛc. ¶Capitulũ tertium.

7 **¶Quãdoqz** cõtingit ꝙ ingrediẽtes dictam religionẽ fratrũ minorũ fecerũt profeſſionẽ.z de bonis ſuis nullo modo diſponũt. Dubitabaꝫ primo an poterunt bona ſua diuidere inter filios ſicut poſſunt alij qui alias religiones ingrediuñt.vt.d. aut.ſi qua mulier.Rñ.nõ puto.qz poſt profeſſionem nõ ꝑñt ſe impedire de talib⁹ cõſtitutionibus cũ nõ faciant ob ſuas neceſſitates.lz ob alias z hoc verũ eſſe ꝓbabꝫ per ea q̃ digi in precedẽti lib.de executorib⁹ vltimarũ voluntatũ.digi in c.iij.z per hoc puto qõ voluntatem ꝓpziam reuocare non poſſunt.quicqd ſit de iure in alijs religioſis hic nõ dico ꝛc.

¶Tertia diſtinctio. ¶Capitulũ primũ.

8 **¶Ed** ad quos pertinebũt ꝫ bona ipſoꝝ ingrediẽtiũ predictã religionẽ z nõ diſponentiũ iſta eſt antiqua ẏſtio.eã tãgit Jnno.ex de ꝓba.c.ꝑtitia. z bodie Jo.an.recitat opi.z eã tãgit Spe.in tit.de ſtatu mo. c.j.ij.iij.z.iiij.breuiter qd iuris ſit i alijs religioſis hic nõ dico.ſed quãtũ ad ffres minores dico ꝙ eoꝝ ordo ex predictis bonis nil oz vel poſſet petere z expreſſe colligit̃ in.d.c.eziui.ſ. dubitauerũt.vñ puto qõ quãtũ ad iſtã materiã penitus habeãt ꝓ mortuo.vt dictũ eſt z qõ dicta bona ꝑtineant ad veniẽtes ab iteſtato.ſicut ſi mortuus eſſet.facit ad hoc.C.ỏ bo. dã.aut.bona dãnatoꝝ ꝛc. ¶Capitulũ ſecundũ.

9 **¶Ontingit** interdũ ꝫ qõ illi q regulam fratrũ minoꝝ ſunt ꝓfeſſi transeant ad ꝑatum[b] vel aliã regulã q ꝑñt i cõi habere.
b Querit̃ primo an eoꝝ bona alicui q̃ſita poſſint recuperare. z videt qõ ſic.ſicut dicim⁹ de reſtituto.vt.l.ij.C.de ſen.paſ.et l.j.ff.de ſen.paſ.cõtrariũ dico.qz ſiue dicas qõ bec reſtitutio ſit in priſtinũ ſtatum poſitio ſiue qõ indulgẽtia ſeu ꝓmiſſio trãſeũdi ad aliũ ſtatũ ſeparatim nõ recuperat bona tam alijs queſita quã fiſco.vt.l.gallus.ſ.z quid ſi tantũ.de libe.z poſtbu.z ibi no.in fi.magne gl.z ideo bona nõ recuperat.vt C.de ſen.paſ.l.j.z.l.tutoz.cũ ſi. ¶Capitulũ tertiũ.

10 **¶Vero** an talis frater ꝫ minoz factꝰ eps vel ad aliã religionẽ legitime translatus ſuccedat ab inteſtato parẽtibus agnatis z cognatis.z videt ꝙ ſic.vt.ff.de ſen.paſ.l.j.cõtra videt qõ nõ caſus eſt.ff. ad treb.l.ſi.ſ.j.vbi loquit̃ de filiaſa.facto ſerno.z poſtea libe rato.Sol.putarẽ dicendũ ſic.aut iſte liberat̃ ab ordine auto ritate ſummi põtificis.z puto qõ ius ſuccedendi recuperet. vt.ſ.de ſen.pal.ad treb.l.j.ſ.fili⁹ qui mortis.Itẽ puto ſi ali ter legitime ab aliquo archiepo vel alio ꝓlato ꝓmoueretur ad aliquã dignitatẽ p bãc em̃ conceſſionẽ beneficiũ itelligo eũ ad oĩa reſtitutũ vt dictis legib⁹ cũ ius ſuccedẽdi recuper.

¶Nouitij. An no uitius habeat p clerico vel laico vide Pet.de an cha.cõſi.lxxij.

¶Epiſcopatum. vide Fede.de ſeſi. conſi.xx.

23 Datum per patrem filio quando veniat cõmunicandum.
24 Pater si facit filium stipulari ab aliquo debitore quãdo videatur facere animo donãdi.

Ste tractatus In duas ꝑncipales partes diuiditur. nã qñq; inter eos cõtendit de bis q̃ in vita ꝑris cõtingũt qñq; de bis que post mortẽ eiꝰ cõtingũt. Circa primũ plura sunt inspicienda. nã qñq; vnus ex bis acgrit sua opera vel ex aliquo enẽtu qñq; acgrit. qz extraneus sibi donat vel relingt. qñq; ipse pr̃ filio cõcedit. qñq; ipse filiꝰ paternũ ꝓmonitũ diminuit. ⁊ sic sunt quatuor cõnes ꝓncipales de qbꝰ p ordinẽ videam⁹. ¶ Prio igit̃ q̃ro qñ vn⁹ ex fratribꝰ vino pr̃e aliqd ex opa lucrat. ⁊ vtrũ illud post mortẽ patris sui teneat fratribꝰ suis coheredibꝰ cõicare. ⁊ circa h̃ doctor̃ currit primo illud videndũ qñ ex re pr̃is fine vlla opa sua fructus pcipit. tũc nõ est dubiũ q̃ venit cõicandũ. sicut alie res pr̃is. ⁊ sicut alia ꝓfectitia. vt. C. de colla. l. si donatione. de rei vẽ. l. emptor. in fi. C. de bo. q̃ lib. l. cũ opꝛs. in ꝑn. Predicta vã nisi passus sit pr̃ vnũ ex filijs pcipere aĩo eidẽ donãdi. qz tũc qd iuris sit dicem⁹ in tertia q̃one principali. ¶ Scõo ꝛ q̃ro qd si acgrit cũ pecũia⁹ pr̃is ⁊ lucrẽ negotiãdo. ⁊ sic opa sua interuenit. gl. in. l. cũ opꝛs. de bo. q̃ lib. videt velle q̃ istud lucrũ sit ꝓfectitiũ ⁊ totũ veniat cõicãdũ. hoc etiã tenuit Ja. de bel. ⁊ etiã Spe. de iudi. ℌ. sequit. v̊. videam⁹. als est. v̊. qd si alter filiorũ. ⁊ allegat ꝓ determinatiõe. ff. de vsu ⁊ ha. l. si ita. ℌ. fi. de re iudi. als de acq. re. do. l. p seruũ. ℌ. fi. Adibi aũt videt dicẽdũ q̃ lucrũ q̃ fit cũ pecunia pr̃is ꝑ pte attribuat pecunie pr̃is ⁊ ꝑ parte ꝑsone lucrãtis. vt insti. de socie. ℌ. j. C. e. ti. l. j. ⁊. ff. e. l. ⁊ si nõ fuerit. vñ videtis q̃ qñq; vn⁹ ponit pecunia alt̃ operã ⁊ lucrũ iter eos cõliter vel ineq̃liter ꝓ̃m q̃ iter eos cõuenit vel cõsuetũ est diuidi. Itẽ certũ est q̃ oẽ lucrũ puenies ex ꝑsona filij est aduẽtitiũ. vt. l. cũ opꝛs. post ꝓn. Dico igit̃ q̃ illa pars lucri q̃ attribuit pecunie tãq̃ ꝓfectitia venit cõmunicãda. illa vo q̃ attribuit ꝑsone filij ꝓpriã retineat vt aduẽtitiã nec cõferat. vt. l. C. de coll. ⁊ hoc mõ debẽt glo. ⁊ doc. intelligi. ℌ. q̃ cõicet lucrũ pceptũ ex pecũia pr̃is deducta etiã estimatiõe oneris ꝑsone ⁊ ope q̃ remanet ꝓpriũ apud filiũ. de ℌ est gl. in. l. illud. in ꝑn. C. de coll. in. ij. glo. nec ob. l. sumpt⁹. ℌ. fi. ⁊. l. ꝓ seruũ. in fi. q̃s alleg. Spe. q̃ loquunt in seruo q̃ acgrit alteri etiã ex ꝑsona sua. ⁊ ex sua opa. ¶ Tertio q̃ro. ⁊q̃ ista dam⁹ filiꝰ ex ꝑsona pr̃is fac̃ vsuras⁶ an illas teneat cõicare. glo. in. d. l. cũ opꝛs. dicit ꝙ sic licet alia ꝓfectitia. v̊. ibi tenet Jaiũ. Tu dic ꝙ aut filiꝰ facit vsuras sua ꝓpria spõtanea volũtate pr̃e nõ mãdãte. ⁊ tũc nõ venit cõicãda. qz ẽ turpe lucrũ ⁊ ꝓhibitũ. vt. ff. ꝓ so. l. ꝙ aũt ex futuro furto. ⁊ fami. her. l. ceteris. ℌ. j. ⁊ qz ex delicto pr̃i ꝓ filiũ nõ querit. l. q̃ si vnus. als ꝙ seruus. ff. de acq. pos. aut fecit mãdãte pr̃e ⁊ cogit cõicare. qz tũc pr̃i ꝓ filiũ querit oĩa. ⁊ possessio. lz fuerit delictũ. l. j. ℌ. deiecisse. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ no. i. d. l. ꝓ seruũ ꝓcalt. Preterea cũ pr̃ teneat ad restitutionẽ. ergo alteri⁹ fratris iteresset habere qt ꝓ ei⁹ ꝑte hereditaria põt cõueniri. Preterea boc videm⁹ in socio q̃ spõte cõicat q̃sita dolo. qz repetere nõ põt. nisi eo nõie fuerit ꝺdẽnat⁹. vt. d. l. ꝙ aũt ex furto. ⁊ seq. Illud aũt lucri illiciti pr̃i fuit q̃situ oĩa. ⁊ possessio. ⁊ sic alteri fratri cõicanda. nec ille frater lucra poterit sibi retinere. nisi eo nõie fuerit cõdẽnatus. ¶ Quarto q̃ro qd si dubitat vñ filiꝰ ⁊ q̃sierit. gl. in. d. l. cũ opꝛs. ponit duas opi. nec bñ se firmat. ⁊ in. l. itẽ. de donat. inter vir. ⁊ vxo. remittit se ad no. in. d. l. cũ opꝛs. ⁊ doc. mo. iclinãt in illã sniã. vt ex ꝓsumptiõib⁹ indicet esse ꝓfectitiũ vel aduẽtitiũ qõ puto esse verũ. Tñ ad hui⁹ declarationẽ distingue cũ q̃rit an bi q circa aliq̃ negotia ⁊ versant. vt tutor ꝓlatus vxoꝛ ⁊ siles. si tales aliqd q̃sierint. nec apparet vñ qd debeat ꝓsumi. dic aut si ꝓsumeret ex bis bonis q̃situ circa cui⁹ bona qs versat resultaret ꝓsumptio deliti vel euitat. aut nec inducit nec euitat. Primo casu non est ꝓsumẽdũ esse ex ei⁹ bonis circa cui⁹ bona qs versat. vt. l. si defunctus. C. arb. tute. Scõo casu ꝓsumit esse ex ei⁹ bonis. l. quntus. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. C. e. l. etiã. Tertio casu recurrat ad ꝓiecturas. aut. licẽtiã. C. ꝺ epi. ⁊ cle. sumpta de cozpore in aut. de ec. ti. ℌ. interdicim⁹. Nũc ad ꝓpositũ in filia femina ꝓsumo in dubio ex bonis pr̃is q̃situ cã euitande turpitudinis q̃stus sicut in vxore. vt. d. l. q̃nt⁹. In filio aũt masculo cũ habeat dñiũ quodãmodo pr̃eminẽte si habeat de bõis pr̃is nõ est delictũ. qz ibi nõ est suspicio turpis q̃stus. ideo recurrit ad cõiecturas sicut in plato. ¶ Quito q̃ro qd si vxoꝛ filij ẽ mortua viuo viro ⁊ pr̃e ⁊ ex forma statuti vxore mortua fine liberis vir dz bñe certã partẽ. vtrũ istud lucrũ⁶ erit cõe. an erit ei⁹ cui fuit vxoꝛ. istã. q. ponit ¶ Jstud lucrum. e vide Roma. cõsi. ecccvj.

a ¶ Lucrat. Uide ro. cõsi. ccccl. gviij.
b ¶ Cum pecunia. vide Ange. consi. lxxxv.
c ¶ Usuras. Uide Ang. cõsi. ccvij. et Jo. an. in addi. ad Spe. in ti. de iudi.
✳ Prio concordia. Aduerte qõ offi cialis seu thesaurari⁹ qñ aliquid acgrit an intelligãt acquirere de bonis suis an de bonis eius cuius officium gerit et Bart. reprẽdẽdo glo. ibidẽ in. l. facultas. C. de iur. fisc. lib. x. tenuit qõ ꝑsumat acgrere ꝺ suis. Jaiuz tamen allegat in ℌ trac. de duo. fratri. vñ. q̃ro qd. so. potest accommodari fm Bal. in. c. j. de contro. inter do. ⁊ vasal. in vsib⁹ feud. z quẽ alle. d. Alegã. c in addi. ad Bar. ĩ d. l. facultas. in fi. q. ꝓma opi. loquatur post reddition⁹ rõnis scõa vero opi. ante reddition⁹ rõnis sed Bar. ꝓprie non loquit in thesurario fisci in hoc tract. lz possit cõprehẽdi sub vbis suis generalib⁹. ⁊ ideo ꝺ directo nõ posset argui contrari⁹ adõ ad bal. in. l. si defunctus. C. arbi. tu. in. l. q̃s. C. ſi cer. peta. ⁊ ad ea q̃ addit do. Alegã. post Bar. de vxore vidua cõcubina de filiofa. de rectoribus ĩ. l. ⁊ instrumenta. C. de conue. fis. debi. e. li. alle. Jnno. in. c. cum ex officij. de test. alb. in. l. etiaz. C. de donat. inter virũ ⁊ vxo. Ang. consi. cxlj.
d ¶ Vxoꝛ. vió ang. consi. cxlj.
e ¶ Jstud lucrum. e vide Roma. cõsi. ecccvj.

a ¶ Nuptijs. Aide Ro. consil. clxxij. Ber. Jan.

boc facit: lz ipse nõ alleget qõ dixi. ℌ. in. j. q. qõ illud qõ obtinuit occasiõne militie cõnumeratur in castrense. vt. d. l. qõ si forte. ⁊ de castren. pe. l. j. Adibi videt qõ ipse minus bñ intellegit: ideo puto sic dicendũ. ¶ Nã doc̃ extraneus donat filio cõtẽplatione ipsius filij: ⁊ tũc nõ est dubiũ: qñq; cõtẽplatione ipsius patris ita qõ ipse pater est ꝓxima ⁊ immediata causa ipsius donationis: volebat enim patri acgrir: ⁊ tunc acgrit̃ patri. vt. d. l. cũ plures. ℌ. in arrogato. ⁊. d. l. q mihi donatũ. ¶ Qñq; donat qs rõne mercãtie vel societatis volẽs societati acgri. ⁊ si cã ꝓxima donationis est societas: ⁊ tũc acgrit̃ mercãtie seu societati. ⁊ diuidit sicut alia lucra. vt dixi in. ℌ. q. huius tractatus. Jstã aũt differẽtiã vtrũ gra mercantie seu societatis facit in simili tex. in. l. actione. ℌ. idẽ labeo. ff. ꝓ socio. qñq; aũt extrane⁹ donat filiofa. occasione societatis vel mercãtie ita qõ societas vel mercãtia est cã remota. vt in. q. ꝓxime posita. vt q; ꝓpter mercãtiã acgsiuit amicitiã cũ aliquo dño q̃ als nõ habuisset. ⁊ tunc totũ istud ꝺz aduẽtitiũ. ⁊ sic nõ cõicabit fratribꝰ. vt. ff. ꝓ socio. l. sociũ q in eo. ℌ. fi. ⁊ ibi est casus expssus. ⁊ vltra gl. ibi posita ꝑbat hanc distinctionẽ ⁊ qõ illa cã remota nõ ꝓsideret in dãnũ acquirẽtis. facit. l. j. ℌ. nũc videamus. de cõingẽ. cũ emã. li. tñ quãtũ ad cõmodũ ipsius acgrẽtis bñ ꝓsiderat cã remota. vt. d. l. qõ si forte. ⁊. l. j. C. de castrẽ. pe. facilius em̃ opera tur retẽtionẽ q̃ acgsitionẽ expẽdũ. vt. C. de vsur. l. ꝓ retẽtione. ⁊. C. etiam ob chirogra. pecu. l. j. ¶ Ex bis em̃ apparet qõ oẽs. ll. dicẽtes inspicie dũ esse cuius cõtẽplatione dek̃ dñt intelligi de cã ꝓxima p. d. l. sociũ qui in eo. ℌ. fi. qõ est notabile. ¶ Sexto q̃ro qd si filiaſa. cuius pecunia est castrẽſis vel quasi lucrat: vtrũ illud lucrũ erit aduẽtitiũ vel castrẽſe vel quasi. rñ. aut illud lucrũ est mere ex illa pecunia vel ex alia re castrẽſi vel opera sua: qz dat pecuniã mercatoribꝰ. ⁊ erit filr castrẽſe vel quasi pecunia. ar. ff. de castrẽ. pe. l. pater militis. ℌ. fi seruus. aut lucrat cũ pecunia ⁊ opa. ⁊ inquãtũ pecunia accedit ope erit aduẽtitiũ ꝑ ea q̃ dicta sunt. ℌ. in. ij. qõne. ¶ Septimo q̃ro qd si mater vel ascẽdẽs de linea materna instituerat filiũ bac adiectione ne ad patrẽ pueniat vsufructus vtrũ ex legitima quã ille babebat necessario relinq̃re pater babebit vsumfructũ gl. in aut. vt li. ma. ⁊ anie. col. viij. dicit qõ nõ tñ als cũ dispõ valeat: qz boc filius nõ grauat imo eius cõditio fit melioꝛ. ar. l. filius matrẽ. C. de inoffi. test. Sed tex. tã in rubro q̃ in nigro innuit expresse Jaiũ: quare sic dicemus mater instituit filiũ sub tali cõditione ne filiꝰ fit heres ⁊ vꝫ. ⁊ in legitima nec filiꝰ erit heres: nisi pater renũtiet iuri vsusfructus vel enumẽ cipet. vt. d. l. filiꝰ matrẽ. ⁊ ita intelligo gl. aut institutio est pura: lz ꝑ modũ modi fit adiectio ne patri acgrat vsusfructꝰ. ⁊ tũc filio adeũte pater habebit in legitima vsumfructũ in qua testatoꝛ nõ potuit aliqõ gravamẽ imponere: nõ em̃ põt facere vt leges nõ habeãt locũ in suo testõ. ita intelligo tex. in. d. aut. ¶ Octauo q̃ro qd si pater dilapidet bona filij. dic vt dixi in repetitione. l. si cõstãte. ff. sol. ma. ¶ Tertio ꝓncipaliter est videndũ qñ ipse pater ꝺcedit filio. ¶ Et primo q̃ro qd si pater emit filio libꝛos an teneat ꝺserre gl. in. l. q̃ pater filio. ff. fa. ber. ⁊ C. fa. ber. l. filie. tãgit ꝛ ibi vꝫ tenere qõ nõ. arg. illi⁹. l. Rof. dispũtauit Jaiũ fm multas rõnes q̃ sunt. C. de col. aut. ex testõ. ſ. qõ simplex donatio venit ĩ collatione. Ubertus de bobio dicit qõ de iure vꝫ dicẽdũ qõ nõ ꝺferat cum fratribꝰ. nã si pater donasset filio multos equos ⁊ multa arma nõ cõferret fratribꝰ tãq̃ castrẽſia. vt. ff. de col. bo. l. j. ℌ. nec castrẽ. sed eadẽ rõne si donat aduocato erit quasi castrẽſe. vt. C. de aduo. diuer. in. l. fozi. et non minus militat ꝛc. vt. l. aduocati. eo. ti. Idẽ vꝫ tenere Dy. in. d. ℌ. nec castrẽſe. idẽ tz Ly. C. de colla. l. filie. Adibi aũt vꝫ sic distinguẽdũ. aut pater emit solũ noie filij nec filio tradidit: nec aliqd ex ꝛ effit se donare filio: ⁊ tunc dicte res sunt ꝓprie patris. vt. C. de cast. pecu. l. j. in ꝑn. traditio em̃ regrit vt videat donare. C. si qs alteri vel sibi. l. ij. aut emit noie filij: ⁊ tradidit sibi vel se donare expssit illos libꝛos: ⁊ tũc aut filius erat iã aduocatus vel doctor: aut erat scholaris in studio. Primo casu erit quasi castrẽſe. ar. d. l. ij. rñ. C. de castrẽ. pecu. ⁊. ff. e. l. castrẽſe. ⁊. ℌ. dictũ est. et ideo nec pater poterit reuocare iã data: nec fratribꝰ debẽt cõferri. vt. d. ℌ. nec castrẽſe. ⁊. C. fa. ber. l. si filius. Scõo casu qñ erat scholaris: tũc aut cõpleuit studiũ suũ ante mortẽ patris. ⁊ tũc incipit quasi militare ⁊ efficiũtur quasi castrẽſis peculij ⁊ cõfirmat donatio. C. de dona. l. sine emãcipat⁹. ⁊ ff. e. l. dona. ℌ. pater. aut pater moꝛtuus est anteq̃ ꝑ se studiũ cõpleret: ⁊ quasi militiã adipiscer̃et: ⁊ tũc nõ põt dici quasi castrẽſe peculiũ: qz persone cõditio boc nõ patit. vt dictũ est. in. j. q. in ꝓn. lz em̃ reperias concessum aduocatis ⁊ doctoribꝰ vt possint habere quasi castrense peculiũ nõ tñ reperit cõcessum scholaribus: nec debẽt gaudere eodẽ ꝓuilegio quo magistri. vt. C. de stu. lib. vbi. ro. l. j. lib. x. facit quod no. C. de iurisdi. om. iudi. l. fin. ⁊ ideo tũc est distinguẽdũ sicut in alia simplici donatione: aut erat emãcipatus tẽpore donationis libꝛis non adeptis: aut postea fuit emãcipatus: ⁊ cõfirmat donatio. vt. d. l. siue emancipatus. ⁊. d. ℌ. pater. ita qõ pater nõ posset eã reuocare: sed tñ boc esset cõferendũ fratribus. vt no. ꝓ Ly. in aut. ex testõ. C. de col. tñ boc casu speciali fauore studentiũ cessauit collatio. vt. l. q̃ pater. ff. fa. ber. aut nõ fuit emãcipatus ⁊ tũc fuit cõfirmata morte. nec venit cõferenda. vt. l. filie. C. fa. ber. fm opi. approbatã. in. d. aut. ex testõ. C. de colla. ⁊ istã distinctionẽ de filio addiscẽte ⁊ aduocato. facit Jac. de bel. in quadã sua dispũtatione quã ponit C. de inoffi. test. l. j. in fi. in sol. cõtrarij. ℌ. ornatricibus. in. l. legatis. ff. de leg. ij. cogitabitis. ¶ Secũdo q̃ro qd si pater dedit filio pecuniã in studio. vtrũ sibi imputet a fratribꝰ tẽpore diuisionis. Dices tu quod non. vt. d. l. que pater. C. fa. ber. sed puto illã. l. debere intelligi qñ apud patrẽ nõ erat aliqd qõ esset filij: lz si apud patrẽ esset aliqd castrẽſe vel quasi vel etiã aduentitiũ: puta bona materna cõsiderẽtia in pecunia: tũc in dubio debet itelligi esse pecuniã ipsius filij seu sibi debita. vt. ff. de nego. gest. l. nesennius. Preterea pater est legitim⁹ administrator. ⁊ ideo ꝓsumit̃ in dubio facere administratonio noie. l. cũ pater. ℌ. j. de admi. tu. ⁊. l. post mortẽ qñ ex fac. tu. ⁊ ibi no. nec ob. C. de do. ꝓmit. l. fi. q̃ illud in dote et donatione ꝓpter nuptias qõ ptinebat ad officiũ paternũ ꝓpter qõ poterat pater cogi. l. q liberos. ff. de ritu nup. sed ad istas expẽsas nõ poterat cogi pater. ⁊ iõ in dubio ꝓsumitur in bonis filij. Ad bãc respõ. facit qõ no. i. d. l. fi. qõ tene mẽti. ¶ Ter
17 tio q̃ro pater ⁊incepit ꝓ filio expendere in studio vtrũ patre mortuo debeat studiũ pficere de cõi in
a uitis fratribus[a] ⁊ videt qõ sic: qz munera cepta debẽt pfici de cõi lz nona ipchoari nõ possint. vt. l. filiã. ℌ. idẽ scribit. ff. fa. ber. ⁊ qõ no. ꝓ glo. in. l. origine. ℌ. fin. ff. de mune. ⁊ bo. ⁊. l. j. ℌ. j. ⁊ añ. de col. bo. et ibi videt tenere Dy. ⁊ ad mu. l. lucius. ℌ. idem scribit. ⁊ ibi etiã ꝓ Dy. facit qõ beres mãdatarij socij ⁊ tutoꝛ tenent expedire negotia cepta. vt. ff. ꝓ so. l. beres socij. ⁊. C. de bere. tu. l. j. ⁊ de bis q no. infa. l. furti. ℌ. j. Sed Jaiũ puto verũ salua reuerẽtia do. Dyn. nã factũ patris erga filiũ initiatũ eatenus obligat quaten⁹ de necessitate erat astrict⁹ vel obligatus. boc ꝑbat. ff. de mu. ⁊ bo. l. ⁊ fi filiũ. cõiecta l. honozes. ff. de decurio. ℌ. si is q. boc mõ inducendo decurio natus est initiũ ad alias dignitates. vt. d. ℌ. si is q. et tñ si pater assentit decurionatui successoꝛes nõ tenent de alijs munerib⁹ post mortez. ita ĩ ꝓposito lz pr̃ ℌenserit filio in initio studij: tñ qz pater nõ tenebat de necessitate ꝓseq nõ tenent heredes patris ℌ ꝑbat expẽſe i. d. l. fi filia nupta. ℌ. idẽ scribit. nã eaten⁹ beres teneꝝ quaten⁹ iã pater erat obligat⁹: lz hic pater nõ poterat cogi ad ꝓsecutionẽ studij. ℌ ꝛc. cũ eiusdẽ conditionis sit beres cuius defunct⁹. vt. l. beres. de re. iur. Preterea aut dic fratres teneri virtute obligatiõis ieos trãſtulerẽ hoc est falsum. vt. ℌ. dictũ est: aut vigore cuiusdã donationis ℌfirmate morte q̃ bz vim relicti et hoc nõ põt cũ ꝓ futuro tpe nulla facta fit traditio
18 l. papi. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Fateoꝛ tñ qõ si qd debitũ esset ℌ cõ occasione studij ĩ vita patris dũtñ honeste et licite qõ fratres teneñ soluere de cõi p iura. ℌ. alle. est em̃ es alienũ patris. vt. l. lz in.
19 ℌ. pe. ff. ad macc. ⁊. C. e. ti. l. macedoniani. Sz ꝓ solutione Jaiũ dic qñq; pater aliqd ꝓ filio incipit vel filio incipiẽti consentit ex quo ⁊ ꝓpter qõ ad totius actus consummationẽ ⁊ ꝓ toto tempore pater erat obligatus. ⁊ tunc onus transit in heredes vt. l. si filia nupta. ℌ. idem scribit. ff. fami. hercisc. et. d. l. heres socij. cum. ſ. quãdoq; cõsentit filio incipienti. seu incipit ipse aliquid ꝓpter qõ obligatur ad totum. ⁊ tunc eatenus transit obligatio in heredes quatenus ipse defunctus tenebaꝝ. vt d. l. filium. de mune. ⁊ bono. ⁊ bic est casus questio
20 nis nostre. ¶ Deinde quero pone qõ pater filio b
b accipienti vxorem fecit expẽſas in nuptijs[b] ⁊ alijs tẽpore diuisionis frater vult qõ pãni ⁊ alia ornamenta veniant in diuisione quid iuris. Circa ꝓmũ de expensis in nuptijs dico qõ alter frater debet facere de ꝓprio suo nõ de cõi: nisi pater aliter cauerit i testãdo. vt. ff. de mu. ⁊ bo. l. iij. ℌ. fi. ⁊ ibi gl.
21 tãgit istã qõnẽ. Circa scõm ¶ de vestib⁹ ⁊ alijs ornamẽtis vxoꝛis fratris vtrũ veniãt in diuisionem et collationẽ. do. dicũt aut q̃rimus de vestib⁹ nubilibus ⁊ alijs necessarijs ad vsum quotidianũ et ille nõ sunt cõferẽde: lz sunt ꝓprie mulieris. ⁊ ab initio fuit donatio inter socerũ ⁊ nurũ. l. ex annuo. in ꝑn. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ad. ℌ. fal. l. vsufr. ℌ. fin. cũ sua gl. ⁊ de pecu. l. peculiũ nasciť. aut de vestib⁹ ⁊ alijs ornamẽtis ꝓtiosis ⁊ festiuis ⁊ talia qualia sunt veniãt in collatione. remãserunt em̃ soceri. vt l. mortis causa. ℌ. fi. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. et de pe. l. illud vestimẽtũ vbi videť ꝑbari. d. di. nec põt dici qõ morte soceri ꝓdicta donatio fuerit cõfirmata: quia nõ fuerũt res donate ad vsum tradite.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

vt.d.l.mortis cā.in fi. ¶Preterea posito qō fuerunt donate morte soceri cōstante matrimonio nō ꝓfirmarētur.vt.l.cū hic stat⁹.ℊ.oſo.ꝛ.ℊ.seq.ff. de dona.inter vi.ꝛ vxo.facit ad prędicta.l.fi.in ꝑn.ff.so.matri.ꝛ ibi con-
22 ſuetū est dici p do.¶Deinde q̄ro pater eppēdit in rebus filij de aduē titijs in qb⁹ habebat vſumfructū nūqd fratres poterūt imputare hoc tpe diuiſionis.ꝛ vī qō ſic.l.cū.ff.de vſufru.ꝛ qō ōr de viro.in.l.ℊ.ſ.ſ3 nec ob impēſas.de rei vxo.ac.Rñ.ſic aut fuerūt expenſe neceſſarie. ꝛ ille nō poſſunt ꝑputari:q̄ pater habebat neceſſe facere.vt.l.ſ. de bo.ma.ꝛ.l.cū nō ſolū.ℊ.vbi aūt.C.de bo.q̄ libe.aut logmur de impēſis vtilib⁹.et gdē tūc ſi pī fecit vel impēdit aīo repetēdi:ꝛ boc cōſtat:hoc caſu filio imputetur ar.d.l.cū de vſufru.ſcōm iura bodierna ſm q̄ in aduentitijs inter patrē ꝛ filiū pōt cōiſtere ciuilis obligatio etiā ex ipſo ℑctu.d.l.cū nō ſolū.ℊ.ſi.ꝛ ad tre.l.iubemus.aut dubitaſ quo aīo fecerit.ꝛ tūc aut impēſe ſunt vſq; ad fructuū quātitatē.ꝛ vī pī ei donare:nec ſibi ꝑputabīt.vt ea. l.ℊ.ſinaūt tres.eppēdēdo eīm in re filij vī apud eum dimittere: aut eqce-dūt fructuū quātitatē.ꝛ nō vī donare ei in dubio:ſ3 habere animū repetēdi:niſi in cā alimētoꝝ ꝛ filī eppēdiſſet.l.alimēta.C.de nego.geſt.niſi modicitas impēſe faceret ꝓſumi donationē.vt.ff.de impēſis.l.oīno.et de dona.inter vi.ꝛ vxo.l.vtrū.aut facit impēſas volūtarie.et tūc in caſibus in qbus vtiles nō repetunt:nec volūtarie:als aūt abrōatio permitte reī ſine leſione ꝓtotis ſtatus.vt.l.ī fundo.de rei vē.ꝛ.d.ℊ.ſ3 nec ipēſas. nec ob.qō ōr de fructuario.ꝛ de viro faciēte neceſſarias impēſas:q̄ vir
23 hꝫ dotē ꝑpter onera mr̄imonij.ſi nō oꝫ grauari alio onere impenſarū vſufructuarius ſimpleꝫ hꝫ ex alia cā.vt q̄ ex ℑctu vel quaſi pī ỽo hꝫ diſpōne legis cū hac cōditiōe qō ſuſtineat onera.¶Deinde q̄ro qd ſi pater dedit filio pecuniā:aut res an ipſa veniat cōicanda.dic aut dedit ſibi.vt habeat in peculio ꝓfectitio ꝛ cōicat.vt.l.certū.ff.fa. ber. ꝛ de col. l.ſi donatio.ij.rñ.aut dedit aīo donandi.ꝛ tūc aut ꝓceſſerūt merita filij. ꝛ ſic donauit filio vt extraneo ꝑpter merita ꝛ hic ſunt opi.gl.ī.o.l. ſi donatiōe.ℊ qō ab initio talis donatio nō vꝫ:ſ3 morte cōfirmaret. alia gl. in aut.vñ ſi parēs.ff.de inof.te.ℊ qō ſtatim vꝫ.ꝛ filio q̄rit: ſicut alia ad-uētitia.ꝛ hanc puto verioꝛē:q̄ hꝫ vī filius ſuis laboribus q̄ſiuiſſe ꝑpter ſeruitia q̄ pī fecit q̄ſi eīneo cuicūq; feciſſet illud habuiſſet. ꝛ ſic eſt aduē titiū. vt.l.cū opꝫ.circa ꝑn.ꝛ hoc tenebat Jac.bu.aut donauit ſibi vt filio nō ꝑpter merita precedētia:ꝛ tūc eſt ſimpleꝫ donatio q̄ vtrū veniat con ferēda.dic vt in aut.ex teſtō.C.de col.aut dubitaſ quo animo dederit.et tūc aut pī emit noīe filij ꝛ ſibi tradidit ꝛ his duob⁹ ꝓſumiſ aīo donādi.vt.l.filie.ff.fa.ber.ꝛ.l.ij.ſi q̄s alt.vel ſibi.digi.ℊ.in.ij.q.ꝑn. ꝛ ſi preceſſe rint merita ꝓſumiſ.vt ex extraneo.als vt filio.vt no.l.d.l.ſi donatione.aut tradidit tūn nō aūt ſuo noīe emit ꝛ in dubio vī dare. vt habeat in peculio.vt.l.q̄ fructuarius.in ꝑin.ff.de acq.re.do.niſi alia eſſent indicia ex quibus eſſet aliter ꝓſumēdū.vt q̄ tradidit filio eūti in caſtris.vt.l.cir ca.C.de ca.pe.li.ꝛj.Aut noīe filij tūn emit.ꝛ nō tradidit.ꝛ idē q̄ nō videſ donare.ſed in peculiū ꝓfectitiū concedere. vt.l.ſi.ff.de pe.le. ¶Deinde
24 ꝙro qō ſi pī fecit filiū ſtipulari ab aliquo debitore ſuo an pī videaſ fa cere ℬ aīo donādi vel videaſ vti ſolū miniſterio filij ꝛ qō nō videaſ do nare facit.d.l.ſi pī.in ꝑn.ff.de dona. Jn ℑciū facit.d.l.ſi.ff.de pec. le.ꝛ de caſtrē.pe.l.j.ſo.aut pī noīe filij ſtipulaſ.vī emit.ꝛ logtur.d.l.ſi. de pe.le. q̄ tūc nullus actus traditionis interuenit in filio.ar.l. papinianus. de dona.inter vi.ꝛ vxo.aut pī fecit ipm filiū ſtipulari vel emere. ꝛ tūc dicit Oldr.qō inſpiciēdus eſt numerus liberoꝝ ꝛ quātitas ꝓmonij pīis et quātitas quā filius ſtipulatus eſt vel alius noīe ſuo contraxit. vtruꝫ ſit parua vel magna:vt ſic bis infectis videatur donare velle vel nō. arg. ff.de leg.iij.l.ſi filio.de fundo inſtru.l.q̄ſtū.ℊ.ſed qō pō. de do. inter vi. et vxo.l.vtrum.ꝛ Jac.de are.in.d.l.ſi pater.de do.ꝛc.

¶Explicit tractatus de duobus fratribus inuicem habitantibus ex-positus per dominum Bar.ꝛc.

¶Incipit tractatus domini Baldi de perusio de duobus fratribus simul habitantibus.

1 ¶Filius impendens circa ꝑſonam patris eo viuo non petit a co-herede iudicio famil.herciſ.
2 An actione neg.geſtorum.remiſſiue.
Filiꝰ q viuo patre res ipſius patris cōſumpſit ſurripuit ꝛ dilapidauit an patre mortuo tantominus accipere debeat et id qō cōſumpſit in ſuā partem cōputare ſi inſtituti ſunt filij heredes.et nu.34.
3 Si pater ſe obligauit ꝓ filio an totū ſolui debeat de parte filij.
4 Pater ſi dilapidauit ꝛ conſumpſit bona aduentitia filij an filius a fra-tribus emendationem recipiat.
Jn aduentitijs inter patrem ꝛ filium cadit efficax obligatio.
5 Legatum ſi fit a matre que ꝓhibuit patri queri vſumfructum:an va-leat.et.ſ.in tracta.Bar.nu.14.
6 Si vnus fratrum cū pecunia cōi facit mercantiam ꝛ lucretur qñ tale lu crum debeat aliis cōmunicare:ꝛ quid de dāno.nu.2.ꝛ.nu.22.
7 Tutor negotians cū pecunia cōi pupilli qñ teneatur lucrū cōicare pu pillo:ꝛ videatur noīe ꝓprio vel cōi gerere ꝛ quid de dāno.nu.8.
9 Si vnus duoꝝ fratrū ſimul habitātium poſt mortē patris facit debitū non ſoluitur de cōi niſi ratione cōmunis vtilitatis ſit cōtractū.
10 Dos recepta p alterū fratrū nō reſtituit de cōi niſi ꝓbet verſa in cōi.
11 Condēnatio ſoluta p alterū fratrū nō ſoluit de cōi.ꝛ in nu.30.
12 Frater debet militare ſuis ſumptibus non de communi.
13 Frater maritat filiam de ꝓprio non de communi.
14 Si fratres ſtant ſimul ꝛ vnus eoꝝ lucratur:ꝛ neſcitur vnde veniat ꝓ-ſumitur de iure cōmuni lucrari ꝛ cōmunicantur.
15 Fratres ſi ſunt ſocij omniū bonoꝝ lucra ꝛ dāna cōicari debent.
16 Si vnus ex duobus fratribus ſocijs omniū bonoꝝ emit gabellā ꝓ-mittit penā alter qui non emit ℑuenit neuter ipſoꝝ incidit in penā.
17 Duo fratres ſimul ſtātes an videanſ contrahere ſocietatē ꝛ quā.
18 Tutor autorans pupillo in his que fiunt per actū verbi debet loqui: ſecus in his que procedunt per actum fieri.
19 Fructus ex cultura ꝓuenientes cultuatas per fratres quoꝝ vnus ha-bebat duos filios debent per capita diuidi.et.j.nu.35.
20 Si ex duobus fratribus⁹ vnus diues q poſuit pecuniā in ſocietate alter pauper q poſuit operā ꝛ totū perijt pauper teneſ ad dimidiā pecunie.
21 Fratres ſimul habitantes ſi nō negotiātur non ꝓſumunſ ſocij.
22 Si fratres ſimul habitant: vel patruus ꝛ nepotes ꝛ vnus negotiaſ al-ter non quando ꝓſumuntur ſocij.late.ſ.nu.6.et.7.
23 Fratres ꝓſumuntur ſocij qñ ſimul habitant ꝛ ſimul negotiantur.
24 Dānū cōtingēs in ꝑſona vnius ex fratrib⁹ caſu fortuito an ſit cōe.
25 Fratres ſeoꝝſum habitantes ſi ſimul negotiātur ꝓſumuntur ſocij.
26 Fratres ſeoꝝſum habitantes ꝛ viuo patre negotiantur ꝛ lucrum cōmu nicant:an ꝓſumantur ſocij.
27 Lucrū ꝓuenies alteri ffi:vī ex ſucceſſiōe vel ꝑpter ſtatutū qō nō cōicaſ.
28 Alter ex fribꝫ ſi ſūt ſocij pōt capi ꝑ debito alteriꝰ ſi ē ℑctū noīe ſocietatis.
29 Sumptus facti per alterū ex fratribus tam in eius perſona q̄m filij vel filie ſi ſunt ſocij omnium bonorum fiunt de cōmuni.
30 Condēnatio iniuſte facta debet de communi ſolui ſi ſunt ſocij genera-les:ſecus ſi eſt facta licite q̄ de ꝓprio condēnati.ſ.nu.11.
31 Si pater fecit ſumptus ꝓ vxore alterius ex filijs vel ſoluit condēna-tionem ꝓ filio an imputetur in eius partem.
32 Eſtimenta annulli ꝛ perle q̄ fecit pater nurui filij imputantur in par-tem filij ꝓ eo quod nūc valent non ꝓ eo quod fuerunt empte.
36 Filiꝰ eppēdēs lucrū vendecticq; ꝓueniēs i paterna familia id nō repetit.
37 Frater ꝓſumitur amicabiliꝰ frater cum quo habitat.

1 PRimo. Quero ꝛ qd ſi filiꝰ impēdit circa ꝑſonā patris eo viuo an a coherede recuperet rū.qō id qō eo viuo geſtū eſt nō venit in iudicio fa. ber. l. vt puto.ℊ.dolo.ꝛ.l.qō heres.ℊ.pe.ff. fa. ber. ſ3 an poſ-
2 ſit recuperare p actionē neg.geſt.dixi de neg.geſt.l.ſi fi-lius ꝓ ꝓ patre. Sed qd ſi filius ꝛ non geſſit negotia pa-tris:ſ3 viuo patre res patris dilapidauit ꝛ cōſumpſit vel ſurripuit ꝛ lu ſit poſtea deceſſit pater oībus filijs heredib⁹ iſtitutis equaliter fratres dicūt qō tāto minus accipiat ꝛ in ſuā partē cōputet an poſſunt ad boc eū cogere.videſ qō nō:q̄ dānū patū in vita patris non venit in iudiciū fa.ber.in.d.l.vt puto.ℊ.dolo. Jtē pater vī ei remittere ex cōiūctiōe ꝑſo narū.ff.de ꝑba.l.ꝑcula. Et iōvī qō pater nil dixerit in teſtamēto qō fra tres nō ꝑſit aliqd petere.vt.d.l.oīmodo.C.de reuo.dona.in fin.l. ¶In cōtrariū vī.ff.de pac.l.tres fratres. Sꝫ dic ſm Guid. aut filius iſte erat emācipatus:ꝛ tūc ſine cōſideret crimē ſine pena:ſine obligatio:ſine con ſtitutio omnia iſta ſtatim ſunt no.vt.ff.de fur.l.ſi qs vxori.ℊ.j.ideo cum actio fuerit queſita patri ipſo moriente tranſiuit ad heredē.ff.de ꝓtua. deli.l.j.ꝛ ideo ad quēlibet ꝓo bereditaria portione eſt q̄ſita.C.de be.ac. l.ſi adulta. Sed ſi ille filius erat in poteſtate tūc actio non erat nata:ſed obligatio naturalis.vt.d.l.ſerui ꝛ filij.ꝛ dicit ipſe Guido qō cū non fuerit actio nata:ſ3 tūn pater naturaliter obligaſ qō bereditaſ nō ſubueniē iure actionis:ſed ope exceptionis compēſationis:ſi forte alij ꝓcepiſſent fructus vltra q̄m deberēt.ꝛ iō ſi agāt cōdi.inde. poterūt opponere cōpē ſationē.ff.de cōdi.inde.l.frater a fratre.in ꝑn.ff.de cōpē.l. id qō natura. ꝛ.ff.de neg.geſt.l.iij.ℊ.ſi pup.ꝛ intelligo qō veniat in cōpenſatione ſolū ſimplū non duplū vel quadruplū ſm Guid. ar.ff.ꝑ ſocio.l. ſi id qō.ℊ. ſi filius.ff.fa.ber.l.ſi duplo cōmiſſo.nō obſt.l.tres fratres.qz ibi factū fuit furtum poſt mortē patris.vt.C.fa.ber.l.aduerſus.de quo ꝑ Guid. in.l.
3 certi iuris.co.ti.¶Sed qd ſi pater ſe obligauit ꝓ filio an totū ſolui de beat de parte filij.rñ.nō.ſed oēs debent ſuſtinere.vt.d.l.ſi filius.ℊ. idem ſcribit.ꝛ.ℊ.neratius.ff.de mu.ꝛ bo.l.iij.ℊ.fin.ſm Guid. in.d.l.certi.boc verū ſi pater ſuſcepit i ſe obligationē filij ductus pietate paterna.C.de cap.l.liber captus.ſed ſi ex neceſſitate dictāte ſtatuto pater fuit captus ꝓ filio.dic vt no.C.de decurio.ſuper rubrica. lib.ꝑ. tūc nō ꝓſumitur patris liberalitas erga filium ſ3 ꝓſumitur quedam neceſſaria geſtio negotioꝝ.ar.d.l.nā ꝛ ſeruus.in ꝑn.ff.de neg.geſt.nam in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit.ff.de adi.leg.l.rē legataꝫ.ex iſta ergo geſtione eſt naturalis obligatio inter patrem ꝛ filium que tranſit ad heredes.et fa-cit ad ꝓdicta.ff.de lib.ca.l.igit in ſui rōne.ꝛ qō no.doc. de eo qui cogit ſoluere cōdēnationē alterius.vt.l.ij.ℊ.ſi.ff.de ver. ob.ꝛ quidā ponūt in
4 l.iiij.ℊ.cato.eo.titu.¶Sed qd ſi filius hꝫ bona aduentitia et pater ea dilapidat ꝛ ea conſumat filius vult ea emendari a fratribus an poſſit ꝛ videtur qō nō:q̄ non cadit inter patrē ꝛ filiū etiā ex iuſta cā naturalis obligatio.ꝛ ideo lex ſtatuit qō tali patri auferaſ adminiſtratio non aūt interponaſ cautio.l.imperator.ff.ad treb.ꝛ ar.ff.de ſen.paſ.l.ſi. Jn ℑciū

videtur

videſ nā inter patrē ꝛ filiū cadit efficax obligatio ex cā aduētitia iuxta no. ff.de fideiuſ.l.ſi qs ꝑ eo.ℊ.j.hec ergo naturalis obligatio träſit ad here-dē patris ſaltē in ſimplū.ſi aūt pater non hꝫ vſumfructū:q̄ ille q leganer rat ꝓhiberat vſumfructū q̄ri patri.C.de bo.q̄ li.aut.ex.cipiť.ꝛ tūc q̄ pa ter deliquit ꝓcise in re aliena teneť vt quilibet eīneus.ꝛ ſic teneť filio emācipato.vt dixi.C.de dolo.l.ſi ſuptitijs.ſed ſi pater hꝫ vſumfructū rei. tūc oꝫ diſtingui modus dilapidatiōis:q̄ aut ꝓcernit ſolos redditus.aut rei perpetuā deteriorationē.vel intoleralbilē etiā leſionē.ꝓximo caſu non teneť pater.q̄ de eo qō cōmittit circa reddit⁹ nō teneť filio reddere rōnē. C.de bo.que li.i.cū opꝫ.ℊ.cū autē.q̄ non teneť bos fructus filio cōſerua-re.ſed ſi pī rei ſubſtātiā diſſipat.tunc teneť de eo reddere rōnē vt.l.ſi.ℊ.cū tacita.C.de bo.que li.q̄ teneť ſm iſtā rōnem ꝓprietatē ſeruare filio illeſā ideo in matre dilapidante bona filij.in quibus hꝫ vſumfructū diſtingue
5 eodē iure.C.de ſe.nup.l.hac edictali.ℊ.omnibus.Sed iuxta ꝑdicta ſ̄inci denter queritur mater reliqt filio legatū ꝛ ꝓhibuit patri q̄ri vſumfructū. aī pōt banc.l.in legato ponere.Bar.mouet banc.q.d.tractatu.ꝛ glo.in aut.vt li.ma.ꝛ aute.dicit ꝙ patri non queritur vſufructꝰ cū diſpoſitiua leat q̄ per hoc nō granaſ filius.imo eiꝰ ꝺditio ſit melioꝛ.ff.de vul.et pu. l.cū ex filio.ꝛ.C.de inof.teſt.l.filius matrē.ſed teꝛ.in.d.aut.tam in rubro q̄ in nigro innuit expreſſe Jrium q̄ nre Bar.dicit filius inſtitutus ſub ꝺditione ſi pater renūtiet vſumfructū ꝛ vꝫ inſtitutio.vt.d.l.ſi filiꝰ matrē ꝛ exiſtēte ꝺditione per patris renūtiationē certū eſt ꝙ patri non queritur amodo vſufructus.q̄ pater renuntiauit.aut inſtitutio eſt pura:ſed per modū precepti adijcit ne ad patrē pueniat vſufructus.ꝛ tūc filio adeun te pater habebit vſumfructū in legato in quo teſtator nequiuit talē.l.im-poneꝛ.nā non pōt facere quis quin leges habeant locū in ſuo teſtō.ſic in telligit Bar.teꝛ.aut.Sꝫ dic ꝙ iſta diſtincto non eſt bona:q̄ qō nō poteſt fieri per modū diſpoſitionis.l.ꝓbibente:non pōt fieri per modū cōditio-nis.ff.ad.l.fal.l.ſeius ꝛ augerius. Jtē in primo mēbro non dicit verū:q̄ cū ꝺditio nō ſit poteſtatiua.teſtiñ eſt nullū rōne preteritionis vel ſaltem oꝫ ꝙ conditio remoueatur de medio.ꝛ inſtitutio remaneat pura.C.de inoff.teſt.l.qm̄ in ꝓtoribus. Tenet ergo ſimpliciter glo.ꝙ hꝫ vſusfructus queratur patri teſtatoꝛe tacente ꝛ rē admittēte ex imꝓuidētia.l.ſec⁹ aūt tamē eſt ſi ipſe teſtator puidet.vt.d.aut.ex.cipiť. Et ſi dicas etiā legitime non pōt imponere legem. Rñ.verum eſt de.l.grauaminis ſed fauoris ſic. Jtē nō imponitur legitime.ſed pater cui ab vxore nō debeť legitima. Et
8 ita ꝺcludo circa ſcōm partē buius tractatus.ſ.de bis que ℑtingunt poſt ſed ſi noīe cōi tūc aut eſt aggreſſus ſolita diſcrete operādo ſicut diligens paterfa.ꝛ tunc damnū eſt cōe qō incidit in re cōi aut inſolita incboando et tunc imputet ſibi.vt.d.l.ſi negotia.ꝛ no.in.d.ℊ.qm̄.in glo.qd ergo.ita dicit Bar.in.d.ℊ.ſi altero.in dubio aūt oꝫ ꝙ videť facere nomine cōi. idē eīm eſt ac ſi expreſſe noīe cōi negotiareť ar.ff.de inſti.l.lucius.ſ3 ſi pre-ſumeretur facere noīe ꝓprio ſibi imputetur.nam ſicut non diuidit lucra
9 non oꝫ cōicare damnū.ar.ff.ꝑ ſo.l.ſi nō fuerit.ℊ.arif.ꝛ do.¶ꝙ de materia duoꝝ fratrū ſimul habitantiū no.in ſpe.in ti.de iudi.ℊ.ſequitur.vbi di-cit ꝙ ſi ſunt duo fratres ꝛ vnus facit debitum poſt mortē patris non oꝫ ſolui de cōi niſi rōne cōis vtilitatis ſit cōtractus vel rōne ſocietatis q̄nō
10 ꝓſumiť niſi ꝓbeť vt eodē.ℊ.ꝙ ſi duo. Jtē dicit ꝙ ſi vnus ex fratribus recipit dotē nō reficiet de cōi niſi q̄tenus ꝓbatur vſum in rebus cōibus
11 vt eo.ℊ.ꝙ quid ſi cōe. Jtē dicit ꝙ ſi vnus ex fratribus ſoluit ꝛdēnationē
12 occaſiōe delicti dānū eſt ꝓprij non cōe.e.ℊ.ver.qd ſi alter. Jtē dicit ꝙ ſi vnus militat oꝫ militare ſuis ſumptibus non de cōi.ſ.e.ℊ.quid ſi vnus.
13 Item ꝙ ſi vnus hꝫ filiā maritandā oꝫ eā de ꝓprio maritare non de cōi eo.ℊ.ver.quid ſi vnus ex fratribus niſi aliud inter eos eſſet cōuētū.vt.ff.
14 p ſo.l.ſi ſocius ꝑ filia. Jtē dicit ꝙ ſi fratres diuiſerūt ꝛ quilibet ſtat per ſe.quilibet ſibi lucrāť mercať ꝛ negotiatur.hꝫ ſi ſtāt ſimul ꝛ alter eoꝝ cū pe cunia lucrať ꝛ neſcitur vñ veniat ꝓſumitur de cōi euenisse ꝛ lucrum oꝫ cōicari.eo.ℊ.ℊ.vt ſi aūt.Sed cur boc.dic vt dixi in.d.ſi patruus.declara-rando intellectū illius.l.ꝛ.d.ℊ.altero.ꝛ vide ſpe.in.d.ℊ.quid ſi alter.ꝛ ꝓ-
15 dicta ſunt vera vbi nō ℊſtat de ſocietate inter eos ℑcta.ſed vbi ꝓpareť ꝙ eſſent ſocij oīm bonoꝝ.idē ꝙ oīa dicēdū eſſet ꝙ in eīneis ſocij.q̄ eſſet participandū lucrū ꝛ dānū que ius ꝛ natura ſocietatis participari vult vel iubet vel ſuadet ſicut de dānis ℊſtat.ff.ꝑ ſo.l.duob⁹.ℊ.dāna.ꝛ.ℊ.qdā ſagaria.ꝛ ꝑ.ꝑ.Jtē q̄ꝛ.ꝛ.eti.l.ſi igit.ſed de lucris apparet in.d.l.ſi duo-bus.ℊ.duo.ꝛ.ℊ.ſi duo fratres.in ꝓin.ꝛ.ℊ.hꝫ ſi idē pap.ꝛ.ℊ.ſi.ꝑ.idē caſſius
16 l.adeo.ℊ.qō in aliena.cū ſi.¶Sꝫ ponet ꝙ ſunt duo fratres ſocij omniū bonoꝝ.vnus emit quandā gabellā a cōi ꝛ ꝓmittit certā penā alter frater venit ℑ illū ℑctū q̄ritur an ꝑ hoc incidat illā penā.rñ.nō.q̄ ille q ℑuenit nō incidit in penā.q̄ nō obligaſ.ff.ꝓ ſo.l.iura ſocietatis ꝙ no.in.d.ℊ. ſequiť.ℊ.qd ſi duo fratres:ſ3 alter q eſt obligat⁹ nō incidit q̄ nō ℑuenit
17 vt no.ff.de alie.iud.l.hꝫ.ℊ.opus.¶Sed an duo ſint fratres ſtando ſimul vi deanť ℑbere ſocietatē ꝛ reperiť quedā additio oziginaliter ex dictis Ja. de are.aliqualr extenſa ꝑ Ricar.ꝛ Old.eius diſcipulos q̄ dicunt q̄ duo fratres ſimul ſtando cōicando lucra tacita ſocietatē ℑbere videťur.ar.ff. ꝑ ſo.l chori. Jtē ſicut tacito ꝛſenſu diſſoluiť:ita tacito ꝛſenſu ℑbiť.ff.ꝑ ſocio.l.itaq̄.ſed Bart.dicit q̄ plures fratres ſtāt ſimul.aut nullus nego tiať aut alter tm̄ alter non aut oēs. Primo caſu nō pōt dici ℑcta ſocietas hꝫ bereditatē pñā ꝛ materna ꝛ teneāt ſimul ꝛ indiuiſim.ar.ff.de ꝓtu.ℊ.ſi fratres.ꝛ.ff.fami.ber.l.ſi eꝫ pte.ℊ.ſi filiꝰ. Scōo caſu idē:nā nō pōt videri contracta ſocietas.nā ex hoc ille q negotiať magis videť donare ꝑ ſocie tatē ℑbere.ergo nō ꝓſumiť talis donatio.ff.ꝑ ſo.l.q̄ ita. Tertio caſu dic ꝙ ſi alter eoꝝ eſt pupillus nō pōt dici cū eo ℑcta ſocietas.q̄ boc non poſ ſet eꝫpreſſe.ff.ꝑ ſo.l.in ꝺditionib⁹:ergo nec tacite.ff.lo.l.q ad certū.ſ3 qd ſi vter.ꝙ eſt maioꝛ.dic ꝙ ſi nō ponāt lucrū in cōi ꝙ ex boc ꝓſumať ℑcta ſo cietas.nō tñ oīm bonoꝝ vt qdā dicūt.hꝫ que ſunt illi⁹ mercāt̄ie.vide oīno Bart.in.l.ſ.ℊ.ſi q̄s boc interdicto.ff.de iti.actuꝑ.pua.vbi tꝫ ꝓio q̄ ſit ℑ-cta ſocietas ꝑ rōnes.ℊ.factas ꝑ duo.ar.l.in leg.ff.de ritu nup.ꝛ.ff.de ꝛcubi. l.ꝛcubinaꝫ. Jtē q̄ talis cōicatio nō pōt intelligi aliter fieri quā circa no mē ꝛ ius ſocietatis.ꝛ iō ꝓſumiť ſocietas ar.ff.de ac.ber.l.ꝑ hꝛde.ℊ.papi. ¶Scōo q̄ nō ꝙ ꝑbeť ſocietas illi⁹ mercāt̄ie tm̄.ꝑbať q̄ actus noſtri volū tarij nō extēdunť vltra ea que gerunť.ff.de iti actuꝑ.pua.l.j.ℊ.iul.Sed Bar.in.d.ℊ.altero.ꝛ in.d.l.ſi patruus.dicit ꝙ oīa iſta ſunt ne.ſed ego di co in primo mēbro ꝙ ſi nullus negotiatur pōt ex actis apparere ſocialis effectus ſicut eſt inter nobiles qui non faciūt mercātias queſtuarias tñ q̄ cūq; bona q̄cūq; ſalaria q̄ſcūq; dotes acquirūt in cōi cōferūt.nemo eīm pōt negare ℬ eſſe ſociales actꝰ ex qb⁹ ꝓſumiť intētio ꝛ volūtas. vt dicit Jac.de are.ꝛ Oldr.ad qualitatē eīm actuum decurriť talis eīm ꝓſumitur modus qualis ex actibus pōt colligi.ff.de ac.here.l.duo fratres.C.de in ſti.ꝛ ſub.l.reprehendenda.vbi dicit gl.ꝙ facto dať volūtas ꝛtelligi.ar.in ſti.de re.diui.ℊ.ſuos nā ī brutis aialib⁹ actꝰ ꝛ ꝙſuetudo q̄ſitatē naturalis inſtinctus oſtendūt.Silr dico ꝙ ſi vnus negotiať alter non.tñ ille qui nō negotiatur omnia illa que obuenīūt ſibi puta ex redditibus prebēdis vel donis ponit in cōi ꝛ ſic facūt bincinde. Nā ꝓſumiť ſocietas ex actib⁹ re cipꝛocis ſocialib⁹.idē ꝛ ſi vnꝰ negotiať in vna arte mercātie alter in alte-ra.vt in aduocatione vel tabellione lucroꝝ cōicatio ſocietatis inchoatio ſeqtur.naꝫ ex ſui natura hi actꝰ ſocietatis inferūt:q̄ ordinanť ꝑ ipſam ꝛ ꝑ hoc ab effectu apparet ſocietas. Jtē dicit ꝙ ſi vnꝰ ſit maioꝛ alter pu pillus.ſi pupillus hꝫ tutoꝛē qui cōicat ꝛ ei cōicať ꝙ ſocietas ℑbiť q̄ pōt
18 ℑbi cū autoꝛitate tutoris.ꝛ ſic dicas ꝙ ſi tutoꝛ autoriʒať eſt opꝰ ꝙ loqua tur.ff.de auť.tu.l.j.in ſi.rñ.illud eſt verū in bis que ꝓcedunt ꝑ actū vbi. hꝫ in bis q̄ oīn ꝑ actū fieri nō eſt opus tutoris ꝓmone.vt.ff.de ℑbē.emp. l.fiſtulas.ℊ.fundū.qō aūt dicit Bar.ꝙ ſocietas tacite reſtringiť ad actus ſociales eſt verū in actib⁹ vniformibus.hꝫ in diffoꝛmibus hꝫ varietatē in ſe habētib⁹ puto ꝙ ꝑ talē actū ꝓſumantur ſocietates gñaliꝛ ℑcte qñ ſe in differēter habēt ꝛ indefinite.vñ ex actib⁹ ita ꝓmiſcuis indifferēt̄ib⁹ pre-ſumo ſocietatē gñaliꝛ ℑctā.ita in predictis nō cōſidero an vnꝰ plus lucre tur vel expēdat ꝙ alter qz in ſocietate gñali boc nō attēdiť.hꝫ oīa ſūt eq̄-
19 liter diuidēda.vt.ff.ꝑ ſo.l.ſociū ꝓ filia. ¶Sed pone ꝙ erant duo fra tres ruſtici q̄ tenebāt terras ad laboꝛandū et vnus habebat duos filios laboꝛatores et oēs laboꝛabāt.q̄riť de fructib⁹ q̄ cultura ꝓuenientibus quomodo diuidanť.rñ.in capita:q̄ ſocietas reſtringit capita eoꝝ qui operas ponunt in ſocietate ꝓtij ponendo ergo ꝙ omnes ſunt in eo actu laboꝛatores vel operarij cuilibet debiť pars nec oꝫ nocere bis duobus filijs ꝙ ſint filij ex ſuis eīm laboꝛibus ſibi querere poſſunt.vt.d.l.cū opꝫ.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

20 §.fic em. ¶ Sed pone de facto quo erãt fratres. vnus diues alter pauper posuit diues in societate quinq; pauper vero operam personalem ꝛ cum diu durasset societas vno ponente operam tm̃. altero quinq; et oia pereant. Queritur an iste qui posuit operã tm̃ teneatur ad aliquid alteri. ꝛ q; teneatur ad dimidiam capitalis omiss alteri fratri. facit. l. cũ duobus. §. si in coeũda. ff. pro so. ꝛ sic tz Jac. in. l. i. C. pro so. l3 gl. videat ibi aliter dicere. ꝛ si dicas q; istud videtur iniquum q; iste perdat totã operã di midiam pecunie, rñ. q; illa opera in societate facta iã erat facta cõis. vñ nil perditur qõ nõ fit cõe vni sicut alteri. Itẽ talis opera est repetibilis. ff. de cõdi. inde. l. non sortẽ. §. libertus. ¶ Item nõ ob. q; debitor quãtitatis respectu certe speciei liberat eius interitu. l. in naue saupheli. ff. loca. q; speciale est in societate q; periculũ casus fortuiti sit cõe. vt. d. §. in coeũ
21 da. ꝛ. d. §. fi. cũ si. ¶ Sed an fratres q; simul habitant si nõ negotiant presumant socij. rñ. si nil negotiant nõ: q; tacite societas nõ põt intelligi vbi
22 nõ est cõmercium. vt. ff. p so. l. chori. alias nec adiectio. ¶ Quero fratres vel patruus vel nepotes simul habitant. tũ vnus negotiat alter nõ an presumant socij. Respon. aut qui negotiat faciat noie proprio vel cõi. si proprio nõ vident socij. ff. de admi. tu. l. titiũ ꝛ menitũ. §. altero. si cõi indicant socij. sed qd si alter eorũ est pupillus qui nõ põt contrahere societatẽ. dicit Bar. q; nõ est societas: q; nõ posset expresse cõsentire, ergo nec tacite. ff. loca. l. qui ad certũ. sed q; noie pupilli fuerit vtiliter gestũ poterit habe
23 re ratũ. ff. de nego. gest. l. si pupillũ. in prin. ¶ Sed quid si fratres simul habitant ꝛ simul negotiant. respon. presumunt socij. ꝛ si indifferenter oia
24 communicat presumit societas generalis. ¶ Sed an dãnum cõtingẽs in persona vnius ex fratribus ex casu fortuito. q; captus ab hostibus vel ob eius malũ soluit in cõi coitu an erũt hec oĩa cõicanda. dic. vt. l. cum
25 duobus. §. papi. ꝛ. §. fi. ff. pro so. ¶ Sed si in vna specie ad vnam tm̃ pre sumuntur. ff. pro so. l. cũ duobus. §. duo. q; enim ex actibus pẽdet ex actibus limitat. ff. de leg. l. de quibus in fi. ꝛ. ff. de iti. actuq; priua. l. i. §. iul. l3 an fratres qui habitãt simul ꝛ seorsum negotiant presumant socij. respõ. sic q; habitatio seorsuq; facta nõ derogat societati: vt. ff. q; cuiusq; vni. no. l. i. in prin. sed an fratres qui habitãt seorsum ꝛ negotiant vino patre ꝛ lucrum cõicant dicant socij. respõ. aut referũt questum ad innicẽ. aut patri.
26 Primo casu presumunt socij. scõo nõ. facit ad hoc. ff. de edẽ. l. pretor. §. ij. ¶ Viso autẽ qñ bi presumant socij. videndũ est que veniũt cõicanda. ꝛ primo quero si vnus fratrũ ex successione vel dotis parte lucret ex forma statuti an debeat fratri cõicare. respon. nõ. q; qñ lucrat aliquid vino patre d3 tanq; adventitiũ percipere tẽ. est. C. de colla. l. fi. multo magis patre mortuo. q; tũc est plenior sua acquisitio, ꝛ facit ad hoc. d. l. nec adiectio. ꝛ vide qõ not. per Tyn. C. fami. her. l. ij. ꝛ qõ not. C. de castren. pecu. l. dotis,
27 ¶ Quero qñ fratres sunt socij an vnus possit capi pro debito alterius. respon. primo aut debitũ est Scti nomine societatis ꝛ vterq; tenet. facit q; not. Cy. C. si cer. peta, cũ te. ꝛ arg. ff. de pac. l. itẽ magna. ꝛ qõ. not. ff. pro so. l. iij. in gl. scõo aut est Scti nõie proprio. ꝛ tũc alter nõ potest cõ
28 uenire. facit qõ not. ff. pro so. l. socij si vnus. ¶ Sed an sumptus qui fiũt ex persona vnius fratres vel filij vel filie ipsius debeãt fieri de cõi. ꝛ log mur in sumptibus honestis. rñ. nõ: nisi sint socij oĩm bonorũ. ff. p socio. l. si socius. p filia. ex hoc apparet q; filius fratris d3 stare in studio sumptibus patris nõ de cõi patrimonio. similiter d3 dotare filiã de bonis paternis nõ de cõibus. itẽ si ducat vxorẽ d3 fieri sumptus de sua parte nisi sint
29 socij oĩm bonorũ. ff. de mu. ꝛ ho. l. qui originẽ. §. fi. ¶ Sed an fi vnus frater soluit condẽnationem teneat alter cõtribuere iure societatis. rñ. nõ si fuerit licite condẽnatus. secus si iniuste q; tunc debent solui de cõi si erãt socij. gñales. als nõ. vt. d. l. cũ duobus. §. idẽ. ꝛ. §. ei. cũ glo. ꝛ ita not. ea. l. §.
30 papi. quoq;. ¶ Pone q; pater soluit condẽnationem filij vel sumptus fecit in vxorẽ illius. puta in cõiuriis an hoc imputandũ sit in partẽ illi⁹, respon. in condẽnationem est tex. q; nõ. C. de cap. l. liber captus. ꝛ q; not. ff. de cõdi. inde. l. frater a fratre. per Guil. ꝛ Jac. de are. in. l. oñs. l3 de sumptibus not. glo. in. d. l. qui originẽ. §. fi. ꝛ q; talia nõ imputent facit. ff. mã. l. creditor. §. j. de neg. gest. l. nesennius. nisi filius habuisset patrimoniũ separatum a patre de quo patrimonio presumet pater impendisse. ff. de
31 pe. be. l. fi. ¶ Sed an singula vestimenta annuli ꝛ perle pretiose que facit pater nurui imputentur in partem filij. rñ. sic imputum valeãt nunc. nõ in quantũ fuerunt empte. q; iste res nõ presumuntur donate. l3 cõmodate. vt. ff. cõmoda. l. si vt certo. §. interdũ. nisi magna dignitas ꝛ multitudo diuitiarũ facerent presumi Scium. ff. de leg. iij. l. fi. filie. de dona. l. si filius. ꝛ vide ad materiam q; not. Spe. de iudi. §. sequitur, versi. quid si duo fra
32 tres. cũ multis ver. seq. ¶ Item vide Ly. C. de rei vxo. acti. in. l. vnica. §. accidit. in vlt. q. vbi queritur an frater qui dotat sororẽ poterit in partem
33 illius imputare tpe diuisionis. ¶ Itẽ vide Hui. in. l. fi. C. fa. ber. vbi tractat an libri empti a patre sint cõicandi a fratribus. ꝛ quod not. glo. C. ad
34 mace. l. ita. ¶ Item vide q; no. Guil. C. fa. ber. l. certi iuris. ꝛ ibi gl. ibi que rit quid si vnus filiorũ suratur grana patri. an patre mortuo teneatur sibi imputare in legitima. Item de debitis questis vivo patre. an eo mortuo debeant esse communia. hec est propie materia. l. frater a fratre. C. fa. ber. l. certi. Item vide Spe. in tit. de testi. §. i. ver. sed nunquid. vbi dicit q;
35 frater põt esse testis pro fratre. Item aade ¶ quod dixi. ff. p so. l. societatẽ mecũ. ꝛ ibi dixi q; si sunt fratres rustici ꝛ vnus habet filios quotidie laborãtes in agro qui cõmuniter laborãt, ꝛ alter nõ habet filios q; ille qui habet filios: quia pl⁹ ponit de opera pl⁹ debet percipere in diuisione fructũ. ꝛ illud plus intelligitur arbitrio boniviri de operarũ qualitatem.

Item de bis que vn⁹ filiorum lucratur vino patre quid iuris sit eo mor
36 tuo. vide. C. de bono. que lib. l. cũ op3. §. j. ¶ Et dicit Nico. ¶ mata. in. d. l. cũ op3. q; quodcũq; lucrum sit cõmune ex opera quacũq; si filius ponit in communi expendendo in paterna familia q; non repetit q; apparet q; non valuit sibi querere: sed patri referre. ar. C. de bo. que lib. l. fi. in prin. tamen non firmo precise. Item vide quod legitur ꝛ no. C. cõmunia vtri. iudi. l. si patruus. ꝛ circa ea que vino patre contingunt vide. ff. fa. her. l. fi.
37 ꝛ. l. eg patre. §. fi. Item vide. l. cum allegas. C. de castren. pe. lib. xij. ¶ vbi dicitur q; frater habitans cum fratre presumitur amicabiliter sibi q; illi cũ quo non habitat. Item si vnus frater expendit in edificijs. habuistis de neg. ge. l. ex duobus in prin.

¶ Expletio Bal. super tracta. de duobus fratribus simul habitãtibus.

¶ Incipit tractatus de tyrannia.

1 ¶ Tyrannus a tyros grece. quod latine dicitur fortis siue angustia.
2 Tyrannus est qui communi reipublice non iure principatur.
3 Verba gregorij pro lege seruanda sunt.
4 Superbia radix omnium malorum.
5 Tyrann⁹ alius ꝓincialis. alius ciuitatis. alius domus. ali⁹ suiipsius.
6 Tentans vel procurans tyranniam punitur licet non perfecerit.
7 Tyrannicus actus specialiter consistit in affligendo subditos.
8 Tyrannia non datur in vicinia nec villa vico vel castro.
9 Allumens sibi potestatem vel preeminentiam in vicinia vel parte ciuitatis: q; vniuersitas nihil possit nisi quantum ipse velit dicitur tyrannus.
10 Existens in castro ita forti q; ciuitati rebellat dicitur tyrannus et ita in vico et in villa.
11 Tyrannus in domo propria quis esse potest.
Si aliquis de domo facit contractum cum tali rescinditur.
Quis dolus vel metus requiratur.
Ebbas intrusus in monasterio potest dici tyrannus in domo propria.
12 Tyrannus ciuitatis est qui in ciuitate non iure principatur.
Tyrannus ciuitatis quotupleg sit.
13 Tyrannus manifestus in ciuitate quis dicatur ex defectu tituli.
14 Tyrannus etiam dicitur electus a ciuitate in rectorem per metum quando ciuitas habet ius eligendi.
15 Violentia vel metus qualiter inferatur in populum.
16 Facta p modũ iurisditiõis a tyrãno manifesto ex defectu tituli nõ valẽt.
17 Facta ab officialibus existentibus in ciuitate in qua sit tyrann⁹: ꝛ quos ipsa ciuitas sibi eligit tyranno patiente quando sint nulla.
18 Cõparere in loco sibi suspecto ꝛ coram iudice ꝛ inimicis quis non debet.
19 Restitutio in integrum competit illis contra quos tempore tyranni aliqua iniustitia facta est. ꝛ
Tyrannia finita tempus petende restitutionis currit.
20 Gesta per contractũ tẽpore tyranni manifesti ex defectu tituli qñ valeãt.
21 Rogatio maioris dicitur iussus.
22 Contrahenti ignoranter cum tyranno manifesto ex defectu tituli subuenitur per titulum quod falso tuto. auto.
Ignorare quem esse tyrannum quomodo sit possibile.
23 Soluens tyranno vel eius officialibus: quando sit liberatus.
24 Debitor speciei: specie sibi per vim ablata ipso iure liberatur.
25 Pretonium factum a tyranno inducit iustum metum.
26 Si tyrãnus patit bona ciuitatis deperire d3 ipsam ciuitatẽ non ꝓscribit.
27 Tyrannus ex parte exercitij l3 habeat titulũ minus ꝓprie d3 tyrannus.
28 Decem signa ad cognoscendum tyrannum.
29 Occidere fratres ꝛ potentes ciuitatis ꝛ eos expellere non est actus tyrãni si ex iusta causa hoc fit.
30 Consiliare ciuitatem in discordia depauperare subditos ꝛ eos affligere in personis ꝛ rebus sunt signa vere tyrannidis.
31 Superior deponit ducem marchionem vel baronem habentem iustum titulum ꝛ tyranniam exercentem.
32 Tyrannus absq; titulo incidit in. l. iul. maiest.
33 Tyrannus exercitio licet habeat titulum quas penas incurrat.
34 Tres rationes per quas superior licite tyrannos creat vicarios ꝛ domi nos ciuitatum per eos tyrannizatarum.
35 Processus factus per tyrannum habentem titulum quando valeat.
36 Facta per tyrannũ pendẽte ꝓcessu cõtra eũ per superiorẽ quãdo teneãt.
37 Tyrannus habens titulum q; habeat beneficium q; non possit ei a populo addi aliquid iurisditionis ꝛ ciuitatem submittere non potest.
38 Tyrannus tacitus ꝛ velatus quis sit. ꝛ duo velamina tyrannie.
39 Qui sibi facit concedi titulum a ciuitate propria non habente potestatẽ concedendi dicitur tyrannus sine titulo.
40 Refirmatus in officio a ciuitate bñte ptãte eligendi qñ dicat tyrannus.
41 Qui se facit in confollonerium ciuitatis eligere vel capitaneum. quando tyrannus dicatur. ꝛ quomodo probetur talis tyrannus.
42 Facta tempore tyranni velati quomodo valeant ꝛ communem vtilitatẽ respiciant quo ad existentes in ciuitate. ꝛ quid quo ad expulsos.
43 Raro reperitur aliquod regimen in quo simpliciter ad bonum publicum

publicum attendatur.
44 Regimẽ bonũ dicitur in quo publica vtilitas plus ꝓualet qua ꝓpria regentium econtrario malum.
45 Qui nullum titulum in ciuitate patitur sibi concedi: sed ita ordinat regimẽ q; omnia procedunt scõm velle suum dicitur tyrãnus. ꝛ quomodo probetur hec tyrannia.

1 PRIMO Quero ¶ vñ dicat tyrãn⁹. et tis siue angustia. vñ fortes reges tyrãni vocabãtur postea accidit tyrãnos vocari pessimos ꝛ improbos reges ꝛ luxuriose dñationis crudelitatẽ ꝛ crudelissimã dñationem in populis exercetes a tyro q; est angustia. q; angustiant ꝛ cruciant seruos suos sm̃ Aug. ꝛ qõ tyrus interpretet vt dictum est pt3 ex interpretationib⁹ bibliybi si bñ. Tyrus interpretat angustia vel tribulatio siue saluatio aut fortitudo. ꝛ hec vtilia sunt cuꝫ q;rit de cõditione tyranni ꝛ de mõ probandi.
2 Scõo q;ro qualr ¶ diffiniat tyrãn⁹, a rñ. Hie. li. gl. moralitꝫ sic diuinit. ꝓprie Tyrannus is d3 q; cõi reip. nõ iure ꝓncipat
a S3 sciẽdũ est qõ ois supbus iuxta modũ propriũ tyrãnidez exercet n3nũq; alius in repu. hic p acceptã dignitatis potentiã. Elius in ꝓincia. Elius in ciuitate. Elius in domo propria. alius p latẽtẽ nequitiã. hoc exercet et cognitione sua nõ intuet deus q; tũ mali valeat facere tũ deest potestas fortis apud se tyrãnus est cui iniqtas dñatur intus: q; si exterꝫ af
3 fligit. primos intrinsecus tũ habere potestatẽ sufficit appetere vt affligat. hec sunt ¶ vba Hie. ad Irã m̃ q; lege seruãda sunt. ex. di. c. sancta Romana. q; verba aliqualiter discutiamus. ꝓprie tyrãnus ꝛc. sicut em̃ rex seu imperator romanoꝫ est iustus verus ꝛ vniuersalis. ita si qs illuz locũ vult iniuste obtinere appellat ꝓprie tyrãn⁹ ꝛ de tali tyranno habem⁹. C. de sacro san. eccle. l. decernimus. ꝛ. l. oĩ nouatione. ꝛ ibi no. in cõi reipu. ꝛc. de rep. intelligit. vt in. l. eũ qui vectigal. ff. dever. sig. non iure ꝓncipatur ꝛc. hoc contingit: q; caret titulo: q; est electus nõ de iure: reprobatus. vt ex de elec. c. venerabilẽ. vl non electus coronatus ꝛ postea reprobatus in iudicio. vt ex de re ind. c. ad aplice. lib. vj. ꝛ de Saul rege ꝑmo regũ. xiij. c. cui samuel ꝓpheta sic ait. stulte egisti nec custodisti mandata dñi dei tui q; ꝓcepit. qõ si nõ fecisses iã nõ ꝓparasset dñs tuũ regnũ vltra consurget ꝛc. apparet ergo qõ ꝓpter peccata reg ꝓnuat regno ꝛ tũc est tyrãnus. q; nõ iure ꝓncipat. sed sciẽdũ. dixi de tyrãno vli. hic de particulari q; nõ ita ꝓprie tyrãnus
4 est. Dis superbus ꝛc. superbia ¶ est radix oĩm malorꝫ q; preci pue in tyrãnis apparet ꝛ sequũt q;dz species tyrãnoꝫ quas
5 p̃sequitur ex loco nã talius est tyrãn⁹ generalis in cõi repu. romanoꝫ alius ꝓincialis q; in ꝓincia nõ iure ꝓncipatur. alius ciuitatis. alius vnius domus. alius suiipsius. l3 videndum est an sit vnius vicinie. ¶. dicaz. hic per acceptam dignitatis potẽtiã hoc põt determinare ꝑcedẽtia vel sequẽtia. ali⁹ in ꝓincia. In ꝓincia aligs nõ iure ꝓncipatur. vt. §. dixi in cõi repu. ¶ Est alius modus si qs factus est ꝑses ad tps vel ad placitũ illo finito tpe successorẽ nõ admisit hic tyrãn⁹ est. ꝛ in. l. iuliã maiestatis incidit. vt. ff. ad. l. iul. maie. Elius in ciuitate. ō tyrãno ciuitatis ꝓncipaliter infra tracta bit. Alius in domo qũ hoc posset esse. j. dicã. Alius p latẽtẽ nequitiaz exercet apud se ꝛ incognita est sua tyrãnis que in sola cogitatione ꝛ ista nõ ptinet ad iuristã. q; cogitationis penam nemo
6 meretur. vt. ff. de pe. l. cogitatiõis penã. ¶ Sciẽduz ¶ tñ est q; si qs curauerit seu procurauerit l3 nõ perrexerit. punit ac si ꝑfecisset. ff. ad. l. iul. maie. l. ij. in fi. qõ in hoc ꝛ in qbusdam aliis ꝑle est literaꝝ õ q; sequit loqtur de punitione q; fit in examinatione eterni iudicis. ideo hoc nõ exꝑono. l3 dimitto theologis. illud tñ exꝑcipio qõ vobis exꝑedit. Habere potestatem
7 appetit vt affligat. notadũ est ¶ singulr ¶ q; actus tyrannic ꝑali ter cõsistit in affligẽdo subditos dicit em̃ tyrãn⁹ q; angustiat ꝛ cruciat suos. vt dictũ est. Adulti alij sunt actus tyrãnici. vt
8 j. dicẽ ¶ Hec ad litere expositionez sufficiunt. ¶ Tertio q;ro an ī vna vicinia dicat tyrãnus. rñ. nõ vt pt3 exꝑ bis gregorij q; bãc tyrãnidis spẽm nõ posuit. hoc ꝓbat rõne. nam regimẽ tyrãni pessimũ est. vt dictũ est. ¶ Oppositũ em̃ ẽ directe regimen q; est optimũ. ꝛ cũ est tyrannus q; non est iuste ꝓncipat apparet q; vbi nõ est regimẽ: nec ꝓncipatus et merito ibi cadit tyrãnus ac in vicinia nõ cõsueuit esse rex vel regimẽ aliqõ per modũ iurisditiõis. iõ ibi non cadit tyrannus. ¶ Vicinia em̃ nõ regit per vnũ sed p eũ q; totam ciuitatẽ regit. ꝛ l3 in vicinia sint alij magis potẽtes q; alios opꝑimũt non tñ sunt tyrãni: sed sunt alij potẽtiores. de qbus loqtur. ff. de ali. indi. mu. cau. fac. l. iij. ī ꝑn. ꝛ. ff. de offic. ꝓcõs. l. illicitas. §. ne potenꝫ
9 tiores. nisi poneres ¶ q; in vna vicinia vel circa partẽ ciuitatis qs assumeret tãtã ꝑeminẽtiã q; vniuersitas ibi nil posset. nisi quantũ ipse vellet vt faciũt romani nobiles. tũc em̃ recte dicuntur tyranni illius partis ciuitatis. Sed ℨ ꝓdicta posset dici cõiter cõtingit q; in qualibet ciuitate tot diuisio p quarteria ꝛ parochias ꝛ in qualibet parte sunt aliqui q; vocant capitanei siue syndici qui ꝑsunt negotijs illius partis ciuitatis. de qbus no. ff. de pac. l. itẽ magistri. certe cũ ibi sit regimẽ apparet q; ibi posset esse tyrãnus. Rñ. tales nõ habẽt iurisditiõ nẽ. l3 qñq; eis aliqualis ꝓhibitio mittat pro qbusdã exactionibus fiendis. vt in maleficijs denũtiadis. isti em̃ magis dicuntur famulari bis q; regũt ciuitates q; ipsi regere. ꝛ sic non ꝓncipant: sed ꝓncipantibus famulant. vnde nõ possunt dici tyrãni: sed sunt potẽtiores rõne officij ꝛ põt timorẽ incutere ꝛ incidũt in cõstitutionẽ illã si ꝑ impressionẽ. C. q; me. cã. ꝛ. ff. de cõ. l. j. Preterea istoꝝ potẽtioꝝ qui sunt in vicinia malefi cia possunt cito corrigi p eos q; regunt ciuitates. ideo nõ põt a dici tyrãni. Ideo beatus Gregorius tyrãnidẽ in vicinia non
10 ponit. ea daz rõne ¶ dico q; in villis vicis ꝛ castris comitatus aliquius ciuitatis in qbus iurisditio non exercet de iure nec de facto q; ibi nõ põt esse tyrãnus l3 sit aligs potentior. si tñ esset ita fortis q; qs rebellaret ciuitati. et se ab ea defenderet. ita q; ꝓpter gẽtes ciuitatis maleficia ibi non possunt corrigi sine magna difficultate. tũc posset ibi esse tyrãnus de quo habemus. ff. ad. l. iul. maie. l. ij. ibi actione tenuerint. ꝛ. C. de fundis limitro. l. q;cũ. li. g. facit q; no. ff. g latif. co. l. ij. in ꝓnci. vbi dicit q; non idonens facilitate conueniendi est qui est in loco
11 vel castro inuicinissimo. ¶ Quarto quero ¶ an in vna domo possit esse tyrãnus ꝛ vñ q; nõ. q; ibi non exercetur iurisditio. ergo ꝛc. vt dictũ est. ¶ In ꝛtrariũ sunt verba Gregorij relata §. in. ij q; rñ in domo ꝓpria posset dici q; paterfa. aliquid iurisditiõis realis exercet. ius em̃ dicit i filio ꝛ in seruo. vt. l. serui ꝛ filij. ff. de fur. ꝛ. C. de pa. po. l. cõgruentius. Itẽ maior seu antiquior domus h3 quodãmõ quadaz iurisditionem in vxorẽ liberos ꝛ seruos. ꝛ etiã antigor frater vel patruus in minores. xxv. annis q; sunt in illa domo. vt. C. de emẽ. ꝓpin. l. j. merito si in illa domo nõ iure ꝓncipatur dicit tyrãnus. et ideo si aligs de familia faceret aliquẽ ꝛtractũ vel aligd aliud metu talis q; est tyrãnus in domo rescinderet sicut si factum esset metu tyrãni. vt. ff. qua. re. ac. nõ da. l. i. §. q; onerande. ꝛ q; ibi no. quãr ꝓbetur metu eoꝝ factum ibi dixi. Si qs tñ in domo h3 fratrẽ vel fratris filiũ minorẽ se tñ maiorẽ. xxv. annis. tũc antiquior nõ h3 in illũ illã potestatẽ cum ꝑ ipm regere de beat. vt. ff. vñi. l. j. vñ talis metus nõ sufficeret. deberet ergo ꝓbari dolus vel metꝰ cõis si qs tñ gesta p talẽ vellet rescindere nõ põt. possumus etiã dicere tyrãnũ in domo ꝓpria ab batẽ monasterij si in eo nõ iure ꝓncipat. q; intrusus. vt ex de ꝑbẽ. c. eũ q. li. vj. vel l3 h3 iustũ titulũ tyrãnice regit. vt dictũ
12 est. j. de tyrãno. ¶ Quinto q;ro ¶ de tyrãno ciuitatz quotupleg sit ei⁹ spẽs. rñ. ex ꝓdictis cõstat q; tyrãnus ciuitatis est qui in ciuitate nõ iure ꝓncipat. sicut aũt nõ iure ꝓncipatus multis modis cõtingit. ita multe sunt tyrãnoꝝ spẽs. nã qdã est tyrãnus manifestus qdam velatus ꝛ tacitus. Itẽ etiã que tyrannũ manifeste cõtingit. qñq; ex parte exercit⁹. qñq; ex defectu tituli. Itẽ eodez mõ tyrãn⁹ velat⁹: qñq; ꝓpter titulũ qñq; ꝓpter defectũ tituli: de quolibet ergo videam⁹. ¶ Sexto q;
13 roꝛ ¶ qs est tyrannus manifest⁹ ex defectu tituli in ciuitate. rñ. ille q; in ciuitate sine iusto titulo manifeste ꝓncipatur vt ex ꝑdicta diffinitiõe p3. hoc aũt cõtingit multis modis. ¶ Primo si ciuitas vel castrũ in qõ mãlerit non h3 ius eligendi rectorẽ si aligs in illa ꝓ rectore se regit iste tyrãn⁹ est. q; nõ iure ꝓncipat ꝛ tenet. l. iu. maie. ff. ad. l. iu. maie. l. j. in fi. ¶ Itez si finito officio eo inuito ad quẽ spectat remanet in eo. vt ibidẽ
14 notat. Sz si ponas ¶ q; ciuitas vel castrũ h3 ius eligendi sibi rectorem. ꝛ ciuitas ei aliquam iurisditionez dedit. l3 per vim nõ põt dubitari q; facta metu valent. l3 rescindant per actionem. qõ metus causa ergo interiz est rector. nec potest dici q; sit tyrãnus ex defectu tituli. In cõtrarium est veritas. nã iurisditio debet trãsferri voluntarie etiã si per metum fiat non valet ipso iure. ff. de iu. l. ij. ꝛ no. ff. quod me. causa. l. si mulier.
15 §. si duos. ¶ Nunc aũt videndum ¶ est qualiter violentia vel metus inferatur in populum. Respon. si exercitus fiat ꝛtra ciuitatem sine consensu superioꝝ. vt. d. l. iij. ad. l. iul. maie. vel si cum gente soꝛensi pugnando expugnauit ciuitatẽ. vt. ff. ad l. iu. de vi pu. l. iij. ver. eadẽ causa. Sed si cũ hominib⁹ eiusdez ciuitatis facto rumore ꝛ seditione se faciat eligi in dñm tunc plus dubitationis habet. q; maior pars videtur hoc facere maiorq; pars esse vr ex eo qõ obtinet. Sed dicẽdũ est hoc casu cõtingere quẽ nõ esse tyrãnũ manifestũ ex defectu tituli. ℨ ꝓpter vim ꝛ metũ esse creatum. Quid enim si cuz modicagẽte quis occupat fortilitia ciuitatis alicuius qbus occupatis iustus timor cadit in ꝑsonã. certe q; metũ creatus est ar. ex

¶ Tyrannus. seneca in ꝓuerbijs dicit q; tyrãnus distat a rege factz nõ noĩe. ꝛ circa tyrãnos: vide pulchra posita p paridez de puteo in tracta. de syndi. iti. de exꝑessib⁹ regũ. c. rex autem. ꝛ seq.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

de resti.spo.c.pisanis.vel qd si non cū maiori parte ppli ipse obtinuit.sed fuit gens vilis abiecte cōditiōis.vt cōiter accidit certe ex hoc nō dicet factus a maiori parte populi.tales eīm non dicūtur eē decuriones vel de cōsilio vt de digni.l.nec qs. ¶Itē si B fecit cū comitatēsibꝫ.vt.C.ne ru.ad vl.off.ob.li.x.vel pono cū modica gēte ciusdē ciuitatis elevauit rumorem cū alij starēt separati p domos.nā paucinviti prevalent multis separatis certe iustus fuit timor i populo. ¶Vel pone q primo cum modica expulit vel occidit vnum vel plures maioribꝫ ciuitatis ,ppter q alius ppls iuste timet.qz est scriptus z percutiā pastore z dispergent oues.hūc esse iustū metū in populis multis antigs approbat historijs z specialiter in li.iud.z simplr dico q si facto rumore vel seditione illicita qs eligitur est tyrannus manifestus z ex defectu tituli. casus est expressus.j.q.j.c.pncipatus.z.giij.q.iij.c.neqz eīm. vbi etiaz dicit q si ex postfacto bñ regat tyrānus est: qō intelligēdum est.nisi ex postfacto disp̄letur.vt.d.c.vbi cuz p̄de. Predicta etiā vera apparēt ex eo q appellādo aliquos de ciuitate inde bite z creat electus illi expulsi p̄nt dici contenti.debuerūt eīm vocari.vt.C.de decur.l.ij.li.x.z sic ergo electio facta ipsis cōtēptis nō vz.vt extra de elec.c.q̄ ficut.z.c.venerabilē.z.c. bone.el.ij.z sic est tyrānus manifestus ex defectu tituli. apparet ergo ex p̄dictis modus ꝓbandi quē esse tyrānū ¶Septimo quero an gesta p tales tyrannos manifestes ex defectu tituli vel eorū tpe valeant.ista qō multos hz articulos. ¶Primo
16 ꝓquero de his q̄ fiunt p modū iurisditiōis.an valeant.z constat q ea q̄ fiūt per ipsos tyrānos tāꝑ iurisditiões habētes sunt ipso iure nulla.C.de sac.sanc.eccl.l.decernimus. vbi tex. dicit vacuatis funditus.q.d.a fundamento eniz sunt nulla.z sic nullo tpe valuerūt.Idē de his q̄ fiunt ab officialibus potitis p ipsos eadē rōne.z sic est exp̄ssum.ex̄ de schisma.c.j.z in
17 c.ordinationes.Sz ꝺubitādū est de his q̄ fiūt in ipsa ciuitate vbi talis tyrānus est electus ab alijs officialibꝫ quos ipsa ciuitas sibi eligit patiēte tyrāno.z dic q nō valeāt per.d.l.decernimus.vbi ꝺr nullū etiā ipso iure q̄ factū est tpe tyrānī.et hoc suadet rō.nullus eīm officialis sit in ciuitate libere q̄ si est ibi tyrānus.z vī factū ab ipso tyranno.p hoc ex̄ de rescrip.c. cozā nobis.vbi ꝺr q tpe schismatis nō p̄t agi vel p̄scriptio currere.Sz tpe tyrānī p̄t dici tp̄s schismatis. Scindit enim tyrānus z separat cōionē vniuersalis imperij q pz:q2 incidit in.l.iul.maie.vt dictū est.In ztrariū facit.in.d.l.decernimus. non ꝺr q sint nulla.nisi q̄ facta sunt ꝺ ecclesias ergo alia videnē remanere valida. Preterea insurgeret iniqtas. Si eīm in ciuitate duranit tyrānis longo tpe dicim⁹ ne oia celebrata z acta in eo curijs esse nulla.durū vī q si aliqui.p.cessus fiāt cōtra rebelles seu inimicos tyranni q tales.p.cessus sint ipo
18 iure nulli.nā non ꝺs cōparere cozam indice sibi notorio inimico.vel in loco notorio sibi suspecto.vt.ff.ad trebel.l.de etate.qui.ex cau.in pos.ea.l.fulcinius.ℊ.j.z de legi.l.sciendū.z est expressum.de re iudi.c.pastoralis.in cle. Quedā vero ordinēta sine z p.cessus fiūt contra ipsos intrinsecos. z tūc plus dubitatiōis hz sed aduertēduz est in hoie libero q detinetur ab aliquo sub patria potestate.vel dñica si sic egistēs aligd fa cit sciēter.vt.ff.de acq.re.do.l.liber hō.ℊ.fi.in pnc.z ibi no.de acq.bere.l.q aliena.ℊ.j.ita in ꝓposito.q̄dam facit ipse populus nūc sub potestate tyranni detētus.vt officiales a populo electi q fecissent in oēm euentuz etiā si in potestate sua libera essent vt decisiões quarūdā causarū contrariarū q̄s quilibet tyrānus patī ire sub regulis institie.z tūc illa valet:q volūtarie facta sunt. Quedā sunt q̄ facta nō fuissent. nisi ꝑpter tyrānum.z ista nō valēt tanē facta nō libere:sed p metū tyrāni nisi per iura p̄dicta.vt.ꝺ.l.decernimus.certū eīm est ꝙ contra ecclesias nō fuisset dispositū p alios q̄ per prelatos iustos si tyrānus nō fuisset:iō dicūtur predicta vacuata funditus ex
19 qualitate factoꝝ.ista ponebantur sicut dicimus in minore q fecit ea q̄ maioꝝ diligens nō fuisset facturus. Puto ꝙ etiā q si in causis fiunt in iure per iudices bis quos tyrānus habet suspectos eis detur restitutio ex clementia generali. vt.ff. ex q.cau.ma.l.j.in fi.z no.ad treb.l.seruo inuito.ℊ.cū p̄tor.z puto q tp̄s petēde restitutionis curret finita tyrānia.sicut alis finita absentia vel minori etate.facit ex̄ de p̄script.c.cozam.
20 Scōa inspectio circa p̄dicta est de bis que fiūt ꝑ modum cōtractus z hoc multipliciter.Nā q̄q̄ ciuitas donat vel aliquid cōcedit ipsi tyrāno.z tūc Jctus est ipso iure nullus:nam si non vz p̄missio facta illi q alios detrusit in carcerez ab eo q detentus est.ita non valet,p̄missio vel aliquis Jctus factus a populo ipsi tyranno qui eum detinet captiuatū et quodāmō carceratū. Tyrannus eīm ꝺr tenere populū in seruitute vt ex̄ de immu.ec.c.nō min⁹.possumus eīm ꝺicere Jctus eē nullos per.l.j.C.de ztra.iud.Si eīm in vero iudice dicti Jctus ānullant.multo magis ī tyrāno iniuste iudicāte ar.ī aut.de rest z ea q̄ parit.ℊ.fi.z qō no.C.q̄ muli.tu.off.sun.po.aut.sacramenta.q̄q̄ fiūt alig Jctus inter ipm tyrānū z boies singulares sub eo extātes.z tūc etiā pōt dici Jctus nullus p.l.j.C. de cōtra.iud.pōt etiā dici dictū Jctū annullādū.vt.l.si per impressionē.C.qō me.cau.maxime si facit rē sibi vēdi p impressionē.tūc eīm incidit in ꝙstōnem illaz.vt rem cogat reddere z p̄ssuram dictat ꝛc.Impressionē aūt ꝓbabit qs si ille tyrannus nō permittebat reꝝ colligi vel possessori minabatur. nisi venderet vel alios colores q̄rebat.vel multa rogamēta fecit
21 fieri ei qui non habebat rē venalē. Rogamē eīm ī maioris est iussus.vt.ff.qō iussu.l.j.in pn.in glo.ℊ.quēadmo. Q̄nqz talis tyrannus contrahit cū extraneis nomine ciuitatis.z tunc siquidē ipsam ciuitatē submittendo vel obligādo alteri z non vz ipo iure.C.ne qs li.inui.ac.reipu.age.co.l.j.lib.xj.z ex̄ de schisma.c.j.z de elec.c.fundamēta.in.vj.in fi. qñz submittit ciuitatē alteri:sed cōtrahit siquidē in fauorē ciuitatis tyrannizare videt q non valet sicut dicimus in malefici possessore hereditatis.vt.l.fi vbi.ℊ.sed cū possessore.ff.de pac. Cōtrariū determinat hosti.ex̄ de schisma.c.j.ſ.q valeat quātum est in vtilitatē ciuitatis sicut dicimus in pupillo.ar.C.de pro cu.l.nō eo minus.sed si celebrareť vnus Jctus partim ꝓ ciuitate.partim Jciuitatē.tūc siquidem sunt diuersa capitula.et idem q valet pro ciuitate.ff.de min.l.si index.z.l.q si minor.ℊ.restitutio. ita tenet ipse i.d.c.j. de schisma. Predicta satis puto vera.et iuri cōsona in eo q nō ignorabat talē esse tyrānū.huic eīm nō
22 subueniť p titulū q̄ fal.tuto.aut.fi vo ꝙ poneremus ipm con trahentē ignorasse subueniret ei p restōnem ex illo titulo q̄ fal.tuto.aut.l.j.in fi.Quomodo aūt possibile sit quē ignorare factū ita notoziū sicut est quē esse tyrānū no. per glo.ix.q.
23 j.c.ordinationes. Q̄nqz nō Jbit tyrānus hz distrahit per se vel suos officiales solutionē eoꝝ q̄ reipub.debebāt̄ recipiēdo an sint liberati soluētes. Circa qō dicēdum q aliqñ soluūt illi q sunt debitores ciuitatis Jctu celebrato cum ipso tyrāno.tūc vī q soluētes sint liberati. l.si vrbana.ff. de cōdi. inde.Sed illa logtur qñ ztrahit cū ꝑdicto ꝓmittēdo sibi ꝓ ꝓio nomie.hic loquit de eo q Jbit cuz tyrāno noīe ciuitatis. vī tñ q sibi possit solui ex suo ztractu sicut seruo z filio vt.ff. de pac.l.si vnus.in pnc.de penis.l.q seruus.de sol.l. q seruo aliquādo soluitur q debeať ciuitati alio modo q̄ facto ipsi tyranni z tunc videtur q soluēs nō liberatur.vt.ꝺ.l.si vrbana p quo facit optime q no.per Jnno.de elec.c.nihil. vbi videť dicere q solnens prelato intruso sine aliquo titulo non fit liberatus.zt sibi aūt vī q predicta sunt vera in eo q solnit pdoni vel prelato intruso vel tyranno tali qui solnent.qz metū inferre non pōt.nec terrorez minari vti debitor erat alterius ciuitatis.si aūt pōt ei metū z vim inferre.seu minacē feruorē rōne iurisditionis quā exercet.hz de facto vt qz erat subditus sibi.tūc solnēdo ei vel suo officiali liberať.vt.l. paulo calimacho.ℊ.fi.de le.iij.z de adi.le.l.liberto.ℊ.lucius.hoc etiam probatur rōne.nam ista violentia epactionis que fit a debitore fit iniuria ciuitati quibus ipse est debitor: ipsam eīm ciuitatē tyranniz at.z ideo culpa ipsius videť cōtingere.vt.ff.loca.l.fi merces.ℊ.culpe.so.ma.l.pe.Sed quando quātitas debita in genere perit culpa creditoris debitor liberatur per exceptionē.l.ℊ.in pn.ff.de so.sed si spēs esset debita.tūc minus dubij est qō liberaretur ipso iurevt.ꝺ.l.qui decē.p hoc.ſ. quādo
24 species debita vni auferť per vim Jfacit optime.ff.de peri.et cōmo.rei vē.l.leges.z.l.seq.z qō ibi no.z de pig.ac.l.fi.in fi.facit.ff.de emic.l lucius.de rei ven.l.item si verberatum.ℊ.j. Similem distinctionem facit tex.ſ.aut vis infertur ab eo qui habet iurisditionem:aut non.ff.si qs cau.l.ij.in fin. Sed forsan posset dici q fit talis cōditionis a quo fine magna difficultate solutum posset repeti.tūc debitori soluenti nō daretur exceptio.vt not.in.ꝺ.l.ij.in fi.secus si non esset facilis repetitio. vt.l.si de eo per quē factū est.sed vt puto hec diffinitio hz locū qñ alicui infertur violentia in iniuriā ipsius cui infertur secus si in iniuriā ipsius creditoris sui per p̄dictas rōnes. et
25 puto in p̄dictis Jq̄ qs habeat necesse dicere metū sibi illatū a tyrāno.sufficit eīm si legē fecit vel pconiū qō glibet sic solue
a ret q eīm ꝑpter p̄dictū pconiū a soluit timuit iuste ne metus inferret q̄ sufficit vt dicit tex.ff.quod fal.au.tu.l.nouissime.qui tex. multū facit ad excusandū dictos debitores soluētes. naz ibi cogebať tutor in pniciē pncipalis.hz hic debitor in pniciē ciuitatis. Exp̄dictis apparet q exactores z alij ponti ab istis tyrānis q pecunias exigūt.z postea expēdūt eas ad mādatū tyranni vel ipsi tyranno tradunt q̄ sint liberati. Q̄nqz tales

a Preconium.z quādo preconiuz factum a tyrāno inducat iustū metū vide etiam per d.alex.de imol.in consil.lvij.colū.fi. in.j. vol.qui allegando barto.hic bec dicta sequit.

26 tales tyrāni nō Zbunt Jnec distrahūt:sed patiunť bona z iura ciuitatis deperire z p̄scribi tūc puto q Z ciuitatē nō p̄scribať.vt.C.de ser. fugi.l. j.fin tertiā lec.z ex̄ de rescrip.c.cozā dico etiā q fi aliqua iurisditione cō petenti ipsi ciuitati tyrānus vtereť nō aūt a ciuitate.sed ab altero recognoscerēt q quātū ad se vī vti noīe alieno.sed quātū ad ciuitatez vī vti noīe suo si p illū vsum ciuitas retinet ius suū.vt no. colligī.ff.de iti.ac
27 tuq̄ pu.l.ℊ.si tibi fundū. Octauo q̄ro Jde tyrāno ex pte exercitij. hz habeat iustū titulū minus ꝓprie dicať tyrānus.giiij.q.iij.c. neqz enim. dico q iste tyrānus est ex pte q opera tyrannica facit B ex opa eius non cedit ad bonū cōe.hz ad ꝓpriū ipsius tyrāni.istud eīm est non iniuste ꝑn cipari.z B est de facto in italia.Sz vt modus ꝓbādi facilius habeať ad actus magis particulares descēdam⁹ q actus ponunť in magna pte.ſ.
28 in lib.j.huius voluminis q actus cōsiūt in hoc q subditos Jaffligat quos actus clarius enumerat egregius Plutarchus de regimine pncipiū p decē titulos. Prio eīm est tyrāni potētes z excellētes boies ciuitatis pimere ne Z ipm possint isurgere.videm⁹ eīm q̄ ꝓtios fratres z cōsanguineos occidūt q signū est pessime tyrānidis. Scdo sapientes discriminānt ne cognoscētes eoꝝ mala arguāt z populū Z ipm puocent. Tertio q nedū disciplinā z studiū pimūt.sed etiam operanť ne fiant sapiētes semp eīm timēt p sapiētiā reprēdi. Quarto q̄ spālitates z gregatōes etiā licitas nō p̄mittāt.timēt eīm ne Z ipsos insurgāt. Quinto hz p ciuitates multos exploratores.cū eīm cognoscat se male agere semp credit q boies de eo male loquāt̄ z Z ipm machinent. z ex B tales relatores libēter audit. Sexto q tyrānus cōseruet ciuitatē in diuisiōe.vt q̄libet ps de alia timeat z Z eū nō insurgat. Septio curat subditos facere pauperes vt sic occupent circa curas eoꝝ vī viuant z Z nō ꝓtingat aliud machinari. Octauo ꝓcurat bella z mittere bellatores ad partes ex̄neas ita q interim nō cogitēt Z eū. z q ꝓpter bella boies depauperanť z a studijs auocanť q tyrannus queritz etiā vt bēat bellatores ꝓ se q̄ expedit. Nono qō custodiā sui ñ facit ꝓ suos:hz ꝓ forēses.timet eīm de ciuib⁹. Decimo cū i ciuitate sūt ptes semp adheret vni vt cū illa aliā fugat.ita dicūt dicta Plutar. Q̄ exami
29 nemus. Primū excellētes z etiā fratres pimere est act⁹ tyrānicus. verum est nisi ex iusta cā vt fecit Romulus de remo.vt.l.fi.ff.de re.dini. qs eīm dubitat q̄ si aligs in ciuitate potēs sit trigosus z seditiosus de ciuitate oz expelli a q̄libet iusto iudice.vt.ff.de pe.l.capitaliū.ℊ.solent.z.l. si qs aliqd.ℊ.actores.e.ti.de offi.p̄si.l.j.ℊ.fi. tūc eīm cū iusta cā fieret non esset act⁹ tyrannicus. Scōm.l.pimere p̄dētes fīr itelligēdū est sine iusta cā. Tertiū q̄ disciplinā z studiū perimūt istud intelligo de studijs ipsi ciuitati ꝙruētib⁹ vt.ff.de excu.tu.l.diues.ℊ.ē aūt.si ꝙ pimat studiū ad qō ciuitas nō est apta nō est act⁹ tyrānicus in ꝓma ꝙstōne.ff. ℊ.b aūt tria. Quartū q̄ nō p̄mittūt ꝙregatiões etiā licitas. si semel deliget certe pōt de iure dissoluere.vt.ff.de re mili.l.iij.ℊ.si plures. Vidi eīm ꝓtextu religiōis aliquos ꝙgregari.z stati ciuitatē turbare ex q̄libitate q̄ psonarū cōphēdit an iustas sodalitates diuidere sit act⁹ tyrānicus.
30 Quintū.ſ.vt bēat in ciuitate multos exploratores hoc pōt esse actus iusti rectoris si ad finē debitū fiat.vt.ff.de p̄scrip.vel.l.j.ℊ. penul. rect⁹ eīm iudex hz exploratores z corrigit delicta z alia q̄ iniuste fiant in ciuitate. tyrānus vo hz exploratores eoꝝ a qb⁹ stat⁹ ei⁹ posset ledi.tunc refert ad ꝓpriā vtilitatē. Sextū q̄ tyrānus studet ciuitatē seruare in diuisiōe B est actus tyrānicus qñ ad iustū iudicē ꝓncipalr spectat getē ciuiuz p curare.vt.l.j.ℊ.ges.ff.de offi.p̄si.l.ꝙruit.in pn.z i aut.de māda.ꝓnci.ℊ. deinde ꝙueniēs.vbi hoc magis exp̄sse ponit. Septimū q̄ curat subditos facere pauperes B est simplr actus tyrannicus.nā rectus iudex nil pōt sibi debite accipere.nec hz subditos affligere grauaminib⁹ realib⁹ vel psonalib⁹.C.ad.l.iul.repe.l.iubemus.z.l.fi.z in aut.de mā.pnc. ℊ.illud tñ. Octauū q̄ ꝓcurat bella ꝓpter euitare bella itrinseca simpliciter est actus tyrānicus.bella vo extrinseca qñq̄ pōt eē iusta. belluz vero iniustū simplr est actus tyrānicus.vt.ꝙ.col.in ti. bic finiť.l. cōza.c. dño guerrā. Nonū q̄ custodiā suā nā facit ꝓ ciues. bic aūt actus pōt esse iustus.pōt eīm populus ita esse indomit⁹ z etiā ita puersus q̄ dñs etiā iustus nō pōt de eo ꝙfidere q magis cōtingit in ciuitatibus que de nouo recuperantur z p iustos dños.z iō imperatores qñq̄ expellebāt boies de vna ciuitate z ponebāt alibi.vt.C.de iure fisc.l.j.li.ꝙ.sicut videmus iustos dños qñq̄ facere munitiones z fortilitia in ciuitate. z ista quidem iure regūtur.sed talia in dño iusto casualia sunt in tyrāno cōia.
31 Decimū adherere vni parti z aliā oppimere est simplr actus tyrannicus cū vltimus finis ciuitatis sit quies z pax ciuiū vt dictum est. Oia
32 ergo Jpredicta sunt signa ad ꝓbandū tyrānidē.sed ꝓncipalr illa duo.ſ. conseruare ciuitatē in diuisione z depauperare subditos z eos affligere in personis z reb⁹.q̄ optime ꝓbatur in capitulis.ℊ.relatis. Ex̄ p̄dictis apparet quē eē tyrānū. Nono q̄ro si aligs Jest comes dux marchio.vel baro.q hz iustū titulū z ꝑbeť tyrānus exercitio quid dz facere supior. Rñ.dz eū deponere qm̄ q talia agūt detinēt populū in seruitute.sed ad supiorē ptinet pplm de seruitute eximere.vt.C. de of. pre.affri.
33 l.in noie dñi.i p̄n.vbi dicit fortissimos tyrānos dicim⁹.hz in Jquā.l.licidūt bi q abstō iusto titulo regnāt.certuz est q̄ tenenť l.iul. maie.l.iij.ff. ad.l.iuliā maie.de isto vo tyrāno Jq iustū hz titulū.sed exercitio appet tyrānus dico q ex eo q subditos affligit in corpore incidit in le.iul. de vi publi.Itē eo q̄ ciuitatē tenet in diuisione.z sic iudicia nō patiť fieri, vt op⁹ incidit in eādē.l.de vi.pu.vt eo.ti.l.q dolo malo.Itē ex eo q̄ no nas exactōes z nona vectigalia ponit:i eādē.l.incidit.vt.e.tit.l.fi. cui⁹.l. pena est deportatio.insti.de pub.iudi.ℊ.item lex.z sic amittit oia q̄ sunt iuris ciuilis.vt.l.qdā.ff.de pe.z sic tāꝑ infames pdunt dignitates: z iurisditiones.z exp̄sse ꝺr ad.l.iuliā.de vi priua.l.ij.in pn. Item ex hoc inci dit in.l.iul.de ambi.vt.ff.ad.l.iuli.de ambi l.j ℊ.j.z in cōstōne.l.fi.C.no na vectigalia. Itē forsan incidit in penaz capitalem.vt.C.de exactio. tribu.l.j.lib.x.dico etiā qō si exigētes in tali tyrānide quoquo modo publice vel occulte machinantur Z principem vel eius officiales ipso iure sunt rebelles imperij z dignitatē perdūt ꝑm legē nouā Theodosij im
34 peratoris. Decimo q̄ro z dicamus de his q̄ videmus fecisse sūmū pontificē z imperatoꝛe z legatos.nāquosdam quos clare cognoscebant esse tyrānos quos p tyrānidem detinebāt.z eos epos.l.sedis apostolice vel imperij cōstitutebāt vicarios.vt fecit Clemēs ſ.xtus in ciuitate Bonon.de dño Thadeo de pepulis z ei⁹ filijs:hoc idē fecit Carolus imperator cū tyrānis de Lombardia.hoc idē dñs legatus cū multis tyrānis fecit in marchia anchonitana.rñ.ꝑsumēdū est ꝙ tanti dñi hoc fine magna cā nō faciūt.z pōt esse cā duplex.Pria ppter aliq̄ magna ardua q̄ eis expedire incūbūt.sicut eīm diligēs nauta ꝑiscit vilioza z salubres pretiosioza.vt.ff.ad.l.rho.de iac.l.q lenāde.z diligēs pfa.ꝺz peligē.vt res pretiosiores saluas faciat.vt no.ff.cōmo.l.fi vt certo.ℊ. q̄ vo senectute. Sic etiā dñs iustus cū vno tyrāno pertrāsit.z eū vicariū facit vt possit ea q̄ sunt magna z ardua reformare.Tertij rō pōt esse charitas z dilectio eoꝝ q̄ sunt sub tyrāno.sicut eīm videmus naturalr physicos facere q̄ vna infirmitas nō pōt fine magno piculo p̄sone curari tūc ipsi ꝑcurant sustētare naturā ne infirmitas ꝑcedat vlterius ex quo cōtingit q̄ natura semetipsam adiuuat.ita q̄ñq̄ rect⁹ ꝓnceps facit videns q̄ q̄q̄ vnus tyrān⁹ nō pōt deponi sine magno exterminio eoꝝ qui sunt sub tyrāno ꝑpter bonū eoꝝ ipm tyrānū facit vicariū.vt ex hoc ille tyrān⁹ minus timeat.z minus ꝑpām grauet.z interim casus occurret per quem suadēte iustitia sine ꝑpli detrimēto deponeť tyrānus. ꝑpter aūt dictuz titulū supuenīētē dicti tyrāni nō desinūt esse tyrāni si p̄dicta tyrannica opa exercēt.B eīm q̄ delicta sunt i cōmissiōe eis facta nō veniūt.vt.ff. de cōdi.inde.l.si ꝑcuratoꝛ.z.ff.de bis q̄ in frau.credi.l. si p̄. Undecimo
35 q̄ro an ꝓcessus facti ꝑ supradictos tyrānos q iustū habent titulū valeāt.z dico q̄ aut fecit ꝓcessus Z suos exititios z rebelles.z nō valēt. q̄ nō debuerūt cōparere cozā iudice sibi notorie inimico.vt dictū est in p̄cedēti.Ea vo q̄ ipse fecit Z intrinsecos valēt donec ipsi tolerant eum in ipsa dignitate.vt.l.barbarius.ff.de offi ꝓto.z.C.de sen.l.si arbiter.et de test.l.i.z de resti.spo.c.suscitata.z ibi ꝑ Jnn.de re iudi.c.ad ꝓbādū.vbec
36 vera donec toleratur. Sed qd si iam Jceptus est ꝓcessus ex quo ferē da venit snia declaratoria Z talē tyrānū an facta ꝑdēte ꝓcessu ante sententiā teneāt.rñ.qñ fit ꝓcessus ex quo ferēda venit snia declaratoria.vt q̄ faciat aliq̄ delictū ꝓpter qō ipso iure ꝓuatus est iurisditione. vel ꝺr seruus vel infamis.tūc facta post ꝓcessum inchoatū non valēt.vt.C.de testa.l.j.in fi. Nec vsq̄ adhuc aligs status ztrouersiaz mouit.vt.ff.q z a qui.l.q̄situ. Si vo sit ꝓcessus ex quo priuādus venit ꝑ snīam tūc interiz gesta p eū valēt.qz interim dignitatem retinet.ff.ad muni.l.lucius.ℊ.in qō nibus.z no.C.de re.pos.l.i.li.ꝙ.z eodē mō si qd Sberetur.vel ipsi tyrāno solueret valeret.vt not.p Jnno.de elec.c nihil.qō intellige nisi fa
37 ciat Jctus ſubmittēde ciuitatis.vt.i.dicā.z p B dico Jq si aligs est j notabili potestate z hz iustū titulū hz respectu exercitij sit tyrannus. tñ hz bñficiū ex̄ de bapti.c.j.in cle.donec in dignitate tolerat.secus si etiā de fectus tituli.vt.j.not. Itē dico q̄ postq̄ talis habēs titulum deuenit ad tyrānidē p modū expertitij.si aligd sibi plus iurisditiōis concedi fecerit a pplo nō valeret quasi ppls p metū faceret vt dictum est in p̄cedēti. Itē oīs Jctus quē faceret de ipsa ciuitate ſubmittēdo: vel obligādo eā nō valeret.nō eīm loco dñi est cū ipsam ciuitatē spoliat sua libertate. vt.ff.depo.l.si fundū.ℊ.si tutor.z exp̄ssi? ex̄ de reg.in.c intellecto. facit de
38 elec.c.fundamēta.ℊ.pe.li.vj. Undecimo q̄ro Jde tyrāno tacito z velato vt est ille q sub quodā velamine non iuste ꝑdicať in ciuitate istud aūt velamen contingit duobus modis ſ.p titulū quē facit sibi concedi. Sciēduz est q̄ supza dictū est.q̄ tyrānus ꝓprie opponiť regi.sed de regia potestate est q̄ sit ꝓpetuus. Itē q̄ habeat oēm iurisditionez.vt ptz ex capitulis.ℊ.relatis. Ex̄ bis duobus duo velamina tyrānica sunt inuēta.primum q̄ gdā faciūt sibi cōcedi iurisditionem z finito tpe reformari.z sic regimē eius magis videať iudicis q̄ tyranni.Sed circa hoc
39 dico Jq̄ siquidē habeat iurisditionē z sibi faciat cōcedi in ciuitate ꝓpria titulus est nullus.nā nullus pōt talē iurisditionē habere.vt.C. de ꝓfes.l.in cōsiliarijs.fallit in vrbe romana.vbi qs pōt esse ꝓtor. vt.l.ij.de offi.ꝓtor.z senatoꝛ p annū tñ z non vltra.vt.ꝺ.c.fundamēta in fi. Item fallit in defensoꝛe ciuitatis.vt in aut.de defen.cini.ℊ.sed interim. sed illi non habent merum z mixtū imperiū ad nudā iurisditionē.z sic de tali qui nullū titulū accepit esset dicēdū idē qō dictū est.ℊ.de tyranno ex de
40 fectu tituli.sed si Jponeres cōcedētis nō posset in dubiū revocari.z sic titulus ꝓmo loco concessus valeret.tūc videndū est an ex eo qō fecit reformari sit tyrānus,qō vī de iure cōi.q̄ talis reformatio non valet imo incidit in.l.iul.de ambi.vt.C.ad.l.iul.de ambi l.j.Sed si ponereš q̄ tanta esset potestas dicti populi q̄ posset Z dictam.l.disp̄sare, tunc videndum an

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tempore pmi regiminis ita se fortificauit q populus habeat necesse eū eligere pro sequenti tempore. ꝛ tūc vere tyrānus est electus p metū ex defectu tituli. Si vero esset sponte electus. ſz modo exercitio esset tyrannus.

41 dic vt in pcedentibus. ¶Scōm velamē est ꝙ quidā tyrāni faciūt sibi fieri aliquē titulum cui nulla quasi iurisditio inest. puta facit se creari vexilliferum vel confaloneriū. vel facit sibi cōmitti custodiā ciuitatis vel facit se fieri capitaneū stipendiariorū. vel gentis armigere ꝛ ex hoc nō dicunt se esse tyrannos cū ad tyrānum debeat spectare oīs iurisditio sicut ad regē. Nō em̄ pōt dici pncipalis qui nullā vel modicā iurisditionē habet certe ex isto titulo tyrānus nō est. sed ex hoc quādoq; in tantā venit potentiam ꝙ officium ciuitatis ordinat pro vt vult qō officiales ei obediūt vt dīs. tūc dico si opera tyrānica facit vel fieri fecit vere tyrannus est. nā pncipaliter in ciuitate regimina obediunt ꝛ non iure pncipatur. q; opera tyrānica facit. ꝛ sic est tyrannus. sed hoc qualiter poterit pbari cū talis sit velatus tyrānus. ꝛ p se nō facit in palatijs raro ītrat. sed suis scriptis ꝛ nūtijs regimina obediunt. Nā dura pbatio est cum qñ fiunt pdicta testes non vocētur. ꝛ hoc cōsiderans decretalis in certo casu statuit pbari p aliquins iuramētum. vt ex de rescrip. c.j. lib. vi. sed hoc non puto generale esse. ibi em̄ inrās nullo alio pīndicio granatur. ꝛ ideo puto hoc alr pbādum. ¶Sciendū est em̄ qō ſz qdaz actus q p se directo pbari non pūt. pbanf tū vt dixi libro de alluniombus q̄ licet videri nō possint cū crescunt ex eo tamen ꝙ factū est seqtur de necessitate ꝙ flumē at tulit. ¶Itē licet filij generatio nō videaf p plena tamen pbatione est qō natus in domo ex muliere cohabitante cum viro. vt. ff. de his qui sunt sui vel alieni in. l. filium. cum em̄ pbatio faceret fidem indici. ista statim fidē iudici adducūt. ita in ppōsito si aliquis probauerit ciuitatem esse in diuisione. est em̄ vna pars expulsa forte ꝛ qō in ea fiunt maleficia enormia. nec puniuntur ꝛ ꝙ cines multoz grauātur ꝛ similia pertinent ad actus tyrānicos de quibus diximus. Itē ꝙ ille talis qui habet illū titulum est potentior homo q̄ sit in ciuitate ꝛ ꝙ est publica fama ꝙ facit predicta fieri satis puto probatam tyrānidē. Predicti enim actus ab alio ꝙ a predicto potētiore pcedere non possent. satis enim cū fama predicta ad fidē iudicem inducūt cui congruit id ꝙ dicimus in eo qui iuste pncipatur sufficit ꝙ sic habeatur ꝛ sic reputetur. vt. l. barbarius. ff. de offi. pneto. eadem ratione multum facit ꝙ quis tanꝙ tyran-

42 nus habeaf ꝛ reputetur. An autem facta ꝑ tempore dicti tyrāni valeāt dico idem ꝙ dixi de tyrāno manifesto qui facit fieri p officiales electos a ciuitate. Et predicta vera quādo maior pars populi opprimitur gravatur vel male contentatur. Si enim aliqui extra ciuitatem tenerentur vel aliqui in ciuitate essent male tractati ad honores nō vocati. in aliis autem ciuitas bene regeretur ꝛ ad oēm vtilitatē attenderetur. tūc talis habēs talem titulū vel similē per excellentiā non esset tyrānus simpliciter loquēdo. sed per tale regimen cōis vtilitas attenditur ꝙ directo est oppositū tyrāni. sed in his q̄ fierent cōtra extrinsecos ꝛ inimicos illius hōis sic pcellentis. ſz bene regat rēpub. puto dicendū idē ac si a tyrāno factū esset. nullus em̄ phibet ꝙ gs respectu terraruz dicatur tyrannus respectu vero cōitatis iustus iudex. vt. C. si qua pdi. po. l. j. pter quod

43 sciēdū est qō sicut raro reperiſ vnus homo sanus per oīa qui ī corpore aliqd patiatur defectus. ita ꝑraro reperiſ aliquod regimen in quo simpliciter ad bonū publicū attendaf. ꝛ in quo aliqd tyrānidis non sit. magis em̄ diuinū esset ꝙ humanū si illi q pncipantur nullo modo ppium

44 cōmodū. sed cōmunem vtilitatem respicerent. illud tamen ꝑ dicimus bonum regimē. ꝛ non tyrānicum. in quo plus prevalet communis vtilitas ꝛ publica ꝙ propria regentiū. illud vero tyranni cum in quo ppria vtilitas attenditur. ꝛ istud dicit Egidius in. iij. lib. de regimine pncipū c. xj. ꝛ istud est precipue aduertendum quando tractatur de pbando an

45 aliquis sit tyrānus. ¶Tertium velamē est ꝙ quis nullus titulum in ciuitate sibi cōcedi patitur. sed regimina ciuitatis ita ordinat ꝙ omnia pceduntꝫ m velle suū istos esse tyrānos pōt. pbare eo modo quo. s. prozi dictum est. s. qō sit homo potentior habens maiorē sequelā. Item qō est publica vox ꝛ fama ꝛ facit predicta fieri ꝛ multa oportet quod tempore tyrānidis fiant. pter que pranitas tyrāni latere non potest. et facilius apparebit modus pbandi. de his aūt que fiunt tempore talis tyrannidis dico quod. s. prozi. dixi. An aūt in vicinia vel certa parte ciuitatis posset esse tyrānus. s. dixi ꝛc.

¶Explicit tractatus de tyrānia dōi Bar. de saxoferra.

1 ☞ Represalie a quo tempore frequentari ceperunt.
2 Represalie ꝛ si late accipi possunt tm̄ sunt quando conceditur licentia capiendi personam vel res alterius pro altero.
3 Represalie vt sint licite in foro cōscientie requiritur autoritas superioris causa iusta concedendi ꝛ intentio iusta ꝛ recta.
4 Represalie de iure ciuili licite sunt duobus concurrentib⁹. s. autoritas superioris ꝛ iusta causa.
5 Jus cōcedēdi represalias inductū vꝫ de iure diuino ꝛ de iure gentiū.
6 Ciuitas potest bellum indicere ob tutelam vnius ciuis.
7 Liberi debitoris possunt capi qñ alia remedia cessant cōtra debitorez.
8 Statuta concedentia represalias vltra casus iure cōmuni permissos quando fieri possint ꝛ valeant ꝛ nu. 10.

Statutum florentie q̄ mercatore fugiente vxor ꝛ liberi teneaf valet.
9 Terre q̄ se submittūt ꝓtectioni ciuitatis certis pactis nō dicūtur subdite. sed federate federe inequali ꝛ libere sunt.
11 Statutum concedens represalias in subditos an exerceri possit extra territorium.
Statutum ꝙ filij cedentis foro vel rumpentis quando possit contra filios extra territorium exercere.
12 Statutū ꝙ hoīes vnius ville vnus teneaf ꝓ alio nō cōprehendit illuz qui de nouo est effectus homo illius ville in debitis antiquis.
13 Statutum ꝙ vnus homo ville teneatur ꝓ alio intelligitur de debitis contractis intra territorium statuentis.
14 Represalie per pactum quando licite fieri possunt.

¶Jncipit tractatus represaliarum.

Represaliarum materia nec frequens nec quotidiana erat tēpore quo in statu debito romanum vigebat imperium. ad ipsum enim tanꝙ ad summū monarchā habebatur regressus: ꝛ ideo hanc materiā legum doctores ꝛ anti-

1 qui iuris interpretes minime pertractauerunt postea ☩ vero peccata nostra meruerunt ꝙ romanum imperium prostratū iaceret per tēpora multa ꝛ reges ꝛ pncipes ac etiam ciuitates maxime in italia saltē de facto in tēporalibus dīm non agnoscerent propter ꝙ de iniustitijs ad superiorez non pōt haberi regressus. ceperunt represalie frequētari. ꝛ sic effecta est frequēs ꝛ quotidiana materia. Ego itaq; Bartho. de saxoferrato ciuis perusinus minimus legū doctor cū speculatio-nibus ad ius ciuile spectantibus operā dās ad cōem vtilitatem. ꝛ magis me vniuersalis studij perusini sup ista materia libellū cōposui. quē correctioni ciuiusliber melius veritatē intuētis suppono. mihi enim satis est ꝙ hic libellus alijs quos deus sui gratia sublimi manu ingenio altius inuestigandi materiā tribuat. Jpsuz itaq; libellū ordine infrascripto transcriptum vniuersitati predicte tradidi. anno dōi a natiuitate

eccclxiij. die penultima mensis Februarij.

Circa represaliȝ Tractaturi querit de aliquibus questionib⁹ pncipalr quas postea per particulares gōes clare examinabim⁹. Prima questio est an represalie sint licite. Scō quare possint concedi. Tertio ꝙ quē iudicem represalie pñt cōcedi. Quarto qualiter cōcedant. Quinto qbus ꝛce dantur. Sexto contra quos cōcedātur. Septimo concesse contra quas personas exerceantur. Octauo contra quas res. Nono qualiter exercea Decimo de remedijs egactis ꝛc.

Questio prima. An represalie sint licite. Circa quam primo queritur an sint licite in foro cōscientie. Secundo an sint licite in foro ciuili. Tertio an statuta possint fieri licite vltra casus a iure permissos. Quarto an statuta que circa hanc materiam represaliarum fiunt possint exerceri extra territorium. Quinto an per pactum represalie possint licite fieri. Ad primum an represalie sint licite. Nā si. ꝛ ad declarationem huius

2 tractatus ꝛ totius qōnis premitto ꝙ represalie possunt ☩ multum late accipi p omni eo quod hz potestatē personā vel res alterius capiēdi ꝛ sic cōprehenderet eum qui potestatē habet capiendi ipsum principalem debitorē vel res ipsius qō hic non intendo tractare. sed solū quando conceditur licentia capiendi personam vel res alterius ꝓ altero. ꝛ ista sunt que in vulgari nostro vocātur represalie. de iure vō communi vocantur pignorationes. vt in aūt. vt non fiant pignorationes colla. v. ꝛ ex de iniur. ꝛ dā. da. c.j. ꝛ lib. vi. alibi vero vt pīs aliter. alibi autez habent alia nomina de quibus non curo. q̄ imponuntur ad placitum

3 prout ergo hoc nomē capitur vel exigatur. ¶Quero ☩ an sint licite in foro conscientie. ꝛ videtur ꝙ non. nam anima que peccauerit ipsa morietur. ꝛ filius non portabit iniquitatē patris ezechielis. xviij. c. ꝛ sic ptz ꝙ alius ꝓ alio nō pōt capi. Preterea nō ſz in foro cōsciētie facere id ꝙ repugnat naturali rationi: sed iste represalie naturali rōni repugnant. vt ex de iniur. ꝛ dā. da. c.j. lib. vi. ergo nō sunt licite. Jn ȝium ꝙ sint licite vꝫ autoritas Augustini in libro qstionū. iusta bella solent diffiniri que vlciscuntur iniurias. si gens vel ciuitas plectenda est. que vindicare neglexerint quod a suis improbe factum est. xxiij. q.ij. c. dōs noster. Scō ad hoc vt represalie sint licite in foro conscientie requirit pmo autoritas superioris. Scō cā iusta pcedēdi. q̄ denegauit iustitiā. vt. d. c. dōs nr̄. tertio regritur ꝙ intētio sit iusta ꝛ recta eius q hz represalias. vñ Augustinus in lib. ȝ sanctū. nocēdi cupiditas vlciscēdi crudelitas implacatus ꝛ iplacabilis animus feritas debellādi libido dominādi. ꝛ si qua similia. hec sunt q̄ in bellis culpanf. ꝛ sic ſz esset autoritas superiorū ꝛ iusta cā tm̄ animus iniquus faceret represalias illicitas in foro conscientie. Hec sentit sanctus Thomas in scōa scōe. q. xl. c. j. in foro aūt ciuili de tali animo nō curatur. q̄ de cogitatione non curatur. vt. l. cogitationis. ff. de penis. in predictis tamen standum est theologis.

Secundum an represalie sint licite in foro ciuili et videtur ꝙ non. vt in aūt. vt non fi. pigno. colla. v. posita. C. ne vxor ꝓ marito. aūt. ꝛ omni modo. ꝛ in

modo. ꝛ in auf. vt nulli iud. ff. q̄ vero. posita. C. de ac. ꝛ ob autem. imo. ꝛ ad idē. C. ō decu. l. puidendū. li. ꝓ. vt null⁹ ex vica. pro alio. debi. tene. l. j. li. xj. ꝛ extra de iniur. ꝛ dā. da. c. j. li. vj. et C. nefi. ꝓ patre. auf. habita. ibi ex puersa cōsuetudine ꝛc. ꝛ vꝫ ꝙ sint licite cū gēs ꝛ ppl's iustitiā reqsit⁹ facere negligerint. vt. xxiij. q. iij. c. dōs. vbi hoc est expssum. ꝛ facit qō no. C. ō in. l. nullus. ff. de incē. rui. nau. l. ne qd. ꝛ qō vi aut clā. l. si alī⁹. ff.

4 bellissime. ꝛ qō ibi no. So. ☩ doc. oēs[a] cōiter in sniam istā iclinant ꝙ si quidē infra illū hoīem vel ppl'm q iustitiā facere et debitum reddere negligit pōt haberi recursus ad supiorem: tunc represalie sunt licite duob⁹ interuenientib⁹. Primo regrit superioris autoritas. non em̄ ſz alicui sua autoritate ius sibi dicere vt iura vulgaria dicūt. ꝛ est expssum. xxxij. q. ij. c. j. Secūdo ꝙ supioris autoritas interponaf sibi ex iusta cā. nā ista decre. nisi ex natura. ꝛ iusta cā ītervenianf sunt ipso iure nulla vt. l. cū vero. ff. subuētū. ff. de fideic. li. ꝛ. l. j. ff. hec verba. ꝛ. ff. ne vis fiat ei. ꝓ totū. cā aūt legitima est vꝫ ꝙ dīs gēs vel ppl's regitus iustitiā facere negligerit. vt. d. c. olim. c. ti. ī auf. habita ne fi. ꝓ pa. in fi. ꝛ Ja. de bel. in. q. sua disputata quā pōt ī auf. vt nō fi. pig. hoc idē vꝫ tenere sanct⁹ Tho. de aq. vt dixi in pce-

5 denti. q. ij bene aduertanf pdicta mihi vꝫ ꝙ tius ꝓcedēdi represalias nō iure ciuili vel canonico sit inductū sed magis iure diuino. vt. d. c. dōs nr̄. ꝛ de iure. gē. quidā pmittūt bella licita vt. l. ex hoc iure. ff. de iust. ꝛ iu. ꝛ qō ibi no. ꝛ bellū licituz est ex causis pdictis qō etiā pbatur. q̄ de iure gē. est ꝙ id qō qs ob tutelā sui corporis fecerit vꝫ fecisse iuste. vt. ff. de iusti. ꝛ iu. l. vt vim. corpus intelligo siue logmur de vno indiuiduo. siue de

6 vno corpore misto. vñ ☩ ob tutelā vnius ciuis pōt ciuitas indicere bellū sicut vnus articularis pōt indicere bellū ȝ oñes ob tutelā pſone sue. ꝛ suarū rerū vbi supioris copia vel aliud remedium haberi nō pōt vt dictis iurib⁹. ꝛ qō vi aut clam. l. si alius. ff. bellissime. ꝛ qō no. in. d. l. nullus. C. ō inde. ff. q̄ ī frau. cre. l. ait ꝓtor ff. si obtorē. cū si. ergo ꝛc. ꝛ pdicta puto iurigē. ꝛ

7 veritati ciuili cōsonare nā ꝛ vbi alia remedia cessant ȝ debito rem possunt capi boues liberi. in qbus debitor ius habebat vt puta liberi casus est singularis. ff. de acq. her. l. p herede. ff. si qd tm̄. ꝛ ibi no. in fi. gl. mag. Sed ciuitas vel dīs iustitiā facere negligēs vel recusans est debitor iustitiā postulantis. ergo hoīs subditi illi dīo vel populo capi potuerūt. Preterea ꝑpter delictū dīi negligētis facere iustitiā pōt indici bellum cōtra totā terrā ꝛ oēs gētes subditas sibi. vt in aūt. si vo dīs tēporalis. C. de here. ꝛ sic cōcludit represalias esse licitas ex causis legitimis. de istis aūt causis dicet latius. j. in. ij. q. prin ci. sufficiant predicta quantum ad hunc passum.

8 De tertiū An statuta ꝑ possint fieri licite vltra casus a iure cōi pmissos. dico ꝙ si statuta fiant ȝ terras vel villas sibi subditas ꝙ tunc possunt fieri licite represalie ꝓ statuta etiā extra causas predictas a iure cōi permissas. vñ si ciuitas statuit ꝙ quilz de villa possit capi ꝓ debito alterius. vt. C. de oī agro deser. l. j. lib. xj. sicut qñq; statuit ꝙ vxor teneaf ꝓ viro. vt. C. in quib. cau. pi. ta. cō. l. satis. ꝛ ꝙ filius teneaf ꝓ patre. C. de primipil. l. fi. lib. xij. ꝛ sic ptz ꝙ statuta cōis Florētie q̄ dicūt ꝙ mercatore fugiente teneaf vxor ꝛ liberi ſz nō sint heredes ꝓcedunt de iure cōi. intelligo terras subditas simpliciter ita ꝙ sint de co

9 mitatu. Terre vero q̄ submittūt se ꝓtectioni ciuitatis certis pactis subdite nō dicunt sed dicuntur terre libere federate federe inequali. de quibus loquit. l. nō dubito. ff. de ca. ꝛ postli. re. ꝛ in illis puto idē ꝙ in alijs terris oīno liberis. si vero sta-

10 tuta ☩ fiant in vna ciuitate cōtra aliā terrā liberā circa represalias cōcedendas tunc aduertendū q̄ in causis cōcedendaꝝ represaliarū vertitur iustitia facta seu iustitia denegata a terra cōtra quā represalie cōceduntur. ꝛ circa hoc nō possunt fieri statuta. nō em̄ vna ciuitas pōt facere legē sup alterā: q̄ par in parem nō hz imperiū. ꝛ q̄ nō pōt extra territoriū suū statuere que sunt iurisditionis alterius ꝛ nō sue vt dicunt iura vulgaria. Scō vertitur in causa si superioris copia haberi non pōt. ꝛ circa hoc similiter nō pōt fieri statutū. puta si statutum diceret ꝙ represalie cōcedantur: nec teneaf quis ire ad supiorem. vt extra de iureiur. c. venientes. ꝛ ar. l. pe. ff. de aqua plu. arcen. Tertio vertitur in cā superioris autoritas. i. autoritas ipsius ciuitatis cōcedentis represalias. ꝛ tūc circa hoc pōt facere statutum. an in talibus casibus pdictis cōcedatur. ꝛ quo ordine. nam cū ista cā ꝛ ista instantia sit sua pōt circa hoc statuere: cū quelibet ciuitas statuta facere circa ordinationē que in foro eius agitur possit. vt. ff. de testi. l. iij. in fi. C. de iura. cal. l. ij. ☩. fi. ꝛ quemadmodum te. ape. l. secunda.

11 De quartū An statuta que circa represalias sint in subditos possint exerceri extra territoriū: exemplū dicit statutū Florē

tie q̄ rumpit seu foro cessit ꝛc. an filij vigore illius statuti possint exigi extra territoriū. Nā si quidē talis filius erat natus tpe quo pater rūpit fefellit seu foro cessit in ciuitate Florētie: et tūc si qdē extra territoriū Florētie aliqs vellet exercere dictū statutū faciendo executionē facti. hoc nō posset q̄ nec sen tētia vni⁹ iudicis extra territoriū executioni mādari dz absq; literis pmi iudicis. vt. l. a diuo pio. ☩. j. ꝛ ibi plene dixi. ff. de re iudi. ꝛ extra de fo. cōpe. c. romana. ☩. Jbētes. li. vj. sed si vellet qs extra territoriū agere ꝛ talē filiū ꝙditiōe ex illo statuto ordinarie hoc posset: q̄ actio vbiq; sequit eū cui cōpetit vt. C. ō pscri. lō. tēp. l. fi. sicut ꝛtra vnū ex cōtutoribus pōt agi ȝ tutorem vbicūq; sortit forū. vt. l. heres absens. ☩. j. ꝛiuncto. ☩. fin. eiusdē. l. ff. de iudi. credo tñ ꝙ si talis filius sortiret originem propriā alibi: ſz esset de Florētia rōne originis paterne vl habet domiciliū alibi anteq̄ pater rūperet ꝙ tūc ciuitas illa in qua sortit forū rōne originis vel domicilij similiter ex vigore talis statuti suus ciuis vel incola subijceret sibi posset eū defendere quasi puenisset. ꝛ statutū cōis Florētie nō pōt habere effectū quo talē ciuē subtrahat absq; facto suo ar. ci⁹ ꝙ no. C. de incol. l. ciues. lib. xj. fi vero talis filius nat⁹ fuerit postea ꝓ pater rūpit vel foro cessit: tunc statutū nō ligat eū q̄ verba statuti dicūt de filio eius eo tpe quo rūpit. l. in delictis. ☩. si ex

12 traneus. ff. de noxa. ꝛ. l. titius. ff. de test. mi. ꝛ idē dico ſi statutū dicat ꝙ hoīes vnius ville teneanf vnus ꝓ alio. nā ille qui de nouo effectus est hō illius ville nō tenef ꝓ debitis antiqs vt. C. de cu. l. puidendū. li. ꝛ. ꝙ no. ꝓ ☩y. ff. ad muni. l. icola.

13 ite est aduertendū ꝙ pdicta statuta facta in subditos. ꝙ vn̄ teneaf ꝓ alio dīt intelligi si simplr loquunf de debitis contractis intra territoriū ciuitatis vt. l. cum vnus. ☩. bis. q. ff. de bo. aut. iu. pos. ꝛ in. C. vt aiarū. extra de cōsti. li. vj. ī hō statutuz Florētie si simpliciter loquit de filijs rūpentiū vel foro cedentiū nō bz locū in rūpentibus extra ciuitatē Florentie cū ibi forte non haberent bypothecam vel stationem.

14 De quintū An ꝓ pactū represalie possint fieri licite nūdendū est siquidē est pactū pinatoꝝ tūc nō valeret. vt expressum est in aūt. vt nō fi. pig. ☩. j. nō em̄ pōt vnus pacisci vt alius ꝓ eo exigatur vt ibi dō. ꝙ intelligo etiā si vnus paciscaf vt exigatur alius in quo hz ius vt patron⁹ in liberto. ꝛ dīs in valallo et filiabus: vt. C. ne fi. ꝓ pa. l. fi. nisi cēt talis dīs q̄ posset condere l. vt. ☩. dicā. ſz ꝓ pactū fieri nō pōt index tū boies sic cōditionatos in subditos quasi capere pt. vt dixi. ☩. in. j. q. circa si. Si vero cēt pactū vniuersitatis. tūc si talis est vniuersitas q̄ nō pōt legē cōdere tūc idē ꝙ supradictū est de pacto pinatoꝝ. si vō talis sit vniuersitas vel dīs q vel q̄ pōt legē ꝛdere tūc ꝓ pactū pōt fieri q̄ vnus ꝓ alio exigaf. nā pactū eius q̄ pōt legē ꝛdere est lex. vt. ff. de pub. l. cesar. ꝛ. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. pe. q̄ est not. ad multa. ꝛ specialiter ad ea que dixi. ff. de re iud. l. iiij. ☩. si actor. Ex pdictis ptz ꝙ statutū ciuitatis vel dīi cōcedentis represalias nō possit fieri hodie in extraneos vt in precedētibus est dictum: tñ per statuta ciuitatis cōtra quā cōcedūtur possunt fieri licite vltra ius cōe contra suos ꝛc.

a ¶Oēs doct. adde ꝛ vide ad hoc dictū bart. correctū in cōsi. clx. col. fi. in ij. parte.

1 ☞ Represalie vt ꝛcedant. primo adeūdus est iudex causa et denegata iustitia requirit iudex ꝛcedēs represalias vt scribat. Judex nō audit regrētē ꝙ scribaf iudici rei ꝙ faciat iustitiā als ꝛcedent represalie nisi primo cōstet de iustitia denegata.
2 Ciuitas nō pōt statuere ꝙ fiat requisitio per literas ꝙ fiat iustitia als represalie concedentur.
3 Regsitio iudici qualr fieri debeat vt represalie possint ꝛced i.
4 Potestas concedens represalias succedit loco deficientis superioris. ꝛ. ☩. nu. i.
5 Pupilli ꝛ miserabiles persone nō coguntur litigare in foro aduersarij quinimmo iudex eoꝝ scribit iudici alterius ciuitatis vt aduersarium ipsorum cogatur alibi litigare.
6 Persone miserabiles que dicantur. remissiue.
7 De iure canonico etiam actor potest trahere reum ad litigādum extra propriam diocesim.
8 Ciuitas ad petitionē sui ciuis pōt requirere aliam ciuitatem vt compellat aduersarium in ciuitatem propriam litigare.
9 Quis regrat vt iustitiā faciat ad hoc vt represalie ꝛcedātur.
10 Qualiter succurrat illi q litiganit in ciuitate que hz iudices prime ꝛ secunde appellationis ꝛ contra iustitiam succubuit.
11 Remedium represaliarum est extraordinarium ꝛ odiosum. Represalie nō ꝛcedunt ꝓ modico. ꝛ nisi totalr ius ptis tollaf.
12 Copia superioris quomodo intelligatur ꝙ nō possit haberi ad hoc vt procedi possit ad represalias.

Secunda qō pncipalis est de causis ꝛcedēdarū represaliaꝝ. ꝛ qz inter cetera requirit ꝙ dīs gēs vel ppl's regit⁹ iustitiam facere neglexerit seu recusauerit. ꝛ supioris copia haberi non possit

An

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Ad primū. ad de q dicta bar. in hac. §. q. 2 in. iij. eſt iiij. refert 2 ſequit dñs me⁹ Sozi. in 2ſi. cxxj. in colū. ſi. in. i. volu. dupl. in conſi. ccxxxj. in. ij. volu.

b ¶ Pronūtiando adde q hoc idem cōſulēdo voluit q refert bar. hic con cor. in conſil. lxij. col. ſi. in. iij. vol.

c

Jdeo q̄rit. Primo qs debeat regrere ppl̄m dñm ſiue gētēyt faciāt iuſtitiā. Scdo q̄rit an poſſit regri vt alterius iuriſditionē p̄ proget vel arbitros eligat cū ibi nequeat litigare. Tertio querit qs requirat vt iuſtitiā faciat. Quarto querit q̄ iuſtitia ſit ſufficiens cauſa cōcedendarum repreſaliarū. Quinto quo modo intelligatur q̄ ſuperioris copia haberi non poſſit.

a querit† qs debeat regrere oñm ppl̄m ſeu gentē vt faciat iuſtitiā

1 Primū rū. ptās eius q̄ 2cedit repſalias ſuccedit in locū ſupe rioris deficiētis ſi eſſet vt dictū eſt. §. in. q. S3 ſupiozē ſi cēt qs nō poſſet adire. 2 2queri de iniuſtitia iudicis niſi p̄mo ipſuꝫ iudicē reg̃ſſet. vt in aut. vt diffe. iudi. in p̄n. col. viij. 2 de mā. p̄n. §. fit tibi quoq; tertiū. col. iij. ergo 2 mō iſta ps ad hoc vt poſſit petere repreſalias 03 pri⁹ adire iudicē p̄mū 2 ab eo iu ſtitiā petere. vt. d. li. q̄ ſunt mirabiles ad hoc. imo dico q̄ ps iret ad iudicē ſuū. 2 diceret dño ſcribas tali iudici q̄ faciat iu ſtitiā als 2cedat repſalias q̄ iudex eū audire nō 03. vt. d. §. fit tibi quoq; tertiū. Dico ēt† q̄ ciuitas nō pōt de hoc facere ſta tutū vc3 q̄ ſufficiat regſtio p̄ſas 2 ſi. vt faciat iuſtitiā. nā an teq̄ iuſtitia nō ſit denegata nō ptinet ad cognitionē ſupiozis et p̄ ꝯs nec alterius ciuitatis vbi deficiat superior. 2 ſic nō pt de hoc facere ſtatutū. facit q̄ digi. §. in. q. iij. Jtē glibet rens vt actor 03 primo iudicē requirere. Ex p̄dictis apparet† qualr debeat fieri dicta regſtio: 03 eñ actor offerre libellū cū oib⁹ ſolēnitatibus debitis q̄n cā regrit libellū. vel implorare offi ciū iudicis p̄ executiōe q̄n cā hꝫ paratā executionē. vel reus 03 modo debito exceptionē opponere in caſu: q̄ꝯ requirit q̄ vnus iudex ſcribat alteri iudici. ſ. p̄ exequēda ſnia ab eo la ta. vt extra de fo. compe. c. romana. 2 digi. §. in. q. iij.

2 ¶ Judex appella tiōis. adde q̄ hoc idem conſulēdo ſe quutus eſt come⁹ in cōſil. lxij. col. ij. in. iij. volu.

b ¶ Exemplū. adde tu 2 vide. d. alexā. de imol. in conſil. cxxxviij. colū. iij. verſi. accedit. in. §. volu. qui allegat Bar. hic.

Item in alio caſu que vide infra p̄ogt.

3 Secundū querit an poſſit regri vt alte ri⁹ iudicis iuriſditionē p̄ro get. vel arbitros eligat. cuꝫ in dicta ciuitate nequeat actor litigare ſecure. Rñ. vt digi. §. p̄gi. † ptās eñ qui cōcedit repreſalias ſuccedit in loco deficiētis ſupiozis. videndū eſt er go ſi ſupioꝛ hoc faceret deberet. 2 reperio† de iure ciuili hoc debere ſeruari. p̄ pupillis 2 miſerabilibus p̄ſonis magis me ſi aduerſarij potētiā phozreſcūt. C. q̄n impe. in pu. 2 miſe. perſo. cogno. l. j. in fi. P̄ro iſtis ergo p̄ſonis ciuitas ea. p̄p̄ie poſſit ſcribere alteri ciuitati vt aduerſariū dictaꝫ p̄ſonarū cogeret alibi litigare. cū tales miſerabiles p̄ſone ipſi⁹ aduerſarij po tentiā phozreſcāt q̄ ſi nō faceret ſtatim appet iniuſtitia. Que tamen intelligant miſerabiles. dedarat plene a30 in ſumma il lius tituli. de iure† 3o canonico eſt lati⁹ itroductū vt vbicūq; gs litigiū haberet cū o̅ño vel cū vniuerſitate terre ſeu ciuita tis ſeu q̄ocūq; aduerſarij potētiā phozreſcat ēt ſi nō ſit de di ctis p̄ſonis miſerabilib⁹ poſſet p̄ ſuperiozē trahi extra p̄priā dioceſim. vt extra de reſcri. c. ſtatutū. §. cū vero. lib. vj. plus vī q̄ vbicūq; actoꝛ 2 reus ſunt diuerſaꝝ ciuitatū actoꝛ p̄t trabe rer eū p̄ ſupioris reſcriptū extra p̄priā ciuitatē dū tñ nō tra bat eū i ciuitatē ipſi⁹ actoris. vt. d. c. ſtatutū. §. cū aūt actoꝛ. q̄ſi p̄ſumant ſemp q̄ foꝛēſes cū ciue in ciuitate p̄pria nō litigāt

8 ſecure p quā decretalē dico† q̄ vna ciuitas ad petitionē ſui ci uis pōt requirere aliā vt cōpellat aduerſarium extra ciuitatē p̄priā litigare. 2 magis me ad petitionē miſerabilium perſona rum vel cum aduerſarij potentiā perhoꝛreſcunt vt dictuꝫ eſt 2 ſuper hoc credo ciuitates poſſe facere ſtatuta. 2 hic modus videtur mihi multum equus 2 iuris rationi conſonus.

9 Tertiū querit† qs requirit vt iuſtitiā fa ciat. Rñ. vt dictū eſt ptās 2cedēdi repreſal. ſuccedit in locū deficiētis iudicis ſupioris: ſed de iure ante q̄ adeat ſuperior 03 p̄mo regri iudex ad quē ſpectat. p̄ma cā 2 ipſo negligēte 03 requiri. p̄imus ſuperioꝛ q̄ primo p̄cipiat vt iuſtitia faciat q̄ ſi nō faciat adeūdus eſt p̄n ceps. vt in aut. de man. p̄inci. §. fit tibi q̄ꝯ tertius. 2 ſi nō eſt p̄imus ſu perioꝛ adeūdus eſt eps añ q̄ eat ad principē. vt in aut. vt di. iudi. in p̄n. Ex hoc vī q̄ añ q̄ quis adeat iudicem terre ſue p̄ petēdis repreſalijs 03 adire primū iudicē. 2 ipſo ne gligente ſuperioꝛē. ſ. ppl̄m. vbi ppl̄s o̅ñat vel o̅ñm vel regem vel principē. hoc aūt nō eſt indiſtincte verū. nā illud q̄ 03 de adeūdo epō nō arbitroꝛ opportunū eſt q̄ 2 vſus talē 2ſtitutio nē nō admittit. nec epī tali iuriſditiōe ytunt in ptib⁹ iſtis. Si mile no. extra ō treu. 2 pa. c. j. 2 de re. ec. nō alie. c. j. li. vj. Jn eo q̄ dicit aut. hoc ius poꝛrectū. nō eſt de neceſſitate ſeruādū. fa cit q̄. d. 2ſtitutio vt diffe. iud. nō reperit approbata ab eccle ſia ergo 2c. vt in. c. ecclia ſancte marie. extra de 2ſti. I3 illud q̄ dixi de adeundo. p̄imū ſuperioꝛē de populo vel dño vī eſſe verū p. d. iura q̄ populus iudex p̄imus requiſitus denegat facere iuſtitiā nihil faciendo. ita loquunt dicta iura. Si vero

b iuſtitia denegat p̄nuntiando⁹ vel aliquid faciendo contra in

c ſtitiā: tūc ſi eſt iudex appellatiōis ille p̄imioꝛ 03 adiri añ q̄ ad auxiliū ciuitatis vel terre p̄prie vel dñi. p̄priꝫ redeat. vt. ff. de app. l. §. ſi qs in appellatione. Si vero iudicē appellatiōis nō haberet vel appellari nō poſſet. tunc recurret p̄ repſalijs ad iudicē ſuū. eſt eñ qd imputet† illi p̄ꝛo vel dño. cur appel lationis iudicē nō 2ſtituit ipſe vero p̄ꝛs vel dñs adeundus eſt. q̄ vel. p̄pter. ll. p̄teritas nō pōt facere lite pēdēte vel finita vt. C. de tran. l. cauſas. 2 in aut. in medio litis non fieri ſacras foꝛ. col. viij. 2 digi plene. ff. de iu. 2 iu. l. oēs p̄ꝛi eoꝛ tñ eſt culpa vt dictū eſt. ex p̄dictis p3 q̄ ſi in ciuitate eēt aliq̄ ſtatutū q̄ manifeſtā inigtatē 2 tineat. ita q̄ ciuis alteri⁹ ciuitatis ibi litigaret certū eſt eū p̄dere nō eſt neceſſe q̄ iudex illi⁹ ciuitatis requiraf. ſed directo poterit qs requirere iudicē ſuū. q̄ req rat illā ciuitatē vt ciui ſuo iuſtitiā faciat. 2 iniquitatē illi⁹ ſta tuti quantū ad ciuē ſuū tollat. ar. C. de ſa. ſan. ec. aut. caſſa. et extra de here. c. ſtatutū. li. vj. Sed circa † p̄dicta dubitaf. pone q̄ ciuitas vna hꝫ iudices p̄me 2 ſcōe appellatiōis 2tingit q̄ quis litigauit in cā p̄incipali. 2 in p̄ma ſcōa cā appellatiōis ſuccubuit 2tra iuſtitiā q̄alr ſuccurret huic vī eñ deſtitutus omni auxilio. iſtā ad p̄incipē nō pōt haberi regreſſus: q̄ nō hꝫ tertio p̄uocare. ergo nec ad ciuitatē p̄priā habere recurſū. Sed dicendū eſt q̄ ſi quidē eſſet ſnia lata ob gratiā ptis 2 iniq̄ que: tūc poſſet peti reſtitutio. 2 ſic poſſet peti cozā maioꝛe. vt ff. de mino. l. ſpecti. 2 ar. C. de accu. l. abſentē. 2 ita poterūt peti repreſalie cozā iudice p̄pio. Si vero ſnia eſſet lata ob gratiā vel dictum eoꝛ q̄ regunt ciuitatē: tunc ipſi parti tenerenf ad intereſſe: qō apparet: q̄ criminaliꝫ puniunt†. vt. l. j. C. ne li. pē. 2 de bis q̄i poteſt noſe. l. j. 2 ſic p̄ ꝯs tenēt actione in factum ad intereſſe. vt. ff. de fal. l. q̄ noſe. 2. ff. p̄ foc. l. nec quicq̄. Si vo ſnia eſſet lata inique ſolū ex iudicis motu: tūc nō video reme dium cōtra partē vel ciuitatē q̄ nō eſt quid eis imputet†: ſed eſt remedium contra ipſum iudicem qui iniq̄ p̄ꝛopio mo tu tulit ſententiam de quo remedio dicam infra 2c.

11 Quartū querit cōcedenda 2 repreſaliarū. Rñ. primo† videndū eſt q̄ nō ſit circa modicum. iſtud eñ remedium repreſaliū cū ſit odioſum. vt extra de iniur. 2 dā. da. c. j. li. vj. 2 eſt ſubſidiariū ꝯ ius cōe. vt dictū eſt nō 03 dari p̄ꝛo modico. vt. l. ſcio. ff. de in ite. reſt. 2. ff. de dolo. l. ſi oleū. §. fi. cuꝫ ſi. Scōo aduertendū eſt q̄ p̄dicta iuſtitiā ius p̄tis totaliꝫ le datur. ſecus ſi ledaf aliqualr. C. de p̄ci. ipe. offer. l. quoties. vt ſi totaliꝫ iuſtitiā nō facit. vt. C. de ſer. fu. l. mācipia. in fin. 2. ff. de dā. infec. l. iiij. §. in eū. vel p̄bationē nō recipit. vt. l. ſi q̄ſi. in fi. C. de teſti. vel ſnīam diffinitiuā iniuſtā tulit. vt. C. de pe. iudi. qui male iudi. l. j. 2. ij. Si aūt partē grauaret ferēdo aliquam interlocutoriā: tūc recurremus ad diffinitionē q̄ ſit an ab in terlocutoria poſſit appellari. vt eo caſu eſſet ſufficiens cauſa quo poſſit appellari de iniuſtitia ad petēdas repreſalias: als ſecus qualiter aūt hec iniuſtitia p̄betur dicam infra 2c.

12 Quintū querit q̄o intelligaf q̄ ſupio ris copia haberi nō poſſit. Rñ. q̄ſi† nō pōt haberi copia ſupioris de iure nec de fa cto: q̄n ō eſt: 2 tunc eſt clarū. vt. d. c. dñs nr̄. in. xxiiij. q. ij. 2 q̄ō no. C. de iud. l. nullus. 2. ff. q̄ō vi aut clam. l. ſi alius. §. belliſſi me. cū glo. ſua q̄ñ pōt haberi copia de iure ſed nō de facto. Exēplū impator eſt mō in alamania. 2 de iure eſt ſuperioꝛ. tñ de facto in ptibus iſtis ei nō pareſ. Vel pone in marchia ēre ctoꝛ p̄ ſancta matre eccleſia: tñ de facto nil pōt. p̄pter occupa tionē tyrānoꝛ. ſ. q̄ō vī ſupioris copia nō haberi. Q̄ñ tñ nō pōt haberi copia de facto nō de iure. Exemplū aliqs tyran nus occupauit multas terras de facto non de iure eſt dñs et puto recurrendū ad ea q̄ no. Jnn. in. c. nihil. extra de elec. vc3 q̄ aut tyrānus ille ſua autoꝛitate occupauit. 2 tunc nō habeꝫ p̄ꝛo ſuperioꝛe. 2 nō valeret q̄ ab eo fieret. vt. C. de ſa. ſan. ecc. l. decernimus. Aut fuit electus ab habētibus p̄tātem facere p vim vel metū 2 tūc aut hoc nō eſt notoriū. I3 p̄ vero dño ſe ge rit: ſic reputaf cōiter. 2 tūc habeꝫ p̄ ſuperioꝛe. vt. l. barbari⁹. ff. de offi. p̄to. aut eſt publice notum q̄ eſt tyrannus non dñs 2 tunc nō habeꝫ p̄ ſuperioꝛe. nec 03 requiri. Debet eñ ſic repu tari: I3 nō ſit vt. C. de teſta. l. j. 2 p̄ alia iura q̄ alleg. Jnno. in. d. c. nihil 2c. Q̄ñ copia ſuperioris pōt haberi de iure 2 de fa cto: ſed haberi nō expedit: q̄ foꝛte expēderet plus q̄ ſit id de quo cōtenderetur vel foꝛte paſſus iniuriā eſt pauper. et tunc etiam puto q̄ō nō ſit neceſſe quod adeatur ſuperioꝛ. imo ſit p cedendum tanq̄ ſi ſuperioris copia nō haberet. ar. C. de an. 2 trib. l. mediterranee. 2. ff. de pig. act. l. ſi ſeruos. ſiue ex p̄te iudi cis: ſiue ex parte ſuperioris adiri non poſſit idem iuris videt vt. l. j. ff. de diuer. 2 tempo. p̄ſcrip. 2c.

1 ☞ Si ſtatutum vel conſtitutio permittit repreſalias: con ditione illius iuris aditur iudex.

Repreſalie

2 Repreſalie de iure communi petuntur manu regia.
Repreſalie permittuntur de iure diuino 2 de iure gentium.
3 Concedens repreſalias non 03 habere ſuperioꝛem.
4 Poteſtas ciuitatis nō cognoſcētis ſuperioꝛē de facto nō con cedit repreſalias niſi ſtatuto caueret. ſed regentes ciuitatem.
5 Ciuitas que ſubeſt alicui regi vel principi non poteſt repreſa lias concedere.
6 Superioris copia ex parte cōcedentis repreſalias q̄ñ habe ri non poſſit vt ciuitas ſubdita illas concedere poſſit.

Tertia principalis q̄ō eſt q̄ quem iudicē repre ſalie poſſint concedi. Circa quod queri tur. Primo quo iure adeatur quis vt repreſalias cō cedat. Scōo quis eſt ille iudex cuius poteſtas debet implora ri p̄ro repreſalijs concedendis 2c.

1 Primū querit quo iure adeaf qs vt rep ſalias 2cedat. Rñ. † ſi q̄dē p ſta tuta terrar vel 2ſtitutiones o̅ñoꝛ aliq̄bus eſt 2ceſſa p̄tās. 2 tūc iudex adhibet 2ditione ex illo ſtatuto vel cōſtitu tione vel iudicis o̅ſñ iplōrabit ſcōm q̄ ex illo ſtatuto vel cō ſtitutione p̄cipit. vt. l. vnica. ff. de 2di. ex. l. 2 ibi plene digi qua liter aūt circa hoc ſtatutū ſcatu fi eſt. p̄babitr illud ignoꝛo. vt ex

2 tra de 2ſti. c. j. li. vj. Si vero q̄rimus 3o de iure cōi: tūc aduertē dū q̄ō de iſtis repreſalijs 2cedēdis nulla iuris ciuilis cōſtitu tione cautū eſt. 2 rōnes 2 iura q̄ ad hoc cognnt ſunt magis de iure diuino 2 de iure gentiū quo bella licite p̄mittunt q̄ de iu re ciuili. vt digi. §. j. q. ij. Sed illo iure gen. nō erat actio neq̄ iſte formule agēdi. I3 oia expediebant manu regia. vt. l. ij. in p̄in. ff. de oziz. iur. vñ dico q̄ō etiā bodie vbi ex cā repreſalie poſtulanf de iure cōi nō 03 intētari actio vel o̅ñm iudicis im plōrari. I3 magis 03 regri man⁹ regia ſeu p̄tās regia ſcōm in ſtituta iuris diuini 2 gētiū q̄ō a iure ciuili non eſt imutandū.

2 Secundū querit q̄ eſt ille iudex cuius ptās 03 implorari. Rñ. ſiqui dē p ſtatuta edita ab his q̄ bñt antoꝛitatē hoc aliq̄d

3 eſt geſtū illi adeūdi ſunt. S3 ſi de iure cōi loquamur tunc ſi cut ex p̄te ei⁹ ꝯ quē repreſalie 2cedunt requirit q̄ ſupioris co pia haberi nō poſſit vt dictū eſt. ſic ex p̄te 2cedētis repſalias requirit q̄ ſit talis q̄ ſupioꝛē nō habeat: q̄ō. p̄baf. nā 2cedere repreſalias eſt indicere bellū I3 q̄n̄ꝯ iſtud bellū nō idicaf vlr ex p̄te indicētis vel ei⁹ ꝯ quē indicit q̄ō vni p̄mittit alios ca pere. ſ. p̄riculares boies. 2 ſic in dubio eſt p̄icularis ex vtraq; p̄te. vt dicā. ſ. vij. q. iij. poſſet ēt eſſe vn̄ uerſale ex vtraq; p̄te I3 bellū iuſtū nō pōt indicere: niſi ille q ſuperioꝛē nō hꝫ vt. ff. de cap. l. poſtes. ergo nec 2cedere repſalias. 2 ita tꝫ Jnno. extra

4 de reſti. ſpo. c. olim. Ex hoc ſequit† q̄ ſi eſt aliq̄ ciuitas q̄ ſolū de facto nō cognoſcit ſupioꝛē. 2 regit p̄ p̄pm ſcōm ſuos ordi nes 2 ſtatuta q̄ō ptās 2 rectoꝛ illius ciuitatis nō poſſet conce dere repreſalias: niſi eis ſpāliter aliquo ſtatuto eſſet p̄miſſuꝫ deberet ergo adiri p̄ro repreſalijs ipſe p̄ꝛs vel oꝛdo vel apō

5 quē eſt o̅is cōis ptās 2 hoc puto verꝫ. Jtē ex p̄dictis ſequitur q̄ō ſi eſt aliqua ciuitas que ſubeſt alicui p̄ncipi ſeu regi q̄ nec ipſa ciuitas nec aliquis officialis principis vel regis p̄t cō cedere repreſalias. ſed ipſe ſolus p̄nceps vel rex. Dico tamē

6 q̄ in o̅ibus caſibus in quibus digi. §. ij. q. v. q̄ ſuperioris co pia haberi nō intelligit ex p̄te 2tra q̄ā 2cedunt in illis itelli gendum eſt ſuperioris copia nō haberi ex parte cōcedentis. 2 in illis caſibus ciuitas ſubdita regi vel comes regi ſubdit⁹ poſſet repreſalias 2cedere ſicut eñ in quibuſdā caſibus p̄ꝛo pter vrgentē neceſſitatē p̄mittitur aliquibus q̄ō ius ſibi dicāt vt. ff. q̄ in frau. cre. l. ait p̄ꝛo. ſi debitoꝛē. 2 q̄ vi aut clam. l. ſi alius. §. belliſſime. 2 no. C. de iud. l. nullus. ita in p̄opoſito ex dictis caſibus poterit ciuitas vel o̅ñs ſubditis concedere rep ſalias. q̄ ſuperioris copiam non poteſt habere.

1 ☞ Repreſalie ad hoc vt cōcedanf ſufficit quod petanf ma nu regia nec aliqua ſolēnitas iuris ciuilis requiritur.
2 Cauſa p̄ꝛopter quam repreſalie concedunt debet eſſe vera.
3 ☞ Requiritur etiam q̄ eis contra quos cōceduntur ius ſal uum ſue defenſionis ſit.
4 Sufficit oſtendere ſolā cōceſſionē repreſaliarū abſq; p̄ceſſu.
5 Cautela vt fiat p̄ceſſus 2 in ſcriptis redigaf ante q̄ 2cedanf.
6 Ordo impoſitus p̄ ſtatutū in petēdis repreſalijs ille ſeruaf
7 Si ſtatutum concedit poteſtatē officiali concedendi repreſa lias tunc libellus datur: citatur pars: 2 lis conteſtatur.
8 Quilibet habens mandatum poteſt comparare ad defenſio nem eoꝛum contra quos repreſalie poſtulantur.
Jtem quilibet de populo.
9 Quilibet de populo ciuitatis a qua repreſalie petuntur com parere poteſt ne concedantur.
10 Defenſiones q̄ opponanf ad hoc ne repreſalie concedantur.
11 Juri petendi repreſalias quo pacto quis renuntiare poteſt.

12 Modus p̄obandi iuſtitiam denegatam.
13 Judex populus vel gens faciens iniuſtitiam vel denegans obligatur parti ad intereſſe.
14 Libellus quando repreſalie petantur quid contineat.
15 P̄ro repreſalijs conceditur captura 2 detentio ex primo 2 ſe cundo decreto.
16 Liber homo in caſu neceſſitatis p̄ debito alieno capi poteſt.

Quarta q̄ō p̄incipalis eſt qualr 2 quo ordine repreſalie 2cedanf. Circa q̄ō querunf plura. P̄rio q̄ ordine 2cedat ab eo q̄ nō cognoſcit ſu periorem. Scōo qs ſit oꝛdo q̄n petunf ab iſtis q̄bus eſt cōceſ ſum p̄ ſtatuta populi vel p̄ cōſtitutiones alicuius o̅ñi. Ter tio q̄rit p̄te regſtā quis pōt cōparere ad defenſionē ne repre ſalie cōcedanf. Quarto ſi aliqs cōpareat quibus defenſioni bus vti pōt. Quinto qualiter iniuſtitia facta vel iniuſtitia de negata. p̄batur. Sexto an cū repreſalie cōcedunf p̄mittaf ca pi 2 detineri: vt ex primo aut ex ſecundo decreto 2c.

1 Primū querit quo oꝛdine 2cedanf q̄n̄. pe rioꝛē. Rñ. vt in p̄cedēti† q̄ōne digi iſto caſu nō eſt ne ceſſe tentari actio vel o̅ñm iudicis imploꝛari: ſed magis 03 regri manus regia ſeu p̄tās regia ſcōm inſtituta iuris diuini vt gē tium. ſed illo iure oia erāt in p̄tāte regia. vñ null⁹ oꝛdo nulla ſolēnitas requirebat. I3 illud erat q̄ regi placebat. vt. d. li. in p̄n. ff. de oziz. iu. facit. ff. de 2ſti. p̄n. l. j. in p̄n. Unde in p̄poſi to dico q̄ nulla ciuilis ſolēnitas requiraf. nec libell⁹ nec ali⁹

2 oꝛdo. nec ſcriptura. ſolū ergo illud requirit q̄ō inſgentiū req rebat† ſ. q̄ō cā p̄pter quam repreſalie cōcedunf fit vera. als fieret iniuria. 2 de iure gentiū alterū alteri inſidiari nefas eſt

3 vt. l. vt vim. ff. de iuſti. 2 iu. Jtē q̄ō Teis ꝯ quos cōcedunf fit ſal ua defenſionis facultas q̄ eſt de iure naturali vel gentiū q̄ō p̄ principē tolli nō pōt vt extra de re iud. c. paſtoralis. §. certū

a in cle. vñ⁹ credo† q̄ō ille qui hꝫ repreſalias ſibi cōceſſas a o̅ño a ¶ Unde credo adde q̄ bal. in cō

4 vel p̄ꝛo cū nō bꝫ ſuperioꝛ nō 03 de alio. p̄ceſſu vel ordine do cere. ſed ſufficit ſolā 2ceſſionē o̅ndere. 2 oia alia p̄ſumunf re cte acta cū oia in p̄tāte cōcedētis eſſent. 2 ſacrilegij iſtar eſt 2c. vt. l. ſacrilegi. C. de diuer. reſcr. 2. l. ij. C. de cri. ſacri. 2 hoc verū

5 in territoꝛio 2cedētis. S3 periculū eſt p̄mo† q̄ gens illa 2tra quā fit hec 2ceſſio repſaliaꝫ poterit eodē iure vti ꝯ 2cedētes p̄ titulū. ff. q̄ō q̄ſq; iuris. 2 de hoc dicā. ſ. Scōo q̄ ſi ex aliquo pacto. p̄betur de hoc cognoſci coram arbitris vel alio iudice nō ſubdito ei cui 2ceſſit dñs. p̄bari quō iuſte eſſet. p̄ceſſum ea iu ſtitia q̄ de iure gentiū requirit: vt. ſ. digi als apparet q̄ iniu ſte eſſent concelle. 2 ideo tu tuus eſt q̄ p̄ceſſus fiat ſup hoc 2 re digatur in ſcripris vt ceſſet ois ſcrupulōſitas 2c.

6 Secundū q̄rit quis ſit oꝛdo q̄ñ repreſa lie petunf ab aliq̄bus q̄bus teſt 2ceſſum p̄ ſtatuta p̄pli vel per 2ſtōes alicuius o̅ñi. Rñ. ſi q̄dē p ſtatutū imponit oꝛdo ille eſt ſeruādus ſuper hoc eñ oꝛdine p̄t ſtatui. vt. §. digi in. q. iij. ¶ Sed ſi circa oꝛdi

7 dinē nihil eſſet ſtatutū tūc p̄cedit q̄ō. Pone ſtatutū† eſt q̄ ali quis officialis bꝫ p̄tātē 2cedēdi repſalias cuilibet iuſte petē ti qs oꝛdo ſeruabit illo caſu. 2 certe talis officialis bꝫ p̄tātez a iure ciuili. q̄ talia ſtatuta ſunt iuris ciuilis. vt. l. oēs p̄ꝛi. ff. de iuſti. 2 iur. 2 ipſius officialis o̅ñm ip̄loꝛabit. 2 ſic ſm oꝛdi nē ciuile erit p̄cedēdū. vñ o̅ndus erit libellus. ps citāda 2 p̄te cōpārēte lis 2teſtāda ſm formā aut. afferaf. C. de lit. 2teſ. p̄te vero nō cōparente. p̄cedendū erit ſicut 2tra 2tumacē de iure proceditur quod declarabo. ſ. in vlti. q. huius q̄ōis.

8 Tertiū querit qs p̄te regſtā pōt cōpare re ad defenſionē ne repreſalie cōce dantur. rñdeo† parte regri intelligo gentē vel p̄pm cōtra quā repreſalie poſtulanf. quo caſu ad defenſionē poteſt cōparere p̄ſona q̄libet bñs mādatū ab illa gēte vel p̄ꝛo et bꝫ nō eſt dubiū. Scōo mō pōt cōparere q̄libet de p̄ꝛo illo vel gē te 2tra quē vel quā repreſalie poſtulanf q̄ñ o̅ñ intereſt. vt

9 ff. de ope. no. nū. l. in p̄uinciali. §. j. Tertio vt† puto poterit cō parere q̄libet de p̄ꝛo illius ciuitatis a qua petuntur repre ſalie. nam eoꝛ intereſt ne repreſalie indebite 2cedanf. ne forte ciuitas cōtra quam cōceduntur eodē iure vtatur 2 faceret ca pi hoies iſtius ciuitatis repreſalias concedentis.

10 Quartū querit ſi cōpareat aliquis qui bus defenſionib⁹ vtaf. ne rep ſalie 2cedanf. Rñ. † q̄dā ſunt defenſiones q̄ cauſanf ex defectu iuris petētis de q̄bus in p̄cedēti dictū eſt. Quedā ſunt q̄ cauſanf ex defectu p̄ſone petētis repſalias. de hoc di cetur infra. Sūt ēt q̄dā alie defenſiōes. P̄imo vtputa ſi para tus eſt emēdare q̄ ip̄loꝛ be factū eſt. vt p̄alleg. c. dñs nr̄. xxiij. q. ij. q̄ intelligo ſi de hoc ſatiſfdat idonee. ar. C. de bo. aut. iudic. poſſ. aut. ei q̄ iurat. Scōo ſi eſſet dubiū an eſſet denegata iuſti

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tia. tunc pōt petere q sup hoc dubio an sint cōcedende repze salie cognoscat cū ibi nō possit litigare secure ſm ea q̄ dixi. ff. q. ij. p. ealde rōnes. Sed pone ꝙ vt de facto sepe accidit i bis q eligunt rectores alicui⁹ ciuitatis ⁊ pmittūt nō petere repze salias. an poterit ꝙtra eos excipi de tali ꝓmissione. vt q nō non fic nō ỽ3 pactū q gs nō possit laudū reducere ad arbitrium boni viri. Tu dic vt. s. dictū ē. sepi⁹ ista petitio repsaliaꝝ suc cedit in loco deficientis iurisditionis supiozis. ⁊ iō repsalie si pe tant. q̄si inique sit ꝑdenat⁹ vel iniuste. ⁊ sic ỽ3 recursum ad ci uitatem suā sicut haberet ad iudicē appellādi renūtiari. vt. C. de tēp. ap. l. fi. ff. q. ap. nō l3. l. j. §. fi qs ꝓfessus aū sniam. ita et huic iuri q̄ succedit in locū ei⁹. si ỽo petat repzesalias ꝓpter aliā iniustitiā sibi factā vel iustitiā denegātē. ⁊ tūc nō ꝑt oppo ni de ꝓtio pacto q̄ iā nō ỽ3 pactū p q̄ remittit delictū futuꝝ vt. l. si vnius. §. illud. ff. de pac. ⁊. l. quenire. de pac. dota. ⁊c.

12 **Quintū** q̄rit qualiter iustitia denegata ꝓbet. Rñ. ꝙ pacta vel p testes. puto etiā q̄ pōt requiri inde q ꝓmus vt actoris co piam faciat q̄ si nō faciat istud est iniustitiam facere. vt. C. vt li. pen. l. ij. est etiā alius modus multū expedit⁹ ỽ3 q̄ factis oibus requisitionibus debitis. vt. s. dictū est. tūc ille q̄ patit iniustitiā vel sē pati dicit. adeat iudicē a quo intēdit petere re pzesalias q̄ ꝛtez mittat nuntiū vel ambasiatozē q̄ hunc iustiti ā faciat nec relationi talis nūtij vel ambasiatozis stabit. vt in aut. de disse. iudi. §. j. colla. viij. vbi ỽ3 q̄ statur literis eius cui hoc fuerit cōmissum. sic ergo idem erit in ꝓposito ⁊c.

1 **Desextū** q̄rit an cū repsalie ꝛcedunt ꝑmitta tur capi ⁊ detineri. vt ex ꝓmo aut ex scō decreto. Circa ꝙ sciēdū est q̄ iudex gēs vel ppls qui facit iiustitiā vel denegat iustitiaꝝ obligat parti ad interesse. vt insti. de ob. q̄ ex quasi deli. in ꝑn. ⁊. ff. de va. ⁊ extra oz. cog. l. si iudex. C. de testi. l. si q̄s in fi. ⁊ de ser. fug. l. mācipia. in fi. ff. de magi. ꝓuc. l. j. in ꝑn. de dā. infe. l. iij. §. in eū. vñ libel
14 lus ꝙ qui dak q̄s repsalie ꝛcedunt ꝓ tio ỽ3 ꝛtinere q̄alr facte fuerunt requisitiōes debite ⁊ fuit iustitia denegata ꝓpter q̄s partis itereſt in tāta q̄titate quare petit dictos officiales cōe et hoīes ipsi⁹ ꝛdēnari in q̄titate ꝑdicta sibiq̄ ꝛceđi licen tiam capiendi ⁊ detinendi hoīes dicte terre. ⁊ res ipsoꝝ vsq̄ ad satisdationē dicte q̄titatis tūc si q̄s cōpareret ⁊ ordia rie litigaret sniaꝝ q̄ daret ꝙ actoꝛe dicte repsalie baberet vim executionis rei iudi. ⁊ illud posset fieri q̄ fieret de rebus q̄ in cām iudicati caperenk ⁊ ordo est manifestus. si vero null⁹ cō
15 pareret tūc ỽ3 dari ꝓtio licētia capiendi vel detinendi. vt ex ꝓmo decreto vt tedio affecti veniant rūsuri. tūc si in ꝛtumacia ꝑseuerauerint ꝙsita veritate habik licētia capiēdi ex se cundo decreto sicut in alijs causis iura sunt vulgaria nec mi rū si in cām iudicati capiunk liberi hoīes in q̄s ciuitas illa ỽ
16 quā ꝛcedunk repzesalie ius h3 q̄re hoc ꝙ fit aliꝭ in casu necessi tatis. vt. l. ꝓ herede. §. quid rū. ff. de acqui. ber. in fi. gl. magne et ibi not. Sed si statutum aliter disponeret tūc illud esset ser uandū. possunt eīm sup his q̄ ꝛpedienda sunt sup concedēn dis repzesaliꝭs statuere. vt in ꝓcedentibus dictum est ⁊c.

1 ☞ Repzesalie conceduntur incolis qui munera ⁊ grauami na cum ciuitate soluunt.

2 Priuilegia alicuius artis quis nō h3 si artem nō exercet.

3 Repzesalie cōceduntur ciuibus non subiectis ⁊ factiones cō munis non facientes ex ꝓuilegio.

4 Liuis nō faciens factiones ex cōtumacia si petit repzesalias ciuitas pōt illas ei denegare. alius aūt conqueri non potest.

5 Petens repzesalias ꝓbat duo. s. se incolā ⁊ munera subire.

6 Habens ꝓlaturam in ciuitate an dicatur ciuis remissiue.

7 Liuitas an possit concedere repzesalias ciui suo ex cōuentio ne contra ciuitatem originis ⁊ nu. 9. vbi q̄ sic.

8 Potestas ciuitatis est maior in ciuē q̄ ptās patris in filium.

10 Repzesalie non conceduntur forensibus.

11 Repzesalie non possunt concedi ci qui post factam iniustitiā effectus est ciuis vel incola.

12 Ptās stipēdiarij ⁊ scholares habenk ꝓ ciuibus in loco vbi exercēt officiū stipendiū merenk. ⁊ student nō quo ad omnia.

13 Repzesalie q̄n ⁊ quo casu possunt ꝑdictis concedi.

14 Statutū q̄ ciues vnius ciuitatis tractank vt ciues quō itel ligak ⁊ q̄n repzesalie talibus ꝛceđi pūt ꝛtra tertiam ciuitatē.

☞ Si vero non subijt. adō q̄ hoc dictum refert ⁊ se quitur ꝓceptoꝛ menus soz. in con si. cc. ccij. col. ij. circa ꝓin.

Quinta principalis q̄ō est quib⁹ repzesalie sūt ꝛcedēde. Circa q̄ q̄runk plura. Prio an repzesalie sint cōcedende ⁊ an sint cōcedende inco lis. Scō an ciuib⁹ nō subiectis iurisdi. secularj. vel non fa cientibus factiones cōis. Tertio q̄rit an ciuib⁹ nꝝis ex cō uētione possint cōcedi repzesalie ꝛtra ciuitatē originis vl ecō tra. Quarto q̄rit an ei q̄ post ꝓ passus est iniuriā fact⁹ est

ciuis sint repzesalie ꝛcedēde. Quinto q̄rit q̄d de bis q̄ p ci uibus habenk ex. l. vel statuto. Sexto querit quid si ciues vni⁹ ciuitatis ī alia ciuitate debēt tractari vt ciues illi⁹ ciuita tis an ibi possint petere repsalias ꝛtra tertiā ciuitatē vl nō ⁊c.

1 **Primū** q̄rit an repzesalie sint ꝛcedēde incolis. Rñ. si q̄dē est talis inco la q munera ⁊ grauamina ciuitatis quā colit subijt tunc ei sunt ꝛcedende repzesalie ex causis legitimis. Si vo nō
2 subijt⁹ ibi munera ⁊ grauamina. nec ad ea ascribi se facit. tūc ei nō sunt cōcedēde repsalie. hoc ꝓbak p regulā iuris qui sen tit onus ỽ3 sentire cōmodū. ⁊ ecōtra. vt. C. ō fur. l. manifestis simi. §. fi cū in sca. ff. de re iud. l. fīn naturā. extra de reg. iu. q sentit. li. vj. Scō p. l. q sub ꝓtextu. C. de sa. san. ec. ⁊. C. ō col le. l. j. li. vij. Tertio q̄ illi ꝓpie dicunt municipes q munera simul subeūt. vt. ff. ad muni. l. j. in ꝑn. ergo ⁊ ei qui nō subit munera nō ꝙpetūt ꝓuilegia municipū. Quarto ꝙ nō ỽ3
2 quis ꝓuilegia alicui⁹ artis: vel ciuitatis: vel officij: nisi q re ipsa illud gesserit. vt. C. de ꝙsul. l. neminē. li. xij. facit. ff. ō excu. tu. l. fi. in ꝑnc. ⁊ de testa. mil. l. aſipe. ⁊. ff. de testa. mili. l. scrimia rios. ⁊. l. ne qdā. Quinto q̄ iter cinē ⁊ incolā tacite celebrak q̄dā ꝙtract⁹ vltr o citroq; obligatoriꝰ. est eīm icola obligat⁹ ad munera. vt. ff. ad muni. l. j. i ꝑn. ⁊. l. icola. iā ē ciuitas ad de fensionē ⁊ ꝓtectionē ipsi⁹. ⁊ idē ī q̄ls dño vel rectoꝛe. vt. l. illici tas. §. ne potēriores. ff. de offi. ꝓsi ille aūt q nō iplet ꝓtractuꝫ ex ꝑte sua nō ꝑt petere q̄ sibi ipleak. ff. de ac. emp. l. iul. §. offer ri. vñ ille qui munera nō subijt nō pōt petere repzesalias.

3 **Desecundū** q̄rit an ciui nō subiecto iuris dictioni seculari vel nō facien ti factiones cōis sint repzesalie cōcedēde. Rñ. ꝙ q̄dā sunt ciues nō subiecti iurisditioꝝ ⁊ nō facientes factiones cōis ex ꝓuilegio vt clerici. vt. C. ō epi. ⁊ cle. l. ij. aut. statutum. ⁊. aut. nulla cōitas. Ité alij ꝓuilegiati ꝓpter dignitatē seculare vt C. vbi se. vel clarisi. l. ij. ⁊. ff. de vac. mu. ꝓ totū. ⁊ istis sunt cōce dende repzesalie ne ꝓuilegiū in eoꝝ sanoꝛē cōcessum redūdet in odiū. vt. l. q̄ fauoꝛe. C. de legi. l. nulla. ff. eo. facit aut. ſ3 epa lis dignitas. ⁊ in coꝛpe vñ sumīt. facit ēt. C. de decu. l. neq; do rotheū. li. x. vbi ỽ3 patoꝛ interptāt. l. q̄ dicebat q̄ filij sequan tur matrē si nō sequunk patrē ex q̄ intelligāt si nō sequuntur
4 patrē ꝓuilegio: vt. d. l. neq; do rotheū. §. j. ⁊ est de clericis ex pressum. in ij. q. iij. c. magimian⁹ si ỽo ex q̄dā cōtumacia nō fa ceret factiones. tūc ciuitas sua a q̄ peteret repsalias posset ei denegare. vt. ff. ex q. cau. ma. l. ſ3 si ꝑ ꝓtoꝛē. §. ſ3 si oū decreto. si tñ ciuitas taceret ali⁹ nō posset de hoc cōqueri. ar. C. ō in. em pbi. l. ij. ⁊ q̄ no. ff. si ager vecti. vel emph. ꝓe. l. j. ⁊. ij. vbi ỽ3 q̄ ꝓ pter pēsionē nō solutam. l3 dño voleti eū expellere. q. d. extra neus nō ꝑt de hoc q̄ri. ⁊ hoc dicit gl. ꝓua. l. o. l. ij. ff. s agerve. Sz dices tu q̄re i ꝓcedēti. q. dictū ē incolā nō subeuntē munera eē repellēdū. Rñ. sola volūtate ī ciue pficit obligatio inter eū ⁊ ciuitatē q̄ mutari nō ꝑt. vt. l. assīptio. ff. ad muni. ſ3 icola nō nisi recipiak a ciuitate. vt. l. j. i ꝑn. ff. ad muni. ibi receptiꝛc. ꝑt eīm ciuitas nō eū recipe. ar. ff. ō leg. l. fi. vides ergo q̄ ille q petit repsalias. vt ciuis ỽ3 ꝑbare se ciuē. ⁊ ad hoc ꝙsulo quod
5 fiat spālis articul⁹. Si vo ꝑtit repsalias ỽ3 ꝑbare duo. s. se incolā ⁊ se subire munera: vel fecisse estimū. ⁊ si. Dicāt posset
6 ꝙ tubitari vtrū fotēsis q ỽ3 in hac ciuitate ꝓlaturā vl ecclesiā. vel ē h̄ monach⁹ dicak ciuis hui⁹ ciuitatis. ⁊ q̄d de aliq̄ caplo faciente hic residentiā. et hic plene dixi in lec. ff. ad muni. l. j.

7 **Tertiū** q̄rit an ciuib⁹ nostris ex cōuētio ne possint cōcedi repsalie cōtra ci uitatē originis vel ecōtra. ⁊ vt q̄ nō p regulā positā de ꝙsultra. l. fed ⁊ si quis. §. regulr. ⁊ de vb. ob. l. liber hō. in ꝑn. vbi ỽ3 q̄ ex quo facto q̄ritur mihi ius ex eodem si agak et fiat mecū nō obligoꝛ. ita in ꝓposito si ꝑ aliā ciuitatē huic ciui fie ret iniuria ciuitati originis q̄ref ius cōcedendi repzesalias ergo ex eo q̄ ista ciuitas facit cū illo suo ciue originario con tra eū nō ꝑt agi ⁊ sic repsalie cōcedi. Scō ꝓbat. q̄ duab⁹ ciuitatib⁹ ad idē cōcurrētib⁹ ꝑfert ciuitas originis. vt. ff. ad muni. l. assumptio. §. fili⁹. ⁊ no. C. de inco. l. ciues. li. x. ergo hic in faciēdo iustitiā ꝑferk ciuitas originis. ⁊ sic cōtra eā nō pūt cōcedi repsalie. Tertio sic. nō est dubiū q̄ ciuitas originis poterat statuere in suū ciuē anteq̄ efficeret ciuis ex cōuentio ne alterius ciuitatis. ⁊ alia ciuitas de hoc nō potuisset cōsu ri. vñ ciuis ꝑ cōuentionē postea factā nō poterit iuri originā lis ciuitatis sue originis ꝓdicare ipsa ciuitate originis nō cōsentiente. vt. ff. de pac. l. fi. ⁊. l. fi vn⁹. §. afi oīa. co. tit. ⁊. C. res inter al. ac. ꝓ totū. Quarto ꝓbat a simili fructuari⁹ pōt nun tiare nouū op⁹ aduersus oēs ꝓpter dñm. vt. l. j. ſi ff. de ope. no. nū. ita ciuitas q̄ ỽ3 ciuē ex quētione poterit cōcedere repſalias aduersus oēs ꝑter aduersus dñm. ff. de publi. l. pla. Quinto q̄ si quam injustitiā ciuitas originis fecit videtur sibi magis

sibi magis feciſſe q̄ alij ciuitati. vt. ff. ad le. aquil. l. legis aquilie debitoꝛi. Sexto vt casus. ff. ad mu. l. de iure. q̄ de bis q̄ querunk inter ciuitatē ⁊ suū ciuē solū cozā iudice sue ciuitatis agit ⁊ sic cōcludit q̄ siue ciuitas originis faciat iniustitiā alia ciuitas nō pōt se impedire. ité ecōtra q̄ ci uitas nō pōt se impedire de bis q̄ facit ciuitas extra quentiones. Se ptimo q̄ repzesalie sunt quoddā remedij extraoꝛdinarij. sed tale reme
8 dium nō ỽ3 dari cōtra ciuitatē originis. q̄ ciuitatis ptās est maioꝛ in ciuem suū q̄ ptās patris in filiū. vt. l. ij. ff. de iusti. ⁊ in. ⁊. l. ꝓstliminiū. §. filius. de capti. sed cōtra patrē auxiliū extraoꝛdinariū nō dak. vt. C. qui ⁊ aduer. quos. l. fi. ergo nec cōtra ciuitatē originis. Ecōtra videt q̄ vna possit cōtra aliā repzesalias cōcedere. Primo q̄ q̄ sunt duo qui habēt vnū subditū quil3 pōt defendere eū cōtra iniuriā q̄ ei iferk ab alio. Exē plū pater h3 filiū subditū ⁊ ciuitas similiter. vt. d. l. ij. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊. l. postliminiū. §. fi filius. de cap. sed nō pater deliquit in filiū ciuitas punit eū. vt. ff. ⁊. C. de parri. Et si ciuitas ꝓcederet ꝛtra eū filiū pater admittere tur ꝓ suo interesse ad defensionē filij. vt. C. de accu. l. si ciuisdā. ⁊ ar. ff. de app. l. nō tñ. ⁊. l. lucius. eo. ti. ita in ꝓposito vna ciuitas cōtra aliā ad de fensionē sui ciuis poterit ꝓcedere repzesalias. Scō sic. q̄ñ sunt plures q̄ habent ius in re l3 vnū ius sit potēcius altero. tñ etiā ille qui h3 ius debi lius poterit agere cōtra illū q̄ h3 ius potēcius si rē illā damnificat. vt. l. item mela. ⁊. fi. ⁊. l. seq. ⁊. l. si ō ñs seruū. ff. ad le. aqui. ita in ꝓposito ciui tas que h3 illū ciuē ex cōuentione l3 habeat illud ius debili⁹ q̄ ciuitas originis tñ ꝓ tio ex defensione poterit sibi concedere repzesalias. Tertio sic l3 duo sint oñ eiusdē persone tñ si vnus in illā delinquat pōt ab alio coerceri. vt. ff. ad. l. aquil. l. sed ⁊ si cōm seruū. ita in ꝓposito. Quarto sic. ꝓ o pulsanda iniuria pōt qs cōuocare amicos. vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. cū igit. ⁊ ibi no. ⁊ extra de homi. c. significasti. ergo multo magis passus
9 iniuriā poterit cōuocare ciuitatē cuius est ciuis. Solu. dicendū est q̄ tvna ciuitas ꝛtra alia poterit repzesalias cōcedere q̄ ꝓbak. q̄ ptās cōcedendi repzesalias succedit in loco superioꝛis. vt dictū est. §. in. q. j. et ij. nō est dubiū q̄ si ciuitas mea fecit iniustitiā possum adire superioꝛē. vt. ff. q̄ me. cā. l. metū. §. animaduertendū. ⁊ de dolo. l. sed ⁊ si ex dolo. §. j. ita ergo in ꝓposito. ⁊ ad hoc cōcludebant oēs rōnes facte ꝓ hac ꝑte. Preterea ptās ciuitatis vel alia quecūq; tunc attendik cū bene gerit vt iustitiā facit nisi cū aliquē spoliat. vel facit iniustitiā. vt. ff. ꝓ emp. l. q fun dum. §. fi tutoꝛ. ⁊. ff. de fur. l. interdictū. §. qui tutelā. ⁊ ibi no. vñ ꝓposita q. q̄ñ ciuitas facit iniustitiā ciui suo nō vtik ptāte quā h3 in eū. sicut ergo cōtra ciuitatē extraneā. ita ꝫ illū possunt licite repzesalie cōcedi alijs cō curr̄ētibus de q̄bus in ꝓcedētibus dictū est. ⁊ ꝓ boc apparet rūsum: q̄si ad oīa allegata in ꝫrū. Nā ob. ff. ad muni. l. de iure. q̄ illud est verum q̄ primo ỽ3 agi cozā illo iudice. tñ si denegat facere iustitiā vel facit iniusti tiam. ⁊ nō habet copia supertoꝛis recurrit ad remedia repzesaliarum.

10 **Quartū** querit an ei q̄ postq̄ passus est iniustitiā factus est ciuis declarationē. Primo sciendū est q̄ repſalie nō pūt cōce di forēnibus. nā cōcessio repzesaliaꝝ est quodāmodo iurisgentiū vt digi ꝫ. in. q. ij. ⁊ in. q. j. sed illud ius q̄ quis facit ad tutelam coꝛporis sui fit li cite vt. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ in. ⁊ intelligo suū coꝛpus siue loquamur de coꝛpoze indiuiduo. siue de coꝛpoze misto. vt de vna ciuitate vel collegio. ista eīm appellank coꝛpora. vt. ff. q̄ cuiusq; vni. no. l. j. in ꝓin. ⁊ de colle. il lici. l. j. ⁊ sup rubrica no. vnde ciuitas ꝓ eo qui est de coꝛpoze suo defen dendo ab iniurijs pōt cōcedere repzesalias nō ꝓ eo qui est extra coꝛp⁹ suum: ꝓ o boc est q̄ in decretis. ij. q. j. c. multi. circa medīū ibi q̄d ad nos
11 de bis qui foris sunt. q. d. de bis qui sunt extra nostrū coꝛpus non perti net ad nos iudicare. Hoc ꝓmisso ī q̄i tpe denegate iustitie erat foꝛē fis. l3 postea efficiatur ciuis vel incola. nō possunt de iure cōcedi repzesa lie intelligitur de ciue tempoze facte iustitie. nec tale ius transit ad nouā ciuitatem. vt. ff. de ser. coꝛ. l. doli. §. fi. ⁊. l. j. §. fi seruus. ff. deposi. ⁊ de actio. ⁊ obli. l. quecunq;. ⁊ ibi sunt concoꝛ. in glo. ⁊c.

12 **Quintū** querit quid de bis qui ꝓ ciuib⁹ habenk ex lege vel statuto quo ad q̄d vt ptās: stipē diarij: scholares ⁊ similes. Circa q̄ ỽ3 est sciendū q̄ ptās alicu ius ciuitatis efficitur ciuis illius ciuitatis seu ꝓ ciue habet. vt. C. de ico. l. ciues. ⁊ ibi no ꝓ glo. Ité milites seu stipendiarij habētur ꝓ ciuib⁹ in loco vbi stipēdiū merenk ⁊ ibi fozū sortiunk. vt. ff. ad muni. l. municipes. et no. in. d. l. ciues. ⁊. ff. de iudi. l. heres absens. §. j. in. ij. glo. magna. Item scholares in terra studij l3 ibi nō efficiātur ciues. vt. l. lex cornelia. §. do mū. ff. de iu. ⁊. C. de incolis. l. ij. li. x. ff. de iudi. l. heres absens. §. j. in gl. su per verbo domiciliū. ⁊ tñ in dicta terra habētur ꝙ ꝓtegunk a rectoꝛe ipsi⁹ terre vt ciues vt in prima cōstitutione. ff. §. pe. ⁊ ne filius ꝓ pa. aut. ba bita. Aduertendū etiā q̄ ꝓdicti nō habētur vt ciues quo ad oīa: ſ3 quo ad quid. ista ptās vel rector huius ciuitatis nō pōt hic conueniri. nisi ꝓ bis q̄ hic cōtragit vel rōne officij. vt. l. ij. §. legatus. ff. de iudi. ibi vel si q̄ indicādi cā accersiti sunt ꝛjuncto. §. oēs. in. c. l. ⁊ idē intelligo de stipē diarijs ⁊ scholaribus. ⁊ ita ỽ3 intelligi q̄d not. in. l. beres absens. §. j. in ij. glo. mag. ff. de iudi. ſ. q̄ scholares sortiūtur ibi fozū ꝓ bis q̄ ibi ꝛtra
13 gerunt. hoc ꝓmisso ī sicut ꝓdicti habent tus ciuis limitare. ita habent li mitare ius petēdi repzesalias in terra ꝓdicta. Nā si ptās in his quos se cū ducebat cā officij. vel milites i bis q̄ cā militie vel scholares in bis q̄ cā studioꝝ secū ducebāt vel reducebāt passi sunt iniustitiā. vel iustitia de

negata fuit eis. q̄ quo ad illos ciues nō sunt ergo ꝛc. vt. s. ꝓxti. dixi.

14 **Dexterū** querit si ciues vnius ciuitatis in alia debēt tractari vt ciues illius ciuitatis ex pacto vel statuto. an ibi possint petere repzesalias cōtra tertiam ciuitatē. Circa q̄ sciendū est q̄ ꝓdicta verba. l. tractenk vt ciues nō efficiūtur ciues. ar. ff. de ver. sig. l. mortis appellatione. ⁊ q̄ ibi no. ꝓ glo. ⁊ Jaco. de are. Ité ꝓdicta verba hoc important vt in bis q̄ ibi tractare pūt. als de iure addet ista qualitas. l. q̄ tractenk vt ciues q̄ ꝑdest ad multa ꝓpter statuta q̄ faciunt differētiam inter ciues ⁊ foreres hoc ỽ3 ex tenore ipsoꝝ verboꝝ q̄ nullam ptātem ꝑdant. ſ3 solū modificant q̄ tractenk vt ciues simile dicit leg q̄ tutoꝛ loco oñ hr q̄ intelligik in bis que de iure face re pōt. vt. ff. ꝓ o emp. l. q fundū. §. fi tutoꝛ. Sed si aliꝭ in. d. ciuitate nō po terat petere repſalias. ergo nec mō poterit. dico tñ q̄ possent esse verba ita late ꝛcepta. ⁊ posset esse tanta cōfederatio duaꝝ ciuitatū q̄ essent q̄si vt vnū coꝛpus ⁊ quelz ciuitas posset de ciue alterī⁹ ciuitatis sicut de ꝓ ꝓtio suo ciue facere. vt. ff. de capti. l. nō dubito. ⁊ tuc posset petere ibi re pzesalias sicut ciuis illius ciuitatis. boc autem factum est ⁊c.

1 ☞ Repzesalie contra rectoꝛem ciuitatis forensem qui iniustitiam fecit quando concedi possunt.

2 Officialis qui fecit iniustitiam de qua durante officio poterat cōueniri si conueniretur in loco ꝓprio ỽ3 ad locum officij remitti.

3 Repzesalie cōtra officiales ptātes facientes iniustitiam q̄ñ concedi pūt.

4 Consilium vt officiales ptātis non teneantur ꝓ iniustitia per potestā tem facta. ⁊ contra eos repzesalie non concedantur.

5 Repzesalie contra consules ⁊ ꝓiores ciuitatis facientes iniustitiam con cedi possunt.

6 Repzesalie q̄ possint concedi contra singulares hoīes ciuitatis.

7 Homo liber ꝓ alio capi potest necessitate existente.

8 Repzesalie quod possunt concedi cōtra terras subditas simpliciter nō si sunt subdite quo ad quedam.

9 Repzesalie possunt concedi contra certum genus hominū ciuitatis de negantis facere iustitiam.

Extra principalis q̄ō est cōtra quos repzesalie ꝛcedantur. Circa q̄ querit. Primo an cōtra rectoꝛē ciuitatis forensem q iniustitiam denegauit possint cōcedi repzesalie. Scō an cōtra officiales dicti ptātis seu rectoris possint repſalie con cedi. Tertio an cōtra cōsules seu ꝓiores ciuitatis possint repzesalie cōcedi. Quarto q̄rit an contra singulares hoīes q̄ mihi bīt facere in regimine vel in oficio ciuitatis possint repzesalie concedi. Quinto vtrū repzesalie possint cōcedi ꝛtra hoīes terrarū subditarū quo ad que dam nō tñ simpliciter. Sexto vtrū repzesalie possint concedi contra certum genus hoim ciuitatis denegantis facere iustitiam.

1 **Primū** querit an cōtra rectoꝛē ciuitatis forensem qui iniustitiā fecit repzesalie possint ꝛceđi ad q̄ dicit Ja. de bel. in q̄ne sua q̄d ponit in aut. vt nō fi. pig. ꝙ cōtra eū ꝛcedi possint. ar. ff. q̄ō quisq; iur. l. j. ⁊ extra de sen. ego. c. ro
1 mana. li. vi. Adibi aūt vī sic dicendū. aut potestas fecit talē iniustitiam ꝓ qua nō pōt ꝓueniri durante oñ. vt. ff. de iud. l. pars literaꝝ. ⁊ de iu reiur. l. nec magistratibus. ⁊ tunc cōtra eū nō possunt cōcedi repſalie ra tio est q̄ nec iudex superioꝛ pōt durante officio in cuius locum succedit ius ꝛcedendi repzesalias. vt dictū est. finito officio non possunt similiter concedi nisi requisito iudice qui h3 eū syndicare. sicut in quoꝛz alio ꝓ uato debitoꝛe. vt dictū est. §. ij. q. iij. Judex aūt terre ꝓpie illius rectoris
2 ỽ3 requiri. vt infra dicā. aut rector ille fecit talē iniustitiam. de qua du rante officio pōt ꝓueniri. ⁊ tunc durante officio poterunt repzesalie con tra eū cōcedi eadē rōne ꝑcedentibus solēnitatibus requisitis. iudex aūt ciuitatis. ꝓpie illius potestatis seu rectoris nō ỽ3 requiri: q̄ ibi talis cā non ỽ3 agitari imo ad locū officij oporteret remitti: vt. C. vbi de rōci. agi op⁹. l. ij. ⁊. C. vt oēs tam ciui. q̄ cri. ind. po. depo. admi. ⁊ c. l. vnica. et in aut. vt iud. fine quoquo sukr. §. necessitatem.

3 **Desecundū** querit an ꝫ officiales ptātis seu rectores possint ꝛceđi repzesalie. Jaco. de bel. in ꝑdicta. q. dicit q̄ sic. Ego ꝙ dico q̄ñ; sunt alij officiales qui ex
3 posse inuerūt rectoꝛē ad talē iniustitiā faciēdam. ⁊ cōtra illos fine dubio possunt cōcedi repſalie. vt. C. de aduo. diuer. iu. l. placuit. ibi aduocatos in coꝛ. ⁊. c. C. de exco. mu. l. pe. in fi. li. x. Quidā sunt q̄ exposse cōtradice runt. ⁊ ꝛtra illos nō possunt repzesalie cōcedi. vt. C. de ap. l. q̄ñ iudices.
4 et. l. oēs in fi. de decu. lib. x. Et ideo ꝫ filiū Test officialibus q̄ñ talia occur runt q̄ protestenk q̄ nō ꝫsentiunt. ⁊ q̄ illa q̄ fiunt non fiunt de iure. et de boc fit instrumentū. boc ibi videt requiri. vt. d. l. q̄ñ iudices. quidā sunt officiales qui nec cōsentiunt nec contradicunt. q̄ forte sunt absentes vel ignorantes. ⁊ cōtra illos nō possunt cōcedi repzesalie. vt. l. j. in ꝓin. ff. de magi. cōe. ibi ꝓsentes ⁊c. ⁊ in gl. ibi posita. Quidā sunt officiales ꝓ sentes qui nō ꝫdicūt nec ꝫsentiūt. ⁊ tūc est aduertēdū q̄ qdam sunt offi ciales ad ea q̄ sunt mere facti. nec ad ꝫsilia requirunk vt notarij berona rij ⁊ similes. ⁊ tūc etiā cōtra bos nō possunt cōcedi repzesalie q non pūt resistere dño sine dedecoꝛe. ideo resistere nō tenenk. vt. l. vnica. ff. officium C. vt oēs tā ciui. q̄ cri. in. nec ob. q̄ō glo. ibi dicit esse coꝛrectū. q̄ verū est in casu illo. q̄ quilibet pōt resistere iugienti nō aūt in alijs casibus not. Quidā sunt officiales q adhibenk ad ꝫsentiendū ⁊ cōtra istos si nō con-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tradicūt possunt cōcedi represalie.vt.d.l. qñ iudices.cū fi.z hoc si scinerūt:als nō est eis quid imputetur. Sed si dubitāt an officialis fuerit presens vel absens z vtrūq; fuerit sciens vel ignorans. qd presumatur in dubio cogita per teipsum.

5 **A** D tertiū †querit an cōtra consules seu pōres ciuitatis iustitiam denegantes possint concedi represalie. Jac.de bel.in.q.predicta disputata p iura alleg.§.in hac.q.j.dicit q sic.qō intelligo verū cōtra priores vel cōsules presentes. secus contra absentes.vt.d.l.j.in prin.ff.de magi.cōue. tunc enī cōtra illos absentes nō possunt concedi represalie tanḡ cōtra consules seu priores. sed tanḡ contra quoslibet alios de populo.vt dicam j.progi.

A D quartū querit an contra singulares boies q nichil habent facere in offō vel regimine ciuitatis possint represalie 2cedi. Jac.de bel.in predicta disputatione dicit q nullo mō pūt ↄ tales represalie 2cedi. qz p debito ciuitatis nō tenenť homines singulares.vt.ff.qō cuiuscq; vni.no.l. si cuiꝰ. §.j.qō me.cā.l.metū.§.animaduertendū.z de dolo l.sed si ex dolo.§.j.z de re.iu.l.aliud.§.referť. z extra de sen.ex.c.romana.li.vj. ¶ Sed mihi vť primū per dictū.c.oñs nť.ex.iij.q.ij.vbi oz gens vel ciuitas plectenda.tota ergo gens ciuitatis plectitur. Preterea lz sūa excōicationis non posset ferri in vniuersitatē.vt.d.c.romana.tñ ferť sūa interdicti que ligat in quolz ppto etiā innocentes. vt in.c.si sūa.extra de sen.ex.li.vj. Si ergo pt hoibꝰ singularibus ppter delictū interdicti ecclesiasticū sacramentū z sepultura multo magis pūt eoz bona tēporalia auferri z pūt capi ppter qō interdicitur ei vti ppria libertate hec em animam nō ligāt. Preterea 2cedere represalias est quasi quoddā bellū particulare indicere:vt.§.dictū est in pcedētibus. sed in illo bello etiā innogī capiunť:ergo ꝛc. hoc pbatur in.d.c.oñs nť. Preterea lz illeť q capiť sit innocens tñ ciuitas hz ius merū z tunc ex cā necessitatis pōt capi:vt dixi.§.j.q.ij.pro hoc in.g.col.de statu ↄ libertatē ecclesie.§.j.z.§.si vero oñs.z.C. de sacrosan.ec.auť.cassa.ibi bona eoꝝ ab oībus occupāt ꝛc.de here.auť.si vero oñs.z fic ↄ oēs pūt 2cedi.z ita de cōsuetudine obseruať. ¶ Sunt tñ qdaz qui capi nō possunt vigore represaliaꝝ sic generaliter 2cessaꝝ de quibus dicemus.j.in seq.q. princ.

A D quintū querit vtrū represalie possint 2cedi contra boies terraꝝ subditarū quo ad qdam
8 nō simpliciter. Rñ.† qdā sunt terre subdite alicui dño terre vel ciuitati vel principi simpliciter: sed in qbusdā sunt puilegiate vt habeāt certas iurisditiones z exceptiones vt sunt multe in regnis. et cōtra istas possunt 2cedi represalie.qz vere subdite sunt.arg.C.de ope.lib.l.titius. z de bo.lib.l. fin. ¶ Quedā sunt terre q simplr sunt libere.sed se submiserūt quo ad qdam vt sunt multe terre subdite huic ciuitati z cōtra istas nō pūt cōcedi represalie ppter delictū ciuitatis vel dñi qui eas habēt subditas.qz ille sunt libere.vt.ff.de cap.l. nō dubito. ppter delictū tñ ipsaꝝ terrarū subditaꝝ bene pūt cōcedi sicut posset eis iustum bellum indici si denegarent transitum per territorium eorum.vt.xxiij.q. ij.c.notandum ꝛc.

9 **A** D sextū querit vtrū† represalie possint cōcedi cōtra certū genus boim ciuitatis denegantis facere iustitiā.ad qō dico sicut iudex qui exequit sūaz dz capere res q nō sunt in ↄtrouersia si pōt. ita cōcedens represalias quantū pōt cū minori scandalo pōt 2cedere vt capiať certū genus boim vťres. vel q qlibet homo ciuitatis cōtra quē cogať solvere certam quantitatem cū transit pro persona vel pro estimatione rerum z omnia vidi obseruari de facto secundum diuersitatem locorum.

1 ☞ Represalie concesse contra ciuitatem q possint exerceri contra eius incolas subeuntes tamen munera.

Boies de florētia z boies florētinos idē importā

2 Represalie an possint concedi contra ciues alibi morā trahentes.
3 Ciuis Florentinus alibi habitans quod dicitur Florentinus si sui subeunt ibi munera.
4 Represalie quod non possunt concedi cōtra ciuem ciuitatis cōcedentis qui etiam sit ciuis ciuitatis contra quam conceduntur.
5 Represalie non conceduntur cōtra mulieres vt psonaliter capiantur.
6 Contra clericos represalie exerceri non possunt.
7 Represalie non exercentur contra scholares nec contra nuntios nec famulos eorum.
8 Non exercentur contra scriptores z bidellos.
9 Non exercentur contra patrem scholaris visitantem filium in studio.
10 Scholarem esse probatur ex qualitate rerum quas defert. Et ex consuetudine eundi z redeundi.
11 Represalie non exercentur contra ambasiatores. Quem esse ambasiatorem probatur per literas.
12 Non exercenť contra testes qui causa testimonij accedunt. vel cōtra eos qui inuiti trahuntur nec contra eius famulos.
13 Cōtra eūtes ad nūdinas in loco nūdinarū nō exercenť in alio loco sic.
14 Nō exercentur ↄtra eūtes ad indulgentiam nec contra eoꝝ famulos.
15 Nec contra tenentes hospitium in loco vbi sunt indulgentie.
16 Nec contra applicantes vi ventorum in aliquo loco.
17 Nec contra eos qui in ius vocari non possint de iure communi.

S Eprima principalis qō est si represalie simplr 2cedātur ↄtra boies z psonas alicuius terre ↄtra quas psonas possint exerceri. Circa qō q̄runť plura an ↄtra ipsa ciuitatis possint represalie exerceri. Secō an ↄtra ciues illiꝰ ciuitatis alibi morā trahētes. Tertio an ↄtra ciues illiꝰ ciuitatis 2cedētis. Quarto an ↄtra mulieres pūt represalie exerceri. Quinto an possint exerceri ↄtra clericos. Sexto an possint exerceri ↄtra scholares. Septimo an possint exerceri ↄtra ambasiatores. Octauo an ↄ eūtes ad nūdinas possint represalie exerceri. Nono an ↄ eūtes ad indulgentiā. Decimo an ↄtra naugātes q vi ventoꝝ impellūtur in aliquē locū. Undecimo an cōtra eos qui in ius vocari nō possunt represalie exerceri possint. Modo veniamus ad singula per ordinem.

1 **A** D primū q̄ritur an ↄtra incolas ciuitatis possint represalie exerceri. Ad †declarationē buius.q.premittendū est represalias cōcessas simplr vt ↄtra homines florētinos vel cōtra boies z psonas de florētia. Et est sciendū q ista verba boies de florētia vel boies florentinos idē important.vt.ff.de excu.tu.l.sed reprobari.§.ampliꝰ.z ibi no.p gl.sup vbo cōmentarienses.sed ista vba boies florētinos referunť ad municipes ciuitatis:vt.ff.ad muni.l.j.ibi cāpanos puteolanos ꝛc.in v̄.se. Sed verbum municipes est gen̄ ad incolas.vt no.C.de inco.l.ciues.li.g.z pbať.ff. ad muni.l.filij.§.municipes.ergo apparet q virtute illoꝝ incole cōprehendatur qō intelligo de incolis subeuntibus ibi munera.ff. ad municī.l.j. ibi recepi ꝛc.z digi.§.iij.q.j.secus si munera nō ibi subeūt.z hoc esse verū apparet.qz ptās ciuitatis si nō vult quē admittere recipere pōt.vt.l.ff.de leg. Sed illud qō quis pōt acceptare anteq̄ accepteť nō ↄ in bonis suis ita incola anteq̄ recipiatur ad munera nō ↄ proprie ciuis illius ciuitatis.z fic contra eum non poterunt represalie exerceri ꝛc.

2 **A** D secundū †q̄rit an cōtra ciues illiꝰ ciuitatis alibi semp retēto eodē themate q represalie sunt 2cesse ↄtra florentinos vel boies de florētia est dubiū vtrū ex eo qō ciues de florentia alibi habitāt definātesse florētini vel de florētia vť q nō qz origo nō mutatur vt.l.assumptio.ff.ad muni. Nec ob.ff.de v̄b.sig.l.puincialis. qz subandiť ibi tñ ſm primā lec.gl.z hec est vera opi.vel ſm alios aut represalie sunt cōcesse ↄtra boies de vna puincia.vt ↄtra marchianos.z tūc q nō habitat in puincia ↄ puincialis.vt.d.l. puincialis.aut ↄtra boies de vna ciuitate z pcedit pcedēs opi.ita sentit gl.in.d.l.puincialis.q opi. non plz. nō em video rōnem diuersitatis inter ciuitatē z puinciam.vel ſm alios aut habitat in alia ciuitate eiusdē puincie z tūc remanet florētinus. aut in alia ciuitate alterius puincie.z tūc secus:vt.d.l.puincialis. z ita sentit glo.C.de adop.l.in adoptione.quidā q nō plz eadē rōne. Alij dicunt aut loquimur ſm ppriam significationē vocabuli z remanet florētinus vt.d.l.assumptio.aut ſm cōem vsum loquendi z non est florētinus.quia ibi nō habitat:vt.d.l.puincialis.z ita dicebat dñs Ja.de are.z Old.sed cōis vsus loquendi prevalet omni pprie significationi.vt.l.liboꝝ.§.qō tñ cassius.ff.de leg.iij.ergo talis alibi habitans nō poterit capi pro rei represalijs. Alij dicūt q hec verba florētinus z de florētia debēt intelligi de eo qui ibi quersať z morabať ar.l.j.§.bestias.ff.de postu.z magis debemus inspicere accidēs q̄ originē.z ita cōsuluit dñs Lambertin⁹ de rāponibus. Ego als in† cursu lectionis.in.d.l.puincialis.ff.de v̄b.sig.dicebam q ille talis q alibi morabať nō pōt capi tanq̄ florētinus.qz ipse nō fuit in culpa.ar.l.j.in prin.ff.de magi.que.qō cēt verū sine dubio ſm opi. Ja.de bel.quā reprobauī.§.vj.q.iiij.z isto mō vť fic dicendū q florentinus sive de florētia est q inde est municeps vt dixi.§.prima.q.z intelligitur de municipe pprie qui ibi munera subit. Aut ergo aliquis habitat alibi z florētie munera nō subit nec p se nec p prem nec p fratres nec per
3 alios z nō ↄ florē.pprie. Aut ibi subiť munera p se vel p patrē vel per fratres

fratres vel p alios.z tunc lz alibi moretur florētin⁹ est.vt.d.l.j.ff.ad muni.z de excu.tu.l.sed reprobari.§.ampliꝰ.z videtur ꝓ hoc expressum.C. de agri.z cēs.l.sancimus.li.xj. Illud aūt qō dicit Jac.de are. de cōi vsu loquendi est facti scio q̄ hic talis vsus loqnendi non est ꝛc.

4 **A** D tertiū †q̄rit an represalie possint exerceri ↄtra ciues illiꝰ ciuitatis q sunt ciues vel incole illius ciuitatis 2cedētis. vť q̄ fic.qz si pūt exerceri ↄtra nō subditū ciuitati 2cedēti multo magis ↄtra subditum. Preterea ons pt petere vt p usufructuario deneget ius vtēdi fruēdi ppter eiꝰ cōtumaciā z ecōtra.vt.l.si pprietariꝰ.ff.de dā.ife.z.l.hoza amplꝰ.§.si.cū.l. sed in eo.ti.ita hoc poterit capi ppter ius qō hz in eo ciuitas ↄ quā sunt con cesse lz ēt habeat i eo ius ciuitas 2cedēs in ↄtrariū vť q istud ius cōcedēti repsalias ē inductū in defectū iurisditōis quā ordinariꝰ debēt exercere.vt i pcedētibꝰ pluries ē dictū.lz ciuitas 2cedēs pt in suū ciuē exercere iurisditionē ordiarie.ergo ↄtra eū nō ex tēdunť repsalie p hoc vť cassus.ff.si qs te.li.cē in.sue.l.j.§.hoc ita q.ar.l.serui z filij.in pnc.ff. de fur. ptera ciuitas 2cedēs repsalias tenet ciuēvel incolā suū defendere ab iniurijs q inferunť p aliū.vt digi.§.in.q.j.ergo ipsa ciuitas ciui suo nō debēret iferre violētiā lz sit ciuis alteriꝰ ciuitatis.ar.ff.de cuic.l.vēdicanť. Preterea qū ciuitas aliqd 2cedit intelligiť 2cederevt ille cui 2cedit ↄ se nō vťať.vt.l.i fraudē.§.neq; iſta.ff.de iur.fis.l.si peculiū.§.sicut ēt.ō pec. le.lz si ciuis posset capi.ergo videreť 2cessisse ↄ seipsam. Preterea in cōcessione subintelligiť fine iuria p̄atoꝝ 2cedētis.vt.C.de emāci.li.l.nec auus.z.l.ij.§.merito.z.§.si qs a pncipe.ff.ne qd in lo.pub. multo magis intelligiť 2cedere q̄ exerceanť repsalie sine ipsi⁹ ciuis iniuria.qz si ciuis caperet ledereť respublica cuiꝰ interest locupletes hñe subiectos. z istō puto vez ēt si talis ciuis fuisset pticeps criminis nā ex vigore talium represaliaꝝ simplr 2cessaꝝ nō posset capi.sed deberet spāli cōcedi.vel contra talē ciuem ordinarie,pcedi per ciuitatem cōcedentem represalias.

5 **A** D quartū †querit an represalie possint exerceri contra mulieres.vť q̄ sic:sicut em in bello capiunť mulieres z hñt postliminiū:vt.l.j.C.de cap.cū si.ita. i hoc pticulari bello lz dico q̄ i psona capi nō possent.C.de of.ei⁹ qui.alte.ge. autē.lz hodie.z de cu.re.auť.sed no vo iure.lz em q̄si de iure gē.cōcedanť tñ debēt ciuiliter intelligi.ar.l.si cui simplici.ff. de serui. ti. gñali ꝛc.

6 **A** D quintū †querit an possint exerceri ↄ clericos tegra de iniur.z dā.dato.li.vi. Sed qd de clericis cōiugatis nō cūtibus i habitu. Rñ. tūc puilegio clericoꝝ nō gaudēt vt extra de cle. ↄiu. c.j.li.vj. Sed dubitať qd si vn⁹ eps nō facit iustitiā de clericis z ad supio rē nō pt hñi recursus forte q̄ ille eps tyrañ⁹ vť scbismatic⁹.vtrū tūc ↄtra clericū illiꝰ epi poterūt 2cedi exerceri represalie autoritate indicis sclaris vel alteriꝰ epi.vť q̄ fic.q̄ dictū.c.z si pignoratiões loquiť qñ represalie cō vel alteriꝰ epi.vť q̄ fic.qz dictū.c.z si pignoratiões loquiť qñ replaie cō cedunť ppter delictū laicoꝝ in hoc aūt est canonistaꝝ qbus relinquo.

7 **A** D sextū †querit an cōtra scholares pūt exerceri represalie tex.ē q̄ no.i auť.habita.C.ne fil.pro pat.sive iā applicuerit ad studiū locū.sive pegrinet studiū cā lz nunq̄ pdicta hñt locū in ciuitatib⁹ nō hūtib⁹ priuilegia studij. Rñ. aut loquimur in alia sciētia studētibus q̄ legali. z tūc talis scientia possit vbiq̄ doceri:vt.ff.de excu.tu.l.si duas.tūc aūt credo.idē in omni ciuitate:qz auť.habita loquiť gñaliter aut loquiť de studētib⁹ in scientia legali.z tūc illa nō pt legi in ciuitatib⁹ nō priuilegiatis.z si alibi docetur delictū est vt in pemio.ff.§.hec aūt tria.z iō in alijs ciuitatib⁹ nō haberet locū tale priuilegiū.z hoc de iure stricto. Dicūt tñ qdā doc. qō illi §.hec āt tria.est bodie derogatū p desuetudinē cū z in ciuitatib⁹ nō priuilegiatꝰ docēt iura.z qō bodie rō illiꝰ.§.cesset.qz cū multi sciāt bodie iura nō est dubiū nec timor qō tradeť adulterina sciētia iō equū putarē q̄ eū
8 puto de nūtijs z famulis eoꝝ vt dicta auť.habita.ibi eoꝝ nūtij ꝛc.z† idē de scriptoribus z bidellis.z si qdē necessarij sunt i studio.ar.ff.in pemio. circa fi. vbi eodē mō cōcedunť iurisditiones.vt in alijs.ar.ff.de testa.mi.
9 l.j.z de bo.posſ.ex test.mi.l.vnica.z.C.de test.mi.l.scriniarios.z† idem de patre q iret ad videndū filios in studio.vt no.ff.de iudi.l.ij.§. idē claudio
10 in glo.sup verbo venerat.Sed qualiter† pbabiť q̄ fit scholaris. vel q̄ vadat cā studij. Ego rñdeo ex qualitate rerū quas defert z ex similibus ar.ff.de re mil.l.nō oēs.§.a barbaris. Itē ex cōsuetudine eundi z redeūdi ad studium.ar.l.naturalem.§.seruos.ff.de acquirē.re.do. z ex multis alijs que diligens iudex qui super hoc cognoscit poterit inuenire.

11 **A** D septimū †querit an ↄtra ambasiatores pūt re
de re.diui.de le.j.l.fi.z.l.ij.§.legati.ff.de iu.z boc verum q̄ nō pūt capi in ciuitate ad qua sunt destinati.nec in alia p qua trā situm facerēt.vt.d.§.legati.z ibi no.in glo.sup verbo destinati.q̄ autem sint legati pbabiť p literas sue ambasiate vel alio mō legitimo.vt.l.vni
12 ca.C.de mand.prin.z idē† vť dicendum de his qui cā testimonij vel alꝰ trabuntur inuiti vel destinati sunt in aliam ciuitatem.z idem de seruitoribus predictorum.ar.eorum,que.§.proxime dicta sunt.

13 **A** D octauū †q̄rit an ↄtra euntes ad nūdinas possint represalie exerceri. Rñ. in loco seu territorio eiꝰ q tz nūdinas nō pūt ↄtra veniētes ad nūdinas represalie

egerceri.casus est.C.de nūdi.l.vnica.z si vadens ad nūdinas trāsit p alienum territoriū.an possint represalie exerceri.non reperio pbibitū.lz sit ar.cōtra id qō.§.pri. dixi z aliud in illis q necessario munere fungūtur bi aūt volūtarie vadūt ad nūdinas.qualiter aūt ꝓbabitur q̄ quis vadit ad nundinas. Relpon. vt.§.in precedentibus dixi ꝛc.

14 **A** D nonū †q̄rit an ↄ eūtes ad indulgentiam possint represalie exerceri. Rñd.non.vt.C. cōia de succ. anť.oēs pegrini.ibi libere hospitentur ꝛc.z glo.tz.ff. de iu.l.ij.§. idē claudio.in gl.sup verbo venerat.z in signū huiꝰ.ppter eoꝝ securitatē vt cognoscanť q sunt peregrini eūtes ad idulgētiā portēt baculū z perulā sicut legati olim suā portabāt.vt.l.sanctū.ff. de rer.dini.z idē puto de
15 famulis z seruitoribus eoꝝ.z idē puto† de his q vadūt ad loca vbi sunt iste indulgētie gñales vt ibi teneāt hospitiū in seruitiū peregrinantium. ar.eorū q̄ digi circa scholares de scriptoribus z bidellis z similibus.

16 **A** D decimū †q̄rit an ↄ hoies naugātes q vi ventorū ipellunť in aliquē locū pūt represalie exerceri.z puto qō non.z hoc per auť. naugia.C. de fur. que hoc expresse vult.C.de naufica.l.j.ti.xj. Ad hoc etiam facit optime.l.cesar.ff.de pub.

A D vndecimū queritur an cōtra eos q in ius vocati sunt possint exerceri represalie.rñ. non vt sunt bi q ponūtur in.l.ij.z.iij.ff. de in ius vo. Si enim essent cōdēnati ipsi nō possent capi multo magis p debito. vel delicto alterius est em captio q̄dā citatio realis.z ideo si aliqs de ciuitate ↄ quem cōcesse sunt represalie eligeret ptās nō posset ḥ capi ppter offīm. idem si aliqs unceť vgorē de vna ciuitate ad aliā faciens nuptias idē si aliqs iret ab vna ciuitate ad aliā ad funus cōsanguinei. idem si esset furiosus vel infans vel impubes.cōtra eos enim non possent represalie exerceri. vt.d.l.ij.z.iij.z.l.impubes.de in ius voc.ꝛc.

1 ☞ Represalie quando poterunt exerceri contra res personarum con tra quas non possunt exerceri.
2 Res aliorum portate per eos contra quos represalie exerceri non possunt poterunt pro represalijs capi.
3 Res existentes in territorio ciuitatis contra quam concesse sunt represalie nō possunt capi z duci ad ciuitatem concedentem.
4 Res existentes in territorio alterius ciuitatis etiam scribendo iudici illius ciuitatis non possunt capi pro represalijs.

C Trauа principalis qō est si represalie simplr cōcedantur contra quas res poterūt exerceri. z qz dubitatum est qō pūt exerceri in reb⁹ ↄ res mobiles z immobiles z se mouētes hoim z psonarū illiꝰ loci ↄ quē represalie sunt cōcesse q reperiunť in territorio ciuitatis cōcedētis.q̄dā tñ pit occurrere dubia q̄ examinada sunt. ¶ Pro dubitať an res dictarū psonarū ↄ quas non pūt exerceri represalie possunt p represalijs capi. ¶ Scō q̄ sint dicte psone ↄ quas non possunt exerceri. ¶ Tertio an possint capi res existentes in territorio ciuitatis cōtra quā cōceduntur represalie z duci ad ciuitatē cōcedentem. ¶ Quarto an possint capi res existentes in territorio alicuius terre ciuitatis ficte scribendo iudici illius ciuitatis ꝛc.

1 **A** D primū q̄rit vtrū res dictarū psonarū contra quas pūt exerceri represalie possint p represalijs capi. † ad qō dico q̄dā sunt psone cōtra quas nō pūt exerceri represalie solū rōne psone.vt qz mulier vel infans vel furiosus vel similis z tunc sine dubio ↄ res eoꝝ poterūt exerceri.vt.l.satis.ff.de in ius voc.z in auť.vt nulli iudi.ibi necessariū ver.si vero mulier.itelligē tñ q̄ nō capiant res eoꝝ taliter.vt p ꝓ videreť retineri psone.nō em posset mulier spoliari vestimētis vel alijs rebꝰ sine qb⁹ honeste vivere nō possit vt.l.i eadē.§.fi.ff.ex q.cau.ma.z qō ibi no. Quedā sūt psone cōtra quas nō pūt exerceri represalie ex certa cā.vt contra scholares vel ambasiatores vel si miles.z tūc cōtra res eoꝝ quas portarēt vel haberent necessarias ad illā cām nō debēt exerceri represalie.sed ↄ alias sic:vt.l.publicanus.§. debus.ff.de pub.facit qō digi.§.prima.q.circa scholares ꝛc.

2 **A** D secundū querit† qd si dicte psone ↄ quas non pūt exerceri represalie portēt res aliarū psonarū ↄ qs pūt exerceri. Rñ. si qdē portēt dictas res necessarias ad suū vsuz vt roncinū ad equitādū z similia.vt in.l. censozia.ff. de ver.sig.z tunc nō possunt capi.vt digi.§.in.q. pcedenti circa scholares. Si vero nō essent eis necessarie tūc possunt capi.nec est qd repugnet.vt.l.sacrosan.C.de sacrosan.eccle.

3 **A** D tertiū q̄rit an† possint capi res existentes in territorio ciuitatis ↄ quā reprezalie simplr sunt concesse nō intelligiť data ptās vtēdi i territorio cōcedētis nō em vltra extendiť simplex cōcessio.vt.l.cū vnus.§.is cui⁹.ff.de bo.au.iu. posſ.z ex de cōsti.c.vt alarū.li.vj. Preterea 2cessio represaliarū est quodam pticulare cōcessum pīuato contra pīuatos.vt dictū est.§.vj.q.iiij. Sed si equitareť in territorio ciuitatis ↄtra quā esset bellū vniuersale et cōtra ipsam ciuitatē ergo ꝛc. Preterea aggredi in territorio alteriꝰ ciuitatis est cā maiozis tumultꝰ.ergo nō vť 2cessum in dubio:vt.l.nō est singulis.ff.de reg.ia. Cōcludo ergo q̄ solū in territorio cōcedētis possunt represalie cōcedi.als exerceri nec pōt quis aggredi territoriū alterius

Universidad del Rosario | Archivo Histórico